

విషయసూచిక

దశమస్కంధము - పూర్వము

విషయము.

పుట.

బ్రహ్మాదిదేవతలు దేవకీగర్భముడగు విష్ణుగేవుని స్తుతించుట	...	760
దేవకీదేవి గర్భంబున శ్రీకృష్ణదేవుం దవతరించుట	...	762
దేవకీదేవి స్వామిని స్తుతించుట	...	764
దేవకీవసుదేవుల పూర్వజన్మముల కృతాంతము	...	765
కంసునిపంపునఁ బూతనయను రాక్షసి ప్రేపల్లెకుఁ జనుచుంచుట	...	771
బాలుండగు కృష్ణుండు శకటమును దనపాదమునఁ గూలదన్నుట	...	775
తృణావర్తడను రాక్షసుఁడు సుడిగాఁడై కృష్ణు నెత్తికొనిపోవుట	...	776
శ్రీకృష్ణబలరాముల బాలక్రీడాభివర్ణనము	...	779
గోపికలు శ్రీకృష్ణునిదుడుకుజేతల యశోదాదేవితోఁ జెప్పట	...	781
మృద్భక్షణవిశ్వరూప ప్రదర్శనాద్యభివర్ణనము	...	782
నందయశోదనల పూర్వజన్మకృతాంతము	...	784
యశోద దధిభాండవికల నాడులు చేసినకృష్ణునిఁ బట్టుకొనుట	...	785
ఉలూఖలబంధనయను శార్దూలభంజనాద్యభివర్ణనము	...	786
నందాడులు బృందావనంబునకు నరుగుచుంచుట	...	790
వత్సానురబకాసురవధములు	...	791
శ్రీకృష్ణుండు గోపకులతోఁ జేరి బంతిచల్లులు గుడువఁ గాంతారంబున కరుగుట	...	793
గోపాలబాలురు శ్రీకృష్ణునితోఁ గూడి చల్లు లారగించుట	...	796
బ్రహ్మ గోవత్సములను గోపాలకుల నంతర్హితులం జేయుట	...	798
గార్దభాకారుండైన ధేనుకాసురుని వధము	...	809
శ్రీకృష్ణుండు కాలియమర్దనము గావించుట	...	811
కాలియునిభార్యలైన నాగాంగనలు శ్రీకృష్ణుని నుతించుట	...	815
కాలియుని పూర్వకథ	...	819
గోగోపగోపికాసంఘమును గర్పిచ్చు చుట్టుకొనుట	...	820
గ్రీష్మర్తువర్ణనము	...	821
బలభద్రుండు ప్రతింబాసురుని వధించుట	...	822
శ్రీకృష్ణుండు దావాగ్నిని మ్రింగి గోపగోసంఘమును గాపాడుట	...	823
వర్షర్తువర్ణనము	...	825
శరదృతు వర్ణనము	...	827
హేమంతయుతు వర్ణనము	...	831
గోపికా వస్త్రావహరణము	...	832
మునిభార్య లన్నును దీసికొని వచ్చి శ్రీకృష్ణుని నారగింపజేయుట	...	835
నందాదు లింద్రయాగము సేయ శ్రీకృష్ణునితో నాలోచించుట	...	838
శ్రీకృష్ణుండు గోవర్ధన పర్వతము నెత్తుట	...	842
శ్రీకృష్ణమూర్తి నందుని వరుణ నగరమునుండి కొనితెచ్చుట	...	846
శరద్రాత్రియందు గానముచేసెడు శ్రీకృష్ణుని సన్నిధికి గోపికలు వచ్చుట	...	847
గోపికాగీతలు	...	855
రాసక్రీడాభి వర్ణనము	...	859
జలక్రీడాభి వర్ణనము	...	863
సర్పరూపి యగు సుదర్శనుం డను గంధర్వుని కాపవినోచనము	...	865

విషయసూచిక

విషయము.

పుట.

కుచేరభటుం శని శంఖచూడుం దను గుహ్యకుని సంహరించుట	...	866
శ్రీకృష్ణుండు వృషభానురుని సంహరించుట	...	868
శ్రీకృష్ణుండు కేశివ్యోమానురుల సంహరించుట	...	870
కంసునిపంపున నృహూరుండు బృహదావని బునికుఁ జనుడెంచుట	...	878
అహూరండు యమనాజలంబున శ్రీరామకృష్ణుల దర్శించి నుతించుట	...	877
శ్రీకృష్ణమూర్తి మధురానగరప్రవేశమా సేయుట	...	880
శ్రీకృష్ణుండు రజకునిఁ జంపి వాయుకనుదాన లోకంబుతూజల వంశీకరించి వేలాసంగుట	...	881
మూర్ధాస్తవయ చంద్రోదయములవర్ణనము	...	884
మూర్ధాస్తవయవర్ణనము	...	885
శ్రీకృష్ణుండు కువలలోపీడ మనుగజంబును వధించుట	...	886
శ్రీకృష్ణబలరాములు చాణూరముష్టికులను వధించుట	...	888
శ్రీకృష్ణుండు కంసుని వధించుట	...	898
శ్రీకృష్ణుండు దేవకీమనుజేవుల చెఱి మాన్చి యుగ్రసేనునికె బట్టంబు గట్టుట	...	894
రామకృష్ణ లుపసీకులై కాశీవట్టలమునకుఁ జని విద్యాభ్యాసము చేయుట	...	896
శ్రీకృష్ణుండు గోపకాంతల చెంతకు నుద్ధవునిఁ బంపుట	...	898
భవర గీతలు	...	900
శ్రీకృష్ణుండు దుద్ధవునితోఁ జేరుకొని కుబాగ్రహంబునకు నెరుగుట	...	904
కృష్ణుండ్రాహుని హస్తీసాపురంచునకుఁ బంపుట	...	906
అహూరుండు ధృతరాష్ట్రునితోఁ జింతోపదేశమాపముగా సంభాషించుట	...	907
జరాసంధుండు మధురమిండికి దండెత్తివచ్చి కృష్ణునితో యుద్ధమునేయుట	...	908
కాలయవనండు శ్రీకృష్ణునిమీఁద దండెత్తి మధురాపురమును ముట్టడించుట	...	916
శ్రీకృష్ణుండు నిరాయుధుండై కాలయవనండు వెంట నంటఁ బరుగెత్తుట	...	919
ముచికుండుని పూర్వకథాభివర్ణనము	...	921
ముచికుండుండు శ్రీకృష్ణుని స్తోత్రము చేయుట	...	923
జరాసంధుండు వనర్షణగిరిని దహించుట	...	924
రుక్మిణీకల్యాణ కథాప్రారంభము	...	926
శ్రీకృష్ణుండు కుండిన నగరంబునకు రథాదు ధుండై చనుట	...	930
శ్రీకృష్ణుండు శత్రురాజులు చూచు గుండ రుక్మిణీదేవిని గొనిపోవుట	...	935
సహోదరుని భంగమునకు భిన్న యగురుక్మిణీదేవిని బంధద్రుం డూరాత్పుట	...	938
శ్రీకృష్ణుండు రుక్మిణీదేవిని బెండ్లియాడుట	...	939

దశమస్కంధము - ఉత్తరభాగము.

రతీజేని ప్రగ్భున్న సహిత యై గగనమార్గంబున ద్వారకకుఁ బోవుట	...	944
శ్రీకృష్ణుండు లోకాపవాద నివృత్తికొఱకు శమంతకమణిఁ జెచ్చుట	...	946
శతధన్వండు సుత్రాజితునిఁ జంపి మణి సపహరించుట	...	950
శ్రీకృష్ణుండు డిండ్రప్రస్థపురంబున కరుగుట	...	952
శ్రీకృష్ణుండు కాళిందీ మిత్రులంద నాగ్నజలి భద్ర లక్షణ యనుపారలఁ బరిణయం బగుట	...	954
శ్రీకృష్ణుండు సత్యభామతోఁ గూడ నరిగి నరకాసురుని వధించుట	...	957
సత్యభామ నరకాసురునితో యుద్ధంబు చేయుట	...	959
భూదేవి శ్రీకృష్ణుని నుతించుట	...	962
శ్రీకృష్ణుండు పదాబిజేత కన్నీయల వరించి దేవలోకమునకుఁ బోయి పారిభాతము చెచ్చుట	...	968

విషయసూచిక

విషయము.

పుట.

శ్రీకృష్ణుండు శ్రీగృహమనఁడు రుక్మిణీదేవితో విరసోక్తులాడుట	...	965
రుక్మిణీదేవి శ్రీకృష్ణ లాలితయై యతని స్తుతించుట	...	968
శ్రీకృష్ణుండు రుక్మిణీదేవి నూటడించుట	...	970
అనిరుద్ధుని వివాహ సమయమున బలరాముఁడు గుక్మి మొదలగువారిని జంపుట	...	974
బాణాసురుం డీశ్వరప్రసాదము నొందుట	...	975
చిత్రలేఖ రాజవరుణం బటంబున లిఖించి చూపి యనిరుద్ధునిఁ జేబోవుట	...	979
చిత్రలేఖ యనిరుద్ధునిఁ జచ్చి యుపాకన్యకు నొప్పగించుట	...	981
బాణాసురుం డనిరుద్ధుని నాగపాశబద్ధునిఁ జేయుట	...	982
నారదుని వలన ననిరుద్ధునివృత్తాంతమును విని కృష్ణుండు బాణాసురునిమీఁదికిదండెత్తుట	...	984
బాణాసురునికి సహాయధూతుం డగుశివునకును కృష్ణునకును యుద్ధమగుట	...	985
వైష్ణవజ్వరముచే బరాజితం బై వైవర్జ్వరము శ్రీకృష్ణుని స్తుతించుట	...	988
బాణాసురుండు రెండవసారి యుద్ధమునకు వచ్చుట	...	990
శివుండు బాణుని రక్షింప శ్రీకృష్ణుని స్తుతించుట	...	991
ఉపానిరుద్ధసహితుండై కృష్ణుండు ద్వారకాపురమునకరుగుట	...	992
నృగమహారాజు చరిత్రము	...	993
బలరాముండు సుహృద్బంధుజనదర్శనార్థమై ప్రేపల్లెకుఁబోవుట	...	997
శ్రీకృష్ణుండు పాండవకానుడేవునిమీఁద దండెత్తి పోయి వానిఁ జంపుట	...	999
బలరాముండు ద్వివిధుఁ డనుజానరుని సంహరించుట	...	1003
బలరాముండు హస్తినాపురమును గంగలోఁ ద్రోయఁబూనుట	...	1005
పాండవసహస్రశ్రీసంగతుండైన శ్రీకృష్ణునిమహిమ నారదుం డరయుట	...	1009
జరాసంధభీతు లయినరాజులపంపున విప్రుండు కృష్ణసన్నిధి కేలెంచుట	...	1014
నారదుండు శ్రీకృష్ణునితో ధర్మజురాజనూయము తెలిపేగ్గుమని జెప్పట	...	1015
శ్రీకృష్ణుం డుద్ధవునియాలోచనచూపున ధర్మరాజుపాలికిఁ బోవుట	...	1017
పాండవులు శ్రీకృష్ణు నెదుర్కొని తోడ్కొని పోవుట	...	1019
ధర్మరాజు శ్రీకృష్ణుననుమతంబున భీమాదులను దిగ్విజయంబునకుఁ బంపుట	...	1020
శ్రీకృష్ణభీమాద్దులు జరాసంధుని వధింపఁబోవుట	...	1022
శ్రీకృష్ణసహాయుండగు భీముండు జరాసంధునితో యుద్ధమునేయుట	...	1024
కౌరాగృహవిముక్తుజగురాజులు శ్రీకృష్ణుని స్తుతించుట	...	1025
ధర్మరాజు చేసెడురాజనూయంబునందు శ్రీకృష్ణుండు శిశుపాలు వధించుట	...	1028
సాల్వుండు శివప్రసానంబున సౌభకవిమానంబు వడసి ద్వారకాపురిపై దండెత్తుట	...	1036
శ్రీకృష్ణుండు దంతవక్త్రుని సంహరించుట	...	1044
బలరాముండు తీర్థయాత్రకుఁ జనుట	...	1045
కుచేలోపాఖ్యానము	...	1019
శ్రీకృష్ణుండు సఖులుంబుముగా గ్రహణస్నానమునకుఁ బోవుట	...	1057
అక్షుణ యను శ్రీకృష్ణుని శుద్ధమధార్య ద్రౌపదీదేవికిఁ దన వివాహవృత్తాంతంబు చెలుపుట	...	1062
నారదాదిమహర్షులు శ్రీకృష్ణ దర్శనంబు చేసికొని వసుదేవునిచే గ్రతువు చేయించుట	...	1065
శ్రీకృష్ణ బలభద్రులు మృతులైన తమ సహోదరులఁ జచ్చి దేవకీదేవికిఁ గనఁబఱుచుట	...	1068
సుభద్రాపరిణయము	...	1071
శ్రీకృష్ణుండు ఋషిసమేతుడయి మిథిలానగరమునకుఁ బోవుట	...	1072
క్రుతిగీత అను పదమ తత్త్వాన్తప్రతిపాదక మైక పురాత నేతిహాసము	...	1075
పరిశీక్షునకు శుకయోగి విష్ణుసేవాప్రాశస్త్యంబు చెప్పుట	...	1080

విషయసూచిక

విషయము.

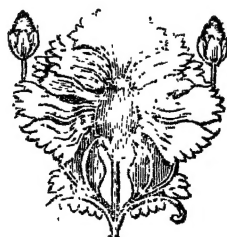
శివద్రోహంబు నేయం బూనిన వృకాసురుండు విష్ణుమాయచే మడియుట	...	1081
భృగుమహర్షి త్రిమూర్తుల ప్రాశస్త్యంబు శోధించుటకుఁ జోవుట	...	1084
శ్రీకృష్ణుండు శృతులయిన విప్రకుతులఁ జెప్పుట	...	1085

ఏకాదశస్కంధము.

విశ్వామిత్రపసిష్ఠసారదాదిమహర్షులు శ్రీకృష్ణునిపర్యవేక్షించునకు వచ్చుట	...	1098
వసుదేవునకు సారదుండు పురాతనం బగువిదేహర్షభసంవాదంబు జెల్పుట	...	1100
బ్రహ్మాదిదేవతలు శ్రీకృష్ణుని వైకుంఠమునకుఁ బిలువనచ్చుట	...	1110
కృష్ణుండు దుర్జిమిత్రంబులం గని యాదవుల నెల్ల ద్వారకఁ జింది ప్రభాసదీర్ఘమానకుఁ బంపుట , ,	...	1111
కృష్ణుం డుద్ధవునకుఁ బరమార్థోపదేశము చేయుట	...	1112
అవధూతయదుగుం వాదము	...	1112
శ్రీకృష్ణబలరాములు వైకుంఠమాన కరుగుట	...	1119

ద్వాదశస్కంధము.

శుకయోగి పరీక్షిత్తునకు భావికాంగతులఁ జెప్పుట	...	1122
యుగధర్మప్రాకృతాది ప్రళయచతుష్టయవివేచనము	...	1127
పరీక్షిత్తు తిత్తుకుఁ జేదప్టుండైమృతినొంద నతనిపుత్రుండుగుర్వయాగము చేయుట	...	1129
శ్రీవేదవ్యాసుండు వేదములను బురాణములను లోకమందుఁ బ్రవర్తించజేయుట	...	1130
మార్కండేయోపాఖ్యానము	...	1132
చైత్రాదిమాసంబుల సంవరించెడుద్వాదశాదిత్యులక్రమంబును జెల్పుట	...	1135

శ్రీ రస్తు.

శ్రీరామచంద్రాయ పరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రీమదాంధ్రమహాభాగవతము.

దశమస్కంధము - పూర్వభాగము.

కంఠచాపఖండన

పాకారిప్రముఖవిజృంభితః భండన విలస

తాకత్సవంశమండన

రాకేందుయశోవిశాలః రామపుపాలా.

1

వ. మహాసీయగుణగరిష్ఠు లగునమ్మునిశ్రేష్ఠులకు నిఖిలపురాణవ్యాఖ్యానవైఖిరీ సమేతుం
డయిననూతుం డిట్లనియె నట్లుపరీక్షిన్న రేంద్రుండు శుకయోగీంద్రుల గనుంగొని.

క. తెలిపితివి సోమనూర్వుల, కులవిస్తారంబు వారి య కులము ధరిత్రీ
శులనడవల్లనువింటిమి, కలరూపము లెల్ల మాకుఁ య గడు వెఱుంగులుగాన్. 3

క. శీలము గలయదుకులమున, నేలా పుట్టెను మహాత్ముఁ య డీశుడు విష్ణుం
డేలీల మెలఁగె నేయే, వేశల నేమేమి నేసె య వివరింపు తగన్. 4

క. భవములకు మందు చిత్త, శ్రవణానందము ముముక్షు య జనపదము వారి
స్తవము పశుఘ్నుడు దక్కన, జెవులకుఁ దని వయ్యె న నెడి య చెనఁజియుఁగలఁడే.

క. మోషెద్దలు మును వేల్పులు, నోపనిభీష్మాదికురుకు య లోత్తమసేనా
కూచారము నేకోలము, ప్రాపున లంఘించి రొక్క య బాలపదముగాన్. 6

క. మాయమ్మకుఁగి గురుసుత, సాయకపీడితుండ నైన య జడు నన్నును గౌం
తేయకురుకులము మొదలుగ, నాయు త్తముఁ డాత్తచక్రం య డై రక్షించెన్. 7

అ. కలసి పురుషమూర్తి య కాలరూపములను, లోకజనులవెలిని య లోన నుండి
జన్మమృత్యువులను య సంసారముక్తుల, నిచ్చునతినిచరిత య మెల్లఁ జెపును. 8

సీ. ఊహించి రాముడు య రోహిణికోడుకంచు, నప్పుడు యోగీంద్ర య చెప్పి తీవు
దేవకికడుపున య నేవెరవున నాతఁ, డుండెను దేహఁ బు య నోడు లేక

1. 'మేకలముపేన, బ్రాపున' వ్రా. ప్ర. 2. 'నిలుపడు' అ. ప్ర. 3. 'వేయు' త్తముఁ
డాత్తచక్రం డై రక్షించెన్.

- తనతండ్రియలు వాసి వనజాక్షుఁ డేరీతి, మందకుఁ బోయె నే శ్ర మందరమున
నుండి యెయ్యది సేయు శ చుండెను దనమేస, మామ కంసుని నేల శ నామమడఁచె
- ఆ. నెన్నియేండ్లు మనియె శ నిలమిఁదమనుజుడై, యెందఱెరిభార్య శ లెట్లు మెలఁగె
మఱియు నేమి సేసె శ మాధవుచాత్రిత్ర, మెంత గలమ నాకు శ నేర్పరింపు. 9
- వ. అని మఱియు నిట్లనియె. 10
- ఆ. నీముఖాంబుజాత శ నిర్దుక్తహరికథా, మృతముఁ ద్రానఁ ద్రావ * మేను వొదలె
వంత మానె నీరు శ వట్టు నాడలియును, దూర మయ్యె మనము శ తొంగలించె.
- వ. అని పలుకు చున్న రాజమాటలు విని వైయాసి యిట్లనియె. 12
- క. విష్ణుకథారతుఁ డగునరు, విష్ణుకథల్ సెప్పునరుసి శ విను చుండునరకా
విష్ణుకథాసంప్రశ్నము, విష్ణుపదీజలముభంగి శ విమలులఁ జేయున్ 13
- సీ. రాజేంద్ర విను తొల్లి శ రాజలాంఛనముల, వేలసంఖ్యలదైత్య శ విభులు దిన్న
నాకమించిన భార శ మాఁగఁజాలక భూమి, గోరూపయై బ్రహ్మ శ జేరఁబోయి
కన్నీరు మున్నీరు శ గా రోదనము నేయఁ, గరుణతో భావించి శ కమలభవుఁడు
ధరణి నూటడఁ బల్కి శ ధాత్రియు వేల్పులుఁ గదలి రా విష్ణునిఁ గాన నేగి
- తే. పురుషసూక్తంబుఁ జదివి య శ ద్భుతసమాధి
నుండి యొకమాట విని వారి శ జోడ్చువుండు
వినుడు వేల్పులు ధరయు నే శ విన్నయట్టి
పలుకు వివరింతు నని ప్రీతిఁ శ బలికెఁ దెలియ. 14
- క. యాదవకులమున నమరులు, మేదిసిమై బుట్టుఁ జనిండు శ మీ యంశముల
శ్రీదయతాడు వసుదేవుఁ, కాదరమునఁ బుట్టి భార శ మంతయుఁ బొపున్.
- క. హరిపూజార్థము పుట్టుఁడు, సురకన్యలు భూమియందు శ సుందరతన్మలె
హరి కగ్రజుఁ డై శేషుఁడు, హరికళతోఁ బుట్టుఁ దత్త్వి శ యారంభుగ డై. 16
- ఆ. ఈ ప్రపంచ మెల్ల శ సేమాయచే మోహి, తాత్త మగుచు నుండు శ నట్టిమాయా
కమలనాభనాజ్ఞఁ శ గార్హస్థ్యమై నిజాం, శంబుతోడఁ బుట్టు శ జగతియందు. 17
- వ. అని యిట్లు వేల్పుల నియ్యకొలిపి పుడమిముద్దియ నొడఁగబడిచి తమ్మిచూలి దన
మొదలి నెలవునకుం జనియె నంత యదువిభుఁ డయిన శూరసేనుం డనువాఁడు
మధురాపురంబు దనకు రాజధానిగా మాధురంబులు శూరసేనుంబు లనియెను
దేశంబు లేలెం బూర్వకాలంబున. 18
- క. ఏ మధురయందుఁ బ్రియమున, శ్రీ మన్నారాయణుండు శ చెలు వగు నిత్యం
బామధుర సకలయాదవ, భూమిశుల కెల్ల మొదలి శ పురి యయ్యె స్మృతా. 19
- సీ. ఆ శూరసేనున శ కాత్మజుం డగువసు, దేవుఁ డాపురి నొక్క శ దినమునందు
దేవకిఁ బెండ్లియై శ దేవకియును దాను, గడువేడ్క రథ మెక్కి శ కదలువేళ

- నుగ్రసేనునిపుత్రుఁ డ్డల్లాసి కంసుండు, చెల్లెలు మఱిదియు య నుల్లసిల్ల
హరులపగ్గములఁ జేర నంది రొప్పుఁ దొడంగె, ముందట భేనులు య మరజములును
- ఆ. శంఖపటహములును య జడిగొని మ్రోయంగఁ, గూతులొడివేడ్క - య కొనలుసాగ
దేవకుండు సుతకు య దేవకీదేవికి, నరణ మీఁ దలంచి య యాదరించి. 20
- వ. సార్థంబు లయినరథంబుల వేయునెనమన్నూటిని గనకదామసముత్తంగంబు
లయిన మాతంగంబుల నన్నూటిని బదివేలతురంగంబులను విలాసవతు లయిన
దాసీజనంబుల నిన్నూటిని నిచ్చి యనిచినం గదలి పరవధూయగళంబు దెరు
వునం జనుసమయంబున. 21
- క. పగ్గములు వదలి వేగిర, మగ్గలముగ రథముఁ గడపు య నా కంసుండు లో
1 బెగ్గలి యెగ్గని తలఁపఁగ, దిగ్గన నశరీరవాణి య దివి ని ట్లనియెన్. 22
- క. తుప్త యగుభగిని మెచ్చఁగ, నిష్పండ వై రథము గడపె య దెబ్బఁగవు మీఁదన్
శిష్ట యగుసేతులదరి, యప్తమగర్భంబు నిన్ను య హరియించుఁ జూచి. 23
- వ. అని యిట్లాకాశవాణి పలికిన నులికిపడి భోజకులనాయకుం డైన పాపుండు
కంసుండు సంచలదంసుం డై యడిదంబు బెడిదంబు గాఁ (బెటికి) జళిపించి
దెప్పరంబుగ ననుజకొప్పుఁ బట్టి కప్పురపాటున నొ ప్పుటం దిగిచి యొగిసిపట్టి
తోబుట్టు వని తలంపక తెంపుసేసి తెగవ్రేయ గమకించుసమయంబున వసు
దేవుండు డగ్గటి. 24
- క. ఆ పాపచిత్తు మత్తుం, గోపాగ్ని శిఖాచువృత్తుఁ య గొనకొని తనన
ల్లాపామృతధారావి, క్షేపంబునఁ గొంతశాంతుఁ య జేయుచుఁ బలికెన్. 25
- ఉ. అన్నపు నీవు చెల్లెలికి య నక్కట మాడలు నీర లిచ్చుటో
మన్నన సేయుటో మధుర య మంజులభావల నాదరించుటో
మిన్నులమ్రోతలే నిజము య మే లగు చంపకు మన్న మాన గా
వన్న సహింపు మన్న తగ య దన్న వధింపకు మన్న వేడెదన్. 26
- వ. అదియునుం గాక. 27
- మ. చెలియల్ గన్నియ ముద్దరా లబల నీ య సేమంబ చింతించు ని
ర్మల దీనిన్ బయ లాడుమాటలకు నై య మర్యాదఁ బోఁ దట్టి న
త్కులజాతుండవు పుణ్యమూర్తి వక్కా య కొపంబు పాపంబు నె
చ్చలి నోహో తెగ వ్రేయఁ బాడి యగునే య చింతింపు భోజేశ్వరా. 28
- సీ. మేనితోడన పుట్టు య మృత్యువు జనులకు, నెల్లి నేఁ డైన నూ య త్పెద్ద కైనఁ
దెల్లంబు మృత్యువు య దేహంబు పంచత్వ, మందఁ గర్తావగుం య డై శరీరి
మాటుదేహము నూడినమఱితొంటిదేహంబు, బామున దనపూర్వభాగమెత్తి
వేటొంటిపైఁ బెట్టి య వెనుకభాగం బెత్తి, గమనించు తృణజలూకయును బోలె

- ఆ. వెంట వచ్చుకర్త యిసరంబు మును మేలు, గన్నవేళ నరుండు యిగన్నవిన్న
తలఁపబడినకార్య తంత్రంబు కలలోనఁ, బాడితోడఁ గానఁబడినయల్లు. 29
- క. తనతొంటికర్తరాశికి, ననుచర మై బహువికార యై మనసు వడిం
జనునింద్రియముల తెనువులఁ, దనువులు పెక్కై నఁ జెడవు యి తనకర్తఁబుల్. 30
- ఆ. జలఘటాదులందుఁ యి జుద్రనూర్యాదులు, గానఁబడుచు గాలి యి గదలుభంగి
నాత్మకర్తనిర్ది యి తాంగంబులను బ్రాణి, గదలు చుండు రాగ యి కలితుం జనుచు. 31
- క. కర్తములు మేలు నిచ్చును, గర్తంబులు గీడు నిచ్చు యి గర్తలు దనకుం
గర్తములు బ్రహ్మకెనను, గర్తగుండె పరులఁ దడవఁ యి గా నేమిటికిన్. 32
- క. కావునఁ బరులకు హింసలు, గావింపఁగ వలదు తనకుఁ యి గల్యాణము గా
భావించి పరుల నొందినఁ, బోవునె తత్ఫలము పిదపఁ యి బొందక యుచ్చే. 33
- మత్తకోకిలము. వావి జెల్లెలు గాని ¹కూతురు యి వంటి నుత్తమురాలు సరి
భావనీయచరిత్ర భీరువు యి బాల నూత్నవివాహ సు
శ్రీవిలాసిని దీనకంపిత యి చిత్త దీనిని మ్రొక్కెదం
గావవే కరుణామయాత్మక యి కింస మానవవల్లభా. 34
- వ. అని మఱియు సామశ్చదంబు లగుపలుకులు పలికిన వినియు వాడు వేడి
మాపుల రాలునిప్పులు గుప్పలుగొన ననుకంప లేక తెంపు నేసి చంపకగంధిం
జంపజూచుట యెఱింగి మొఱంగెడితెఱింగు విచారించి తనలో నిట్లనియె. 35
- క. ఎందును గాలము నిజ మని, పందతనంబునను బుద్ధి యి బాయక ఘనులై
యెందాఁక బుద్ధి నెగడెడి, నందాఁకఁ జరింప వలయు యి నాత్మబలమునన్. 36
- వ. అని నిశ్చయించి. 37
- సీ. ఆపన్నురా లైన యి యంగన రక్షించి, సుతుల నిచ్చెద నంట యి శుభము నేడు
మీఁ దెవ్వఁ డెఱుంగును యి మెలత ప్రాణంబుతో, పలిచినమఱునాడు యి నేరరాదె
సుతులు పుట్టిరయేని యి సుతులకు మృత్యువు, వాలాయ మై వెంట యి వచ్చెనేని
బ్రహ్మచేతను వీడు యి పాలేమియును లేక, యెందునే సదుపాయ యి మొకటిలేదె
తే. పొంత మ్రాచులఁ గాల్పక యి పోయివహ్ని, యెగసి దవ్వలవాని ద యి హింతుభంగి
గర్తవశమున భవమృతికారణంబు, దూరగతిఁబొందు నిది యేల యి తొట్టుపడఁగ. 38
- క. కొడుకుల నిచ్చెద నని సతి, విడిపించుట నీతి వీడు యి విడిచినమీఁదం
గొడుకులు పుట్టిన గార్యము, దడబడదే గాటి కొక్క యి దైవము లేదే. 39
- క. ఎనిమిదవఘూలు వీనిం, దునుమాడెడి నంచు మింటఁ యి దోరపుఁబలుకుల్
వినఁబడియె నేల తప్పును, వనితను విడిపించు టొప్పు యి వైశం బునుచున్. 40
- క. శిన్నశిష్యులు వలుకుచు, గ్రన్నన తగఁ బూజ చేసి యి కంసు నృశంసు
మన్నించి చిత్తమెరియు, సన్నాననుడగుచు బలికె యి శౌరి నయమునన్. 41

- క. లలనకుఁ బుట్టి కొమరుని, పునఁ దెగె దనుచు గగన శ్రవాణి వలిక నం
చలిగెదవే మృగాక్షికి, గలకొడుకులఁ జంప నిత్తుఁ గ్రమమున నీకున్. 42
- వ. అని యిట్లు వలికిన విగ్రహంబు కంపితావతంసుం డై సంతసించి గుణగ్రాహి
త్వంబు గైకొని కొందఱు మందుఁజెలియలి మందల విడిచి చనియె వసుదేవ్రాడుచు
డెందంబున నానందంబునొందియుండె నంతఁగొంతకాలంబు ననిన సమయంబున.
- క. విశువక కంఠునియొగ్గులఁ, బడి దేవకి నిఖిలదేవ శ్రభావము నన కే
ర్పడ నేలు నొకనిలెక్కను, గొడుకుల నెనమండ్ర నొక్క శ్రకూటుం గనియెన్. 43
- వ. అందు. 45
- ఆ. సుదతి మున్ను గన్న శ్రుతుఁగీర్తిమంతునిఁ, బుట్టుతడవ కంఠ శ్రభావగునకుఁ
దెచ్చి యిచ్చెఁ జాల శ్రధృతి గల్గి వసుదేవుఁ, డానపడక సత్యమందు నిలిచి. 46
- క. పలికినపలుకులు దిగుగక, సామయక వంచనము లేక శ్రుతుల రిపుచకుం
గలగక యిచ్చిఁగీర్తు, వసుదేవుండు దిక్క శ్రనితరులకు గలఁడే. 47
- ఆ. మానవేంద్ర సత్య శ్రుతికి మున్ను మెయ్య, దెలుగు నేర్పువాని శ్రీప్రమెయ్య
దీశభక్తిరతుని శ్రీరామ దెయ్యది, యెఱుక లేనివాని శ్రీకేదీకి. 48
- వ. ఇట్లు సత్యంబు దప్పక కొడుకు నొప్పించిన వసుదేవునిపలుకుఁ లుకడకు మెచ్చి
కంఠం జిట్లనియె 49
- ఆ. కొడుకు నీవు నురలఁ శ్రగొనిచొమ్మ వసుదేవ. వెఱపు లేదు నాకు శ్రవీనివలన
నల్లవీకి భవ శ్రదష్టమపుత్రుండు, మృత్యు చలు సధితు శ్రమోద సతరు. 50
- వ. అనిన నానకదుఁదభి నందనం గొని చనియె నానందంబు నొందక దుష్టస్వ
భావుండగు బావపలుకులు వినియు నులుకు చూడె నంత. 51
- సీ. ఒకనాఁడు నారదుం శ్రదొయ్యన కంఠుని, ముంటికి జనుడంచి శ్రయేకతమున
మందలొకల నున్న శ్రసంహారులును వారి, భార్యలఁ బుత్తులు శ్రబాంధవులును
దేవకి మొదలగు శ్రతెఱవలు సనుజేవుఁ, డాది గాఁ గలసర్వ శ్రయాపవులును
సురులుగాని నిజంబు శ్రసరులు గరని చెప్పి, కంఠుండ నీవు రిక్కనుండ వనియు
- ఆ. దేవమయంబు చక్రి శ్రదేవకిదేవికి, బుత్తుఁ డై జనించి శ్రభూతలంబు
సెఱుపఁ బుట్టినట్టి శ్రచెనట్టిదైత్యుల నెల్లఁ, జంపుచుండు జెప్పి శ్రచనియెరివికి. 52
- క. నారదానూతులు విని పె, ల్లారాటముఁ బొంది యును శ్రలనిమిషు లనియెన్
నారాయణఁరఖడ్గవి, దారితఁ డగుకాలనేమి శ్రదా ననియు మనన్. 53
- మ. కలఁగం బాణి మఱిందఁ జెల్లెలి నుద శ్రగ్రోధుఁ డై పట్టి బ
ద్ధులఁ గామించి హరిం దలగది వెనఁదో శ్రదో వాచు గన్నట్టి పు
త్తులఁ జంపెన్ గురు నుగ్రసేను యదుఁ ద శ్రదోహాభకాధీశు ని

- ర్శలుఁ బట్టెం గడు వాలి యేలెఁ జల మా శ రక్షా శూరసేనంబులన్. 54
- ఆ. తల్లిఁ దండ్రి నైనఁ శ దమ్ముల నన్నల, సఖుల నైన బంధు శ జనుల నైన
రాజ్యకాంక్షఁజేసి శ రాజులు సంపుడు, రవనిఁ దఱచు జీవి శ తార్థు లగుచు. 55
- వ. మఱియు బాణ భామ మాగధ మహాశన కేశి ధేనుక బక ప్రలంబ తృణావర్త
చాణూర ముష్టి కారిష్ట ద్వివిద పూతనాదినహాయసమేతుం డై కంసుండు గద
నంబున మదంబు లడంచిన వదనంబులు వంచికొని సదనంబులు విశించి యదవలై
యదువులు పదవులు వదలి నిష్కరుకుకోసల విదేహా విదర్భకేకయ పాంచాల
సాల్వ¹ దేశంబులు సొచ్చిరి మచ్చరంబులు విశించి కొండలు కంసునిం గొలిచి
నిలిచి రంత. 56
- క. తొడిదొడి గంసుండు దేవకి, కొడుకుల నార్జున వధింప శ గురుశేషాఖ్యం
బాడ వగుహరించు యాత్ర, కడుపున నేడవదియైన శ గర్భం బయ్యెన్. 57
- వ. అయ్యవసరంబున విశ్వరూపుం డగుహరి దన్ను నమ్మినయదువులకుఁ గంసు
వలన భయంబు గలుగు నని యెఱింగి యోగమాయాదేవి కి ట్లనియె. 58
- సీ. గోపికాజనములు శ గోపాలకులు నున్న, పసులమందకుఁ బొమ్ము శ భద్ర సేవు
వసుదేవుభార్యలు శ వరుసఁ గంసునిచేత, నాఁగలఁ బజి యుండ శ నందుఁజొరక
తలఁగి రోహిణి యను శ తరళాక్షి నందగో, కులమందు నున్నది శ గుణగణాధ్య
దేవకికడుపున శ దీపించుశేషాఖ్య, మైననాతేజ మీ శ వమరఁ బుచ్చి
- ఆ. నేర్పు మెఱసి రోహి శ నీదేవికడుపునఁ, జొనుపు దేవకికిని శ సుతుండ సగుడు
నంశభాగయుతుండ శ నై యశోదకు నందు, పొలఁతి కంత మీఁదఁ శ బుట్టెదీవు. 59
- క. నానావిధసంపదలకుఁ, దానక మై సర్వకామ శ దాయిని వగునిఁ
మానవులు భక్తి గొలుతురు, కానికలును బలులు సిచ్చి శ కల్యాణమయీ. 60
- వ. మఱియు నిన్ను మానవులు దుర్గ భద్రకాళి విజయ వైష్ణవి కుముద చంపిక
కృష్ణ మాధవి కన్యక మాయ నారాయణి యీశాన శారద యుచిక యను
పదునాలుగునామంబులం గొనియాడుచు రయైస్థానంబులయం దని యెఱింగించి
సర్వేశ్వరుం డగుహరి పొమ్మని యాన తిచ్చిన మహాప్రసాదం బని యయ్యోగ
నిద్ర యయ్యకొని మ్రొక్కి చయ్యన నియ్యల కయ్యెడ వాసి వచ్చి. 61
- తే. దేవకిదేవికడుపులోఁ శ దేజరిల్లు, దీప్తగర్భంబు మెల్లన శ తిరిగి యోగ
నిద్రరోహిణికడుపున శ నిలిపిచనియె, కడుపుదెగెనంచుజారులు శ గలఁగఁబడఁగ. 62
- వ. అంత. 63
- ఆ. బలము మిగులఁగలుగ శ బలభద్రుండన లోక, రమణుం డగుటఁజేసి శ రాముండనఁగ
సఠికె బుట్టె గర్భ శ సంకర్షణమున సం, కర్షణం డనంగ శ ఘనుండు సుశుండు. 64
- వ. తదనంతరంబ.

- క. అనకదుందుభిమనమున, శ్రీనాథుం డంశభాగ శ శిష్టతః జౌరంగః
భానురుచి నతఁడు వెలిగినఁ, గానఁగఁ బట్టయ్యె భూత శ గణములకు నృపా. 66
- ఉ. ఆ వసుదేవుఁ డంత దన శ యం దఖలాత్మక మాత్మ భూతముం
భావనరేఖయై భావన శ భద్రము నై వెలుంగొందు చున్న ల
క్ష్మీవిభుతేజ మచ్చుపడఁ శ జేర్చినఁ దాల్చి నవీనకాంతితో
దేవకి యొప్పె బూర్వ యగు శ దిక్పతి చంద్రునిఁ దాల్చుకై వడిన్. 67
- వ. అనిన విని తరువాతివృత్తాంతం బెట్లయ్యె నని రా జడిగిన శుకుం డిట్లనియె.
- క. గురుతరముగఁ దనకడుపున, సరసిజగరాభండభాండ శ చయములు గల యా
హరి దేవకికడుపున భూ, భరణార్థము వృద్ధి బొందె శ బాలార్కుక్రియన్. 69
- వ. అంత. 70
- సీ. విమతులమోములు శ వెలవెలఁబాఱంగ, విమలాస్యమోము వె శ ల్వెలుకఁబాఱె
మలయునైరులకీర్తి శ మాసి సల్లన గాఁగ, నాతిచూచుకములు శ నల్ల సయ్యె
దుష్టాలయంబుల శ ధూమరేఖలు పుట్ట, లేమయూరున రోమ శ ¹లేఖ మెఱసె
నరిమోనసముల కా శ హారవాంఛలు దప్ప, వనజాక్షి కాహారవాంఛ దప్పె
- తే. శ్రమము సంధిలై రిపులకు శ శ్రమము గదుర
జడత వాటిలై శత్రులు శ జడనునడఁగ
మన్ను రుచి మయ్యె బగతురు శ మన్ను సారఁగ
వెలఁదియుదరంబులో హరి శ వృద్ధి బొంద. 71
- వ. మఱియును. 72
- సీ. సలిల మాయెలనాఁగ శ జఠరార్థకునిఁ గానఁ, జనినకైవడి ఘర్త శ సలిల ముప్పె
నొగిఁదేజమాయంతి శ యుదిరడింభకుఁగొల్వఁ, గదిసినక్రియదేహ శ కాంతిమెఱసె
బవనఁ డాకొమ్మగ శ ర్భస్థుని సేవింప, ²నొలసె నామిక్కిలి శ యూర్పు లమరె
గుంభిని యాలేమగ్నకుక్షిగు సర్పిఁపఁ, జొచ్చుభంగిని మంట్రచొరవ దనరె
- ఆ. గగన మిందవదన శ కడుపులో బాలుసేవలకు రూపు మెఱసి శ వచ్చిసట్లు
బయలువంటినడుము శ బహుళ మయ్యెను బంచ, భూతిమయఁడు లోకభాదల
- వ. తదనంతరంబ. [సతికి.
- సీ. అతివకాంచీగుణం శ బల్లన బిగియంగ, వైరివధూగుణ శ వ్రజము వదలె
మెల్లన తన్వంగి శ మెదివ మెఱుఁ గెక్క, దుష్టాంగనాతను శ ద్యుతు లడంగె
నాతి కల్లన భూష శ ణములు పల్వలుక గాఁ, బరసతీభూషణ శ పంక్తు లెడలె
గలకంతి కొయ్యన శ గర్భంబు దొడ్డు గాఁ బరిపంథిదారగ శ ర్భములు వగిలె
తే బాలతి కంతంత సీల్లాడఁ శ బ్రద్దు లెదుగ, నహితవల్లభ లైదువ శ లై తనర్పు
ప్రొద్దులన్నియుఁ గ్రమమునఁబోవఁదొడఁగె, నువిదకడుపునసనురార్యయంటఁజేసి.

వ. ఇవ్విధంబున.

76

అ. జ్ఞానఖలునిలోని శ్రీ శారదయునుబోలె, ఘటములోనిదీప శ్రీ లిలివోలె
భ్రాతరుంట నాకడ శ్రీ బడి యుండె దేవకీ, కాంత విశ్వగర్భగగ్భ యగుచు. 77

వ. అంత నక్కాంతాతిలకంబు నెమ్మెగంబు తెలివియుమేలు మెఱుంగునుమెలంగెడి
సోబగునుంజూచి వెఱుగుపడి తఱచు వెఱుచుచు గంసుండు తనలోనిట్లనియె. 78

క. కన్నులకఃజూడ బరునై, యున్నది యెలనాగగగ్భ శ్రీ మల్లము గలఁగె
ము న్నెన్నుచు నిల్లుండగు, వెన్నుచు సొర నోపు గగ్భ శ్రీ వివరములోనన్. 79

ఉ. ఏమి దలంచువాడ నీక శ్రీ నెయ్యది కాగ్యము నాడునాటికిం
గామినిచూలు వెం వెనకె శ్రీ గగ్భాది జెల్లెలి నాడుపేద న
నే మని చంపువాడఁ దగ శ్రీ వేలని చంపితి నేని శ్రీయు ను
ద్దామయశంబు నాయపును శ్రీ ధర్మమునం జెప్పోవ కుండునే. 80

క. వాని యెఱుంగనిక్రానుని, జీవన్మతుఁ డనుచు నింద శ్రీ సేయుదు రతఁడుం
బోవును సరకమునకు దు, రాభవముతో బ్రదుకు టొక్కబ్రదుకే తలఁచన్. 81

వ. అని నిశ్చయించి క్రూర్యంబు విడిచి ధైర్యంబు నొంది గాఢీర్యంబు వాఱించి
శౌర్యంబు ప్రకటించికునుచు డగ్గనం జెలియలిం జంపునగ్గలిక యెగ్గని యగ్గ
డించి నూని మానియుంబోలె నూరకంబె వెండియా. 82

అ. పాప రాసిదొడ్డ శ్రీ పగ పుట్టెనిడి నెట్టా, లిందుముఖిఁ జక్రి శ్రీ యెపుడు వుట్టుఁ
బుట్టినపుడె పట్టి శ్రీ పురిటింటిలోఁ దెగఁ, జూతు ననుచు నెదురు శ్రీ నూచుచుండె.

వ. నుతీయు వైరానుబంధంబున నన్యాయసంధానంబు మఱచి యతఁడు. 84

క. తిరుగుచుఁ గుడుచుచుఁ ద్రావుచు, నరుగుచుఁ గూర్చుండి లేచు శ్రీ చనవరితంబున్
హరిఁ దలఁచి తలఁచి జగమా, హరిషయమసిచూడెఁ గంసుఁడెఱియలుకన్.

వ. వెండియా. 86

నీ. శ్రీ వణరంధ్రముల నేశశబ్దంబు విఁకబడె, నది హరిపలు కని శ్రీ రూపకించు
నక్షిన్మూర్తమున నె శ్రీ య్యది నూకబడె నది, హరిమూర్తిగానోపు శ్రీ సంచ జూచు
దిరుగుచోదేహంబుత్పామైనజోడిన, హరికరాఘాతమో శ్రీ యనుచుఁగదియుఁ
గంధంబు లే మైనకృపాణంబు సొచ్చిన, హరిమాలికాగంధ శ్రీ మనుచు సదరుఁ

అ. బలుకు తెవ్వియైనదబలుకుచో హరిపేరు, పలుకఁబడియె ననుచుకృతమసిపలుకు
దలఁపు తెట్టివెనకదలఁచి యాతలఁపులు, హరితలంపు లనుచు శ్రీ నలుగఁదలఁచు.

వ. అయ్యవసరంబున ననుచరసమేతు లైనదేవఁలును సారదాదిమునులునుం గూడి
నడవ నలువయును ముక్కంటియు నక్కడకు వచ్చి దేవకీదేవిగ రాభర్చకుం డై
యున్న పురుషోత్తము నిట్లని స్తుతియఁచిరి. 88

బ్రహ్మదేవతలు దేవకీగర్భముం డగు శ్రీకృష్ణుని స్తుతించుట.

నీ. సత్యవ్రతుని సత్య శ్రీ గంపాప్తిసాధనఁ, గాలత్రయమునందుం శ్రీ గుణివాని

భూతంబు లైదును శ్రీ బుట్టుచో టగువాని, నైమభూతంబులం శ్రీ దమరువాని
నైదభూతంబులు శ్రీ నడచినపిమ్మఁ, బరచినానిని సత్య శ్రీ భావణంబు
సమదర్శనంబును శ్రీ జలిపెడవానిని, ని న్నాశ్రయింతుము శ్రీ నీయధీన

ఆ. మాయచేత నెఱుక శ్రీ మాలినవారలు, పెక్కుగతుల సిన్నుల శ్రీ బేరుకొందు
రెఱుంగ నేర్పువిబుధు శ్రీ లేకచిత్తంబున, నిఖలమూర్తులెల్ల శ్రీ నీవ యందు. 89

వ. అదియునుం గాక. [శ్రీ మూడువేళ్లు

నీ. ప్రకృతి యొక్కటి పాదు శ్రీ ఫలములు సుఖదఃఖ, ములు రెండు గుణములు
తగురసంబులు నాల్గు శ్రీ ధర్మార్థముఖరంబు, లెఱిగెడివిధము లై శ్రీ దింద్రియంబు
లాఱు స్వభావంబు శ్రీ లాశోకమోహాదు, లూర్పులు ధాతువు శ్రీ లొక్కయేడు
వైపార లెఱిమిది శ్రీ ప్రంగలు భూతంబు, లైను బుద్ధియు మనో శ్రీ హంకృతులును
తే. రంధ్రములుదొమ్మిదియుఁ గోలరములుప్రాణ, పత్రదశకంబుజీవేశశ్రీక్షయిగముఁ
గలుగుసంసారవృక్షంబు శ్రీ గలుగఁజేయఁ, గావ నడచింప రాజపొక్కురుడవీవ.

క. నీదెసఁ దమచిత్తము లిసి, యేదెసలఁ బోక కడతు శ్రీ రెఱుక గలుగువా
రాచూడయడుగుక్రియ నీ, పాదం బనునావకతన శ్రీ భవనాగరమున్. 92

ఆ. మంచిసారికెల్ల శ్రీ మంగళప్రద మయ్యుఁ, గల్గురులకు మేలు శ్రీ గానియట్టి
తనువులెన్నియొనఁ దాల్చి లోకములక, నేను మెల్లప్రాదుఁ శ్రీ జేయుదీవు. 93

క. ఎఱిగినవారల మనుచును, గొఱమానినయెఱుక లెఱిగి శ్రీ కొందఱు నీపే
రెఱిగియుఁ దలఁపఁగ నొల్లక, పఱతు రధోగతులజాడఁ శ్రీ బద్ధదళాఱు 94

క. నీవారై నీదెసఁ దమ, భావంబులు నిలిసి ఘనుల శ్రీ భయవిరహితులై
యే విఘ్నంబులఁ జెందక, ¹నీవఱలెడిమేటిచోట శ్రీ నెగడుదు నీశా 95

క. నిను నాలుగాశ్రమంబుల, జనములు సేవింప నఖిల శ్రీ జగముల సత్త్వం
బును శుద్ధంబును శ్రేయం, బును నగుగాత్రంబు నీవు శ్రీ వొందుదువు హరి. 96

నీ. నలినాక్ష సత్త్వగు శ్రీ ణంబు నీగాత్రంబు, గాదేని విజ్ఞాన శ్రీ కిలిత మగుచు
సజ్జాసభేదక శ్రీ బగు లెట్లు గుణముల, యందుల వెలుఁగ నీ శ్రీ వనమతిఁపఁ
బడుదువు సత్త్వరూ శ్రీ పంబు సేవిఁపఁగ, సాక్షాత్కరింతువు శ్రీ సాక్షి వగుచు
వాఙ్మనముల క శ్రీ వ్యలి దైనమార్గంబు, గలుగు నీగుణజన్మ శ్రీ కర్మరహిత

తే. మైనరూపును బేరు న శ్రీ త్యనఘబుద్ధు
లెఱుఁగుదురు ²నిన్నుఁ గొల్వ నూ శ్రీ హింనుకొనుచు
వినుచుఁ దలఁచుచుఁ బొగడుచు శ్రీ వెలయువాఁడు
భవము నొందఁడు నీపాద శ్రీ భక్తుడగుచు. 97

క. ధరణీభారము వాసెను, బురుషోత్తమ యీశ నీదు శ్రీ పుట్టువున భవ
చ్చగణాంబుజముల ప్రాపున, ధరణీయు నాకసముఁ గాంచెదము నీకరుణన్. 98

- ఉ. పుట్టువు లేనినీ కభవ శ పుట్టుట క్రిడయ కాక పుట్టుటే
యెట్టునుడుక భవాదిదశ శ లెల్లను జీవులయం దవిద్య దాఁ
జాట్టుచు నుండఁ గాని నినుఁ శ జాట్టినదింబలెఁ బొంత నుండియుం
జాట్టఁగ ¹లేమిఁ దట్కియలఁ శ జోక్కనియెక్కటిఁ గఱి మిశ్వరా. 99
- మ. గురుపాతీనమ వై జలగ్రహమవై శ ²కోలంబ వై శ్రీనృకే
సరివై భిక్షుడ వై హయాననుడ వై శ డ్వాదేవతాభర్తవై
ధరణీనాథుడ వై దయాగణగణో శ దారుండ వై లోకముల్
పరిరక్షించిననీకు మ్రొక్కెద మిలా శ భారంబు వారింపవే. 100
- క. ³ముచ్చిరి యున్నది లోకము, నిచ్చలుఁ గంసాదిఖలులు శ నిర్దయులేఁక
ముచ్చిగఁ గావఁగ వలయును, విచ్చేయుము తల్లికడుపు శ వెడలి ముకుందా. 101
- వ. అని విన్నవించి దేవకీదేవిం గనుంగొని. 102
- మ త్తకోకిలము. తల్లి నీయదరంబులోనఁ బ్ర శ ధానపూరుషుఁ డున్నవాఁ
డెల్లి వుట్టెడిఁ గంసుచే భయ శ మింత లేదు నిజంబు మా
కెల్లవారికి భద్ర మయ్యెడు శ నింక నీకడు పెప్పుడుం
జల్ల గావలె యాదవావళి శ సంతసంబునఁ బొందఁగన్. 103
- వ. అని యివ్వధంబున హరిం బొగడి దేవకీదేవిని దీవించి దేవతలు దేవతల
త్రోవ నీశానబ్రహ్మ ము న్నిడుకొని చనిరంత. 104
- ~~అంతః~~ శ్రీకృష్ణవరృఖటము. ~~అంతః~~
- క. పంకజముఖ నీల్లాడను, సంకటపడ ఖలులమాన శ సంబుల నెల్లక
సంకటము దోచె మెల్లక, సంకటములు లేమి దోచె శ సత్సరృఖులకన్. 105
- నీ. స్వచ్ఛంబులై పొంగె శ జలరాశు లేడును, గలఘోషణముల మేఘంబులుఁటిమె
గ్రహతారకలతోడ శ గగనంబు రాజ్యలై, దిక్కులు మిక్కిలి శ తెలివిఁ దాల్చె
గమ్మనిచల్లని శ గాలి మెల్లన వీచె, హోమానలంబు సె శ నొంది వెలిగె
గోయల కమలాళి శ కులములై సిరి నొప్పె, బ్రవిమలతోయలై శ పాతనదులు
తే. వరపురగ్రామఘోషయైగవసుభయొప్పె, విహగరవపుష్పఫలములశవెలసె వనము
లలరుపోనలు గురిసి రశ్యమరవరులు, దేవదేవుని దేవకీదేవి గఁగ. 106
- క. పాడిరి గంధర్వోత్తము, లాడిరి రంభాదికాత శ లానందమునం
గూడిరి సిద్ధులు భయముల, వీడిరి చారణులు మొరసె శ వేల్పులభరుల్ 107
- వ. అయ్యవసరంబున. 108
- క. సుతుఁ గనె దేవకీ నడురే, యతిశుభగతిఁ దారలును గ్రహంబులు నుండక
దితిసుతనిరాకరిష్టక, శ్రీతవదనాలంకరిష్ట శ జిష్టక ⁴విష్టన్. 109
- క. వెన్నని నతిప్రసన్నుడె, గ్రన్నన గస మెటుఁగుబోడి శ గడు నొప్పారెం

బున్నమనాడు కళానిధి, గన్నమహేంద్రశచెలువు శ గలిగి నరేంద్రా.

110

వ. అప్పుడు.

111

నీ. జలధర దేహు నా శ జానుచతుర్బాహు, సరసీరుహాక్షు వి శాలవక్షుఁ
జారుగదాశంఖ శ చక్రపద్మవిలాసుఁ, గంధకౌస్తుభమణి శ కాంతిభానుఁ
గమనీయకటిసూత్ర శ కంకణకేయూరు, శ్రీవత్సలాంఘనాం శ చితవిహారు
నురుకుండల ప్రభా శ యతకుంతలలలాటు, వైమార్యమణిగణ శ వరకిరీటు

తే. బాలుఁ బూర్ణేదురుచిజాలుభక్తలోక, పాలు సుగుణాలవాలుగృ శ పావిశాలుఁ
జూచి ¹తిలకించిపులకించిచోద్యమంది, యుబ్బిచెలరేగి వసుదేవుఁడుత్సహించె.

క. స్నానము సేయఁగ రామిని, నానందరసాద్భిమగ్నుఁ శ డై విప్రులకుఁ

ధేనువులం బదివేలన, మాసనమున దారవోసె శ మఱి యిచ్చుటకున్.

113

వ. మఱియు సనుదేవుండఁ.

114

క. ఈ పురిటియింటి కువ్యద్దీపంబునుబోలె జాల శ దీపించె నిజం

బీ పాపండు నలుమొగముల, యా పాపనిఁ గనినమేటి శ యగు నని భక్తిన్.

115

ఆ. చాఁగి మ్రొక్కి లేచి శ సరగున నొసలివై, కేలుడమ్మిదోయి శ గీలుకొలిపి

పాప డనక వెఱక శ పాపనిమొదలింటి, పోక లెల్లఁ దలఁచి శ పొగడఁదొడఁగె.

క. ఏ నిన్ను నఖిలదర్శను, జ్ఞానానందస్వరూపు శ సంతతు నపరా

ధీనుని మాయాదూరుని, నూనునిఁ గాఁ గంటి నిట్టి శ చోద్యము గలదే.

117

క. అచ్చుగ నీమాయను మును, చెచ్చెరఁ ద్రిగుణాత్మకముగఁ శ జేసినజగముల్

సొచ్చిరక్తియఁ జొరకుందువు, చొచ్చుటయును లేదు లేదు శ చొరకుండుటయున్.

నీ. అదియెట్లనిన మహా శ దాదులఁ బోలెడి, డై వేటువేటయై శ యన్నివిధము

లగుసూక్ష్మభూతంబు శ లమర పోడశవికారములతోఁగూడి వి శ రాట్టసంగఁ

బరమాత్మనకు నీకుఁ శ బఱపైసమేలు సం, పాదించి యందులోఁ శ బడయుఁ బడక

యుదు సృష్టికి మ్రొల శ నున్న కారణమున, వానికి లోని భ శ వంబు గలుగ

ఆ. దట్లు బుద్ధి నెఱుంగ శ నను వైసలాగునఁ, గలుగునిద్రియముల శ కడన యుండి

వానిపట్టు లేక శ వరుస జగంబులఁ, గలసి యుండి యైనఁ శ గలయ వెపుడు.

119

క. సర్వము నీలోనిదిగా, సర్వాత్ముడ వాత్మవస్తు శ సంపన్నుడ వై

సర్వమయుండ వసునీకును, సర్వేశ్వర లేపు లోను శ ¹సంధులు వెలియున్.

120

ఆ. ఆత్మవలనఁ గలిగి శ యమగుదేహముల, నాత్మకలై వేటు శ లవి యటంచుఁ

దలఁచువాఁడు మూఢ శ తముఁడు గావున నీశ, విశ్వమెల్ల నీవ శ వేటు లేదు.

121

వ. అదియునుం గాక.

122

నీ. గుణము వికారంబుఁ శ గోరికయును లేని, నీవలన జగంబు శ నెఱి జనించుఁ

బ్రబ్బు లే దగుసంచుఁ శ బలుకుట దప్పుగా, దీపిండ్లవై బ్రహ్మ శ మీవ యైన

నినుఁ గొల్చుగుణములునీయాసతులు సేచు, భటులశౌర్యములు పతికి వచ్చు
 పగిది నీగుణములభాగులు నీ వని, తోచును నీమాయతోడఁ గూడి
 ఆ. నీవు రక్తధవళసీమవర్ణంబుల, జగము సేయఁ గావ న సమయఁ జూడఁ
 దనలు దట్లు నేను న దైత్యుల దంకింపఁ, బృథివి గావ సవతరించి తీశ. 123
 శా.మింటఁ మ్రోసిన మ్రోత ¹దాలిమిని లో న మేండ్రింప మున్ నీవు నా
 యింటం బుట్టెద వంచుఁ గంసుఁడు దొడిగ ! హింసించె నీయన్నలం
 గంటం గూరుకుఁ దేడు నీయుదయ మీ న కారాజనుల్ సెప్పఁగాఁ
 బంటింపం డెదురేఁగుదెంచు వడి నీ నై నేను సన్నద్ధుఁడై. 124

దేవకీదేవి స్వామిని స్తుతించుట.

వ. అచు చుండ దేవకీదేవి మహాపురుషలక్షణుడును విచక్షణుండును సుశుమా
 రుండును నై నకుమారునిం గని కంసువలనివెఱపున శున్దితయై యిట్లనియె. 125
 నీ. అట్టిటి దురాని న దై మొదలై నిండు, కొన్నదై వెలుగుచు న గుణము లేని
 దై యొక్క చందంబు న దై కలదై నిర్వి, శేష మై క్రియ లేక న చెప్ప రాని
 దేరూప మని శ్రువు న లెప్పుడు నొడివెడి, నారూప మగుచు న న ధ్యాత్వదీప
 మై బ్రహ్మ రెండవ న యర్థంబుతుది జగంబులు నశింపఁగఁ బెద్ద న భూతగణము
 ఆ. సూక్ష్మభూతమందుఁ న జొరఁగ నాభూతంబు
 ప్రకృతిలోనఁ జొరఁగఁ న బ్రకృతి వోయి
 వ్యక్తమందుఁ జొరఁగఁ న వ్యక్త మడంగను
 శేషసంజ్ఞ నీవు న సెలువ మగుదు. 126

ఉ. విశ్వము లీలఁ ద్రిప్పుచు న న విద్యకుఁ జుట్టమ వై ననీకుఁ దా
 శాశ్వత మైనకాల మిది న సర్వము వేడబ మందు రట్టి వి
 శ్వేశ్వర మేలుకుప్ప నిను న నెవ్వఁడు గోరి భజించు వాడ పో
 శాశ్వతలక్ష్మీమృత్యుజయ న సౌఖ్యయుతుం డభయుండు మాధవా. 127

మ. త్తకోకిలము. ఒంటి నిల్చి పురాణయోగులు న యోగమార్గనిరూఢు లై
 కంటి మందురు కాని నిక్కమ న కాన రీభవదాకృతిం
 గంటి భద్రముఁ గంటి మాంసపుం న గన్నులం గనఁ జోల దీ
 తొంటి రూపుఁ దొలంగఁ బెట్టుము న తోయజేక్షణ మ్రొక్కెదన్. 128

ఆ. విలయకాలమందు న విశ్వంబు నీపెద్ద, కడుపులోన దాచు న కడిమిమేటి
 నటుడ వీవు నేడు న నాగబృజుడ వౌట, పరమపురుష వేడ న బంబుగాదె. 129
 తరలము. నలినలోచన నీవు నిక్కము న నాకుఁ బుట్టెద వంచు నీ
 ఖలుండు గంసుండు పెద్దకాలము న కారయింట నడంచె దు
 ర్మలినచిత్తుని నాజ్ఞ సేయుము న మమ్ముఁ గావుము భీతులన్

నులును లేక ఫలించె నోచిన నోము లెల్లను నీవ యై.

130

~~జనక~~ దేవకీవనుదేవులపూర్వజన్మముల వృత్తాంతము. ~~జనక~~

వ. అని యిట్లు దేవకీదేవి విన్నవించిన నీశ్వరుం డీ ట్లనియె నవ్వా నీవు దొల్లి స్వామంభువమన్వంతరంబునఁ బృథ్వి యనుపరమపతివ్రతపు వసుదేవుండును సుతేవుం డను ప్రజాపతి మీ రిరువురును సృష్టికాలంబున బ్రహ్మపంపునం బెంపున నిందియంబుల జయించి తెంపున వానగాలియెండమంచులకు సైరించి యే కలముల రయి యాకలములు దిని యేకలంకంబును లేక వేండ్రంబుగఁ బండ్రెండు వేదివ్యవర్ణంబులు దపంబులు సేసిననెప్పంబున మీరూపంబులు మెఱయ నోజ నాజపంబులు సేసి డాసి పేర్చి యర్చింప మీకు నాకుం గలరూపుఁ జూపి యేను దిరంబు లగువరంబులు వేడంబు డనిన మీరు నామాయం బాయని మోహంబున బిడ్డలు లేని దొడ్డయడ్డంబున దుర్గమం బగునపవర్గంబు గోరక నాయాడుకొడుకు నడిగిన మెచ్చి యట్ల వరం బిచ్చి మీ కేను బృథ్విగర్భం డనునర్భకుండ నయితి మఱియును.

131

క. అదితియఁ గశ్యపుఁ డనఁగా, విదితుల రగుమీకుఁ గుఱుచు న వేమంబున నే నుదయించితి వామనుఁ డనఁ, ద్రిదశేంద్రానుజుడ నై ద్వి నీయభవమునన్ .132

క. ఇప్పుడు మూడవభవమునఁ, దప్పక మీ కిరువురకును న దనయుండ నైతిం జెప్పితిఁ బూర్వము మీయం; దెప్పటికిని లేదు జన్మ న మిటపై నాకున్. 133

క. నందనుఁ డనియుం బరమా, నందం బగుబ్రహ్మ మనియు న ననుఁ దలంచుచు నా పెందెరువు నొందెదరు నా, యందులప్రేమమున భవము న నందరు మీరల్. 134

వ. అని యిట్లు పలికి యీశ్వరుం డా రూపంబు విడిచి. 135

క. తెప్ప లిడక తలదండ్రులు, దప్పక తనుఁ జూడ మాయఁ దనరి లలితుఁ డై యప్పు డటు గన్నపాపని, యొప్పుల వేడుకలు సేసె న నొకకొన్ని నృపా. 136

వ. అంత వసుదేవుండు దనకుం జేయవలసినపను లీశ్వరుం డైన, హరివలన నెఱింగినవాడు గావున. 137

క. ఆ పురిటియిల్లు వెలువడి, పాపనిఁ దరలించుకొనుచుఁ న బఱచెద ననుచున్ రూపింప నందుభార్యకుఁ, బాప యగుచు యోగమాయ న ప్రభవించె నృపా.

వ. ఆ సమయంబున. 139

క. బిడ్డనిఁ గరముల తొమ్మన, నడ్డంబుగఁ బట్టి పదము న లల్లన యిడుచున్ జడ్డనఁ గావలివారల, యొడ్డు గడచి పురుటిసాల న యొయ్యన వెడలెన్. 140

వ. అంత సట. 141

క. నందునిసతికి యశోదకుఁ, బొందుగ హరియోగమాయ న పుట్టిన మాయా స్పందమున నొక్కయెఱుంగమి, క్రందుకొనియె నూరివారిఁ న గావలివారిన్. 142

వ. అప్పుడు సప్పుడు గా కుండఁ దప్పుటడుగు లిడుచు నినుపగొలుసుల మెలుసు

వడినతాలంబులు మహాత్మాలుండయినబిడ్డనికి నడ్డంబు గాక కీ లూడి వీడి
పడ నరళంబులు విరళంబులయిన సరళంబు లగుమొగసాలలం గడచి పాప
తేడు వాకిండ్లు మరల మూయఁచుఁ బడగ లెడ గలుగ విప్పి కప్పి వేచి
కాచికొని వెంటనంటి రాఁగఁ దూగి నడచునెడ. 143

- క. ఆ శౌరికిఁ దెరు వొసఁగెఁ బ్రకాశోద్ధతతుంగభంగ శ కలితధరాశా
కాశ యగుయమున మును నీ, తేకునకుఁ బయోధిత్రోవ యిచ్చినభంగిన్. 144
- వ. ఇట్లు యమునదాటి తూటిచని నందునిమందం జేరి యం దమందనిద్రం బొంది
యొడ శ్లేటుంగనిగొల్లలం దెలుప నొల్లక నిత్యప్రసాద యగుయశోద శయ్య
నొయ్యన చిన్నినల్లనయ్య నుచి చయ్యన నయ్యవ్వకూతు నెత్తుకొని మరల
నింటికిఁ బంటింపక వచ్చి యచ్చిటుతపాను దేవకీప్రక్కం జక్కనిడి. 145
- క. పదముల సంకెల లిడుకొని, మదిఁ దలఁచుచు శరారసుతుడు శ మందుడపోలె
బెదరు గలరీతి దేహము, గదలించుచు నొదిగియుండె శ గటువతనమునన్. 146
- క. వనజాక్షునిఁ దెచ్చుటయును, దనసుతఁ గొనిపోవుటయును శ దా నెటుంగక మూఁ
గిననిద్రఁ జొక్కి యుండెను, వనజాక్షి యశోద రేయి శ వసుధాధీశా. 147
- సీ. అంత బాలిక యావు శ రని యేడ్చుచిటుచప్పు, డాలించి ¹వే కన శ నాఁకయింటి
కావలివారు మే శ ల్కని చూచి తలుపుల, తాళముల్ తొంటినిధమున నుండఁ
దెలిసి చక్కన వచ్చి శ దేవకీ నీల్లాడ, రమ్మ రమ్మని భోజ శ రాజుతోడఁ
జెప్పిన నాతడు శ సిడిముడిపాటుతో, దల్పంబుపై లేచి శ తత్తటమున
తే. పెండ్లకలు వీడఁ బైచీర శ వేలి యాడఁదాల్చి కీలూడ రోహిణిదర్శమాడ
భూరివైరంబుతోఁగూడఁబురిటియింటి, జాడ నేతించి యాపాప శ జంపఁ గదియ.
- వ. దేవకీదేవి యడ్డంబు వచ్చి యిట్లనియె. 149
- ఉ. అన్న శమింపు మన్న తగ శ దల్లుడు గాఁ డిది మేనగోడ లా
మన్నన సేయు మన్న విను శ మానినిఁ జంపుట రాచపాడి గా
దన్న సుకీర్తి వై మనఁ గ శ దన్న మహాత్ములు వోవుత్రోవ బో
వన్న భవత్సహోదిరి గ శ దన్న నినుక శరణంబు వేడెదన్. 150
- క. కట్టా యార్దురుగొడుకుల, బట్టి వధించితివి యాడఁక శ బడు చిది గోడల్
నెట్టన చంపగ వలెనే, కట్టిడివి గ దన్న యన్న శ కరుణింప గదే. 151
- క. పుత్రుడు నీబ్రతుకునకును, శత్రుం డని వింటి గాన శ సమయింక దగుం
బుత్తులకు నోమనేనియ, బుత్రి దానంబు సేసి శ పుణ్యముఁ గనవే. 152
- వ. అని పయ్యెడఁ జక్క నలవరించుకొనుచుఁ బలవరించుచు భ్రాంతిపడి కూతుర
గ్రక్కున నక్కునం జక్క హత్తుకొని చెక్కు చెక్కున మోపి చయ్యన నుత్తరీ
యాంచలంబున సంచలతం గప్పి చప్పుడు గాఁ గుయ్యడ నయ్యెడం గ్రయ్యంబడి

వాఁడు పోడిమి సెడఁ దోఁబుట్టువుం దిట్టి చిట్టిపట్టి ¹నావురని వావురింపఁ గావరం
బున నడుగు లొడిసి తిగిచి వడి బెడిసిపడం బుడమివయిం బడవైచిన నబ్బ
లయు నేలం బడక లీల నెగసి నవ్యదివ్యమాలికాచేలమణిజాలగంధాలంకార
మనోహరిణియు గదాశంఖచక్రచర్మశరచాపాసిశూలధారిణియు నై యెనిమిది
కరంబులం గరం బొప్పుచు సిద్ధచారిణికిన్నర గరుడ గంధర్వాది వైమానికులు
గానిక లిచ్చి పొగడ నెగడుచు నచ్చరలయాటపాటలకు మెచ్చుచు మింట నుండి
(కంటఁ బడి) కంటువడక కంసున కిట్లనియె. 153

ఉ. తెంపరి వై పారిం బారిని శ దేవకిబిడ్డలఁ జిన్నికుట్టలం
జంపితి వంత నైన నుప శ శాంతి వహింపక తాలమీఁద నొ
ప్పించితి విస్మిరో యిదియు శ బీరమె నాసరసక జనించి నిక
జంపెడివీరుఁ డొక్కఁడెన శ సత్కృతి నొందెడువాఁడు దుర్జితీ. 154

వ. అని పలికె. 155

క. మహనీయగుణాస్పద యై, మహిలో నాదేవి జనము శ మన్నింపంగా
బహునామనివాసంబుల, బహునామములం జరిగె శ భద్రాత్మిక యై. 156

వ. అంత నాబోటి పలికినపలుకులు ములుకు లై చెవులఁ జలికిన నులికిపడి జుళుకు
గదిరినమనంబున ఘనంబుగ వెఱఁ గంది కంది కుందెడుదేవకివసుదేవుల
రావించి యాదరంబున సంభావించి చేరి వారితో నిట్లనియె. 157

ఉ. పావుడ బాలఘాతుకుడ శ బంధువిరక్తుడ దుష్టచిత్తుడం
గోపనుడం జరన్త్రుతుడఁ శ సూరుడ బ్రాహ్మణహంతభంగి మీ
పాపలఁ జంపితిం బయలి శ పల్కుల నమ్మితి సాధులార నా
పాపము లుగ్గడింపక కృ శ పాపరు లై కనరే శమింపరే. 158

ఉ. ఒక్కడఁ బ్రాణు లందఱు ని శ జోచితకర్తము లోలిఁ ద్రిప్పఁగా
నొక్కొక²యోనులం బాదమి శ యొక్కొకత్రోవల రాకపోకలు
జిక్కులఁ బొందుచుం దుదలు శ సేగరు సంస్మృతితోడఁ బాయరే
నెక్కడిహంత మీశిశువు శ లెక్కడిహస్యులు దూఱ నేటికిన్. 159

క. పగతురఁ జెఱిచితి ననియును, బగతురచేఁ జెడితి ననియు శ బాలుఁడు దలఁచుం
బగసెలుములు లే వాత్తకుఁ, బగసెలుములకీలు కర్త శ బంధము నుండి. 160

వ. అని పలికి కన్నీరు నించి వగచి వెఱచుచు దేవకివసుదేవులపాదంబులఁ బట్టు
కొని సంకీలియలు విప్పించి మిక్కిలియక్కఱ గలవాక్యంబుల నైక్యంబు నెఱ
పిన హరును బరితప్తుం డైనకంసునిం జూచి రోషంబును బాసి రంత నావసు
దేవుండు బాప కిట్లనియె. 161

శా. బావా నీవచనంబు నిక్కము సుమీ శ ప్రాణుల్ గతజ్ఞానులై

నీ వే నంచును లోభమోహమదభీ శ నిర్మితతామోద శో
కావేశంబుల నొండొరుం బాడుతు రే శ కాకారుఁ డై సర్వ రూ
పావిష్టం డగునీశ్వరుం డెలియ లే శ రనోన్య విభ్రాంతులై 162

వ. అని యిట్లు ప్రపన్ను లైనదేవకీవసుదేవులయనుజ్ఞ వడసి కంసుం డింటికిం జని
యారేయి గడపి మఱునాడు గద్దనం బ్రొద్దనఁ దనకుఁ బరతంత్రు లగుమం
త్రుల రావించి యోగనిద్రవలనం దా వినినవృత్తాంతం బంతయు మంతనం
బున నెఱింగించిన నపుడు వార లతని కిట్లనిరి. 163

క. ఇట్టయినఁ దడయ నేటికిఁ, బట్టణముల మందలందుఁ శ బల్లెల నెల్లం
బుట్టెసివెరిగెడిశిశువులఁ, బట్టి వధించెదము మమ్ముఁ శ బంపు మధీశా. 164

మ. భవదీయోజ్జ్వలబాహుచాపవిలస శ ద్భాణావలీభగ్ను లై
దివిజాధీశ్వరు లేక్రియం జనిరొ యే శ దేశంబులఁ డాగిరో
శివునిం జొచ్చిరొ బ్రహ్మ జెందిరొ హరికా ! సేవించిరో మౌనివృ
త్తివనాంతంబుల నిల్చిరో మనకు శో శ ధింపం దగున్ వల్లభా. 165

క. నొచ్చిరి శాత్రువు లనుచును, విచ్చలవిడిఁ దిరుగ వలకు శ వివిధాకృతులఁ
ముచ్చిలి వత్తురు వారలు, సచ్చినయందాఁ మఱవఁ శ జన దధిపునకున్. 166

క. ఒత్తికొనుచు రాసేజన, దెత్తినరోగముల రిపుల శ నింద్రియముల ను
త్పత్తినమయములఁ జెఱువక, మెత్తన గారాదు రాదు శ మీఁద జయింపన్. 167

మ. అమరశ్రేణికి నెల్లఁ జక్రి ముఖరుం శ డాచక్రి ధర్మంబునం
దమరుక గోవులు భూమిదేవులుఁ దితి శ యోమూయకారుణ్యం
త్యములఁ యాగతపోదమంబులును శ్ర శ ధాశాంతులున్ విష్ణు దే
హము లిన్నింటిని సంహరించిన నతం శ డంతంబునం బొందెడిన్. 168

వ. కావున. 169

ఉ. చంపుదుమే నిలింపులను శ జంకెల అంకెలఁ దాపసావలీ
బండుమే కృతాంతకుని శ పాలికిఁ గ్రేపులతోడ గోవులం
ద్రుంపుదుమే ధరామరులఁ శ దోలుదుమే నిగమంబులఁ విదా
రింపుదుమే వసుంధర హ శ రింపుదుమే జననాథ పంపుమా. 170

వ. అని కలుకుమంత్రులమంత్రంబుల నిమంత్రితం డై బ్రాహ్మణనిరోధంబు నిషే
ధం బని తలంపక కాలపాశబద్ధం డై విప్రాదిసాధునూనవులఁ జంప దానవులం
బంపి యంతిపురంబునకుం జనియె ననంతరంబ యారక్కనులు వెక్కసంబు
లగు మొక్కలంబుల సజ్జనులపజ్జలం బడి తర్జనభర్జనాదిచౌర్యంబులం జేసి నిర్జించి
పాపంబు లార్జించిరి. 171

ఆ. వెదకి వెదకి దైత్య శ వీరులు సాధుల, నడఁచ నారిబలము శ లడఁగి పోయె
యశము సరియు ధర్మ శ మాయాపు భద్ర బు, లార్యహింస సేయ శ నడుగుఁగాదె.

- వ. అంత మందలో నందుండు నందనుండు పుట్టుట యెఱింగి మహానందంబున నెఱ
వాడు లగు వేదవిదులం బిలిపించి జలకంబు లాడి శుచి యై శృంగారిండుకొని
స్వస్తిపుణ్యాహవాచనంబులు నదివిచ్చి జాతకర్తంబులు నేయించి పితృదేవతల
సర్పించి క్రేపులతోడం కూడఁ గై నేసినపాడిమొదవుల రెండులక్షలను గనక
కలశమణివసనవిశాలంబు లైసతిలశైలంబు లేశింటిని భూదేవతల కిచ్చిన. 173
- క. ఈ యాభీరకుసూరుడు, శ్రీయుతుఁ డై వీరవైరి క్షేతయు నై దీ
ర్ఘాయుష్మంతుం డగు నని, పాయక దీవించి రపుడు క బ్రాహ్మణజనముల్. 174
- క. దుందుభులు మొరసె గాయక, సందోహము వాడె సూత క సముదాయముతో
వందిజనులు గీర్తించిరి, కందుగ వీతెంచె భద్ర క కాహళరవముల్. 175
- క. పల్లవతోరణరాంగిక, వల్లిధ్వజలాజధూప క వాసనములతో
సల్లలితము లై యొప్పెను, సల్లవవల్లభులయిడ్ల క వాకిం డ్లెల్లన్. 176
- క. పసుపులు నూనెలు నలడినఁ, బసఁ దనరి సువర్ణబర్హి క బహుప్రభతోఁ
బసిమి గలిగి వెలుంగొంచుచు, బసు లన్నియు మందలండు క బ్రసరించె నృపా.
- క. క్రేళ్లుటికి మనలె లేగలు, మల్లడిగొని అంకె లికియె క మదవృషభంబుల్
పెల్లుగ మొదవులపొడుంగులఁ, జల్లించెం బాలు బాలు క సంభవవేళన్. 178
- క. ఆరంగఁ జదివెడిపొగడెడి, వారికి విద్యలను బ్రదుకు క వారికి లేమిం
జేరినవారికి నెల్లను, గోరక మును నందుఁ డిచ్చె క గోధనచయముల్. 179
- వ. ఆ సమయంబున. 180
- క. కంచుకములుఁ దలచుట్లును, గాంచనభూషాంబరములుఁ క గడు మెఱయఁగ నే
తెంచిరి గోపకు లందఱు. మంచిపదార్థములు గొనుచు క సూధవుఁ జూడన్. 181
- క. ఏతెంచి చూచి చెలఁగుచు, నేతులఁ బెరుంగులను బాల క నీళ్లను వెన్నం
బ్రీతి వసంతము లాడిరి, యేతరు లై సరసభాష క లెనఁగన్ గొల్లల్. 182
- వ. తదనంతరంబ. 183
- ఆ. ఏమి నోముఫలమొ క యింతప్రా ద్ధాకవార్త, వింటి మబలలార క వీను లలర
మనయశోద చిన్ని క మగవానిఁ గనె నఁట, చూచి వత్తమమ్మ క సుదతులార. 184
- వ. అని యొండొరుల లేపికొని గోపిక లోపికలు లేనిచిత్తంబుల నెత్తినత త్తఱుబు
లువ్వెత్తుకొన నుదారంబు లగుశృంగారములతో నిండ్లు వెలువడి. 185
- క. జడగతులును బలుపిఱుంచులుఁ, బిడికెఁడుననుములును వలుఁ క బిగిచనుఁగవలుం
వెడఁదనయనములు సిరి దడఁ, బడుమొగములు భ్రమరచికురభరములు నమరన్.
- ఉ. వేడుకతోడఁ గ్రొమ్ముడులు క వీడఁ గుచోపరిహారలేఖ ల
ల్లాడఁ గపోలపాలికల క హాటకపత్రరుచుల్ వినోదనం
బాడఁ బటించలంబు లసి క మాడఁగఁ జేరి యశోదయుఁటికిం
జేడియ లేగి చూచి రొగి క జిష్ణుని విష్ణునిఁ జిన్నకృష్ణునిన్. 187

- వ. చూచి సంతసించి తెచ్చినకానిక లిచ్చి. 188
- తే. పాపనికి నూనె దల యంటి శ పసుపు బూసి
బోరు కాడించి హరిరక్ష శ పొ మ్మటంచు
జలము లొకకొన్ని చుట్టి రాఁ శ జల్లి తొట్ల
నుచిచి దీవించి పాడి ర శ య్యువిద లెల్ల. 189
- క. జోజో కమలదళేక్షణ, జోజో మృగరాజమధ్య శ జోజో కృష్ణా
జోజో పల్ల వకరపద, జోజో పూర్ణేందువదన శ జోజో యనుచున్. 190
- వ. ఇవ్విధంబున. 191
- క. పలుదోయంబుల జగముల, బలుదోయములందు ముంచి శ భాసిల్లెడియా
పలుదోయగాఁడు వల్లవ, లలనాకరతోయములఁ జె శ లింగుచుఁ దడియున్. 192
- క. లోకములు నిదురవోవఁగ, జోకొట్టుచు నిదురవోని శ సుభగుడు రమణుల్
జోకొట్టిపాడ నిదురం, కైకొను క్రియ నూరకుండె శ గను దెఱవకయున్. 193
- నీ. ఏ బాము గలుగక శ యేవారు ¹గట్టికి, బసులకాపరియింట శ బాము గలిగె
నే కర్మములు లేక శ యెనయు ²చక్కటికిని, జాతక ర్థంబులు శ సంభవించె
నే తల్లిచనుబాలు శ నెఱుంగనిప్రోడ య, శోదచన్నులపాల శ చొరవ నెఱిగె
నే హానివృద్ధులు శ నెఱుంగనిబ్రహ్మాంబు, పొదిగిటలో వృద్ధి శ బొందజొచ్చె
- ఆ. నే తపముల నైన శ నెలమిఁ బండని పంట, వల్లవీజనముల శ వాడఁ బండె
నేచదువుల నైన శ నిట్టిటి దనరాని, యర్థ మవయవముల శ నంద మొగదె. 194
- మ. చెయ్యవుల్ సేయుతటిక విధాతకరణిం శ జెన్నొందు సంతోషదృ
ప్తియుతుం డై నగుచుక జనార్దనునిమాడ్కిఁ బొల్చు రోపించి యు
న్నయెడక రుద్రునిభంగి నొప్పును సుఖానందంబునం బొంది త
న్నయఁ డై బ్రహ్మముభాతి బాలుఁ డమరు శ న్బాహుశ్యబాల్యంబునన్. 195
- వ. అయ్యవసరంబున. 196
- ఆ. కొడుకుఁ గన్న వేడ్క శ గొనసాగ రోహిణి, జీరఁ బంచి చిత్ర శ చేలములను
మండనముల నిచ్చి శ మన్నించె నందుఁ డా,యంబుజాక్షి ప్రీతి శ యై చరింప. 197
- వ. అది మొదలుగ మొదవులకదువులు బాదువులు కలిగియుండె నంత సందుండు
గోపకుల ననేకుల గోకులరక్షకు దక్షు లై సవారిని నియమించి మధురకుం జని
కంసునికి నేఁఁటం బెట్టెడియరిం బెట్టి వీడ్కొని వసుదేవునికడకుం జని యథో
చితంబుగ దర్శించిన. 198
- క. నందునిగనుఁగొని ప్రాణముఁ, బొందినబొందియునుబోలె శ బాలుపారుచు నా
నందాశ్రులు గడకన్నులఁ, గ్రందుకొనం గేలు సాచి శ కౌగిటఁ జేర్చెన్. 199
- వ. మఱియుఁ గౌగిలించుకొని సుఖాసీనుని జేసి వసుదేవుండు దనకొడుకువలని

ప్రీతి దీప్తింప నందున కి ట్లనియె.

200

క. సంతతి లే దనియెడుఘన, చింతచముల నరసి ముదిసి శ చిక్కిననీకుణ్
సంతతి గలిగెను భాగ్యము, సంతతిహీనునికి సౌఖ్య శ సంతతి గలదే. 201

క. పాడగంటి నిన్న బ్రదికితి, గడచితి నాపదల నింక శ గార్యంబుల నే
యెడమడుగు లేనినెచ్చెలి, బాడగాంచుట చచ్చి మరల శ బుట్టుట గాదే. 202

క. పలుపాటుల బడుజనులకు, నిల నొకచో నుండ శ గలదె శ యేఱులవెంట
గలిసి చనుమ్రాచు లన్నియు, బలువెంటలబోవుగాక శ పాయక యున్నె. 203

మ. బలురోగంబుల నొంద కున్నవె పనుల్ శ పా లిచ్చునే ధేనువుల్
గొలఁతుల్ వాగులు వారిపూరితములే శ గోష్ఠప్రదేశంబులం
బులుల్ ¹దుప్పులు సంచరింపవు గదా శ పొల్పారునే ఘోషముల్
కలవే పచ్చనిపూరిజొంపములు త శ త్కాంతారభాగంబులన్. 204

క. తనవుత్తమి త్రముఖుల, దనువక చూడకయు వారు శ దటిగి నశింపన్
మనుచు గృహమేధియాశ్రమ, మున నుండెడివాని కొక్క శ మోదముఁ గలదే.

క. నీకాంతయొద్ద నీవును, నీకాంతయు గారవింప శ నినుఁ దండ్రిగ నా
లోకించుచు నీమ దను, నాకొడు కున్నాడె ²నంద శ నందాన్నితుఁ డై. 206

వ. అనిన నందుం డి ట్లనియె. 207

శా. నీకుణ్ దేవకిణ్ జనించినసుతా శ నీకంబుఁ దోడ్తోడ ము
న్నీకంసుండు వధించె మీసుతఁ దుది శ స్థింసింప జే దప్పి తా
నాకాశంబున కేగె బాల యది డై శ వాధీన మాపద్ధశన్
శోకం బందునె తజ్ఞుఁ డూఱడుము ³నా శ నూనుండు నీనూనుఁడున్. 208

వ. అనిన వసుదేవుం డి ట్లనియె. 209

క. జనపతి కరి యిడితీవి మము, గనుఁగొంటివి మేము నిన్ను శ గంటిమి మేల
య్యెను బొమ్మింకను గోకులమున సుతాత్తములు దోచె శ మునుకొనవలయున్.

కంసునిపంపున బూతన యనురాక్షసి వేపల్లకుఁ జనుదెంచుట.

ప. అని పలికి వసుదేవుండు నందాదు లయినవల్లవుల వీడ్కొలిపిన వారలు గొబ్బున
వడి గలగిబ్బులం బూనినశకటంబులు ప్రకటంబులుగ నెక్కి తమపల్లెతోవం
బట్టి చని రానందుండు ప్రతీతంబు లైనయత్పాతంబులు ముందట బాడగని
శౌరి దనతో నన్నపలుకులు దప్ప వనుచుఁ దలంచుచు వచ్చుచుండె నంత. 211

నీ. కంసుపంపున బాల శ ఘాతిని పూతన, పల్లెల మందల శ బట్టణముల
నిల నెల్లచో బాల శ హింసఁ గావించుచు, జనుచు నెవ్వరిపేరు శ శ్రవణవీధి
బడినయంతన సర్వ శ భయనివారణ మగు, నట్టిదైత్యాంతకుం శ డవతరించి

యున్ననందునిపల్లె శ కొకనాడు భేచరియై వచ్చి యందు మా శ యాప్రయుక్తిఁ
తే. గామరూపిణి యై చొచ్చి శ కానకుండ, నరిగి యిల్లిలు దప్పక శ యరసికొనుచు
నందగృహమున బాలునినాద మొకటి, విని ప్రమోదించి సుందరీవేష యగుచు.

మ త్తకోకిలము. క్రాలుకన్నులు గుబ్బుచన్నులు శ గందు వొందనిచందురుం

బోలుమోమును గల్లు లే దను శ బుద్ధిఁ దూఱనికొను నే

రాశ మైనపిఱుందుఁ బల్లవ శ రాగపాదకరంబులుం

జాల దొడ్డగుకొప్పు నొప్పుగ శ సర్వమోహనమూర్తితోన్.

213

మానిని. కాంచనకుండల శ కాంతులు గండయు శ గంబునఁ గ్రేళ్లు శ క్క జడపై

మించిన మల్లెల శ మేలిమితావులు శ మెచ్చి మదాళులు శ మింటను రా

నంచితకంకణ శ హారరుచుల్ సెలు శ వారగఁ బైవలు శ వంచల నిం

చించుక జాఱగ శ నిందునిభానన శ యేగెఁ గుమారుని శ యింటికి నై.

214

వ. ఆ సమయంబున.

215

మ. సిరి మమ్ము బ్రదుకంగఁ చూచుకొఱ కై శ శృంగారవేషంబుతో

నరుదే నోపు నటంచు గోపికలు జి శ హ్వల్ రాక మోహించి త

త్పర లై చూడ లతాంగి వోయి కనియొ శ బర్యంకమధ్యంబునం

బరు భస్మానలతేజ దుర్జనవధ శ ప్రారంభకుఁ డింభకున్.

216

వ. కని కదియ వచ్చుసమయంబున.

217

శా. ఆ లోకేశ్వరుఁ డాచరాచరవిభుం శ డాబాలగోపాలుఁ డా

బాలధ్వంసీని గొంటు గం టిడి వెసన్ శ బాలెంత చందంబునం

బాలిండ్లక విసమూని వచ్చుట మదిక శ భావించి లో నవ్యుచున్

గాలుం గేలు నెఱుంగ కున్నకరణిం శ గ న్తోడ్చి గుర్వెట్టగన్.

218

క. ఆ పాపజాతి సుందరి, యాపాపనిపాస్సు జేర శ నరిగి కరములన్

లేపి చనుంగవ శిశువున్, మోపుచు ముద్దాడి శిరము శ మూర్ఖుని పలికెన్.

క. చను నీకుఁ గుడుపఁ జాలెడి, చనువారలు లేరు నివు శ చన వలె ననుచుం

జను గుడిపి మీఁదఁ నిలుకడఁ, జనుదాన ననంగ వేడ్కఁ శ జనుఁ జను గుడుపన్.

క. నా చనుఁబా లొక గ్రుక్కెం, డో చిన్నికుమార త్రాపు శ మొయ్యన పిదపన్

నీచెలువ మెఱుంగ వచ్చును, నాచెలువము సఫల మగును శ నలినదళాఁడౌ.

221

వ. అని బాలు నుద్దేశించి ముద్దాడెడిభంగి మాట లాడెడిచేడియం జూచి.

222

మ. వనితా ముట్టుకు మమ్మ చన్నుగుడుపన్ శ వ ల్దమ్మ నీచన్ను మా

తనయుం డొల్లఁడు వాసి పొమ్మని యశో శ దారోహిణుల్ నీరఁ గై

కొన కీర్తించుచు మాయఁ బన్ని పెలుచం శ గోళంబులో వాలుమె

ల్లున రాజిల్లుచు మాటమె త్తడనమున్ శ లోవాఁడియు న్నేర్పడన్.

223

వ. కదిసి కలికిపలుకులు వలుకుచు నులుకు సెడి జళుకు సారక యెదుర నిదుర గదిరిన
 ఘణిని ఘణి యని యెటుంగక గుణమతిం దిగుచుజడమతిబెడంగునఁ గఱటిజఱటి
 తేటవ (వెరపునం జనుదెంచి) పఱపునడుమ నొఱపు గలిగి మెఱయుచుఁ గన్నుం
 గవఱెటవక వెఱపు మఱపు నెఱుంగక కొమరు మిగులుచిటుతకొమరునిం దిగిచి
 తొడలనడుమ నిడుకొని యొడలు నివురుచు నెడ నెడ మమతం గడలుకొలు
 పుచు నాఁకొన్నచిన్నియన్న చన్నగుడుపు మని చ నిచ్చుసమయంబున. 224

సీ. మేల్కొన్న తెఱఁగున శ మెల్లన కను విచ్చి, క్రింగంటఁ జూచుచు శ ¹గిదికి నీర్తి
 యాపులిండుచుఁ జేతులదరంబునఁజూచి, యొదిగిలి యాఁకొన్న శ యోజనూది
 బిగిచన్నఁగవఁ గేలఁ శ బీడించి కబళించి, గ్రుక్కగ్రుక్కకు గుటు శ గుటుకుమనుచు
 నొకరెండుగ్రుక్కల శ నువిదప్రాణంబులు, సైతము మేనిలో శ సత్త్వ మెల్లఁ

తే. ద్రావె నదియును గుండెలు శ దల్లడిల్లఁ, జిమ్మదిరుగుచు నిలువక శ శిరము వ్రాల
 నితరబాలురక్రియవాడ శ వీపు గాపు, చన్ను విడుపుమ విడుపుమఁదాలుననుచు.

క. నిబ్బరపుదప్పి మంటలు, ప్రబ్బిన ధృతి లేక నేత్ర శ పదహస్తంబుల్
 గొబ్బున వివృతములు గ నా, గు ²బ్బగు బ్బయినకూఱఁ శ గూలెక నేలన్.

మ. అదరెం గొండలతోడ భూమి గ్రహతా శ రాసీకముల్ మింటిపై
 బెదరెన్ దిక్కుల మాటుమ్రోత లెసఁగెన్ శ భీతిల్లి లోకంబులుం
 గదలం బాతను వజ్రభిన్నగిరిరే శ ఖం బూర్వదేహంబుతోఁ
 ద్రిదశధ్వంసిని గూలి కుయ్యడిన త శ ద్విరోధుఁడొంబునన్. 227

క. అప్పుడు దేవుర నగునా, చప్పుడు హృదయములఁ జొచ్చి శ సదడి వెట్టెన్
 ముప్పిరిగొని పడి రెటుకలు, దప్పి ధగన్ గొల్ల లెల్ల శ దల్లడపడుచున్. 228

క. ఆ జఱభిరండ రక్కసి, నైజశరీరంబు నేల శ నలియం బడినన్
 యోజనమున్నరమేర ధ, రాజంబులు నుగ్గులయ్యె శ రాజవరేణ్య. 229

సీ. దారుణలాంగల శ దండదంతంబులు, నగగవ్యరముఁ బోలు శ నాసికయును
 గండశైలాకృతి శ గలకుచయుగమును, విరిసి తూలెడిపల్ల శ వెండ్రుకలును
 జీతఱినూతులఁ శ జెనయునేత్రంబులు, బెనుదిబ్బు బోలెడి శ పెద్దపిఱుద
 జాఁగుకట్టలఁ బోలు శ చరణహస్తంబులు, నింకినచెఱువుతో శ నెనయుకడుపుఁ

తే. గలిగి మట్కొక్కనీర్లు మ్రోకదిసిచూడ, భయద మగుదాని ఘనకళేబరముఁజూచి
 గోపగోపీజనంబులు³ గుంపుగూడి, బెగ పు చుండిరి మనముల శ బెదరుగదిరి. 230

వ. ఇవిధంబున. 231

క. ⁴ఆ తఱిఁ గుడువఁగ నడచెన్, నూతనపుల్లబ్బలోచ శ నుడు హరి మృత్యు
 ద్యోతనఁ గృతమునిసముదయ, యాతఁఁ బూతన నెఱింగి శ యాతనలీలన్. 232

క. విషధరరిపుగమనుకిని, విషగళసఖునికిని విమల శ విషశయనునికిన్

1. గిదిసి. 2. బ్బగు బ్బయినకూఱ. 3. జాఁగువెన్నెల. 4. గుండుగూలి. 5. ఆకుర గుడువఁగ

విషభవభవజనకునికిని, విషకుచచనవిషముఁ గొనుట శ్ర విషమే తలఁపన్. 2388
వ. అంతనాగోపకాంతలు డెలిసి రోహిణియశోడలం గూడుకొని బెగ్గడిలక డగ్గటి.

శా. నేలం గూలినదానిపెన్నురముపై శ్ర నిర్భీతిఁ గ్రీడింప నో

బాలా రమ్మని మూఁపుఁ జిమ్ముకొని సం శ్ర స్పర్శించి యూరార్పుచున్

గోలాంగూలముఁ ద్రిప్పి గోపురజమున్ శ్ర గోమూత్రముం జల్లి త

ద్బాలాంగంబుల గోమయం బలఁచి రా శ్ర పండ్రెండు నామంబులన్. 2389

వ. మఱియు సంతటం దనియక గోపిక లాచమనంబులు సేసి దక్షలయి మును
పుగాఁ దమకు రక్షాకరం బగుబీజన్యాసంబు సేసికొని చిన్నియన్న నీయడుగు
లజండును జానుపు లనిలుండును దొడలు యజ్ఞుండును గటితలం బచ్యుతుం
డును గడుపు హయాస్యండును హృదయంబు గేశవుండును నుర మీశుండును
గగతం బినుండును భుజంబులు చతుర్భుజుండును ముఖం బురుక్రముండును శిరం
బీశ్వరుండును రక్షింతురు ముందు చక్రియు వెనుక గదాధరుండైన హరియుఁ
బార్వతంబుల ధనర్థరుం డైనమధువైరియు ససిధరుం డగునజనుండును గోణం
బుల శంఖచక్రగదాధరుండైన యురుగాయుండును మీఁ దూపేంద్రుండును
గ్రిందు తార్జ్యుండును సంతటను హలధరుం డగుపురుషుండును గాతురు నీ
యింద్రియంబుల హృషీకేశుండును బ్రాణంబుల నారాయణుండును జిత్తం
బును శ్వేతద్వీపపతియును మనంబును యోగీశ్వరుం డైనకపింబుండును బుద్ధిని
బృశ్చిగర్భుండును సహంకారంబును భగవంతుండైనపరుండును బాలనంబు
సేయదురు నీవు క్రీడించునెడ గోవిందుండును శయనించుతఱి మాధవుండును
నడచువేళ వైకుంఠుండును గూర్చున్నసమయంబున శ్రీపతియును గుడుచు
కాలంబున సర్వభక్షకుం డైనయజ్ఞభుజుండును నేమఱి కుందురు నిన్నుఁ
బేర్కొనిన దుస్స్వప్నవృద్ధ బాలగ్రహంబులు గూళ్తాండ డాకినీ యాతుధాను
లును భూత ప్రేత యక్ష రాక్షస పిశాచ వినాయకులును గోటరారేవతులును
జ్యేష్ఠాపూతనలును మాతృకాదిగణంబులును సళియింతురు నీయందుఁ బ్రాణేం
ద్రియశరీరనిరోధంబు లయినయన్తాదంబులును నపస్తారంబులును మహోత్సా
తంబులును బొంద కుండుం గావుత మని రక్ష సేసి దీపించి రంత. 2390

క. ఆ పెద్దవేడబంబుల, పాపనికిని జన్ను గుడిపి శ్ర పానుపుపై సం

స్థాపించి కప్పి కూరుకు, మోపాపడ యని యశోద శ్ర యొయ్యన పాడెన్. 2391

వ. అంత నందుండు మొద లయినగోపకులు మధురసండి వచ్చి రక్కసిమేను గని
వెఱుగుపడి మున్న పనుదేవుం డుత్పాతంబు లెఱింగి చెప్పె నతండు మహా
యోగి యని పొగడి కఠోరం బగుపూతనయొడలు కుతారంబుల నఱికి తమ
కుటీరంబులకు ద వ్యగువటారంబున దహనంబు సంగ్రహించి దహించి రంత.

- ఆ. పొగిలి ⁽¹⁾ పొగిలి కాలుముగువదేహంబున, నగరుపరిమళములభాగలు వెడతె
దేహకల్పములు శ్రీహరిముఖమున, ద్రావణబడుటజేసి భావరేంద్ర. 239
- క. హరి దనమీదం బదములు, గరములు నిడి చన్ను గుడిచి శ కదిసినమాత్ర
హరిజననిపగిది బరగతి, కరిగెను దురితముల బాసి శ యసురాంగనయున్. 240
- క. వెన్నుని కొకఁచి విష మగు, చ న్నిచ్చినబాలహంత్ర శ చన నట దివికి
వెన్ను గని పెంచి భక్తిం, జన్నిచ్చినసతికి మఱియు శ జన్మము గలదే. 241
- క. హరి గని చన్నులు గుడిపెడి, తరుణులు ప్రాపించుగతులు శ దడవక వశమే
హరి యారగించుటకు బా, ల్లరిసినధేనువులు ముక్తి శ కొనల జరించున్. 242
- క. ఆ పూతనమెయిగంధము, గోపాలు రెఱింగి యిట్టి శ కువనిశయొడలం
దీపాటిస్వాదుగంధము, ప్రాపించునె యనుచు జనిరి శ పల్లెకు నధిపా. 243
- వ. అంత నందుండు పరమానందంబున నింటికిం జని వ్రేతలచేత రక్కసిచేత లన్ని
యు నెఱింగి వెఱంగుపడి పాపని లేపి శిరంబు మూర్ఖుని ముద్దాడి ముదంబున
నుండె నని చెప్పిన విని పరిక్షిన్నరేంద్రుం డిట్లనియె. 244
- క. ఏ యే యవతారంబుల, నే యే కర్మములు సేసె శ నీశుడు హరి భ
ద్రాయతనము లన్నియు విన, బాయమ చిత్తంబు సెవులకపండువు లయ్యెన్ 245
- క. ఉరుసంసారపయోనిధి, తరణంబులు బాపపుంజ శ దరణంబులు శ్రీ
కరణంబులు ముక్తిసమా, చరణంబులు బాలకృష్ణసంస్కరణంబుల్. 246
- వ. అని తరువాత బాలకృష్ణుం డేమి సేసె నాయందు గృప గల దేనిం జెప్పవే
యని యడిగిన రాజునకు శుకుం డిట్లనియె. 247

బాలకృష్ణుండు శకటముం దనపాదమునఁ గూలఁ దన్నుట.

- సీ. బాలకుం డొడికిల శ బడ నేర్చె నని జన్మ, నక్షత్రమం దొక శ నాడు నందు
పొలతి వేషక బోర్కు శ వోయ వ్రేతల జీసి, వాదిత్రగీతార శ వంబు సెలఁగ
విప్రులతోఁ గూడ శ వేదమంత్రంబుల, నభిషేచనాదిక శ మాచరించి
వారిదీవన లొంది శ వారికి మొదవులు. నన్నంబు జీరలు శ నడిగినట్టు
- ఆ. లిచ్చి బాలుఁ డియ్యమెసఁగఁ బానువు సేర్చి, నిదురవుచ్చి గోప శ నివహమునకు
గోవికలకుఁ బూజఁ శ గొమరారఁ జేయుచు, జనని కొడుకు మఱచె శ సంభ్రమమున.
- వ. ఆ సమయంబున. 249
- క. నిదురించిన శిశు వాఁకొని, కిదుకుచు జను గోరి కెరలి శ కిసలయవిలస
స్త్రుదుచక్రచాపరేఖా, స్పదపదమునఁ దన్నె నొక్క శ బండిన్ దండిన్. 250
- క. శకటము హరి దన్నిన దివి, బ్రకటం బై యెగసి యిరుసు శ భరమునఁ గండ్లు
వికటంబు గ నేలం బడె, నకటా యని గోపబృంద శ మాశ్చర్యపడన్. 251
- వ. అప్పు డం దున్న సరసపద్మార్థంబులు వృథంబు లై నేలం గూలుటం జూచి యశో

దానందముఖ్యులైన గోపగోపికాజనంబులు పనులు మఱచి పబ్బంబులు మాని
యుబ్బు సేడి (వెఱపులు ఘనంబులు గ) మచంబులందు. 252

క. మిన్నన కూరక యెగయదు, తన్న సమర్థుండు గాఁడు శ తల్పగతుం డీ
చిన్నికుమారుడు దే రే, విన్ననువున నెగసె దీని శ విధ ¹మెట్టి దయో. 253

వ. అని వితర్కించునమయంబున. 254

క. బాలకుఁ డాఁకొని యేడ్పుచు, గా లెత్తినఁ దాఁకి యెగసె శ గాని శకట మే
మూలమున నెగయ దని య, బృలునికడ నాడు చుండి శ పలికిరి శిశువుల్. 255

వ. శిశువులపలుకులు విని. 256

శా. బాలుం డెక్కడ బండి యెక్కడ నభో శ భాగంబుపైఁ బెం పఱం
గాలం దన్నుట యెక్క ²డాటపడుచుల్ శ గల్లాడి రీజడ్డుబ
ల్కేలోకంబున నైనఁ జెప్పబడునే శ యేచందమో కాని యం
చాలాపించుచు వ్రేలు వ్రేతలఁ బ్రభూ శ తాశ్చర్యులై రందఱున్. 257

వ. అప్పు డాబాలునిరోదనంబు విని యశోద పఱతెంచి. 258

ఆ. అలసితివి గదన్న శ యాఁకొంటివి గదన్న, మంచియన్న యేడ్పు శ మాను మన్న
చన్న గుడువు మన్న శ సంతసపడు మన్న, యనుచుఁ జన్నగుడిపె శ నర్భకునకు. 259

వ. అంత నబ్బలునిమీన బాలగ్రహంబు సోడవు గదా యని శంకించి గోపకు
లనేకు లనేకబలివిధానంబులు సేసిరి బ్రాహ్మణులు దధికుశాక్షుంబుల హోమంబు
లాచరించిరి ఋగ్యజుస్సామమంత్రంబుల నభిషేచనంబులు సేయించి స్వస్తి
పుణ్యాహవాచనంబులు నదివించి కొడుకున కభ్యుదయార్థంబు నందుం
డలంకరించినపాడిమొదవుల విద్యజ్ఞనంబుల కిచ్చి వారలయాశీర్వాదంబులు
గైకొని ప్రమోదించుచుండె నని చెప్పి శుకుం డి ట్లనియె. 260

క. కొడుకు నొకనాడు దొడపై, నిడుకొని ముద్దాడి తల్లి శ యెలమి నివురుచోఁ
గడుదొడ్డకొండశిఖరము, వడువున వ్రేఁ గయ్యె నతఁడు శ వసుధాధీశా. 261

~~అప్పుడు~~ తృణావర్తుఁ డనురాక్షసుడు సుడిగాలి యై కృష్ణు నెత్తుకొని పోవుట. ~~అప్పుడు~~

క. బరు వైనకొడుకు మోవను, పెరవిడి యెలమిఁదఁ బెట్టి శ వెఱచి జనని దా
ధరఁ గావఁ బుట్టినమహాపురుషుడు గాఁబోలు ననుచు శ బుద్ధిఁ దలచెన్. 262

వ. అప్పుడు. 263

క. ఖరఁ డగుకంసునిపంపున, సరిగి తృణావర్తుఁ డవని శ కవచాటము గా
సురగరువలి యై బిసబిస, నరు దరు దన ముసరి విసరి శ హరిఁ గొనిపోయెన్. 264

క. సుడి యెఱుంగనిహరి సుడిగొన, సుడిగాలితెఱంగురక్క శ సుం విసరెడియా
సుడిగాలి ధూళి గన్నుల, సుడిసిన గోపకులు బెగడి శ సుడివడి రధిపా. 265

వ. ఘటియు నవ్వలయపవనదనుజుండు విలయపవనుని తెఱంగునం గసిమసంగి ముసరి

మనరు గవిసి విసరెడిసురకరువలించి బాడమినపుడమిరజంబు వశి నెగసి గగనమున
నెఱసి తరణికిరణములకు మఱుంగువశిన నిబిడ మగుబెడిదంపుఁదిమిరమున దశ
దిశలు నెఱుంగఁబడక గోకులం బాకులత నొంద నొండొరుల నెఱుంగక బెండు
పడు చున్నజనంబులమనంబుల ఘనం బగుభయంబు రయంబునం జెంద నదభ్ర
పరిభ్రమణశబ్దంబున దిగంతంబులు సెవుడుపడి పరిభ్రాంతంబులుగ నొక్క
ముహూర్తమాత్రంబున భువనభయంకరత్వంబు దోచె నానమయంబున. 266

ఉ. పాపని జూడఁ గానక వి శ్ర పద్ధత నొంది కలంగి తల్లి యో
పాపడ బాలమూర్ఖనిభ శ బాలశిరోమణి నేడు గాలికిం
జేపడి పోయితే యచుచు శ జీరుచు దైవముఁ జాల దూఱుచుం
దాపము నొంది నెవ్వగల శ దయ్యుచుఁ గ్రయ్యుచు బిట్టు గూయుచున్. 267

క. సుడిగాలి వచ్చి నిన్నున్, సుడిగొని కొనిపోవ మింట శ సుడినుడి గొనుచున్
బెడఁ గడరెడినాముద్దుల, కొడుకా యే మంటి వనుచు శ ఘోరం బనుచున్. 268

ఉ. ఇక్కడఁ బెట్టితిం దనయుఁ శ డిక్కడ నాడుచు నుండె గాలి దా
నెక్కడఁ నుండి వచ్చె శిశు శ వెక్కడిమార్గము వట్టి పోయె నే
నెక్కడఁ జొత్తు నంచుఁ గమ శ లేక్షణ గ్రేవుఁ దొఱంగి ఖన్న యై
పోక్కుచు వ్రాలుగోవుక్రియ శ భూస్థలి వ్రాలె దురంతచింత యై. 269

క. ఆ పాపనికై పొగులుచు, నాపాపనితల్లి జూచి శ యారటపడుచున్
గోపాలసతులు బాష్పజలాపూరితనయన లేడ్చి శ రార్తిం బడుచున్. 270

శా. ఆలోఁ జక్ర సమీరదైత్యుడు మహా శ హంకారుఁడై మింటికిన్
బాలుం దా గొనిపోయి పోయి తుదిఁ ద శ ద్భారంబు మోనన్ బల
శ్రీ లేమిం బరిశాంతవేగుఁ డగుచుం శ జేష్టింపఁగా లేక ము
న్నీలా గర్భకుఁ జూడ నంచు నిలమిం శ దె ట్లంచుఁ జింతింపఁగన్. 271

వ. (అట్లు దనుజండు చింతించు చున్నసమయంబున.) 272

క. బాలద్విరఙ్కరంబులఁ, బోలెడికరములను దనుజు శ బొండుగ బిగియం
గీలించి వ్రేలబడియెను, బాలకుఁ డొకకొండభంగి శ బరు వై యధిపా. 273

క. మెడ బిగియఁ బట్టుకొని డిగఁ, బడియెడిబాలకునిచేత శ బర్హతనిభుచే
విడివడఁజాలక వాఁ డురిఁ, బడి బెగడెడుఖగముభంగిభయముం బొందెన్. 274

క. హరికరశలవీడనముఁ, బరవశుఁ డై తాలమీఁద శ భగ్నంగకుఁ డై
సురవైరిభటుఁడు గూలెచు, బురభంజనుకోలఁ గూలుపురముంబోలెన్. 275

వ. అంత గోపకాంత లంతయుం గని రోదనంబులు మాని సమ్మోదంబున విక్క
విరిసి రిక్కసునియురువున మురువు గలిగి బరువు లేక వ్రేలుబొలుం గొనివచ్చి
ముచ్చిరు చుగ్గతల్లి కిచ్చి రప్పుడు గోపగోపికాజనంబు లందఱుఁ దమలో
ని ట్లనిరి. 276

- క. రక్షణము లేక సాధుఁడు, రక్షితుఁ డగు సమతఁజేసి యిహకులందున్
రక్షణములు వెయి గలిగిన, శిక్షితుఁ డగు ఖలుఁడు పాపశ్రచిత్తుం డగుటన్. 277
- మ. గతజన్మంబుల¹ నేమి నోచితిమొ యీ య గ్ర శ్రేణు లేమేమి సే
సితిమో యెవ్వరి కేమి వెట్టితిమొ యే య చింతారతిం బొద్దు వు
చ్చితిమో సత్యము లేమి వల్కితిమొ యే య సిద్ధప దేశంబుఁ ద్రొ
క్కితిమో యిప్పుడు నూడఁ గంటి మిచటం య గృహార్థకున్ నిర్భయున్. 278
- వ. అని పలికి రంత నందుండు మున్ను దనకు వసుదేవుండు సెప్పినమాటలకు
వెఱంగుపడు చుండె మఱియును. 279
- సీ. జననాథ యొకనాఁడు య చన్ను సేడినఁ దల్లి, చిన్నముద్దులకృష్ణుఁ య జేరఁ దిగిచి
యెత్తి పెందొడలపై య నిడికొని ముద్దాడి, చ నిచ్చి నెమ్మోము య నక్క నివిరి
యల్లనినగవుతో య నావులించినబాలు, వదనగహ్వరమున య వారినిధులు
దిశలు భూమియు వన య ద్విపశైలంబులు, నేటులు గాలియు య నినుడు శశియు
- ఆ. దహనుఁ డాకసంబుఁ య దారలు గ్రహములు, నఖిలలోకములుఁ జ య రాచరంబు
లైనభూతగణము య లన్నియు నుండుటఁ, జూచి కన్ను మోడ్చి య చోద్యపడియె.
- వ. అంత నొక్కనాఁడు వసుదేవుపంపున యాదవపురోహితుం డైనగర్గుండు మం
దకుం జనుడెంచిన నందుం డతనిఁ గనుంగొని లేచి నిలిచి కృతాంజలి యె. 281
- క. కోరి భజించెను నందుఁడు, సారగుణాచారమార్గు య సత్సంసర్గు
న్నారాధితభర్గున్ మతి, దూరితవడ్వర్గుఁ గుజన య దుర్గున్ గర్గున్. 282
- వ. మఱియుఁ దగినసత్కారంబులు సేసి యి ట్లనియె. 283
- క. ఊరక రారు మహాత్ములు, వా రధములయిండ్లకడకు య వచ్చుట లెల్లం
గారణము మంగళములకు, నీరాక శుభంబు మాకు య నిజము మహాత్మా. 284
- శా. జ్యోతిశ్శాస్త్రుల కెల్ల మేటరివి తే య జోమూర్తి వాళాంత వి
ఖ్యాతస్ఫూర్తివి బ్రహ్మబోధనుడ వా య కర్ణింపు నాపల్కు ని
ర్ణీతుం డైనగురుండు మానవులకు య నిప్రోత్తముం డండు నీ
చాతుర్యంబున నీ కుమారులకు నం య స్కారంబు సేయంగదే. 285
- వ. అని రామకృష్ణులం జూపిన గర్గుండు మున్ను కంసునిచేత వ్రేటువడి దివి కెగసి
పోయిన తెఱవ సెప్పిన తెఱంగు దేటపఱచి దేవకీదేవికొడు కని కృష్ణునిఁ గంసుండు
దలంచుం గావున రహస్యంబున సంస్కారంబు సేయుట కార్యం బని నందాను
మతంబున రోహిణికుమారు నుద్దేశించి. 286
- క. జనులు రమియింపఁ దిరిగెడి, యనువుకలిమి రాముఁ డనియు య యదుసంకర్షం
బున సంకర్షణుఁ డనియును, ఘనబలమున బలుండు ననియు య గణుతించె నృపా,
- వ. మఱియుం గృష్ణు నుద్దేశించి తొల్లి యీశువు ధవళారుణవీతవర్ణం డై యిప్పుడు

నల్ల నైనకతంబునఁ గృష్ణుం డయ్యె వసుదేవునకు నొక్కడ జన్మించినకారణం
బున వాసుదేవుం డయ్యె నీపాపనికి గుణరూపకర్తంబు లనేకంబులు గలుగుటం
జేసి నామంబు లనేకంబు లగు నీశాబకునివలన మీరు దుఃఖంబులఁ దరియిం
తు యీర్షకునిచేత దుర్జనశిక్షణంబును సజ్జనరక్షణంబును నగు నీకుమారుండు
నారాయణసమానుం డని చెప్పి తనగృహమ్మున కమ్మనీశ్వరుండు సనియె
నందుండును బరమానందంబున నుండె నంత.

288

శ్రీకృష్ణబలరాముల జలక్రీడాభివర్ణనము.

సీ. జానుభాగముల హా శ్ర మ్ములు వీడ్కొడ, నిడుచు దిగ్గనఁ బోదు శ రింత నంత
నవ్వలపయ్యెద శ ¹లం ద జ వ్వాడుదు, రాలక్రేపులతోడ శ లలమి పట్టి
విడువ నేరక వాని శ వెనువెంట జరగుదు, రప్పంకముల దుడు శ ²కడరఁ జొత్తు
రెత్తి చ నిచ్చుచో శ నిరుదెసఁ బాలిండు, చేతులఁ బుడుకుచు శ జేవు గలుగ

తే. దూటుదురు గ్రుక్క-గుక్కకుఁ శ దోర మగుదు
రాడుదురు ముద్దుపలుకు ల శ వ్యక్తములు గఁ
గరము లంఘులు నల్లార్చి శ కదలుపుదురు
రామకృష్ణులు శైశవ శ రతులఁ దగిలి.

289

క. తడ వాడిరి బలకృష్ణులు, దడ వాడిరి వారిఁ జూచి శ తగ రంభానుల్
దడవాడి రరులు భయమునఁ, దడ వాడిరి మంతనములఁ శ దపసులు వేడ్కన్.

సీ. తల లెత్తి మెల్లన శ తడవి యాడెడువేళఁ, బన్న గాధీశుల శ పదిగిఁ దాల్తు
రంగసప్తస్తంభం శ కాంగరాగంబుల, నేనుఁగుగున్నల శ యెత్తు వత్తు
రసమంబు లైనజ శ వాతీరేకమ్ముల, సింగంపుఁగొదమల శ సిరి వహింతు
రానలంబులఁ గాంతు శ లంతంత కెక్కంగ, బాలార్కచంద్రుల శ పగిదిఁ దోతు

తే. రెలమిఁ దల్లులచన్నుఁబా శ లెల్లఁ ద్రావి, పరమయోగోద్భవామృత శ పానలీల
సోలియెఱుంగనియోగులఁసాంపు గందు, రాకుమారులు జనమనోహరు లగుచు.

వ. అందు.

292

క. చూడనివారల నెప్పుడు, జూడక లోకములు మూడు శ చూపులఁ దిరుగం
జూడఁగ నేర్చినబాలక, చూడామణి జనుల నెఱిగి శ చూడఁగ నేర్చెన్.

293

క. నగవుల నవిద్యపోడిమి, నగుఁబాటుగఁ జేయ నేర్చు శ నగవరి యంతః
నగు మొగముతోడ మెల్లన, నగు మొగములసతులఁ జూచి శ నగ నేర్చె నృపా.

క. అవ్వల నెఱుంగక మువ్వర, యవ్వల వెలఁ గొందుపరముఁ శ డర్భకుఁ డై యా
యవ్వలకు సంతసంబుగ, నవ్వా యవ్వా యనంగ శ నల్లన నేర్చెన్.

295

క. అడుగులు వే గలిగియు రెం, డడుగులనే మన్ను మిన్ను శ నలమిన బాలుం
డడుగిడ దొరఁగొనె శాత్రువు, లడుగులు ³ననగులును వదలియడు గవనిఁ బడన్.

వ. మఱియును.

297

సీ. తనవున నంటిన శ్రీ ధరణిసరాగంబు, పూసిన¹ నెఱిభూతి : పూత గాఁగ
ముందఱ వెలుఁ గొందు శ్రీ ముక్తాఁలామంబు, తొగలసంగఁజికాని శ్రీ తునుకగాఁగ
ఫాలభాగంబుపైఁ శ్రీ బరఁగు²కాపిఁబొట్టు. కాముని గెల్చిన శ్రీ కన్ను గాఁగఁ
గంతమాలికలోని శ్రీ ఘనసీలరత్నంబు, కమనీయ మగుమెన శ్రీ కప్పు గాఁగ

ఆ. హారవల్లు లురగ శ్రీహారవల్లులు గాఁగ, బాఁలీలఁ బ్రాథ శ్రీ బాలకుండు
శివునిపగిది నొప్పై శ్రీ శివునికిఁ దనకును. వేఱు లేమిఁ దెల్ప : వెలయునట్లు. 298

క. ఆపాపలవిహరణములు, దీపులు వుట్టింప మరగి : తేడఁవ వే కా
గోపాలసతులు మక్కువ, నేపనులును మఱచి యుండ శ్రీ క్షణపరత్నై. 299

వ. ఆ సమయంబున బాలకులతల్లులు గోరుగోఱగొమ్ములు గలజంతువులవలన నేమ
ఱక జలదహానకంటకాదులయెడ మోసపోక బాలనగరక్షణంబు నేయుచు ను
ల్లంబుల మొల్లంబు లైనప్రేమంబు లభిరామంబులుకా విహరించు చుండి రంత.

క. తనయీడుగోపబాలురు, దనుఁ గొలువఁగ రాముఁ గూడి శ్రీ తనువు గలుగుచుం
దనుగమనంబునఁ గృష్ణుడు, తనుమధ్యలు మెచ్చ సీల శ్రీ తనురుచిఁ దనరెన్. 301

వ. మఱియు నాకుమారుండు దినదినంబునకు సంచారసంభాషణదత్తుం డై. 302

ఉ. చప్పుడు నేయ కుండు మని శ్రీ జంకె యొనర్చిన నల్లి పోవఁగా
నప్పుడు బార నాచి తను శ్రీ నప్పలు విందులు వచ్చి రంచు న
వ్వొప్పుఁగఁ జీరుతల్లిదెన శ్రీ కొత్తిలి కృష్ణుఁడు రంతు నేయుచు
న్నెప్పటి వచ్చి చన్లుడుచు శ్రీ నిం పొలయక మొలగంట మ్రోయఁగన్ 303

క. వల్లవగృహనవనీతము, లెల్లను భక్షించి వచ్చి శ్రీ యెఱుంగనిభంగిం
దల్లి గదిసి చిట్టాడుచు, నల్లన చనుఁబువ్వఁ బెట్టు శ్రీ మవ్వా యనుచున్. 304

వ. మఱియు గోపకుమారులం గూడికొని కృష్ణుడు. 305

సీ. గోవల్లభుండ నేను శ్రీ గోవులు మీ రని, వడిఁ జంకె వైచుచు శ్రీ నంగి యాడు
రాజ నే భటులు మీరలు రండు రం డని, ప్రాభవంబునఁ బెక్కు శ్రీ పనులు వనుచు
నేఁ దన్నురుండ మీ శ్రీ రింటివారని నిద్ర, వుచ్చి సొమ్ములు గొని శ్రీ పోయి డాఁగు
నే నూత్రధారి మీ శ్రీ రిందఱు బహురూపు, లని చెలంగుచు నాట శ్రీ లాడఁబెట్టు

తే. మూల లుఱుకును డాఁగురు శ్రీ మూత లాడు

నుయ్యెలల నూఁగుఁ జేబంతు శ్రీ లొనర వైచుఁ

జాఱజీరలఁ జిఱుతల శ్రీ సాటి నిగుడు

శౌరి బాలురతో నాడు శ్రీ సమయమందు. 306

వ. మఱియు నాకుమారశేఖరుండు గపటశైశవంబున దొంగజాడలం గ్రీడింప
గోపిక లోపికలు లేక యశోదకడకు వచ్చి యిట్లనిరి. 307

గోపికలు శ్రీకృష్ణునిదుడుకుజేతల యశోదా దేవితో జెప్పట.

- క. బాలురకు బాలు లేవని, బాలెంతలు మొఱలు వెట్టఁ శ బకపక నగి యీ
బాలుం డాలము సేయుచు, నాలకుఁ గ్రేవులను విడిచె శ సంభోజాక్షీ. 308
- క. పడఁతీ నీబిడ్డఁడు చూ, కడవలలో నున్నమంచి శ కాఁగినపాలా
పడుచులకుఁ బోసి చిక్కిన, కడవలఁ బోనడిచె నాడ్డ శ గలదో లేదో. 309
- క. మీపాపఁడు మాగృహముల, నాపోవఁగఁ బాలు ద్రావ శ నగపడ కున్నం
గోపించి పిన్నపడుచుల, వాపోవఁగఁ జిమ్ముకొనుచు శ వచ్చెం దల్లీ. 310
- మత్తకోకిలము. పుట్టి పుట్టఁడు నేడు దొంగిలఁ శ బోయి మాయిలు సొచ్చి తా
నుట్టి యందక తోట్లఁ బీటలు శ నొక్క ప్రోవిడి యెక్కి చే
వెట్టఁ జాలక కుండక్రిం దొక శ పెద్దతూఁ టొనరించి మీ
పట్టి మీఁగడ పాలు చేరలఁ శ బట్టి త్రావె దలోదరీ. 311
- క. ఆడం జని వీరలపెరు, గోడక నీసుతుఁడు ద్రావి శ యొకయించుక తాఁ
గోడలిమూఁతిం దుడిచినఁ, గోడలు ము చ్చనుచు నత్త శ గొట్టె లతాంగీ. 312
- క. వారిల్లు సొచ్చి కడవలఁ, దోరం బగునెయ్యి ద్రావి శ తుది నాకడవల్
వీరింట నీసుతుం డిడ, వారికి వీరికిని దొడ్డ శ వాదయ్యె సతీ. 313
- క. వేలుపు లఱె నాకంటెచు, వేలుపు మఱి యెవ్వ రనుచు శ వికవిక నగి మా
వేలుపులగోడపై నో, హేలావతి నీతనూజు శ డెంగిలిఁ జేసెన్. 314
- క. వెన్నఁ దినఁగఁ బొడగని మా, పిన్నది యడ్డంబు వచ్చి శ పిఱిదికిఁ ద్రోవం
జ న్నొడిసి పట్టి చీరెను, జిన్నికుమారుండె యితఁడు శ శీ తాంశుముఖ. 315
- క. ఇవ్వుగువ దన్ను వాకిలఁ, గ్రువ్వురుచోఁ జీరి నిలిపి శ కొని పే రడుగం
గెవ్వావిఁ గఱచి వడిఁ జనె, నమ్మా యీముద్దుఁగుఱ్ఱు శ డల్పుండె చెవుమా. 316
- క. చేబంతి దప్పి పడె నని, ప్రాబల్యముతోడ వచ్చి శ భవనమువెనుకఁ
మాబిడ్డ జలక మాడఁగ, నీబిడ్డఁడు వలువ దెచ్చె శ నెలఁతుక తగునే. 317
- క. ఇచ్చెలువఁ జూచి ముచ్చిలి, యచ్చుగ నుఱికించుకొనుచు శ నరిగెద నాతో
వచ్చెదవా యని యన్నాఁ, డిచ్చిఱుతఁడు నుదతి చిత్ర శ మిట్టిది గలదే. 318
- క. కొడుకులు లే రని యొకసతి, గడు వగవఁగఁ దన్ను మగనిఁ శ గాఁ గైకొనినం
గొడుకులు గలిగెద రని పై, పడినాడది రవ్వ శిశువు శ పనులే తల్లీ. 319
- క. తలఁగినదానం దల మనఁ, దలఁగక యాచెలికి నాన శ తలయె త్తఁగ నీ
తలఁగినచో టెయ్యది యని, తల యాచెన్ నీసుతుండు శ దగవె మృగాక్షీ. 320
- క. వ్రాలఁగ వచ్చిన నీసతి, చూలాలం తలఁగు మనుడు శ జూ లగుటకు నే
మూలంబు సెప్పు మనె నీ, బాలుఁడు సెప్పుదురె సతులు శ పర్యేందుముఖ. 321
- క. మగువా నీకొమరుఁడు మా, మగవా రటు వోవఁ జూచి శ మంతనమునకుం
దగఁ జీరి పొంద నడిగెను, జగముల మున్నిట్టిశిశువు శ సదువంబడెనే. 322

- ఆ. నమ్మి నిదురవోవ శ్రీ నాపట్టిచుంచు మా, లేగతోడతోడ శ్రీ లీల గట్టి
వీధులందుఁ దోతె శ్రీ వెలది నీకొమరుండు, రాచబిడ్డఁడైన శ్రీ అవ్వ మేలె. 323
- క. నాపట్టిపాట్ల నిండఁగఁ, బైపడి నీపట్టి వెన్న శ్రీ బానెం డిడినాఁ
డూపిరి వెడలదు వానిం, జూపెద నే మైన నీవ శ్రీ చుమ్ము లతాంగీ. 324
- క. తెఱవ యొకతె నిద్రింపఁగ, ¹నెఱిగట్టినవలువ వీడ్చి శ్రీ నేటగుఱేలుం
గఱపించి నీకుమారుఁడు, వెఱచుచు నది ²ఱవ నగియె శ్రీ విహితమె సాధ్య. 325
- క. నాకొడుకును నాకోడలు, నేకతమున బెనఁగఁ బాము శ్రీ నీతఁడు వైవం
గోక లెఱుంగక పాఱినఁ, గూఁక లిడఁక నీసుతుండు శ్రీ గుణమె గుణాధ్య. 326
- ఆ. తరుణియొకతె పెరుగు శ్రీ ద్రచ్చుచోడుదివంగి, వెన్నబుచ్చునొదిగి శ్రీ వెనుకఁగదిసి
మగువ నీసుతుండు శ్రీ మగవోఁడుములుసేయఁ, జాఁగినాఁడు తగదె శ్రీ చక్కఁజేయ.
- సీ. కలకంఠి మావాడ శ్రీ గరితల మెల్ల నీ, పట్టి రాఁ గలఁ డని శ్రీ పాలుపెరుగు
లిండ్లలోపల నిడి శ్రీ యే మెల్లఁ దనత్రోవఁ, జూచుచో నెప్పుడు శ్రీ సాచ్చినాఁడొ
తలుపులముద్రలుఁ శ్రీ దాళెంబులును బెట్టి, యున్న చందంబున శ్రీ నున్న వరయ
నొకయింటిలోనాడు శ్రీ నొకయింటిలోఁబాడు, నొకయింటిలోఁసవ్వు శ్రీ నొకటఁదిట్టు
- ఆ. నొకట వెక్కిరించునొక్కొక్కచో మృగ, పక్షి ఘోషణములు శ్రీ పరఁగఁజేయు
నిట్లు సేసి వెనుక శ్రీ నెక్కడఁ బోవునొ, కానరాఁడు రిత్త శ్రీ కడవ లుండు. 328
- క. కడులచ్చి గలిగె నేనిం, గుడుతురు గట్టుదురు గాక శ్రీ కొడుకుల నగుచుక
బడుగులవాడలవైఁ బడ, విడుతురె రాకాంత లెందు శ్రీ విమలేందుముఖి. 329
- క. ఓయమ్మ నీకుమారుఁడు, మాయిండ్లను బాలుఁ బెరుగు శ్రీ మన నీఁ డమ్మా
పోయెద మెక్కడి కైనను, మాయన్నలసురభులాన శ్రీ మాజులవాణి. 330
- వ. అని మఱియు ననేకవిధంబు లైనబాలకృష్ణునివినోదంబులు దమయండుఁ జేయు
ప్రసాదంబు అని యెఱుంగక దూఱు చున్నగోపికలకు యశోద యిట్లనియె. 331
- క. చన్ను విడిచి యిట్టలు చనఁ, డెన్నఁడుఁ బూగుగిండ్లత్రోవ శ్రీ లెఱుంగఁడు నేడుం
గన్నులు దెఱవనిమాయా, చిన్నికుమారకుని అవ్వ శ్రీ సేయం దగునే. 332
- తే. అన్య మెఱుంగఁడు తనయంత్రనాడుచుండు, మంచివాఁ డీతఁ డెగ్గులుమానరమ్మ
రామలార త్రిలోకాభి శ్రీ రామలార, తల్లలార గుణవతీ మ శ్రీ తల్లలార. 333
- వ. అని పారల నోడంబఱిచి పంపి కొడుకుం గోపింపం జాలక యుండె నిట్లు. 334
- ~~అంత~~ మృగ్యక్షణవిశ్వయాప్తపదర్శనాద్యభివర్ణనము. ~~అంత~~
- ఉ. కాంతలు దల్లిలోఁ దనవి శ్రీ కారము లెల్ల గణింప భీతుఁడై
శాంతునిసొంపునం బరమ శ్రీ సాధునిపెంపున గోలమాడ్కి వి
భ్రాంతునికైవడిక జడుని శ్రీ భంగిఁ గుమారకుఁ డూర కుండె నే

- వింతయు లేక తల్లికుచ శ్రీ వేదిక నౌదల మోపి యాడుచున్. 335
- వ. అంత నొక్కనాడు బలభద్రప్రముఖు లైనగోపకుమారులు వెన్నుండు మన్ను
దినె నని చెప్పిన యశోద బాలునికేలు వట్టికొని యిట్లనియె. 336
- క. మ న్నేటికి భయించెదు, మన్నియమము లేల నీవు శ్రీ మన్నింపవు మీ
యన్నయు సఖులును జెప్పెద, రన్నా మ న్నేల మఱి పశ్ర దార్థము లేదే. 337
- వ. అని పలికిన ముగుదతల్లికి ² నెఱవాదిదంట యైనకొడు కి ట్లనియె. 338
- శా. అమ్మా మన్ను దినంగ నే శిశువనో శ్రీ యాఁకొంటినో వెఱ్ఱినో
నమ్మం జూడకు వీరిమాటలు మదిక శ్రీ స న్నివు గొట్టంగఁ దా
రివ్పూర్ణంబు ఘటించి చెప్పెదరు కా శ్రీ దేవీ మదీయాస్యగం
ధ మ్మాఘ్రాణము సేసి నావచనముల్ శ్రీ దప్పైన దండింపవే. 339
- వ. అని పలికి నెయ్యంబున నయ్యవ్వ నియ్యకొలిపి క్రీడామనుజబాలకుం డైన
యీశ్వరుండు తననోరు దెఱచి ముఖంబుఁ జూపిన. 340
- క. ఆ లలితాంగి గనుంగొనె, బాలునిముఖమందు జలధి శ్రీ పరవ్రతవనభూ
గోళ శిఖ తరణి శశి ది, క్పాలాది కరండ మైన శ్రీ బ్రహ్మాండంబున్. 341
- వ. కనుంగొని. 342
- మ. కలయో వైష్ణవమాయయో యితరసం శ్రీ కల్పార్థమో సత్యమో
తల్లక్ష్య నేరక యున్నదాననో యశో శ్రీ దాదేవి గానో పర
స్థలమో బాలకుఁ డెంత యీతనిముఖ శ్రీ స్థం బై యజాండంబు ప్ర
జ్వల మై యుండుట కేమి హేతువా మహా శ్రీ శ్చర్యంబు చింతింపఁగన్. 343
- ఆ. బాలమాత్రుఁ డైన శ్రీ బాలునిముఖమందు, విశ్వ మెల్ల నెల్లు శ్రీ వెలసియుండు
బాలుభంగి నితఁడు శ్రీ భాసిల్లు గాని స, రాష్ట్రుఁ డాదివిష్ణుఁ శ్రీ డగుట నిజము.
- వ. అని నిశ్చయించి. 345
- ఆ. ఏ మహాత్మువలన శ్రీ నీవిశ్వ మంతయుఁ, గానఁబడిన బుద్ధి శ్రీ కంప మయ్యె
నా మహాత్ము నితని శ్రీ సఖిలలోకాధారు, నార్తు లెల్ల బాయ శ్రీ నాశ్రయింతు.
- క. నామగఁడు నేను గోవులు, నీమందయు గోపజనులు శ్రీ నిబ్బాలునినె
వ్నోమున నున్నవిధము గని, యేమఱితిమి గాని యీశుఁ శ్రీ డీతఁడు మాకున్.
- వ. అని తన్నుఁ బరమేశ్వరుం డని తలంచుచున్నయశోదయందు నాకృష్ణంబు
వైష్ణవమాయం బొందించిన. 348
- క. జడనుపడి యెఱుక సెడి యా, పడఁతుక సర్వాత్ము డనుచుఁ శ్రీ బలుకక యతనిం
గొడు కని తొడపై నిడుకొని, కడువేడుకతోడ మమత శ్రీ గావించె నృపా. 349
- వ. అనిన విని రాజి ట్లనియె. 350

ఆ. జగదధీశ్వరునకుఁ శ్రీ ¹జన్మిచ్చుతల్లిగా, నేమి నోము నోచె శ్రీ నీయశోద
పుత్రుఁ డనుచు నతనిఁ బోషించుతండ్రిగా, సందుఁ డేమి నేసె శ్రీ నందితాత్త.

క. ప్రబ్బినభక్తిని హరిపైఁ, గబ్బంబులు సెప్పి కవులు శ్రీ కైవల్యశ్రీ
కబ్బుదు రట హరిపోషణ, మబ్బినతలిదండ్రు తెచటి శ్రీ కబ్బుదురొ తుదిన్.

వ. అనిన విని రాజయోగికి శుకయోగి యిట్లనియె.

353

సందయశోదలపూర్వజన్మవృత్తాంతము.

సీ. అవసీత విను ద్రోణఁ శ్రీ డనువాడు వసువుల, యందు ముఖ్యుఁడు ధరయతనిభార్య
వారి నిద్రఱ బ్రహ్మ శ్రీ వసుధపై జన్మింపుఁ, డంచుఁ బంచిన వార శ్రీ లతనిఁ జూచి
విశ్వేశ్వరుం డైన శ్రీ విష్ణుసేవారతి, మా కీచ్చి తేనియు శ్రీ మహి జనింతు
మనవుడు నట్ల కా శ్రీ కనియె వేల్పులపెద్ద, యాద్రోణఁ డీనందుఁ శ్రీ డై జనించె

ఆ. ధర యశోద యయ్యె శ్రీ దనుజేంద్రవైరియుఁ, గమలగర్భమాట శ్రీ గారవించి
తల్లిదండ్రు లనుచుఁ శ్రీ దగ వారి మన్నించె, నధికభక్తి వారు శ్రీ నలరి రిట్లు.

వ. అంత నొక్కనాడు దనయింటిపాప లందఱు నయ్యెపనులందుఁ బంపువడి
పోయిన సందసుందరి సరంభంబునం దరికంబంబుకడకుదురున నొక్కదధికుం
భంబు వెట్టి మిసిమి గలమీఁగడపెరుగు గూడం బోసి వీర నాడత్రాడు
కవ్వంబున నలవరించి.

యశోద దధిభాండవికలనాదులు సేసినకృష్ణునిఁ బట్టుకొనుట.

సీ. కరకమలారుణ శ్రీ కాంతిఁ గవ్వపుఁద్రాడు, పవడంపునునుదీవ శ్రీ పగిది మెఱయఁ
గ్రమముతో రజ్జు వా శ్రీ కర్షింపఁ బాలిండ్లు, వీడ్వడి యొండాంటి శ్రీ వీర నొత్తఁ
గుచకుంభములమీఁదికొంగు జాఱగఁ జిక్కు, వడుచు హారావళిబయలుపడఁగఁ
బొడమిన చెమటతోఁ శ్రీ బాల్యారునెమ్మోము, మంచు పైపడినప శ్రీ ద్దుంబుఁ దెగడఁ

తే. గౌను నులియంగఁ గంకణ శ్రీ క్వణన మెసఁగఁ
దుఱుము బిగ వీడఁ గర్ణికా శ్రీ ద్యుతులు మెఱయ
బాలు నంకించి పాడెడి శ్రీ పాటవలనఁ
దరువు లిగు రొత్తఁ బెరుఁ గింతి శ్రీ దరువఁ జొచ్చె.

356

వ. ఆ సమయంబున.

357

క. సుడియుచు వ్రాలుచుఁ గిదుకుచుఁ, సడి గొట్టుచు నమృరమ్ము శ్రీ చన్ని మ్మనుచున్
వెడవెడగంతులు వైచుచుఁ, గడవఁ గదిసి బాలకుండు శ్రీ గవ్వముఁ బట్టెన్.

క. కవ్వముఁ బట్టిన ప్రియసుతు, నవ్వనరూహనేత్ర దిగిచి శ్రీ యంకతలమునన్
నవ్వచు నిడుకొని కూడటి, దువ్వచుఁ జన్నిచ్చె నతఁడు శ్రీ దూటుచుఁ గుడిచెన్.

మ. కడుపారం జనుఁబాలు ద్రావనిసుతుం శ్రీ గంజాఱి పీఠంబుపై
నిడి పొంగారెడిపాలు డించుటకు ²నై శ్రీ యేగంగఁ దదృబులు డె

క్కుడుగోపంబున వాడితాత దధిమ శ్ర త్కుంభంబు వోఁ గొట్టి తెం
పడరం గుంభములోనివెన్న దినె మి శ్ర థ్యాసంకులద్వాష్పం దై. 360

వ. అంత నాలోలలోచన పాలు డించి వచ్చి వికలంబు లయినదధికుంభశకలం
బులఁ బొడగని తుంటకొడుకు వెన్న దింట యెఱింగి నగుచు ¹నాగలబికానిం
గానక చని చని. 361

ఆ. వికచకమలనేత్ర శ్ర వే తొకయింటిలో, వెలయ తోలు దిరుగ శ్ర వేసి యెక్కి
యట్టిమీఁదివెన్న శ్ర నులుకుచు నొకకోటి, పాలు సేయచున్న శ్ర బాలుఁ గనియె.

మ. కని చేతకా సెలగోల వట్టికొనుచుం శ్ర గా నిమ్ము గా నిమ్ము రా
తనయా యెవ్వరియందుఁ జిక్కువడ నే శ్ర దండంబునుం గాన నే
వినివారంబున బొంద నేవెఱుపు నే శ్ర విభ్రాంతియుం ²బెంద ము
న్ననియో నీ విటు నన్నుఁ గైకొనమి నే శ్ర డారీతి సిద్ధించునే. 363

వ. అని ³యదలించుచుఁ గొడుకునడవడిం దలంచి తనుమధ్య దనమనంబున. 364

సీ. బాలుఁ డీతం డని శ్ర భావించు నందునా, యేపెద్దలును నేర శ్ర రీక్రమంబు
వెఱ వెఱుంగుటకునై శ్ర వెఱపింతు నందునా, కలిగి లే కొక్కడు శ్ర గానిలేడు
వెఱపుతో నాబుద్ధి శ్ర వినిపింతు నందునా, తనుఁ దాన యై ⁴బుద్ధిఁదప్ప కుండు
నొం డెఱుంగక యింట శ్ర నుండెడి నందునా, చొచ్చిచూడని దొకకచోటు లేదు

ఆ. తన్ను నెవ్వరైనఁ శ్ర దలపోయఁ బాఱెడి, యోజ లేదు భీతి శ్ర యొకటి యెఱుంగఁ
డెలమి నూర కుండఁ శ్ర డెక్కన క్కెము లాడు, బట్టి శా స్తిసేయు శ్ర భంగి యెట్లు.

వ. అని వితర్కించి. 366

క. లాలనమున బహుదోషము, లోలిం బ్రాపించు దాడ శ్ర నోపాయములం
జాల గుణంబులు గలుగును, బాలురకును దాడనంబ శ్ర పథ్యం బరయన్. 367

వ. అని నిశ్చయించి కేల నున్నకోల జళిపించి బాలా నిలు నిలు మని బగ్గుబగ్గున
నదల్పుచుఁ దల్లి దగ్గఱిన బెగ్గడిలినచందంబున నగ్గలిక సెడి తోలు డిగ్గ నుఱికి.

క. గజ్జెలు గల్గని మ్రోయఁ గ, నజ్జలు ద్రొక్కుటలు మాని శ్ర యతిజవమున యో
షిజ్జనములు నగఁ దల్లియు, బజ్జం జనుదేర నతఁడు శ్ర పరు విడె నధిపా. 369

వ. అప్పుడు. 370

మ. స్తనభారంబున డస్సి క్రుస్సి ⁴యన దై శ్ర జవ్వాడుమధ్యంబుతో
జనితస్వేదముతోఁ జలత్కబరితో శ్ర స్తస్తో త్తరీయంబుతో
వసజాతేక్షణ గూడఁబాటి యెయిడె శ్ర వారించుచుకా వాకిటకా
ఘనయోగీంద్రమనంబులున్ వెనుకొనం శ్ర గా లేనిలీలారతున్. 371

వ. ఇట్లు గూడఁ జని. 372

సీ. స్తంభాదికంబులు శ్ర దనకు నడం బైన, నిట్టట్లు సని పట్ట శ్ర నీనివాని

1. నాకలభి-నాకలభ-కాని. 2. మందలించుచు-మూదలించుచు. 3. తుది. 4. యను డె.

నీతప్పు సైరింపు శ్రమింక దొంగిల బోవ, నే నని మునుముట్ట శ్రేష్ఠవాని
గాటుక నెఱయంగఁ శ్రగన్నులు నలుముచు, వెడలుకన్నీటితో శ్రవెగచువాని
నేదెస వచ్చునోయిదియని పలుమాఱు, ¹సుగుగుచక్కటిఁ బాఱఁజూచువాని
ఆ. గూడఁ బాటి పట్టు శ్ర కొని వెఱపించుచు, జిన్నివెన్నదొంగ శ్ర సిక్కిననుచు
నలిగి కొట్టఁ జేతు శ్ర లాడక పూబోడి, గరుణతోడ బాలుఁ శ్ర గట్టఁ దలచి.

374

వ. ఇట్లనియె.

క. వీరెవ్వరు శ్రీకృష్ణులు, గారా యెన్నడును వెన్నఁ శ్ర గాన రఱు కదా
చోరత్వం బించుకయును, నేర రఱు ధరిత్రి నిట్టి శ్ర నియతులు గలరే. 375

క. ²పట్టానపడక నిన్నుం, బట్టెద మని చలముగొనినఁ శ్ర బట్టుట బెట్టే
పట్టువడ వంద్రు పట్టి, పట్టుకొనక నాకుఁ గాక శ్ర పరులకు వశమే 376

క. ఎక్కడ నైనను దిరిగెద, వొక్కయెడక గుణము గలిగి శ్ర యుండవు నియమం
బెక్కడిది నీకు మఱిదిన, జక్కనఁ బోయెదవు పెక్కుశ్రాదలఁ బుత్తా. 377

సీ. తోయంబు లివి యని శ్ర తొలఁగవు చొచ్చెదు, తలఁచెదు గట్టెనఁ శ్ర దరల నెత్త
మంటితో నాటలు శ్ర మానవు కోరాడె, దున్నత స్తంభంబు శ్ర లూఁడఁ బోయె
దన్యుల నల్పంబు శ్ర లడుగంగఁ బాఱెదు, రాచవేటలఁ జాల శ్ర అవ్వబెచ్చె
దలయపు నీళ్లకు శ్ర నడ్డంబు గట్టెదు, ముసలి వై హరివుత్తి శ్ర మొనయఁజూచె
ఆ. దంబరంబు మొలకు శ్ర నడుగవు తిరిగెద, వింకఁ గల్గితనము శ్ర లేల పుత్త
నిన్న వంప వ్రాల్పు శ్ర నే నేర ననియె నీ, విట్లు క్రిందు మీఁదు శ్ర నెఱుంగ కునికి.

~~అని మర్తంబు లెత్తి పలికి.~~ ఉలాఖలబంధనయమశార్జునభంజనాద్యభివర్ణనము. ~~అని~~

వ. అని మర్తంబు లెత్తి పలికి. 379

క. ఆలలన గట్టె తోలక, లీలక నవనీతచోర్య శ్ర లీలుం బ్రియవా
గ్జాల్లుం బరివి స్థితగో, పాలుక ముక్తాలలామ శ్ర ఫాలున్ బాలున్. 380

క. తోలన గట్టువడియు న, బాబులఁచు విలసిల్లె భక్త శ్ర పరతంత్రం డై
యాలానసన్నిబద్ధవి, శాలమదేఖంద్రకలభ శ్ర సమరుచి సధిపా. 381

క. వెలిలోను మొదలుదుదినడు, ములు లేక జగంబుతుదియు శ్ర మొదలుక నడుముక
వెలియును లో నగు నీళ్వరు, నలవడునే కట్టఁ బ్రణతు శ్ర రాల్ గా కున్నన్. 382

ఆ. పట్టి యెల్ల బోటికపట్టి యీతం డని, గట్టితలఁపుతోడఁ శ్ర గట్టె గాక
పట్టికడుపు పెక్కుశ్ర బ్రహ్మాండములు వట్టు, తెఱిగెనేని దల్లి శ్ర యేలకట్టు. 383

క. చిక్కడు నీరికొంగిటిలో, జక్కఁడు సనకాదియొగి శ్ర చిత్తాబ్జములం
జక్కడు శ్రుతిలికావలి, జిక్కి నతఁడు లీలఁ దల్లి శ్ర చేతక తోలన్. 384

వ. ఇట్లు గ్రద్దన నాముద్దియ ఘుద్దులకొడుకనియదరంబు గట్టఁ జదురం బని

1. సౌలయుచక్కటిఁ సుగుగుమఁ గ్రేయంబు? అ. ప్ర. 2. పట్టివఁ బట్టువడనినను? అ. ప్ర.

చక్క నొక్కత్రాడు సుట్టిన నది రెండుగుళంబులు గడమపడియె మఱియు
నొక్కబంధనంబు సంధించి వలగొనిన సంతియ కొంత యయ్యె వెండియు
నొక్కపాశంబు గూర్చి పరివేష్టించిన వెల్లి సూపె నిట్లు. 385

క. తజ్జనని లోఁగిటం గల, రజ్జపరంపరలఁ గ్రమ్మ శ్రీ అశ్రు సుతుఁ గట్ట
బొజ్జ దిరిగి రా దయ్యె జ, గజ్జలము లున్నబొజ్జ శ్రీ గట్ట వశమే. 386

వ. అప్పు డాయవ్యయు గోపికలును వెలంగుపడిరి తదనంతరంబ. 387

ఆ. ఒడలఁ జెమట లెగయ శ్రీ ను త్తరీయము జాఱ, వీడియున్నతులుము శ్రీ విరులురాలఁ
గట్ట రానితన్నుఁ శ్రీ గట్టెద నని చింతఁ, గట్టుకొనినతల్లిఁ శ్రీ గరుణఁ జేసి. 388

క. బంధవిమోచనుఁ డీశుఁడు, బంధింపఁ బెనంగుజననిఁ శ్రీ బాలార్చి సుహృ
ద్బంధుఁడు గావున జననీ, బంధంబునఁ గట్టువడియెఁ శ్రీ బాటింప నృపా. 389

క. సంగడిఁ దిరిగెనుశంభుఁడు, సంగాశ్రయ యైనసిరియు శ్రీ నాత్మజుఁడై యు
హ్మంకెడిపద్మజుఁడును శ్రీ, పాంగనక్రియఁ గరుణ వడయ శ్రీ రఘులేశ్వరుచేన్. 390

క. జ్ఞానులచే మానులచే, దానులచే యోగసంవి శ్రీ ధానులచేతం
బూని నిబద్ధుం డగునే, శ్రీనాథుఁడు భక్తియుతుల శ్రీ చేతంబోలెన్. 391

వ. అంత నయ్యశోడ యింటికడం బనులవెంటం దిరుగఁ గృష్ణుండు దొల్లి నారదు
శాపంబున నిరుమద్దులై యున్ననలకూబరమణిగ్రీవులను గుహ్యకుల నిద్రఱంగని
ఱోలీడ్చుకొని చనియెనని చెప్పిన శుకయోగివరునకు భూవరుం డిట్లనియె. 392

క. నారదుఁ డేల శపించెను, వా రావృక్షత్వమునకు శ్రీ నచ్చినపనికిం
గారణ మెయ్యది యోగికు, లారాధ్య యెఱుంగఁ జెప్పు శ్రీ మయ్య వినియెదన్. 393

వ. అనిన శుకుం డిట్లనియె మున్ను కుబేరునికొడుకు లిరువురు శంకరకింకరు లై
యహంకరించి వెండికొండమీఁద విరులతోటలం బాడెడిచేడియలం గూడి
కొని కరేణుసంగతంబు లైనయేచుంగులభంగి సురంగంబు లైనమందాకినీ
తరంగంబులం గ్రీడింప నారదుండు వచ్చిన నచ్చెలువలు సెచ్చెర వలువలు
ధరియించిరి మదిరాపానపరవశులు గావున వార లిరువురు వివస్త్రు లై మెలంగు
చున్న నా మునీశ్వరుండు చూచి శపియించువాఁడై ప్రతీతంబుగా నొక్క
గీతంబువాడె వినుము. 394

శా. సంపన్నుం డొరుఁ గాన లేడు తనువు శ్రీ సంసారము శ్రీ సన్నిహిం
సింపం జూచు దరిదుఁ డెత్తువడి శు శ్రీ ప్రిభూతుఁ డై చిక్కి హిం
సింపం డన్యుల నాత్మకు శ్రీ సములుగాఁ శ్రీ జింతించు నట్లెటఁ ద
త్సంపన్నాంధున కంజనంబు వినుమీ శ్రీ దారిద్ర్య మూహింపఁగన్. 395

వ. అని గీతంబు వాడి తనమనంబున. 396

క. కలవానిసుతుల మనుచును, గలకంఠులతోడఁ గూడి శ్రీ కానరు పరులం
గలలో నైనను వీరికి, గలకొ వ్యవధించి బుధులఁ శ్రీ గలుపుట యొప్పున్. 397

- వ. అని చింతించి విజ్ఞానవిశారదుం డగునారదుండు నలకూబరమణిగ్రీవులం జూచి
మీరలు శ్రీమదాంధ్రులకు గావున భూలోకంబున నర్జునతరువు లై నూఱుదివ్య
వర్షంబు లుండుం డటమీఁద గోవిందచరణారవింద పరిస్పందంబున. 398
- క. ముక్తుల రై నారాయణ, భక్తుల రై పరమసాధు శ భావశ్రీసం
సక్తుల రై సురలోక, వ్యక్తుల రయ్యెదరు నాడు శ వాక్యముకతనన్. 399
- వ. అని యిట్లు వలికి నారదుండు నారాయణాశ్రమంబునకుం జనియె వారిరువుగును
సంగడిమద్దులై పరమభాగవతుం డైననారదుమాటలు వీటించుచ్చక పాటించి.
- క. ముద్దులతక్కరిబిడ్డఁడు, మద్దులఁ గూల్పంగఁ దలఁచి శ మసలక తా నా
మద్దికవ యన్నచోటికి, గ్రద్దన తో లీఘకొనుచుఁగడఁకం జనియెన్. 401
- వ. చని ¹యా యూర్జితమహాబలుండు నిజోదరదామ సమాకృష్యమాణతిర్యగ్భవదు
లూఖలుం డై యారెండుమ్రాచులనడుమం జొచ్చి ముందటికి నిగుడుచు. 402
- క. బాలుఁడు తో లడ్డము దివ, మూలంబులు వెకలి విటప శ ములు విటిగి మహా
భీలధ్వనిఁ గూలెను శా, పాలస్యవివర్జనములు శ యమశాస్త్రనముల్. 403
- వ. ఇట్లు నిర్మూలంబు లయి పడినసాలంబులలోనుండి కీలికీలలు వెల్వడుపోలికి
నెక్కుడుతేజంబున దిక్కులు పిక్కటిల్లం బ్రసిద్ధులైనసిద్ధు లిద్దఱు వెడలి
వచ్చి ప్రబుద్ధు లై భక్తలోకపాలకుం డైనబాలకునకు మ్రొక్కి లేచి కర
కమలంబులు మొగిచి యిట్లనిరి. 404
- క. బాలుడవె నీవు పరుడ వ, నాలంబుడ వధిక యోగి శ వాద్యుడవు తను
స్థూలాకృతి యగువిశ్వము, నీలీలారూప మండు శ నిపుణులు కృష్ణా. 405
- సీ. ఎల్ల భూతంబుల శ కింద్రియాహంకృతి, ప్రాణంబులకు నధి శ పతివి నీవ
ప్రకృతియుఁ బ్రకృతిసం శ భవమహత్తును నీవ, వీని కన్నిటికిని శ విభుడ వీవ
ప్రాకృతగుణవిశా శ రములఁ బొందక పూర్వసిద్ధుడ వగునిన్నుఁ శ జిత సేయ
గుణవృతుం డోపునే శ గుణహీన నీయంద, కలగుణంబుల నీవ శ కప్పబడుదు
తే. మొదల నెవ్వనియవతారశ్రములు శరీరు, లందు సరిదొడ్డు లేనివీర్యములఁ దనువు
లడర జన్మించి వారలశయందుఁ జిక్క, వట్టిపరమేశ మ్రొక్కెద శ మయ్య నీకు.
- క. భవనములు సేయఁ గావఁగ, నవతీర్థుడ వైతి కాదె శ యఖలేశ్వర యో
గివరేణ్య విశ్వమంగళ, కవిసన్నుత వాసుదేవ శ కల్యాణనిధి. 407
- ఉపేంద్రవజ్రము. తపస్వివాక్యంబులు శ దప్ప వయ్యెన్
నెపంబునం గంటిమి శ నిన్నుఁ జూడం
దపంబు లొప్పెన్ మముఁ శ దావకీయ
ప్రపన్నులం చేయుము శ భక్తమిత్రా.
నీపద్యావళు లాలకించుచెవులుక్ శ ని న్నాడువాక్యంబులుక్

నీపేరం బనిసేయహస్తయుగముల్ శ నీమూర్తిపై జూపులున్
నీపాదంబులపొంత మొక్కుశిరముల్ శ నీసేవపై జిత్తముల్
నీపైబుద్ధులు మాకు సమ్ము కరుణా శ నీరేజపత్రేక్షణా.

409

వ. అని యిట్లు కీర్తించి నమస్కరించినగుహ్యకులం జూచి సగుచు నులూఖలబద్ధుం
డైనహరి యిట్లనియె.

410

క. తమతమధర్మము దప్పక, సములై నను నమ్మి తిరుగు శ సభ్యులకును బం
ధము ననుజూచిన విరియును, గమలాప్తుడవౌడమ విరియునభయము క్రియన్.

క. కాకుణ్యమానసుం డగు, నారదువచనమునఁజేసి శ నను బొడగనుటన్
మీరు ప్రబుద్ధుల నైతిరి, చేరున్ నామీదితలపు శ సిద్ధము మీకున్.

412

వ. అని యీశ్వరుండు మీరు మీ నెలవులకుం బొం డని యాన తిచ్చిన మహా
ప్రసాదం బని వలగొని పెక్కు మొక్కు లిడి వీడుకొని నలకూబరమణిగ్రీవు
లుత్తరభాగంబున కరిగి రంత నందాదు లయినగోపాలకులు నిర్మూలంబు లయి
పడినసాలంబులచప్పుడు పిడుగుచప్పు డని శంకించి వచ్చి చూచి.

413

క. ఈ పాదపములు గూలఁగ, నీపాప డులూఖలమున శ నిటు బద్ధుం డై
యేపగిది బ్రదికె గంటిరె, వాపోవడు వెఱవఁ డెట్టి శ వాడో యితఁడున్.

414

ఆ. పిడుగు వసుట గాదు శ పెనుగాలి విసరదు, ఖండితంబు లగుట శ గానరాదు
బాలుఁ డితఁడు వట్టి శ పడఁ ద్రోవఁ జాలఁడుఁ, దరువు లేల కూలె శ ధరణిమీఁద.

వ. అని పెక్కండు పెక్కు విధంబుల నుత్పాతంబులు గావలయు నని శంకింప నక్కడ
నున్న బాలకు లిట్లనిరి.

416

క. నందునికొమరుఁడు వినుఁ డీ, నందున మును దూతి తోలు శ సరి నడ్డముగా
ముందటి కీడ్చిన మద్దులు, గ్రందుకొనం గూలె జనులఁ శ గంటి మిరుపురన్.

417

వ. అని యిట్లు వలికిన బాలకాలాపంబులు విని (కొందఱు) మిథ్యారూపంబు లని
(రి) కొందఱు (నానావిధంబుల) సందేహించి రంత నందుండు వికసితముఖార
విందుం డగుచుఁ బట్టికట్టు విడిచె నట్టియెడఁ దన తెఱం గెవ్వరు నెఱుంగ కుండ
వలె నని రవరకుమారుండు.

418

ఉ. పాడున్ మందునిభంగి గోపవనితల్ శ పాణిధ్వనుల్ సేయఁగా
నాడున్ జంత్రముకైవడిం బరవశుం శ డై హస్తముల్ ద్రిప్తుచుం
జూడన్ నేరినివానిభంగి ¹జనులం శ జూచున్ సగున్ బాలురం
గూడుం బెద్దపంపు సేయఁ జను డా శ గున్ ²మట్టి జిట్టాడుచున్.

419

క. చుం చెదుగుఁ బాలు ³పుడిసెఁ డు, దంచితముగఁ ద్రావు మనుషుడ్రావి జననితోఁ
జుం చెదుగ దనుచు లీలా, చుంచుం డై యితఁడు చుంచుఁ శ జూపు నరేంద్రా.

క. నెలగోల వట్టుకొని జల, కలశములో నీడఁ జూచి శ కలశగతుం డై

1. నడచుం. 2. దూరుఁ జిట్టాడుచున్. 3. గుడిసెఁ డు.

సెలగోలఁ బాపఁ డొకఁ డదె, తలఁచెన్ ననుఁ గొట్ట ననుచుఁ శ్రీ దల్లికిఁ జెప్పెన్.

క. భిక్షులు వచ్చెద రేడ్చిన, భిక్షాపాత్రమున వైచి శ్రీ బెగడించి నినున్

శిక్షించెద రని చెప్పిన, భిక్షులఁ గని తల్లి నొదిగి శ్రీ భీతిల్లు నృపా. 422

~~జనన~~ సందాదులు బృందావనంబునకు సరుగుదెంచుట. ~~జనన~~

వ. ఇట్లు కృష్ణుండు బహువిధంబులఁ గపటబాలలీలల వినోదింప బృహద్వనంబున సందాదు లైనగోపవృద్ధులు మహాత్పాత్రంబు లగుటయు వానివలన బాలుం డు త్తరించుటయుఁ జూచి యేకాంతంబున నొక్కనాఁడు విచారింప నుపసందుం డను వృద్ధగోపకుండు దనయెఱుక మెఱసి యిట్లనియె. 423

ఉ. ఇక్కడ నుందురే మనుజు శ్రీ లీమనకృష్ణున కెక్కు సేయఁ గా

రక్కసురాలు చ నొసఁగె శ్రీ రాలపయ్య సుడిగాలి వైచె బైఁ

గ్రీక్కిటియం దరుల్ వడియె శ్రీ గేశవునత్కృపఁ దప్పె జాలు సే

డెక్కడ కైనఁ బోవలయు శ్రీ నిం కిట గోపకులార వింటిరే. 424

క. కనవు గల దిరవు పనులకు, లనదద్రి సదీమహీజ శ్రీ లతికావలిపెం

పెసఁగును గాఁపురమునకును, బొసఁగును బృందావనంబు శ్రీ వొడఁ డచ్చటికిన్.

వ. అని పలుకునుపనందునిపలుకుల కార్యు లైనగోపకు లిదియ కార్యంబుమందల యని కొందల మందక యాలమందల నమంద గమనంబున ముందర నడవం బనిచి పిఱుందం గ్రందుకొన కుండ బాలవృద్ధనారు లెక్కిన తేరులు సాగించి తారు తను త్రాణతూణబాణధరు లై విండ్లఁ బట్టుకొని నడవ బండ్లవెనుకం గొమ్ము లిమ్ములం బూరించుచు నవార్థంబు లగుతూర్వరవంబుల నార్యపురోహితసమేతులై వేడు కలు కొనలు నిగుడ మొన లేర్పఱచుకొని పావనం బగుబృందావనంబునకుం జని రప్పడు. 426

తరలము. పనుపులాడి యురోజకుంకుమ శ్రీ పంకశోభిత లై లన

ద్వసన లై కచభారచంపక శ్రీ దామ లై సులలామ లై

పసిడిమాడలకాంతు లఱులఁ శ్రీ బర్హు దేరులమీఁదఁ బెం

పెసఁగఁ బాడిరి వ్రేత లాహరి శ్రీ హేల లిం పగుసేలన్. 427

వ. అప్పుడు రోహిణీయశోధ లేకరథంబునఁ బరిపూర్ణమనోరథ లై రామకృష్ణుల ముందట నిడుకొని వారలవినోదంబులకుఁ బ్రమోదంబు నొందుచుం జని రిట్లు గోపకులు బృందావనంబు సొచ్చి యం దర్థచంద్రాకారంబుగ శకటసందో హంబు నిలిపి మందల విడియించి వసీయించిరి. 428

క. చెందిరి బలమాధవు లభి,నందించుచుఁ బరమపావ శ్రీ న ముదంచితకా

ళిందీసంజీవనమున్, బృందావనమున్ మునీంద్ర శ్రీ బృందావనమున్. 429

వ. ఇట్లు బృందావనంబుఁజెంది యందుఁ గొంతకాలంబునకు రామకృష్ణులు సమాన

వయస్కులైన గోపబాలకులం గూడికొని వేషక లూడుకొన దూడలఁ గాచుచు ననేక క్రీడలకుం జొచ్చి.

430

సీ. వేణువు లూచుచు శ వివిధరూపములతో, గంతులు వైతురు శ కొతుకమున గురుకంబళాదుల శ గోవృషంబులఁ బన్ని, సరవృషభము లని శ ప్రతిఘటింతు రల్లులు దట్టించి శ యంఘ్రులగజ్జలు, మొరయఁ దన్నుదు రోలి శ మువ్వరముగఁ బన్నిదంబులు వైచి శ ఫలమంజరులు గూల్చి, వేటులూడుదురు ప్రా శ వీణ్యమొప్పు తే. వన్యజంతుచయంబుల శ వానివాని, పదురు వదరుచు వంచించి శ పట్టఁ బోదు రంబుజాకరములఁ జల్లులూడఁ జనుదు, రాకుమారులు బాల్యవి శ హోరు లగుచు.

క. పోరుదురు గికురు వొడుచుచు, దూఱుదురు భయంబు లేక శ తోరపుటిరవుల్ జాఱుదురు ఘనశిలాశటి, మీఱుదు రెన్నంగ రాని శ మెలకువల నృపా. 432

వ. అంత నొక్కనాడు యమునాతీరంబున నాకుమారులు గోపకుమారులుం దారుఁ గ్రేవుల మేప నొక్కరక్కసుండు క్రేపురూపున వచ్చి వారల హింసింపందలంచి.

వత్సాసురబకాసురులసభము

క. క్రేవులయట్టులు నాకుచు, క్రేవులలో నిదియె మంచి శ క్రే పనఁగఁ గడుం జూపట్టి భక్తసంగతిఁ, గ్రేపై చనువానిమ్రాలఁ శ గ్రేపై తిరిగెన్.

434

వ. వాని నెఱింగి కృష్ణుండు రామునకుం జెప్పి.

435

చ. ఇది యొకమంచిలేఁగ వినుఁ శ డెంతయు నొప్పెడి నంచు దాని త త్పదములుఁ దోడయున్ బిగియఁ శ బట్టి చెలంగి వెలంగ మ్రానితోఁ జదియఁగ నొక్కపెట్టు గొని శ చంపెఁ గుమారుఁడు లేఁగరక్కసుం గుదులుకొనంగ బాలకులు శ గో యని యార్వ సఖర్కలీలతోన్.

436

వ. ఇట్లు రక్కసుండు వ్రేటువడి విశాలం బగుసాలంబుతో నేలం గూలె నప్పుడు.

క. గొంగడు లెగురఁగ వైచుచు, జంగున దాటుచును జెలఁగి శ చప్పుట లిడుచుం బొంగుచుఁ గృష్ణుని బొగడుచు, ద్రుంగినరక్కసుని జూచి శ త్రుల్లిరి కొమరుల్.

వ. ఆ సమయంబున వేలుపులు విరులవానలు గురియించి రిట్లు.

439

క. వత్సములపగిది జగముల, వత్సలతఁ మనుపఁ జూచు శ వాఁడై యుంటన్ వత్సముల మేపు చుండియు, వత్సాసురుఁ జంపె భక్త శ వత్సలుఁ డధిపా.

440

వ. మఱియు నొక్కనాడు రేపకడ గోపకుమారులు క్రేవులం గొంచు నడవికిం జని యెండం బడి మెండుకొనినదప్పిని బెండువడినతమతమలేఁగకదువుల నేర్ప రించి (నిలువరించుకొని) కలంకంబు లేనియొక్కకొలంకున నీరు ద్రావించి తారును జలపానంబు నేసి వచ్చునెడ నందు.

441

క. అకలంకులు బాలురు గని, రకుటిలదంభోలిహతసి శ తాద్రిశిఖరరూ పకమున్ హరిహింసారంభకమున్ బకమున్ విశాల శ భయదాంబకమున్.

వ. కని దానియొడలిపోడవునకు వెఱఁగుపడి చూచు చుండ.

443

ఆ. ఎల్ల పనులు మాసి యేకాగ్రచిత్తుడై, మానివృత్తి నితర శ్రమనుల విడిచి
వనములోన నిలిచి శ్రవణజాగృపై దృష్టి, జేర్చి బకడఁ దపసి శ్రచెలువుఁదాల్చె.

వ. ఇవ్విధంబున నొడుఁగు పెట్టుకొనియుండి.

445

ఉ. చంచువు దీటి పక్షములు శ్రజల్లన విచ్చి పదంబు లెత్తి కు
ప్పించి నభంబుపై కెగసి శ్రభీషణఘోషణవక్త్రుడై విజృం
భించి గరుత్సమీరమున శ్రభిన్నము లై తరు లోలిఁ గూలఁగా
మించి బకాసురుం డొడిసి శ్రమింగ సహిష్ణునిఁ జిన్ని కృష్ణునిన్.

446

క. సంగడి లోకము లన్నియు, మింగుచుఁ గ్రక్కుచును బయల శ్రమెఱింపుచు ను
ప్పొంగెడు వేడుకకాడలు, మింగుడు వడె బకునిచేత శ్రమిఁ దెఱిగి నృపా.

క. దనుజుడు మింగినఁ గృష్ణునిఁ, గనలేక బలాదిబాల శ్రక ప్రముఖు లచే
తను లై వెఱఁ గందిరి చు, య్యనఁ బ్రాణము లేనియింద్రి శ్రయంబులభంగిన్.

448

వ. ఇట్లు మింగుడు వడి లోనికిం జనక.

449

శా. కంఠోపాంతము దొడలుఁ మెఱుముచుం శ్రగాలాగ్ని చందంబునం
గుంతిభూతుఁడు గాక వేండ్ర మగునా శ్రగోపాలబాలుఁ జయో

త్కంఠఁ బ్రహ్మగురుఁ మహామహిముఁ జ శ్రక్కఁ మింగ రాదంచు¹ ను
ల్లంతం బాడుచు వాడు గ్రక్కె వెడలఁ శ్రలోకం బశోకంబు గన్.

450

క. క్రక్కి మహాఘోషముతోఁ, జక్కనఁ దనుబొడువరాఁగఁ శ్రజంచులు రెండఁ
సుక్కఁగఁబట్టి తృణముక్రియ, గ్రక్కునహరిసీరెబకునిఁ శ్రగలహోత్సుకునిన్.

వ. అప్పు డానందనందనునిమీఁద వేలుపులు సాలుపులుగా వఁదనమల్లి కాది
కుసుమవర్షంబులు హర్షంబునం గురియించిరి దేవవాద్యంబులు మొరసె రామాది
గోపకుమారులు ప్రాణంబులతోఁ గూడినయింద్రియంబులుంబోలె గ్రమ్మఱఁ
గృష్ణునిం గసి రమ్మని కౌఁగిలించుకొని కృష్ణసహితు లయి లేగదాఱుల మరల
దాఱింపుకొని మందగమనంబున మంద కరిగిరి వారలచేత నావృత్తాంతం
బంతయు విని వెఱంగుపడి గోపగోపికాజనంబులు.

452

క. ఆపదలమీఁద నాపద, లీపాపనిఁ జెంది తొలఁగె శ్రనీయర్భకునిం
బైపడినఖలులు దహనునిఁ, బైపడుశలభములవగిదిఁ శ్రబడిరి ధరిత్రిన్.

453

వ. అని పలికిరి మఱియు నారామకృష్ణులు క్రేపులం గాచుతఱి.

454

సీ. కవుల మై జలరాశిఁ శ్రగట్టదమా యని, కట్టదు రడ్డంబు శ్రగాలువలకు
మునులు మై తపములు మొనయుదమా యని, మానులైయుందురు శ్రమాటలేక
గంధర్వవరుల మై శ్రగానవిద్యలు మీఱఁ, బాడుదమా యని శ్రపాడఁ జొత్తు
రిప్పరోజనుల మై శ్రయాడుదమా యని, యాడురూపులఁదాల్చియాడఁజనుదు
ఆ. రమరదైత్యవరుల శ్రమై యభిఁ ద్రుత్తమా, యని సరోవగములయందు హస్త

దండచయముఁ ద్రిప్పితనాతురు తమయీడు, కొమరు లనుచరింపఁగొమరుమిగిలి.

~~అంత~~ శ్రీకృష్ణుడు గోపకులతో బంతిచల్లులు గుడువ వసమున కేగుట. ~~అంత~~

వ. అంత నొక్కనాడు రామకృష్ణులు గాంతారంబున బంతిచల్లుదులు గుడువ నుద్యోగించి పొద్దున లేచి గద్దనం దమయింటిలేగకదువులఁ గదలించి సురంగంబు లగుశృంగంబులు పూరించిన విని మేలుకని సందంభంబున గోపడింభకులు చలిచి కావడులు మూపుల వహించి నజ్జంబు లగుకజ్జంబులు గట్టికొని పదత్రాణవేత్ర దండధరు లై లెక్కలకు వెక్కసం బైనతమతమక్రేపుకదువులం జప్పడించి రొప్పుకొనుచుఁ గాననంబు సొచ్చి కాంచనమణిపుంజగుంజాదిభూషణభూషితు లయ్యును ఫలకుసుమకోరక పల్లవపల్లరులు దొడపులుగా నడికొని కొమ్ము లిమ్ముగఁ మ్రోయించుచు వేణువులు పూరించుచుఁ నుమ్మెదలం గూడి పాడుచు మయూరంబులతోడం గూడి యాడుచుఁ చికంబులం గలసి కూయుచు శుకంబులఁ జేరి రొదలుసేయుచుఁ బులుఁగఁబసిడం బాటుచుఁ బొదరిండ్లం దూటుచు సరా శంబు లగువాఁగులు గడచుచు మరాళంబులచెంత నడచుచు బకమ్ములం గని నిలుచుచు ¹ సారసంబులం జోపి యలంచుచు నదీజలంబులం దోఁగుచుఁ దీవయు య్యెలల నూఁగుచుఁ బల్లంబులఁ డాఁగుచు దూరంబుల కేఁగుచుఁ గపులసం గడిచి దరువు లెక్కుచు ఫలఁబుల మెక్కుచు రసంబులకుఁ జొక్కుచు నింగికి నిక్కుచు నీడలు నూచి నవ్వుచుఁ గయ్యంబులకుం గాలు ద్రవ్వచుఁ జెలంగుచు మెలంగుచు వ్రాలుచు సోలుచు బహుప్రకారంబుల శరీరవికారంబులు సేయుచు మఱియును.

456

క. ఒకనొకిని చల్లికావడి, నొకఁడొకఁ డడకించి దాచు శ నొకఁడొకఁ డది వే
తొకనొకని మొఱుగికొని చన, నొకఁడొకఁ డది దెచ్చి శ యిచ్చు నుర్యీనాథా.

క. ఒక్కఁడు ము న్నేమఱి చన, నొక్కఁడు బలుబొబ్బ వెట్టు శ లులికిపడఁ వే
తొక్కఁడు మిట్టి తటాలున, నొక్కనికనుదోయి మూయు శ నొక్కఁడు నగఁగన్.

క. తీపు గలకజ్జ మన్యుడు, గోపింపఁగ నొడిసి వుచ్చు శ కొని పో వాడుం
బై పడి యడుగఁగ నొక్కఁడు, క్రేపులలో నిట్టు నట్టు శ గికురించు నృపా. 459

క. వనజాక్షుడు ము న్నరిగిన, మునుపడ నే నేనె యతని శ ముట్టెద ననుచుం
జని మును ముట్టనివానిక, మును ముట్టినవాడు నవ్వు శ మొనసి నరేంద్రా. 460

వ. ఇవిధంబున.

461

ఉ. ఎన్నఁడు నైన యోగివిభు శ లెవ్వనిపాదపరాగ మింతయుం
గన్నులఁ గాన రట్టిహరిఁ శ గౌగిటఁ జేర్చుచుఁ జెట్టఁ బట్టుచుం
దన్నుచు గుద్దుచుక నగుచుఁ శ దద్దయఁ బై పడి కూడి యాడుచుక
మన్నన సేయు వల్లవకు శ మారులభాగ్యము లింత యొప్పునే.

462

- క. విందులకును బ్రహ్మసుఖానందం బై భక్తగణము శ నకు దైవత మై
మందులకు బాలుఁ డగుహరి, పొందుఁ గనిరి గొల్ల లిట్టి శ పుణ్యులు గలరే. 463
- వ. అని పలికి (శుకయోగీంద్రుండు మఱియు ని ట్లనియె.) 464
- క. అమరు లమృతపానంబున, నమరినవా రయ్యు నే ని శ శాటునిపంచ
త్వమునకు నెదుఱునూతురు, తము నమ్మక యట్టియఘుడు శ దరోద్ధతుఁడై. 465
- క. బకునికిఁ దమ్ముడు గావున, బకమరణము దెలిసి కంసు శ పంపున గోపా
లకబాలురతోఁ గూడను, బకవైరిని ద్రుంతు ననుచుఁ శ బటురోషమునన్. 466
- క. బాలురప్రాణంబులు గో, పాలురకు మదగ్రజాతు శ ప్రాణము మా టీ
బాలురఁ జంపిన నంతియ, చాలును గోపాలు రెల్ల శ సమసినవారల్. 467
- వ. అని నిశ్చయించి యోజనంబునిడుపును మహాపర్వతంబుపొడుపును గొండతుదల
మీఁతినకోటలును మిన్ను దన్ని పన్నిననల్ల మొగిల్ల పెల్లు గలపెదవులును బిలం
బులకు నగ్గలం బైనయగుళ్ల సందులును నంధకారబంధురం బైనవదనాంతరాళం
బును దావానలజ్వాలాభీలం బైనదృష్టిజాలంబును వేడిమికి నివాసంబు లైన
(యుచ్ఛ్వాస)నిశ్వాసంబులును మెఱయ నేల నాలుకలు వటుచుకొని ఘోరం
బగునజగరాకారంబున. 468
- క. జాపిరము లేక యిప్పుడు, గ్రేవుల గోపాలసుతులఁ శ గృష్ణుని ¹తోడన్
గీపెట్టగ మ్రింగెద నని, పాపపురక్కనుడు త్రోవఁ శ బడి యుండె నృపా. 469
- వ. ఆ సమయంబున. 470
- మ. ఒకవన్యజగరేంద్ర మల్లదె గిరిం శ ద్రో త్సేధ మై దావపా
వకకీలాపరుష ప్రచండతరని శ శ్వాసంబుతోఁ ఘోర వ
హ్నికరాశాతజహ్వాతోడ మనలన్ శ హింసింప నీక్షించుచున్
వికటం బై పడి చాచి యున్నది పురో శ వీధిం గనుంగొంటిరే. 471
- వ. అని యొండొరులకుం జూపుచు. 472
- మ. బకునిం జంపినకృష్ణుఁ డుండ మనకుం శ బా మంచుఁ ² జింతింప నే
టికి రా పోదము దాటి కాక యది కౌ శ టిల్యంబుతో మ్రింగుడున్
బకువెంటం జనుఁ గృష్ణుచేత ననుచుం శ బద్మాక్షు నీక్షించి యు
త్సుకు లై చేతులు వ్రేసికొంచు నగుచున్ శ దుర్వారు లై పోవఁగన్. 473
- వ. వారలం జూచి హరి దనమనంబున. 474
- ఉ. అర్భకు లెల్లఁ బాము దివి శ జాంతకుఁ డౌట యెఱుంగ రక్కటా
నిర్భయు లై యెదుర్కొనిరి శ నేఁ గల నంచు విమూఢు లంచు నా
విర్భవదాగ్రహత్వమున శ వెదగులం దమలేగపిండుతో
దుర్భరఘోరసర్పఘన శ తుండబిలాంతముఁ జొచ్చి రందఱున్. 475

వ. అయ్యవసరంబున.

476

శా. వేల్పులో నూచి భయంబు నొంద గ్రసనా శ వేశంబుతో నుజ్వల
త్కల్పాంతోజ్వలమానజహ్వాదమానా శ కారంబుతో మ్రింగె న
స్వల్పాహింద్రము మాధవాద్వితమనో శ వ్యాపారసంచారుల
స్వల్పాకారుల శిష్యభారులఁ గుమా శ రాభీరులకా ధీరులన్.

477

వ. ఇట్లు పెనుఁబాముచేత మ్రింగుడువడుసంగడికాండ్రగమిం జూచి కృష్ణుండు.

478

ఉ. పడుచులు లేగలుం గలసి శ పైకొని వత్తురు తొల్లి కృష్ణ మా
కొడుకు ల దేల రా రనుచు శ గోపిక లెల్లను బల్క నేక్రియకా
నొడివెద నేడు పన్నగము శ నోరికి వీరికి నొక్కలంకె గా
నొడఁబడ నేల చేసె విధి శ యోడక సేయుఁ గదయ్య కౌర్యముల్.

479

వ. అని తలపోసి నిఖిలలోచనుండును నిజాశ్రితనిగ్రహమోచనుండును నైనతమ్మి
కంటిమింటి తెరువదులు మొఱివిడరక్కసు లుక్కు మిగుల వెక్కసం బగునజగరం
(బయి యున్నయన్నరభోజను) కుత్తుకకుఁ బాత్తుగొని మొత్తంబు వెంటనంటం
జని తమ్మునందఁజఁ జిందఱవందఱసేసి మ్రింగనగ్గలించునజగరంబుకంఠద్వారంబున
సమీరంబు వెడలకుండఁ దనశరీరంబు వెంచి గ్రద్దన మిదై సఱచిన ట్లుండ.

480

క. ఊపిరి వెడలక కడుపున, వా పొదవినఁ బాముప్రాణ శ వాతంబులు సం
తాపించి శిరము వ్రక్కలు, వాపికోనుచు వెడలి చనియొ శ బటుఘోషముతోన్.

శా. క్రూరవ్యాళవిశాలకుక్షిగతులకా శ గోవత్ససంఘంబుతోఁ
గారుణ్యామృతవృష్టిచేత బ్రదుకం శ గాఁ జూచి వత్సంబులుకా
వారుం దాను దదాస్యవీధి మగుడకా శ వచ్చెన్ ఘనోన్ముక్తుఁడై
తారానీకముతోడ నొప్పెనఁగునా శ తారేఘచందంబునన్.

482

ఆ. అమరవరులకొఱకుఁ శ గమలజాండం బెల్ల, బలిఁ దిరస్కరించి శ బలియువడుగు
గోపసుతులకొఱకుఁ శ బాపపుఁబెనుఁబాము, గళము దూఱుగట్ట శ బలియకున్నె.

ఉ. ఆ పెనుఁబాముమేన నొక శ యద్భుత మైనవెలుంగు దిక్తతో
ద్వీపక మై వడికా వెడలి శ దేవపథంబునఁ దేజరిల్లుచుం
క్రేపులు బాలురుకా బెదరఁ శ గృష్ణునిదేహము వచ్చి చొచ్చె నా
పాపడు సొచ్చి ప్రాణములఁ శ బాసేనయంతన శుద్ధన త్త్వమై.

484

క. తనరూ పొకమా టయినను, మనమున నిడికొనినఁ బాప శ మయుఁ దనగతికిఁ

గొని చను హరి దను మ్రింగినఁ దనుజునిఁ గొనిపోవకున్నె శ తనలోపలికికా.

485

వ. తదవసరంబున సురలు గునుమవర్షంబులు గురియించిరి మునులు హరించిరి రం
భాదు లాడిరి గంధర్వులు పాడిరి మేఘంబులు మృదంగంబులభంగి ఘోషించె
సిద్ధగణంబులు జయజయభావణంబుల భాషించె నంత.

486

శా. ఆ వాద్యంబులు నా మహాజయరవం శ బా పాట లాయాటలుం

దేవజ్యేష్ఠుడు పద్మజుండు విని ప్రి శ తిక్ భూమి కేతెంచి సే

డి వత్సార్భకులక్ భుజంగము వడిక్ శ హింసింప నీబాలకుం

డేవెంటక్ బ్రదికించె మే లనుచు నూ శ హించెం గడుక్ నివ్వెఱన్. 487

వ. అంత నయ్యజగరచర్తంబు గొన్నిదినంబుల కెండి పెద్దగాలంబు గోపాలబాలు
రకుం గేళీబిలం బై యుండె నిట్లు కొమారవిహారంబున నైదవయేటఁ గృష్ణుం
డఘాసురునిం దెగఁజూచుటయుఁ దమ్ముం గాచుటయు నాటవయేటి (దైన
పాగండ) వృత్తాంతం బని చిత్తంబుల గోపకుమారులు దలంచు చుందు రని
చెప్పిన నప్పుడమితేఁ డపురమయోగీంద్రున కిట్లనియె. 488

సీ. అయిదేండ్లు కొమార శ మటమీఁద నై దేండ్లు, పాగండమనియెడు శ ప్రాయమందు
నయిదేండ్లవాఁ డైన శ యబ్జాకుచరితంబు, పాగండ మని గోప శ బాలు రెల్లఁ
దలఁతు రంటివి యెట్లు శ దలఁతురు వారలు, నిరుడు సేసినపని శ నేటి దనఁగ
వచ్చునే యిది నాకు శ వరుసతో నెఱిగింపు, ¹మనవుడు యతిచంద్రుఁడైనశుకుఁడు

ఆ. యోగదృష్టిఁ జూచి శ యొక్కింత భావించి, వినుము రాజవర్య శ వినయధుర్య
పరమగుహ్య మనుచుఁ శ బలుకుడు రార్యులు, శివ్యజనుల కీపు శ సేయుతలఁపు.

క. ప్రియురాలివలనివార్తలు, ప్రియజనులకు నెల్లప్రాద్దుఁ శ బ్రియ మగుభంగిం
బ్రియుఁ డగుహరిచరితంబులు, ప్రియభక్తుల కెల్లయెడలఁ శ బ్రియములు గావే.

వ. అని పలికి యోగీంద్రుండు రాజేంద్రున కిట్లనియె నట్లఘాసురుమొగంబువలనం
గడచనినలేగకాచరులక్ బ్రదికించి వారును దానునుం జని చని. 491

మ. కనియెం గృష్ణుడు సాధునీరము మహా శ గంభీరముం బద్మకో
కనదాస్వాదవినోదమోదమదభృం శ గద్వంద్యర్పుంకారముక్
ఘనకల్లోలలతావితానవిహార శ త్కాదంబకోలాహల
స్వనవిస్ఫారము మందవాయుజకణా శ సారంబుఁ గాసారమున్. 492

~~అయిదేండ్లు~~ గోపాలబాలురు కృష్ణుతోఁ గూడి చల్ల లారగించుట. ~~అయిదేండ్లు~~

వ. కని తమ్మికంటి తమ్ములయింటిసాబగునకు నిచ్చ మెచ్చుచుఁ జెచ్చెర గాలి నోలిం
గదలెడుకరళ్ల తుంపురులజల్లుచెల్లున నొడళ్లు గగురుపొడవఁ గొలంకుఁగెలంకులఁ
గాయవండులగెలలవేఁగున వీగి పట్టు గలచెట్టుదుటుమునీడల నొప్పు చున్న
యిసుకతిప్పలవిప్పు సూచి వేడుక పిచ్చలింప నెచ్చెలుల కిట్లనియె. 493

శా. ఎండక్ మగ్గితి రాడటం బడితి రిం శ కేలా విలంబింపఁగా
రం డోబాలకులార చల్లి గుడువక్ శ రమ్యస్థలం బిక్క డీ
దండక్ లేగలు నీరు ద్రావి యర వం శ దం బచ్చికల్ మేయుచుం
దండం బై విహరించు చుండఁగ నమం శ దప్రితి ²భక్షితమే. 494

వ. అనిన నగుగాక యని వత్సంబుల నుత్సాహంబున నిర్మలంబు లగుజలంబులు
ద్రావించి పచ్చికల మొల్లంబులుగల పల్లంబుల నిలిపి చొక్కంబు లగుచల్లల
చిక్కంబుల నక్క డించి. 495

మ. జలజాంతస్థితకర్ణికం దిరిగి రా శ సంఘంబు లై యున్నతే
కులచందంబునఁ గృష్ణునిం దిరిగి రాఁ శ గూర్పుండి వీక్షించుచున్
శిలలుం బల్లవముల్ దృణంబులు లతల్ శ చిక్కంబులుం బువ్వు లా
కులు కంచంబులు గా భుజించి రచటన్ శ గోపార్థకుల్ భూవరా. 496

సీ. మాటిమాటికి వేలు శ మడిచి యూరించుచు
నూరుగాయలు దిను శ చుండు నొక్కఁ
డొకనికంచములోని శ దొడిసి చయ్యన మ్రింగి
చూడు లే దని నోరు శ నూపు నొక్కఁ
డేగు రాగ్గురచల్లు శ తెలమిఁ బన్నిద మాడి
కూర్కొని కూర్కొని శ కుడుచు నొక్కఁ
1. డిన్నియుఁ దగఁ బంచి శ యిడుట నెచ్చెలితన
మోచుచు బంతెనగుండు శ లాడు నొకడు

ఆ. కృష్ణఁ జూడు మనుచుఁ శ గిక్కురించి పరుమ్రాల
మేలిభక్త్యరాశి శ మెనఁగు నొకఁడు
నవ్వు నొకఁడు సఖుల శ నవ్వించు నొక్కఁడు
ముచ్చటాడు నొకఁడు శ మురియు నొకఁడు. 497

వ. అయ్యవసరంబున. 498

సీ. కడుపున దిండుగాఁ శ గట్టినవలువలో, లాలితవంశనా శ శంబుఁ జొనిసి
విమలశృంగంబును శ వేత్రదండంబును, జాటి రాసీక డా శ చంక నిటికి
మీఁగడ పెరుగున శ మేళవించినచల్లి, ముద్దడాపలిచేత శ మొనయ నునిచి
చెలరేఁగి కొసరి తె శ చ్చినయూరుగాయలు, వేళ్లసండుల నెల్ల శ వెలయ నిటికి

ఆ. సంగడిలనఁజుమఁ శ జక్కనఁ గూర్పుండి, సర్వ భాషణముల శ నగవు నెఱసి
యాగభోక్త కృష్ణఁ శ డమరులు వెఱఁగంద, వైశవంబు నెఱసి శ చల్లి గుడిచె.

వ. ఇట్లు కృష్ణసహితంబు లయినగోపకుమారులు చల్లులు గుడుచునెడఁ గ్రేపులు మేపు
అకుం జొచ్చి పచ్చనిగఱికి జొంపంబులగుంపుల కఱికి లంపులు మేయుచుఘోరం
బగునరణ్యంబునడుమఁ దోరం బగుదూరంబు ససిన వానిం గానక వెఱచుచున్న
గోపసింభకులకు సంభోజనయనుం డి ట్లనియె. 500

మ. వినుఁ డోబాలకులార క్రేపు లటవీ శ వీధిన్ మహామారముం
జనియెం గోమల ఘాస ఖాదన రతో శ త్సాహంబుతో నెందుఁ బో

యెనొ యే మయ్యెనొ కూరజంతువులచే 3 నేయాపదఁ బొందెనో
కని తెత్తుం గుడువుండు చల్లిఁ గొఱతల్ 3 గాకుండ మీరందఱున్.

501

వ. అని చెప్పి.

502

~~అప్పు~~ బ్రహ్మ గోపత్నములను గోపబాలకుల సంతోధానంబు సేయుట.

శా. కర్ణాలంబితకాక పక్షములతో 3 గ్రైవేయహారాళితో

స్వర్ణాభాసితవేత్రదండకముతో 3 సత్పించదామంబుతోఁ

బూర్ణోత్సాహముతో ధృతాన్న కబళో 3 త్ఫుల్లాజ్జహస్త్తంబుతోఁ

దూర్ణత్వంబున నేగె లేఁగలకు నై 3 దూరాటవీ విధికిన్.

503

వ. ఇట్లేఁగుచు.

504

క. ఇచ్చోఁ బచ్చిక మేసిన, విచ్చోఁ ద్రావినవి తోయ 3 మేఁగిన విచ్చో

నిచ్చోట మంద గొన్నవి, యిచ్చోఁ బాసినవి జాడఁబడి యదె యనుచున్.

505

క. కంజదళాక్షుడు వెదకెను, గొంజక లేఁగల నపార 3 గురుత్వణవనికా

పుంజంబుల భీకరమృగ, కుంజంబులఁ దరుల గిరులఁ 3 గొలఁకుల నదులన్.

506

వ. అంత.

507

శా. బాలుం డై యితఁ డాయఘాసురుని ద్రుం 3 షణ్ బాలురం గ్రేవుల

న్నేలీలఁ బ్రదికించె నొక్కొ భువి నూ 3 హింపం గడుం జోద్య మం

చాలో నంబుజసంభవుండు సని మా 3 యాబాలు శుంభద్బలం

బాలోకింపఁ దలంచి డాచె నొకచో 3 నాలేఁగలన్ బాలురన్.

508

వ. ఆ సమయంబున దూడలు వోయినజాడ యెఱుంగకతప్పి యప్పద్దలోచనుం డెప్పు

టికొలంకుకడకు వచ్చి యచ్చోట నెచ్చెలులం గానక వారిం జీరి లే కుండుట

శిశ్చయించి గోవిందుండు విశ్వవిదుండు గావున నిది విరించి మొఱం గని యెఱింగి

తిరిగి పోవుచు.

509

శా. వంచించం బని లేదు బ్రహ్మ కిచటన్ 3 వత్సంబులన్ బాలురన్

వర్ధించెన్ గనుఁబ్రామి తన్న మరల్ 3 వంచించు టాశ్చర్యమే

వంధింపన్ మన కేల తెచ్చుటకు నై 3 వ ల్దించు బ్రహ్మాండము

ల్వంఁదంపన్ మరలింప నేర్చువారి లీ 3 లన్ మందహాసాస్మృతడై.

510

క. గోపాలగుతులు లే రని, గోపికలకుఁ జెప్ప నేల 3 గోపాలకులున్

గోపికలు నలర బాలుర, క్రేవులరూపముల నే జ 3 రించెద ననుచున్.

511

మ. కరముల్ పాదములున్ శిరంబు లవల 3 గ్నంబుల్ ముఖంబుల్ భుజం

తరముల్ ముక్కులుఁ గన్నులున్ శ్రవణముల్ 3 దంతాదులున్ దండకాం

బర స్రగ్వేణువిమాణభూషణవయో 3 భాషాగుణాభ్యాసత

త్పరతల్ వీడ్వడ కుండఁ దాల్చె విభుఁ డా 3 వత్సార్భకాకారముల్.

512

- క. రూపంబు లెల్ల నగుబహు, రూపకుఁ డిటు బాలవత్సన రూపంబులతో
నే పారు లేమి చోద్యము, రూపింఁగ నతని కితర న రూపము గలదే. 513
- క. మరలువు మనియెడు కర్తయు, మరలించుకుమారికులును న మరలెడికేపుల్
పరికింపఁ దాన యై హరి, మరలం జనె లీలతోడ న మందకు నధిపా. 514
- వ. ఇట్లు బాలవత్సరూపంబుల విహరించుచు మందకు వచ్చి వాసవారిదొడ్ల నయ్యె
వత్సంబుల ముందటికందువల నిలిపి తత్తద్బాలరూపంబుల నందటిగృహంబులం
బ్రవేశించి వేణునాదంబులు సేసిన. 515
- చ. కొడుకుల వేణునాదములు ; గొబ్బున వీచులకుం బ్రియంబు లై
ముడివడ లేది యెత్తికొని ; మూర్ఖుని తల్లులు కౌగిలించుచుం
జడిగొనఁ జేపు వచ్చి తమ న చన్నులయందు సుధాసమంబు లై
వెడలెడిపాలు నిండుకొను ; వేడుక నిచ్చిరి తత్సుతాళికిన్. 516
- వ. మఱియుఁ దల్లులుల్లంబులఁ బెల్లుగ వెల్లిగొనినవేడుకలం దమనందనులకు నలుంగు
లిడి మజ్జనంబులు గావించి గందఱు లలంది తొడవులు దొడిగి నిటలఫలకం
బుల రక్షితలకంబులు వెట్టి నకలపదార్థసంపన్నంబు లయినయన్నంబు లొసంగి
సన్నములు గానిమన్ననలు సేసిరి 517
- క. ఏతల్లుల కేబాలకు, లేతెఱుగునఁ దిరిగి వీతి న నెనఁగింతురు ము
న్నతల్లుల కాబాలకు, లాతెఱుగునఁ బ్రీతిఁ జేసి న రచనీనాథా. 518
- వ. ఆ సమయంబున. 519
- ఉ. పాయనివేడ్కతో నునికి న పట్టులకుం జని గోవు లెల్ల నం
భా యని చీరి హు వ్వునుచుఁ న బైకొని మూర్ఖుని పంచితిల్లి పె
లైయతిరేక మైపాదుఁగు న లం వెడ లేక స్త్రవించు చున్నపా
లాయెడ నాకుచున్ సుముఖ నై యొసఁగెన్ నిజవత్సకోటికిన్. 520
- క. వేతలకును గోవులకును, మాతృత్వము సాలఁ గలిగె న మఱి మాధవువై
మాత లని హరియు నిర్మల,కౌతూహల మొప్పుఁ దిరిగె న గడుబాల్యమునన్. 521
- ఆ. ఘోషజనుల కెల్ల న గుఱ్ఱులపై వేడ్క, పూటపూట కలమిఁ న బొటకరించె
నిచ్చ క్రొత్త యగుచు న సీరజాక్షునిమీఁద, వేడ్కదమకుఁ దొల్లి న వెలసినట్లు. 522
- వ. ఇట్లు కృష్ణుండు బాలవత్సరూపంబులు దాల్చి తన్నుఁ దాన రక్షించుకొనుచు
మందను వనంబున నమందమహిమంబుననొక్క యెడు క్రీడించె నాయేటికిన్
దాటుదివంబులు కడమపడి యుండ నం దొక్కనాఁడు బలభద్రుండును దాసును
వనంబునకుం జని మందచేరువ లేగల మేపఁ తిదూరంబునం గోవర్ధనశైలిశిఖరం
బున ఘాసంబులు గ్రాసంబులు గొను చున్నగోవు లారేగలం గని. 523
- చ. ముదమున హుంకరించుచును న మూపులపై మెడ లెత్తి ¹చాచుచుం

బదములు నాల్గురెండయిన శబాగునఁ గూడఁగఁ బెట్టి దాటుచున్
వదనములన్ విశాలతర శవాలములన్ వడి నెత్తి పాటి యా
మొదవులు సన్నులం గుడిపె శ మూతుల మ్రొగెడిభంగి నాకుచున్. 524

వ. అంత నాగోపకులు గోవుల వారింప నలవి గాక దిగ్గన నలుకతోడిసిగ్గు లగ్గలం
బుగ దుర్గమమార్గంబున వాసివెంట నంటి వచ్చి లేగల మేపు చున్నకొడు
కులం గని. 525

ఉ. అయ్యలఁ గంటి మంచుఁ బుల శ కాంకురముల్ వెలయంగఁ గుట్టలం
జయ్యన డాసి యెత్తుకొని శ సంతస మందుచుఁ గొగిలించి తా
రయ్యెడ నొదలల్ మనము శ లారఁగ మూర్ఖుని ముద్దుసేయుచున్
దయ్య మెఱుంగు గోపకులు శ దద్దయు నుబ్బిరి నిబ్బరంబునన్. 526

వ. ఇట్లు బాలకాలింగనంబుల నానందబాష్పపూరితనయను లై గోపకులు గోవుల
వెలుచుకొని తలంగి చన వారలం జూచి బలభద్రుండు దనలో నిట్లని తలంచె.

సీ. చన్ను మానినయట్టి శ శాబకశ్రేణిపై, గోగణంబులకును శ గోపకులకు
నిబ్బంగి వాత్సల్య శ మెబ్బంగి నుదయించె, హరిఁ దొల్లి మన్నించు శ నట్లు వీరు
మన్నించుచున్నారు శ మమతఁ జేయుచుఁ బ్రీతి, నఁబుజాత్మానిఁ గన్నయట్లనాకుఁ
బ్రేమ మయ్యెడిడింభశబ్ద-దంబుఁ గనుగొన్న, విది మహాద్భుత మొందు శ నెఱుంగ

తే. మనుజుడైవతదానవ శ మాయ యొక్కొ
కాక నాభర్త యగు చున్న శ కమలనయను
మాయయో కాక యితరుల శ మాయ నన్నుఁ
గలఁప నోపదు విభుమాయ శ గాఁగ నోపు. 528

క. అని మున్ను ముగ్ధుఁ డయ్యను, దనయందులదివ్యదృష్టిఁ శ దప్పక బుద్ధిం
దనఁచెలికాండ్రను గ్రేవుల, వనజాక్షుం డనుచుఁ జూచె శ వసుధాధీశా. 529

వ. ఇట్లు విజ్ఞానదృష్టిం జూచి యెఱింగియు నమృత (బలదేవుండు గొందలంపడుచుఁ)
గృష్ణుం జూచి మహాత్మా తొల్లి యెల్లకేవులును ఋషులయంతం బవియును
గోపబాలకులు వేల్పులయంతంబు లనియును దోచు (చుండు) నిపుడు వత్స
బాలకసందోహంబు సందోహంబు లేక నీవ యని తోచు చున్న దిది యేమి
యని యడిగిన నన్నకు నున్నరూపు వెన్నుండు మన్ననసేసిక్రన్నన యెఱిగించె
నతండు నెఱింగె నివ్విధంబున హరి బాలవత్సంబులు దాన యై సంచరించినయే
డు విరించికే దనమానంబున నొక్కత్రుటిమాత్రం బయిన విరించి చనుదెంచి
వత్సబాలకుం డైనకృష్ణబాలకుం జూచి వెఱుంగుపడి యిట్లని వితర్కించె. 530

శా. మందం గల్గునవత్సబాలకులు నా శ మాయాగుహాసుప్తు లై
యెందుం బోవరైవ రిప్పుడును వే శ తే చేయ నా కన్య లొం

డెందుల్ లేరు విధాత నే బరులు వీరై రెవ్వరై తెలు రొణో
యెం దేలేందిరొ కృష్ణుణో మెలగువా రై డయ్యెడ నేటికిన్.

531

మత్తకోకిలము. బ్రహ్మపంపునఁ గాని పుట్టదు రై ప్రాణిసంతతి యెప్పుడున్
బ్రహ్మ నొక్కడఁ గాని వేటొక రై బ్రహ్మ లేడు సృజింపఁగా
బ్రహ్మ నేను సృజింప నొండాక రై బాలవత్సకదంబ మే
బ్రహ్మమందు జనించె నొక్కట రై బ్రహ్మ మా నది చూడఁగాన్.

532

వ. అని యిట్లు సకలంబును సుకరంబుగ నెఱ వెఱింగెడి నెఱచాదిముదుక యెఱుక
గలపోడ వెఱంగుపడి గ్రద్దనఁ బెద్దపొద్దు దద్దయుం దలపోసి కర్ణంబుమందల
యెఱుంగక కొందలంపడుచు నాందోళనంబున

533

క. మోహము లేక జగంబుల, మోహింపఁగఁ జేయ నేర్చి రై మొనసినవిష్ణున్
మోహింపించెడ ననియెడు, మోహమున విధాత దాన రై మోహితుఁ డయ్యెన్.

లే. పగలు ఖద్యోతరుచి చెడుకొగిది రాత్రి, మంచు చీడటిలీనమైఁమాయుమాడ్కి
విష్ణుపై నన్యమాయలు రై విశద మగునె, చెడి నిజేశులగరిమంబుఁజెఱుచుఁగాక.

వ. మఱియును.

536

క. పుట్టితి బుద్ధి యెఱింగితిఁ బుట్టించితి జగము సగము రై వోయెం బ్రాయం
బిట్టివి నూతనసృష్టలు, పుట్టుట లే దార యిట్టి రై బూమెలు భూమిన్.

537

వ. అని యిట్లు దలవాకిట వాణి గలపోడిమి వాడిమి కెక్కిన నలు మొగంబులత
క్కురిగొంటుపెనుదంట పలువెంట లయినమనంబున వితర్కించి విచారించు నెడ
నతండు గనుంగొను చుండ నబ్బలకులు మేఘశ్యాములును హారకుండల
కేయూరకిరీటవనమాలికాభిరాములును శ్రీవత్స మంగళాంగద నూపుర కనక
కటక కంకణ కటిఘటిత కాంచీగుణోద్దాములును నాసాదమ సకతులనీదళదాము
లును విలసదంగుళీయకస్తాములును శంకచక్రగదాకమలహస్తలును జతుర్భుజ
ప్రశస్తలును బీతకాశేయవాసులును జంద్రికాధవళహాసులును గరుణాకటాక్ష
వీక్షణవిలాసులును రవికోటిభాసులును ననంతసచ్చిదానందరూపమహితులును
(నణిమాదిగుణోపేతులును) విజాతీయసంభేదరహితులును (శ్రీమన్నారాయణ
ప్రతిమానవిగ్రహస్వరూపులును) నయి తమకుఁ బరతంత్రు లగుచు సృత్తగీతాది
సేవావిశేషంబులకుం జొచ్చి మెలంగుచు మూర్తిమంతంబు లయినబ్రహ్మాది
చరాచరంబులు నణిమాదిసిద్ధులును మాయాప్రముఖంబు లైన శక్తులును మహా
దాదిచతుర్వంశతిత త్వంబులును గుణక్షోభకాలపరిణామ హేతుసంస్కారకామ
కర్తృగుణంబులును సేవింప వేదాంతవిమల కైన నెఱుంగ రానితెఱంగున మెఱ
యుచుఁ గానంబడిన వారలం గనుంగొని.

538

- ఉ. బాలురఁ గంటి నామదికిఁ శ్రీ బాసినవారిని మున్ను వారి నేఁ
బోలఁగఁ జూచునంతటన శ్రీ భూరినిరర్థశదుర్గమప్రభా
జాలముతోడఁ జూపులకుఁ శ్రీ జాలమిఁ దెచ్చుచు నున్నవార లే
మూలమొ మార్గ మెయ్యదియొ శ్రీ మోసము వచ్చెఁ గదే విధాతకుఁ. 539
- వ. అని సకలేంద్రియంబులకు వెక్కిరిం బయిన స్సుక్తి.
540
- ఉ. ఏ పరమేశుతేజమున శ్రీ నీ సచరాచర మైవలోక ము
ద్వీపిత మయ్యె నట్టివిభు శ్రీ తేజముఁ గన్నులఁ జూడఁగా
నోపక పారవశ్యమును శ్రీ నొందుచు సంస్థిమితాఖలేంద్రియుం
డై పరమేష్ఠి మై మఱచె శ్రీ సప్తాదు చిత్రపురూపుకై వడిన్. 541
- వ. ఇట్లు మాయాతీతుండును వేదాంతవిజ్ఞానదుర్లభుండును స్వప్రకాశానందుండును
నైనతనబాహుళ్యంబుఁ జూచి నివ్వెటవడిన బ్రహ్మం గని యీశ్వరుండు. 542
- శా. బాలుం డై చతురాననుండు తనయీ శ్రీ బ్రహ్మభీమానంబునఁ
లోలుం డై మతి దప్పి నామహిమ యా శ్రీ లోకింప నేతెంచె దా
నాలోకింపఁగ నెంతవాఁ డనుచు మా శ్రీ యాజాలమున్ విప్పి త
ల్లిలారూపము లెల్లఁ దాచె నటఁ గే శ్రీ లీ చాతురీ ధుర్వుం డై. 543
- వ. అంతలోన నజీవుండు సజీవుం డైనతెఱంగున నెసమిదికన్నులు గలవేలుపుగమి
కాడు తేటి తెప్పిటి కాలుఁ గేలుఁ గదలించి చెచ్చెరం గన్నులు విచ్చి చూడ
నమర్థుం డై ముందటఁ గని వెనుకఁ జూచి దివి విలోకించి దిక్కులు వీక్షించి
యెల్లయెడలం గలయ దర్శించి తనపురోభాగంబున హరి సంచరించుటంజేసి జాతి
వైరంబులు లేనినరపక్షిమృగాదులకు నాటప ట్టు సిరి గలిగి కామక్రోధాది
రహితులకు జీవనం బైనబృందావనంబుం బొడగాంచి యందు. 544
- సీ. తన కన్యములు లేక శ్రీ తన రారి ముమ్మా, విభుఁడయ్యుఁ గ్రేపుల శ్రీ వెదకువాని
నఖిలజ్ఞుం డై యొక్కఁ శ్రీ డయ్య సజ్జాకృతి, జెలికాండ్రఁ బెక్కండ్రఁ శ్రీ జీరువాని
బహిరంతరాద్యంత్రభావకూన్యం డయ్య, వంతంత సడుగుచొ శ్రీ ప్పరయువాని
గురుగభీరుం డయ్య శ్రీ గురువులు వాఱుచు, పట్టిట్టు బాతర శ్రీ లాడువాని
- ఆ. జాతిరహితుం డయ్యుఁ శ్రీ జతురగోపార్థక, భావ మెల్ల నచ్చు శ్రీ పడినమేటి
చెలుపువాని హస్త శ్రీ తాన్నకబళంబు, వానిఁగాంచె నపుడు శ్రీ వాణిమగడు. 545
- వ. కని సంభ్రమించి విరించి రాయంచ డిగ్గ నుటికి కనకదండసుకుమారం బైనశరీ
రంబుతోడ నేలం జాగిలంబజి మణిగణసుప్రకాశంబు లైనతనకిరీటశిఖరప్రదే
శంబు లాకుమారుని పాదపద్మంబులు మోవ మొక్కి తోరంబు లగునానంద
బాష్పజలపూరంబుల నడుగులు గడిగి మఱియును. 546
- క. అడుగులపైఁ బడుఁ లేచుం, బడుఁ గ్రమ్మట లేచు నిట్లు శ్రీ భక్తి మును తా
బొడగనిన పెంపుఁ దలచుచు, దుడుకనిమహిమాబ్ధి నజుడుదడు కడిచె నృపా.

వ. అంత మెల్లన లేచి నిలుచుండి నయనారవిందంబులు దెఱచి గోవిందుని సందర్శించి చతుర్ముఖుండు ముఖంబులు వంచి కృతాంజలి యై దిగ్గన డగ్గుత్తిక యిడుచు నేకచిత్తంబునఁ (జతుర్ముఖంబుల) నిట్లని స్తుతియించె. 548

సీ. శంపాలతికతోడి శ జలదంబుకైవడి, మెఱుంగుటాల్లియతోడి శ మేనివానిఁ గమనీయమృదులాన్న శ కబళవేత్రవిషాణ, వేణుచిహ్నంబుల శ వెలయువానిఁ గుంజావినిర్మిత శ కుండలంబులవాని, శిఖిపింఛవేష్టిత శ శిరమువాని వనపుష్పమాలికా శ వ్రాతకంఠమువాని, నలినోమలచర శ ణములవానిఁ

ఆ. గరుణ గడలుకొనిన శ కడగంటివాని గో, పాలబాలుభంగి శ బరంగువాని నగుమొగంబువాని శ ననుఁ గన్నతండ్రిని, నిను భజంతు మ్రొక్కి శ నీరజాక్ష.

మ. నను మన్నించి భవజ్ఞనంబులకు నా శ సందంబు నింశించునీ తనురూపం బిదె నామనంబున కచిం శ త్యం బయ్యె నీయుల్లస ద్భునవిశ్వాకృతి నెవ్వఁ డోపు నెఱుంగం శ గైవల్య మై యొప్పు నా త్తనీవేద్యం బగునీడువైభవముచం శ దం బెట్టిదో యీశ్వరా. 550

క. విజ్ఞానవిధము లెఱుంగక, తజ్ఞులు నీవార్తఁ జెప్పఁ శ దనువాఙ్మనముల్ యజ్ఞేశ నీకు నిచ్చిన, యజ్ఞులు నినుఁ బట్టి గెలుతు శ రజతుండ వైనన్. 551

క. శ్రేయములు గురియుభక్తిని, జేయక కేవలము బోధ శ సిద్ధికిఁ దపముం జేయుట విఫలము ¹పొల్లున, నాయము నేకుఱునె తలఁప శ నధికం బైనన్. 552

క. నిజముగ ని న్నెఱుంగఁగ మును, నిజవాంఛలు నిన్నుఁ జేర్చి శ నీకథ వినుచున్ నిజకర్మలభభక్తి, సుజనులు నీమొదలిఁటంకి శ జొచ్చి రధీశా. 553

సీ. విక్రియాశూన్య మై శ విషయత్వమును లేని, దగుచు నాత్మాకార శ మై తనర్పు ²సంతకరణ మొక్క శ యధికసాక్షాత్కార, విజ్ఞానమునఁబట్టి శ వేఱారులకు నెఱుంగంగ రాని దై శ యే పారి యుండుటఁ, జేసి నీ నిర్గుణ శ శ్రీవిభూతి బహిరంగవీధులఁ బాఱక తిరము లై, యమలంబు లగునింద్రి శ యములచేత

ఆ. నెట్లకేల కైన శ నెఱుంగంగ నగుఁ గాఁ, గుణవిలాసి వగుచుఁ శ గొమరు మిగులు నీగుణవ్రజంబు శ నేర రా దెఱుంగంగ, నొక్కమితము లేక శ యుంట నీశ. 554

క. తారాతుషారశీకర, భూరజముల కైన లెక్క శ బుధు లిడుదురు భూ భారావతీర్ణకరుఁ డగు, నీరమ్యగుణంబు లెన్న శ నేర కగణ్యా. 555

శా. వవేళం గృపఁ జూచు నెన్నడు వారి శ స్వీక్షింతు నం చాధ్యుఁ డై నీవెంటం బడి తొంటికర్తచయమున్ శ నిర్మూలముం జేయచున్ నీవాఁ డై తనువాఙ్మనోగతుల ని శ స్సేవించువిన్నాణి యో కైవల్యాధిప లక్ష్మీ నుద్దవడిఁ దాఁ శ గైకొన్నవాఁ డీశ్వరా. 556

- ఉ. మాయలు కల్గవారలను శ్రీ మాయలఁ బెట్టెడిప్రోడ నిన్ను నా
మాయఁ గలంచి నీమహిమ శ్రీ మానముఁ జూచెద నంచు సేరమిం
జేయఁగఁ బూనితిం గరుణ శ్రీ సేయుము కావుము యోగిరాజవా
గ్గేయ దవాగ్నిఁ దజ్జనిత శ్రీ కీలము గెల్చి వెలుంగ నేర్పునే. 557
- సీ. సర్వేశ నే రజో శ్రీ జనితుండ మూఢుండ, ప్రభుడ నే నని వెట్టి శ్రీ ప్రల్లదమున
గర్వించినాడను శ్రీ గర్వాంధకారాంధ, నయనుండఁ గృపఁ జూడు శ్రీ ననుఁ బ్రధాన
మహదహంకృతిసభో శ్రీ మరుదగ్నిజలభూమి, పరివేష్టి తాండకుం ! భంబులోన
నేడుజేనలమేన శ్రీ నెనయునే నెక్కడ, నీదృగ్విధాండంబు శ్రీ తేరి కై న
తే. సంఖ్యచేయంగరానివి శ్రీ సంతతంబు, నోలిఁ బరమాణువులభంగి శ్రీ నొడలిరోమ
వివరములయందు వర్తించుగ్రవిపులభాతి, నెనయు చున్ననీ వెక్కడ శ్రీ నెంత కెంత.
తరలము. కడుపులోపల నున్నపాపడు శ్రీ గాలఁ దన్నిఁ గిన్నతో
నడువఁ బోలునె క్రాగి తల్లికి శ్రీ నాది సన్నము దొడ్డు నై
యడగి కారణకార్యరూపము శ్రీ నై నయాసకలంబు నీ
కడుపులోనిది గాదె పాపడఁ శ్రీ గాక యే మఱి యెవ్వడన్. 559
- క. భూరియజలధినిదిత, నారాయణనాభికమల శ్రీ నాళమున నజం
డారయఁ బుట్టె ననుట నిజ, మో రాజీవాక్షు పుట్టె శ్రీ నోటు తలంపన్. 560
- సీ. సళినాక్షు నీ వాది శ్రీ నారాయణుండవు, జలము నారము జీవ శ్రీ చయము నార
మందు నీ వుంట నీ శ్రీ యం దవి యుంటను, నారాయణుం డను శ్రీ నామ మయ్యె
సకలభూతములకు శ్రీ సాక్షి వధీశుండ, వల్లి నిద్రింపు నా శ్రీ రాయణుండ
నీమూర్తి యాది నీకుఁజిజ్ఞాసూర్తి యనరాదు, సలిననాళముతోవ శ్రీ నడచిమున్ను
తే. కడగి నూతేండ్లు వెదకి నేఁ శ్రీ గాన నయితి, నేకదేశస్థుడవు గా వ శ్రీ నేకరుచివి
జగములోనుండు నీలోన శ్రీ జగములుండు, నరుదు నీసూయ నెత్తెననగుచునుండు.
- మ. విను మోయాశ్వర వెల్పుల వెలుంగునీ శ్రీ విశ్వంబు నీమాయ గా
క నిజం బైన యశోద యెట్లు గనియెం శ్రీ గ న్నార నీకుఁజీలోఁ
గనెఁ బో క్రమ్మఁ గాంచినే భవదపాం శ్రీ గ శ్రీ బ్రపంచంబు చ
క్కన లో నొ వెలి ¹యాను లోను వెలియుం శ్రీ గాదే దదస్యం బగున్. 562.
- మ. ఒకఁ డై యంటివి బాలవత్సములలో శ్రీ నొ ప్పారి తీ వంతట
సకలోపాసిత తా చతుర్భుజులు నై శ్రీ సంప్రీతి నేఁ గ్కొల్పఁగా
బ్రకటశ్రీ గలవాడ వైతివి మఱి శ్రీ బ్రహ్మాండమల్ మూసి యొ
ల్లక యిట్లాక్కడ వైతి నీవివిధలీ శ్రీ లత్యంబుఁ గంటిం గదే. 563
- క. ఎఱిగినవారికిఁ దోలువు, నెఱిఁ బ్రకృతిం జేరి జగము శ్రీ నిర్మింపగ నా
తెఱుగున రక్షింపగ నీ, తెఱుగున బ్రహరింప రుద్రుఁ తెఱుగున నీశా. 564

వ. అదియునుం గాక.

565

క. జలచరమృగసురమునిసర, కులముల జన్మించి తీవు శ కుజనులఁ జెఱుపం
జెలిమిని సుజనుల మనుషసు, దలపోయఁగ రాదు నీవి శ ధంబు లనంతా. 566

ఆ ¹మృబ్బుగొలిపి యోగ శ మాయ ²నిద్రించిన, యోపరాత్మభూమ శ యోగిరాజ
యే తెఱంగు లెన్ని శ యెంత యెచ్చోట నీ, హేల లెవ్వఁ డెఱుంగు శ నీశ్వరేశ.

నీ. అది గాన నిజరూప శ మనరాదు కలవంటి, దై బహువిధదుఃఖ శ మై విహీన
సంజ్ఞాన మై యున్న శ జగము సత్సఖబోధ,తనుడ వై తుది లేక శ తనరు నీదు
మాయచేఁ బుట్టుచు శ మనుచు లేకుండుచు, నున్నచందంబున శ నుండుచుండు
నొకడ వాత్తుడ విత శ రోపాధిశూన్యుండ, వాద్యుండ నమృతుండవక్షరుండ

ఆ. వద్వయుండవును స్వయంజ్యోతి వాపూర్ణుడవు పురాణపురుషుడవు నితాంత
సౌఖ్యనిధివి నిత్యసత్యమూర్తివి నిరంజనుడ వీవు దలచవలెజనునె నిన్ను. 568

వ. దేవా యిట్టిసీపు జీవాత్మస్వరూపుండవును సకలాత్మలకు నాత్మయైనపరమాత్మ
స్వరూపకుడవు నని యెవ్వ రెఱుంగుదురు వారు గదా గురు వనియెడుదిసకరుని
వలనఁ బ్రాప్తం బైనయపనిషదర్జ్ఞానం బను సునేత్రంబునంజేసి సంసారమిథ్యా
సాగరంబుఁ దరించినచందంబున నుండుదురు రజ్జువందు రజ్జు వని యెఱింగెడి
యెఱుక లేకుండ నయ్యెఱుంగమి నది సర్పరూపం బయి తోచినపిదప నెఱింగిన
వారివలన రజ్జువు రజ్జువని యెఱుంగు చుండ సర్పరూపంబు లేకుండుకైవడి నాత్మ
యపురమాత్మ యని యెవ్వ రెఱుంగరు వారి కయ్యెఱుంగమివలన సకల ప్రపం
చంబు గలిగి తోచు నాత్మ యపురమాత్మ యని యెవ్వ రెఱుంగుదురు వారి
కయ్యెఱుకవలనఁ బ్రపంచంబు లేకుండు నజ్ఞానసంభావితనామకంబు లైనసంసార
బంధమోక్షంబులు జ్ఞానవిజ్ఞానంబులలోనివి గావు కావున సవిత్తున కహో
రాత్రంబులు లేనితెఱంగునఁ బరిపూర్ణజ్ఞానమూర్తియగు నాత్మయందు నజ్ఞానంబు
లేమిని బంధంబును సుజ్ఞానంబు లేమిని మోక్షంబును లే వాత్మవైన నిన్ను
దేహాదికం బని తలంచియు దేహాదికంబు నిన్నుఁగాఁ దలంచియు నాత్మ వెలి
నుండునంచు మూఢులు మూఢత్వంబున వెదకు చుందురు వారిమూఢత్వంబుఁ
జెప్పనేల బుద్ధిమంతు లై పరతత్త్వంబు గానిజడంబును నిషేధించు చున్న
సత్పురుషులు తమ తమ శరీరంబులయంద ని న్నరయు చుందు రది గావున. 569

శా. దేవా నీచరణప్రసాదకణల శ భిం గాక లే కున్న నొం

డేవెంటం జను నీమహామహిమ నూ శ హింపంగ నెవ్వారికి

నీవారై చనువారిలో నొకడ నై శ నిన్ గొల్చు భాగ్యంబు నా

కీవే యిప్పటిజన్మమం దయిన నొం శ డెన నోయీశ్వరా.

570

తరలము. క్రతుశతంబులఁ బూర్ణకుక్షివి శ కానినీ విటు క్రేపులు

సుతులు నై చనుఁబాలు ద్రావుచుఁ గ జొక్కి యాడుచుఁ గొతుక
స్థితిఁ జరింపఁగఁ దల్లు లై విల క నిలుగోవుల గోపికా
సతులధన్యత లెట్లు సెప్పఁగఁ క జాలువాడఁ గృపానిధి.

571

క. పరిపూర్ణంబుఁ బురాణముఁ, బరమానందంబు నైన క బ్రహ్మమె చెలికాఁ
డరు దరుదు సంద ఘోష, స్థిరజనములభాగ్యరేఖ క చింతింపంగన్.

572

సీ. ఏకాదశేంద్రియా క ధీశులు చంద్రాదు, లేను ఘోలాక్షుండు క నిట్లు గూడఁ
బదుమువ్వరము నెడకపడక నింద్రియపాత్ర, ముల నీపదాంభోజముల మరంద
మమృతంబుగాఁద్రావియమరనేకై కేంద్రియాభిమానుల మయ్యఁసతికృతార్థ
భావుల మైతిమి క పరఁగ సర్వేంద్రియ, వ్యాప్తులు నీమీఁద క వ్రాల్చి తరుగు
తే. గోపగోపికాజనముల క గురువిశిష్ట, భాగ్యసంపదఁ దలపోయఁ క బ్రస్తుతింప
నలవి గా దెవ్వరికి నైన క నంబుజాత్, భక్తవత్సలసర్వేశ క పరమపురుష.

573

శా. ఏలా బ్రహ్మపదంబు వేదములకుఁ క వీక్షింపగా రానిని
న్నీలోకంబున నీవనాంతరమునం క దీమందలోఁ గృష్ణ యం
చాలాపాదినమ స్తభావములు నీ క యందే సమర్పించునీ
వ్రేలం దొక్కనిపాదరేణువులు పై క వేష్టించినం జాలదే.

574

మ. నిను హింసించినపూతనాదులకు ముఁక క నీమేటిసంకేత మి
చ్చిననీకుం బురదారపుత్రగృహగో క స్త్రీప్రాణదేహదు లె
ల్లను వంచింపక యిచ్చుగోపకులకుఁ క లక్షింప నేమిచ్చెదో
యని సందేహము దోచు చున్నది ప్రప క న్నానీకరితామణి.

575

క. దేహము కారాగేహము, మోహము నిగళంబు రాగ క ముఖరములు రిపు
వ్యూహములు భక్తితో ని, న్నూహింపనియంతడడవు క నోకమలాతా.

576

ఆ. ఆశ్రయించుజనుల క కానందసందోహ, మీఁదలంచి వివిధ క హేలతోడ
నప్రపంచకుండకవయ్యుఁ బ్రపంచంబు, వెలయఁజేయు దీవురవిశ్వమూర్తి.

577

క. ఎఱిగినవారియెఱుంగమి, యెఱుంగమె బహుభాష లేల క యీశ్వర నీపెం
పెఱుంగ మనోవాక్కులకుఁ, గుఱిసేయం గొలచి గాదు క గుణరత్న నిధి.

578

క. సర్వము నీవ యెఱుంగుదు, సర్వవిలోకనుడ వీవ క జగదధిపతివి
సత్వాపరాధు నను నో, సర్వేశ యనుగ్రహింపు క చనియెడ నింకన్.

579

క. జిహ్వు నిశాలవిపాలన, వృష్టికలాంభోజసూర్య క విప్రామరగో
వైష్ణవపాగరహిమకర, తృష్ణా పాపండధర్మ క గృహదావాగ్ని.

580

వ. దేవా నీకుఁ గల్పసర్వంతంబు సమస్కరించెద నని యివ్వధంబున సంస్తుతించి
ముష్ణాఱు వలగొని పాదంబులపైఁ బడి వీడ్కొని బ్రహ్మ దననెలవునకుం జనియె
నతని మన్నించి భగవంతుఁ డైనవారి తొల్లి చెడి తిరిగి వచ్చినవత్సబాలకులం
గ్రమ్మఱం గైకొని పులినంబుకడఁ జేర్చె నిట్లు.

581

- క. క్రించుచదనంబున విధి, దము, వంచించినయేడు గోప శ వరనందను లొ
క్రించుక కాలంబు గ నీ, క్రిందిరి రాజేంద్ర బాల శ కృష్ణనిమాయన్. 582
- ఆ. ఏమహాత్మురూపు శ నీవిశ్వ మంతయు, మోహితాత్మ క మయి శ మునిగియుండు
నట్టివిష్ణుమాయ శ సర్పకు లొక్కయే, డెఱుంగ కుండి రనుట శ యేమివెఱుగు.
- వ. అప్పుడు. 584
- మ. చెలికాడా చనుడెంచి తే యచటికి శ సేమంబునం గ్రేపులు
నెలపుల్ సేరె సరణ్యభూమివలన శ నీవచ్చునందాక జ
ల్లులు పే రించుక యెవ్వరుం గుడువ రా శ లోకింపు ర మ్మంచు నా
జలజానుండు నగ శ భుజించి రచట శ సంభాషణ డింభకుల్. 585
- వ. ఇట్లు బాలకులతోడ జల్లి గుడిచి వారలకు నజగరచ ర్తంబు నూపుచు వనంబున
నుండి తిరిగి. 586
- పంచచామరము. ప్రసూనపంఛమాలికాప్ర శ భావిచిత్రితాంగుడుం
బ్రసిద్ధశృంగవేణునాద శ పాశబద్ధ¹లోకుడుం
బ్రసన్నగోపబాలగీత శ బాహువీర్యు డయ్యు ను
ల్లసించి యేగె ²గోపకుల్ సె శ లంగి చూడ మందకున్. 587
- వ. ఆ సమయంబున. 588
- క. వెనుఁబాము దమ్ము మ్రింగిన, మననందసుతుండు పాము శ మర్దించి మము
మనిచె సరణ్యములోపల, నని ఘోషించిరి కుమారు శ లాఘోషములోన్. 589
- వ. అనిన విని సరేంద్రుం డి ట్లనియె. 590
- క. కని మనిచి యెత్తి వెంచిన, తనుజన్మలకంటె నంద శ తనయుం డాఘో
షనివాసులకు మనోరంజనఁ డె ట్లయ్యెను బుధేంద్ర శ చను నెఱిగింపన్. 591
- వ. అనిన శుకుం డి ట్లనియె. 592
- సీ. అఖలజంతువులకు శ నాత్మ³వల్లభుఁ డైన, భంగి బిడ్డలు నిండ్లు శ బసిడి మొదలు
వస్తువు లెవ్వియు శ వల్లభంబులు గావు, సకలాత్మకుం డైన, జలజనేత్రుఁ
డఖలజంతువులకు శ నాత్మ గావున ఘోష, వాసుల కెల్లను శ వల్లభత్వ
మున మిక్కిలొప్పెను, మూడులోకములకు; హితముసేయఁగ జల శ జేక్షణుండు
- ఆ. మాయతోడమూర్తిమంతుఁడై యొప్పురు, గలఁ డతండు నిఖలశరణములందు
భవతిథాతు వెట్లు శ భావార్థ మై సర్వ, ధాతుగణమునందు శ దనరు నట్లు.
- క. శ్రీపతిపద మనునావను, బ్రాపించి భవాబ్ధి వత్స శ పదముగ ధీరుల్
రూపించి దాటి చేరుదు, రాపత్నదరహితు లగుచు శ నమృతపదంబున్. 594
- ఆ. అఘునిఁ జంపి కృష్ణుఁ శ డాపులుఁ దానును, జల్లి గుడిచి జలజ శ సంభవునకుఁ
జిద్విలాస మైన శ చెలువు సూపినకథఁ, జదువ వినినఁ గోర్కి శ సంభవించు. 595

వ. అని చెప్పి మఱియు వ్యాసనందనుం డి ట్లనియె. 596

క. రాగంబున బలకృష్ణులు, పోగండవయస్కు లగుచుఁ శ్ర బశుపాలకతా
యోగంబున బృందావన, భాగంబునఁ గాచి రంతఁ శ్ర బశువుల నధిపా. 597

వ. అయ్యెడఁ గృష్ణుం డొక్కనాఁడు రేపకడ లేచి వేణువు పూరించి బలభద్ర
సహితుం డై గోపకుమారులు దన్ను బహువారంబులు గైవారంబులు సేయ
మ్రోల నాలకదువుల నిడికొని నిరంతర ఫలకినలయకుసుమంబులను గుసుమ
మకరందనివ్వందపానానందదిందిందిరకదంబంబును గదంబాదినానాతరులతా
గుల్మసంకులంబును గులవిరోధరహితమృగపక్షిభరితంబును భరితసరస్వరోరుహ
పరిమళమిళితపవనంబును నయినవనంబుఁ గని యందు వేడుకం గ్రీడింప
నిచ్చయించి వెన్నుం డన్న కి ట్లనియె. 598

శా. శాఖాపుష్పఫలప్రభారనత లై శ్ర చర్చించి యోదేవ మా
శాఖత్వంబు హరింపు మంచు శుకభా శ్ర షణ్ నీ కెఱింగించుచున్
శాఖాహస్తములం బ్రసూనఫలముల్ శ్ర సక్కున్ సమర్పించుచున్
శాఖశ్రేణులు నీపదాబ్జముల కో శ్ర జణ్ మ్రొక్కెడిం జూచితే. 599

నీ. నిఖిలపావన మైననీకీర్తిఁ బాడుచు, నీతుమైదలు వెంట శ్ర నేఁగుదెంచె
నడవిలో గూఢుండ శ్ర వై నయాశుండ, వని ముసరి కొల్వఁగ వచ్చెమునిగణంబు
నీలాంబరముతోడి శ్ర నీవు జీమూతమ; వని నీలకంఠంబు శ్ర లాడఁ దొడఁగె
బ్రియముతోఁ జూచుగోపికలచందంబున, నినుఁ జూచె నదె హరి శ్ర నీచయంబు

ఆ. నీవు వింద వనుచు శ్ర నిర్దలనూక్తులు, వలుకు చున్న విచటఁ శ్ర బరభృతములు
నేడు విసినచరులు శ్ర నీవు విచ్చేసిన, ధన్యులైరి గాదె శ్ర తలఁచి చూడ. 600

నీ. నీపాదములు సోఁకి శ్ర నేడు వీరు తృణ,పుంజంబుతో భూమి శ్ర పుణ్య యయ్యె
నీనఖంబులు దాఁకి శ్ర నేడు నానాలతా,తరుసంఘములు గృతార్థంబు లయ్యె
నీకృపాదృష్టిచే శ్ర నేడు నదీశైల, ఖగమృగంబులు దివ్య శ్ర కాంతిఁ జెందె
నీవెన్నురము మోవ శ్ర నేడు గోపాంగనా,జనములపుట్టువు శ్ర సఫల మయ్యె

ఆ. నని యరణ్యభూమి శ్ర సంకించి పసులను, మిత్రజనులఁ దాను శ్ర మేపు చుండి
నలినలోచనుండు శ్ర నదులందు గిరులందు, సంతసంబు మెఱయ శ్ర సంచరించె.

వ. మఱియు నయ్యాశ్వరుండు. 602

నీ. ఒకచోట మత్తాశ్రియాథంబు జమ్మని, మ్రోయంగ జమ్మని శ్ర మ్రోయుచుండు
నొకచోటఁగలహంసశ్రియాథంబుగూడికేం,కృతులు సేయంగఁ గేంకృతులు సేయు
నొకచోట మదకేక్రియాథంబు లాడంగ,హస్తాబ్జములు ద్రిప్పి శ్ర యాడఁదొడఁగు
నొకచోట వనగజ్జయాథంబు నడవంగ, నయముతో మెల్లన శ్ర నడవజొచ్చు

ఆ. గ్రంచచక్రముఖరశ్రఖగము లొక్కొకచోటఁ, బలుక వానియట్ల శ్ర పలుకుఁ గదిసి
పులులసఁ హములనుబాడగనియొక్కచోఁ,బఱచుమృగములందుఁబఱచుఁ గూడి.

వ. మఱియును.

604

సీ. రా పూర్ణచంద్రిక శ రా శాతమీ గంగ, రమ్మ భగీరథ శ రాజతనయ
రా సుధాజలరాశి శ రా మేఘమాలిక, రమ్మ చింతామణి శ రమ్మ సురభి
రా మనోహారిణి శ రా సర్వమంగళ, రా భారతీదేవి శ రా ధరిత్ర
రా శ్రీ మహాలక్ష్మీ శ రా మందమారుతి, రమ్మ మందాకిని శ రా శుభాంగి.

ఆ. యనుచు మఱియుఁగలుగు శ నాఖ్యలు గలగోవు, లడవిలోన దూర శ మందుమేయ
ఘనగభీరభావం శ గడు నొప్పం జీరు నా, భీరజనులు వొగడఁ శ బెంపునెగడ. 605

క. కాంతారవిహారమ్ముల, శ్రాంతుండై గోపకాంక 1 శయ్యు డగునన్న
సంతుష్టి బొందఁ జేయు ని, రంతరకరచరణమర్చ శ నాదుల నధిపా. 606

క. పాడుచు నాడుచు మందట, లాడుచు నొండొరులఁ దాచు శ నాపులఁ గని 2 బి
ట్టాడుచుఁ జేతులు వ్రేయుచు, గ్రీడింతురునగుచు బలుఁడుఁ శ గృష్ణుఁడు నొకచోన్.

వ. ఇవిధంబున.

608

సీ. వేదాంతవీధుల శ విహరించువిన్నాణి, విహరించు గాంతార శ వీధులందు
ఘణిరాజశయ్యపై శ బవళించుసుఖభోగి, పల్లవశయ్యలఁ శ బవ్వళించు
గురుయోగిమానస శ గుహలఁ గ్రమ్మరుమేటి, గ్రమ్మరు నద్రీంద్ర శ గుహలలోనఁ
గమలతోడఁ బెనంగి శ కడు డయ్యుచతురుఁ డా, భీరజనులతోడఁ శ పెనఁగిడయ్యు

ఆ. నఖలలోకములకు శ నాశ్రయం డగుధీరు, డలసి తరులనీడ శ నాశ్రయించు
యాగభాగచయము శ లాహరించుమహాత్ము, డడవిలోనిఫలము శ లాహరించు.

వ. ఆ సమయంబున.

610

సీ. అలసినచోఁ గొంద శ ఆతిమోదమునవీపు, లెక్కించుకొని పోదు శ రేవుమెఱసి
సొలసి నిద్రించిన శ చో నూరుతల్పంబు, లిడుదురు కొందఱు శ హితవు గలిగి
చెమరించియున్నచోఁ శ జిగురుటాకులఁ గొంద, తొయ్యన విసదురు శ రుత్సహించి
దవ్వేగి నిలుచుచోఁ శ దడయక కొందఱు, పదము లొత్తుదు రతి శ బాంధవమున

ఆ. గోపవరులు మఱియుఁగొందఱు ప్రియమున, మాధవునకుఁబెక్కు శ మార్గములను
బనులు సేసి రెల్ల శ భవములఁ జేసిన, పాపసంచయములు శ భస్మములుగ. 611

వ. అయ్యవసరంబున శ్రీదామనామధేయుం డైనగోపాలకుండు రాను కేళవులం
జూచి యిట్లునియె.

612

~~అయ్య~~ గార్థభాకారుం డైనధేనుకాసురుని బలభద్రుడు వధించుట. ~~అయ్య~~

క. దూరంబునఁ దాలతరు, స్ఫారం బగువనము గలదు శ పతితానుపత
దూభిరీఫలసహిత మది యే, ధీరులు సొర నెఱతు రందు శ ధేనుకుఁ డుంటన్. 613

వ. ఆ ధేనుకాసురుండు మహాశూరుండును ఖరాకారుండును నై సమానసత్వసమే
తు లైనజ్ఞాతులుం దానును మనుష్యులం బట్టి భక్షించు చుండు నయ్యెడఁ బరి

- మహాపేతంబు లైననూతనఫలవాతంబు లసంఖ్యాతంబులు గలవు వినుఁడు. 614
- క. ఫలగంధము నాసాపుట, ములవెంటం జొచ్చి చిత్త శ్ర ములఁ గొనిపోయెన్
ఫలముల నమలించుడు మమూ, బలియరకును మీకు దైత్య శ భటు లడ్డంబే. 615
- వ. అని పలికిన చెలికానిపలుకలాదరించి విని నగి వారును దారును మహాత్మా
లం బగుతాలవనంబునకుం జని యందు. 616
- క. త త్తఱమున బలభద్రుడు, తత్తాలానోకహములఁ శ్ర దసభుజబలసం
పత్తిఁ గదల్చుచు గ్రక్కున, మత్తేభముభంగిఁ బండ్లు శ్ర మహిపై రాల్పెన్. 617
- వ. అప్పుడు పండ్లు రాల్పినచప్పుడు సెవులకు దెప్పరం బమున నదిరిపడి రిపుమర్దన
కుతుకంబున గార్థభాసురుండు. 618
- మ. పదవిత్తేపములన్ సవృక్షధరణీ శ్ర భాగంబు గంపింఁగ గా
రదముల్ దీడుచుఁ గత్తిరించినచెవుల్ శ్ర రాజల్ల వాలంబు భీ
తిద మై తూల ఖరారవంబున సము శ్ర దీపించి గోసాలకుల్
బెదరన్ రామునితోముఁ దన్నె వెనుకై శ్ర బీరంబు దోరంబు గన్. 619
- క. మఱియును దనుజుడు రామునిఁ, గఱవఁగ గమకించి తెఱపి శ్ర గానక యతనిం
జఱచుఱఱజూచుచుఁ 2శౌర్యము, పఱివోవఁగ నింత నంతఁ శ్ర బదములదన్నెన్. 620
- వ. అంత బలభద్రుడు రాద్రాకారంబున గర్థభాసురుపదంబులు నాలుగు నొక్క
కేల నంటం బట్టి బెట్టు దట్టించి త్రిప్పి విగతజీవునిం జేసి. 621
- మ. ఒకతాలాగ్రముఁ దాఁక వైవ నది కం శ్ర పోద్రిక్తమై తెప్పి వే
తొకతాలాగ్రముపైఁ బడ న్నదియు న శ్ర య్యుగ్రహతిక్ నిల్వకొం
డొకతాలాగ్రముపైఁ బడన్ విఱిగి యి శ్ర ట్లొండొంటిపైఁ దాలవృ
క్షకముల్ గూలెఁ బ్రచండమారుతము దాఁ క కం గూలుచందంబునన్. 622
- ఉ. తంతువులందుఁ జేలమువి శ్ర ధంబున నేవరమేళుమూర్తి యం
దింతయుఁ బుట్టు నట్టిజగ శ్ర దీశుఁ డనంతఁడు దైత్యమాత్రు ని
ట్లంతము సేయు పెంతపని శ్ర యద్భుతమే విను మంతలోన వాఁ
డంతముఁ బొందు తెల్లఁ గని శ్ర యాతనిబంధులు గార్థభంబు లై. 623
- క. బలకృష్ణులపైఁ గవిసిన, బలయుర ఖరదైత్యభటులఁ శ్ర బల్లిమసాదం
బులు వట్టి తాలశిఖరం, బుల కెగురఁగ వైచి వారు శ్ర పొరిగొని రథిపా. 624
- వ. అప్పుడు. 625
- క. ఆలమున నోలిఁ గూలిన, తాలద్రుమఖండదైత్య శ్ర తనుఖండములన్
గీలిత మై ధర జలధర,మాలావృత మైనమింటి శ్ర మాడ్కిన్ వెలిఁగెన్. 626
- క. ధేనుకవనమున నమలిరి, మానవు లావేళఁ దాటి శ్ర మ్రాచులఫలముల్
ధేనువులు మెసఁగెఁ గనవులు, ధేనుకహరభర్తకామ శ్ర ధేనువుగలుగన్. 627

వ. ఆ సమయంబున సురలు విరులవానలు గురియించి దుందుభులు మొరయించి రంతఁ గమలలోచనుండు గోపజనజేగీయమానవర్తనుండై యన్నయుం దానును గోగణంబుల వెలుచుకొని మందకుం జనియె నయ్యెడ.

628

ఉ. గోపదరేణుసంకలిత శ కుంతలబద్ధమయూరపింఛు ను
ద్దీపితమందహాసశుభ శ దృష్టిలసన్నులు వన్యపుష్పమా
లాపరిపూర్ణు గోపజన శ లాలితవేణురవాభిరాము నా
గోపకుమారునిం గనిరి శ గోపసతుల్ నయనోత్సవంబు గన్.

629

ఆ. కమలనయనువదన శ కమలమరందంబు, దవిలి నయనషట్ప శ దములవలనఁ
ద్రావి దినవియోగ శ తాపంబు మానిరి, గోపకాంత లెల్ల శ గోర్కు లలర. 630

వ. ఇట్లు గోపికలు సాదరంబునం జూడ వీ డాహాసవినయంబులం జూచుచు గ్రీడా
గరిష్ఠం డయిన ప్రోడ గోష్ఠంబు ప్రవేశించె నంత రోహిణీయశోదలు . గుఱ్ఱ
వలనిమచ్చికలు పిచ్చులింప నిచ్చుకు వచ్చిన ట్లయ్యెవేళల దీవించిరి వారును
మజ్జనోన్మర్దనాదు లంగీకరించి సురభికుసుమగంధంబులు గైకొని రుచిరచేలం
బులు గట్టుకొని రసోపపన్నంబు లయినయన్నంబులు గుడిచి తృప్తులై మం
జులశయ్యల సుప్తు లయి యుండి రందు.

శ్రీకృష్ణుడు కాళియమర్దనము గావించుట.

సీ. ఒకనాడు బలబద్రుఁ శ షోకకాండ రాకుండ, గోపాలకులుఁ దానుఁ శ గూడి కృష్ణుఁ
డడవికి జని యెండ శ నాగోవులను గోప, కులు నీరువట్టునఁ శ గుంది డస్సి
కాళిందిలో విష శ కలితతోయముఁ ద్రావి, ప్రాణానిలంబులు శ వాసి పడిన
యోగీశ్వరేశుండు శ యోగివంశ్యుడు గృష్ణుఁ, డీక్షాణామృతధార శ తెలమిఁ గురిసి

ఆ. పసుల గోపకులను శ బ్రతికించె మలరంగ, వారు తమకుఁ గృష్ణుఁ శ వలన మరల
బ్రతుకు గలిగె నంచు శ భావించి సంతృప్త, మానసములఁ జసిరి మానవేంద్ర.

క. కాళియఘణిమాపిత యగు, గాళింది బవిత్రఁ జేయు శ గా నుత్సుకుండై
కాళిందీజలవర్ణుడు, కాళియ వెడలంగ నడిచె శ గౌరవముఖ్యా.

633

వ. అనిన నయ్యగాధజలంబువలన మాధవుం డెట్టినేర్పున సర్పంబుదర్పంబు మాపి
వెడలించె నందుఁ బెద్దకాలం బావ్యాళం బేల యుండె నెఱిగింపుము.

634

క. తొట్టులఁ గాచిన నందుని, కుఱ్ఱనిచరితామృతంబు శ గొనకొని చెవులకా
జుట్టుగఁ దనివి గల్గునె, వెఱ్ఱుల కయినను దలంప శ విప్రవరేఖ్యా.

635

వ. అనిన శుకుం డిట్లనియె.

636

సీ. మానవేశ్వర యొక్క శ మడుగు కాళిందిలోఁ, గల దదియెప్పుడుఁ శ గాలియాహి
విషవహ్నిశిఖలచే శ వేచుచుండును మీఁదఁ, బఱ తెంచినంతన శ పక్షు లైనఁ
బడి మ్రగ్గు నందుఁ ద శ దృగంగళీకరయుక్త, పవనంబు పోకినఁ శ బ్రాణు లెవ్వ
యెన నప్పుడ చచ్చు శ నట్టియామడుగులో, నుదకంబు పొంగుచునుడుకుచుండఁ

తే. జూచి వెఱు గంది కుజనులఁ శ్ర స్రుక్కఁ జేయ

నవతరించినబలువీరుఁ శ్ర డాగ్రహించి

భుజగవిషవహ్నిదోషంబు శ్ర వాలియఁ జేసి

సుజలఁ గావించి యానదిఁ శ్ర జూతు ననుచు.

637

వ. కృతనిశ్చయుండై పూర్వజన్మభాగ్యంబునం దనచరణసంస్పర్శంబునకు యోగ్యం బైతత్సమిపంబున విశాలవిటపశాఖాకదంబంబుతో నున్నకదంబభూజంబు నెక్కి.

మ. ¹కటిచేలంబు బిగించి పింఛమునఁ జ శ్ర క్కం గొప్ప ²బంధించి దో

స్తటనంస్సాలన మాచరించి చరణ శ్ర ద్వంద్వంబుఁ గీలించి త

త్కుటశాఖాగ్రముమీఁద నుండి యుటికె శ్ర గోపాలసింహంబు ది

క్తులముల్ మ్రోయ ప్రాదంబులో గుభగుభ శ్ర ధ్వానం బనూనంబుగన్.

639

ఉ. భూరిమహాప్రతాపపరి శ్ర పూర్ణభయంకరగోపబాలకం

తీరవపాత వేగవిక శ్ర టీకృతదుర్విషభీషణోర్జినం

పూరిత మై వడిం గలఁగి శ్ర పొంగి ధనుశ్శతమాత్రభాగవి

స్తారము వొంగె నమ్మడుఁగు శ్ర తప్తపయఃకణబుద్బుదోగ్ర మై.

640

శా. పాతీనాకృతిఁ దోయరాశినడుమఁ శ్ర భాసిల్లి ము న్నాధ్యుఁడై

కాతిన్యక్రియ నీదునేర్చు దనకుం శ్ర గల్కి భుజంగేంద్రహృ

త్పీతాగ్రంబున రోషవహ్ను లెగయఁ శ్ర భీమంబుగా నీడె ను

ల్లోతోత్తుంగతరంగ మై మడుఁగు దు శ్ర ర్లోక్యంబు గా బాహులన్.

641

వ. ఆ సమయంబున.

642

శా. బాలుం డొక్కఁడు వీడు నామడుఁగు వి శ్ర భ్రాంతోచ్చలత్కిర్ణక

ల్లోలం బై కలఁగం జరించె నిట నే శ్ర లో నుంటఁ జూడండు మ

త్పీలాభీలవిశాలదుస్సహవిషా శ్ర గ్ని జ్వాలఁ భస్త మై

కూలం జేసెద నేడు లోకులకు నా శ్ర కోపంబు దీపింపఁగన్.

643

వ. అని తలంచి విజృంభించి.

644

ఉ. ఘోరవిషానల ప్రభలు శ్ర గొబ్బునఁ గ్రమ్మఁగ నర్చసైన్యవి

స్సారుఁడు గాళియోరగుఁడు శ్ర వాటి వడిం గఱచెం బయోధరా

కారుఁ బయోవిహారు భయ శ్ర కంపవిదూరు మహాగభీరు నా

భీరకుమారు వీరు నవ శ్ర వీతశుభాంబరధారు ధీరునిన్.

645

క. కఱచి పిఱుతివక మఱియును, వెఱవక నిజవదనజనిత శ్ర విషదహనశిఖల్

మెఱయఁ దననిడుదయొడలను, నెఱివారిఁ బెనఁగొనియె భుజగ్రనివహపతివడిన్.

వ. ఇట్లు భోగిభోగపరివేష్టితుం డై చేష్టలు లేనివానితెలుగునఁ గానంబడుచున్న ప్రాణసఖుని గనుంగొని తత్సభావంబు లెఱుంగక తత్సమర్పితధనదారమనో

రథమానసులు గావున.

647

చ. అదె మనకృష్ణునిం గఱచి శ యంతటఁ బోక భజంగమంబు దు
ర్మదమున మేనఁ జుట్టికొని శ మానక యున్నది యింక నేమి నే
యుద మెటఁ జొత్త మేపురుషు శ లోపుదు రీయహి నడ్డపెట్ట నె
య్యది సదుపాయ మంచుఁ బడి శ రా ర్థరవంబులఁ దూలి గోపకుల్. 648

క. గోపకుమారక శేఖరు, నేవున సర్పంబు గఱచు శ టీక్షించి వగళ
మేపులకుఁ దొలగి గోవులు, వాపోవుచు నుండె వృషభశవత్సంబులతోన్. 649

క. భూతలము వడఁకె నుల్కా, పాతంబులు మింటఁ గానఁ శ బడె ఘోషములో
ప్రేతలకును గోపకసం, ఘాతములకు నదరెఁ గీడు శ కన్ను లితేళా. 650

వ. అంత నాదుర్నిమిత్తంబులు వొడగని బెగడు గదిరినచి త్తంబుల నుత్తలపడుచు
మంద నున్ననందయశోదాదు లైనగోపగోపికాజనంబులు హరిదళసరి యెఱుం
గక గోపాలగోగణపరివృతుం డైనకృష్ణుం డెక్కడ నైనం జిక్కనోపు నని పా
క్కుచుం బెక్కువ లయినమక్కువలు చెక్కు లొత్త నొక్కపెట్ట బాలవృద్ధ
సమేతు లై మహాఘోషంబున నాఘోషంబు వెలువడి. 651

క. వా రిబ్బంగి నెఱుంగని, వారై హరిఁ జూడఁ బోవ శ వడిగొని నగుచున్
వారింపఁ డయ్యె రాముడు, వారిని హరిలా వెఱుంగు శ వాడయ్యు నృపా.

వ. అంతలోన వారునుం దానును గాంతారమార్గంబు వట్టి పోవుచు నెడనెడ గోప
గోష్పదంబులనందుల నింత నంత నక్కడక్కడ యవాంకుశహాలకమలకులిశ
చక్రచాపకేతనాదిరేఖాలంకృతంబు లై సూర్యభరణంబులైన హరిచరణంబుల
జూడఁ గని చొప్పు దప్పక చని దుర్బుటం బయినయమునాతటంబు సేరి వారి
మధ్యంబున నితరుల కసాధ్యం బయినసర్పంబుచేతఁ గాటువడి దర్పంబు సూపక
భోగిభోగపరివృతుం డైనకృష్ణునిఁ గృష్ణకృష్ణేతివిలాపంబులఁ దాపంబులం బొం
దుచుఁ 2దత్కాలంబునం బ్రతికూలం బయ్యె ననుచు దైవంబుదిట్టు గోపకు
లును గోపకులం గలిసి మేత లుడిగి తెప్ప లిడక కృష్ణునిం దప్పక చూచుచు
నొరలుచున్నగోవులనుం గని రందు గోపికలు యశోదం బట్టుకొని విలపించుచుఁ
గృష్ణు నుద్దేశించి యి ట్లనిరి. 653

సీ. ఎదురువచ్చినఁ జాల శ నెదురుగాఁ జనుదెంతు, వెదురువచ్చిన నేడ డ్రదేల రావు
చూచినఁ గృపతోడఁ శ జూచుచుండువు నీవు, సూచినఁ గను విచ్చి శ చూడ వేల
డాసిన నఱలేక శ డాయంగ వత్తువు, డాసిన నేటికి శ డాయ విచటఁ
జీరిన నో యని శ చెల రేగి పలుకుదు, విది యేమి సీరిన శ నెఱుంగ కుంట

ఆ. తలఁపు సేయునంతఁ శ దలపోయు చుండువు, తలఁపు సేయ నేడు శ దలప వకట
యనుచు భక్తివివశ శ లాడెడికైవడి, వ్రేత లెల్ల నాడి శ వివశ లైరి. 654

1. 'కడక వలవడ' ఆ. ప్ర. 2. దత్కాలంబున.

వ. ఆ సమయంబున నందయశోదాదులు హరిఁ జూచి యధికం బైనశోకంబున నిట్లనిరి. 655

క. విషకుచయుగ యగురక్కసి, విషకుచదుగ్ధంబు ద్రావి య విషవిజయఁడ నై విషరుహలోచన యద్భుత, విషయుం డగునీకు సర్ప య విష మెక్కెఁగదే. 656

క. కట్టా క్రూరభుజంగము, గట్టులుకన్ నిన్నుఁ గఱవఁ య గరిపించితివో తిట్టితివో పాపపువిధి, బట్టి మముం దలఁచి కాఁకఁ య బలవించితివో. 657

క. పన్నగము మమ్ముఁ గఱవక, ని న్నేటికిఁ గఱచెఁ గుఱ్ఱ య నెమ్మి గలిగి నీ పున్నను మము రక్షింతువు, నిన్నున్ రక్షింప నేఁము య నేరము తుద్రీ. 658

ఉ. చూడ వ దేమి గారవపుఁ య జూపుల మమ్ము సఖాలితోడ మా టాడ వ దేమి సర్పముగ య నందెలు పాదములందు మ్రోయ నేఁ డాడ వ దేమి సర్పనము య లవ్వలమ్రోలను గోపికావళిం గూడ వదేమి సవ్వలకు య గోపకుమారవరేణ్య చెప్పుమా. 659

సీ. శ్రవణరంధ్రంబులు య సఫలతఁ బొందంగ, నెలమి భాషించువా య రెవ్వ రింకఁ గరచరణాదుల య కలిమి ధన్యత నొంద, నెగిరి వైఁ బ్రాచు య వా రెవ్వ రింకఁ నయనయగ్ధంబు లు య న్నతిఁ గృతార్థములుగా, సవ్వలు నూపువా య రెవ్వ రింకఁ జిహ్వాలు గౌరవ య శ్రీఁ జేరఁ బాటలయెడఁ బలికించువా య రెవ్వ రింకఁ

ఆ. దండ్రీ నీవు సర్ప య దప్తుండ వై యున్న, నిచట నూకుఁ బ్రభువు య రెవ్వ రింకఁ మరగి పాయ లేము య నూకు నీతోడిద, లోక మీపు లేని య లోక మేల. 660

వ. అని యొండొరులం బట్టుకొని విలపించుచుం గృష్ణునితోడన మఱుగుఁ జొత్తము చత్త మనుచుఁ గృష్ణవిరహవేదనానలభారతవులై మఱుగుఁ జొరఁ బాటుచున్న వారలఁ గనుంగొని భగవంతుండైన బలభద్రుండు మీరు మీఁదెఱుంగరు ధైర్యంబు విడుచుట కార్యంబు గాదు సహించి చూడుం డని వారిని వారించె.

క. తనుఁ గూర్చి యివ్వధంబున, వనితలు బిడ్డలును దారు య వాపోయెఁగిహో మనివాసులఁ గని కృష్ణుఁడు, మనుజునిక్రియ నొకముహూర్తమాత్రము జరపెన్. 661

తా. అంతం గృష్ణుఁడు మేను వెంప భుజగుం య డావృత్తులం బాసి తా సంతప్తాయతభోగుఁ డై కఱచుటల్ య సాలించి నిట్టూర్పుతో శ్రాంతుం డై తల లెత్తి దుర్విషము నా య సావీధులం గ్రమ్మ దు శ్చింతక దిక్కులు నూచుచున్ దలఁగి ని య ల్పెన్ భూమకాష్ఠాకృతిన్. 663

చ. వెఱి మెర లేనియట్టిబలు య వీరుఁడు కృష్ణకుమారుఁ డొక్కచేఁ జఱచి ఖగేంద్రచందమునఁ జక్కన దాడలు వట్టి కన్నులం జొఱచొఱ దుర్విషానలము య జొబ్బిలు చుండఁగ నెత్తి లీలతో జఱజఱ ద్రిప్పి వైచెఁ బరి య శేషితదర్పముఁ గ్రూ రసర్పమున్. 664

వ. ఇట్లు వేగంబున నాగంబు వీచి వైచి జగజ్జెట్టి యొననందునిపట్టి రెట్టించినసంభ్రమంబున. 665

సీ. ఘనయమునానదీ శ కల్లోలఘోషంబు సరసమృదంగ ఘో శ మంబు గాంగ సాధుబృందావన శ చరచంచరీకగా, నంబు గాయకసుగా శ నంబు గాంగ గలహంససారస శ కమనీయమంజశ, బ్రుబులు దాశశ శ బ్రములు గాంగ దివి నుండి వీక్షించు శ దివిజగంధర్వాది, జనులు సభాసీన శ జనులు గాంగ

తే. బద్ధ రాగాదిరత్న ప్ర శ భాసమాన, మహితకాళియఘణిఘణా శ మండపమున నళినలోచనవిఖ్యాతశన ర్తకుండు, నిత్యనై పుణ్యమునఁ బేర్చి శ నృత్యమాడె. 666

శా. కుక్షి లోకము లున్నగౌరవముతో శ గోపాకృతి న్నున్నయా రక్షోహంత వడిక మహాఘణిఘణా శ రంగ ప్ర దేశంబుపై సక్షిణోద్ధతి నాడుఁబాడుఁ జెలఁగుక శ హాసంబుతోడం బద ప్రక్షేపంబుల సేయుఁ గేళిగతులం శ బ్రాణైక శేషంబు గన్. 667

క. ఘనతరసుషిరానంద, స్వనములతో సిద్ధసాధ్య శ చారణగంధ ర్వనిలింపమునినతులు చ,య్యనఁ గురిసిరి విరులవాన శ లాడెడువారిపై. 668

వ. ఇట్లు దుష్టజనదండధరావతారుం డైనవారి వడి గలిగినపడగలమీఁదఁ దాండ వంబు సలుప బెండువడి యొండొండ ముఖంబుల రక్తమాంసంబు లుమియు చుఁ గన్నుల విషంబు గ్రక్కుచు నుక్కు సెడి చిక్కి దిక్కులు సూచుచుం గంత గతప్రాణుం డై ఘణీంధ్రుండు తనమనంబున. 669

ఉ. వేలుపు లైన లావు సెడి శ వేదనఁ బొందుచు నావిమానల జ్వాలలు సోకినంతటన శ చత్తురు నేఁ డిది యేమిచోద్య మా భీలవిమాగ్ని హేతిచయ శ వీడకు నోర్చియుఁ గ్రమ్మఱంగ నీ బాలుండు మత్స్యణాశతము శ భగ్నముగా వెనఁ ద్రొక్కి యాడెడిన్. 670

క. ఈతడు సర్వచరాచర, భూతేశుం డైన పరమ శ పురుషుండు సేవా ప్రీతుండు వారి గాఁ దగు నని, భీతి శరణంబు నొందె శ బిట్టలసి నృపా. 671

~~కాళియునిభార్యలైన నాగాంగనలు శ్రీకృష్ణుని సుతించుట.~~

వ. ఇట్లు క్రూరంబు లైనవారిచరణ ప్రహారంబులం బడగ లెడసి నొచ్చి చచ్చిన క్రియం బడి యున్న పతిం జూచి నాగకాంతలు దురంతం బైనచింతాభరంబున నివ్వటిల్లెడునెవ్వగల నొల్లంబోయి పల్లటిల్లిన యుల్లంబుల. 672

మ. కచబంధంబులు వీడ భూషణము లా శ కంపింపఁ గొఁదీగలుం గుచయుగ్గంబులప్రేగునం గదలఁ బై శ కొంగుల్ వడిక జీరఁగాఁ బ్రచురభ్రాంతిఁ గలంగి ముందట రుద శ ద్బాలావలిం గొంచు స్త్రుక్కుచు భక్తిం జని కాంచి రాగుణమణి శ గోపాలచూడామణిన్. 673

వ. కని దండ ప్రణామంబు లాచరించి నిటలతటఘటితకరకమల లై యిట్లనిరి. 674

- క. క్రూరాత్ముల దండింపఁగ, ధారుణిపై నవతరించి శ్ర తనరెడిసి కీ
క్రూరాత్ముని దడించుట, క్రూరత్వము గాదు సాధు శ్ర గుణము గుణాధ్యా. 675
- క. పగవారిసుతులయందును, బగ యించుక లేక సమతఁ శ్ర బరఁగెడినీకుం
బగ గలదె ఖలుల నడఁచుట, జగదవనముకొఱకుఁ గాక శ్ర జగదాధారా. 676
- క. నిగ్రహమె మము విషాస్థుల, నుగ్రుల శిక్షించు తెల్ల శ్ర నూహింప మహా
నుగ్రహము గాక మా కీ, నిగ్రహము విషాస్థుభావ శ్ర నిర్గతిఁ జేసెన్. 677
- ఉ. ఎట్టితపంబు సేసె నొకొ శ్ర యెట్టిసుక ర్తము లాచరించెనో
యెట్టినిజంబు వల్కె నొకొ శ్ర యీఘణి పూర్వభవంబునందు ము
న్నెట్టిమహానుభావులకు శ్ర నెన్నఁడుఁ జేరువ గానినీవు నేఁ
డిట్టివిరోధలీలఁ దల శ్ర లెక్కి నటించెద వీఘణీందుపై. 678
- మ. బహుకాలంబు దపంబు సేసి వ్రతముల్ శ్ర పాటించి కామించినీ
మహానీయోజ్జ్వలపాద రేణుకణసం శ్ర స్ప ర్శాధికారంబు శ్రీ
మహిళారత్నము దొల్లి కాంచె నిదె నే శ్ర మం బేమియున్ లేక యీ
యహి నీపాదయుగాహతిం బడసె నేఁ శ్ర డత్వదృఢతం బీశ్వరా. 679
- ఉ. ఓల్లరు నిర్జరేంద్రపద శ్ర మొల్లరు బ్రహ్మపదంబు నొందఁగా
నొల్లరు చక్రవర్తిపద శ్ర మొల్లరు సర్వరసాధిపత్యము
నొల్లరు యోగసిద్ధి మతి శ్ర యొండుభవంబుల నొందనీనినీ
సల్లలితాంఘ్రి రేణువుల శ్ర సంగతి నొందినధన్యు లెప్పుడున్. 680
- క. ఘనసంసారాహతు లగు, జను లాకాంక్షింపఁ గడు స శ్ర శక్యం బగుశో
భనము సమక్షంబున నహి, గనియెం దామసుఁడు రోషకలితుం డయ్యున్. 681
- వ. దేవా సకలపురుషాంతర్యామియాపత్వంబువలనఁ బరమపురుషుండ వయ్యును నప
రిచ్ఛిన్నత్వంబువలన మహాత్ముండ వయ్యును నాకాశాదిభూతసమా శ్రయత్వంబు
వలన భూతావాసుండ వయ్యును భూతమయత్వంబువలన భూతశబ్దవాచ్యుండ
వయ్యును గారణాతీతత్వంబువలనఁ బరమాత్ముండ వయ్యును జ్ఞానవిజ్ఞానపరిపూర్ణ
త్వంబు గలిగి నిర్గుణత్వనిర్వికారత్వంబులవలన బ్రహ్మంబ వయ్యును బ్రకృతిప్రవర్త
కత్వంబువలన ననంతశక్తి వై యప్రాకృతుండ వయ్యును గాలచక్రప్రవర్తకత్వం
బువలనఁ గాలుండ వయ్యును గాలశక్తిసమా శ్రయత్వంబువలనం గాలనాభుండ
వయ్యును సృష్టిజీవనసంహారాదిదర్శితత్వంబువలనం గాలావయవసాక్షి వయ్యును
నొప్పనీకు నమస్కరించెద మతియును. 682
- సీ. విశ్వంబు నీవ యై శ్ర విశ్వంబుఁ జూచుచు, విశ్వంబు సేయుచు శ్ర విశ్వమునకు
హేతువ వై పంచ శ్ర భూతమాత్రేంద్రియ, మూలకు మనఃప్రాణ శ్ర బుద్ధిచిత్త
ముల కెల్ల నాత్మ వై శ్ర మొనసి గుణంబుల, నావృత మగుచు ని శ్ర జాంతభూత

మగునాత్మచయమునకనుభూతిసేయుచు, మూడహంకృతులచేఁగి ముసుంగువడక
తే. నెఱి ననంతుడ వై దర్శనీయరుచివి, గాక సూక్ష్ముడ వై నిర్వికారమహిమఁ
దనరి కూటస్థుడ నమస్తంబు నెఱుంగు, నీకు మ్రొక్కెద మాలింపునర్తలాత్త.

వ. మఱియుఁ గలండు లేడు సర్వంబు నెఱుంగు నించుక యెఱుంగు బద్ధండు
విముక్తుం డొకండనేకుండు ననునివిమోదలుగాఁ గలవాదంబులు మాయవలన
ననురోధింపుదురు గావున నానావాదానురోధకుండ వయ్యను నభిధానాభిధేయ
శక్తిభేదంబులవలన బహుప్రభావప్రతీతుండ వయ్యను జత్తురాది రూపంబుల
వలనఁ బ్రమాణరూపకుండ వయ్యను నిరపేక్షజ్ఞానంబు కలిమిం గవి వయ్యను
వేదమయనిశ్శ్వాసత్వంబువలన శాస్త్రయోని వయ్యను సంకర్షణవాసుదేవ
ప్రద్యు మ్నానిరుద్ధ రూపంబులవలనఁ జతుర్తూర్తి వయ్యను భక్తజనపాలకుండ
వయ్యను సంతకరణ ప్రకాశకత్వంబు గలిగి సేవకజన ఫలప్రదానంబుకొఱకు
గుణాచ్ఛాదకుండ వయ్యను జిత్తాదివర్తనంబులఁ గానం దగినగుణంబులకు
సాక్షి వై యొరుల కెఱుంగరామి నగోచరుండ వయ్యను దర్శింప రానిపెంపు
వలన నవ్యాహతవిహారుండ వయ్యను సకలకార్యహేతు వయ్య సంతకరణ
ప్రవర్తకత్వంబువలన హృషీకేఘండ వయ్యను సాధనవశంబు గాని యాత్మారా
మత్త్వంబువలన ముని వయ్యను స్థూలసూక్ష్మగతుల నెఱుంగుచు నెందుం
జెందక నీవు విశ్వంబు గాకయు విశ్వంబు నీవ యయ్యను విశ్వభావాభావసంద
ర్భనంబు సేయుచు విద్యావిద్యలకు హేతు వయిననీకుం బ్రణామంబు లాచరిం
చెద మవధరింపుము. 684

క. లోకజనిసితిలయములు, గైకొని చేయుదువు త్రిగుణ కలితుండ వై కా
లాకారమున నమోఘ, శ్రీకలితుండ వగుచు నిచ్చ క సెందక యీశా. 685

క. నీశాంతలు గానితనువు, లీశా యీ మూఢజాతు క లీనజాతుల్
నీ శాంతతనువు లందుఁ బ్ర, కాశింతువు ధర్మహితము క గా సుజనులలోన్. 686

ఉ. నేరము లెన్న నెక్కడివి క నేము దలంచుతలంపులోపల్క
నేరుపు లున్నవే సుతుల క నేరమిఁ దండ్రులు త్రోచి పుచ్చరే
నేరము సేయువారి ధర క ణిపతు లొక్కొకమాటు గావరే
నేరము గల్గుమద్విభుని క నేఁ డిటఁ గావఁ గదే కృపానిధి. 687

శా. బాలుం డీతఁడు మంచివాఁ డనుచుఁ జె క పుణ్ రాము కూరుండు దు
శ్యీలుండొ నవు నైన నేము సుభగ క శ్రీఁ బాసి వైధవ్యదు
ష్టాలంకారముఁ బొంద నోడెద మనా క థాలాప మాలింపవే
చాలున్ నీపదతాండవంబు పతిభి క ట్లం బెట్టిరక్షింపవే. 688

ఉ. ఆకుల మయ్యె భోగ మిదే క యాదల లన్నియు వ్రస్సెఁ బ్రాణముల్

రాకలఁ బోకలన్ బొలిసె శ్రీ రాయడి వెట్టక మా ని జేతుపై
నీకరుణాకటాక్షములు శ్రీ నిల్వఁ గదే తగ నో సమస్తలో

కైకశరణ్య యో యభయ శ్రీ కాగణ యో కమలామనోహరా. 689

ఆ. మమ్ము బెండ్లి సేయు శ్రీ మాప్రాణవల్లభు, ప్రాణ మిచ్చి కావు శ్రీ భక్తవరద
నీవు సేయు పెండ్లి శ్రీ నిత్యంబు భద్రంబు, పిన్ననాటి పెండ్లి పెండ్లిగాదు. 690

ఇంద్ర. నీయాన యెవ్వారిని శ్రీ నిగ్రహింపం, డాయుగ్రపాపాకృతి శ్రీ నందఁ డింకన్
నీయాజ్ఞలో నుండెడు శ్రీ నేటఁగోలెన్, మాయీశు ప్రాణంబులు శ్రీ మాకునీవే.

వ. అని యిట్లు తమపెనిమిటిబ్రదుకుఁ గోరెడి భుజగనతులయందు శరణాగతగతుకుం
డైనపుండరీకాక్షుండు గరుణించి చరణఘట్టసంబు సాలించి తలంగిన నెట్టకేలకుఁ
బ్రాజేంద్రియంబుల మరలం బడసి చదిసి సులినతలలు సవరించుకొని ¹వగరు
చుచు భుజగపతి జలజనయనునికి నంజలి సేసి మెల్లన యిట్లనియె. 692

చ. మలకలు మాప్రచారములు శ్రీ మామఃఖిముల్ విషవహ్నిఘోరముల్
ఖలులము రోషజాతులము శ్రీ గర్వుల మే మొకమంచివారమే
నలినదళాక్ష ప్రాణులకు శ్రీ నైజగుణంబులు మాన నేర్పునే
వెలయవె మావికారములు శ్రీ వింతలె మే లొనరించి తీర్వరా. 693

నీ. వివిధభావాకార శ్రీ వీర్యబీజాశయ, జవయోనియతముగా శ్రీ జగము లెల్ల
నీవచేసితి మున్ను శ్రీ నే మాజగంబులో, సహజోపనులము శ్రీ సర్పములము
దుర్వార మైననీ శ్రీ తోరంపుమాయ నే, మెఱిగి దాఁటెడుపని శ్రీ కెంతవార
మంతకుఁ గారణ శ్రీ మఖలేశ్వరుండవు, సర్వజ్ఞుడవు నీవు శ్రీ జలజనయన

తే. మనిచెదేనిని మన్నించి శ్రీ మనువు నన్ను, నిగ్రహించెదవేనిని శ్రీ నిగ్రహింపు
మింకసర్వేశ మాయిమ్ములందుఁగలవు, చిత్తమందున్న క్రమమనఁజేయఁదగును.

క. నాపుణ్య మేమి సెప్పదు, నీ పాదరజంబుఁ గంటి శ్రీ నే ససకాదుల్
నీపాదరజము గోరుదు, రేపదమం దున్న నైన శ్రీ నిడ మ్మేలు హరి. 695

వ. అని విన్నవించినఁ గాళియుపలుకులు విన నవధరించి కారుణ్యమానసుం డయిన
సర్వేశ్వరుం డతని కిట్లనియె. 696

క. గోవర్ధముతో మనుజులు, ద్రావుదు రీమడుఁగునీరు శ్రీ దగ దిం దుండన్
నీవును నీబాంధవులును, నీవనితలు సుతులుఁ జనుడు శ్రీ నే డంబుధికిన్. 697

క. నిను నే శాసించినకథ, మనమునఁ జింతించి రేపు శ్రీ మాపును గీర్తి
చినమనుజులు మీ భయమున, విను మెన్నఁడుబొందరెందు విషవిజయముతోన్.

చ. ఇది మొదలెవ్వరైన నరు శ్రీ లీ యమునాతటిని ప్రాదంబులో
వదలక తోఁగి నన్ను నుప శ్రీ వాసముతోడఁ దలంచి కొల్పుచుం
గదలక దేవతాదులకు శ్రీ గా జలతర్పణ మాచరించినన్

సదమలచిత్తులై దురిత శ సంఘముఁ బాయుడు రాక్షణంబునన్. 699

ఆ. గరుడభీతి రమణ శ కద్వీప మొల్ల కీ, మడువుఁ జొచ్చి తీవు శ మత్పదాబ్జ
లాంఛనములు నీ త శ లల నుంటఁ జూచి యా, పక్షి రాజు నిన్నుఁ శ బట్టఁ డింక. 700

వ. అని యిట్లు విచిత్రవిహారుం డైన గోపాలకృష్ణకుమారుం డాన తిచ్చిన నియ్య
కొని చయ్యన నయ్యహింద్రుడు దొయ్యలులుం దానును నెయ్యంబున నయ్యా
శ్వరునకు నవ్యదివ్యాంబరాభరణరత్నమాలికానులేపనంబులు సమర్పించి తేటి
తండంబులకు దండ యగునీలోత్పలంబులదండ యిచ్చిపుత్రమిత్రకళత్ర సమేతుండై
బహువారం బులు గైవారంబునీసి వలగొని మ్రొక్కి లేచి వీక్షించి రత్నా
కరద్వీపంబునకుం జనియె నిట్లు. 701

క. వారిజలోచనుఁ డెవ్వరు; వారింపఁగ లేనిఫణిని శ వాసత్వంబున్
వారించిన యమున సుధా, వారిం బాలుపారె నెల్ల శ వారికిఁ బ్రియ మై. 702

కాళియునిపూర్వకథ.

వ. అనిన విని మునీంద్రా యేకారణంబునఁ గాళియుండు భుజగనివాసం బయిన
రమణకద్వీపంబు విడిచె నతం డొక్కరుండును గరుడున కేమి దప్పుఁ దలంచె
నని నరవరుం డడిగిన మునివరుం డిట్లనియె. 703

నీ. సర్పభీరువు లైన శ జను లెల్ల నెలనెల, సరసభక్త్యములు వృ శ టుంబు మొదల
సర్పంబులకుఁ బెట్ట శ సర్పంబులును మును, సర్పాంతకుండు దమ్ముఁ శ జంప కుండఁ
బ్రతిమాసమును దమభాగభక్త్యంబు లా, పక్షి రాజున కిచ్చి శ బ్రదుకు చుండ
విషవీర్యదుర్గదా శ విష్ణుఁ డై కాళియుఁ, డహికులాంతకు¹నిపా శ లపవారించి

తే. యీక తనపాలిబలిభాగ శ మెల్లఁ దినిన, విని ఖగేంద్రుడు కోపించి శ వీనితలలు
నీఁ చెండాడి భోగంబు శ చించివైచి, ప్రాణములఁ బాపి వచ్చెదఁ శ బట్టి యనుచు.

క. అక్షీణకనకసన్నిభ, పక్షయుగోద్భూతఘోర శ పవమానమహా
విశ్లేపకంపితానేకక్షోణిధరేంద్రుఁ డగుచు శ గరుడుండు వచ్చెన్. 705

ఉ. వచ్చినసర్పవైరి గని శ వ్రాలక లేచి మహాఘణావళుల్
విచ్చి దృగంచలంబుల న శ వీనవిషాగ్నికణంబు లొల్కఁగా
నుచ్చలదుర్గజిహ్వలు మ శ హోద్ధతిఁ ద్రిప్పుచు నూర్చులందుఁ గా
ర్చి చెప్పగయంగఁ బాటి కఱ శ చెక్ విహగేంద్రు నహింద్రుఁ డుగ్రతన్. 706

క. కఱచినభుజగమురదములు, విఱుగఁగ వదనముల విషము శ వెడలఁగ శిరముల్
పటియలుగ నడిచె గరుడుండు, తటిమి కనకరుచులు గలుగుతనడాతెక్కన్. 707

వ. ఇట్లహికులారాతిచేత ప్రేటువడి వెఱచి పఱతెంచి కాళియుం డీ గభీరం బయిన
మడుంగుఁ జొచ్చె మఱియు నొక్కవిశేషంబు గలదు. 708

నీ. మున్ను సౌభరి యనుశ్రముని యీహ్రదంబునఁ, దపము సేయుచునుండఁగదరణిలోన

నాచలిగొని పన్న శ గాంతకుఁ డొకనాఁడు, సనుడెంచి యందుల శ జలచరేంద్రు
నొడిసి భక్షించిన శ నున్నమీనము లెల్ల, ఖన్నంబు లై వగఁ శ గ్రీస్ని యున్న
జూచి యామునిరాజు శ శోకించి కోపించి, గరుడుఁడు నేఁ డాది శ గాఁగ నిందుఁ

తే. జొచ్చి మీనంబులను మ్రింగఁ శ జూచె నేనిఁ
జచ్చుఁ గావుత మని యుగ్ర శ శాప మిచ్చెఁ
గాళియుం డొక్కఁ డాశాప శ కథ యెఱుంగు
నితరభజగంబు లెవ్వియు శ నెఱుంగ వధిప.

709

వ. అది కారణంబుగాఁ గాళియుం డీమడుఁగుఁ జొచ్చియాన్న గోమనుజరక్షణార్థంబు
కృష్ణుం డతని వెడలించె నిట్లు దివ్యగంధాంబరసువర్ణమణిగణమాలికాలంకృతుం
డై మడుఁగు వెడలి వచ్చినమాధవుం గని ప్రాణలాభంబులం బొందినయింద్రియం
బులుంబోలె యశోదారోహిణీసమేత లయినగోపికలును సందసునందాదు లైన
గోపకులును మూర్ఖులం బాసి తేటి తెప్పిటి లేచి పరమాసాదంబునం బొందిరి
బలభద్రుండు తమ్ముని నాలింగనంబు సేసె నప్పుడు.

710

క. అంతెలు వైచె వృషభము ల, హంకారముతోడ లేఁగ శ లట్టి ట్టుటికె
బాంకముల నొప్పె ధేనువు, లంకురితము లయ్యెఁ దరువు శ లాహరిరాకన్.

711

క. నీసుతుఁ డహించే విడివడె, నీసురుచిరభాగ్యమహిమ శ నిశ్చల మనుచున్
భూసురులు సతులుఁ దారును, భాసురవచనముల నందుఁ శ బలికి రిలేశా.

712

శా. ని న్నాయుగ్ర భుజంగమంబు గఱవన్ శ నీ వాపదం బొందుచున్
న న్నేమంటి తనూజ యోడవు గదా శ నాకూన నాతండ్రి రా
వన్నా యంచు శిరంబు మూర్ఖొని నిజాం శ కాగ్రంబుపై నిల్పుచుం
గన్నీ రొక్కఁగఁ గొలిలించె దనయున్ శ గారాముతోడల్లి దాన్.

713

వ. ఇట్లు పరమసంతోషు లై ఘోషజను లారేయి కాళిందీతటంబున నాచలిసీరు
వట్టుల డస్సి క్రుస్సి గోవులుం దారు నుండ నగణ్యం బగునయ్యరణ్యంబున నొక్క
దవాసలంబు వుట్టి చుట్టు ముట్టికొని నడురేయి నిద్రితం బైనవ్రజగుమీఁదఁ గది
సిన నదిరిపడి లేచి దండవ్యూహానదేహు లయి సకలజనులును మాయామనుజు
బాలకుం డైనవారికి శరణాగతు లై యిట్లనిరి.

714

~~అప్పుడ~~ గోగోపగోపికాసంఘమును గార్చిచ్చు చుట్టుకొనుట.

మ. అదె వచ్చెన్ దవవహ్ని ధూమకణి శ లాభీలదుర్వార మై
యిదె కప్పెన్ మము నెల్లవారి నిట మీఁ శ దేలాగు రక్షింపు నీ
పదపద్మంబుల కాని యెం డెఱుంగ మో శ పద్మాక్ష యోక్తృష్ట మై
కెద మోరామ మహాపరాక్రమ దవా శ గ్నిన్ వేగ వారింపవే.

715

క. నీసాదంబులు నమ్మిన, నాపద లెక్కడివి జనుల శ కత్యుగ్రమహా

దీపితదావజ్వలనము, పైపడ కుండెడివిధంబు శ భావింపఁ గడే.

716

వ. అని ఘోషించుఘోషజనులం గరుణించి జగదీశ్వరుం డగుననంతుం డనంతశక్తి యుక్తుం డై గహనంబు నిండినదావదహనంబు పానంబు సేసిన విజయగానంబు దశదిశల నిగిడె నంతం గృష్ణుండు గోగణజ్ఞాతినమేతుం డై మందయానంబున మందకు వచ్చె నిట్లు రామకేశవులు గోపాలబాలవేషంబులం గ్రీడించునమ యంబున.

717

శ్రీ శ్లో రు వ ర్ణ న ము.

సీ. దినము లంతంతకు శ దీర్ఘంబు లై తోచె, దిననాథుఁ డుత్తర శ దిశఁ జరించె నాటినాటికి నెండ శ నవ్య మై ఖర మయ్యె, వెచ్చనిగాడ్పులు శ వినరజోచ్చె మేదిసీరేణువుల్ శ మింట సంకుల మయ్యె, నేఱులుఁ గొలఁకులు శ నిగిరిపోయెఁ బాసీయశాలలఁ శ బధికసంఘము నిల్పె, జప్పరంబుల భోగీరచయము డాఁగె

ఆ. దరులు లతలుఁ గుసుమదళములతో వాడె, మిథునకోటికి రతి శ మెండు దోచె. నఖలజంతుభీష్ట శ మైనగ్రీష్మఋరాకఁ, గీలి యడవులందుఁ శ కేలి సలిపె. 718

అ. వాడిరుచులు గలుగునానివేడిమి గ్రీష్మకాలమందు జగము శ గలయఁబడియె బ్రహ్మజనులకోటకు శ బ్రహ్మాండఘటమున, యుష్మరసముఁ దెచ్చి శ యునిచెనవఁగ.

వ. ఇ ట్లాభీలం బయిననిదాఘకాలంబు వర్తింప. బృందావనంబు రామగోవిందమం దిరం బైనకతంబున నిదాఘకాలలక్షణంబులం బాసి నిరంతరగిరినిపతితన్విరరశీ కరపరంపరాభాసితపల్లవితకుసుమితతరులతం బయ్యును దరులతాకుసుమపరిమళ మిళితమృదులపవనం బయ్యును బవన చలితకమలకహ్లాసరోవరమహాగభీరనదీ హ్రదం బయ్యును నదీహ్రదకల్లోలకంకణప్రభూతపంకం బయ్యును బంకసంజనిత హరితాయమానతృణనికుంజం బయ్యును జనమనోరంజనం బై వసంతకాలలక్షణంబులు గలిగి లలితమృగపక్షిశోభితం బయి యొప్పుచుండె మఱియు నందు.

క. పికములకోలాహలమును, శుకసంఘముకలకలంబు శ సుభగమయూర ప్రకరముకేశకరవ మళి,నికరమురొదయును జెలంగె శ నెఱి నయ్యడవిన్. 721

క. ఆతతయమునాసరసీ, జాతతరంగాభిషిక్త శ జలరుహగంధో పేతానిల ¹మడఁచె నిదాఘాతతదావాగ్నిపీడ శ నవ్వనమందున్. 722

వ. ఇ ట్లామనికందువ తెఱంగు గల్గి సుందరం బైనబృందావనంబునకు బలకృష్ణులు గోవుల రొప్పికొని చని గోపకులుం దారును నొండొరులతో నగుచుఁ దెగడు చుఁ జెలంగుచుఁ దలంగుచు జిఱజిఱం దిరుగుచుఁ దరులసందుల కరుగుచు దాగి లిమూత లాడుచు గీతంబులు వాడుచు వేణునాదంబులు ఘటియించుచు నటి యించుచు గతులు దప్పినక్రియ నొఱిగుచుఁ గుప్పల కుఱుకుచుఁ జప్పటలు గొట్టుచుఁ గందుకంబులఁ దట్టుచు నుప్పరం బెగసి దద్దురంబులచందంబున దాఁ

1. మడంగ ని, రాతపదావాగ్ని యయ్యె ♦ నవ్వన మెల్లన్.

టుచు నామలకబిల్వాదిఫలంబుల మీటుచుఁ గుటవిటపంబులఁ గదల్చుచు
మృగంబుల నదల్చుచుఁ బెరల రేపుచు మధుమక్షికలఁ జోవుచుఁ దేనియలు
ద్రావుచు సొమ్ములు వోవుచు గురుశిష్యకల్పనంబులం బనులు సేయుచుఁ గాక
పక్షధరు లై ముష్టియుద్ధంబులకు డాయుచుఁ బన్నిదంబులు సఱచుచుఁ బులుఁ
గులభంగి సఱచుచు బహురూపంబులు వన్నుచు నెగిరి తన్నుచు సేవ్యసేవక
మిత్రామిత్రభావంబులు వహించుచు నుత్సహించుచు మఱియు సనేకవిధంబులఁ
గ్రీడించి రండు. 723

క. మాపాలికి బలకృష్ణులు, భూపాలకు లంచు నెగిరి శ బొబ్బ లిడుచు న
గోపాలురు మోతురు ప్రమ, దాపాదకు లగుచు వల్లి శ కాందోళికలన్. 724

క. గోపకు లందఱు నాడుచు, దీపింపఁగ రామవాసు శ దేవులమెనకం
బై పడి పాతకగాయక, రూపంబులఁ బొగడుదురు ని శ రూఢాత్తుకు లై. 725

క. వ్రీతిగ గోపకు లందఱు, గీతంబులు వాడఁ దరుల శ క్రిందను నగుచుం
జేతులు ద్రిప్పుచు వెడవెడ, పాతర లాడును యశోద శ పాపం డడవిన్. 726

మ. జలజాతుండును రాముడున్ నటనముల్ శ సల్పంగ గోపాలమూ
ర్తులతో వారలఁ గొల్చునిర్జరులు సం శ తోషించి వేణుస్వనం
బులు గావించుచుఁ గొమ్ము లూడుచు శిరం శ బుల్ ద్రిప్పుచుం బొడుచున్
వల నొప్పున్ వినుతించి రప్పడు నటుల్ శ వర్ణించుచందంబునన్. 727

బలభద్రుండు ప్రలంబాసురుని వధించుట.

వ. ఇట్లు రామకృష్ణులు నదనదీతీరంబులఁ గొలంకులనమీపంబుల గిరులచేరువల
సెలయేలులకడల మడుఁగులపొదరులపొంతలఁ బసిమి గల కనవుజొంపంబులఁ
బసుల మేపు చుండఁ బ్రలంబుం డనురక్తసుం డుక్కు మిగిలి గోపాల
రూపంబున వచ్చి వారల హింస చేయం దలంచుచుండ నయ్యఖిలదర్శనుం డగు
సుదర్శనధరుం డెఱింగియు నెఱుంగనితెఱుగున. 728

క. ఆరామునిసహజన్ముడు, రా ర మ్మని వానిఁ జీరి శ రాకం బోకన్
గారాము సేసి మెల్లన, పోరామి యొనర్చె బిదపఁ శ బారిగొనుకొఱకున్. 729

వ. ఇట్లు ప్రలంబునితోఁ జెలిమి సేయుచుఁ గృష్ణుండు గోపాలకులతో ని ట్లనియె. 730

ఆ. మనకుఁబ్రొద్దువోదు శ మనమిందఱును రెండు, గములవారమగుచుఁ శ గందుకముల
శిలల గుఱులు సేసి శ చేరి క్రీడింతము, రండు వలయు జయ పరరాజయములు.

వ. అని యిట్లు వలికి తానును బలభద్రుండును బెన్నుద్దు లై యితరవల్లపు లెల్ల
నుద్దించుకొని చిట్టద్దు లై వచ్చినసమయంబున విభజించుకొని రెండుగము లై
మార్గంబులందుఁ దృణదారుశిలాకల్పితంబు లగు గుఱు లొడ్డి కందుకశిలాది
ప్రక్షేపణంబుల లక్ష్యంబులఁ దాఁక వైచి జయపరాజయనిర్ణయంబులు గైకొని
వాహ్యవాహకలక్షణంబుల నిర్ణితులు జేతల వహించి క్రీడించుచు బలరామునికి

వానిచందంబు రహస్యంబున నెఱిగించి పసుల వెల్పుచు భాండీరకం బను
వటంబు నేరి రా (సమయంబున) గ్రీడయందుఁ బిదప శ్రీదామనామధేయుం
డైనగోపకుండు శ్రీకృష్ణుని వహించె భద్ర సేనుండు వృషభు నెక్కించుకొనియె
బలభద్రుండు ప్రలంబు నారోహించె నప్పుడు. 732

మ. వనజాక్షుఁ బలిమిఁ బలాఘ్యుఁడు దృణా శ వర్తుండు ముఁ మింటికిం
గొని పోఁ జాలక చిక్కినా డితని నా శ కుఁ మోవ రా దంచు నా
దనుజార్థిఁ గొనిపోఁ దలంపక వడిఁ శ దైత్యేశుఁ డయ్యాటలోఁ
గొని పోయె 1 గెల దాటి రాము నఖిల శ క్రూర శ్చయోద్దామునిన్. 733

వ. ఇట్లు క్రీడాకల్పితవాహనుం డైన ప్రలంబుండు బలభద్రునిం గొనిపోవుచు. 734

మ. గురుశైలేంద్ర సమానభారుఁ డగునా శ గోపాలకుఁ మోవ లే
క రయోద్రేకము మాని దైత్యుఁడు నరా శ కారంబు సాలించి భీ
కరదైత్యాకృతి నేఁగె హేమకటకా శ కల్పంబుతో రాముతో
మురు వొప్పంగ, దట్టిల్ల తేందుయుతజీ శ మూతంబు చందంబునన్. 735

ఉ. మోసము లేక వానిపెను శ మూపున నుండుచు నాహలాయుధం
డాసమయంబునం గనియె శ హాటకరత్నకిరీటకుండలో
ద్యాసితమస్తకఁ భుకుటి శ భాగురుదారుణనేత్ర నుగ్రదం
ప్త్రాసహితుం బ్రలంబు నురు శ శౌర్యవిలంబు మదావలంబునిన్. 736

వ. కని నక్తంచరుం డని యించుక శంకించి వెఱవక. 737

క. కడువడిఁ దను 2 దివికిం గొని, వడిఁ జనియెడు దనుజశిరము శ వ్రయ్య హలధరుం
డడరి పటుచటులతర మగు, పిడికిట వెన విసరి పొడిచె శ బిలుసున నలుకన్. 738

క. హలధరుబలుపిడికిటిహతిఁ, దల వగిలిన రుధిరజలము శ దనువివరములం
దొలక మొఱి యిడుచు దనుజుడు, బలరిపుపవినిహతనగము శ పగిదింబడియెన్.

మ. త్రకోకిలము. మేలు మేలు గదయ్య రాముఁడు శ మేటిరక్కను నొక్కఁడు
నేలఁ గూలిచె నొక్కపోటున శ నేడు విస్తయ మంచు గో
పాలకుల్ గని చచ్చి వచ్చిన శ భ్రాతఁ గన్నవిధంబునం
జాల దీవన లిచ్చి రాముని శ సత్కరించిరి వేడుకన్. 740

క. బలవంతుఁ డగుప్రలంబుఁడు, బలుముష్టి నిహతుఁ డైన శ బ్రదికితి మనుచుఁ
బలసూదనాదిదివిజులు, బలుపైఁ గుసుమములవానఁ శ బరఁగించి రొగిన్. 741

~~అట్లు~~ శ్రీకృష్ణుండు దావాన్ని మింగి గోపకగోసంఘమును గాపాడుట.

వ. అట్లు గోపకులు క్రీడింప గోవు లంతంతఁ గాంతారంబున వింతకసపులు మెస
పుచు మేతవడి నొండడవికి దూరంబు సని యందు దవదహనపవనసంస్ప
ర్శంబు సైరింపక కంపించి దప్పి నొప్పు సెడి ఘోషించిన. 742

- శా. ఆగోపాలకు లందఱుం బనులకు శ య్యాల్పించి కౌమారకే
శీగాఢత్వము మాని ¹గోఖురదా శ ళిచ్చిన్నఘానంబుతో
బాగై యున్నపథంబునం జని దవా శ పన్నంబు గా కుండ వే
వేగక గోగణముక మరల్చి రటవీ శ వీధిక జవం బొప్పగన్. 743
- క. జలధరగభీరరవమున, నలినదళాక్షుండు దమ్ము శ నామాంకములం
బిలిచిన విని ప్రతిఘోషణ,ములు సేయుచు బనులు దిరిగె శ ముదమున నధిపా.
- వ. అంత నవ్వనంబున దైవయోగంబునం గార్చిచ్చు వుట్టి బిట్టు వినరెడికరువలి
వలన మిన్ను ముట్టం మిట్టిపడి గట్టు చెట్టనక దరికొని పట్టి క్రాలుచుఁ జుట్టుకొని
(పరవం) గని పల్లటిల్లినయల్లంబులతో వల్లవు తెల్లఁ దల్లడిల్లి నబలుం డైన
హరికి మృత్యుభీతులరీతిం జక్క మ్రొక్కి యిట్లనిరి. 745
- క. అభ్రంకషధూమాయిత, విభ్రాంతమహాస్ఫులింగ శ వినరోగ్రశిఖా
విభ్రష్టదగ్ధలోకా,దభ్రం బై వచ్చెఁ జూడు శ దవశిఖి కృష్ణా. 746
- శా. నీచుట్టలకు నాపదల్ గలుగునే శ నే మెల్ల నీవార ము
న్యాచారంబు లెఱుంగ మీఁకుడవు మా శ కాభీలదావాగ్ని నే
డే చందంబున నింక దాఁటుదుము మ శ మ్మాఱించి రక్షింప వ
న్నా చంద్రాభ విపన్నులక శిఖివితా శ నచ్చన్నులక ఖన్నులన్. 747
- వ. అని మఱియును. 748
- ఉ. బంధుజనంబుచేత నిటు శ ప్రార్థితుఁ డై హరి విశ్వరూపుఁడో
బంధువులార మీనయన శ పంకజమూల్ ముకుళింపుఁ డగ్ని నీ
సంధి నడంతు నే ననినఁ శ జక్కన వారలు నట్ల చేయుడుక
బంధురదావపావకముఁ శ బట్టి ముఖంబునఁ ద్రావె లీలతోన్. 749
- వ. ఇట్లు నిజయోగవైభవంబున దావదహనంబు పానంబు సేసి నిమిషమాత్రంబున
గోపకుల నందఱ భాండీరకవటవిటపిసమీపంబునకుం దెచ్చి విడిచిన వారు విక
సితనయనకమలు లయు కృష్ణనియోగమాయా ప్రభావంబున నెరగలిచిచ్చుప్రగ్గె
నని యగ్నించుచుఁ దమమనంబులందు. 750
- క. కార్చి చార్చుపటుత్వము, నేర్చునె నగుఁ డొకఁడు శౌరి శ నేఁ డిదె కార్చి
చార్చి మనల రక్షింపఁగ, నేర్చె నితం డజుఁడొ హరియొ శ నిటలాక్షుండో.
- శ. అని వితర్కించి రంతఁ గృష్ణుండు సాయాహ్వానమయంబున రామసహితుం డై
వంశనాశంబు పూరించుచు గోపగణజేగీయమానుం డై గోష్ఠంబు ప్రవేశించె
నప్పుడు. 752
- క. కమలాక్షుఁ డొద్ద నుండని, నిమిషము యుగళతము గాఁగ శ నెగడినగోప
ప్రమదలు సంభ్రమమున నా,కమలాక్షునిఁ జూచి ముదము శ గైకొని రధిపా.

వ. ఆ సమయంబున గోపకు లిండ్లకడ నున్నవృద్ధకాంతాజనంబులకు రామకృష్ణుల చిత్రచరిత్రంబులు సెప్పిన విని వారు వారిని గాఢార్థులై వచ్చిన వియచ్చర వరు లని తలంచి రంత.

754

ప ర్వ ర్థ వ ర్ణ న ము

సీ. పూర్వవాయువులు ప్రభాతంబులై వీచె, బడమట నింద్రచాళపంబు దోచె
బరివేషయు క్షమైభానుమండల మొప్పె, మెఱపులు త్రరదిశైమెఱవదొడగె
దక్షిణగాములై శతనరె మేఘంబులు, జలచరానీకంబు శ సంతసింఁచె
జాతకంబులపిపా శ సలు కడపలఁ జేరె, గాంతారవహ్నుల శ గర్వ మడగె

ఆ. నిజకరాళివలన శ నీరజబంధుండు, దొల్లి పుచ్చుకొన్న శ తోయ మెల్ల
మరల నిచ్చు చుండె శ మహిక్షర్షకానంద, కంద మైనవాన శ కందువందు. 755

క. వర్షాకాలభుజంగుడు, హర్షముతో నిడిన నవన శ ఖాంకము లని యు
త్క్లిరింప భూమిసతిపై, గర్వకహలరేఖ లమరె శ గహనాంతమునన్. 756

క. చెలువుడు ప్రావృట్కాలుడు, పొలసిన బులకించుభూమి శ పులకము లనగా
మొలచి తల లెత్తి నిక్కుచు, సలలితగతి జాలు వాతె శ సస్యము లధిపా. 757

వ. మఱియుఁ జటులపవనచలితంబులై పన్ని మిన్ను దన్ని లెక్కకు మిక్కిలి యై
తెక్కలు గలసీలగిరులసిరుల మీఱి కాఱుకొని తెఱపిపడక నిబిడంబులై శిశిర
కిరణతరణిమండలంబులచొప్పు దప్పించి విప్పు గలిగి చదలు గప్పుకొనిన (లీలం
గ్రాలు) సీలమేఘంబులును మేఘవిముక్తంబు లయి జలదసమయవిటుండు సరస
గతి ధరణిసతియురువున దర్పించి నేర్పున సమర్పించుకర్పూరఖండంబులవడు
వునఁ బుడమిం బడుకరకలును గరకానుగతంబులై యసితభోగిభోగఁబులబా
గున సీలమణిమాలికా విశేషంబులవిధంబున నెడపడక పడుసలిలధారలును ధారా
ధరవిగళితవిమలసలిలంబులం దోగించు మదజలాభిష్క్తమత్తమాతంగంబుల
సౌబగున నుండుకొండలును గొండలతుదలనుండి గండలైలంబులపై బడి విశీర్ష
మాణంబు లగుగిరినిర్భరంబులశీకరంబులును శీకరపరంపరలచొదుకులు మదు
కులు గొనినఁ బిడపిడ నగుచుఁ జిదుకుచిదుకు మను రొంపులును రొంపులు
గొచ్చి క్రచ్చుట నుచ్చలితంబులై పఱచువఱదలును వఱదలవలన మెదలికదలి
పాతెడియేఱులును నేఱులవెంట గఱులు త్రిప్పుచు గములు గొని క్రొన్నీటి
కెదురునడచు మీనంబులును మీననయసల మేనులమెఱుంగు సొంపుపెంపు
సైరింపక కంపించి తిరిగి సురిగి చనియెడికరణి మేఘమధ్యంబులం బొలసి మలసి
నిలువక మరలి చనుక్రొమ్మెఱుంగులు మెఱుంగులపగిది మగువలు పురుషులం
దగిలి నిలువ రని జనుల కెఱుంగ నలువ మొఱు యడిన తెఱుంగున మొరయు
నుఱుములును నుఱుముల కులికిపడక కిక్కురుపొడుచుచుఁ బింఁచెంబులు గొంఁచెం
బులు సేయక విప్పి దెప్పరంబుగ రొప్పచు నర్తనంబులు సలుపుమయూరంబు

లును మయూరఘోషంబులు భీషణంబులై చెవులు సోడిన ననూనంబు లైనమా
నంబుల నానలు పెడి యొండొరులకుఁ గ్రిందుపడి క్రందుకొనువిరహిజనులును
జనులకు మాపు రే పని నిరూపింపరాక మూలతీకుసుమవిసరవికసనవిది తావసా
నంబు లగుదుర్ది నంబులునుం దినావసానసమయంబున మినుకు మినుకు మని మెఱ
చుచుం దిరుగుఖద్యోతంబులును ఖద్యోతసందర్శనంబు గోరుచు నుడుగక
విడువక కురియుజడిం బడి వలిగొని వడచుచు నశనయత్నంబులు వర్జించి
ఖర్జుర బంబూ ఫలభక్షణంబుల దేహసంరక్షణంబు నాచరించువనచరులును
వనచరానందకారిణు లై వారరమణులరుచి ననవరతభుజగసమేత లగుకేత
కులును గేతకీకదంబయాధికాకుటజకుసుమపరిమళమిళితంబు లగువిషిసమా
ర్గంబులును మార్గనిరోధంబు లగుచుం బెరిగి రసికంబు లై పసరు దొలం
కుచు ¹హరి న్నణికిరణపుంజంబులభంగి రంజల్లి తొంగలించుచు జొంపంబులు
గొనినకసవులును గసవులు మెసవి మిసమిసం దనువులు మెఱవ వలుఁదపొదుఁ
గులబరువులం గదలక నిలిచి నెమ రమర నిడుధేనువులును గలిగి ధేనువ్రజంబు
కైవడిఁ బయఃకణమనోహరం బై హరకరంబుభంగిఁ బరివూర్ణ సారంగభాసురం
బై సురగిరిచెలువున హరిశరాసనవిభీషణం బై విభీషణహృదయంబుపోలికం బ్రక
టితహరిశబ్దవైభవం బై భవపూజనంబుచందంబున సుంద్రగోపాదివిభవజనకంబై
జనకయాగంబుభాతి సీతాప్రకరణాలంకృతం బై కృతయుగంబుసంపున బహు
వర్షంబు నై వర్షాగమంబు ²చెలు వొండె నప్పడు.

758

క. వాడక వ్రాలక తెవుఁబుల, గూడక తగ నల్ల ³గెఱులు శ్ర గొని నవకము లై
చూడఁగ భద్రము లగుచును, వీడెన్ సస్యంబు లిడుమ శ్ర వీడెం బ్రజకున్. 759

క. జీవనము సాలఁ గలిగియు, గావరమున మిట్టిపడని శ్ర ఘనునిక్రియ నదీ
జీవనములు సొర జలనిధి, ప్రావృట్కాలమున డిందు శ్ర పడి యుండె నృపా. 760

తా. ఆ వర్షాగమమందు గోవుల నర శ్ర క్యాంతంబులన్ మేపుచున్
గోవిందుండు ప్రలంబవైరియుతుఁ డై శ్ర గోపాలవర్ణంబుతోఁ
బ్రావీణ్యంబునఁ గండమూలఫలముల్ శ్ర భక్షించుచున్ మంజుల
గ్రావాగ్రంబులఁ బ్రీతిఁ జల్లి గుడిచెం శ్ర గాసారతీరంబులన్. 761

వ. ఆ నమయంబున. 762

సీ. విశ్వమోహన మైన శ్ర వేణునినాదంబు, సరసగంభీరగ శ్ర రజనము గాఁగ
మహానీయనిర్మల శ్ర మందహాసద్యుతి, లలితసౌదామనీ శ్ర లలిక గాఁగ
దలచుట్టు బాగుగఁ శ్ర దనరుపింఛపుదండ, శైలభేదనశరా శ్ర సనముగాఁగ
గరుణాకటాక్షవీ శ్ర క్షణసుధావర్షంబు, సలిలధారాప్రవ శ్ర ర్షంబు గాఁగ
తే. జాడ నేతెంచుగోపాల శ్ర జనమునీంద్ర, చాతకంబులదురవస్థ శ్ర సక్కఁజేసి

కృష్ణమేఘంబు బహుతరక్తి నొప్పె, విమలబృందావనాకాశవీధియందు. 763

క. గోవుల వృషవత్సంబుల, వావిరిఁ బూజించి పిదప శ్రవరాకాల
శ్రీవనితను బూజించెను, శ్రీవల్లభుఁ డయ్య గోప శ్రీశేఖరు డధిపా 764

వ. ఇట్లు కృష్ణుండు విహితవిహారంబుల వర్షాకాలంబు వుచ్చె నంత. 765

శ ర దృ తు వ ర్ణ న ము.

క. జొంపములు గొనియె వనములు, రొంపులిగిరె నెమిలిగములరొద లుడిగెనదుల్
పెంపులకుఁ బాసె నులుముల, శంపలసంపదలు మానె శ్ర శారదవేళన్. 766

వ. మఱియు జీవనంబులు విడిచి విమలజ్ఞానవశంబున విముక్తు లగు పురుషరత్నంబుల
చెన్నున ¹నన్ను వదలి మిన్ను విడిచి వాయువశంబు లై వెల్లివిరిసి చనుమేఘం
బులును మేఘపటలరహితంబును గలశభవమునిసహితంబును నై విజ్ఞానదీప
విలసితం బగుయోగిహృదయంబుచందంబున శుభం బయిన నభంబును నభం
బుననీలదుకూలవి తానసంయు క్తముక్తాఫలంబులవడవున నెగడునుడుగణంబులును
నుడుగణమయూఖంబు క్రొవ్వు లువ్వెత్తుగొని నివ్వటిల్లుచు బ్రహ్మాండకరండ
కర్పూరఖండాయమానంబు లగుచంద్రకిరణంబులును జంద్రకిరణసంస్పర్శనంబున
సగర్భంబు లై భూమికి దుర్భరంబు లగుచు నిండి పండి హలికకరనిశితలవిత్త
ధారాసంరంభంబుఁ దలచి తల్లడిల్లి వెలువెలుకం బాటుచుఁ దల్లి యగువిశ్వం
భరకు మును గలుగ ప్రణతంబు లై వడంకుచు నెఱుంగ మొఱు యిడు చున్న పెం
పున సంపన్నంబు లయినయెన్నులప్రేగున వ్రాలి గాలిం దూలుచు మర్మరధ్వ
నుల సారస్యంబు లగుకలమాదినస్యంబులును సస్యకమంజరీపుంజంబులఁ గొంజక
చంచువులఁ ద్రుంచి కబళించి పిల్లపెంటితండంబులం గూడి కడుపులు నిండ
మెక్కి విక్ర-విరిసి చొక్కుచుఁ ద్రిక్కలు గొని మహాత్తుంగసమంచితమంచ
ప్రదేశంబు లెక్కి సంచరించుచు వెన్నులకావలి యున్నయన్నులకెవ్వోవులు
బింబఫలంబు లని కఱచి తత్క రాస్ఫాలనంబుల నులికిపడి యెగసి చనుశుకనికరం
బులకలకలంబులును గలహంసకోకసారసకోలాహలమండితంబు లై నిండి నిర్మల
జలంబులు గలజలాశయంబులును జలాశయంబులజలంబు లనుదినంబు నిగుర
గృహంబుల బ్రదుకుదినంబులు సనుట యెఱుంగనిమనుజులగమనికం దిరుగుజల
చరంబులును జలచరహృదయంబుల బెదరు గదుర డొంకి యింకినదులును
నమలందుఁ గర్పూరమండపంబుల తెఱంగున మణికుట్టిమంబులమాడ్కిని సాధసో
పానమార్గంబులజాడను విలోకితంబు లగునూతనసైకతంబులును సైకతప్రదేశం
బుల నుదయవేళల నిత్యకర్మానుష్ఠాననిరతు లగుముసులును మునికన్యకాకర
కలశసలిలాభిషి క్తమూలంబు లగుతపోవనబాలరసాలసాలంబులును సాలవిటపివా
సంతికాకుంజపుంజంబులతఱుచున నిలుముకొని దినకరకిరణంబులకుం గరువలికిం

జొర వెరవుపడనివనమ్ములునువనమ్ములం దరులకొమ్మల నాకలములు నేకలములై
మెసంగి మనరుకవిని క్రొవ్వి కొమ్ములకొనల నూటి నేటిదరులు త్రవ్వి చిమ్మి
కుమ్మి కోరాడెడివనగజంబులును గజకుంభకనకకుంభరుచిరకుచభారభీరుమధ్య
సమంచిత లగుచెంచితలును జెంచితలకూరమ్ము లగుపాటమ్ముల సారమ్ములు సెడి
భేదమ్మునఁ బాదమ్ములు దొట్టువడఁ బెనుగాదమ్ములం బడు వరాహపుండరీకం
బులును బుండరీకకుండకుముదకురంటకాదికుసుమమకరందంబులు గోలి తేలి
సోలి వాలి మహాహంకృతుల ఝంకృతులు సేయు తేటికదుపులును గదుపులం గల
యక యెడ గలిగి మదమున నదనుపద నెటింగి మదనమార్గణప్రేరితంబు లై
పెంటితుటుముల వెంటనంటం జని యొండొంటి గెంటించుచుఁ దగుల నెక్కి
గర్భంబులు నెక్కిలుపుమ్మగవృషభరాజంబులును గలిగి రాజరాజగృహంబు
పగిది విలసితకుండపద్మసాభాగ్యంబై భాగ్యహీనుకర్ణ రేఖగతి నశ్రుతనీల
కంఠశబ్దం బై శబ్దశాస్త్రవేదిహృదయంబుబాగున విశ్వప్రకాశాభిరామం బై
రామసంగ్రామంబుకైవడి బాణాసనాలంకృతం బై కృతాంతహృదయంబు
కరణి నపంకం బై పంకజాసనుగేహంబుసొంపున రాజహంసవిరాజమానం బై
మానధనునిచరిత్రంబుసౌబగున నకల్మషజీవనం బై వననిధిపాలువున సమ్మిళిత
భూభృద్వాహినీసంకులం బై కులవధూరత్నంబుచెలువున నదృష్టపయోధరం
బై ధరణికిం దొడ వగుచు శరత్కాలంబు వచ్చె నంత.

767

క. వాజులనీరాజనములు, రాజులజయగమనములును శ రాజతలత్క్రి
పూజలు దేవోత్పనములు, రాజ్యలైను జగతియందు శ రాజకులేంద్రా. 768

క. చేగ గలచెఱకుపింటను, బాగుగ నీలోత్పలంబు శ బాణంబు గ సం
యోగంబు సేసి మదనుఁడు, వేరమున విరహిజనుల శ వేటాడించెన్. 769

వ. ఇట్లు భాసురంబు లయినశరద్వాసరంబుల గోవిందుండు గోబృందసమేతుం డై
బృందావనంబునఁ బనులఁ బొసంగ మేవుచు. 770

సీ. కర్ణావతంసిత శ కర్ణికారప్రభ, గండభాగద్యుతిఁ శ గడలుగొలుప
భువనమోహన మైన శ భ్రూవిలాసంబుతో, వామభాగానత శ వదన మొప్పు
నపసవ్యకరమ్ము శ లాంగుళీచాతురి, వడ్డధ్వనికి మర్త శ సరణిఁ జూప
డాకాలిమీఁద న శ డ్డము సాచి నిల్విన, పదనఖద్యుతి భూమిఁ శ బ్రబ్బికొనఁగ
తే. మకాలిసింఛముఁ గంతదామమునుమెఱయ, విలసితగ్రామముగనొక్కశవేణువందు
బ్రహ్మగాంధర్వగీతంబు శ పరగఁజేసె, జతురనటమూర్తిగోపాలశచక్రవర్తి. 771

వ. ఇట్లు హరి వేణునాదంబు పూరించిన మారవికారహేతు వగుతద్గీతం బాలించి
సిగ్గులు సాలించి మక్కువలు సెక్కు లొత్త గోపిక లోపికలు లేక తమతమ
పొత్తుకత్తెలుం దారును దత్తటంబునఁ బదుగురు నేగురుఁ దుటుములు గొని
జిలిబిలిముచ్చటలకుం జొచ్చి తమలోన.

772

- మ. శ్రవణోదంచితకర్ణికారకముతో శ్రవ్యార్థాభిచేలంబుతో
నవతంసాయిత కేకిపింఛకముతో శ్రవంభోజదామంబుతో
స్వవశుం డై మధురామృతముచే శ్రవంశంబుఁ బూరించుచు
న్నవిదా మాధవుఁ డాలవెంట వనముం శ్రవోప్పారెడిం జూచితే. 773
- శా. రావే సుందరి యేమె బోటి వినవే శ్రరాజీవసేత్తుండు బృం
దావీధిం దగ వేణు పూచుచు లన శ్రతృవ్యానతాస్యంబుతో
భూవిన్యాసము లంగుళీకృతములుం శ్రబౌల్పార షడ్జంబు గాఁ
గావించెన్ నటుభంగి బ్రహ్మ మగుత శ్రద్ధాంధర్వసంగీతమున్. 774
- క. తలఁకెను గొబ్బునఁ జిత్తము, నలినాక్షునిమధురవేణు శ్రనాదము నావీ
నులు సోఁకినంతమాత్రన, చెలియా యిడ నెట్లు వెరవు శ్రచింతింపఁగదే. 775
- క. నాతోడ వెఱవ వలదే, నాతోడనె కొనుచుఁ బోయి శ్రనలినదళాక్షుఁ
నీతోడుతఁ బలికించెద, నీతోడిజనంబు మెచ్చ శ్రనీతోడు సుమీ. 776
- వ. అని పెక్కుభంగుల నొకర్తొకర్లు నుద్దేశించి పలుకుచు గోపసుందరులు బృందా
వనంబునకు గోవిందున కెదురు చని పరమానందంబున నతనిం దమమనంబులఁ
బ్రతిపదంబును నాలింగనంబు సేసినవార లగుచు రామకృష్ణుల నుద్దేశించి. 777
- మ. నవగోస్థానకరంగమందఁ బరమా శ్రనందంబుతోఁ జూతప
ల్లవనీలోత్పలపింఛపద్మదళమా శ్రలావస్త్రసంపన్నులై
కవ యై వేణువు లూచుచున్ బహునటా శ్రకారంబులం గేళితాం
డవముల్ సేసెద రీకుమారకులు వే శ్రడ్కం గామినుల్ గంటిరే. 778
- క. ఓచెలువలార వినుడీ, వాచాశతకంబు లేల శ్రవర్ణింపంగా
లోచనములకలిమికి ఫల, మీ చెలువురఁ జూడఁ గలుగు శ్రటింతియ నుండీ. 779
- వ. అని పలికి రండుఁ గొందఱు గోవిందు నుద్దేశించి. 780
- మ. ఒనరక్ర వేలేల కించుకేనియును లే శ్రకుండంగ గోపాలకృ
ష్ణునికెమ్మావిసుధారసంబు గొనుచుం శ్రజోద్యంబుగా మ్రోయుచుం
దనపర్వంబులు సేత్రపర్వములు గా శ్రదర్పించె బూర్వంబునన్
వనితా యెట్టితపంబు సేసె నొకొ యీ శ్రవంశంబు వంశంబులోన్. 781
- మ. ముదితా యేతటిసీపయాకణములన్ శ్రమన్ వేణు వింతయ్యె నా
నది సత్పుత్రుని గన్నతల్లిపగిదిన్ శ్రనందంబుతో సేడు స
ప్తదహంసధ్వని పాటగా వికచప శ్రదక్షిణి రోమాంచ మై
యొదవం దుంగతరంగహస్తనటనో శ్రద్యోగంబు గావింపదే. 782
- క. నలినోదరుభక్తుని గని, కులజలు నందాశ్రుజలము శ్రగురియుపగిది మ్రాఁ
కులు పూఁదేనియ లొలికెడు, నలినాక్షునిచేతివంశ శ్రనాశము మ్రోచున్. 783

- కా. నామోసంబున కెద్ది మేర వినవే శ నాపూర్వజన్మంబునక
లేమా నోమును నోముచో నకట కా శ శిందీతటికే వేణు వై
భూమిం బుట్టెద నంచుఁ గోరఁ దగదే శ బోధిల్లి యట్లైన నీ
బామం దిప్పుడు మాధవాధరసుధా శ పాసంబు గల్గుం గదే. 784
- క. కాశిందీకూలంబున, నాళీ యీ నందసుతుని శ యధరామృతముం
గోలెడివేణువ నగునో, మేలాగున నోమ వచ్చు శ నెఱిగింపఁ గదే. 785
- క. వనితా కృష్ణుడు నల్లని, ఘన మనియున్ వేణురవము శ గర్జన మనియున్
మనమునఁ దలంచి రొప్పుచు, ననవరతము నెమలితుటుము శ లాడెడిఁ గంటే. 786
- క. గిరిచరమిధునమూ లోలిం, బరికింపఁగఁ గృష్ణపాద శ పద్మాంకిత మై
సురరాజునగరికంటెను, దరుణీ బృందావనంబు శ దద్దయు నొప్పెన్. 787
- మ. అమరేంద్రాంగన లాకసంబున విమా శ నారూఢ లై పోవుచుం
గమలాక్షున్ శుభమూర్తిఁ గాంచి మురళీ శ గానంబు లందంద క
ర్ణములన్ నిల్పుచు మేఖలల్ వదలఁగా శ నాథాంకమధ్యంబులం
బ్రమదా వ్రాలిరి చూచితే వివశ లై శ పంచాశుగభ్రాంత లై. 788
- ఉ. కానల నుండుచున్ సరస శ గానవివేకవిహీనజాతు లై
వీనుల నేడు కృష్ణముఖ శ వేణురవామృతధార సోఁకిక
మేనులు మేఠలున్ మఱిచి శ మెత్తనిచూడ్కి మృగీమృగావళుల్
మానిని చూడ వస్తు బహు శ మానము చేసెఁ గృతార్థచిత్తలై. 789
- ఉ. తల్లులచన్నుఁబాలు మును శ త్రాస్త్రతటిం దమకర్ణవీధులన్
వల్లభ మైనమాధవుని శ వంశరవామృతధార సొచ్చినం
ద్రుళక పాలు రాఁ దివిక శ దూఱక మానక కృష్ణమీఁద దృ
గ్వలులు సేర్చి నిల్చె నదె శ వత్సము లంగనలార కంటిరే. 790
- మ. మమతన్ మోములు మీఁది కెత్తుకొని రో శ మంధంబు సాలించి హృ
త్కమలాగ్రంబులఁ గృష్ణు నిల్పి మురళీ శ గానామృతశ్రేణి క
ర్ణములం గోలుచు మేఠ మాని గళితా శ నందాశులై చిత్రిత
పమ లై గోవులు నూచు చున్న వవిగో శ పద్మాక్షి వీక్షించితే. 791
- మ. జగతీజంబులశాఖ లెక్కి మురళీ శ శబ్దామృతస్వందమున్
మిగులన్ వీనులఁ ద్రావి వ్రేగువడి నె శ మ్మిం గృష్ణరూపంబు చి
త్తగ మై యుండగఁ నడ్డపెట్టుకెయ నే శ త్రంబుల్ దగన్ మూసి యీ
ఖగముల్ సొక్కడిఁ జూచితే మునిజనా శ కారంబులం గామిని. 792
- మ. క్రమ మొప్పు నదు లెల్ల వంశరవ మా శ కర్ణించి సంజాతమో
హములన్ మన్నధసాయకక్షతవిశా శ లావర్త లై హంసవా

కృములం జీరి తరంగహస్తముల నా శ కర్మించి పద్మోపహా
రములం గృష్ణపదార్పనంబు సలిపె శ రామా విలోకించితే.

793

ఆ. వనిత నేడు కృష్ణు శ వంశనినాదంబు, విని పయోధరంబు విరులు గురిసి
తనశరీర మెల్ల శ ధవళాతపత్రంబు, జేసి మింట నీడ శ జేసె గంట.

794

క. మంచిఫలంబులు హరిచే, నించి కరాలంబనముల శ నెగడుచు నిదె క్రీ
డించెద రంగన చూడుము, ¹చెంచితలం బింధపత్ర శ చేలాంచితలన్.

795

క. ఉల్ల సితకుచభరంబున, నల్లాడెడినడుముతోడ శ నలరులదండ
భిల్లి యొక తె హరి కిచ్చెను, హల్లోహలకలిత యగుచు శ నంగన కంట.

796

క. గిరు లెల్ల జలము లయ్యెం, దరు లెల్లను బల్లవించె శ ధరణిగగనభా
చరు లెల్లను జొక్కిరి హరి, మురళిరవామృతము సోడ శ ముద్దియ కంట.

797

మ. బలకృష్ణాంఘ్రిసరోజసంగమముచే శ భాసిలుము ధన్య మై
ఫలపుష్పంబుల గానికల్ గురిసి సం శ భావించి మి న్నందుచు
జలఘాసంబుల గోవులం దనిపి చం శ చదూబజరోమాంచ మై
వెలసెం జూడ గె దమ్మ యీగిరి పురో శ వీధి సరోజాననా.

798

వ. అని యిట్లు బృందావనవిహారి యైనగోవిందుని సందర్శించి పంచబాణభల్ల భగ్న
హృదయ లయి వల్లవకాంత లేకాంతంబుల జింతించుచు దత్సరతంత్ర లయి
యుండి రంత.

799

~~జయము~~ హే మం త ఋ తు వ ర్ణ న ము. ~~జయము~~

క. శామంతికాస్త్రగంచిత, సీమంతవతీకుచోష్ణ శ జితశీతభయ
శ్రీమంతం బయి గొబ్బున, హేమంతము దోచె మగను శ డేచె విరహులన్.

క. ఉత్తరపుగాలి విసరె వి,యత్తలమున దుహినకిరణ శ డహితుం డయ్యెం
బొత్తు జరిగె మిథునములకు, నెత్తమ్ములు దటిగె హిమము శ నెలకొనియె నృపా.

క. అహములు సన్నము లయ్యెను, దహనము హిత వయ్యె దీర్ఘ శ దశ లయ్యె నిశల్
బహుశీతోపేతం బయి, యుహుహూ యని వడకె లోక శ ముర్వీనాథా.

802

క. అన్నులచన్నులదండ వి,పన్నులు గా కెల్లవారు శ బ్రదికిరి గా కీ
చన్నులు మీఱిన వలి నా,పన్నులు గాకుండ దరమె శ బ్రహ్మాదులకున్.

803

ఆ. పొడుపుగొండమీదగ్బొడుచుట మొదలుగా, బరువువెట్టియనుడు పశ్చిమాద్రి
మఱుగుజొచ్చెగాక శ మసలిన జలిచేత, జిక్కె జిక్కెననగ శ జిక్కకున్నె.

క. చెంగలవ్వవిరులగంధము, మంగళముగ గోలుచున్న శ మధుపము లొప్పె
న్నంగజవహ్నులపై ను, పొంగి విజృంభించుపాగల శ పోలిక నధిపా.

805

ఆ. శంభుకంట నొకటి శ జలరాశి నొక్కటి, మఱియు నొకటి మనుజ శ మందరముల
నొదిగెగాక మెఱసి శ యున్నమూడగులు, చలికి నోడి భక్తి శ సలుపకున్నె.

శా. (ఈ హేమంతమురాకజూచి రమణీ శ్రీ హేలాపరీరంభన

తానోయ్యంబునఁ గాని దీని గెలువకా శ్రీ శక్యంబు గా దంచుఁ దా
రూపాపోహవిధిం ద్రిమూర్తులు సతీ శ్రీ యుక్తాంగు లైనారు గా
కోహో వార ల దేమి సంతతవధూ శ్రీ యోగంబు రాఁగందురే.

807

క. ఈ హేమంతమురాకకు, శ్రీహరి యొక్కింత వడఁచి శ్రీ చింతింపంగా
నోహో వెఱవకు మని తా, మాహరికిని శ్రీకుచంబు శ్రీ లభయం బిచ్చెన్.)

వ. ఇట్లు నితాంతం బగుహేమంతంబున మొదలినెలతోలిదిసంబునందు నందుని
మందం గలగోపకుమారికలు రేపకడ లేచి చని కాళిందీజలంబులం దోగి జల
తీరంబున నిసుమునం గాత్యాయనీరూపంబుఁ జేసి సురభికుసుమగంధంబు లిశి
ధూపదీపంబు లిచ్చి బహువిధోపహారంబులు సమర్పించి.

809

క. ఓకాత్యాయని భగవతి, నీకా మ్రొక్కెదము నేము శ్రీ సేఁ డనుకంపకా
మా కిందఱకును వైశమ, శ్రీకృష్ణుఁడు మగఁడు గాఁగఁ శ్రీ జేయుము తల్లీ.

810

క. ఓతల్లి మాకుఁ గృష్ణుఁడు, చేతోవిభుఁ డైననాఁడు శ్రీ చెలువల మెల్లకా
నేతివసంతము లాడుచు, జాతర సేసెదము భక్తి శ్రీ చాతురితోడన్.

811

వ. అని నమస్కరించి హవిష్యంబులు గుడుచుచు నివ్విధంబున మాసవ్రతంబు సలిపి
రం దొక్కనాడు.

812

~~అని~~ గోపి కా వ స్త్రా ప హ రణ ము. ~~అని~~

మ. రమణుల్ ప్రొద్దున మేలుకాంచి సఖులకా శ్రీ రం డంచు నా త్తీయనా
మములం జీరి కుచద్వయీభరములకా శ్రీ మధ్యంబు లల్లాడఁగాఁ
బ్రమదోద్దామగజేంద్రయాన లగుచుం శ్రీ బద్మాక్షునిం బాడుచుకా
యమునాతీరముఁ జేరఁ బోయిరి గృహీ శ్రీ తానోన్యస్యహస్తాబ్జ లై.

813

వ. ఇట్లునదీతీరంబు సేరం జని గజగమనలు విజనప్రదేశంబున వలువలు విడిచి యిడి
మది శంకిలక లంకె లై క్రుంకు లిడఁ జలంబుల జలంబులు సొచ్చి.

814

క. వారిజలోచనుఁ బాడుచు, వారిజలోచనలు వారి శ్రీ వారికి వేడ్కకా
వారివిహారము సలిపిరి, వారివిహారములు జగతి శ్రీ వారికిఁ గలవే.

815

వ. ఆ సమయంబున.

816

క. తోయజనయనలు యమునా, తోయములం దుంబ యెఱిగి శ్రీ దూరగుఁ డయ్యుం
దోయజనయనుఁడు హరి తన, తోయముగోపకులు దానుఁ శ్రీ దోఁ తెంచెనృపా.

తరలము. 1 కదలకుం డని తోడివారలఁ శ్రీ గన్ను సన్నల నిల్పుచుం

బదము లొయ్యన నేలఁ బెట్టుచుఁ శ్రీ బద్మనేత్రుఁడు మాని యై
పొదలమాటున నల్ల నల్లన శ్రీ పొంచి పొంచి నతాంగుఁ డై
యదను గోరుచు డాసి ప్రేతల శ్రీ యంబరంబులు దొంగిలెన్.

818

వ. ఇట్లు దొంగిలి.

819

శా. ఉద్యద్గంధగజేంద్రగారవముతో శ యోమాంబరంబుల్ విభం
డాద్యు డర్భకుభంగి నర్భకులతో శ హాసార్థి యై కొంచు ద
న్నద్యంభఃకణశీతవాతజనితా శ నందంబుతో నెక్కడ దా
సద్యోముక్తదురంతపాదపజను శ స్సంతాపమున్ నీపమున్.

820

వ. అప్పు డయ్యింతు లిట్లనిరి.

821

క. మామావలువలు ముట్టకు, మామా కొనిపోకు పోకు శ మన్నింపు తగన్
మామాన మేల కొనియెడు, మామానసహరణ మేల శ మానుము కృష్ణా.

సీ. బహుజీవనముతోడ శ భాసిల్లి యుండుటో, గోత్రంబు నిల్పుటో శ కూర్చితోడ
మహి నుద్ధరించుటో శ మనుజసింహంబవై, ప్రజల గాచుటా కాక శ బలి దెరల్చి
పిన్న వై యుండియు శ బెంపు వహించుటో, రాజుల గెల్పుటో శ రణములందు
గురునాజ్ఞ సేయుటో శ గుణనిధి వై బలప్రఖ్యాతి జూపుటో శ భద్రలీల

ఆ. బుధులు మెచ్చ భువి బ్రజుద్ధతమెఱయుటో, కల్కితనముసేయ శ ఘనత గలదె
వావి లేదు వారి శ వారు నానా రసి, యెఱుంగ వలదె వలువ శ లిమ్ము కృష్ణ.

823

క. కొంటివి మాహృదయంబులు, గొంటివి మానంబు లజ్జ శ గొంటివి వలువల్
గొంటి విడ నెట్లు సేసెదో, కొంటెవు గద నిన్ను నెఱిగి కొంటిమి కృష్ణ.

824

సీ. రాజసంబున నీవు రంజిల్లు తెఱుంగమే, చెలరేగి వింతలు శ సేయు చుండ
సత్త్వసంపద గల్గి శ జరుగుట దలఁపమే, సిరి గల్గి యన్యుల శ జెనకు చుండ
గురుతరత క్తియు క్తుడ వౌట జూడమే, తామసంబున నెగ్గు శ దలఁచు చుండ
నొకభంగితో నుండకంటఁ జింతింపమే, మాయావియై మాఱుమలయు చుండ

ఆ. నేమిజూడవాడ శ వేపాటి గలవాడ, వేగుణంబు నెఱుంగ శ వెల్లయెడల
నొదిగి యుండ నేర శ వోరంతప్రాద్దును, బటము లీ గదయ్య శ పద్మనయన.

క. రాజుల నెఱుంగవు బలిమిని, రాజులైదు చీర లీవు శ రమణుల మింకన్
రాజున కెఱిగించెద మో, రాజీవదళాక్ష నీవు శ రాజవె ధరకున్.

826

వ. అని పలికిన కన్నియలపలుకులు విని మందహాససుందరవదనారవిందు జై
గోపాలబాలకులకరంబులం గరంబులు ప్రేసి యమ్మదియల నుద్దేశించి నెఱవాది
చతురుం డిట్లనియె.

827

శా. రామల్ రాజులతోడ నీపనికి నా శ రంభింతురే మీక్రియన్
మోమా టమియు లేక దూతెదరు మీ శ మోసంబు చింతింప రం
భోమధ్యంబున నుండి వెల్వడి వెసం శ బూర్ణేందుబింబాననల్
మీమీచీరలు వచ్చి పుచ్చుకొనఁడా శ మీ కిచ్చెదం జెచ్చెరన్.

828

వ. అనిన నమ్మానవతు లొంజొరులమొగంబులు నూచి నగుచు మర్తంబులు నాటు

- నమ్మాటలకు మగుడం బలుక సిగ్గు వడుచు నగ్గలం బయినచలిని వలిగొని కంఠ
ప్రమాణజలంబులం దుండి డోలాయమానమాసన లై యి ట్లనిరి. 829
- క. మావలువ ¹లాగడంబున, నీ వేటికిఁ బుచ్చుకొంటి శ్రీ నీ వల్పుడవే
నీ వెఱుంగని దే మున్నది, నీ విందఱలోన ధర్మ శ్రీ నిరతుడవు గదే. 830
- శా. ఇంతుల్ తోయము లాడు చుండ మగవా శ్రీ రేతెంతురే వచ్చిరా
యింతల్ సేయుదురే కృపారహితు లై శ్రీ యేలోకమం దైన నీ
వింతల్ నీతలఁ బుట్టె గాక మఱి యే శ్రీ వీ కృష్ణ యోచెల్ల నీ
చెంతఁ దానుల మై చరించెదము మా శ్రీ చేలంబు లిప్పింపవే. 831
- క. వచ్చెదము నీవు పిలిచిన, నిచ్చెద మే మైన నీకు శ్రీ నెటు సొరు మనినం
జొచ్చెదము నేడు వత్తము, లిచ్చి మముం గరుణతోడ శ్రీ నేలుము కృష్ణా. 832
- వ. అనిన దరహాసితవదనుం డై హరి యి ట్లనియె. 833
- క. ఏతరుణుడు మగఁ డగుటకు, మీతపములు సెప్పుఁ డింక శ్రీ మీయానలు సుం
డి తప్పిన నీకూరిమి, మీతలలనె వుట్టె నోటు శ్రీ మేదిని లేదే. 834
- క. ఎవ్వనిఁ గని మోహించితి, రెవ్వడు మీమానధనము శ్రీ లెల్ల హరించె
నివ్వటిలు మీకుఁ గూరిమి, యెవ్వనిపైఁ బలుక రాదె శ్రీ యే నన్యుడనే. 835
- వ. అనిన విని సుందరు లనోన్యన్యసందర్శనంబులు సేయుచు హృదయారవిందంబు
లందుఁ గందర్పండు సందడింప నగుచు నిరుత్తర లయ యున్న లోకోత్తరుం
డి ట్లనియె. 836
- క. నాయింటికి దానుల రై, నాయాజ్ఞ వహించి మీరు శ్రీ నడచెద రేనిఁ
మీయంబరంబు లిచ్చెదఁ, దోయంబులు వెడలి రండు శ్రీ తోయ్యలులారా. 837
- వ. అనిన విని హరిమధ్యలు చలికి వెఱచి సలిలమధ్యంబున నిలువ నోపక. 838
- క. కొందఱు వెడలుద మందురు, కొందఱు వెడలుటయు సిగ్గుఁ శ్రీ గొను గోవిందుం
డందురు కొందఱు దమలోఁ, గొందల మందుదురు వడడు శ్రీ గొని మనుజేంద్రా. 839
- వ. మఱియు నెట్టకేలకుఁ జిత్తంబులు గట్టిపఱచుకొని తనుమధ్యలు తోయమధ్యంబు
వెలువడి. 840
- క. చంచల్స్థులవకోమల, కాంచనసవరత్నఘటిత శ్రీ కంకణరుచిరో
దంచితకరసంఛాదిత, పంచాయధగేహ లగుచుఁ శ్రీ బడఁతులు వరుసన్. 841
- వ. చని ప్రాణలైనసుందరుల ముందట నిడుకొని మగదగమనలు మందహాసంబుతోడ
నెదుర నిలిచిన నరవిందనయనుం డి ట్లనియె. 842
- నీ. శృంగారవతులార శ్రీ సి గ్గేల మిముఁ గూడి, పిన్ననాటనుగోలెఁ శ్రీ బెరిగినాడ
నెఱుంగనే మీలోన శ్రీ నెప్పుడు నున్నాడ, నేను జూడనిమర్త శ్రీ మెద్ది గలదు
వ్రతనిష్ఠ లై యుండి శ్రీ వలువలు గట్టక, నీరు సొత్తురె మీరు శ్రీ నియతి దప్పి

కాత్యాయనీదేవిః శ గల్ల సేయుట గాక, యారీతి నోమువా శ రెండుఁ గలరు
ఆ. వ్రతఫలంబు మీరు శ వలచినఁ ¹జక్కన, నింతు లెల్ల జేతు శ లెత్తి మ్రొక్కి
చేరి పుచ్చుకొనుడు శ చీరలు సిగ్గువో, నాడ నేల యెగ్గు శ లాడ నేల. 843

వ. అనిన విని మానవతులు దమలోన. 844

మ. వ్రతముల్ సేయుచు నొక్కమాటయిన నె శ వ్యాక విచారించినక
వ్రతభంగంబులు మాను నట్టివరదుక శ వామాక్షు లీక్షించియుక
గతచేలాప్లవనంబు నేడు వ్రతభం శ గం బంచు శంకించి ఘా
లతలన్యస్తకరాబ్జ లై సరసలీ శ లక మ్రొక్కి ర ట్లందఱున్. 845

క. బాలలకు హస్తకీలిత, ఫాలలకు నితాంతకీత శ పవనాగమనా
లోలలకు సంబరములు గృహాలుడు హరి యిచ్చె భ క్త శ పాలుం డగుటన్. 846

ఆ. చీర లపహరించి శ సిగ్గులు విడిపించి, పరిహసించి యైనఁ శ బరంగ మనకు
ఘనుడు నోముకొఱత్రగాకుండ మ్రొక్కించె, ననుచు హరినుతించిరబలలెల్ల.

క. ఉల్లములు నొవ్వ నాడినఁ, గల్లలు సేసినను నగినఁ శ గలఁచిన నైనక
వల్లభులు సేయకృత్యము, వల్లభలకు నెగ్గు కాదు శ వల్లభ మధిపా. 848

వ. ఇట్లు హరి వలువ లిచ్చినం గట్టుకొని సతు లతనియందు బద్ధానురాగ లయ్యఁ
జలింపక తెప్ప లిడక తప్పక చూడ నాప్రోడ యెఱింగి చేరి వారి కిట్లనియె. 849

సీ. లక్షణవతులార శ లజ్జించి చెప్పరు, గాని మీమర్మముల్ శ గానబడియె
ననుఁ గొల్వఁ జింతించి శ నారు నాచేతను, సత్యంబు మీనోము శ సఫల మగును
గామితార్థంబుల శ కలిమిఁ జెప్పఁగ నేల, ననుఁ గొల్వ ముక్తి శ నడవ వచ్చుఁ
గడమ కూడఁగ నంబి శ కాదేవి నోమంగ, నటమీఁద రాత్రులు శ యందు మీకు
ఆ. నన్ను బొందగల్గు శ నమ్మి పొండని హరి, వల్క నింతు లెల్ల శ భ్రాంతిఁ జనిరి
తపము పండె ననుచుఁ శ దత్పదాంబుజములు, మానసింతుకొనుచునమందకడకు.

~~మునిభార్య~~ మునిభార్య అన్నముఁ దీసికొని వచ్చి శ్రీకృష్ణుని నారగింపఁ జేయుట. ~~మునిభార్య~~

వ. ఇట్లు గోపకన్యకలందుఁ బ్రసన్నుండై గోవిందుండు బృదాననంబు దాటి దూ
రంబున ధేనువుల మేపుచుండఁ జండకిరణనియెండంబడి దండి చెడి తరులదండ
నండ గొనుచు నాతపత్రాకారంబు లై నీడలు సేయు చున్నవృక్షంబుల నీక్షించి
కృష్ణబలశ్రీరామదేవప్రళై స్రవిశాలార్జున ప్రముఖులకుం దక్కినగోపకు లి ట్లనిరి.

మ. అపకారంబులు సేయ వెవ్వరికి నే శ కాంశంబులం దుండు నా
తపశీతానిలవర్ష వారణము లై శ త్వగ్గంధనిర్యాసభ
స్థపలాశాగ్రమరందమూలకుసుమ శ చ్ఛాయాఫలశ్రేణిచే
నుపకారంబులు సేయు నర్థులకు నీ శ యుర్వీజముల్ గంటిరే. 852

వ. అని చిగురాకు పువ్వు గాయ పండుతండంబుల వ్రేగున వీరినతరువులనడిమి

తెరువులం బసులదాటుల దాటించి యమునకుం జని వెడడమడుగుల మెల్లన చల్లనిసీరు ద్రావించి తత్సమీపంబున మేపుచు వల్లపు లెల్ల మూడలు గొని యాకలి గొంటి మని విన్నవించినఁ దనకు భక్తురాం డగువిప్రభార్యలవలనం బ్రసన్నుఁ డై వారలం జూచి రామసహితుం డైనవారి యిట్లనియె. 853

సీ. వల్లపులార యీ శ్ర వణమున విప్రులు, బ్రహ్మవాదులు దేవ శ్ర భవణమునకు నరుగుట కాంగిర శ్ర సాహ్వయసత్త్వంబు, సలుపుచు నున్నారు శ్ర సనుడు మీరు మానామములు సెప్పి శ్ర మైత్రితో నడిగిన, నన్నంబు వెట్టెద శ్ర రనుచుఁ బలుక వారలు చని విప్ర శ్ర వరుల కెల్లను మ్రొక్కి, పసుల మేపుచు బల శ్ర భద్రకృష్ణు తే. లలసి పుత్తైంచి రిట మమ్ము శ్ర నన్న మడుగ, ధర్మవిదులార యర్థిప్ర శ్ర దాతలార పెట్టుడన్నంబుశ్రాంతులఁ శ్ర బిలిచి తెచ్చి, పెట్టుదురుగాఁబె మిముబోటి శ్ర పెద్దలెల్ల.

క. ఘనదీక్షితునకు నైనం, జనుఁ గుడువఁగఁ బశువధంబు శ్ర సౌత్రామణియుం జనినవెనుక దోషము లే, దనఘాతకలార పెట్టుఁ శ్ర డన్నము మాకున్. 855

వ. అని గోపకులు పలికిన. 856

మ. క్రతువుక మంత్రముఁ దంత్రముక ధనములుం శ్ర గాలంబు దేశంబు దే వతయుక ధర్మము నన్యముల్ దలఁప నె శ్ర వ్యా డట్టిసర్వేశ్వరుక మతి నూహింపక గోపబాలుఁ డనుచుక శ్ర మందస్థితిం జూచి దు ర్మతు లై యన్నము లేదు లే దనిరి స శ్ర మ్మానక్రియాశూన్యు లై. 857

వ. అంత గోపకులు నిరాశు లై వచ్చి యెఱింగించిన హరి లొకికానుసారి యగుచు మీ రయ్యార్యుల నడుగక వారిభార్యలకు మారాకఁ జెప్పండన్నంబు వెట్టెద రని పంచిన వారలు సని బ్రాహ్మణసతుల దర్శించి నమస్కరించి సంపూజితు లై యిట్లనిరి. 858

క. గోవుల మేపుచు నాఁకొని, గోవిందుం డన్న మడిగి శ్ర కొని రండని మ విష్ణావేశం బుత్తెంచెను, ధీవిలసితలార రండు శ్ర తెండన్నంబుల్. 859

వ. అనిన పిని గోవిందసందర్శనకుతూహల లై ధరణీసురసుందరులు సంభ్రమానం దంబులు డెందంబుల సందడింప భక్ష్య భోజ్య లేహ్య చోష్య పానీయశేదంబు ల్లుం గలిగి సంస్కారసంపన్నంబు లైన యన్నంబులు కుంభంబుల నిడికొని సం థంథంబుల సముద్రంబునకు నడచునదుల తెఱంగున. 860

క. బిడ్డలు మగలును భ్రాతలు, నడ్డము చని వల దనంగ శ్ర నటు దలఁ డని మా తొడ్డుచు జగదీశ్వరునకు, జడ్డన నన్నంబు గొనుచుఁ శ్ర జని రాసుదతుల్. 861

వ. చని యమునాసమీపమున నవపల్లవాళిరేకంబును విగతవనచరశోకంబును నైనయశోకంబుక్రింద నిర్మలస్థలంబున. 862

సీ. ఒకఁబలికానిపై శ్ర నొకఁచేయి నాఁచి వే,తొకఁచేత లీలాబ్జ శ్ర మూచువానిఁ గొప్పన కందని శ్ర కొన్నికుంతలములు, సెక్కుల నృత్యంబు శ్ర సేయువానిఁ

- గుఱుచుచుండులు వుచ్చి క కొమ రారఁ గట్టిన, పసిఁడివన్నియ గలకపటమువాని
నాదలఁ దిరిగి రా క నలవడఁ జుట్టిన, దట్టంపుఁబించెపు క దండవాని
తే. రాజితోత్పలకర్ణ పూ క రములవాని, మహితపల్లవపుష్పదా క మములవాని
భువనమోహనతటవేషభూతివానిఁ, గనిరి కాంతలు కన్నుల క కటపు దీఱ. 863
- క. కని లోచనరంధ్రంబుల, మును మిడి హరిలలితరూప క మును లోఁగొని నె
మ్మనములఁ బరిరంభించిరి, తనుమధ్యలు హృదయజనితకృతాపము వాయన్. 864
- వ. ఇవ్విధంబున. 865
- క. వారితనర్వస్పృహ లై, వా రందఱుఁ దన్నుఁ జూడ క వచ్చుట మదిలో
వారిజనయనుడు వొడగని, వారికి ని ట్లనియె నగి య క వారితదృష్టిన్. 866
- శా. కాంతారత్నములార మీగృహములం క గల్యాణమే యేమి గా
వింతుక మీ కిటు రండు మమ్ము నిచటక క వీక్షింప నేతెంచి నా
రెంతేవేడుకతో నెఱుంగుదుము ని క ర్హేతుస్థితిక నన్ను ధీ
మంతుల్ మీక్రియఁ జేరి కందురు గదా క మత్సేవలక సర్వమున్. 867
- వ. కావున గృహస్థు లైన మీపతులు మిమ్ముం గూడి క్రతువు నిర్విఘ్నంబుగా సమా
ప్తించెదరు మీరు యాగవాటంబునకుం జనుం డనిన విప్రభార్య లి ట్లనిరి. 868
- మ. తగునే మాధవ యిట్టివాఁడిపలుకుల్ క ధర్మంబులే మాయెడక
మగలుక బిడ్డలు సోదరుల్ జనకులుక క మమ్ము నివారింప మ
చ్చిగ నీయంఘ్రులు సేరినార మట వోఁ క జేకొందురే వార లా
పగి దే మొల్లము కింకరీజనులఁగా క భావించి రక్షింపవే. 869
- వ. అనిన జగదీశ్వరుండు. 870
- నీ. నాసమీపమున నుగ్ధున్నా రంచు నలుగరు, బంధులు భ్రాతలు క పతులు సుతులు
మిమ్ము దేవత లైన క మెత్తు రంగనలార, నాదేహసంగంబు క నరుల కెల్ల
సౌఖ్యానురాగసంకజనకంబు గాదు ము, క్తిప్రదాయకము నా క కీర్తనమున
దర్శనాకర్ణన క ధ్యానంబులను గర్త, బంధదేహంబులఁ క బాసి మీరు
తే. మానసంబులు నాయందు క మరగఁజేసి, నన్నుఁజేరెద రటమీదఁకనమ్ముడనుచుఁ
బలికి వారలు దెచ్చిన క భక్షణాదు, లాప్తవర్గంబుతో హరి క యారగించె. 871
- క. పరమేశ్వరార్పణంబుగఁ, బరజనులకు భిక్ష యిడినఁ క బరమపదమునం
బరఁగెద రట తుది సాక్షాత్పరమేశుఁడు భిక్ష సేయ క ఫల మెట్టిదియో. 872
- వ. ఇట్లు సర్వేశ్వరుం డయినహరికి భిక్షయిడి తమభార్యలతనివలనం గృతార్థ లగుట
యెఱింగి భూసురవరులు తమలో ని ట్లనిరి. 873
- చ. కటకట మోసపోయితిమి క కాంతలపాటియు బుద్ధి లేదు నేఁ
డిట హరిఁ గానఁ బో నెఱుగ క మేము మరాత్తుల మేము కల్మషో
ద్భటులము విష్ణుమారగుల క ప్రాజ్ఞత లేల తపంబు లేల స

- ర్యటనము లేల శీలములు శ్రయాగములు మఱి యేల కాల్పనే. 874
- క. జపహోమాధ్యయనంబులు, దపములు వ్రతములును లేని శ్రీతరుణులు హరిన
తృప్తప బడసి రన్ని గలిగియు, జపలత బొందితిమి భక్తి శ్రీ సలుపమి నకటా.
- క. సురగురు లగుయోగీంద్రుల, సరుదుగ మోహితుల జేయు హరిమాయమముక
నరగురుల మూఢవిప్రుల, సురవడి మోహితుల జేయ శ్రీ నోపక యున్నే. 876
- మ. క్రతువుల్ ధర్మము మంత్రతంత్రధనముల్ శ్రీకాలంబు దేశంబు దే
వతయు వహ్నులు మేదినిసురులు నె శ్రీ వ్యా డట్టినర్వేళు డీ
క్షీతి రక్షింప జనించినా డెఱుగ మా శ్రీభర్తకుం గర్తకుం
గుతలోద్ధర్తకు మేము మ్రొక్కెదము ర శ్రీ నాథసంహర్తకున్. 877
- ~~జనన~~ సంపాదు లింద్రయాగము సేయ శ్రీకృష్ణనితో నాలోచించుట. ~~జనన~~
- వ. అని మఱియు ననేకవిధంబుల బాహ్యతాపంబులం బొంది హరిం దలంచి శమింపు
మని మ్రొక్కి బ్రాహ్మణులు కంసభీతు లయి బలకృష్ణసందర్శనంబు సేయం జన
రై రంత నక్కడ నఖిలదర్శనం దైనహరి యింద్రయాగంబు సేయం దలంచి
తనకడకు వచ్చిననందాదిగోపవృద్ధులం గని నందున కిట్లనియె. 878
- సీ. యాగంబు సేయంగ శ్రీ నర్థించి వచ్చితి, రీయాగమున ఫల శ్రీ మేమి గలుగు
నెవ్వఁడు దీనికి శ్రీ నీశ్వరుం డధికారి, యెవ్వఁడు సాధన శ్రీ మెంత వలయు
శాస్త్రీయమో జనా శ్రీ చారమో కార్యంబు, వైరుల కెఱిగింప శ్రీ వలదు గాని
యెఱిగెడిమిత్తుల కెఱిగింపఁదగు జేరి, యెఱిగి చేసి న గోర్కులెల్ల గలుగు
- ఆ. బగయుఁ జెలిమి లేక శ్రీ పరఁగినమిముబోటి, మంచివారి కేల శ్రీ మంతనంబు
తలఁపు లెల్ల మాకుఁ శ్రీ దగ నెఱిగింపవే, తాత వాక్కుధాప్త శ్రీ దాత వగుచు.
- వ. అని పలికినప్రౌఢకుమారునికిఁ దండ్రి యిట్లనియె. 880
- సీ. పర్జన్యఁ డధికుండుభగవంతుఁ డమరేంద్రుఁ, డతఃకీర్తియమూర్తులగుచునున్న
మేఘబృందంబులు శ్రీ మేదిసీతలముపై, నతనిపంపున భూత శ్రీ హర్షణము గ
జలములు గురియుఁ దృజ్జలపూరములఁ దోఁగి, పండు సస్యంబు లాశ్రపంట దమకు
ధర్మారకామ ప్రదాయకంబు గ లోకు, లెల్లను, బ్రదుకుదు శ్రీ గింత యెఱిగి
- తే. మేఘవిభుఁ డైనయింద్రుండు శ్రీ మెచ్చుకొఱకు
నింద్రయాగము సేయుదు శ్రీ రెల్లనృపులు
కామలోభభయద్వేష శ్రీ కలితు లగుచు
జేయ కుండిన నశుభంబు శ్రీ సెందుఁ బుత్ర. 881
- వ. అదియునుం గాక. 882
- ఆ. మఖము సేయ వజ్ర శ్రీ మది సంతసించును, వజ్ర సంతసంప శ్రీ వాన గురియు
వాన గురియుఁ గనవు శ్రీ వసుమతిఁ బెరుగును, గనవు మేసి ధేనుగణము బ్రదుకు.
- క. ధేనువులు బ్రదికె నేనియు, మానదు ఘన మైనపాడి శ్రీ మందలఁ గలుగుక

మానుగను బాఁడి గలిగిన, మానవులును సురలుఁ దనిసి శ్రమనుదురు వుత్తా.

వ. అని యిట్లు నొడివిన నందునివచనంబులు విని యింద్రునికిఁ గోపంబు దీపింప దనుజదమనుండు తండ్రి కిట్లనియె. 885

క. కర్తమునఁ బుట్టు జంతువు, కర్తమునన వృద్ధిఁ బొందుఁ శ్ర గర్తమునఁ జెడుం
గర్తమె జనులకు దేవత, కర్తమె సుఖదుఃఖములకుఁ శ్ర గారణ మధిపా. 886

క. కర్తములకుఁ దగుఫలములు, కర్తులకు నిడంగ రాజు శ్ర గాని సదా ని
మృర్తుఁ డగునీశ్వరుండును, గర్తవిహీనునికి రాజు శ్ర గాఁడు మహాత్మా. 887

వ. కావునఁ గర్తానుయాతంబు లయినభూతంబులకుఁ బురుషాత్మనివలనిభీతి యేటికిఁ బురాతనసంస్కారంబులు గుప్పలు గొని కప్పినఁ గర్తంబులఁ దప్పించి పెంపు వడయ నప్పరమేశ్వరుండును నేరఁ డితరులం జెప్ప నేల సురాసురనరాసీకం బులతోడిలోకంబు నిజసంస్కారవశం బై యంద డింది యున్నది సందేహంబు లేదు దేహి గర్తవశంబున గురుతనుదేహంబులం జొచ్చి వెడలు నొజ్జ వేలుపు నెచ్చెలి పగలు చుట్టంబులు కర్తంబు జీవుండు కర్తంబుతోడన వర్తించు నతనికిఁ గర్తంబు దైవతంబు కర్తంబునం బ్రదుకుచు నితరసేవ సేయుట సతి పతి విడిచి జారుం జేరినచందం బగు విప్రుండు వైదికకర్తంబున మెలంగు నృపతి ధరణీచాలనంబున సంచరించు వైశ్యుండు వాణిజ్యకృషికునీదగోరక్షణాదుల వర్తించు శూద్రుం డగ్రజన్తుల సేవించి బ్రదుకు నత్వరజస్తమోగుణంబు లుత్పత్తిస్థితిలయకారణంబు లందు రజంబున జగంబు జన్తించు రజోగుణ ప్రేరితంబు లయి మేఘంబులు వర్షించు వర్షంబునం బ్రజావృద్ధి యగు నింద్రుం డేమి సేయం గలవాఁ డదియునుం గాక. 888

శా. గోపింపం బని లేదు శక్రునికిఁ దాఁ శ్ర గోపించుఁ గా కేమి సం
క్షేపం బయ్యెడి దేమి పట్టణములుఁ శ్ర కేహంబులుఁ దేశమఁల్
వ్యాపారంబులు మీకుఁ బోయెడినె నై శ్ర లారణ్యభాగంబులఁ
గోపత్వంబున నుండుచుఁ మనకు సం శ్ర కోచింపఁగా నేటికిన్. 889

సీ. పసులకుఁ గొండకు శ్ర బ్రాహ్మణోత్తములకు, మఖము గావించుట శ్ర మంచిబుద్ధి
యింద్రయాగంబున శ్ర కే మేమి దెప్పింతు, రవి యెల్లఁ దెప్పింపుఁ శ్ర డరసిమీరు
పాయసంబులు నవూ శ్ర పములు నైదవుఁబిండి, వంటలుఁ బప్పును శ్ర వలయునట్టి
ఫలశాకములు వండఁ శ్ర బంపుడు హామంబు, సేయుండు ధేనుద శ్ర షీణలనిచ్చి

తే. బహురసాన్నంబు వెట్టుడు శ్ర బ్రాహ్మణులకు
నచలు లై పూజ లొనరింపుఁ శ్ర డచలమునకు
నధమచండాలశునకసం శ్ర హతికిఁ దగిన
భక్ష్యములఁ దెండు, కసవులు శ్ర పసుల కిండు. 890

శా. గంధాలంకరణాంబరావళులచే శ్ర గై సేసి యిచ్చెన్నముల్

బంధుశ్రేణియు మీరలుం గుడిచి నా శ భాషారతిక్ వేడుకల్
సంధిల్ల గిరి గో ద్వి జానలనమ శ స్కారంబు గావింపుఁ డో
జం ధర్మం బని తోచెనేని జనకా శ జన్మంబు ధన్యం బగున్. 891

వ. అని మఱియు నిలింపఁజిసొంపు దింపుతలంపున నిమ్మఖంబు తనకు సమ్మతం బని
గోవిందుండు వలికిన నందాదులు మేలు మే లని తద్వచనప్రకారంబునం బుణ్యా
హవాచనంబులు సదివించి ధరణీసురులకు భోజనంబు లిడి పసులకుం గసవు
లొసంగి రప్పడు. 892

మ. సకలాభీరులు వీడె కృష్ణుఁ డన నై శ జం బైనరూపంబుతో
నకలంకస్థితి నుండి శైల మిదె మీ శ రర్చింప రం డంచుఁ దా
నొక శైలాకృతిఁ దాల్చి గోపకులతో శ నొంపొండ పూజించి గో
పకదత్తాన్నము లాహరించె విభుఁ డా శ ప్రత్యక్షశైలాకృతిన్. 893

మ. వినుడే శైలము కామరూపి ఖలులక శ వేధించు నాజ్యాన్నముల్
మన మొప్పించిన నాహరించె మనలక శ మన్నించె జిత్తంబులో
ననుకంపాతిశయంబు సేసె మనపై శ నంచుక సగోపాలుఁ డై
వనజాక్షుండు నమస్కరించె గిరికిక శ వందారుమందారుఁ డై. 894

వ. ఇట్లు గోపకులు హరిసమేతు లై యగ్గిరికిం బూజనోపహారంబులు సమర్పించి
గోధనంబులం బురస్కరించుకొని భూసురాశీర్వాదవచనంబులతో గిరికిం బ్రదక్షి
ణంబు సేసి రాసమయంబున. 895

క. గుఱ్ఱములపరువు మెచ్చని, ¹నట్టలఁ గట్టినరథంబు శ నందప్రముఖుల్
గుఱ్ఱలయార్పులు సెలఁగఁగఁ, దొఱ్ఱులగమివెంట నంటఁ శ దోలి రిలేశా. 896

క. పాటించి గానవిద్యా, పాటవమునఁ దేరు లెక్కి శ బహుతానమఃలం
బాటలగంధులు కృష్ణునిఁ, బాటలఁ బాడిరి విరోధి శ పాటనుఁ డనుచున్. 897

క. కుండనిభాషీనంబులు, మండితవర్ణములు వివిధ శ మహితాకృతులుక
నిండినకడుపులుఁ గన్నుల, పండువులు గఁ బాడికుట్టి శ పదువులు జరిగెన్. 898

క. పొగ రెక్కినమూఁపురములు, దెగ గలవాలములు శైల శ దేహంబులు భూ
గగనములు నిండుఱంకెలు, మిగుల మెఱయువృషభగణము శ మెల్ల న నడచెన్. 899

వ. ఇట్లు పర్వతప్రదక్షిణంబు సేసి గోపకులు మాధవసమేతు లై మందకుం జని
రంత మహేంద్రుం డంతయు నెఱింగి మహారోషంబునఁ బ్రళయప్రవృత్తకంబు
లగునవ ర్తక మేఘంబులం జీరి యి ట్లనియె. 900

మ. పెరుగుల్ నేతులు ద్రావి క్రొవ్వి భువి నా శ భీరుల్ మదాభీరు లై
గిరిసంఘాతకఠోరప త్తదళన శ క్రిడాసమారంభదు
ర్భరదంభోళిధరుం బురందరు ననుం శ బాటించి పూజంప క

గిరికిం బూజలు సేసి పోయి రిదె పో శ కృష్ణుండు ప్రే రేఁగన్.

901

క. గురుదేవహీను బాలుని, గిరిభూజప్రముఖవాసుఁ శ గృష్ణు ననీశుం
బరిణామశీలుఁ గులగుణ, విరహీతుఁ జేపట్టి యిందు శ విడిచిరి గొల్లల్.

902

ఆ. విమలఘనతరాత్మ శ విజ్ఞానవిద్యచే, నిగుడ లేక యుడుప శ నిభము లగుచుఁ
గర్జమయము లైనశక్రతువుల భవమహార్ణవము గడవఁ గోరినారు వీరు.

903

శా. ఉద్యత్సంపద నమ్మి నందతనయో శ ద్యోగంబునన్ వెట్టు లై
మద్యాగంబు విసర్జనయ మని రీ శ మర్త్యుల్ వడిన్ మీరు మీ
విద్యుద్వల్లులఁ గప్పి గర్జనములన్ శ వేధించి గోవుల్ జనుల్
సద్యోమృత్యువుల బొంద తాల్ గురియూడే శ శౌర్యం బవార్యంబు గన్.

904

క. మీ వెంట వత్తు నే నై, రావణనాగంబు నెక్కి శ రయ మొప్పం గా
దేవగణంబులతోడను, గోవిందునిమంద లెల్ల శ గొందల వెట్టన్.

905

వ. అని యిట్లు వలికి జంభవైరి సంరంభంబున దంభోళి జళిపించి బింకంబున శంకి
పక కింకతోడ సంకలియ లూడ్పించిన మహానిలప్రేరితంబు లయి చని నందుని
మందమీఁద నమోఘంబు లైన మేఘంబులు మహాఘంబు లై పన్ని ప్రచండ
గతిం జండమరీచిమండలంబుఁ గప్పి దివి నిండి దిశ లావరించి రోదోంతరాశంబు
నిరంతరసీరంధ్రనిబిడాంధకారబంధురంబుగ నిరోధించి బలిభంజనద్వితీయపాద
పల్లవభగ్నం బైనబ్రంహ్మాండభాండంబుచిల్లుల జల్లించి తొరఁగుబహిష్కముద్ర
సలిలనిర్మలంబులవడువున నెడ తెగక తోరంబులైన నీరధారలం గురియుచు శిలల
వర్షించుచుఁ బిడుగుల అువ్వుచు నుండ మిట్టుపల్లంబులు సమతలంబు లయి యే
కార్ణవంబురూపు సూపిన నందు దుడుకడుచుచు నీడుచు విలయశిఖిశిఖాసన్నిభ
విజృంభమాణవిద్యుల్లాతావిలోకంబున రిమ్మలు గొని సొమ్మలు వోవు చున్న లేఁ
లును లేఁగలకు మూతంబు లడ్డంబు లిడి ప్రళయభైరవభేరిభాంకారభీషణంబు లగు
గర్జనఘోషణంబులఁ జెవుడువడి చిందఱవందఱలైన డెందంబులం గంది కుందివ్రా
లుధేనువులును ధేనువుల వెనుక నిడుకొని దురంతకల్పాంత¹కాలకీలి కరాళకాల
కంతకరగదాఘాత ప్రభూతంబు లై ననిర్ఘాతపాతంబులకు భీతంబు లై హరికి
మొక్కి. రక్ష ర ష్టేతిశబ్దంబులు సేయుకైవడి విడువనిజడిం బడి సైరింపక. శిరం
బులు వంచుకొని గద్గదకంతంబుల సంభారవంబులు సేయువృషభంబులును
వృషభాదిగోరక్షణంబు సేయుచు దుర్వారఘోరశిలాసారంబుల సారంబులు
సెడి శరీరంబులు భారంబు లైన మ్రానుపడుగోపకులును గోపకులం బట్టుకొని
దట్టం బయినవాసకొట్టునం బెట్టువడి బడుగునడుములు²నుసులువడ వడవడవడం
కుచు గోవిందునిం జీరుగోపికలును గోపికాజనకతినకుచకలశయుగళంబులమఱుం
గునం దలలు గుట్టుగొని పరవశు లైనశిశువులు గలిగి మహాఘోషంబుతోడ

నష్టం బైనఘోషంబుఁ జూచి ప్రబుద్ధు లైనగోపవృద్ధులు గొందఱు దీనజనరక్ష
కుం డైన పుండరీకాక్షునకు మ్రొక్కి యిట్లనిరి. 906

ఉ. అక్కట వానదోగి వ్రజ శ్రీ మాకుల మయ్యె గ దయ్య కృష్ణ నీ
వెక్కడ నుంటి వింతదడ శ్రీ వేల సహించితి నీపదాబ్జముల్
దిక్కుగ నున్న గోపకులు శ్రీ దీనత నొంద భయాపహారి వై
గ్రక్కునఁ గావ కి ట్లునికి శ్రీ కారుణికోత్తమ నీకుఁ బాడియే. 907

క. ఈ యుటుములు నీమెటుములు, నీయశనివిఘోషణములు శ్రీ నీజలధారల్
నీయాన దొల్లి యెటుఁగము, కూ యాలింపం గ దయ్య శ్రీ గుణరత్ననిధి. 908

క. వారి బరు వయ్యె మందల, వారికి నిడె పరులు లేరు శ్రీ వారింపం గా
వారిదపలభయంబును, వారిరుహదళాక్ష నేడు శ్రీ వారింపం గ దే. 909

వ. అనిన విని సర్వజ్ఞుం డైనకృష్ణుం డంతయు నెఱింగి. 910

ఉ. తన్నొకయింత గైకొనరు శ్రీ తప్పిరి యాగము చేసి రంచుఁ దా
మిన్నుననుండి గోపకుల శ్రీ మీఁద శిలల్ గురియించు చున్నవాఁ
డున్నతనిర్జ రేంద్రవిభ శ్రీ వోత్థితగర్వనగాధిరూఢుఁ డై
కన్నులఁ గానఁ డింద్రుఁ డిటు శ్రీ గర్వపరుం డొరుఁ గాన నేర్చునే. 911

క. దేవత లందఱు నన్నును, సేవీతురు రాజ్యమదముఁ శ్రీ జెందరు చెటుపం
గా వలదు మానభంగము, గావింపఁగ వలయు శాంతి శ్రీ గలిగెడుకొఱకై. 912

వ. అని చింతించి శిలావర్ష హతు లై శరణాగతు లైనఘోషజనుల రక్షించుట తగ
వని సకలలోకరక్షకుం డయినవిచక్షణుండు. 913

చ. కలఁగకుండి వధూజనులు శ్రీ కంపము నొందకుండి వ్రజేశ్వరుల్
తలఁగకుండి కుమారకులు శ్రీ తక్కినవారలు శ్రీ తాలవానచే
నలఁగకుండి పశువ్రజము శ్రీ నక్కడ నక్కడ నిల్వ నీకుండి
మెలపున మీకు నీశ్వరుండు శ్రీ మే లొసఁగుం గరుణార్ద్రచిత్తుఁ డై. 914

వ. అని పలికి. 915

~~ఇతఁడు~~ శ్రీకృష్ణుండు గోవర్ధనపర్వతము నెత్తుట. ~~ఇతఁడు~~

క. కిరి యై ధర యెత్తినహరి, కిరి సరసిజముకుళ మెత్తు శ్రీ గతిఁ ద్రిభువనశం
కరకరుఁ డై గోవర్ధన, కిరి యెత్తెం జక్క నొక్క శ్రీ కేలన్ లీలన్. 916

క. దండివి బ్రహ్మాండంబులు, చెండులక్రియఁ బట్టి యెగురఁ శ్రీ జమ్మెనుహరికిన్
గొండఁ బెకలించి యెత్తుట, కొండొకపని గాక యొక్క శ్రీ కొండా తలఁపన్. 917

వ. ఇట్లు గిరి యెత్తి. 918

శా. బాలుం డాడుచు నాతపత్ర మని సం శ్రీ భావించి పూగుత్తి కెం
గేలం దాల్చినలీల లేనగవుతోఁ శ్రీ గృష్ణుండు దా నమ్మహా

౯4౩, శ్రీకృష్ణుడు గోవర్ధన పర్వతము నెత్తుట.

బులు పలికిరి సిద్ధసాధ్యగంధర్వవరులు విరులు గురియించిరి సురలు శంఖదండు భులు మొరయించిరి తుంబురుప్రమాఖు లయిన గంధర్వులు పాడి రప్పడు. 929

క. వల్లవకాంతలు దనకథ, లెల్లను బాడంగ నీర శ జేతులు డంతక
వల్లవబలసంయుతుఁడై, యెల్లన గోష్ఠంబు సేరె శ సుర్వీనాథా. 930

వ. అయ్యవసరంబునఁ గృష్ణుచరిత్రంబులు దలంచి నెఱఁగుపడి గోపవసులు నందున కిట్లనిరి. 931

సీ. కన్నులు దెఱవని శ కడుఁజిన్నిసాపఁడై, దానవిచనుఁబాలు శ ద్రాగి చంపె
మూఁడవ నెలనాడు శ ముద్దులబాలుఁడై, కోపించి శకటంబు శ గూలఁ దన్నె
నేఁడాదికుట్టుఁడై శ యెగసి తృణావర్తు, మెడఁ బట్టుకొని కూల్చి శ మృతునిజేసె
దల్లి వెన్నలకు నై శ తనుతోలఁ గట్టినఁ, గొమరుఁడై మద్దులు శ గూల నీడ్చె
జే. బసులఁ గ్రేపులఁ గాచుచు శ బకునిఁ జేరె, వెలఁగతో వశ్చదైత్యుని శ వ్రేసిగడపె
సబలుఁడై ఖరదైత్యుని శ సంహరించె, నితఁడు కేవలమనుజుఁడై శ యెంచుచూడ.

క. తెంపరి యై రామునిచే, జంపించె బ్రలంబు మ్రొంగె శ జటులదవాగ్ని
సొంపు సెడఁ ద్రొక్కి కాళియుఁ, ద్రుంపక కాళిండి వెడలఁ శ దోలె లీలన్.

క. ఏడేండ్లబాలుఁ డెక్కడఁ, గ్రీడం గరి తమ్మి యెత్తు శ క్రియ నందఱముం
జూడ గిరి యెత్తు టెక్కడ, వేడుక నొకచేత నేడు శ వెఱఁ గాఁ గాదే. 934

క. ఓ నంద గోపవల్లభ, నీనందనుఁ డాచరించు శ నేర్పరితనముల్
మానవులకు శక్యంబులె, మానవమాత్రుడె నీ కు శ మారుడు దండ్రీ. 935

వ. అనిన విని నందుండు వారలం జూచి మున్ను తనకు గర్గమహాముని చెప్పినసంకే
తంబు దెలిసి శంక లేదు కృష్ణుండు లోకరక్షకుం డయినపుండరీ కాక్షుని నిజాం
శంబ యనుచు సంతరంగంబునం జింతింతు నని పలికిన నెఱఁగుపడి గోపకులు
గృష్ణుం డనంతం డని పూజించి రంత. 936

వ. హరి కేలక గిరి యెత్తి వర్షజలఖ శ న్నాభీరగోరాజకే
శరణం బైనఁ ద్రిలోకరాజ్యమదముం శ జాలించి నిర్గర్వుఁడై
సురభిం గూడి బలారి వచ్చి కనియె శ సొం పేది దుష్టప్రజే
శ్వరదుర్దాననిరాకరిష్ణుఁ గరుణా శ వర్ధిష్ణ శ్రీకృష్ణునిన్. 937

క. కని యింద్రుడు పూజించెను, దినకరనిభనిజకీరీట శ దీధితిచేతక
మునిహృదలంకరణంబులు, సునతోద్ధరణములు నంద శ సుతుచరణంబుల్. 938

వ. ఇట్లు నమస్కరించి కరకమలంబులు ముకుళించి హరికి హరిహాయుం డి ట్లనియె.

సీ. పరమ నీధామంబు శ భాసురసత్త్వంబు, శాంతంబు హతరజ శ స్తమము నిత్య
మధికతపోమయ శ మట్లు గావున మాయ, నెగఁడెడిగుణములు శ నీకు లేవు
గుణహీనుడవు గాన శ గుణముల నయ్యెడి, లోభాదికములు నీ శ లోనఁ జేర
వైన దుర్జననిగ్ర శ హము శిష్టరక్షయ్య, దగిలి చేయఁగ దండ శ ధారి వగుచు

- తే. జగముభర్తపు గురుడవు! జనకుడవును, జగదధీశుల మనుమూఢజనులు దలచి
నిచ్చవుట్టినరూపంబుఁ లీవు దాల్చి, హితము నేయుదు గాదె లోకేశ్వరేశ. 940
- క. నావంటిపెట్టివారిని, శ్రీవల్లభ నీవు శాస్త్ర సేవితీ వేనిం
గావరము మాసి పెద్దలత్తోవక జరగుదురు బుద్ధిఁ దోచిన నీశా. 941
- క. ఒక్కొక్కలోకముఁ గాచుచు, నెక్కుడుగర్వమున నేమె యీశుల మనుచుం
జొక్కి ననుబోటిపెట్టులు, నిక్కము నీమహిమఁ దెలియఁ నేర రనంతా. 942
- ఆ. వాసుదేవ కృష్ణుఁడ వరద స్వతంత్ర విజ్ఞానమయ మహాత్మ్య సర్వపుణ్య
పురుష నిఖలబీజ య భూతాత్మక బ్రహ్మ, నీకు వందనంబు య నిష్కలంక. 943
- శా. నీసామర్థ్య మెఱుంగ మేఘములచే య సీఘోషముఁ భీషణో
గ్రాసారంబున ముంచితిఁ మఖము నా య కై వల్లపుల్ సేయ రం
చోసర్వేశ భవ స్తహత్వగును నా య ద్యోగ మిట్లయ్యె నీ
దాసుఁ నన్నుఁ గృతాపరాధుఁ గరుణా య దర్శింపవే మాధవా. 944
- మ. నిను బ్రహ్మాదు లెఱుంగలేకు జడలా య నిష్ఠుండ లోకత్రయా
వనదుర్తానగరిష్టుడక విపులదు య రైదువ్యభూయిష్టుడక
వినయత్యాగవరిష్టుడక గుజన గ య ర్విశేష్టుడక దేవ నీ
ఘనలీలావిభవంబుపెరువుఁ దెలియం య గా నెవ్వడక సర్వగా. 945
- వ. అనిన విని నగుచు జలధర గంధీర రవంబున శక్రనకుం జక్రియి ట్లనియె. 946
- మ. అమరాధీశ్వర లక్ష్మణోఁ దగిలి యి య ట్లంధుండ వై యున్ననీ
సమదోద్రేకము ద్రుంచి నెచుటకు నీరజన్నంబు దప్పించితిం
బ్రమదశ్రీకులు దండధారి నగుకొ య భావింప రెవ్వని ని
క్కము రక్షింపఁ దలంతు నాకు సధనుం య గామితు జంభాంతకా. 947
- క. నాయాజ్ఞ సేయు చుండుచు, నీయధికారంబునందు య నిలువు సురేంద్ర
శ్రీయుతుడక వై మదింపకు, శ్రేయంబులు గల్గుఁ బొమ్ము య సితకరిగమనా. 948
- వ. అని యిట్లు జన్మనిం బలుకు చున్న కృష్ణునికి మ్రొక్కి గోగణసమేత యయిన
కామధేయపు భక్తజనకామధేయ నయనయీశ్వరున కిట్లనియె. 949
- క. విశ్వేశ విశ్వభావన, విశ్వాత్మనీ యోగినంద్య య విను నీచేతక
శాశ్వతుల న్నెఱి మిన్నును, శాశ్వతముగఁ గంటి మధిక య సౌఖ్యంబు హరి. 950
- వ. దేవా మాకుం బసమదవతరంబ విద్రుండవు భూసురగోసురసాధుసౌఖ్యంబుల
కొఱకు నిన్నిగద్రునిం జేసి ఁట్లుంబు గట్టు మని విరించి నియమించి పుత్రైంచె
నీవు భూతలభూరిభారినివారిణంబు సేయ నవతరించినహరి వని పలికి యంత. 951
- మ. సురభీక్షిరములక సురద్యుపమహా య శుండాలతానీతని
ర్జరగంగాంబువులక నిలింపజనని య సన్న్యాససంఘాబుతో
సురనాథుం డభిషిక్తుఁ జేసి పలికెక య సాంపార గోవిందుఁ డం

చు రణాక్రాంతవిపక్షుఁ డోయజదళా శ్శూన్య సాధుసంరక్షణన్.

952

సీ. తుంబురునారదా శ్దులు సిద్ధచారణ, గంధర్వులును హరి శ్కథలు వాడి
రమరకాంతలు మింట శ్నాడిరి వేల్పులు, గురియించి రంచిత శ్కుసుమవృష్టి
జగములు మూడును శ్సంతోషమునఁ బొందె, గుఱ్ఱులచన్నులఁగఁగురిసె బాలు
నవజలంబులతోడ శ్నదు లెల్లఁ బ్రవహించె నిఖిలవృక్షములు దేనియులు వడిసె
తే. సర్వలతికల ఫలపుష్పరచయము లమరె, బర్హతంబులు మణిగణప్రభల నొప్పె
బ్రాణులకు నెల్లఁ దమలోని శ్పగలు మానె, వాసుదేవునియభిషేక శ్వాసరమున.
వ. ఇట్లు గోపగోగణపతిత్వంబునకు గోవిందు నభిషిక్తుఁ జేసివీడ్కొని పురందరుండు
(దేవగణంబులతో దివంబున) కరిగె నంత.

954

శ్రీకృష్ణమూర్తి నందుని వరుణసగరమునుండి కొని తెచ్చుట.

సీ. నందుఁ డేకాదశి శ్నాఁడుపవాసంబు, సేసి స్త్రీహరిపూజ శ్సేసి దనజ
వేళ యెఱుంగక శ్వేగక ముంగర, ద్వాదశీస్నానంబు శ్దగ నొసర్చ
యమనాజలము సారశ్నం దొక్క దైత్యుండు, నందుని నరుణుని శ్సగరమునకుఁ
గొనిపోవఁ దక్కిన శ్గోపకు లందఱు, నందగోపకునిఁ గా శ్చక కలంగి

తే. రామకృష్ణులఁ బేర్కొని శ్రవము సేయఁ

గృష్ణుఁ డీశుండు దమతండ్రి శ్గికురువెట్టి
వరుణభృత్యుండు గొనిపోయి శ్వరుణుఁ జేర్చు
తెఱిగి రయమున నచ్చోటి శ్కేగె నధిప.

955

వ. అప్పుడు.

956

క. వచ్చినమాధవుఁ గనుఁగొని, చెచ్చెర వరుణుండు పు జ శ్సేసి విసేతుం డై
యచ్చుగ ని ట్లని పలికెను, విచ్చేసితి దేవ నాని శ్వేతంబునకున్.

957

ఉ. ఏవిభుపాదపద్మరతు శ్లెన్నడు నెవ్వరుఁ బొంద లేనిపెం
ద్రోవఁ జరింతు రట్టిబుధ శ్తోవక నీ వగుదెంచుటం బ్రమా
దావృత మయ్యెఁ జిత్తము గృ శ్తార్థత నొందె మనోరథంబు నీ
సేవఁ బవిత్రభావమునఁ శ్శెందె శరీరము నేడు మాధవా.

958

ఉ. ఏమరమేశ్వరుఁ జగము శ్లినిటిఁ గప్పినమాయ గప్పఁగా
నోపక పారతంత్ర్యమున శ్నుండు మహాత్తక యట్టిసేను ను
ద్దీపితభద్రమూర్తికి ను శ్ధీజనరక్షణవర్తికిం దనూ
తాపము వాయు మ్రొక్కెద ను శ్దార తపోధన చక్రవర్తికిన్.

959

చ. ఎఱుంగఁడు వీడు నాభటుఁ డొ శ్కించుక యైన మనంబులోపలం
దెఱుకువ లేక నీజనకుఁ శ్దెచ్చె దయం గొని పొమ్ము ద్రోహమున్
మఱివుము నన్ను నీభటుని శ్మన్నన సేయుము నీదుసైరణన్

వటలుదుఁ గాదె యోజనక శ్రవత్సల నిర్మల భక్తనత్సలా. 960

వ. అని యిట్లు వలుకు చున్నవరుణునిం గరుణించి తండ్రిం దోడ్కొని హరి దిరిగి వచ్చెనంత నందుండు దన్ను వెన్నుండు వరుణనగరంబుననుండి విడిపించి తెచ్చిన వృత్తాంతం బంతయు బంధువుల కెఱింగించిన వారలు కృష్ణుం డీశ్వరుం డనితలంచి రఖిలదర్శనుండయినయ్యాశ్వరుండును వారలతలం పెఱింగి వారికోరిక సఫలంబు నేయుడు నని వారి నందఱ బ్రహ్మాదంబున ముంచి యెత్తి. 961

ఆ. ప్రకృతి కామకర్త శ్రవరవశ మై యుచ్చసీచగతులఁ బొంది శ్రవణయ బ్రమసి తిరుగు చున్నజనము శ్రవెలియ నేరదు నిజగతివిశేష మీజగంబునందు. 962

మ. అని చింతించి దయాళుఁ డైనహరి మా శ్రవాయూర మై జ్యోతి యై యనిరూప్యంబును సత్య మై ¹యెఱుకె యై శ్రవనంద మై బ్రహ్మ మై యనఘాత్తుల్ గుణనాశమందుఁ గను ని శ్రవ్యాత్మీయలోకంబు గ్రక్కునఁ జూపెం గరుణార్ద్రచిత్తుఁ డగుచుకా శ్రవాలకశ్రేణికిన్. 963

వ. ఇట్లు హరి మున్నక్రూరుండు వొందినలోక మంతయుం (జూపి బ్రహ్మలోకంబు) నూపినం జూచి నందాదులు పరమానందంబునం బొంది వెఱచుపడి హంస స్వరూపకుం డైనకృష్ణునిం బొడగని పూజించి రంత. 964

చ. కలువలమేలికందువలు శ్రవ²కామునికయ్యపుబాళెముల్ విర³క్తులు దలడించువేళలు చ శ్రవోరకపంక్తులభోగకాలముల్ సెలువలు సైరణల్ విడిచి శ్రచిక్కుతలుల్ ఘనచంద్రచంద్రికా జ్వలితదిశల్ శరన్నిశలు శ్రవారకదుర్దశ లయ్యె నయ్యెడన్. 965

ఆ. కామతంత్రటీక శ్రవలువలజోక కం, దర్పుడాక విటుల శ్రవల్లిపోక చకితచక్రవాక శ్రవసంప్రీతజనలోక, రాక వచ్చె మేలు శ్రవరాక యగుచు. 966

క. పతి దనకరములఁ గుంకుము, సతిమొగమున నలడుభంగి శ్రవసముదయవేళాం చితకరరాగమున నిశా, పతి రంజించెకా నరేంద్ర శ్రవప్రాకృతిమొగమున్. 967

సీ. ⁴విటసేనపై దండు శ్రవెడలెడువలతేని, గొల్లెనపై హేమ శ్రవకుంభ మనఁగఁ గాముకధృతివల్లి శ్రవలు ద్రైప నెత్తిన, శంబరాంతకుచేతి శ్రవక్ర మనఁగ మారుండు పాంథుల శ్రవమానాటవులు గాల్పు, గూర్చిననిప్పుల శ్రవకుప్ప యనఁగ విరహిమృగముల శ్రవే టాడ మదనుండు, దెచ్చినమోహన శ్రవదీప మనఁగ

ఆ. వింతనునుపు గల్గి శ్రవృత్త మై యరుణ మై, కాంతితోఁ జకోరగణము లుబ్బు బొడుపుఁగొండచక్కిఁ శ్రవబొడిచె రాకాచంద్ర, మండలంబు గగన శ్రవమండలమున.

~~అంత~~ శరద్రాత్రిం గాన మొనర్చుకృష్ణునిదిగి గోపికలు వచ్చుట. ~~అంత~~

వ. ఇట్లు వొడిచి నవకుంకుమాంకితరమాముఖ⁵ మండలంబునుంబోలె నఖండం బైన

1. యతులమై. 2. కామునికయ్యపుబాళెముల్; కామశరాసవిముక్తబాళెముల్. 3. కలుకురథాంగ సంహృతిచకోరకపంక్తులభోగకాలముల్ 4. విరహులపై. 5. 'మండలమండితం బై యఖండం' వ్రా.ప్ర.

చంద్రమండలంబు బాడగని పుండరీకనయనుండు యమునాతటవనంబున జగ
 న్నోహనంబు గా నొక్కగీతంబు బాడిన విని పరాయత్తచిత్త లై తత్తటంబున
 వ్రేత లేపనులకుం జేతు లాడకయు గోవులకుం గ్రేవుల విడువకయు విడిచి
 విడిచియు నీడకయు నీడి యీడియు నీడినపాలు గాఁపకయుఁ గాఁచి కాఁచియుఁ
 గాఁగినపాలు డింపకయు డించి డించియు డించినపాలు బాలురకుం బోయకయుఁ
 బోసి పోసియుఁ బతులకుఁ బరిచర్యలు సేయకయుఁ జేసి చేసియు నశనంబులు
 గుడువకయుఁ గుడిచి కుడిచియుఁ గుసుమంబులు ముడువకయు ముడిచి
 ముడిచియుఁ దొడవులు దొడుగకయుఁ దొడిగి తొడిగియు గోష్ఠంబుపట్టుల
 నుండకయుఁ బాయనంబు నెఱయ వండకయు నయ్యెయెడల నిలువం బడకయుఁ
 గాటుకలు నూటి నీడకయుఁ గురులు సక్క నొత్తకయుఁ గుచంబుల గంధంబులు
 గలయ మెత్తకయుఁ బయ్యెదలు విప్పి కప్పకయు సఖులకుం జెప్పకయు
 సహోదరులు మగలు మామలు మఱిందులు బిడ్డలు నడ్డంబు చని నివారిం
 పం దలారింపకయు సంచలించి పంచభల్లునిభల్లుంబుల మొల్లంపుజల్లులపెల్లునం
 దల్లడిల్లి డిల్లపడి మొగిల్లగమి వెలువడి యుల్లసించుతల్లితలపొందున మంద
 గమన లమందగమనంబుల మంద వెలువడి గోవిందసందర్శనంబునకుం జని
 రప్పుడు.

969

మ. తరుణుల్ గొందఱు మూలగేహముల ను శ్రద్ధండించి రారాక త
 ద్వీరహాగ్నిం బరితాప మొందుచు మనో శ్రీ వీధి విభూ మాధవుం
 బరిరంభంబులు సేసి జారుఁ డనుచున్ శ్రీ భావించియుం జొక్కి పొం
 దిరి ముక్తి గుణదేహమున్ విడిచి ప్రీ శ్రీతి బంధనిర్ముక్తలై.

970

వ. అనిన నరేంద్రుం డి ట్లనియె.

971

క. జారుఁ డని కాని కృష్ణుడు, భూరిపరబ్రహ్మ మనియు శ్రీ బుద్ధి దలంపన్
 నేరరు గుణమయదేహము, లేరీతిన్ విడిచి రింతు శ్రీ లెఱిగింపు శుకా.

972

వ. అనిన శుకుం డి ట్లనియె.

973

మ. మును నేఁ జెప్పితిఁ జక్రికిం బగతుఁ డై శ్రీ మూఢుండు చైవ్యుండు పెం
 పునఁ గైవల్యపదంబు నొందె బ్రియ లై శ్రీ పొందంగ రా కున్న దే
 యనఘం డవ్యయుఁ డప్రమేయుఁ డగుణుం శ్రీ డై నట్టిగోవిందుమూ
 ర్తి నరశ్రేణికి ముక్తిదాయిని సుమీ శ్రీ తెల్లంబు భూవల్లభా.

974

ఆ. బాంధవమున నైనఁ శ్రీ బగ నైన వగ నైన, బ్రీతి నైనఁ బ్రాణ శ్రీ భీతి నయిన
 భక్తి నైన హరికిఁ శ్రీ బరతంత్రు లైయుండు, జనులు మోక్షమునకుఁ జనుదు రధిప.

వ. అటు గావునఁ బరమపురుషుండును నజుండును యోగీశ్వరేశ్వరుండును నైన
 హరిని సోఁకినస్థావరం బయిన ముక్తం బగు వెఱఁగుపడ వలవ దివ్యధంబున.

976

క. ఘనమధురగీతనినదము, విని వచ్చినగోపికలను శ్రీ వీక్షించి నయం

- బున మేటి ¹నుగుడి నేర్పరి, తనవాగ్విభవంబు మెఱయఁ గ దగ నిట్లనియెన్. 977
- శా. మేలా ²మీకు భయంబు వుట్టదు గదా గ మీమందకున్ సింహశా
ద్దాలానేకపముఖ్యముల్ దిగిగడిక్ గ దూరంబు లేతెంతురే
యేలా వచ్చితి రీనిశాసమయమం గ దిచ్చోట వ ర్తింతురే
చాలుం జాలు లతాంగులార చనుడా గ సంప్రీతితో మందకున్. 978
- శా. మీ రేతెంచినజాడఁ గానక వగన్ గ మీతల్లులుం దండ్రుల్
మీరాముల్ మఱిదుల్ తనూజులు గురుల్ గ మీసోదరుల్ బంధువుల్
మేరల్ మీటిరి లేరు పోయి రనుచున్ గ మీఘోషభూభాగమం
దేరీతిం బరికించిరో తగవులే గ యీసాహసోద్యోగముల్. 979
- చ. ఇలువడి నున్న నేసి హృద గ యేశుల ³సిగ్గులు వచ్చి య త్తమా
మల నెరియించి సోదరుల గ మానము సూటలు వచ్చి తల్లిదం
డ్రులరుచి మాన్చి బంధులకు గ రోత యొనర్చుచు జారవాంఛల్
వల నటి సత్కులాంగనలు గ వత్తురె లోకులు సూచి మెత్తురే. 980
- సీ. ప్రాణేశుఁ డెఱిగిన గ బ్రాణంబునకుఁ దెగు, దండించు నెఱిగిన గ ధరణివిభుడు
మామ యెఱిగిన గ మను వెల్లఁ జెడిపోవుఁ దలవరి యెఱిగినఁ గ దగులు నేయఁ
దలిదండ్రు లెఱిగినఁ గ దల లెత్త కుండుదు, రేరా లెఱిగిన గ నెత్తి పొడుచు
నాత్మజ లెఱిగిన గ నాదరింపరు చూచి, బంధువు లెఱిగిన గ బహి యొనర్తు
- ఆ. రితరు లెఱిగిరేని గ నెంతయుఁ జల్కుఁగా, జూతు రిందు నందు గ సుఖము లేదు
యశము లేదు నిర్భయానందమును లేదు, జారుఁ జేరఁ జనదుఁచారుముఖి. 981
- క. నడవడి గొఱ గా కున్నను, బడు గైనఁ గురూపి యైనఁ గ బామరుఁ డైనన్
జడుఁ డైన రోగి యైనను, విడుచుట మర్యాద గాదు గ విభు నంగనకున్. 982
- చ. ఇది యమునానదీజలస గ మేధితపాదపపల్లవప్రసూ
నదళవిరాజితం బగువ గ నంబు మనంబులు మేర దప్పెనో
⁴పొదఁ డటు నేడ్పుబిడ్డలకుఁ గ బోయఁడు పాలు విడుండు లేగలన్
మొదవులకున్ నిజేశ్వరుల గ ముద్దియలార భజింపుఁ డొప్పగన్. 983
- చ. వనితలు నన్నుఁ గోరి యిట గ వచ్చితి రింతఁ గొఱంత లేదు మే
లొనరె సమస్తజంతువులు గ నోలిఁ బ్రియంబులు గావె నాకు నై
నను నిలువంగఁ బోలదు స గ నాతనధర్మము లాఁడువారికిం
బెనిమిటులన్ భజించుటలు గ ⁵పెద్దలు సెప్పుచు నుండు రెల్లడన్. 984
- క. ధ్యానాకర్ణసదర్శన, గానంబుల నాతలంపు గ గలిగినఁ జాలుం
బూనెదరు కృతార్థము, మానవతుల్ చనుడు మరలి గ మందిరములకున్.
- వ. అనిన విని. 986

సీ. విరహాగ్నిశిఖలతో శ వెడలునిట్టూర్పుల, ముమ్మరంబునఁ గంది శ మోము లెండ
గన్నుల వెడలెడి శ కజ్జలధారలు, ¹కుచకుంకుమంబుల శ గ్రొచ్చి పాటఁ
జెక్కులఁ జేర్చిన చేతులవేడిమి, మోముడమ్ములమేలి శ మురుపు డిందఁ
బారిఁబారిఁబుంఖాను శ పుంఖంబులై తాడు, మదనుకోలలధైర్య మహిమ లెడల
తే. దుఃఖభరమునమాటలుదొట్టుపడఁగఁ, బ్రియములాడనిప్రియుఁజూచి శ బెగ్గడిల్లి
చరణములనేలవాయుచునంభ్ర మమునఁ, గాంతలెల్లను వగలనాక్రొంతలగుచు.

వ. ఇ ట్లనిరి.

988

మ. అకటా నమ్మితి మేము క్రూరుఁ డన ని శ న్నర్హంబె మాయగడ్డలో
సకలవ్యాప్తుల డించి నీపదసరో శ జాతంబు లర్చింపఁ జ
క్కక యేతెంచితి మీశుఁ డాధ్యుడ ముము శ యోనక్తులం గాచుపో
లికఁ గావం దగుఁ గావవే విమనమే శ లే కాంతలక్ భాతలన్.

989

మ. పతులక్ విడ్డల బంధులక్ సతులకుం శ బాటించు తే ధర్మ ప
ద్ధతి యా నంటివి దేహధారిణులకు శ ధర్మజ్ఞ చింతింపుమా
పతిపుత్రాదికనామమూర్తి వగుచు శ భాసిల్లునీయందుఁ ద
త్పతిపుత్రాదికవాంఛలం జలిపి సం శ భావించు టన్యాయమే.

990

మ త్తకోకిలము. నీపయి రతి సేయుచుందురు శ నేర్పరుల్ సతతప్రియో
ద్దీపకుండవు గాన నెవ్వగఁ శ దెచ్చునాథసుతాదులం
జూప నేటికి మన్నహాళలు శ సుట్టి నీకడ నుండఁగాఁ
బాప నేల మదీయతాపముఁ శ బాపం బోలుఁ గృపాసిధి.

991

సీ. నీపాదకమలంబు శ నెమ్మి డగ్గఱఁ గాని, తరలి పోవంగఁ బాదములు రావు
నీకరాజ్ఞంబులు శ నెఱి నంటి తినఁ గాని, తక్కినపనికి హస్తములు సొరవు
నీవాగమృతధార శ నిండఁ గ్రోలఁగఁ గాని, చెవు లవ్యభాషలు శ నీర విసవు
నీసుందరాకృతి శ నియతిఁ జూడఁగఁ గాని, చూడ వన్యంబులఁ శ జుక్కికనులు

ఆ. నిన్నకాని పలుక శ నేరవు మాజవ్యా, లొల్ల ననుచుఁ బలుక శ నోడ వీవు
మామనంబు లెల్ల శ మరపి దొంగిలితివి, యేమి సేయువార శ మింకఁ గృష్ణ.

992

చ. సిరికి నుదారచిహ్నములు శ సేయుభవచ్చరణారవిందముల్
సరసిజనేత్ర మాతపము శ సంపదఁ జేరితి మెట్టకేలన్
మరలఁగ లేము మామగల శ మాటల నొల్లము పద్మగంధముల్
మరగినతేలు లవ్యకుసు శ మంబులకుం జన నిచ్చయించునే.

993

ఆ. సవతు లేక నీవి శ శాలవక్షస్ఫులి, దొలసితోడఁ గూడఁ శ దోయజాతు.
మనువుమనుచు నెపుడు శ మాకాంత నీపాదకమలరజముఁ గోరుఁ శ గాదె కృష్ణ.

1. కుచకుంకుమంబుల • గ్రొచ్చి పాట. 2. బాపవే-బాసియేలు. 3. చెంతలఁ జేర నేర్పనే.

- ఉ. అత్తలు మామలు వగవ శ నాడిక కోడక నాథుల శుగా
యత్తులజేసి యిల్వరున శ లాటజి బోవంగ నీదునవ్వల
మెత్తినిమాటల మరుడు శ మేల్కని యేచిన వచ్చినార మే
పొత్తుల నొల్ల మోపురుష శ భూషణ దాస్యము లిచ్చి కావవే. 995
- మ. మగువల్ సిక్కిరె తొల్లి వల్లభులకూ శ మన్నించి తద్వల్లభుల్
మగపంతంబు దలంపరే తగులముల్ శ మాపాలనే పుట్టెనే
మగవా రాడెడుమాటలే తగవు నీ శ మాటల్ మనోజాగ్నిచే
బొగులం జాలము కౌగిలింపుము మముం శ బుణ్యంబు పుణ్యాత్మకా. 996
- ఉ. కుండలదీప్తగండమును శ గుంచితకుంతలఫాలము సుధా
మండితపల్లవాధరము శ మంజులహాసవిలోకనంబు నై
యుండెడునీముఖంబు గని శ యుండంగ వచ్చునె మన్మథేశ్వరో
దండవిముక్తబాణముల శ దాసుల మయ్యెద మాదరింపవే. 997
- సీ. నీయధరామృత శ నిర్ధరంబుల నేడు, నేరి వాతెలపై శ జలుక కున్న
నీ విశాలాంచిత శ నిర్దలవక్షంబు, గుచకుట్టలంబుల శ గూర్చ కున్న
నీరమ్యతరహస్త శ నీరజాతంబులు, చికురబంధంబుల శ జేర్చ కున్న
నీకృపాలోకన శ నివహంబు మెల్లన, నెమ్మైగంబులమీద శ నెఱప కున్న
- ఆ. నీ నవీనమాన శ నీ య సల్లాపంబు, కర్ణరంధ్రదిశల శ గప్ప కున్న
నెట్లు బ్రదుకువార శ మెండు జేరెడువార, మధిపవింగడగదెరయాడుకుయులు.
- మ. భవదాలోకనహాసగీతజము లై శ భాసిల్లు కామాగ్నుల
భవదీయాధరపల్లవామృతముచే శ బాపం దగుం బాపవే
ని వియోగానలహేతినంహతులచే శ నీతై భవచ్ఛింతల
భవదంఘ్రిద్వయవీధి బొందెదము నీ శ పాదంబులానం బ్రియా. 999
- క. తరుమృగఖగగోగణములు, కర మొప్పెడునిన్ను గన్న శ గానము విన్నం
గరగి పులకించు నబలులు, గరగరె నిను గన్న నీదు శ గానము విన్నన్. 1000
- సీ. ఈపంచబాణాగ్ని శ నేవెంట నార్దుము, నీ మంజువాగ్వృష్టి శ నెగడదేని
నీమన్తభాంభోధి శ నేత్రోవ గడతుము, నీదృష్టి నావయై శ నిలువదేని
నీచిత్తజద్వాంత శ మేజాడ జెఱుతుము, నీహాసచంద్రిక శ నిగుడదేని
నీదర్శకజ్వర శ మేభంగి నడతుము, నీనవాధరసుధ శ నింపవేని
- ఆ. నెట్లు నిర్వహింతు శ మేలాగు మాలాగు, కరుణ సేయవేని శ గదియవేని
మరుడు నిర్దయుండు శ మన నిచ్చునే యశో, దాకుమార యవతి శ ధైర్యచోర.
- క. అమరుల గాచినవారిక్రియ, గమలేక్షణ నీవు నేడు శ కరుణ నభయమా
స్తము మాయురముల శిరముల, బ్రమదంబున నిడుము మూర్ఛపాల్పడకుండన్.

- క. కట్ట తలమునుకలు నై, దట్టపువిరహాబ్ధితెరలు శ తరుణుల నేపణ
నెట్టు దరి జేర్చ వయో, కట్టిడివి గదా కుమార శ కరుణోదారా. 1003
- వ. అని యిట్లు కుసుమశరునిశరపరంపరాపరవశ లై యోకికలు లేక పలికి గోష్ఠి
కలదీనాలాపంబులు విని నవ్వి యోగీశ్వరేశ్వరుం డయినకృష్ణుం డాత్మారాముం
డై వారలతో రమించె నప్పుడు. 1004
- మ. కరుణాలోకములం బటాంచలకచా శ కర్తంబులక మేఖలా
కరబాహు స్తనమర్చనంబుల నఖాం శ కవ్యాపులక నర్తవా
క్పరిరంభంబుల మంజులాధరసుధా శ పానంబులం గాంతలం
గరగించెక రతికేళి గృష్ణుడు గృపం శ గందర్వు బాలాచ్ఛుచున్. 1005
- క. మక్కువ వికసితవదనలు, చక్కగఁ దనుఁ గొల్వ హాస శ చంద్రికతోడక
మిక్కిలి మెఱసెను గృష్ణుడు, చుక్కలగమినడిమిపూర్ణ శ సోముసభంగిన్. 1006
- అ. సతులు దన్ను బాడ శ సంప్రీతి నాడుచు, నలుత నున్ననైజ శ యంతిహోడ
వనజలోచనుండు శ వనభూషణుం డయ్యె, యవతిజనశతంబు శ లోలిఁ గొలువ.
- ఉ. చిక్క క యీశుం డై యెదిరి శ జిక్కులఁ బెట్టెడిమాయలానికిం
జిక్కి కృతార్థలై మరుని శ చిక్కులఁ జొక్కి లతాంగు లుండఁగా
మక్కువ శాంతి సేయుటకు శ మన్నన సేసి ప్రసన్నుడౌటకుం
జక్కన నావిభుండు గుణ శ శాలి దిరోహితుం డయ్యె నయ్యెడన్. 1008
- వ. ఇట్లు హరి గనుమొఱంగి చనిన (తటి)ం గానక (కరిం బాసి) తిరుగుకరిణులపెల్లన
సుల్లంబులు దల్లఁజిల్ల వల్లవకాంతలు తదీయ గమనహాస లీలావీలాసవీక్షణవిహార
వచనరచనానురాగంబులం జిత్తంబులు గోల్పడి వివిధచేష్టలకుం బాల్కుఁ తదాత్మ
కత్వంబున నేన నేన కృష్ణుండ నని కృష్ణగుణావేశంబులం జరియించుచు. 1009
- క. భూతములలోన వెలిఁ బ్రఖ్యాతుం డగునట్టివాని శ గాంతలు కాళిం
దీతీరవనాంతరముల, బ్రాంతి వెదకంగఁ జనిరి శ పాడుచు నధిపా. 1010
- సీ. పున్నాగ కానవే శ పున్నాగవందితుఁ, దిలకంబ కానవే శ తిఱకనిటలు
ఘనసార కానవే శ ఘనసారశోభితు, బంధూక కానవే శ బంధుమిత్రు
మన్తథ కానవే శ మన్తథాకారుని, వంశంబ కానవే శ వంశధరుని
జందన కానవే శ చందనశీతలుఁ, గుండంబ కానవే శ కుందరదను
- తే. నింద్రభూజము కానవే శ యింద్రవిభవుఁ, గువలవృక్షును కానవే శ కువలయేశుఁ
బ్రియకపాదప కానవే శ ప్రియవిహారు, ననుచు గృష్ణుని వెదకి రయ్యబ్రముఖులు.
- వ. మఱియును. 1012
- ఉ. నల్లనివాడు పద్మనయ శ నంబులవాడు కృపారసంబు పైఁ

1. క. కట్ట తలమునుకలు నై - తలమునుకలునై, దట్టపువిరహాబ్ధిభులు తరుణుల నేపణ,
నెట్టుంబలుకవు చూడవు. 2. భాతీన్.

జల్లెడువాడు మాళిపరి శ సర్పితపింఛమువాడు నవ్వు రా
జల్లెడుమోమువా డొకడు శ చెల్వలమానధనంబు, దెచ్చ నో
మల్లియలార మీ పొదల శ మాటున లేడు గ దమ్మ చెప్పరే.

1013

ఉ. అంగజు నైన జూడ హృద శ యంగముఁ డై కరఁగించువాడు శ్రీ
రంగదురంబువాడు మధు శ రం బగువేణురవంబువాడు మ
మ్మంగజుపువ్వుఁడూపులకు శ నగ్గము సేసి లవంగ లుంగ నా
రంగములార మీకడకు శ రాఁడు గదా ¹కృప నున్న జూపరే.

1014

సీ. మానినీమన్మథు శ మాధవుఁ గానరే, సలలితోదారవ శ త్సకములార
సలలితోదారవ శ త్సకవైరి గానరే, సుందరోన్నతలతా శ ధ్వునములార
సుందరోన్నతలతా శ ధ్వునభంజి గానరే, ఘనతరలనదశో శ కంబులార
ఘనతరలనదశో శ కన్నూర్తి, గానరే, నవ్యరుచిరకాంచ శ నంబులార

ఆ. నవ్యరుచిరకాంచ శ నకిరీటుఁ గానరే, గహనపదవికురవ శ కంబులార
గహనపదవికురవ శ కనివాసిఁ గానరే, గణికలార చారు శ గణికలార.

1015

సీ. అదె నందనందనుం శ డంతర్హితుం డయ్యె, బాలలీతరులార శ పట్ట రమ్మ
హేలావతులఁ గృష్ణ శ యేల పానీతి వని, యైలేయలతలార శ యుగ రమ్మ
వనజాక్షుఁ డిచటికి శ వచ్చి డాఁగఁడు గదా, చూతమంజరులార శ చూడరమ్మ
మానినీమదనుతో శ మారాక యెఱిగించి, మాధవీలతలార శ మనుపరమ్మ

ఆ. జాతిసతులఁ బాయ శ ²నీతియే హరి కని, జాతులార దిశలఁ శ జాట రమ్మ
కదళులార పోయి శ కదలించి శిఖిపింఛ, ³జూటుఁ దెచ్చి కరుణఁ శ జూపరమ్మ.

క. హరిచరణములకుఁ బ్రియవై, హరి నిను మన్నింప భద్ర శ మందెఱుతులసీ
హరి నీదెన రాఁడు గదా, హరిచో ప్పెఱిగించి శుభము శ లందింపఁ గడే.

తే. పొగడఁదగువానిఁ గానరే శ పొగడలార, యీ డెఱుంగనివిభుజూపుఁ శ డీడలార
మొల్ల మగుకీర్తివాడేడిశ మొల్లలార, శుకనిగదితుని జెప్పఁడు కింశుకములార.

క. తరుణీకుచకుంకుమయుత, హరికంఠరదామగంధ శ మడరెఱుఁ జూడ్కుల్
హరిఁ గనినపగిదిఁ దనరెడి, హరిణీ హరిజూడఁ బుణ్య శ మయ్యెడి జెపుమా.

క. కిటి యై కౌఁగిటఁ జేర్చెను, వటుఁ డై వర్ధిల్లి కొలిచె శ వడిఁ గృష్ణుం డై
యిట పదచిహ్నము లిడఁ గ్రిం, దటిబామున నేమి నోచి శ తమ్మ ధరిత్రీ.

1020

వ. అనుచు ⁴మదనోన్మాదచిత్తలై తదాత్మకత్వంబునఁ గృష్ణలీలల సనుకరించుచు.

సీ. పూతనయై యొక్క శ పాలతి చరింపంగ, శౌరియై యొకకాంత శ చన్నగుశుచు
బాలుఁ డై యొకభామ శ పాలకు నేడ్చుచో, బండినే ననులేమఁ శ బాటఁ దన్ను
సుడిగాలి నని యొక్క శ సుందరి గొని పోవ, హరి నని వ ర్తించు శ నజ్జముఖయు
బకుఁడ నే నని యొక్క శ పడఁతి సంరంభింపఁ, బద్మాక్షుఁ డనుకొమ్మ శ పరిభవించు

1. కృపణుండు నూడరే. 2. జాతియే. 3. చూడు. 4. మన్మత్తచిత్త లై.

- ఆ. నెలమి రామకృష్ణు శ్రీ లింతు లిద్దఱు గాఁగ, గోవత్సగణము శ్రీ కొండ జగుదు
రసురవైరి ననుచు శ్రీ నబల యొక్కతె చీరు, బసుల మనెడిసతుల శ్రీ భరతముఖ్య.
- ఆ. లోక మెల్లఁ గుఱి శ్రీ లోపల నున్నది, మాధవుండ నేను శ్రీ మాత పీఠ
చూడుమనుచు నొక్క శ్రీ సుందరియొక తెకు, ముఖమఁజెఱచిచూపుముఖ్యచరిత.
- క. వెన్నలు దొంగిలి తినియెడి, వెన్నుండ నని యొకతె నుడువ శ్రీ వేటొక్కతె చే
సన్నల యశోద నంచును, గ్రన్నన కుసుమములదండఁ శ్రీ గట్టు నిలేశా. 1024
- క. కాళియఘణి యిది వీరడు, కాళీయఘణిసతులు మ్రొక్కఁ శ్రీ గడఁగిరి నే గో
పాలకుమారుండ ననుచును, లీలాగతి నాడు నొక్క శ్రీ లేమ సరేంద్రా. 1025
- క. తరుణులు గోపకు లందఱు, హరిహాయఁ డిదె వాన గురిసె శ్రీ హరి నే సని భా
సురచేలాంచల మొక్కతె, గిరి నెత్తెద ననుచు నెత్తుఁ శ్రీ గెంగేల నృపా. 1026
- క. మీరలు గోపకు లే నను, రారిని దావాగ్ని వచ్చె శ్రీ పటు సూడకుడే
వారింఁచెద నని యొక్కతె, సేరి బయల్ కబళనంబు శ్రీ సేయు నరేంద్రా. 1027
- వ. ఇట్లు తన్వయత్వంబున గోపసుందరులు బృందావనంబునం గలతరులతాదుల హరి
నడుగుచు దురమంబు లయినవిసినమార్గంబుల సరోజాతకేతనపాలకులితకలశాం
కుశాదిశుభలక్షణలక్షితంబు లయి మనోహరంబు లయినహరిచరణంబులచొప్పుఁ
గని తప్పక చెప్పికొనుచుఁ దమలో ని ట్లనిరి. 1028
- సీ. కొమ్మకుఁ బువ్వులు శ్రీ గోసినాఁ డిక్కడ, మొససి పాదాగ్రంబు శ్రీ మోపినాఁడు
సతి నెత్తుకొని వేడ్క శ్రీ జరిగినాఁ డిక్కడ, దృణములో లే దిదె శ్రీ త్రిణవజ్రాడ
ప్రియకు ధమ్మిలంబు శ్రీ వెట్టివాడిక్కడ, గూర్చున్న చొప్పిదె శ్రీ కొమరుమిగులు
నింతికిఁ గెమ్మోవి శ్రీ యిచ్చినాఁ డిక్కడ, వెలది నిక్కినగతి శ్రీ విశద మయ్యె
- ఆ. సుదతితోడ నీరు శ్రీ సొచ్చినాఁ డిక్కడ, జొచ్చి తా వెడలిన శ్రీ చోటు లమరె
దరుణిఁ గాముకేళి శ్రీ దనిసినాఁ డిక్కడ, ననఁగి పెనఁగి యున్న శ్రీ యందమొప్పె.
- వ. మఱియును. 1030
- సీ. ఒకయెలనాఁగచే శ్రీ యూదినాఁ డిక్కడ, సరస నున్నవి నాల్గు శ్రీ చరణములును
నొకనీలవేణితో శ్రీ నొదిగినాఁ డిక్కడ, మగజాడలో నిదె శ్రీ మగునజాడ
యొక లేమ మ్రొక్కిన శ్రీ సురివినాఁడిక్కడ, రమణిమ్రొక్కినచొప్పురమ్యమయ్యె
నొకయింతి కెదురుగా శ్రీ నొలసినాఁడిక్కడ, నన్యోన్యముఖములై శ్రీ యఁఘ్రులొప్పె
- ఆ. నొకతెవెంటఁ దగులనండక యేగినాఁ, డడుగుమీఁదడరుణి శ్రీ యడుగు లమరె
నబల లిరుగెలంకు శ్రీ లందురాఁదిరిగినాఁ, డాటుపదము లున్నవమ్మ యిచట. 1031
- సీ. ఈచరణంబులే శ్రీ యిందునిభానన, సనకాదిమునియోగ శ్రీ సరణి నొప్పు
నీపాదతలములే శ్రీ యెలనాఁగ శ్రుతివధూ, నీమంతవిధులఁ శ్రీ జెన్ను మిగులు
నీవదాబ్జంబులే శ్రీ యిభకులో త్తమయాన, పాలేటిరాచూలి శ్రీ పట్టుగొమ్మ

లీసుందరాంఘ్రులే శ యిందీవరేక్షణ, ముక్తికాంతామనో శ మోహనంబు
ఆ. లీయడుగులరజమె శ యింతి బ్రహ్మేశాది, దివిజవరులు మాళి శ దిశలఁ దాల్తు
రనుచుఁగొందఱబల శ లబ్జాక్షుడేఁగిన, క్రమముఁ గనియు నతనిఁ శ గాన రైరి.

వ. అప్పడు.

1033

సీ. ¹పతులదైన్యంబును శ భామలక్ష్మర్యంబుఁ, జూపుచు విభుఁ డొక్క శ సుదతితోడ
విహరింప నది యెల్ల శవెలదుల వర్జించి, నాయొద్ద నున్నాడు శ నాథుఁ డనుచు
గర్వించి రాజాలఁ శ గమలాక్ష మూఁపున, నిడుకొనుమనుడు న్యాయ్యాశ్వరుండు
మొఱిగిపోయినఁ దాపమునఁ బొంది యొక్కష్ట, యొక్కడఁజనితి ప్రాణేశ రమణ
తే. నీకు వరపుడ నయ్యెదగ్గనిలుపుమనుచు, వగవఁ గొందఱుకాంత లాగవనితఁ జూచి
వరుఁడు మన్నింప గర్వించి శ వనజనేత్ర, చిక్క నేడని వెఱగునఁజెందిరపుడు.

వ. మఱియును.

1035

సీ. ఈపొదరింటిలో శ నిందాఁడఁ గృష్ణుగడు, నాతోడ మస్తథ శ నటన మాడె
నియ్యాల మగుచోటనిందాఁడఁ జెలుపుండు, గాఢంబుగానన్నుఁ శ గొగిలించె
నీమహిజమునీడ శ నిందాఁడ సుభగుండు, చిట్టంటుచెయ్యుల శ సిగ్గు గొనియె
నీపుష్పలతపొంత శ నిందాఁడ దయితుండు, నను డాసి యధరచా శ నంబు సేసె
ఆ. నీప్రసూనవేది శ నిందాఁడ రమణుండు, గుసుమదామములను శ గొప్పఁ దీర్చె
ననుచుఁ గొంద ఱతివ శ లంభోజ నయనుని, పూర్వలీలఁ దలఁచి శ పొగడి రధిప.

మ. అని యిబ్బంగి లతాంగు లందఱును బృం శ దారణ్యమం దీశ్వరుఁ
వనజాక్షుం బరికించి కానక విభుఁ శ వర్ణించుచుం బాడుచుఁ
మనముల్ మాటలుఁ జేప్పలుం గ్రియలు న శ మ్మానాథుపైఁ జేర్చి వే
చని రయ్యామునసైకతాగ్రమునకుఁ శ సంత్యక్తగేహచ్చులై.

1037

వ. చని గోపికలు హరి నుద్దేశించి యిట్లనిరి.

1038

గో సి కా గీ త లు.

క. నీవు జనించినకతమున, నోవల్లభ లక్ష్మీ మంద శ నొప్పె నధిక మై
నీవెంటనె ప్రాణము లిడి, నీవా రరసెదరు చూపు శ నీరూపంబున్.

1039

క. శారదకమలోదరరుచి, చోరక మగుచూపువలన శ సుందర మముం
గోరి వెల యీనిదాసుల, ధీరత నొప్పించు టిది వర్ధించుట గాడె.

1040

ఆ. విషజలంబువలన శ విషధరదానవి, వలన గాలివానశవలన వహ్ని
వలన నున్న వానిశవలనను రక్షించి, కుశుమశరునిబారిఁ గూల్పఁ దగునె.

1041

ఉ. నీవు యశోదబిడ్డఁడవె శ నీరజనేత్ర సమస్తజంతుచే
తోవిదితాత్మ వీఘడవు శ తొల్లి విరించి తలంచి లోకర
క్షావిధ మాచరింపు మని శనన్నుతి సేయఁగ ²సత్కులంబునఁ
భూవలయంబుఁ ³గావ నిటు శ వుట్టితి గాడె మనోహరాకృతిన్.

1042

- ఆ. చరణసేవకులకు శ సంసారభయమును, బాపి శ్రీకరంబు శ పట్టు గలిగి
కామదాయి యైన శ కరసరోజంబు మా, మ స్తకముల సునిచి శ మనువు మీశ.
- ఉ. గోవులవెంటఁ ద్రిమృదుచుఁ శ గొల్చినవారల పాపసంఘముల్
ద్రోవఁగఁ జాలి శ్రీ దనరి శ దుష్టభుజంగఘణాలతాగ్రసం
భావిత మైనసీచరణ శ పద్మము చన్నులమీఁద మోపి త
ద్భావజపుష్పభల్లభవ శ బాధ హరింపు వరింపు మాధవా. 1044
- క. బుధరంజనియును నూక్తయు, మధురయు నగునీడువాణి శ మరగించెను నీ
యధరామృతసంసేవన, విధి సంగజతాప మెల్ల, శ విడిపింపఁ గదే. 1045
- క. మగువలయెడ నీకౌర్యము, దగునే నిజభక్తభీతి శ దమనఁడ వకట
తగదు భవద్దాసులకును, నగు మొగముం జూపి కావు శ నళినదళాక్షా. 1046
- మ. ఘనలక్ష్మీయుత మై వినక శుభద మై శ కామాదివిధ్వంసి యై
సనకాదిస్తుత మై సరింతరతిప శ స్సంతప్త పున్నాగజీ
వన మై యొప్పెడునీకథామృతము ద్రా శ సం గల్గునే భూరిదా
సనిరూఢత్వము లేనివారలకు మా శ నారీ మనో హరకా. 1047
- క. నీనగవులు నీచూడ్కులు, నీనానావిహరణములు శ నీధ్యానంబుల్
నీనర్కాలాపంబులు, మానసముల నాటి నేడు శ మగుడవు కృష్ణా. 1048
- ఆ. ఘోషభూమి వెడలి శ గోవుల మేపంగ, నీరజాభ మైన శ నీపదములు
గసవు శిలలుఁదాఁకి శ కడునొచ్చునోయని, కలఁగు మామనములుకమలనయన.
- ఉ. మాపటివేళ నీవు వన శ మధ్యము వెల్వడి వచ్చి గోష్ఠద
ప్రాప్తితథాభిధూసరిత శ భాసితకుంతల మై సరోరుహా
ద్దీపత మైనసీమొగము శ ధీరజనోత్తమ మాకు వేడ్కతోఁ
జూపి మనంబులక మరుని శ జూపుదు గాదె క్రమక్రమంబునన్. 1050
- ఆ. భక్తకామదంబు శ బ్రహ్మసేవిత మిలా, మండనంబు దుఃఖమృద్ధనంబు
భ ద్రకరమునైనై నభవదంఘ్రియుగముమా, యురమిలందురమణాయుసుపదగదే.
- ఆ. సురతవర్ధనంబు శ శోకాపహరణంబు, స్వరితవంశనాళశ్రసంగతంబు
నన్యరాగజయము శ నైనసీమధు రాధ, రామృతమునఁ దాప శ మార్పు మీశ.
- ఉ. నీ వడవిం బగల్ దిరుగ శ నీకుటిలాలకలాలితాస్య మి
చ్ఛావిధిఁ జూడ కున్న నిమిషంబులు మాకు యుగంబు లై చనుం
గావున రాత్రు లైన నినుఁ శ గన్నుల నెప్పడఁ జూడ కుండ ల
క్షీవర తెప్ప లడ్డముగఁ శ జేసె ని దేల విధాత కూరుఁ డై. 1053
- ఉ. అక్కట బంధులుక మగలు శ నన్నలుఁ దమ్ములుఁ బుత్ర కాదులుక
నెక్కొని రాత్రి బోకుఁ డన శ నీమృదుగీతరవంబు వీనులక

- వెక్కన మైన వచ్చితిమి శ వేగమె మోహము నొంది ¹నాథ నీ
వెక్కడఁ బోయితో యెఱుంగ శ మీ క్రియ నిర్దయుఁ డెందుఁ గల్గునే. 1054
- తే. మదనుఁ డార్వంగ నీ వాడు శ మంతనములు, నవరసాలోకనంబగునగు మొగంబు
కమల కిరవైనమహితవక్షస్థలంబు, మామనంబుల లోఁగొనికమరపె గృష్ణ.
- మ. అరవిందంబు లకంఠెఁ గోమలము లై శ యందంబు లై యున్ననీ
చరణంబుల్ కఠినంబు లై మొనయుమా శ చన్నుంగవల్ మోవఁగా
²నెరియం బోలు న టంచుఁ బొక్కుదుము నీ శ యీకల్పశారణ్యభూ
పరిసంచారము కృష్ణ నీప్రియలకుం శ బ్రాణవ్యథం జేయదే. 1056
- క. కట్టా మన్తధుగోలలు, నెట్టన నెఱి నాట బెగడి శ నీపాదంబుల్
వట్టికొనఁగ వచ్చినమము, నట్టడవిని డించి పోవ శ నాయమె కృష్ణా. 1057
- క. హృదయేశ్వర మాహృదయము, మృదుతరముగఁ జేసి తొల్లి శ మిక్కిలి కడ నీ
హృదయము కఠినము ³చేసెను, మదీయసౌభాగ్య మిట్టిమందము గలదే. 1058
- ఉ. క్రమ్మి నిశాచరుల్ సురనిశ్చయములక వడిఁ దాఁకి వీడ వా
లమ్ముల⁴ తెట్టెముల్ వఱప శ నడ్డము వచ్చి జయింతు వండ్రు నీ
న్నున్నిసముద్ధలక రహిత శ నాథల నక్కట నేడు రెండుమూఁ
డమ్ములయేటుకాఁ డెగవ శ నడ్డము రాఁ దగదే కృపానిధీ. 1059
- క. ⁵తీయ్యవిలుకాడు డీకొని, వ్రయ్యలుగాఁ దూల నేసె శ వనితలమనముల్
వియ్యాన సింక నయినం, గు య్యాలింపం గ దయ్య శ గోవింద హఠీ. 1060
- మ. అని యిట్లంగన లంచితస్వరముతో శ నంకించుచుం బాడుచుం
దను రావే యని చీరి యేడువ జగ శ త్రాణుండు త్రైలోక్యమో
హనుఁ డై మన్తధమన్తధుం డయి మనో శ జ్ఞాకారి యై హరి యై
ఘనపీతాంబరధారి యై పొడమెఁ ద శ త్కాంతాసమీపంబునన్. 1061
- క. వచ్చినవల్లభుఁ గనుఁగొని, విచ్చేసె నటంచు సతులు శ వికసితముఖు లై
యచ్చుగఁ బ్రాణము లొడలికి, వచ్చిన నిలు చుండునవయ్యవంబులభంగిన్. 1062
- సీ. అబల యొక్కతె భక్తి శ నంజలి గావించి, ప్రాణేశు కెంగేలు శ వట్టికొనియె
నింతి యొక్కతె జీవితేశ్వరుబాహువు, మూఁపున నిడికొని శ ముదము నొందె
వనిత యొక్కతె తనవల్లభుతాంబూల, చర్చిత మాత్మహస్తమునఁ దాల్చె
బడఁతి యొక్కతె ప్రియు శ పదములు విరహాగ్ని, తప్తకుచంబులఁ శ దాపుకొనియె
- ఆ. భామ యొక్కతె భుకుటి శ బంధంబు గావించి, ప్రణయభంగరోష శ భాషణమున
దప్పదశన యగుచు శ దండించుకైవడి, వాడిచూడ్కిగముల శ వరునిఁ జూచె.

1. నార మీ వెక్కడ. 2. నెరియం; దిఱియం. 3. చేసిన. 4. తెట్టెముల్-దట్టెముల్. 5. తీయ
విలుకాడు డీకొని, పాయలుగాఁ దూల నేసె-వనితలమనముల్, నీయాన యింక నైసం, గూ యాలింపం
గదయ్యగోవింద హఠీ.

క. హరిముఖకమలముఁ జూచుచు, దరుణియొకతె తెప్ప లిడకతనియక యుండె
హరిపదకమలముఁ జూచుచు, మరగి తనివి లేనినుజసుక్రమాఙ్గి నరేంద్రా. 1064

ఉ. ఒక్కలతాంగి మాధవుని శ్ర యజ్ఞలరూపముఁ జూఁగి తీవలం
జిక్కఁగఁ బట్టి హృద్గతముఁ శ్ర జేసి వెలిం జన గుండ నేత్రముల్
గ్రక్కున మూసి మేనఁ బుల శ్ర కంబులు గ్రమ్మఁగఁ గౌగిలించుచుం
జొక్కము లైనలోచవులఁ శ్ర జొక్కుచు నుండెను యోగి కైవడిన్. 1065

సీ. ఎలయించి స్త్రాణేశ శ్ర యెందుఁ బోయితివని, తోరంపుటలుకతో శ్ర దూతె నొకతె
జలజాక్ష ననుఁ బాసి శ్ర చనఁగ నీపాదంబు, ¹లెట్లాడె నని వగ శ్ర నెయిదెనొకతె
నాథ నీ వరిగిన శ్ర నాప్రాణ మున్నది, కూర్చి యే యిది యని శ్ర కుండె నొకతె
యీశ్వర నను నిన్ను శ్ర నిందాఁడఁ బాపెనే, పాపపువిధి యని శ్ర పలికె నొకతె
ఆ. తలఁగి పోవునట్టి శ్ర త ప్పేమి చేసితి, నధిప పలుకు ధర్మ శ్ర మనియె నొకతె
యేమిసోముఫల మొప్పుదయే శ్ర నీమోము, మరలఁగంటిననుచుకనునలె నొకతె.

క. పలికినఁ బ్రతిజ్ఞ దప్పెడిఁ, బలికించినఁ గాని రమణుఁ శ్ర బలుక న టంచుం
గలకంతి యొకతె చెలితోఁ, బలుకుల నమృతములు గురియుపలుకులు వలికెన్.

క. పట్టినఁ గాని మనోవిభుఁ, బట్టఁ గదా యంచు నొక్క శ్ర బాలిక సఖచే
పట్టుకొని చెప్పె ధైర్యము, పట్టెను మరునిటంకి శ్ర పట్టు గ నధిపా. 1068

క. చెలువుడు సెప్పక పోయిన, సొలపున నొకముగ్ధ మున్ను శ్ర చూడ ననుచు నౌ
దల వంచి యుండఁ జాలక, దల యెత్తును లోన మరుడు శ్ర దల యెత్త నృపా.

వ. ఇవిధంబున. 1070

క. హరిసురుచిరలలితాకృతిఁ, దరుణులు గని ముక్తవిరహ శ్ర తాపజ్వర లై
పరమోత్సవంబు నలిపిరి, పరమేశ్వరుఁ గనినముక్త శ్ర బంధులభంగిన్. 1071

వ. అంత నక్కాంతుండు గాంతాజనపరిక్రాంతుం డై వనాంతరంబున శక్తినికరసం
యుక్తుం డైన పరమపురుషుండనుబోలె వారలం దోడ్కొని మందారకుండ
కుసుమపరిమళమిళిత పవమానమానిత మధుకరనికరఝంకారసుకుమారంబును
శరత్కాలచంద్రకిరణసందోహసందళితాంధకారంబును యమునాతరంగసంగత
శోమలవాలుకాస్పారంబును నై యమలినం బైనపులిసలబు ప్రవేశించె వారును
విజ్ఞానకాండంబున నీశ్వరుం గని శ్రుతులు ప్రమోదంబునం గామానుబంధంబులు
విడిచినవిధంబున హరిం గని విరహవేదనలు విడిచి పరిపూర్ణమనోరథ లై. 1072

క. పాతీనయన లెల్ల న, కాతన్యపటాంచలములఁ శ్ర గౌతుకములు హృ
త్పీఠముల సందడింపఁగఁ బీఠముఁ గల్పించి రంతఁ శ్ర బ్రియునకు నధిపా. 1073

ఆ. పరమయోగివృద్ధయ శ్ర ²భద్రపీఠంబుల, నుండుమేటి వ్రజవ శ్ర ధూతరీయ
వీరమున వసించి శ్ర పెంపారె ద్రిభువన, ³దేవలక్ష్మి మేనఁ శ్ర దేవరిల్ల. 1074

1. లాడెనే యని వగ నడలె నొకతె. 2. పద్మపీఠంబుల. 3. దేవి దేశలక్ష్మి.

మ. మదనోద్దీపకుఁ డైననాథునికి స త మ్మానంబు గావించుచున్
ముదితల్ హాసవిలోకవిభ్రమములన్ త మోదించుచుం జేరి త
త్పదముల్ హస్తతలంబులం బిసుకుచుం త బై ముట్టుచున్ దూఱుచుం
జదురుల్ వల్కుచుఁ గూర్చి నిట్లనిరి యీ య తోక్తపదీప్తాస్యతై. 1075

క. కొలిచినఁ గొలుతురుకొందఱు, గొలుతురు దముఁగొలువకున్నఁగొందఱుపతులం
గొలిచినను గొలువ కున్నను, గొలువరు మఱికొంద టెలమి త గోపకుమారా.

వ. అని త న్నుద్దేశించి రహస్యంబుగాఁ బలికినసుందరులపలుకులు విని గోపాల
సుందరుం డిట్లనియె. 1077

సీ. కొలిచినఁ గొలుతురు త కొందఱు పశువుల, భజనముభంగిని త ఫలముకొఱకు
నై సఖ్యధర్మము త లందు సిద్ధింపవు, కొందఱు తండ్రుల త గుణముఁ దాల్చి
దయ గలవారలు త తగిననుహృత్తులు, గొలువనివారలఁ త గొల్తు రెపుడు
ధర్మకామంబులు త దనరంగఁ గొందఱు, కొలువనివారిని త గొలుచువారిఁ

ఆ. గొలుచుతలఁపులేమిఁ త గొలువ రాత్తారాము, లాప్తకాము లజ్ఞ త లతికఠినులు
వారియందుఁ బిదపరవానిఁగాఁ జింతించి, యే లతాంగులార త యిట్లు లనుట.

క. ఏ నిం దెవ్వడ నయినం, గా నంగనలార పరమ త కారుణికుండన్
మానసబంధుడ నిత్య, ధ్యానము మీ కొనగ వలసి త తలఁగితిఁ జుండీ. 1079

మ. నను సేవించుచు నున్నవారలకు నే త నారూపముం జూపఁ జూ
చినఁ జాలించి మదించి వారు మఱి నన్ త సేవింపరో యంచు ని
ర్ధనికుం డా త్తధనంబు సెడ్డ నెపుడుం త దత్పరవశ్యంబుఁ దా
ల్చినభంగిన్ ననుఁ బాసి మత్ప్రియుఁడు దాఁ త జింతించు నారూపమున్. 1080

తరలము. తగవు ధర్మము, జూడ నొల్లక త తల్లిదండ్రుల బంధులన్
మగల బిడ్డలఁ బాసి వచ్చిన త మన్నిష్క క్తల మిమ్ము సే
దగదు పాసీతిఁ దప్పు సైపుడు త తద్వియోగభరంబునన్
వగలఁ బొందుచు మీర లాడిన త వాక్యముల్ విను చుండితిన్. 1081

ఉ. పాయనిగేహశృంఖలలఁ త బాసి నిరంతరమత్పరత్వముం
జేయుచు నున్నమీకుఁ బ్రతి త సేయ యుగంబుల నైన నేర నన్
బాయక కొల్చుమానసము త ప్రత్యుపకారముగాఁ దలంచి నా
పాయుటఁ దప్పుగాఁ గొనక త భామినులార కృపన్ శమింపరే. 1082

క. చక్కఁగ హరి యిటు పలికిన, చక్కనివాక్యముల నతని త సంగమమున లో
నిక్కినవియోగతాపము, లొక్కట విడిచిరి లతాంగు త లుర్వీనాథా. 1083

రాసక్రిడాభివర్ణనము.

ఉ. ఆ సమయంబునన్ విభుఁ డ త నంతుడు కృష్ణుడు చిత్రమూర్తి యై
చేసెను మండలభ్రమణ త శీలపరస్పరబద్ధబాహుకాం

తానువిలాసము బహువిధస్ఫురితాననహస్తపాదవి

న్యాసము రాసముం గృహవిధయచ్చరనేత్రమనోవికాసమున్.

1084

వ. ఇట్లు బహుగతులం దిరుగ నేర్పగి యగుహరి దర్పించి తనయరుగెలంకుల నలంకృత లయి కళంకరహితచంద్రవదన లిద్దఱు ముద్దియ లుద్దిగొని వీణ లండుకొని (వీణలం) బ్రవీణలై సాంపుమెఱసి యంపుగ వాయించుచు నానందలహరీనిధానం బగుగానంబు సేయ నవరళం బై తరళంబు గానివేడుక సరళం బగుమరళంబు లీలం గేల నందుకొని మధురం బగునధరంబునం గదియించి మించి కామినీజన కబరికాసాగంధికగంధబంధురకరాంగుళీకిసలయంబులు యతిలయంబులం గూడి వివరంబుగ మురళీవివరంబుల సారించి పూరించుచు సరి లేనిభంగిం ద్రిభంగి యై కమలకర్ణి కాకారంబున నడుమ నిలిచి మఱియు గోళసుందరు లెందఱందఱకు నందఱ యు సుందరుల కవలియొడలం దానును దన కవలియొడల సుందరులును దేజరిల్ల నృత్తవిద్యామహార్ణవవేలావలయవలయితంబై విస్మితాఖండలంబై నరాస మండలంబు గల్పించి వేల్పులు హర్షగలునం గుసుమవర్షంబులు గురియ నందుఁ బ్రనూనమంజరీసహచరంబులై నచంచరీకంబులమించు ప్రకటించుచు సువర్ణ మణి మధ్యగంబు లై నమహేంద్ర సీలంబుల తెఱంగు నెఱపుచుఁ గరిణీవిహారబంధురంబు లై నసింధురంబుల చెలువుఁ గైకొలుపుచుఁ బల్లవితకుసుమిలతానుకూలంబులై న తమాలంబులసౌబగు నెగడించుచు మెఱిపుఁదీవల నెడనెడబెడంగడరుసల్ల మొగిల్ల పెల్లు సూపుచుఁ దరంగిణీనంగతంబు లయినరోహణాచలశృంగంబులబాగులాగిం చుచు జగన్తోహను డై యుండి రక్తకమలాచూడాంబులును జంద్ర శకలనిర్మలసఖర సంస్ఫురణంబులును సుతనితంబినీసీమలఁబిధికాలంకరణంబులును (ద్రిలోకరత్న కరణంబులును) సనకసనందనాదియోగీంద్ర మానసాభరణంబులును నయినచరణంబులు గదియ నిడి సమస్థితి నంజలిపుటంబులం బుష్పంబు (బుల్లసిల్లం) జల్లి సల్లలితకమలప్రళస్తంబు లయినహస్తంబులు వల్లవీజనులకంతంబులపై నిడి తాను గీతానుసారంబుగ విచిత్రపాదసంచారంబులు నలుపుచు పర్తులాకారరాసబంధంబున నర్తనంబులం బ్రవర్తించి మెండియు వ్రేతలుం దానును శంఖ పద్మ వజ్ర కందుక చతుర్ముఖ చక్రవాళ చతుర్భుజ సౌభద్ర నాగ సంద్యావర్త కుండలీ కిరణ ఖురరీబంధప్రముఖంబు లయినవిశేషరాసబంధంబులకుం జొచ్చి యేకపాద సమపాద వినివర్తిత గతాగత వలితి వైశాఖమండలత్రిభంగి ప్రముఖంబులై నతా నకంబుల నిలుచుచుఁగనకకింకణీమంజులమంజరీశంజనంబులుజగజ్జనకర్ణ రంజనంబు లై చెలంగ ఘటితమర్దితపార్శ్వగప్రముఖంబు లై న పాదకర్తృభేదంబులు సేయుచు సమపాదశకటవదనమతల్లి సుప్తి ప్రముఖంబు లై నపార్శ్వసచారివిశేషంబులును నపక్రాంతడోలాపాదసూచీప్రముఖంబు లై నవ్యోమచారివిశేషంబులనుం జూపుచు సురేంద్ర శాఖశాఖామనోహరంబులును నపహసిత దిక్కరింద్రకరంబులును

860, రాసక్రీడాభి వర్ణనము.

లోకక్షేమంకరంబులును నగుకరంబులం దిరంబులగురత్నకటకంబుల మెఱుంగులు
నింగిఁజెఱుంగులం ¹దఱుచుకొన నర్థచంద్ర కర్తరీముఖ కపిత్థ కటకాముఖ శుక
తుండ లాంగూల పద్మకోశ పతాక ప్రముఖంబు లైనస్వస్వభావనూచకనానావిధకర
భావంబు లాచరించుచుఁ గటినిబద్ధసువర్ణవర్ణ చేలాంచలప్రభానికరంబులు సుక
రంబులై దిశాంగనాముఖంబులకు హరిద్రా లేపనముద్రాలంకారంబు లొసంగుచు
నాస్కందిత భ్రమరశకటాసనప్రముఖంబు లైనజానుమండల భేదంబులును నలాత
దండలాత లలిత విచిత్రప్రముఖంబు లైనదైవమండలంబులు నొనర్చుచుఁ గమ
నీయకంబుకంతాభిరామంబులు నుద్దామ తేజస్తోమంబులు నైననీలమాక్తివజ్ర
వైడూర్యదామంబులరుచు లిందిరకు మందిరంబు లయి సుందరంబులై నయురంబు
లం దిరుగుడువడి కలయంబడ ²నంగంతరవాహ్యలకు ఛత్రప్రముఖంబు లైన
భ్రమరీవిశేషంబుల విలసించుచు నిద్దంబులగుచెక్కుటద్దంబుల నుద్దవిడిం దద్దయుం
బ్రభాసితచంద్రమండలంబు లగుకుండలంబుల మెఱుంగు మొత్తంబులు నృత్తంబు
లొనరింపఁ గటిభ్రాంతదండర చితలలాటతిలకమయూరలలితచక్రమండల నికుంచిత
గంగావతరణప్రముఖంబు లైనకరణంబు లెఱింగించుచు వెలిదమ్మివిరులసిరులఁ
జెన్నుమిగులుకన్నులవలన దీనజనదైన్యకర్మశంబు లైతనరుకటాక్షదర్శనజాలం
బులు జాలంబు లై కామినీజననయనమీనంబుల నావరింప లలితకుంచితవికాస
ముకుళప్రముఖంబు లయినచూఢ్మలం దేజరిల్లుచు ననేకపరిపూర్ణ చంద్రసాభా
గ్యసదనంబు లగువదనంబులఁ బ్రసన్నరాగంబులు ప్రకటించుచు నుదంచితపింఛ
మాలికా మయూఖంబులకాలశక్రచాపంబులసొంపునంపాదింపనికుంచితాకుంచిత
కంపితాకంపితపరివాహితపరావృత్తప్రముఖంబు లై నశిరోభావంబులు నెఱపుచు
మృగనాభితిలకంబులు గలనిటలఫలకంబులఁ జిక్కురంబులు నికరంబులు గ నపరా
జితసూచికావిద్ధపరిచ్ఛిన్నవిష్కంభరేచితప్రముఖంబు లగునంగహారంబుల విలసి
ల్లుచుఁ జరణకటికరకంఠరేచకంబు లాచరించుచు నొప్పెనప్పు డారాసంబు సంజ
నితనకలజనమానసోల్లాసకరం బై సుధార్ణవంబునుంబోలె నుజ్జ్వలరసాభిరామం
బై రామరాజ్యంబునుంబోలె రాగపరిపూర్ణం బై పూర్ణ చంద్రమండలంబునుం
బోలెఁ గువలయానందం బై నందనవనంబునుంబోలె భ్రమరీవిరాజమానం బై
మానధనునిచి త్తంబునుంబోలెఁ బ్రధానోవృద్ధినమర్థం బై సమర్థకవివిలసనంబునుం
బోలె బహుప్రబంధభాసురం బై సురలోకంబునుంబోలె వసుదేవనందనవిశిష్టం
బై శిష్టచరితంబునుంబోలె ధరణీగగనమండలసుందరం బై సుందరీరత్నంబునుం
బోలె నంగహారమనోహరం బై హరవధూనిలయంబునుంబోలె ననేకచారిసుకు
మారం బై సుకుమారవృత్తంబునుంబోలె నుద్దీపితవంశం బై యుండె నందు.

1. దఱుచుకొనదరులుగొన, 2. గాంతారవాహ్యలకు, 3. 'వృత్తిసమ' అ. ప్ర.

- చ. నడుములు వీగి యాడఁ జిలు శ నవ్వులు నివ్వటిలంగ హారముల్
సుశివడ మేఖలల్ వదలఁ శ జూడ్కి మెఱుంగులు వర్ష ఘర్తముల్
వాడమఁ గురుల్ చలింప శ్రుతి శ భూషణముల్ మెఱవన్ సకృష్ణులై
పడఁతుక లాడుచుం జెలఁగి శ పాడిరి మేఘులటిల్ల తాప్రభన్. 1086
- క. అంకరహితేందువదనలు, పంకజలోచనునిఁ గూడి శ పరఁగ నటంపం
గింకిణుల నూపురంబుల, కంకణముల మ్రోత లెసఁగెఁ శ గర్జోత్సవ మై. 1087
- క. హరిణీనయనలతోడను, హరి రాసక్రీడ సేయ శ సంబరవీధిన్
సురనాథులు భార్యలతో, సారిది విమానంబు లెక్కి శ చూచి రిలేశా. 1088
- క. కురిసెం బువ్వులవానలు, మొరసెన్ దుందుభులు మింట శ ముదితలు దారున్
సరసన్ గంధర్వపతుల్, వరుసన్ హరిఁ బాడి రపుడు శ వసుధాధీశా. 1089
- క. రామలతోడను రాసము, రామానుజుఁ డాడఁ జూచి శ రాగిల్లి మనో
రాములమీఁద వియచ్చర, రామలు మూర్ఛిల్లి పడిరి శ రాజకులేంద్రా. 1090
- క. తారాధిపనిభవదనలు, తారాధిపవంశ్యుఁ గూడి శ తారు నటంపం
దారలు నిల్చి సుధాంశుడు, దారును వీక్షింప రేయి శ దడవుగ జరగెన్. 1091
- మ. యమనాకంకణచారి యై వనజపు శ మ్నామోదసంచారి యై
రమణీఘర్తనివారి యై మదవతీ శ రాసశ్రమోత్తారి యై
ప్రమదామానసనవ్యభవ్యసుఖసం శ పత్కారి యై చేరి యా
కమలాక్షుం డలరంగ గాలి విసరెం శ గల్యాణభావంబునన్. 1092
- వ. అప్పుడు. 1093
- చ. ప్రమద యొక్కర్తు మాధవుడు శ పాడ విపంచి ధరించి కేల సం
భ్రమమునఁ దంత్రి మీటుచుఁ ది శ రంబుగ ¹తాయము సేసి యొక్క రా
గము దగ నాలపించి సుభ శ గస్వరజాతులు వేటువేట కా
వమరంగఁ బాడె దన్ రమణుఁ శ డౌ సన దారువు లంకురింపఁగన్. 1094
- క. ఆడుచుఁ బాడుచు నం దొక, చేడియ మంజీరమంజు శ శింజిత మమరం
గూడి హరికరము సనుఁగవ, పై డాయంగఁ దిగిచె జఘన శ భారాలన యై. 1095
- క. చందనలిప్తం బై యర, విందామోదమున నొప్పు శ విపులభుజము గో
విందుఁ డొకతరుణిమూపున, బొందించిన నది దెమల్చి శ పులికించె నృపా.
- నీ. చెలువయొక్క తెచ్చెక్కుఁ జెక్కుతో మోపిన, విభుఁడు దాంబూలచ శ స్వితమువెట్టె
నాడుచు నొక లేమ శ యలసినఁ బ్రాణేశుఁ, డున్నతదో స్తంభ శ మూత సేసె
జెమరించి యొక బాల శ సేరినఁ గడగోర, జతురుడు కుచఘర్త శ జలము వాపె
నలకంబు లొకయింతిశశి² చిత్రకరేఖ, నంటినఁ బ్రియుడు వార్యంగ దువ్వె

ఆ. బడతి యొకతె పాట శ వాడి డస్సిన నధ, రామృతమున నాథుఁ శ డాదరించె
హార మొక్కసతికి శ నఁసావృతం బైనఁ, గాంతుఁ డురముఁ జేర్చి శ కౌఁగిలించె.

క. హాసంబులఁ గరతలవి, న్యాసంబుల దర్శనముల శ నాలాపములక
రాసశ్రాంతల నాహరి, సేనెక్ మన్ననలు కరుణ శ సేసి నరేంద్రా. 1098

క. హరితసుసంగసుఖంబునఁ, బరవశ లై వేత లెల్లఁ శ బయ్యెదలు నిజాం
బరములు నెఱుంగమి చోద్యమె, సురసతు లీక్షించి కరఁగి శ చొక్కిరి మింటన్.

వ. ఇట్లు భగవంతుం డైనకృష్ణుం డాత్మారాముం డయ్యును గోపసతు లెందఁ జంద
ఁకు నందఁ జై నిజప్రతిబింబంబులతోడం గ్రీడించుబాలుపోలిక రాసకేలి సలిపిన.

క. తగఁ గూడి యాడి మనముల, నగఁ జూచెం బలికె నంద శ నందనుఁ డనుచుక
మగువలు పెద్దటికముతోఁ, బొగడిరి తమ పూర్వజన్మ శ పుణ్యశ్రేణిన్. 1101

జ ల క్రి డా వ ర్ణ న ము

వ. ఇట్లు హరి రాసకేళి సాలించి కరకాంచిత లగుతల్లిలతలచెలుపున ఘర్జనలీల
రణాక్రాంత లగుకాంతలం గూడి జలక్రీడాకుతూహలుం డై యమునాజలంబులు
సార నందు ముందర సుందరులు సొచ్చి పదప్రమాణంబు జానుదఘ్నంబు కటి
ద్వయసమంబు మధ్యమాత్రంబు కుచంబులబంటి యని పలుకుచుం గుచనయన
నాభివివరకుంతలంబులు చక్రవాకజలచరావర్తైవాంబులచందంబున నందం
బుగ నీడువొందినయేఱు లని కళిందనందన గరంబులు సాచి పరిరంభంబులకు
నారంభించుకైవడి నెదురు చనుడెంచి తాచుతరంగంబులకు నులుకుచు సారసం
బులకుం గరంబులు సాచుచు మరాళంబులం జోవుచుఁ జెన్ను మిగిలినచన్నుల
యెత్తు వత్తు మనునెపంబులం దపంబుల నీటఁ గావించునూటిని సంచరించుచక్ర
వాకంబులం దోలుచు నితాంతకాంతిసదనంబు లగు వదనంబులకునోడివీడంజెంది
కంది చందురుండు సలం బుడిగి జలంబునం బడి కంపించుకరణి నిజకరకంపితజల
ప్రతిఫలితుండై కదలుచంద్రునిం గని మెచ్చి సోలుచు సలిలావగాహసమయసము
చ్ఛలితవారిశీకరపరంపరలవలన మకరందపానమత్తమధుకరపక్షవిక్షేపణసంజాత
వాతసముద్ధాతకుముదాదిపరాగపటలంబులం జేరుచు మోముఁదమ్ములకమ్మదనం
బునకు మూఁగి జుమ్ము రనుతుమ్మెదలకు వెఱచుచుఁ గరంబుల నీ రెగయం జఱ
చుచు నీలనీరదనిపతితపయోబిందు సందోహంబులం దడియుపువ్వుఁదీవియలబా
గునఁ గృష్ణకరద్వయతోయంబులం బెక్కుతోయంబులు దడియుచుఁ గ్రందు
కొని సుడియుచు నసమబాణనిపులుగడిగినకుసుమబాణంబులపగిది మేనులు
మెఱయ సలిలావగాహనపరాయ త్తచిత్త లగుచు మొత్తంబు లై సరసభాషణం
బులందుల్గుచుఁ గరంబుల నీరు నించి హరిమీఁదం జల్లుచుఁ జల్లునెడం దడఁబడక
దాఱుచు దాఱి చనక నిలువరించుచు వినోదింప హరియుం గరేణకరవికీర్ణరసీర
ధారాభిషి క్తం బగుఘండాంబులీల నాభీరకామినీకరసముజ్జితజలాసారంబులం

దోగుచు వ్రజవధూజనహస్తప్రయుక్తకహార కైరవ పరాగపటలంబువలన భూతి
భూమణసిరి వహించుచు గోపికాజనపాణికిసలయసమున్నత కమలదళంబులవలన
సహస్రనయనునిరూపుఁ జూపుచు గోపాలబాలికాకుచకలశకుంకుమపంకంబు
వలనఁ బ్రభాతబాలభానునిభంగి భాసిల్లుచు ఘోషయోమాకటాక్షవిక్షేపణం
బులవలన మధుపరివృతహరిచందనసౌందర్యంబు నొందుచు వల్లవీహాసరుచుల
వలనఁ జంద్రికాప్రభాభాసితసీలతైలంబుక్రియ నమరె నంత. 1102

మ. సతులుం దానును నీటిలో వెడలి భూ క్ష మాగంధచేలాద్యలం
కృతుఁ డై కుంభి కరేణయూధములతోఁ క గ్రీడించుచందంబునక
లతలందుం దరులందుఁ బుష్పమయలీ క్ష లాశయ్యలందుక సుఖో
న్నతుఁ డై కృష్ణుఁడు క్రీడలం దనిపె నా క్ష నారీలలామంబులక. 1103

వ. ఇట్లు శరత్కాలంబున వెన్నుం డింద్రియస్థలనంబు సేయక గోపికలతోడ రమించె
నని చెప్పిన మునివరునకు భూవరుం డి ట్లనియె. 1104

మ త్తకోకిలము. ధర్మకర్తయు ధర్మభర్తయు క్ష ధర్మమూర్తియు నైనస
త్కర్మ డీశుఁడు ధర్మశక్తుయు క్ష ధర్మరక్షయుఁ జేయుఁ గా
నర్మలిక ధర్మమీఁదఁ బుట్టి ప క్ష రాంగనాజననంగ మే
ధర్మమంచుఁ దలంచి చేసె ను క్ష దాత్తమానస చెప్పమా. 1105

వ. అనిన శుకుం డి ట్లనియె. 1106

ఆ. సర్వభక్షుఁ డగ్ని క్ష సర్వంబు భక్షించి, దోషి గానిపగిది క్ష దోష మైనఁ
జేసి దోషపదముఁజెందరు తేజస్వ, లగుటఁ జంద్రవాసకవాడు లభిప. 1107

క. ఈశ్వరుఁడు గానివాడు న, రేశ్వర పరకాంతఁ దలచి క్ష యెట్లు బ్రదుకు గౌ
రీశ్వరుఁడు దక్క నన్యఁడు, విశ్వభయదవిషము మ్రింగి క్ష వెలయుం గలఁడే.

క. సత్యము ప్రభువులవచనము, నిత్యముఁ దత్వచనవీధి క్ష నిలుతురు పెద్దల్
సత్యాసత్యము గావున, సత్య మనుచుఁ జనరు వారి క్ష చరితమాన నృపా. 1109

మ. ఘను లై యెవ్వనిపాదపంకజపరా క్ష గఢ్యానసంప్రాప్తయో
గసిరూఢత్వముచే మునీంద్రులు మహా క్ష కర్తంబులం బాసి బం
ధనిరోధంబులు లేక విచ్ఛలవిడిక క్ష దర్పింతు రాదివ్యశో
భనుఁ డె ట్లుండిన నుండఁ గాక కలవే క్ష బంధంబు లుర్వీశ్వరా. 1110

ఆ. గోపజనములందు క్ష గోపికలందును, సకలజంతులందు క్ష సంచరించు
నామహాత్మునకుఁ బరరాంగన లెవ్వరు, సర్వమయుఁడు లీలకలిపె గాక. 1111

వ. అని చెప్పి శుకుం డి ట్లనియె సంత బ్రాహ్మ్యముహూర్తంబునం గృష్ణ వీడ్కొని
గోపిక లిచ్చ లేకయు నిండ్లకడ కేగినం గృష్ణమాయామోహితు లై గోపకులు
వారలం గోపింప నేర రై రివిధంబున. 1112

ఇంద్ర. గోపాలకృష్ణుండును క్ష గోపకాంతల్, ప్రాపించి క్రీడించిన క్ష భంగు లెల్ల

రూపించి వర్ణించి న కరుండు హృత్సం, తాపంబుల బాయను క దత్తసక్తిన్.

~~అంత~~ సర్వరూపి యగునుదర్శనుం డను గంధర్వని కాపవిమోచనము. ~~అంత~~

వ. అంత నొక్కనాడు నందాడు లైనగోపకు లంబికావనంబునకు శకటంబు లెక్కి జాతరకుం జని సరస్వతీనదీజలంబుల స్నానంబులు సేసి యమామహేశ్వరుల నర్పించి కానిక లిచ్చి బ్రాహ్మణులకు గోహిరణ్యవస్త్రాన్నదానంబు లొసంగి జలంబులఁ బ్రాశించి నియమంబున నుండ దైవయోగంబున నాఁకొని యొక్క మహారగంబు నిదుర వోయిననందునిం గఱచి మింగ నగ్గలింప నతండు కృష్ణ కృష్ణేతివచనంబులం దన్ను విడిపింపుమని మొఱి యడిన విని. 1114

క. గోపకు లందఱు మేల్కొని, కోపముతోఁ బెద్దగుడెలఁ క గొఱవుల మొత్తం దాపము నొందియు వదలక, సాపవుఁబెనుఁబాము నందుఁ క బట్టె నరేంద్ర. 1115

వ. అయ్యవసరంబునఁ గృష్ణుండు దర్పించి పాదతాడనంబు సేసి త్రొక్కిన సర్పంబు సర్పరూపంబు విడిచి విద్యాధరేంద్రరూపంబుఁ దాల్చి హరికి మ్రొక్కిన నతనికి హరి యి ట్లనియె. 1116

ఉ. మండితమూర్తితోఁ గనక క మాలికతో శుభలక్షణుండ వై యుండెడునీకుఁ గప్పవుమ క హారగదేహ మి దేల వచ్చె నె వ్వండవు నామ మెయ్యది భ క వంబున కెద్ది మివంబు నాకు నొం డొండ యెఱుంగఁ జెప్పుము బు క ధోత్తమ నీపని చోద్య మయ్యెడిన్. 1117

వ. అనిన వాఁ డి ట్లనియె దేవా యేను సుదర్శనుం డనువిద్యాధరుండ విమానా రూఢుండ నై రూపసంపద్గర్వంబులం జొక్కి దిక్కులం జరించుచు నొక్క యెడ నాంగిరసు లైనఋషులం గురూవు లైనవారలం గని నగిన వారును నీవు రూప సంపద్గర్వంబున మమ్ము నగితిచ్చి గావున మహాసర్పంబ వై యుండు మని శపించి పిదప నే వేడుకొనిన ని ట్లనిరి. 1118

చ. యదుకులమందు భక్తులభ క యంబు హరించుటకుఁ జనార్దనుం డుదయము నొంది యాయడవి క కొక్కదినంబున రాఁ గలండు త త్పదమున నీవు దన్నబడి క పన్నగదేహముతోడఁ బాసి నీ మొదలిటిమేను గాంచెదవు క మూఢుడ పొ మ్మని రో దయానిధీ. 1119

మ. నినుఁ జింతించిన ¹నిన్నుఁ బేరుకొనినక క నిర్భూల మై క్రున్న పా పనికాయంబు వినవ్వు మా నట భవ క త్పాదంబు నామీదఁ బె ట్టినఁ దద్బ్రాహ్మణశాపసంజనితకౌ క టిల్యంబు దా నిల్చునే వనజాతేతీణ నేడు వాసె నురగ క త్వం బెల్ల నేఁ బోయెదన్. 1120

వ. అని విన్నవించి హరికిఁ బ్రదక్షిణంబు వచ్చి మ్రొక్కి సుదర్శనుండు దివంబు నకుం జనియె సర్పంబువలన నందుండు విముక్తుం డయ్యెఁ దత్ప్రకారంబు విని

వెలుగుపడి గోపకులు దేవతామహాత్మవంబు సమాప్తించి కృష్ణకీర్తనంబు
సేయుచు మరల మందకుం జని రంత. 1121

కుబేరభటుం డగుశంఖచూడుం డను గుహ్యకుని సంహరించుట.

చ. మఱియొకనాటిరాత్రి బల శ్రమాధవు లజ్జలవస్త్రమాలికా
ధరులును లేపనాభరణ శ్రధారులు నై చని మల్లికాదిపు
ష్పరసనిమగ్నమత్తమధు శ్రపంబులగీతము వించుఁ నదవ్వనాం
తరమున వెన్నెల్ న్రజని శ్రతంబిను లుండఁగఁ బాడి రింపుగన్. 1122

క. ఆ పాలు సెవుల సోకిన, నేపాటియు దేహలతల శ్రనెలుగక దృగ్వా
చాపాటవములు సెడి పడి, రాపాటలగంధు లెల్ల శ్రనటవీధిన్. 1123

వ. ఇట్లు సకలభూతసమ్మోహనంబు గాఁబాడుచు సిచ్చాసవర్తనంబులం బ్రమత్తుల
చందంబున రామకృష్ణులు క్రీడింపఁ గుబేరభటుండు శంఖచూడుం డనువాడు
రామకృష్ణరక్షిత లగుగోపికలం దనయోగబలంబున నుత్తరపుదిక్కునకుం
గొనిపోవ నయ్యోవలు రామకృష్ణేతిభావలం బులికి నగపడిన మొదవులక్రియ
మొఱి లిడిన విని. 1124

ఉ. గ్రద్దన సాలవృక్షములు శ్రగైకొని బల్లిదు లన్నదమ్ము లా
యిద్దఱుఁ గాలమృత్యువుల శ్రయేవున వే చని యోడ కుండుఁ డో
ముద్దియలార యంచుఁ దను శ్రముట్టినఁ జూచి కలంగి గుహ్యకుం
డుద్దవడిన్ నడిం బఱచె శ్రనుత్తర మింతుల డించి భీతుఁ డై. 1125

వ. ఇట్లు గుహ్యకునిచేత విడివడిన గోపికల రక్షించుకొని యుండు మని బలభద్రుని
బలికి. 1126

శా. ఓరీ గుహ్యక పోకు పోకు మని రో శ్రపోక్తి బకారాతి వాఁ
డేరూపంబున నెందుఁ జొచ్చె నెట వో శ్రయెం దోడఁ దా నేగి దు
ర్వారోదంచితముష్టి వానితలఁ దై శ్రవ్వం బెట్టి తద్వీరకో
టీరభ్రాజితరత్నముం గొనియె దం శ్రడిగోపికల్ నూడఁగన్. 1127

వ. ఇట్లు శంఖచూడునిం జంపి వానిశిరోరత్నంబు దెచ్చి బలభద్రుని కిచ్చి మెప్పించె
మఱియు నొక్కదినంబునం గృష్ణుండు వసంబునకుం జనిన సతనిలీలు వాడుచు
నిండ్లకడఁ దద్విరహవేదనానలభరంబు సహింపక గోపికలం దమలో నిట్లనిరి.

శా. భ్రూవిషేషముతోడ దాపలిభుజం శ్రబుం జెక్కుఁ గీలించి కె
మ్మోవి వేణువుఁ గూర్చి సుస్వరముగా శ్రమ్రోయించుచున్ సంగుళీ
ప్రావీణ్యంబు విభుండు నూపఁ గని స శ్రప్రాణేశ లై యుండియన్
సేవిబంధము లూడఁ జొక్కుదురు వో శ్రనింగిన్ నిలింపంగనల్. 1129

మ. సవమాధుర్యము గల్గుకృష్ణమురళీ శ్రనాదామృతస్వందముల్
సెవులం జొచ్చి హృదంతరాళముల భా శ్రసిల్లన్ సవత్సంబు లై

యేవిదా మేపులకుం దొఱంగి మృగగోళయాభంబు లుత్కంఠతో
దివికి గంఠము లెత్తి లో వదలుఁ బో ॥ దేహేంద్రియవ్యాపులన్. 1130

శా. ఓ కంక్షేక్షణ కృష్ణం డుజ్జలితహః;రోద్దాముః జై గానవి
ద్యాకొతూహలితక్ మనోజ్జమురళీభ్యానంబు గావింపగా
నాకర్ణించి సశంప మై మొరయినీలార్ధంబుగాఁ జూచుచు
గేకారావము లిచ్చుచుక్ మురియుఁ బోఁ నేకీంద్ర సంఘాతముల్.

మ. లలనా యేటికిఁ దెల్ల వాతె రవి యేలూ తోఁచెఁ బూర్వార్థిమై
గలకాలంబు నహంబు గాక నిసిగాఁ శ్ర గల్పింపఁ డాబ్రహ్మ దా
వలతోడఁడు గ్రృప లేఁడు కీరములు దుర్వారంబు లెట్లో కదే
కలదే మాపటివేళయుం గలుగునే శ్ర కంజాక్షుసంభోగముల్.

ఉ. ఎప్పుడు ప్రాద్దు గ్రంథ హరి శ యెప్పుడు గోవుల మేషి వచ్చునా
కెప్పుడు తన్మృతాంబుజసగమితా మబ్బు నశంశు వచ్చి న
న్నెప్పుడు గారివించుచు దుది శ యెప్పుడు మద్విరహోగ్ని రాశికిం
జెప్పు గదవ్వు బోటి మరుగచేతల న్నలము దల్లడిలైడిన్.

మ. చెలియా కృష్ణుడు నన్ను బాసి వసముం శ జేరంగ సద్యైక్షణం
బులు నా కన్నియు నుండ నుండగడునాకృపారంబు లై సాగి లో
పలఁ దోచుం బ్రహరంబు లై దినము లై శ పక్షిస్వరూపంబు లై
నెల లై యబ్జము లై మహాయగము లై శ నిండాడుకల్పంబులై.

వ. అని మఱియుఁ గృష్ణవిరహాదుఃఖంబున బహువిధంబులఁ బశ్చాత్తాపంబునం బొందుచు గోపిక లోపికలు లేక యెట్లు కేలకు దివంబు గడపి దినాంతనమయంబునందు.

మ. అదే భాసం డపరాద్రిఁ జేరె నిదె నాకయంకాల మేతెంచె న
ల్లదె గోపదపరాగ మొప్పెనగె బృందారణ్యమార్గంబునం
దిదె వీతెంచె వృషేంద్ర ఘోషము ప్రియుం శ డేతెంచె రం డంచు దా
మెదు రేతెంతురు మాపు కృష్ణునికి నశ్చయ్యింతుల్ పరిభ్రాంత లై.

ప. ఇట్లు దన కెదురు వచ్చిన మచ్చిక నచ్చెలువల నచ్యుతం డిచ్చానువ ర్తనంబుల
గారవించె నంత నొక్కనాడు.

❧ వృషభానురసంహారము. ❧

సీ. ఎవ్వనిమూఁపుర శ్రీ మీక్షించి మేఘంబు, లద్రిశృంగం బని శ్రీ యాశ్రయించు
నెవ్వనిఱంకె కర్ణేంద్రియంబులు సోడ, గర్భసాతం బగు శ్రీ గర్భిణులకు
నెవ్వనిపదహాతి శ్రీ నెగయుపరాగంబు, లంధకారారాతి శ్రీ నావరించు
నెవ్వడు గొమ్ముల శ్రీ నెదిరించి ఓమ్మినఁ, బృశ్వేధరంబులు శ్రీ పెల్లగిల్లు
తే. నట్టి వృషభాసురేంద్రుఁ డ శ్రీ హంకరించి, వాలలత యెత్తి పెనుఱంకె శ్రీ వైచినేలఁ
గాలుద్రవ్యచునిశితశృంగములుసాచి, మంప బెగడంగగవిసెనశ్రమందుఁడగుచు.

వ. ఇట్లు వృషభాకారంబున సరిష్టండు హరికి సరిష్టంబు సేయం దలంచి పైకుటికిన.

ఉ. క్రేపులు వాతె గోవులకుఁ శ్ర గ్రేపులు గోవులు గోవృషంబులం
బైపడె వత్సధేనువృష శ్ర భంబులు గోపకులందుఁ జొచ్చె నా
గోపకు లావృషేంద్రములు శ్ర గోవులు లేఁగలు విచ్చి పాఱఁ గా
గోపచమూవిభండు గనె శ్ర గోవృషదైత్యుడు వెంట నంటఁగన్. 1140

వ. ఇట్లు భయభ్రాంతు లై కాంతలుం దారును గృష్ణ రక్షింపు రక్షింపు మనియెడు
గోపకులకు నడ్డంబువచ్చి దీనజనరక్షకుం డైనపుండరీకాక్షుం డిట్లనియె. 1141

ఉ. బాలుర నింతులం బసులఁ శ్ర బాఱఁగఁ దోలుట బంటుపంతమే
చాలు వృషాసురేంద్ర బల శ్ర సంపదఁ జూపఁగ నెల్లబోఁటిగో
పాలురమంద గాదు చనఁ శ్ర బైపడితేనిఁ బ్రచండకృష్ణశా
ర్దూలము నేడు నీగళము శ్ర ద్రుంపక చంపక పోవ నిచ్చునే. 1142

ఆ. అనుచు ధిక్కరించి శ్ర హస్తతలంబులఁ జప్పుడించి నగుచు శ్ర సఖునిమీఁదఁ
బన్న గేంద్రభయద శ్ర బాహుదండము సాచి, దండి మెఱసి దనుజుడందఁ నిలిచె.

వ. అప్పుడు. 1144

చ. ఖురముల నేలఁ ద్రవ్వచు న శ్ర కుంతివాలసమీరణంబులఁ
విరవిరఁ బోయి మేఘములు శ్ర వివ్వవిపాణము లొడ్డికొంచు దు
స్తరతరమూర్తి యై వృషభ శ్ర దైత్యుడు గన్నుల నిప్పు లొల్కఁ గా
దురదుర వచ్చి తాఁకె రిపు శ్ర దుర్దదమోచనుఁ బద్మలోచనున్. 1145

ఉ. యాదవకుంజరుండు వృష శ్ర భాసురుకొమ్ములు రెండుఁ బట్టి య
ష్టాదశపాదమాత్రము గ శ్ర జంబు గజంబును ద్రొబ్బుకైవశిఁ
భేదిల ద్రొబ్బు నయ్యసుర శ్ర బిమ్మిటి నొంది చెమర్చి మ్రొగి దు
ర్దాదముతోడ డీకొనఁ బ్ర శ్ర మత్తవిమర్దను నా జనార్దనున్. 1146

ఆ. అంత గోపసింహుఁ శ్ర డసురకొమ్ములు వట్టి, ధరణి ద్రొబ్బి త్రొక్కి శ్ర దైత్యభటుల
కొమ్ము వీఁగ సురలశకొమ్ము వర్ధిల వాని, కొమ్ము వెఱికి మొత్తి శ్ర కూల్చె సధిస.

క. ఉక్కి సెడి రోఁజి నెత్తురు, ముక్కున వాతను స్రవింప శ్ర మూత్ర శకృత్తుల్
మిక్కిలి విడుచుచుఁ బసరపు, రక్కసుఁ డని సమసఁ బ్రజకుర్రాగం బమరన్.

వ. ఇట్లు వృషభాసురుం జంపిన నిలింపులు గుంపులు గొని విరులు వర్షింప గోపకులు
హర్షింప గోపసతు లుత్పర్షింప బలభద్రుండును దాసును గోవిందుండు పరమా
నందంబున మందకుం జనియె నంత. 1149

చ. ఘనుఁ డొకనాడు నారదుడు శ్ర కంసునితోడ యశోద గూతుఁ దాఁ
గనుటయుఁ జక్రి దేవకికి శ్ర గర్భజుఁ డౌటయు మున్ను రోహిణీ
తనయుడు రాముఁ డౌటయును శ్ర దద్విభు లిద్దఱు మంద నున్నవా
ర్ధనియు నెఱుంగఁ జెప్పిన మ శ్ర హేద్యుత మంచుఁ జలించి కిన్నతోన్. 1150

- చ. కొడుకుల మందలోన నిడి య గొంటుతనంబున మోసపుచ్చె నీ
బడుగనిఁ బట్టి చంపు టిది య భావ్య మటంచుఁ గృపాణపాణి యై
వడి వసుదేవుని దునుమ య వచ్చినకంసునిఁ జూచి నారదుం
డుడుగుము చంపఁ బోల దని య యోడక మానిచి పోయె మింటికిన్. 1151
- వ. మఱియు నలుక దీఱక కంసుండు దేవకీవసుదేవుల లోహపాశబద్ధులం జేసి కేశే
యనువానిం బిలిచి రామకేశవులం జంపు మని పంపి మంత్రిభటగజారోహ
చాణూరముష్టికసాల్వకోసలప్రముఖుల రావించి యిట్లనియె. 1152
- శా. ఎందుకా న న్నెదిరించి పోరుటకు దే య వేంద్రాదులుం జాల రీ
బృందారణ్యముమంద నిప్పుడు మదా య భీరార్భకుల్ రామగో
విందుల్ వర్ధిలు చున్నవారట రణో య ర్వం గంసు మర్దింతు ము
చుం దర్పంబులు వల్కు చుందు రట యా య చోద్యంబులకా వింటిరే. 1153
- క. పట్టణజనములు నూతురు, దట్టంబుగ మల్లరంగ య తలపార్శ్వములం
బెట్టింపుడు తమకంబులు, పుట్టింపుడు వీట మల్లు య పో రచుమాటన్. 1154
- శా. విన్నాణంబులఁ బోర నేర్తురు మహా య వీర్యప్రతాపాదినం
పన్నుల్ మీరలు మేటిమల్లుగములం య బ్రఖ్యాతు లై పెంపుతో
మన్నా రాబలకృష్ణులం బెనడువకా య మర్దించి మత్ప్రితి కా
సన్నుల్ గండు పురీజనుల్ వొగడ నో య చాణూర యోముష్టికా. 1155
- శా. రారా హ స్తిపకేంద్ర గండమదధా య రాగంధలోభాంధగం
భీరాళివ్రజ మైనమత్కువలయా య వీడద్విపేంద్రంబు మ
ద్వారోదంచితదేహాళీపరిసర య స్తంభంబు జాయంగ నా
భీరుల్ రా నదలించి డీకొలుపు నీ య బీరంబు తోరంబుగన్. 1156
- క. పశువిశేషనములు సేయుడు, పశుపతికిం బ్రియము గాఁగ య భావించి చతు
ర్దశినాడు ధనుర్మాసము, విశదంబుగఁ జేయ వలయు య విజయముకొఱకున్.
- వ. అని తనవారి నందఱి నయ్యైపనులకు నియమించి యదుక్రేష్టం డగునక్రూరునిఁ
బిలిపించి చెట్ట వట్టికొని యిట్లనియె. 1158
- శా. అక్రూరత్వముతోడ నీవు మనఁగా య నక్రూరనామంబు ని
ర్వక్తత్వంబునఁ జెల్లె మైత్రి సలుపకా య వచ్చుకా నినుం జేరి 1 ని
ర్వాక్రొనుండవు మందలోన బలకృ య ప్లాభీరు లస్తద్విహా
శక్రీడారతు లై చరింతు రట యా య జం దెచ్చి యొప్పింపవే. 1159
- అ. నాకు వెఱచి సురలు య నారాయణుని వేడి, కొనిన నతడు వచ్చి య గోపకులము
నందుఁ గృష్ణమూర్తి య నానకదుందుభి, కుదితుఁ డయ్యై ననఁగ య నొకటి వింటి.
- వ. కావున నీవు గోపకులచేత నరులు గొని ధనుర్మాసంబుజూడ రం డని వారలం

దోడ్కొని రమ్మ వచ్చిన.

1161

శా. కొండల్ గూలగ ద్రొబ్బుకొమ్మలతుదిం శ గోపించి కోరాడుచో
దండి దండి నధఃకరించునొకవే శ నండంబు నాయంట బ్ర
హ్మాండం బైనఁ గదల్చు నోపు బలకృత ష్టాభీరులం బోరిలో
ఖండింపం దడ వెంత దాని కదియుం శ గాదేని నక్రూరకా.

1162

శా. చాణూరుండును ముప్పికుండును సభా శ సంఖ్యాతమల్లుల్ జగ
త్ప్రాణుల్ మెచ్చరు సత్త్వసంపదల బా శ హాబాహి సంగ్రామపా
రీణుల్ వారలు రామకృష్ణులబలో శ ద్రేకంబు సైరింతురే
క్షీణప్రాణుల జేసి చంపుదురు సూ శ సిద్ధంబు యుద్ధంబునన్.

1163

సీ. ఆరామకేశపు శ లంతరించిన వసు, దేవముఖ్యులఁ జంపి శ తెగువ మెఱసి
వృష్టిభోజదశార్హ శ వీరులఁ దెగటార్చి, ముదుకడు రాజ్యకా శ ముకుడు ఖలుడు
నగునుగ్రనేను మా శ యయ్య గీటడఁగించి, పినతొడ్రి దేవకుఁ శ బీచమడఁచి
మఱియు వైరుల నెల్ల శ మర్దించి నేజరా, సంధ నరక బాణ శ శంబరాది

ఆ. సఖులతోడ భూమి శ చక్రమేలదఁ బొమ్ము, తెమ్ము వేగమ వసు శ దేవసుతుల
మఖముపేరు సెప్పి శ మంత్రశ్రదము సేయ, వలయుఁ బెంపఁ జనదు శ వైరిజనుల.

వ. అనిన నక్రూరుం డి ట్లనియె.

1165

ఉ. పంపినఁ బోనివాడనె నృ శ పాలక మానవు లెన్నఁ దమ్ము నూ
హింపరు దైవయోగముల శ నించుక గానరు తోచినట్లు ని
మ్మంపగతిం జరింతు రది శ గా దన వచ్చునె యీశ్వరేచ్ఛఁ ద
ప్పింపఁగ రాదు నీవగతు శ బిడ్డలఁ దెచ్చెదఁ బోయి వచ్చెదన్.

1166

శ్రీకృష్ణుండు కేశవోమాసురుల సంహరించుట.

వ. అని పలికి రథం బెక్కి యక్రూరుండు సనిన సకలజనులను వీడుకొలిపి కంసుం
డంతిపురంబునకుం జనియె నంతఁ గంస ప్రేరితుం డై.

1167

సీ. ఖురపుటాహతిఁ దూలి శ కుంభినీచక్రంబు, ఘణిరాజఫలకు శ బరువు సేయ
భీషణహేపావి శ భీషితు లై మింట, నమృతాంధు లొండొరు శ నండ గొనఁగఁ
జటులచంచలసహృచ్చటలగాడ్చులమేఘు, ములు విమానములపైఠమునుఁగుపడఁగ
వివృతాస్యగహ్వర శ విపులదంతంబులు, ప్రళయాగ్నికీల శ పగిది మెఱయఁ

ఆ. గాలపాశలీల శ గా వాల మే పార, వాహ మగుచు గంధ శ వాహగతుల
విజితశక్రపాశి శ వీర్యపయోరాశి, కేశి వచ్చె మంద శ క్లేశ మంద.

1168

వ. మఱియును.

1169

క. భీషణఘోటకదానవ, హేపానిర్హోషభిన్న శ హృగయనిఖలగో
యోపాపురుషార్భక మై, ఘోషము హరి నూడ దైన్య శ ఘోషం బయ్యెన్.

వ, ఆ సమయంబున,

1171

- ఉ. పేదల ఘోషగోపకుల శ్రీ చిట్టదలించుట వీరధర్మమా
కాదు ప్రజంబులో దనుజ శ్రీ ఘస్తరుఁ డే డని తన్ను రోయుక్త
వ్యాదునిఁ జూచి గోపకుల శ్రీ కడ్డము వచ్చి నిశాట యింకఁ బో
రా దని శౌరి సీరె మృగ శ్రీ రాజక్రియ న్నెదిరించె దైత్యుడన్. 1172
- ఆ. నిష్ఠురోగ్రసింహ శ్రీ నినదంబుతో నింగి, మ్రింగుభంగి నోరు శ్రీ మిగులఁ దెలిచి
కఱవ రాఁగ సతఁడుఁగాటు దప్పించినఁ, దన్నె నెగసి తురగఁదానవుండు. 1173
- ఉ. తన్నిసతన్నునం బడక శ్రీ దానవహంత సమీకరంత యై
కన్నులఁ గెంపుపెం పెనయ శ్రీ గ్రక్కున ఘోటనిశాటుపాదముల్
వన్నె సెడంగఁ బట్టి వడి శ్రీ వైచే ధనుశ్శతమాత్రదూరముం
బన్నగడింభమున్ విసరి శ్రీ పాఱఁగ వైచు ఖగేంద్రుకైవడిన్. 1174
- ఉ. వైచిన మ్రొగ్గి లేచి వెన శ్రీ వాజనిశాటుడు హుంకరించి సం
కోచము లేక పైపడిన శ్రీ గోపకులేంద్రుడు దిగ్గజేంద్రుఁడు
డాచటుల ప్రభాబలవి శ్రీ డంబక మైనభుజార్గళంబు దో
పాచరునోటిలో నిడియె శ్రీ బండఘణిక్ గుహ నుంచుకైవడిన్. 1175
- శా. దంభోలిప్రతిమానకర్కశమహో శ్రీ ద్యద్వామదోః స్తంభమున్
శుంభల్లిల నఖారి వానిరదముల్ శ్రీ చూర్ణంబు లై రాలఁగా
గంభీరంబుగఁ గుఱిలోఁ జొనిపి మీ శ్రీ కక్ వృద్ధి బొందించుడుం
గుంభించెన్ బవనంబు పిక్కటిలఁ ద శ్రీ త్కుఱిన్ నరేంద్రోత్తమా. 1176
- క. వాయువు వెడలక నిలిచినఁ, గాయంబు సెరుర్ప గన్నుల శ్రీ గవ వెలి కుటుకన్
మాయ సెడి తన్నుకొనుచును, గూయుచు నశ్వాసురుండు శ్రీ గూలన్ నేలన్. 1177
- ఆ. ఘోటకాసురేంద్రు శ్రీ కుఱిలోఁ గృష్ణుని, బాహు వధిక మైనఁ శ్రీ బట్టులేమిఁ
బగిలి దోసపండుఁపగిదిఁ దద్దేహంబు, వసుమతీశ రెండుఁవ్రయ్య లయ్యె. 1178
- క. నలినాక్షుడు లీలాగతి, విలయముఁ బొందించె నిట్లు శ్రీ పీరావేశం
బలలాశిన్ జగదభినవ,బలరాశిన్ విజితశక్త శ్రీ పాశం గేశిన్. 1179
- వ. ఆ సమయంబునం బుష్పవర్షంబులు గురియించి సురలు వినుతించి రంత హరి
భక్తివిశారదుం డైననారదుండు వచ్చి గోవిందుని సంజర్పించి రహస్యంబున
నిట్లనియె. 1180
- సీ. జగతీశ యోగీశ శ్రీ సర్వభూతాధార, సకలసంపూర్ణ యీ శ్రీ శ్వర మహాత్మ
కాష్టగతజ్యోతి శ్రీ కైవడి నిఖిలభూతములందు నొకఁడ వై శ్రీ నీవు మాయఁ
సద్గూఢుడవు గుహ శ్రీ శయుడవు సాక్షివి, నీయంతవాడ వై శ్రీ నీవు మాయఁ
గూడి కల్పింతువు శ్రీ గుణముల వానిచే, బుట్టించి రక్షించి శ్రీ పాలియఁ జేయు
- ఆ. దీప్రపంచ మెల్ల శ్రీ నిట్టిసీ విష్ణుడు, రాజమూర్తు లయిన శ్రీ రాక్షసులను
సంహరించి భూమి శ్రీ చక్రంబు రక్షింప, నవతరించినాడ వయ్య కృష్ణ. 1181

- వ. దేవా నీచేత నింకఁ జాణూర ముష్టిక గజ కంస శంఖ యవన ముర సరక
పాండ్రక శిశుపాల దంతవక్త్ర సాల్వప్రమఖులు మడిసెదరు పారిజాతం బప
హృతం బయ్యెడిని నృగుండు శాపవిఘ్నకుం డగు శమంతకమణిసంగ్రహం
బగు మృతబ్రాహ్మణపుత్రప్రదాసంబు సిద్ధించు నర్జునసారథి వై యనకాక్షోహిణీ
బలంబుల వధియించెదపు మఱియును. 1182
- శా. కృష్ణా నీ వొసరించు కార్యములు లె శ క్తింపజ్ సమర్థుండె వ
రిష్టుం డై న విధాత మూడుగుణముల్ శ దీపించు లోపించు రో
చిష్టుత్వంబున నుండు నీవలన ని శ స్త్రీమంబు నీరూపు నిజ
విష్టుజిష్టు సహిష్టు నీశు నమితుజ్ శ విశ్వేశ్వరుజ్ మృక్కెదన్. 1183
- వ. అని వినుతించి వీడుకొని నారదుం డరిగె సంత నొక్కనాడు కృష్ణసహితు
లయి గోపకుమారు లడవికిం జని పసుల మేపుచు నొక్కకొండదండ సెలాయన
క్రీడ సేసి రందు. 1184
- క. కొండలు గొఱియల మంచును, గొండలు పాలకుల మంచుఁ శ గుటిలత్వమునం
గొండలు దొంగల మనుచును, జెంది కుమారకులు గ్రీడ శ సేసిరి తమలోన్.
- శా. ఆలో దొంగలలో మయాసురసుతుం శ డాద్యుండు వ్యోముండు గో
పాలుం డై చని మేషకల్పనలతో శ భాసిల్లి క్రీడించు త
దాబ్రవ్రాతము నెల్ల మెల్లస చతుః శ పంచావశిష్టంబుగా
శైలాంతర్గహలోనికిం గొని చనెం శ జౌర్యం బవార్యంబు గన్. 1186
- వ. ఇట్లు కొండగుహలోనఁ గ్రమక్రమంబున గోపకుమారుల నిడి యొక్కపెను
తాతఁ దద్వారంబు గప్పి యెప్పటియట్ల వచ్చిన. 1187
- ఉ. పీఠుడు మాధవుం డఖిల శ వేది నిశాచరభేది నవృత్తో
నార నిశాట దొంగతన శ మచ్చుపడెజ్ నెఱదొంగ వౌదు వా
భీరుల నెల్ల శైలగుహఁ శ బెట్టితి చిక్కినవారిఁ బెట్ట రా
రార యటంచుఁ బట్టె మృగ శ రాజ వృకాఖ్యుంఁ బట్టుకై వసిన్. 1188
- ఉ. పంకజలోచనుం డొడిసి శ పట్టిన శైలనిభాసురాకృతిజ్
బింకముతోడఁ బొంగి విడి శ పించుకొనంగ బలంబు లేమి లో
శంకిలి బిట్టు తన్నుకొనఁ శ జక్కన యారణభీము వ్యోమనిం
సొంకక కూల్చె నవ్విభుడు శ గో యని మింట సుపర్య లార్వగన్. 1189
- ఆ. ఘోరీధనుజ నేల శ గూల్చి పర్వతగుహ, వాత సున్నతాయి శ వ్రయ్యఁ దన్ని
గుహః జరింఘు చున్న శ గోపాలకులఁ గొంచు, బల్లిదుండు శ గొల్ల శ పల్లె కరిగె.
- వ. అంత నారాత్రి మఘరానగరంబున నక్రూరుండు వసియించి మఱునాడు రేప
కడ (లేచి) నిత్యకృత్యంబు లాచరించి) రథం బెక్కి కదలి నందగోపకులంబునకుం

బోవుచుం దెరువునఁ దనలో ని ట్లనియె.

1191

~~కంసునిపంపున~~ సక్రూరుండు బృందావనంబునకుఁ జనుదెంచుట. ~~కంసునిపంపున~~

ఉ. ఎట్టితపంబు నేయఁబడె శ నెట్టిచరిత్రము లబ్ధ మయ్యెనో
యెట్టిధనంబు లర్హులకు శ నీఁబడెనో తొలిబామునందు నా
యట్టివివేకహీనునకు శ నాదిముసింద్రులు యోగదృష్టులం
బట్టఁగ లేనియీశ్వరుని శ బ్రహ్మమయ్యున్ హరిఁ జూడఁ గల్గెడన్.

1192

ఉ. సూరులు దొల్లి యేవిభుని శ శోభితపాదనఖప్రభావళిం
జేరి భవాంధకారములఁ శ జిక్కక దాటుదు గట్టిదేవరక్
వైరముతోడ నైనఁ బిలు శ వక్ ననుఁ బంచి శుభంబు నేసె ని
ష్కారణ మైనప్రేమ నిదె శ కంసునిఁ బోలుసఖుండు గల్గునే.

1193

మ. ఇతఁ డాకంసునిచేతఁ బంపువడి నక్ష శ హింసింప నేతెంచినాఁ
డతిదుష్టుం డని చూచునో సకలభూ శ తాంతర్బహిర్భ్యసం
గతుఁ డౌటం దలపోసి నన్ను సుజనుం శ గాఁ జూచునో యెట్టియు
న్నతి గావించునో యేక్రియం బలుకునో శ నాభాగ్య మెట్లున్నదో.

1194

వ. (అని మఱియును.)

1195

మ. అలకభ్రాజిత మై సుధాంశునిభ మై శ హాసప్రభోద్దామ మై
జలజాక్షం బయి కర్ణకుండలవిరా శ జద్గండ మై యున్నయా
జలజాతాక్షుముఖంబు నూడఁ గలుగున్ సత్యంబు వో నాకు నా
వలది క్షేఁగుచు నున్న వీవనమృగ శ వ్రాతంబు లీత్రోవలన్.

1196

ఉ. మాపటివేళ నేను జని శ మాధపుపాదసమీపమందు దం
డాపతితుండ నైన నతఁ శ డాశుగళాలభుజంగవేగసం
తాపితభక్తలోకభయ శ దారణ మైనకరాబ్జ మాదలక్
మోపి హసించి నా కభయ శ ముం గృపతోడుత నీయ కుండునే.

1197

వ. అని మఱియు నక్రూరుం డనేకవిధంబుల గోవిందసందర్శనంబు గోరుచు నమంద
గమనంబున సుందరస్యందనారూఢుం డై చచి చని.

1198

క. ముందటఁ గనె ఘనచందన, కుంద కుటజ తాల సాల శ కురవక వట మా
కందక్ నందితబలగో,విందక్ వికచారుణార శ విందక్ బృందన్.

1199

వ. కని బృందావనంబు దణియంజొచ్చి యందు నాయంకాలంబున నడవికి నెఱిగల
మేతలవెంబడి దిగంబడి రాక చిక్కినకుంట్ల కోడె పడ్డతండంబులం గానక పాద
యిటుమా మిట్టు పల్లం బనక తూటి పాటి వెదకి (కానక) చీరెడుగోపకుల
యాహ్వసశబ్దంబు లాకర్ణించుచుఁ గోమలఘాసఖాదనకుతూహలంబులం జిక్కి
మక్కువం గ్రేపులం దలంచి తలారింపక తమకంబులం దమతమయంత నంభా
రవంబులు నేయుచు నూధంబులు స్రవింపఁ బరువు లిడుధేనువులును ధేనువులకు

నోసరించుచు సద్యోజాతంబు లగుతర్జకంబుల వహించి నవనూతికలు వెనుతగు
లుటవలన దామహస్తులై చనువల్లవుల మెల్లన విలోకించుచు మందయిరు
గెలంకులం గలంకరహితులై పులి చివంగి వేగి ¹లోనగువాలుమెకంబులమొత్తం
బులవలన నప్రమత్తులయి కుతారకుంతశరాసనప్రముఖాయుధంబులు ధరియించి
కావలి తిరుగువ్రేలం గడచి నానావిధసరసత్పాణకబళభాదనగరిష్ఠలై గోస్థానకం
బులు ప్రవేశించి రోమంధలీలాలసలై యున్న ధేనువులును జన్నులు గుడిచి తల్లుల
మ్రోలఁబెల్లు రేగి క్రేళ్లుకులేగలును వెదలైన మొదవులం బైకొని పరస్పర
విరుద్ధంబులై డీకొని కొమ్ముల యుద్ధంబులు సలుపువృషభంబులును నకుంతిత
బలంబులం గంతరజ్జువులం ద్రొంచుకొని పొదలుటికి దాటి తల్లులం దూటి
కుడుచుతఱిపిదూడల దట్టించి పట్ట నోసక గ్రద్దనఁ బెద్దలం జీరుగోపకుమారు
లును గొడుకుల మగల మామల మఱిందుల వంచించి పంచాయుధభల్ల
భగ్నహృదయలై గృహకృత్యంబులు మఱచి శంకిలక సంకేతస్థలంబులఁ గృష్ణా
గమతత్పరలై యున్న గోపకామినులును గోష్ఠప్రదేశంబుల గోవులకుఁ గ్రేవుల
విడిచి యొడ్డుచు మరలం గట్టుచు నీష్ఠుచుం గ్రీడించుగోపకులను గోఖురసము
ద్ధూతకరీషపరాగపటలంబులవలన నుల్లారి చులదుల నైన ధేనుదోహనవేళావిక్రీర్ణ
పయోబిందుసందోహపరంపరాసంపాదితపంకంబులును దోహనసమయగోపకరా
కృష్ణగోస్తననిర్గతంబు లయి కలశంబులందుఁ బడియెడు క్షీరధారల చప్పుళ్లును
మహోక్షికంఠసమర్పనస్నిగ్ధంబులైన మందిరద్వారదారుస్తంభంబులపొంతల
(నుండి యులికిపడి నలుదిక్కులు గనుంగొని) నూతనజనవిలోకనకుపితంబులై
కరాళించుసారమేయంబులునుం గలిగి బలకృష్ణబాహుదండప్రాకారరక్షావిశేష
భూషం బైన ఘోషంబుఁ బ్రవేశించి యందు. 1200

క. జలజాంకుళాదిరేఖలు, గలహరిపాదములచొప్పుఁ గని మోదముతోఁ
బులకించి రథము డిగి యు, త్కలికన్ సంతోషబాష్పం కలితాశుం జై. 1201

మ. కనె నక్రూరుడు పద్మనేత్రులను రం గద్ధాత్రులన్ ధేనుదో
హనవాటిగతుల న్నలంకృతుల ను గద్యద్యానులం బీతనీ
లనవీనోజ్జ్వలవాసులం గుసుమమా గలాధారులన్ ధీరులన్
వనితాకాములఁ గృష్ణరాముల జగ గద్వంద్యకమోద్దాములన్. 1202

క. కని వారలపాదములకు, వినయంబున మ్రొక్క భక్తి గ వివశుం డగుచుం
దనువునఁ బులగాంకురములు, మొనయగ నానందబాష్పములు జడిగురియన్. 1203

వ. తదనంతరంబ. 1204

క. అక్రూరులైనజనుల న, వక్రగతిం గాచుభక్త గ వత్సలుఁ డంత
న్నక్రూరుఁ గొంగిలింపెను, జక్రాంకితహస్తతలముఁ గ జూచి నరేంద్రా. 1205

వ. మఱియు నక్రూరుండు బలభద్రునికిం బ్రణతుండైన నతండు గొణిలించి చెట్ట పట్టు
కొని కృష్ణనహితుం డై గృహంబునకుం గొనిపోయి మే లడిగిన గద్దయ యిడిపాద
ప్రత్యేకసంబు సేసి మధుఃకంబు సమర్పించి గోవు నిచ్చి సాదరంబున రసి
రసాన్నంబు వెట్టించి తాంబూలగంధమాల్యంబు లొసంగె నయ్యవసరంబున
నందుం (డుపవిష్టుం డైన)యక్రూరుని సత్కరించి యిట్లనియె. 1206

క. చెలియలు మొఱి యిడ నల్లర, ఖలుండై పొరిగొనినయట్టి కంసుడు బ్రమకం
గలదే మనికి దశార్హుల, కిలపై మీసేమ మింక క నే మని యడుగన్. 1207

వ. అని పలికె నంత నక్రూరుం డొకపర్యంకంబున సుఖోపవిష్టుం డై యుండ హరి
యిట్లనియె. 1208

మ. శుభమే నీకుఁ బ్రమోదమే సఖులకుం క జుట్టలకున్ సేమమే
యభయంబే ప్రజ కెల్ల గోత్రజల కా క్తానందమే మామ ము
క్తభయండే వసుదేవదేవకులు త క్తా రాగృహంబందు మ
త్ప్రభవవ్యాజనిబద్ధు లై బ్రదికిరే క ప్రాణానిలోపేతు లై. 1209

మ. నెఱి సేఁ డిక్కడ నీవు రాగ వగతో క నీత డ నే మైన నా
కెఱుంగం జెప్పు మటంచుఁ జెప్పరు గదా క యే మందు రావార్త యే
తెఱుంగున్ లే దని డస్సిరో వగచిరో క దీనత్వముం జెందిరో
వెఱతో నాతలిదండ్రు లెట్లు వడిరో క విన్పింపు మక్రూరకా. 1210

వ. మఱియు నీ వేమికారణంబున వచ్చి తని హరి యడిగిన నతండు కంసునికి నార
దుండు వచ్చి చెప్పినవైరానుబంధప్రకారంబును గంసుండు దేవకీవసుదేవుల వధి
యింపక గమకించి మానినతెఱంగును ధనుర్యాగంబుపేరు సెప్పి పుత్రైంచిన
ప్రకారంబును నెఱింగించిన రామకృష్ణులు నగి తమ్ముం బరివేష్టించిననందాది
గోపకులం జూచి కృష్ణుం డిట్లనియె. 1211

శా. భూనాథుండు మఖంబుఁ జూడఁ బిలువం క బుత్రైచినాఁ డవ్వీభుం
గానం బోవలెఁ బాలునెయ్యివెరుగుల్ క గట్నంబులుం గానికల్
మీసే ర్నొప్పంగఁ గూడఁబెట్టుడు తగ్గన్ క మీమీనివాసంబులక
యానంబుల్ గొని రండు పొండు మధురా క యాత్రాభిముఖ్యంబు గన్. 1212

వ. అని నియమించె నంత నక్రూరుండు మధురకు హరిం గొనిపోయెడి నని యెఱింగి
వ్రేతలు గలంగి. 1213

మ. హరినవ్వుల్ హరిమాటలున్ హరిమనో క జ్ఞాలాపముల్ లీలలున్
హరివేడ్కల్ హరిమన్ననల్ హరికరా క బాలంబనాహ్వనముల్
హరిణీలోచన లండఱున్ మఱి యుపా క యం బెట్లొకో యంచులో
నెరియన్ ముచ్చట లాడి రంత గములై క యేకాంతగేహంబులన్. 1214

నోసరించుచు సద్యోజాతంబు లగుతర్ణకంబుల వహించి నవనూతికలు వెనుతగు
లుటవలన దామహస్తులై చనువల్లపుల మెల్లన విలోకించుచు మందయిరు
గెలంకులం గలంకరహితులై పులి చివంగి వేగి ¹లోనగువాలుమొకంబులమొత్తం
బులవలన నప్రమత్తులయి కుఠారకుంతశరాసనప్రముఖాయుధంబులు ధరియించి
కావలి తిరుగువ్రేలం గడచి నానావిధసరసతృణకబళభాదనగరిష్ఠలై గోస్థానకం
బులు ప్రవేశించి రోమంధలీలాలసలై యున్న ధేనువులును జన్నులు గుడిచి తల్లుల
మ్రాలబెల్లు రేగి క్రేళ్లుకులేగలును వెదలైన మొదవులం బైకొని పరస్పర
విరుద్ధంబులై డీకొని కొమ్ముల యుద్ధంబులు సలుపువృషభంబులును నకుంతిత
బలంబులం గంతరజ్జువులం ద్రొంచుకొని పొదలుటికి దాటి తల్లులం దూటి
కుడుచుతఱిసిదూడల దట్టించి పట్టనోక గద్దనఁ బెద్దలం జీరుగోపకుమారు
లును గొడుకుల మగల మామల మఱిందుల వంచించి పంచాయుధభల్ల
భగ్నహృదయలై గృహకృత్యంబులు మఱచి శంకిలక సంకేతస్థలంబులఁ గృష్ణా
గమతత్పరలై యున్న గోపకామినులును గోష్ఠప్రదేశంబుల గోవులకుఁ గ్రేవుల
విడిచి యొడ్డుచు మరలం గట్టుచు నీడ్చుచుం గ్రీడించుగోపకులను గోఖురసము
ద్ధౌతకరీషపరాగపటలంబులవలన నుల్లారి చులదుల నైన ధేనుదోహనవేళావిక్రీర్ణ
పయోబిందుసందోహపరంపరాసంపాదితపంకంబులును దోహనసమయగోపకరా
కృష్ణగోస్తననిర్గతంబులయి కలశంబులందుఁ బడియెడు క్షీరధారల చప్పుళ్లును
మహోక్షకంతనమృత్యునన్నిగ్ధంబులైన మందిరద్వారదారుస్తంభంబులపొంతల
(నుండి యులికిపడి నలుదిక్కులు గనుంగొని) నూతనజనవిలోకసకుశితంబులై
కరాళించుసారమేయంబులునుం గలిగి బలకృష్ణబాహుదండప్రాకారరక్షావిశేష
భూషం బైన ఘోషంబుఁ బ్రవేశించి యందు. 1200

క. జలజాంకుళాదిరేఖలు, గలహరిపాదములచొప్పుఁ గ గని మోదముతోఁ
బులకించి రథము డిగి యు, త్కలిక సంసోషబాష్పం గ కలితాకాశం జై. 1201

మ. కనె నక్రూరుడు పద్మనేత్రులను రం గద్దాత్రులఁ ధేనుదో
హనవాటిగతుల న్నలంకృతుల ను గ ద్యద్భాసులం బీతనీ
లనవీనోజ్జ్వలవాసులం గుసుమమా గ లాధారులఁ ధీరులఁ
వనితాకాములఁ గృష్ణరాముల జగ గ ద్వంద్యక్రమోద్దాములన్. 1202

క. కని వారలపాదములకు, వినయంబున మ్రొక్క భక్తి గ వినశుం డగుచుం
దనువునఁ బులగాంకురములు, మొనయగ నానందబాష్పములు జడిగురియన్. 1203

వ. తదనంతరంబ. 1204

క. అక్రూరు లైనజనుల న,వక్రగతిం గాచుభక్త గ వత్సలుఁ డంత
న్నక్రూరుఁ గౌగిలించెను, జక్రాంకితహస్తతలముఁ గ జూచి నరేంద్రా. 1205

వ. మఱియు నక్రూరుండు బలభద్రునికిం బ్రణతుండైన నతండు గొంగిలించి చెట్ట పట్టు
కొని కృష్ణనహితుం డై గృహంబునకుం గొనిపోయి మే లడిగిన గద్దయ యిడిపాద
ప్రత్యేశసంబు నేసి మధుఃకంబు సమర్పించి గోవు నిచ్చి సాదరంబున రసి
రసాన్నంబు వెట్టించి తాంబూలగంధమాల్యంబు లొసంగె నయ్యవసరంబున
నందుం (డుపవిష్టుం డైన) యక్రూరుని సత్కరించి యిట్లనియె. 1206

క. చెలియలు మొఱి యిడ నల్లర, ఖలుండై పొరిగొనినయట్టి శ కంసుడు బ్రమకం
గలదే మనికి దశార్హుల, కిలపై మీసేమ మింక శ నే మని యడుగన్. 1207

వ. అని పలికె నంత నక్రూరుం డొకపర్యంకంబున సుఖోపవిష్టుం డై యుండ హరి
యిట్లనియె. 1208

మ. శుభమే నీకుఁ బ్రమోదమే సఖులకుం శ జుట్టలకున్ సేమమే
యభయంబే ప్రజ కెల్ల గోత్రజల కా శ త్తానందమే మామ ము
క్తభయుండే వసుదేవదేవకులు త శ త్కారాగృహంబందు ము
త్ప్రభవవ్యాజనిబద్ధు లై బ్రదికిరే శ స్రాణానిలోపేతు లై. 1209

మ. నెఱి నేఁ డిక్కడ నీవు రాగ వగతో శ నీతో డ నే మైన నా
కెఱుంగం జెప్పు మటంచుఁ జెప్పురు గదా శ యే మందు రావార్త యే
తెఱుంగున్ లే దని డస్సిరో వగచిరో శ దీనత్వముం జెందిరో
వెఱతో నాతలిదండ్రు లెట్లు వడిరో శ వినింపు మక్రూరకా. 1210

వ. మఱియు నీ వేమికారణంబున వచ్చి తని హరి యడిగిన నతండు కంసునికి నార
దుండు వచ్చి చెప్పినవైరానుబంధ ప్రకారంబును గంసుండు దేవకీవసుదేవుల వధి
యింపన్ గమకించి మానినతెఱంగును ధనుర్యాగంబుచేరు సెప్పి పుత్తైంచిన
ప్రకారంబును నెఱింగించిన రామకృష్ణులు నగి తమ్ముం బరివేష్టించిననందాది
గోపకులం జూచి కృష్ణుం డిట్లనియె. 1211

శా. భూనాథుండు మఖంబుఁ జూడఁ బిలువం శ బుత్తైచినాఁ డవ్వీభుం
గానం బోవలెఁ బాలునెయ్యివెరుంగుల్ శ గట్నంబులుం గానికల్
మీసే రొప్పంగఁ గూడఁబెట్టుడు తగ్గన్ శ మీమీనివాసంబులన్
యానంబుల్ గొని రండు పొందు మధురా శ యాత్రాభిముఖ్యంబు గన్. 1212

వ. అని నియమించె నంత నక్రూరుండు మధురకు హరిం గొనిపోయెడి నని యెఱింగి
ప్రేతలు గలంగి. 1213

మ. హరినవ్వుల్ హరిమూటలున్ హరిమనో శ ¹జ్వాలాపముల్ లీలలున్
హరివేడ్కల్ హరిమన్ననల్ హరికరా శ బాలంబనాహ్వనముల్
హరిణీలోచన లండఱున్ మఱి యుపా శ యం బెట్లాకో యంచులో
నెరియన్ ముచ్చట లాడి రంత గములై శ యేకాంతగేహంబులన్. 1214

- వ. మఱియుఁ దమలో నిట్లనిరి. 1215
- ఉ. మేటిగృహస్థు బ్రహ్మ యని శ మిక్కిలి నమ్మితి మమ్మ చూడ నే
పాటియు లేదు మాకుఁ బరి శ పాలకుఁ డైనసరోజసేన్ము ని
చోట్ల వసింప నీక యొక శ చోటికిఁ బో విధియించి సిఁబి
డ్డాటలు సేసె నీకుడుకు శ లక్కట భారశి కై నఁ జెప్పరే. 1216
- వ. అని విధిం దూఱుచు నుదనతాపాయ త్తచిత్తలై. 1217
- ఉ. రమ్మని చీరినంతన పు శ రంబున కేఁగెనఁ గాని నన్ను నీ
కొమ్మలు నమ్మినారు మరు కోలల కగ్గము సేసి పోవఁగా
ముమ్మర మైనతాపమున శ మ్రొగ్గుమరో యనఁ డంబుజాక్షుఁ డా
యమ్మలు గోపవృద్ధులుఁ బ్ర శ యాణము వల్లన రైరి చెల్లరే. 1218
- శా. అక్రూరుం డని పేరు వెట్టుకొని నేఁ శ డస్సన్ననోవల్లభుం
జక్రి మాకడఁ బాపికొంచు నరుగం శ జన్మించి యేతెంచినాఁ
డక్రూరుం డఁట క్రూరుఁ డీతఁడు నిజం శ బక్రూరుఁ డొనేని ని
ర్వక్తత్వంబునఁ గృష్ణుఁ బెట్టి తనత్రో శ వం బో విచారింపఁడే. 1219
- ఉ. పుల్లసరోజలోచనలు శ పూర్ణసుధాంశుముఖుల్ పురాంగనల్
మెల్లనె యెల్లి పట్టణము శ మేడలనుండి సువర్ణలాజముల్
సల్లఁగ వారిఁ జూచి వారి శ సంగతి సేయఁ దలంచుఁ గాక ప్రే
పల్లె వసించుముద్దియలఁ శ బైపడ నేల తలంచు నక్కటా. 1220
- క. పురసతులవిలోకనములు, సరసాలాసములు సర్వ శ సుభోగములుక
మరగి వారి మనల నొల్లఁడు, సరవరు లోయమ్మ నూత శ సప్రియులు గదే. 1221
- క. పుట్టెన్నఁడు వారి నెఱుంగని, పట్టణసుందరుల కితనిఁ శ బలిఁ జేసి కడుక
దట్టపువరహాగ్నులకును, గట్టిడ్డైదవంబు ఘోష శ కాంతల వెదకెన్. 1222
- మ. వారి నేలా కొనిపోయె దంచు మన మా శ యక్రూరుఁ బ్రార్థితమా
వారిఁ బో నీకుఁడు నిల్పరే యనుచు నేఁ శ డర్చితమా వేల్పుక
వారిపాదంబుల కడ్డముల్ వడుదమా శ హందైవమా యంచు నా
తరుణుల్ గొప్పలుఁ జీరలుక మఱచి కం శ దర్పజ్వరభ్రాంత లై. 1223
- మ. ఉవిదల్ సిగ్గులు మాని కన్గవల నీ శ రొండొండ వరింపఁగా
వివశత్వంబులతోఁ గబోలతటసం శ విన్యస్తమాస్తాబ్జ లై
పవనోద్ధాతలతాభ లై మముఁ గృపం శ బాటింపు గోవింద మా
ధవ దామోదర యంచు నేడ్చిరి సుజా శ తం బైనగీతంబులన్. 1224
- వ. అంత మఱునాఁడు నూర్యోద్దయకాలంబునం గృష్ణుండు దనతోడఁ బయనం
బునకు గమకించి నడచుగోపికలను మరల వత్తు నని దూతికాముఖంబున నివ
ర్తించి శకటంబులందుఁ గానికలు గోరసంబు నిడికొని సందాదు లఘునగోప

కులు వెనుతగుల నక్రూరచోదితం బయినరథం బెక్కి మధురాభిముఖుం డై
చను సమయంబున. 1225

చ. అదె చను చున్నవాడు ప్రియుఁ డల్లదె తే రదె వైజయంతి య
ల్లదె రథఘోటకాంఘ్రిరజ యాదెన మార్గము చూడుఁ డంచు లో
నొదవెడిమక్కువన్ హరిర యథోస్తుఖ లై గము లై ప్రజాంగనల్
గదలక నిల్చి చూచి రటు య గన్నుల కబ్బినయంతహారమున్. 1226

వ. అంత నక్రూరరామసహితుం డై చని చని. 1227

క. అవలోకించెను గృష్ణుడు, ప్రవిమలకల్లోలపవన య భాసితజన్య
న్నవసన్నపాపైన్యం, గవిజనమాన్యం గళింద య కన్యకా ధన్యన్. 1228

వ. కని తత్కాళిందియందుఁ బరిశ్రుణ్ణమణిగణసముజ్జ్వలంబు లగుజలంబులు ద్రావి
తరుసమూహసమీపంబున రామసహితుం డై కృష్ణుండు రథంబు ప్రవేశించె
నంత నక్రూరుండు వారలకు మ్రొక్కి వీడ్కొని కాళిందీప్రదంబు సొచ్చి విధి
పూర్వకంబుగ వేదమంత్రంబుల జపించుచు. 1229

అక్రూరుండు యమునన్ రామకృష్ణుల దక్కించి సుతించుట.

ఉ. స్నానము సేసి చేసి నది య చల్లనినీరను రామకృష్ణులన్
మానుగఁ జూచి వీరు రథ య మధ్యమునన్ వసియించి యున్నవా
రీనదిసీరిలోపలికి య నెప్పుడు వచ్చి ర టంచు లేచి మే
ధానిధి సూచె వారిని ర య ధన్యుల భక్తమనోరథస్థులన్. 1230

వ. చూచి వెఱుగుపడి. 1231

శా.కంటిక మున్ను రథంబుపై జలములోఁ గంటిం దుదిం గృష్ణుఁడం
గంటిం దొంటిరథంబుమీఁద నిదె యీ య కల్యాణచారిత్రు లే
వెంటం దోచిరి రెండుదిక్కుల మనో య విభ్రాంతియో నీరిలో
నుం టాశ్చర్యము చూతు నంచు మఱియు య న్నూహించి మగ్నాంగుం డై.

ఉ. పోషితబాంధవుండు యదు య పుంగవుఁ డాజలమందుఁ గాంచె న
ద్భావుఁ సహస్రమస్తకవి య భాసితభూషు నిసహీష భూమిభృ
ద్వేషుఁ గృపాభిలాషుఁ బ్రతి య వీరచమూవిజగీషు నిత్యసం
తోషు సరోషు నిర్దళిత య దోషు సనేకవిశేషు శేషునిన్. 1233

వ. మఱియు నీలాంబరసంయుతుండును సిద్ధోరగాదిసన్నుతుండును నై యొప్పున
ప్పాపతేనిం దప్పక కనుంగొని. 1234

సీ. ఆభోగిభోగప య ర్యంకమధ్యంబున, వల నొప్పుపచ్చని య వలువవాని
మేఘంబుపై నున్న య మెఱుఁగుచందంబున, నురమున శ్రీదేవి యొప్పువాని
ముసరు తేటులు వివర్ణముఖచతుష్కము గల, తనయుఁడాడెడిబొడ్డు య దమ్మివాని

1. నిక్కి....కన్నుల కదృతి మైనదూరమున్. 2. మహేశ.

గదలినబహుపద శ్రీ క్రమవిశేషంబుల, వరము సూపెడినూపు శ్రీ రములవాని

ఆ. జలజగర్భగుద్ర శ్రీ సనకసనందన, ¹ సద్విజామరప్ర శ్రీ శస్యమాన

చరితుఁడైనవాని శ్రీ సౌందర్యఖని యైన,వాని నొక్కపురుష శ్రీ వర్ణ్యుగాంచె.

వ. మఱియును జారులక్షణలక్షితసఖపాదగుల్ఫజానుజంఘారుకటినాభిమధ్యోదరుండును సాదరుండును శ్రీవత్సకౌస్తుభవనమాలికావిరాజితవిశాలవత్సండును బుండరీకాక్షుండును శంఖచక్రగదాపద్మహస్తండును సత్త్వగుణప్రశస్తండును బ్రహ్మనూత్ర కటినూత్రహార కేయూరకటక కంకణ కుండల కిరీటాదివిభూషణుండును భక్తజనపోషణుండును సుందరకపోలఫాలనాసాధరవదనకర్ణుండును సీలనీరదవర్ణుండును గంబుకంఠరుండును గరుణాగుణబంధురుండును బ్రహ్మద నారద సునంద నంద ప్రముఖసంభావితుండును శ్రీ పుష్టితుష్టికీర్తికాంతీలోరావిద్యావిద్యాశక్తిమాయాది సేవితుండును నై యొప్పునపురమేశ్వరునకు మ్రొక్కి భక్తిసంభ్రమంబు లగ్గలంబులుగ గద్గదకంఠం డై దిగ్గనం గరంబులు ముకుళించి యిట్లని మినుతించె. 1236

దండ. శ్రీమానిసీమానచోరా శుభాకార వీరా జగద్ధేతుహేతుప్రకారా సమస్తంబు నస్తంగతంబై మహాలోలకల్లోలమాలాకులాభీలపాథోనిధింగూలంగాబాలకేశీగతిం దేలి నారాయణాఖ్యం బటుఖ్యాతి శోభిల్లునీనాభికంజంబులో లోకపుంజంబులం బన్నువినానియై మన్న²యాబవ్వు యుత్పన్నుఁ డయ్యెం గదా పావకాకాశవాతావనీవార్యహంకారమాయామహామానసాదుల్ మృషీకాదులుల్ లోకముల్ లోకబీజంబులుల్ నిత్యసందోహ మై నీమహాదేహమం దుల్లసించుల్ వసించుల్ నశించుల్ జడత్వంబు లే కాత్మ యై యొప్పునీయొప్పిదం బెల్ల నోచెల్ల చెల్లల్ విచారంఁ దా రెంతవా రెంతవారైన మాయాదు లామాయతోఁ గూడి క్రిడించులోకానుసంధాత యాధాత నిర్ణేతయే నీకళారాశికిం గొంద ఊభోజ గర్భాదు లధ్యాత్మలందుల్ నశేషాదిభూతంబులందుల్ నశేకాధిపంబులందుల్ సదాసాక్షి వై యుండు దంచుం దదంతర్గతజ్యోతి వీశుండ వంచుం ద్రయీ పద్మతిం గొంద టింద్రాదిదేవాభిధానంబులల్ నిక్కు దొక్కండ వంచుల్ మఱిం గొంద తారూఢకర్తృంబులం ద్రుంచి సంసారముం ద్రెంచి సన్నస్త్తు లై మించి విజ్ఞానచక్షుండ వంచుల్ మఱిం బాంచరాత్రానుసారంబుగాఁ ద్వన్తయత్వంబుతోఁ గొంద టీ వాత్స వంచుల్ మఱిం గొంద తావాసుదేవాదిభదంబులల్ నల్వురై చెల్వు వాటింతు వంచుల్ మఱి నీవు నారాయణాఖ్యుంఁ వంచుల్ శివాఖ్యుండ వంచుల్ మఱిం బెక్కుమార్గంబులల్ నిన్ను నగ్గింతు రె గ్గేమి యేలుల్ పయోరాశినే రాసు లై కూడుక్రీడల్ విశేషంబు లెల్లల్ విశేషంబు

1. సందనీయుఁ డగుచు * వఱలువాని, జతురుఁ డైనవాని; వాసవామరాదిపద్యమాస. చరణుఁ డైనవాని. 2. 'యాబవ్వు' అనియే వ్రా. ప్ర.

తై డింది నీయం దనూనంబు లీనంబు తా నేక రాకేందుబింబంబు కుంభాంతరంభం
బులం బింబితంబైన వేఱున్న దే యెన్న నేలా ఘటాంతర్గతాకాశముల్ దద్దుటాం
తంబులం దేక మారేఖ లోకావధిక్ వీచ నేపాకలం బోక యేకాకి వై యుండు
దీశా కృశానుండు నెమ్మోము భానుండు గన్నుల్ దిశల్ గర్జముల్ భూమి
పాదంబు లంభోనిధుల్ గుక్షి శల్యంబు లద్రుల్ లతాసాలముల్ రోమముల్ గాలి
ప్రాణంబు బాహుల్ సురేంద్రుల్ ఘనంబుల్ గచంబుల్ సభోవీధి నాభిప్ర దేశంబు
రేలుం బగల్గెన్ నిమేషంబు లంభోజగర్భుండు గుహ్యంబు వర్షంబు
వీర్యంబు నాకంబు మూర్ధంబు గా నేక మై యున్న నీమేనిదండం బయోజాత
గర్భాండముల్ మండితోదుంబరానోకహానేక శాఖాఫలాపూరితా సంతజంతు
ప్రకాండంబులీలం బ్రసిద్ధోదరాశిసజంతు ప్రకారంబుగా నిండి యుండున్ మహా
రూప సీరూపముల్ వెగ్గలం బుగ్గడింపన్ లయాంభోధిలో మీనుమేనన్ విరోధిన్
నిరోధించి సాధించి మున్ వేధకున్ వేదరాశిం బ్రసాదింపవే త్రుంపవే కైటభ
శ్రీమధుం జక్రివై మొత్తవేయెత్తవేమందరాగంబు రాగంబుతోఁ గూర్చలీలా
పరివృంది వై పంది వై మేదినిన్ మీదికిం ద్రోచి దోహచరుం గొమ్ములన్
నెమ్ములం జమ్ముచున్ గువ్వవే త్రవ్వవే ఘోరవైర్ణ నృసింహుండ వై దండి వై
దండివై రోచనింజూచి యాచింపవే పెంపవే మేను బ్రహ్మాండము న్నిండఁబాటుండ
వై రాజకోటిన్ విపాటింపవే రాజునై రాజబింబాస్యకై దుర్బదారిన్ విదారింపవే
నొంపవేక్రూరులన్ వాసుదేవాదిరూపంబునన్ శుద్ధబద్ధుండ వై వైరిదారాంత
రంగంబుల న్నంతరంగంబులుంగాఁ గరంగింపవే పెంపు దీపింపవే కల్కిమూర్తిం
బ్రవర్తించి ని న్నెన్న నే నెవ్వడన్ నన్ను మాయావిపన్నున్ విష్ణుం బ్రపన్నుం
బ్రసన్నుండ వై ఖన్నతం బాపి మన్నింపవే పన్నుగాధీశతల్పా కృపాకల్పవందారు
కల్పా నమస్తే నమస్తే నమస్తే నమః.

1237

మ. కలలం బోలెడి పుత్రమి త్రవనితా శ గారాదిసంయోగముల్
జలవాంఛారతి నెండమావులకు నా శ సల్ సేయుచందంబునం
దలతున్ సత్యము లంచు మూఢుడ వృథా శ త త్త్యజుడన్ నాకు నీ
విలసత్పాదయుగంబు సూపి కరుణన్ శ వీక్షింపు లక్ష్మీపతీ.

1238

వ. అని మఱియును వినుతింప నక్రూరునికి యమునాజలంబులలోనన తనమొదలి
మేను సూపి చాలించి నటునికైవడిన్ దిరోహితుం డైన నక్రూరుండు నీరువెడలి
వెఱంగుపడుచు వచ్చి రథారోహణంబు సేసిన హరి యి ట్లనియె.

1239

క. జలములు చేరువ నున్నవి, తలపోయఁగ నీవు పోయి శ తడ వయ్యె నదీ
జలముల సభమున ధరణిం, గలుగనిచోద్యములు నీకుఁ శ గానంబడెనే.

1240

వ. అనిన నతం డి ట్లనియె.

1241

క. నీలోన లేనిచోద్యము, లేలోకములందుఁ జెప్ప శ రిశ్వర నీటన్
నేలన్ నింగిని నున్నవె, నీలోఁ జోద్యంబు లెల్ల శ నగడు మహాత్మా. 1242

వ. అని పలికి సాయంకాలంబునకు నక్రూరుండు మధురానగరంబు సేర రథంబు
గడపె నంత నటమున్న చని నందామలు పురోపవనంబున విడిసి యుండ వార
లం గూడికొని కృష్ణుం డక్రూరునిం జూచి నీవు రథంబు గొనుచు నగరంబునకుం
జనుము మేము వెనుక వచ్చెద మనిన నతం డిట్లనియె. 1243

క. నాయుంటికి విచ్చేయుము, నీయంఘ్రినరోజరేణు శ నికరము సోఁకన్
నాయిల్లు పవిత్రం బగు, శ్రీయత నీభటునిఁ బెద్ద శ సేయం దగదే. 1244

వ. అని మఱియుం బ్రార్థించిన హరి యిట్లనియె. 1245

~~అంతః~~ శ్రీకృష్ణమూర్తి మధురానగరప్రవేశము సేయుట. ~~అంతః~~

క. యదుకులవిద్వేషణుఁ డై, మదమున వర్ధించుకంసు శ మర్దించి భవ
త్పదనంబుఁ జూడ వచ్చెదఁ, బొద యీస్యందనము గొనుచుఁ శ బురమున కనఘా. 1246

వ. అని పలికిన నక్రూరుండు పురంబునకుం జని రామకృష్ణులు వచ్చి రని కంసున
కెఱింగించి తనగృహంబునకుం జనియె నంత నపరాహ్ణంబున బలభద్రగోపాల
సహితుం డై కృష్ణుండు. 1247

మ. పరిఖల్ గోటలుఁ గొమ్మలుం బడగలుం శ బ్రాసాదముల్ వీధులున్
హరులుం దేరులు వీరులున్ గజములున్ శ హర్ష్యంబులున్ వాద్యముల్
తరుణుల్ ధాన్యములున్ ధనంబులు మహా శ ద్యానంబులున్ దీర్ఘి కల్
గర మాశ్చర్యరూపిం దనర్చుమధురం శ గాంచెన్ విభుం డంతటన్. 1248

వ. కని యప్పురంబు ప్రవేశించి వచ్చుసమయంబున. 1249

ఉ. నందతపఃఫలంబు సుగు శ ణంబులపుంజము గోపకామిని
బృందమునోమ్ముపంట్ల సిరి. శ వెంట దయాంబుధి యోగిబృందమున్
డెందములందుఁ గోరెడుక శ డిందినిధానము సేరవచ్చె నో
సుందరులార రండు చని శ చూతము కన్నులకోర్కి దీరఁగన్. 1250

వ. అని మఱియు గోవిందసందర్శనకుతూహలంబులఁ జొరసుందరులు పరస్పరా
హూయమాన లై భుంజాన లై భోజనభాజనంబులు దలంగఁ ద్రోచియు శయా
న లై లేచియు నభ్యంజమాన లై జలంబు లాడకయు గురుజనశిష్యమాణ లై
యోడకయు గృహకార్యప్రవర్తమాన లై పరిభ్రమింపకయు రమణరమమాణ
లై రమింపకయు శిశుజనబిభ్రాణ లై డిందియు నలంకుర్వాణ లై యన్యోన్య
వస్త్రాభరణమాల్యానులేపనంబులు వీడ్వడ ధరించియు నరిగి. 1251

క. వీటఁ గలచేడె లెల్లను, హాటకమణిఘటితతుంగ శ హర్త్యాగ్రములం
గూటువలు గొనుచుఁ జూచిరి, పాటించి విశాలవత్సఁ శ బద్ధదళాతున్. 1252

- సీ. వీడఁట రక్కసి శ్రీ విగతజీవగఁ జన్నుఁబాలు ద్రావినమేటి శ్రీ బాలకుండు
వీడఁట నందుని శ్రీ వెలదికి జగ మెల్ల, ముఖమందుఁ జూపిన శ్రీ ముద్దులాడు
వీడఁట మందలో శ్రీ వెన్నలు దొంగిలి, దర్పించి మెక్కిన శ్రీ దాఁపరీడు
వీడఁట యెలయించి శ్రీ వ్రేతలమానంబు, సూతలాడినలోక శ్రీ సుందరుండు
- తే. వీడు లేకున్నపుర మట శ్రీ వీస్థలంబు, వీనిఁ బొందనిజన్మంబు శ్రీ విగతఫలము
వీనిఁ బలుకనివచనంబువిహగరుతము, వీనిఁ జూడనిచూడ్కులువృథలువృథలు.
- మ. చెలియా గోపిక లీకుమారతిలకుం శ్రీ జింతించుచుం బాడుచుం
గలయం బల్కుచు నంటుచున్ నగుచు నా శ్రీ కర్పించుచున్ హస్తగా
మలక క్రీడకుఁ దెచ్చి నిచ్చులును స శ్రీ మ్మానంబులం బొందఁగాఁ
దొలుజన్మంబుల నేమి నోచిరొ కదే శ్రీ దుర్గప్రదేశంబులన్. 1254
- క. అని మఱియుఁ జౌరకాంతలు, మునుకొని హరిరూపు నేత్ర శ్రీ ముల పెంటను లోఁ
గొని తాల్చిరి హృదయములను, జనిత ప్రమదమున విరులు శ్రీ నల్లుచు నధిపా.
- వ. మఱియును. 1256
- క. నానావిధగంధములుఁ బ్రసూనఫలాదులును హరిత శ్రీ శుభలాజములుం
గానిక లిచ్చుచు విప్రులు, మానుగఁ బూజించి రాకు శ్రీ మారోత్తములన్. 1257
- వ. ఆసమయంబున నగరద్వారంబున నుండి వచ్చువాని నొక్కరజకుం గని హరి
యి ట్లనియె. 1258
- శ్రీకృష్ణుండు రజకునిఁ జంపి వాయకనుదాము లొసంగుపూజల నంగీకరించి మే లొసంగుట,
- ఉ. విందుల మై నరేశ్వరుని శ్రీ వీటికి వచ్చితి మేము మాకు మా
మందలలోనఁ గట్టికొన శ్రీ మంచిపటంబులు లేవు నీముడిఁ
సుందరదాతచేలములు శ్రీ శోభిలు చున్నవి తెమ్ము నిన్ను మే
లందెడు నిమ్ము రాజుడెన శ్రీ నల్లర మోరజకాన్వయాగ్రణీ. 1259
- వ. అనిన రోషించి వాఁ డి ట్లనియె. 1260
- శా. ఎట్టెట్లా మనుజేంద్రుచేలములు మీ శ్రీ కీఁ బాడియే మీరలుం
గట్టం బోలుదు రే పయోఘృతదధిగ్రాసంబులన్ మత్తు లై
యి ట్టాడం జనెఁ గాక గొల్లలకు మీ శ్రీ కెబ్బంగి నో రాడెడిం
గట్టా ప్రాణముఁ గోలుపోయెదు సుమీ శ్రీ కంసోద్ధతిన్ బాలకా. 1261
- క. మారాజసొమ్ముఁ గైకొన, నేరాజులు వెఱతు రింత శ్రీ యెల్లిద మే నీ
కీరాజరాజగృహమున, నీరాజస మేల గొల్ల శ్రీ యేగుము తలఁగన్. 1262
- వ. అనిన విని రోషించి. 1263
- క. ఘోర కరాగ్రతలంబున, ధీరుండు కృష్ణుండు శిరము శ్రీ దెగిపడఁ బెట్టెం

- జారులగుండెలు వగులగ, వీరోద్రేక్ మదావి శ్ర వేకిం జాకిన్. 1264
- వ. ఇట్లు భగ్గుండైనరజకునిం జూచి వానివారలు పటంబులు డించి వెఱచి పఱచిన రామకృష్ణులు వలసినవత్తంబులు ధరియించి కొన్ని గోపకుల కొసంగి చను చుండ. 1265
- క. అంతట నొకవాయకుఁ డా, క్రంతక వసుదేవసుతులఁ శ్ర గని బహువర్ణా త్యంతమృదుపక్షాభరణము, లెంతయు సంతసముతోడ శ్ర నిచ్చెన్ మెచ్చన్. 1266
- శా. కారుణ్యంబున వానిఁ గైకొని యలం శ్ర కారంబు గావించి శృ గారోదంచితదిగ్గజేంద్రకలభా శ్ర కారంబులం బొల్పి రా శూరుల్ మాధవుడంత వాయకునిఁ శ్ర శ్రూష్ మహాప్రీతుడై సారూప్యంబును లక్ష్మీయు నొసఁగె నై శ్ర శ్వర్యాదిసంధాయి యె. 1267
- వ. అంత నారామకృష్ణులు సుదాముం డను మాలాకారుగృహంబునకుం జనిన నతండు గని లేచి గ్రక్కున మ్రొక్కి చక్కన యర్ఘ్యపాద్యాదికంబు లాచరించి సానుచరు లయినవారలకుఁ దాంబూలకుసుమగంధంబు లొసంగి యిట్లనియె. 1268
- ఉ. పావన మయ్యె నాకులము శ్ర పండె దపంబు గృహంబు లక్ష్మీకే సేవితమయ్యె నిష్టములు శ్ర సేకుతె విశ్వసదానమూర్తు లై భూవలయంబు గావ నిటు శ్ర వృట్టినమీరలు రాకఁ జేసి నే నేవిధ మాచరింతుఁ బను శ్ర లెయ్యవి బంట నెఱుంగఁ జెప్పరే. 1269
- వ. అని పలికి. 1270
- క. దామోదరరాముల కు,ద్దామయశోహసితతుహిన శ్ర ధాములకు వధూ కాములకుఁ దెచ్చి యిచ్చె ను,దాముడు ఘనసురభికుసుమ శ్ర దామము లధిపా. 1271
- క. వారును మాలికుఁ డిచ్చిన, భూరికుసుమధామములను శ్ర భూషితు లై నీ కోరినవర మిచ్చెద మని, కారుణ్యము సేయ నతండు శ్ర గని యిట్లనియెన్. 1272
- క. నీపాదకమలసేవయు, నీపాదార్చకులతోడి శ్ర నైయ్యమును నితాం తాపారభూతదయయును, దాపనమఁచార నాకు శ్ర దయసేయఁ గదే. 1273
- వ. అని వేడికొనిన నిచ్చి మఱియు మాధవుఁ డమ్మాలికుసకు బలాయఃకాంక్షిక్రి సంపద లొసంగి వానిగృహంబు వెడలి రాజవీధిం జని చని. 1274
- క. ఆనలినాత్ముడు గాంచెను, నానాలేపములభాజ శ్ర నము సేకొనుచుం బూని చనుదెంచుదానిని, నాననరుచినిచయవినమి శ్ర తాబం గుబ్జన్. 1275
- వ. కని యిట్లనియె. 1276
- క. ఎవ్వరిదానపు లేపము, లెవ్వరికిం గోరి కొనుచు శ్ర నేగెడు నీపే రెవ్వతె మా కి మ్మిన్నియు, నివ్వటిలెదు చక్క నగుచు శ్ర నీరజసేత్రా. 1277
- వ. అనిన నయ్యబల యిట్లనియె. 1278
- ఉ. చక్కనివాడ వాడు సర శ్ర సంబుల నొంపకు మెల్లవారికిం

జక్కడనంబు లెక్కడి వి శ చారుశరీర త్రివక్త్రయండు నే
నిక్కము కంసుదాసిని వి శ నిర్మలలేపనవిద్యదాన న్
మిక్కిలి రాజు మెచ్చుచు దగ శ మీరు విలేపనముల్ ధరింపరే.

1279

క. అని పలికి యాకుమారుల, తనువులు నగవులును వీక్షి శ తమ్ములు మాటల్
దనచిత్తముఁ గరఁగించిన, ననులేపము లిచ్చె వారి శ కబల ప్రియముతోన్.

సీ. ఇవ్విధంబునఁ గుబ్జ శ యిచ్చినలేపంబు, లన్నియుఁ దాను దే శ హమున నలది
కొని ప్రసన్నతనొందికబుమువ్వంకల, యొడలు సక్కఁగ నొత్తి శ యునుపడలఁచి
తత్పదంబులమీఁదఁ శ దనపదంబులు ద్రొక్కి, హస్తాంగుళద్వయ శ మబలగవుద
క్రింద విప్పగ నిడి శ కృష్ణుఁడు మీఁదికి, నెత్తిన వక్త్ర శ లెల్ల మాని

ఆ. చక్కనైనచిత్తజన్మభాణముక్రియఁ, గొమరు మిగిలి పిఱుఁడు శ గుచయుగంబు
సొంపు సేయఁ దరుణి శ సుందరమూర్తియై, కమలనయనుజూచి శ కాంక్షతోడ.

క. వేంచేయుము నాయుంటికి, బంచశరాకార యచుచు శ బైకొం గాక
ర్పించి హరిఁ దిగిచెఁ గామిని, పంచాశుగభాణజాలభగ్నహృదయ యై.

1282

క. కామిని తిగిచినఁ గృష్ణుఁడు, రాముని వీక్షించి నగుచు శ రాజానన మ
తామితముఁ దీర్చి పిదపన్, సీమందిరమునకు వత్తు శ నే డలుగకుమీ.

1283

వ. అని వీడుకొలిపి కృష్ణుండు విపణిమార్గంబునఁ జని చని తాంబూలమాలికా
గంధంబులును బహువిధంబు లయినకానికలును జారు లిచ్చినఁ బరిగ్రహించుచు
ధనుశ్చాల కరిగి యందు.

1284

క. సురరాజువింటికై వడి, గురుతర మై భూరివీర శ గుప్తం బయి దు
స్తర మైనవిల్లు పొడగని, నరులు వల దనంగ బిట్టు శ నగి వికసితుఁ డై.

1285

శా. బంధుల్ మేలన వామహస్తమునఁ జా శ పం బెత్తి మార్వీలతా
సంధానం బొనరించి కొంచెపుఁడెగన్ శ శబ్దించుచున్ ధీరతా
సింధుం డాహరి దాని ఖండితముగాఁ శ జేసెన్ జనుల్ చూడఁగా
గంధేభంబు రసాలదండము నొగిన్ శ ఖండించుచందంబునన్.

1286

క. కోదండభంగనిర్గత, నాదము వీనులకు భీష శ ణం బయి యాశా
రోదోంతరములు నిండుచు, శేదించెన్ భోజవిభుని శ చింకము నధిపా.

1287

వ. అప్పుడు.

1288

ఉ. అద్దిర రాచవిత్ విఱిచె శ నర్భకుఁ డెంతయు శంక లేక నేఁ
డుద్దవిడిన్ సహింపఁ దగ శ దుగ్రతఁ బట్టుద మంచుఁ గ్రుద్ధు లై
గ్రుద్ధన లేచి తద్దనువు శ కావలినా రరుడేర వారి న
య్యిద్దఱుఁ గూడి పట్టి మడి శ యించిరి కార్కుకఖండహస్త లై.

1289

వ. ఇట్లు రామకృష్ణులు మధురాపురంబున విహరించి వెడలి విడిదలకుం జని రంత,

సూర్యాస్తమయచంద్రోదయములవర్ణనము.

- మ. గగనారణ్యచరాంధకారగజముం శ గాలాహ్వయవ్యాధుఁ డ
చుచ్చగఁ బట్టం గమకించి మ చ్చిడుటకై శ చూతాంకురశ్రేణిచే
నొగిఁ గల్పించినకందుకం బనఁగ నూ శ ర్యుం డంత వీక్షింపఁగాఁ
దగె మందప్రభతోడఁ బశ్చిమమహా శ ధాత్రీధరేంద్రంబునన్. 1291
- క. తరుణుం డగుశీతలకరు, మరగి వియల్లత్తి దన్ను శ మాని ముదుకఁడన్
ఖరకరుండు న్నని ద్రొబ్బిన, కరణిన్ రవి పశ్చిమాద్రి శ కడఁ గ్రుంకె నృపా.
- ఆ. కళలు గలుగుఁ గాకకమల తో డగుఁ గాక, శివునిమాళిమిఁడఁ శ జేరుఁ గాక
నన్యు నొల్లఁదపనుఁ శ డైన మత్పతి యని, సాధ్విభంగిఁ కమలభాతి మొగిడె.
- క. సుందరసాయంసంధ్యా, వందనవిప్రార్థ్యతోయ శ వజ్రహతోద్య
స్తందేహోసురక్త, స్వందముక్తియఁ గెంపుసాం పె శ సఁగె నపరదిశన్. 1294
- ఆ. భూమి నిండి మింటఁ శ బూర్ణ మై కర్కట, మకరమీనరాశి శ మహితమైన
హరియశస్సుధాబ్ధి శ యందులతుంపురు, లనఁగఁ జుక్క లొప్పె శ నాకసమున.
- క. ఎల్లదిశలు నిండినశ్రీ, వల్లభగుణమణుల బ్రహ్మ శ వాసించుటకై
చల్లినమ్మగమద మనఁగా, వెల్లివిరిసె దమము గగన శ వీధుల నెల్లన్. 1296
- క. ఆచీఁటి వెనుతగిలినఁ, బ్రాచీదిశనుండి గంతుఁ శ బరువున రవి భ
ర్తాచలముమలకత్రోవను, వే చనియెం గాక నిలిచి శ విఱుగక యున్నే. 1297
- ఉ. మీకును వైరి యెప్పుడును శ మిక్కిలి మాకును వైరి రాజు దో
మాకరుఁ డింక వచ్చు జల శ జాతములార మదీయబాలురం
జేకొనుఁ డంచు బాలకులఁ శ జీఁకటి దాచినభంగిఁ జిక్కిరా
రాక వసించెఁ దుమ్మెదలు శ రాత్రి సరోరుహకుట్ట లంబులన్. 1298
- నీ. ప్రాచీదిశాంగనా శ ఫాలతలంబున, దీపించుసిందూర శ తిలక మనఁగ
దర్పించి విరహుల శ ధైర్యవల్లులు ద్రెంప, దర్పకుం డెత్తిన శ దాత్ర మనఁగ
నలిగి కాలకిరాతుఁ శ డంధకారమృగంబు, ఖండింప మెఱయుంచు శ ఖడ్గ మనఁగ
గగనతమాలవృ శ క్షముతూర్పుకొమ్మను, లలిత మై మెఱయుంప శ ల్లవ మనంగఁ
- ఆ. దొంగలు సంతసిల్ల శ దొంగలు భీతిల్లఁ, గడలి మిన్ను ముట్టి శ కడలుకొనఁగఁ
బొడిచె శీతకరుండు శ భూరిచకోరక, ప్రీతికరుండు జార శ భీతికరుండు. 1299
- క. ధర్మితతారాధిపరి, సర్పితకిరణౌఘమిళిత శ సకలదిశం బై
యేర్పడి కమలభవాండము, గర్పారవుఁగ్రోవిభంగిఁ గనుపట్టె నృపా. 1300
- క. ఆరేయి గోపయుతు లై, క్షీరాన్నము గుడిచి రామ శ కృష్ణులు మదిఁ గం
నారంభ మెఱిగి యిష్టవిహారంబుల నప్రమత్తు శ లై యుండి రిటన్. 1301
- క. తనవురికి రామకృష్ణులు, సనుడెంచి నిజానుచరులఁ శ జంపుటయు మహా
ధనువుఁ గదిసి విఱుచుటయును, విని కంసుండు నిద్ర లేక శ విహ్వలమతి యై.

- సీ. కర్ణరంధ్రములు చేత గప్పిన లోపలి, ప్రాణహోషము వినక భజక డిండె
దోయాదికములందుఁ దొంగిచూచుచునుండఁదలగానరాదయ్యెదనువుమీఁదఁ
గరళాఖనాసికా శ్ర గ్రంబుపై నిడి చూడ, గ్రహతారకలు రెంటి శ్ర గానఁబడియె
వెలుగున నిలుచుండి శ్ర వీక్షింపఁగా మేని, నీడ సరంధ్ర మై శ్ర నేలఁదోచె
- ఆ. నడుగుజాడ దృష్ట శ్ర చూట లే దయ్యెను, దరువు లెల్ల హేమ శ్ర తరువు లగుచు
మెఱచు చుండఁ గాల శ్ర మృత్యువు డగ్గఱ, బుద్ధి యెల్లఁ గలఁగె శ్ర భోజపతికి.
- క. గరళముఁ దినుటయుఁ బ్రేతముఁ బరిరంభించుటయు నగ్న శ్ర భావుఁ డవుటయున్
శిరమునఁదెలము వడుటయు, ఖరపతి నెక్కుటయు నతఁడు శ్ర కలలోఁ గనియెన్.
- వ. మఱియు ర క్తకుసుమమాలికాధరుం డై యొక్కండ నెక్కడనేనియుం జనుచున్న
వాడ నని కల గాంచి మరణహేతుకభ్రాంతిం జింతాక్రాంతుం డై నిద్రఁ జెందక
వేగించు చున్న సమయంబున.

1305

నూ ర్యోద య వర్ణన ము.

- క. అరుణహరినఖరవిదళిత, గురుతిమి రేఖేంద్రకుంభ శ్ర కూటవిన్దు
క్తరుధిరమాక్తికములక్రియ, సురపతిదిశఁ గెంపుతోడఁ శ్ర జక్కలు మెఱసెన్.
- సీ. పోలోమి దనబాలు శ్ర పాన్పువై గనుపట్ట, బన్నినపవడంపు శ్ర బంతి యనఁగ
నాయురర్థములవ్య శ్ర యంబు లొత్తిలి చాటు, కాలజాంఘికుచేతిఁగ్రుంట్ యనఁగ
ఘనజంతుజీవిత శ్ర కాలరాసుల విధి, కొలువ నెత్తిన హేమ శ్ర కుంభ మనఁగఁ
బట్టిమదిక్కాంత శ్ర పరఁగఁ గై సేయుచో, ముందట నిడుకొన్నముకుర మనఁగఁ
తే. గోకతాపోపశమదివ్య శ్ర ఘటిక యనఁగఁ
బద్ధిసీకాంతనోముల శ్ర ఫల మనంగ
మూఁడుమూర్తులసారంపు శ్ర ముద్ద యనఁగ
మిహిరమండల ముదయాద్రి శ్ర మీఁద నొప్పె.

1307

- క. వచ్చెం జల్లనిగాడ్పులు, విచ్చెం గమలములు దమము శ్ర విరిసి బిలంబుల్
చొచ్చెం బద్ధమరందము, మెచ్చెం దుమ్మెదలు గ్రోలి శ్ర మిహిరుండు వొడమన్.
- క. సంకాశితోదయాచల, పంకజసఖకిరణరాగ శ్ర పరిపూర్ణంబై
పంకేరుహగర్భాండము, కుంకుమసలిలంపుఁగ్రోవి శ్ర కొమరున మెఱసెన్. 1309
- వ. తదనంతరంబ.

1310

- సీ. పాపాణవల్లిక శ్ర పంకాదిరహితంబు, మృదులకాంచననిభ శ్ర మృణ్మయంబు
గమనీయకస్తూరి శ్ర కాజలసిక్తంబు, బద్ధచందనదారు శ్ర పరివృతంబు
మహాసీయకుసుమదా శ్ర మధ్వజతోరణ, మండితోన్నతమంచ శ్ర మధ్యమంబు
బ్రాహ్మణక్షత్రాది శ్ర పౌరణోలాహలం, బ్రాంతతూర్యత్ర శ్ర యాంచితంబు
- ఆ. నిర్మలంబు సమము శ్ర నిష్కంఠకంబు నై, పుణ్యపురుషుమనముఁ శ్ర బోలి కంస
సైన్యతుంగ మగుచు శ్ర సంతృప్తలోకాంత, రంగ మైనమల్లకరంగ మొప్పె. 1311

- క. ఆమల్లరంగపరిసర, భూమిస్థితమంచమందు శ్ర భోజేంద్రుడు మా
న్యామాత్యసంయుతుం డై, భూమిశులు గొలువ నుండె శ్ర బొక్కుచు నధిపా.
మ. సకలాంభోనిధిమేఖలావహనముం శ్ర జాలించి యేతెంచునా
గకులాగంబులభంగి నొప్పుచుఁ దగం శ్ర గై నేసి చాణూరము
ప్రికకూటుల్ శలతోసలుల్ గురువుల శ్ర నేవించుచున్ రంగధా
త్రికి నేతెంచిరి తూర్వఘోషముల ను శ్ర ద్రేకం బనేకంబుగన్. 1313
- క. నందాదు లైసగోపకు, లందఱుఁ జని కానుకలు స శ్ర మర్పించి నృపున్
సందర్శించి తదనుమతిఁ, జెంది మహామంచముల వ శ్ర సిందిరి వరుసన్. 1314
- వ. అంత రామకృష్ణులు నలంకృతు లై మల్లదుందుభినదంబు విని సందర్శనకుతూ
హలంబున. 1315
- క. ఓడక రంగద్వారము, జాడం జని వారు గనిరి శ్ర సమదకువలయా
వీడంబున్ భిన్నపరా, క్రీడంబున్ బ్రమదకంట శ్ర కితచూడంబున్. 1316
- వ. కని తత్కరిపాలకశ్రేష్ఠం డైనయంబప్తునికి మేఘనాదగంభీరభాషణంబుల రిపు
భీషణు డగుహరి యి ట్లనియె. 1317

~~అంత~~ శ్రీకృష్ణుండు కువలయావీడ మనుగజంబును వధించుట. ~~అంత~~

- శా. ఓరీ కుంజరపాల మాదెనకు నీ శ్ర యుద్యన్తదేఖేంద్రముం
బ్రేరేచం బనిలేదు త్రిప్ప మరలం శ్ర బ్రేరేచినన్ నిన్ను గం
భీరోగ్రాశనీతుల్యముప్రిహతుల శ్ర ఖేదించి నేడంతకుం
జేరం బుత్తు మహాత్తరద్విపముతో శ్ర సిద్ధంబు యుద్ధంబునన్. 1318
- వ. అని పలికి. 1319
- ఉ. మించుగఁ గొప్పుఁ జక్క నిడి శ్ర మెల్లన పచ్చనిచీరఁ గాసె బం
ధించి లలాటకుంతలత శ్ర తిన్ మరలించుచు సంగరక్రియా
చుంచుతఁ జేర్చి బాలకుడు శ్ర చూచుజనంబులు దన్ను బాపురే
యంచు నుతింప డగ్గటియె శ్ర హస్తజతాగము గంధనాగమున్. 1320
- క. అంజక బాలకుఁ డనియును, గొంజక దయ మాలి రాజ శ్ర కుంజర యంతం
గుంజరమును డీకొలిపెను, గుంజరపాలకుఁడు గోప శ్ర కుంజరుమీఁదన్. 1321
- వ. మఱియు నయ్యనేకపం బనేకపాలకప్రేరితం బయి మహావాతసంఘాతసము
ద్ధాతం బగువిలయకాలకీలికేళిని బిట్లు మిట్టిపడి మృత్యుదేవతయెత్తునం గాలు
పోలిక శమనునిగమనిక నెదిరి మదనలిలపరిమళలుబ్ధపరిభ్రమద్రుమరగాయక
ఝంకృతు లహంకృతి సంపాదింపం గులకుంభినిధరగుహాకుంభగుంభనంబుగా
ఘీంకరించిరోషభీషణ శేషభోగిభోగభయంకరం బగుకరంబున శౌరిం జీరి చీరికిం
గొనక పట్టిన నట్టిట్లు గెంటి విధుంతుదవదనగహ్వరంబువలన విడివడి యులుకు
తరణికరణి దర్పించి కుప్పించి పాదమధ్యంబునకు నసాధ్యుం డై దూటి దాటి

మాటుపడినం గోధబంధురం బై సింధురంబు మహార్ణవమధ్యమంథాయమాన
మంథరమహీధరంబుకైవడి జిజిజిం దిరిగి కానక భయానకం బై గాలివెర
వునం గని పొంగి చెంగటం బ్రళయదండిదండప్రళస్తం బగుహస్తంబు వంచి
వంచించి చుట్టిపట్టి పడవేయ గమకించినం జలింపక తెంపున హరి కరిపిటింది
కుటికి మహారాహువాలవల్లి కాకరణోదీర్ణం డగుసుపద్మతెఱంగున నెగిరి శుండా
లంబువాలంబు లీలం గేల నొడిసిపట్టి జళిపించి పంచవింశతిబాణాసనప్రమా
ణమారంబు బీరంబునం ద్రిప్పివైవ నవ్వారణంబు దుర్నివారణం బై రణంబున
కోహటింపక సవ్యాపనవ్యపరిక్రమణంబుల నవక్రం బై కవిసిన నపనవ్యసవ్యక్ర
మంబులం దప్పించి రొప్పి¹ కుప్పించి యెదుర్కొనిన గర్కశుం డయి మేచకా
చలతుంగశృంగనిభం బగుకుంభికుంభంబుచక్కటి వ్రక్క లై చెక్క లెగయ
దురంతకల్పాంతజీమాత ప్రభుతస్థితనిష్ఠురం బగుముష్టి సారించి² యూచి
పొడిచినం దద్వికీర్ణ పూర్ణ రక్తసిక్తమాక్తికంబులు వసుంధరకు సంధ్యారాగరక్త
తారకాచ్ఛన్నం బగుమిన్నుచె న్నలవరింప నిలువరింపక మ్రొగి మోఱరిలి మ్ర
గ్గక దిగ్గన నగ్గజంబు లేచి చూచి త్రోచి నడచి సంహారసమయసముద్రసంఘాత
సంభూతసముత్తంగభంగసంఘటితం బగుకులాచలంబుక్రియః గ్రమ్మతి నమృతా
భుజనిభుజాదండంబులవలన ఘటితంబై కట్టుక ముట్టి నెట్టుకొన ముమ్మరంబుగం
గొమ్ములం జిమ్మిన నమ్మేటి చేసూటి మెఱసి హస్తాహస్తిసంగరంబున గరం
బొప్పి దప్పిం బడక నొప్పించిన నకుంతితకాలకంతకఠోరభల్లభగ్నంబగుపురంబు
పగిది జలధిం జలులఝంఝానిలవికలం బగుకలంబుకైవడి నమ్మదకలంబు బలంబు
దక్కి చిక్కి స్రుక్కుపడి లోభీకరంబునుంబోలె దానసలిలధారావిరహితం బై
విరహితలంపునుంబోలె నిరంతరచిత్తజాతనిగ్రహం బై గ్రహణకాలంబునుం
బోలె బరాధీనఖరకరం బై ఖరకరోదయంబునుంబోలె భిన్నపుష్కరం బై
పుష్కరవైరివిలసనంబునుంబోలె నభాసితపద్మకం బై యున్నసమయంబున.

శా. కాలం ద్రొక్కి సలీలుఁ డై నగవుతోఁ १ గంతిరవేంద్రాకృతిం
గేలక భీషణదంతముల్ వెఱికి సంక్షీణంబుగా మొత్తి గో
పాలగ్రామణి వీరమాళిమణి యై १ ప్రాణంబులం బాపె నా
వైలేంద్రాభముఁ బ్రాణలోభము నుదం १ చత్సారగంధేభమున్. 1323

వ. మఱియు దంతిదంతతాడనంబుల దంతావళపాలకుల హరించి తత్ప్రదేశంబు
వాసి. 1324

మ. కరిదంతంబులు మూఁపులందు మెఱయక १ ఘర్తాంబువుల్ మోములక
నెరయక గోపకు లంత నంత మలయక १ నిత్యాహవానీము లా
హరిరాముల్ చనుదెంచి కాంచిరి మహా १ గ్రాడంబరాపూరితా

మరమర్త్యాదిజనాంతరంగము లస శ్చ న్నల్లావనీరంగమున్. 1325

సీ. మహితరౌద్రంబున శ్చ మల్లర కశని యై, సరుల కద్భుతముగ శ్చ నాథుఁ డగుచు
శృంగారమునఁ బుర శ్చ స్త్రీలకుఁ గాముఁడై, నిజమృత్యువై కంసు శ్చ నికి భయముగ
మూఢులు బీభత్సమునఁజొంద వికటుఁడై, తండ్రికి దయరాఁగఁగదనయుఁడగుచు
ఖలులకు విరసంబుగఁ దండ్రి యై గోపకులకు హాస్యంబుగాఁ శ్చ గులజుఁ డగుచు
ఆ. బాంధవులకుఁ బ్రేమ శ్చ భాసిల్ల వేలుచై, శాంత మొనర యోగి శ్చ జనుల కెల్లఁ
బరమతత్త్వ మగుచు శ్చ భాసిల్లె బలునితో, మాధవుండు రంగ శ్చ మధ్యమండు.
వ. అప్పుడు. 1327

క. చచ్చినకుంభీంద్రంబును, వచ్చినబలమాధవులను శ్చ వరుసం గని తా
నొచ్చినచిత్తముతోడుతఁ, జెచ్చెరఁ గడు వెఱచె భోజ శ్చ సింహుం డధిపా. 1328

ఉ. ధీరుల వస్త్రమాల్యమణి శ్చ దీప్తవిభూషణధారులన్ నటా
కారుల సర్వలోకశుభ శ్చ కారుల మానవమానిసీమనో
హారుల రంగభూతల వి శ్చ హారుల గోపకుమారులన్ మహా
వీరులఁ జూచి చూచి తని శ్చ విన్ దుదిముట్టక లోకు లందఱున్. 1329

ఉ. సన్నతరామకృష్ణముఖ శ్చ చంద్రమయూఖసుధారసంబులం
గన్నులఁ ద్రావుచందమునఁ శ్చ గాంచుచు జిహ్వల నంటి చూచులీ
ల న్నుతి సేయుచుం గరము శ్చ లం బరిరంభము సేయుభంగి న
త్యున్నతిఁ జూపుచుం దగిలి శ్చ యొండొరుతోడ రహస్యభాషున్ 1330

క. వసుదేవునివాసంబున, వసుధన్ రక్షింప వీరు శ్చ వైష్ణవతేజో
ల్ల సనమునఁ బుట్టినా రఁట, పసిబిడ్డ లనంగఁ జనడు శ్చ పరదేవతలన్. 1331

సీ. చంపె రక్కసిఁ బట్టి శ్చ చక్రవాకునిఁ గూల్చె, బడద్రొబ్బె మద్దుల శ్చ బకునిఁ జేరె
నఘదైత్యుఁ బారిగొనె శ్చ నడదివత్సకుఁడ్రుంచె, గిరియె త్తిదేవేంద్రుఁగ్రిందు పఱిచె
గాలియు మర్దించె శ్చ గహనానలమఁ ద్రావె, గేళి నంతకపురిక్రైవ కనిచె
మయపుత్రుఁ బరిమార్చె శ్చ మఱియును దానవ, భటుల హరించిగోపకులఁగాచె
తే. గోపకాంతలమనములకోర్కిఁ దీర్చె, నీసరోరుహలోచనుం శ్చ డీశుభాంగుఁ
డీ మహామహుఁ డీ దిగ్గజేంద్రనిభుడు, మనఃజమాత్రుఁడై తలపోయకమాధవుండు.

శ్రీకృష్ణబలరాములు చాణూరముష్టిలను వధించుట.

వ. అని పలుకుచుఁచౌరజనులు చూచుచుండ రామకృష్ణులకుఁ జాణూరుం డి ట్లనియె.

మ. వనమార్గంబున గోపబాలకులతో శ్చ వత్సంబులన్ మేపుచున్
బెనఁగన్ మిక్కిలి నేర్చినా రనుచు నీ శ్చ పృథ్వీజనుల్ సెప్ప మా
మనుజేంద్రుం డిట మిమ్ము జేరఁబనిచెన్ శ్చ మల్లావాపక్రీడకుం
జనదే కొంత పరాక్రమింప మనకున్ శ్చ సభ్యుల్ విలోకింపఁగన్. 1334

మ. జననత్సంబులు మేలె సామ గలదే శ్చ సత్రాణమే మేనుభూ

ప్రవరుం బోసన మి మ్మనంగ వలెనే శ పాళీ లభింబు లే
ఁవివో ¹కాక కృతాంతదండకమవో శ ఫాలాక్షునేత్రాగ్నివో
నవసితంబులముద్ద గాదు మెసంగక శ నా ముష్టి గోపార్భకా.

1335

క. జనములు నేర్చినవిద్యలు, జననాథునికొఱకుం గాదె శ జననాథుడు నీ
జనములు మెచ్చంగ యుద్ధం, బున మనముం గొంత ప్రాద్దు శ పుత్రమె కృష్ణా.

వ. అనిన విని హరి యిట్లనియె.

1337

ఉ. సాములు లేవు పిన్నలము శ సత్త్వము గ ల్లనరాదు మల్లసం
గ్రామవిశారదుల్ కులిశ శ కర్కశదేహులు మీరు మీకడ
న్నేము చరించు తెట్లు ధర శ ణీపతి వేడ్కలు సేయువారముం
గాము వినోదముల్ సలుపఁ శ గా దనవచ్చునె యొక్కమాటికిన్.

1338

క. నీతోడుత నే జనగెద, బ్రీతిక ముష్టికునితోడఁ శ జనగెడి బలుఁ డు
గ్రాతతమల్లాహవమున, భూతలనాథునికి మెచ్చు శ బుట్టెంతు సభన్.

1339

వ. అనిన విని రోషించి చాణూరుం డిట్లనియె.

1340

శా. నాతోఁ బోరఁగ నెంతవాడ విసిరో శ నాపాటియే నీవు వి
ఖ్యాతుండం గులజుండ సద్గుణుండ స శ త్కర్తవ్యభావుండ నీ
కేతాద్వగ్విభవంబు తెల్లఁ గలవే శ యీవీట బోరాడుటల్
వేతల్ చూడఁగఁ గుప్పిగంతు లిడుటే శ వీక్షింపు గోపార్భకా.

1341

శా. స్థాణుక మెచ్చుడు బ్రహ్మఁ గైకొనఁడు వి శ వ్యక్తేను సవ్యక్త జగ
త్ప్రాణుక ర మ్మనఁ డీడు గాఁ డని మహా శ బాహుబలప్రాధి న
క్షీణుం డాజికి నెల్లి నేఁ డనఁడు వై శ చిత్రిక వినోదించు న
చ్చాణూరుం డొకగోపబాలు²పనికిక శ శక్తుండు గా కుండునే.

1342

క. ప్రల్లద మేటికి గోపక, బల్లిదుడను లోకమందుఁ శ బ్రఖ్యాతుడ నా
చల్లడముక్రిందఁ దూఱని, మల్లురు లే రెందు ధరణి శ మండలమందున్.

1343

నీ. చలమున నను డాసి శ జలరాశిఁ జొరరాదు, నిగిడి గోత్రముదండ శ నిలువరాదు
కేడించి కుంభిని శ క్రిందికిఁ బోరాదు, మనుజసింహుడ నని శ మలయ రాదు
చేరిన బడవైతుఁ శ జెయి సాపగా రాదు, బెరసి నాముండటఁ శ బెరుగరాదు
భూనాథహింసకుఁ శ బోరాదు నను మీటి, శోధింతుఁ గానలఁ శ జొరగరాదు
ఆ. ప్రబలమూర్తి ననుచు శ భాసిల్లఁగారాదు, ధరఁ బ్రబుద్ధుడ నని శ తఱుమరాదు
కల్కితనము చూపి శ గర్వింపఁగారాదు, తరము గాదు కృష్ణ శ తలఁగుతలఁగు.

వ. అదే గాక నీవు శ్రీహరి నంటెని.

1345

✓నీ. మహిమతో నుండంగ శ మధురాపురముగాని, పాలుపారువైకుంఠ శ పురముగాదు
గర్వంబుతో నుండఁ శ గంసునిపభ గాని, సంసారరహితుల శ సభయుఁ గాదు

ప్రకటించి వినఁగ నా శ్రీ బాహునాదము గాని, నారదువీణాస్వ శ్రీ సంబు గాదు
చదురు లాడఁగ మల్ల శ్రీ జనవిగ్రహముగాని, ¹రమతోడిస్రణయవిగ్రహముగాదు
తే. వెలసి తిరుగంగ వేదాంత శ్రీ వీధి గాదు, మెఱుఁగిపోవంగ మునిమనోరములగాదు
సాగి నడవంగ భక్తుల శ్రీ జాడ గాదు, శౌరి నామ్రాల నీ వెందుఁ శ్రీ జనియెదింక.
వ. అని పలికి.

1347

నీ. రోహిణిధూమప్ర శ్రీ రోహంబుకైవడి, శిరమున సన్నపు శ్రీ సిక వెలుంగ
నాశామదేఖంద్ర శ్రీ మాస్తనన్నిభములై, బాహుదండంబులు శ్రీ భయదములుగ
లయసమయాంతకోశ్రీ లసితదంష్ట్రులభంగి, జాగిసకోటిమీ శ్రీ సములు మెఱయ
నల్లనితెగ గల శ్రీ నడగొండచాడ్పున, నాభీల నీల దే శ్రీ హంబు మెఱయఁ
ఆ. జరణవాతుల ధరణి శ్రీ సంచలించఁగ సభో, మండలంబు నిండ శ్రీ మల్లసఱచి
శౌరిదెసకు నడచె శ్రీ జాణూరమల్లుండు, పౌరలోకహృదయ శ్రీ భల్లుఁ డగుచు.
వ. ఇట్లగ్గలం బగునగ్గలిక డగ్గటి న మల్లుసిం గని మెల్లన మొల్లం బగుబీరంబు వెల్లి
గొన వల్లవవల్లభుం డుల్లసిల్లి బాహునాదంబున రోదోంతరాళంబు పూరించి
మించి కవీసి యిట్టిదట్టు నుద్దవిడి నున్నతవిషమంబు లగుతాణ లిడి కరి కరియు
ను హరి హరియును గిరి గిరియును దాఁకువీడం దలపడి యితరేతరహేతిహింసి
తంబు లగుదవానలంబుల తెఱంగునఁ బరస్పరదీర్ఘనిర్ఘాతఘట్టితంబు లగుమహాభ్రం
బులవిభ్రమంబున నన్యోన్యతుంగతరంగతాడితంబు లగుకల్పాంతకాలసముద్రం
బులరౌద్రంబున నొండొరులముష్టిఘట్టసంబుల ఘట్టితశరీరులై దద్దరిలక (డగ్గటి)
గ్రద్దన (నయ్యిద్దఱుం) దిరుగునెడ హరి సొచ్చి పేర్చి యార్చి జెట్టిం బట్టి పడఁ
దిగిచి పాదంబుల ²జాశించి సముల్లాసంబున ³నెసకంబునకు వచ్చిన మెచ్చి
(నొచ్చి) యచ్చపలుండు మీటి మోర సారించి తెరిలక పౌరలం ద్రొబ్బిన
నబ్బలానుజం డుబ్బి గొబ్బున మేను వర్ధిల్ల సర్ధాంగకంబున నుండి జానువుల నొ
త్తుచు నురవడిం గరవడంబుననున్న నా దుర్నయండునుబాల మేలుమేలనిలీలం
గాలు సార నిచ్చిత్రోచినంజూచియేచిఖేచరు లగ్గించి యుగ్గడింప నగ్గోపకుమా
రుండు పాటవంబుగను ⁴రాటవంబునకుం జని వెన్నెక్కినిక్కిన సక్కింసభటుండు
⁵మదజలరేఖాబంధురం బగుగంధసింధురంబుచందంబునఁ బదంబును బదంబునం
గరంబును గరంబునం గ్రహించి (సహించి) (వహించి) నైపుణంబున లోపలం
దిరిగి యట్టిట్టు తప్పించిన (దిట్టతనంబునం) దిట్టపు దప్పక యప్పద్దలోచనుండు
⁶కేడించియేచి సమతలంబునవైచి ప్రచండంబగువానిపించండంబు లాగించి కాలకా
ధిక్కిరించి డొక్కరంబు గొనిన నయ్యభ్యాసి సభ్యులు సన్నుతింపం గ్రమ్మఱించి
జడ్డనం గా లడ్డగించి రక్షించుకొనిన నారక్షోవైరి వానికటిచేలంబు పట్టి యెత్తి

1. రమణతోరమణమాప్రణయ. 2. జండించి. 3. సాసకంబునకు. 4. రాటంబునకుం.

5. మదగజరేఖ బంధురం బగుపదంబు పదంబునఁ బాపి కరంబు. 6. కిడింగించి సమ.

యొత్తి నడుమ రాగె యిడి నందు వెట్టి నవ్వివ నవ్విరోధి కాలు కాలిలో నిడి
వేధించి నిరోధించిన నిరోధంబు బాసి¹ తిరిగి వసుదేవుపట్టి పట్టిసంబు గొని దట్టిం
చిన నుబ్బరికచేసి చాణూరుండు హరికరంబు వట్టి హుమ్మని నెమ్మొగంబునం గా
లిడి మీఁదైనం గేళిబాలకుండు కాలిం గాల నివారించి మీఁదై² నెగడి యుండ
నీక దుర్వారబలంబున విదలించి లేచి గృహీతపరిపంధిచరణుం డై విపత్తుని
వత్తుంబు వజ్రవజ్రసన్నిధం బగుపిడికిటం బూడిచిన వాఁడు వాడి సెడక విజృం
భించి యంభోరాశిమధ్యంబున దిరుగుకైలంబుపోలిక నేల జఱజఱం దిరిగి తన్నిన
వెన్నుండు కుప్పించి యుపురం బెగసి మీఁద నుఱికిన నతండు కృష్ణపాదసంధిపరి
క్షిప్తపాదం డై యెగయించి వైచి సముత్థితుం డయ్యె నయ్యెడ. 1349

క. బలభద్రుండు ముప్పికుండును, బలములు మెఱయంగఁ జేసి శ్రీ బాహాబాహిం
బ్రళయాగ్నులక్రియఁ బోఁరి, వెలయఁగ బహువిధము లయిన శ్రీ విన్నాణములన్.

వ. ఇవ్విధంబున. 1351

క. వల్లవులు పెనఁగి రున్నత, గల్లులతో భిన్నదిగిభ శ్రీ కరవల్లులతో
మల్లులతో రిపుమానస, భల్లులతో భీతగోప శ్రీ పల్లులతోడన్. 1352

వ. ఆ సమయంబునఁ బారకాంతలు మూఁడలుగట్టి వెచ్చనూర్పుచు ముచ్చటలకుం
జొచ్చి తమలో ని ట్లనిరి. 1353

ఉ. మంచికొమారులం గునుమ శ్రీ మంజుశరీరులఁ దెచ్చి చెల్లరే
యంచితవజ్రసారులు మ శ్రీ హాద్రికతోరులు నై నమల్లరం
గ్రించులఁ బెట్టి రాజు పెనఁ శ్రీ గించుచుఁ జూచుచు నున్నవాఁడు మే
లించుక లేదు మాను మనఁ శ్రీ డిట్టిదురాత్ముని మున్న వింటిమే. 1354

క. చూచెదరు గాని సభికులు, నీ చిన్నికుమారకులకు శ్రీ నీ మల్లరకు
ఓచెల్ల యీడు గా దని, నూచింపరు పతికిఁ దమకు శ్రీ శోకము గాదే. 1355

సీ. వేణునాళముల మై శ్రీ వెలసిన మాధవుం, డధరామృతము లిచ్చి శ్రీ యాదరించు
బింఛదామముల మై శ్రీ పెరిగిన వెన్నుండు, మస్తకంబునఁ దాల్చిశ్రమైత్రి నెఱవు
బీతాంబరముల మై శ్రీ బెరసిన గోవిందుఁ, డంసభాగమునఁ బా శ్రీ యక ధరించు
వైజయంతికల మై శ్రీ వాలినఁ గమలాక్షుఁ, డతికుతూహలమున శ్రీ నఱుత నునుచు
తే. దనరుబృందావసంబునఁ శ్రీ దరుల మైనఁ, గృష్ణుఁ డానందమునఁ జేరి శ్రీ క్రీడసల్పు
నెట్టినోములనయిన ము శ్రీ నిట్టివిధము, లేల కామైతి మోయమ్మ శ్రీ యింక నెట్లు.

ఉ. పాపపుబ్రహ్మ గోపికల శ్రీ పల్లెలలోన సృజింపరాదె ము
న్నపురిలోపల మనల శ్రీ నేల సృజించె న టైన నిచ్చలుం
జేపడుఁ గాదె యీసుభగఁ శ్రీ జెండెడిభాగ్యము సంతసంబు నీ

- గోపకుమారుఁ బొంద మును శ్ర గోపకుమారిక లేమి నోచిరో. 1357
- క. గోపాలకృష్ణుతోడను, గోపాలనవేశలందుఁ శ్ర గూడి తిరుగునా
గోబాలు రెంతధన్యులొ, గోపాలుర కైన నిట్టి శ్ర గురురుచి కలడే. 1358
- క. శ్రమజలకణిక్తం బై, కమలదళేక్షణనివదన శ్ర కమలము మెఱిసె
హేమజలకణిక్తం బై, కమనీయం బగుచు నున్న శ్ర కమలముభంగిన్. 1359
- ఆ. సభకుఁ బోవఁ జనదు శ్ర సభవారిదోషంబు, నెఱిగి యూరకున్న శ్ర నెఱుంగకున్న
నెఱిగి యండి యైన శ్ర నిట్టిట్లు వలికినఁ, బ్రాజ్ఞుఁ డైన బొందుఁ శ్ర బాపచయము. 1360
- వ. అని పెక్కండు పెక్కువిధంబులం బలుకు చుండఁ దదాబ్జహుయుద్ధంబున. 1361
- క. ధృతిచెడి లోఁబడె మల్లుం, డతులీతభవజలధితరికి శ్ర హతరిపుపురికి
జితకరికిఁ దృతగిరికిఁ, తతహరిరవభరితశిఖరి శ్ర దరికిఁ హరికిన్. 1362
- క. హరికిని లోఁబడి బెగడక, హరియరము మహోగ్రముష్టిసహితుఁడు పొడువఁ
హరి కుసుమమాలికాహత, కరిభంగి బరాక్రమించె శ్ర గలహోద్ధతుఁ డై. 1363
- క. శౌరి నెఱిఁ జొచ్చి కరములు, క్రూరగతిఁ బట్టి త్రిప్పి శ్ర కుంభిని నై చ్చె
శూరుం గలహగభీరుఁ, వీరుం జాణూరు ఘోరు శ్ర వితతాకారున్. 1364
- క. శోణితము నోర నొలుకఁగఁ, జాణూరుం డట్లు కృష్ణ శ్ర సంభ్రామణసం
క్షీణుం డై ట్లోణిం బడి, ప్రాణంబులు విడిచె గంసు శ్ర ప్రాణము గలఁగన్. 1365
- క. బలభద్రుండును లోకులు, బలభద్రుం డనఁగఁ బెనఁగి శ్ర బటుబాహుగతిఁ
బలభేది మెచ్చుఁ ద్రిప్పెను, బలవస్తుష్టికునిఁ గంసు శ్ర బలములు బెగడన్. 1366
- ఆ. త్రిప్పి నేల వై వ శ్ర దిగ్గన రక్తంబు, వదనగవ్వారమున శ్ర వఱదవాఱ
ముష్టికుండు ఘోర శ్ర ముష్టిసత్త్వము సెసి, కూలె గాలిఁ దరువు శ్ర గూలినట్లు. 1367
- వ మఱియును. 1368
- క. పాలువమున బలుపిడికిట, నూటిం బడఁ బొడిచె బలుఁడు శ్ర శోభితఘనబా
హాటోపన్యపతికిటుం, గూటుఁ వాచాటు నధిక శ్ర ఘోరలలాటున్. 1369
- వ. అంత నద్దనుజాంతకుండు చరణప్రహరణంబుల భిన్నమస్తకులం జేసి తోసలశలుల
నంతఃకాంతికంబున కనిచిన. 1370
- క. వల్లవభాలకు లని మన, మల్లవరులు పెనఁగి నేడు శ్ర మడిసిరి వీరల్
బల్లిదులు తలఁడు తలఁ డని, చెల్లాచెద రైరి పాటి శ్ర చిక్కినమల్లర్. 1371
- ఉ. మల్లరఁ జంపి గోపకన శ్ర మాజములో మృగరాజురేఖ శో
భిల్లఁగఁ బొడపడ్డములఁ శ్ర బెల్లుగ నందెలు మ్రోయ వచ్చునా
వల్లవరాజనందనుల శ్ర వారక చూచి మహీసురాదు ల
ల్లలన సంస్తుతించిరి ప్రి శ్ర యంబుగఁ గంసుఁడు దక్క నందఱున్. 1372

౯౩, శ్రీకృష్ణుండు కంసుని వధించుట.

శ్రీకృష్ణుడు కంసుని వధించుట.

వ. అంత సభాజనంబులకలకలంబు నివారించి మంత్రులం జూచి కంసుం డిట్లనియె.

ఉ. వల్లవబాలురక నగరి శ్ర వాకిటికి వెడలంగ ద్రొబ్బుడి
గొల్లల ముట్టికోల్ గొనుడు శ్ర కూరుని నందునిఁ గట్టుఁ దుర్నికిం
దెల్లము గాఁగ నేడు వసు శ్ర దేవునిఁ జంపుడు తండ్రి గాఁడు వీఁ
డెల్లవిధంబులం బరుల శ్ర కిష్టుడు గావకుఁ డుగ్ర సేనునిన్. 1374

వ. అని పలుకుసమయంబున. 1375

శా. జంఘాలత్వముతో నగోపరిచర శ్ర త్సారంగహింసేచ్ఛ ను
ల్లంఘింపక గమకించుసింహముక్తియక శ్ర లక్షించి పౌరప్రజా
సంఘాతంబులు తల్లడిల్ల హరి కం శ్ర సప్రాణహింసార్థి యై
లంఘించెం దమగంబుమీఁదికి రణో శ్ర ల్లాసంబు భాసిల్లగన్. 1376

క. తమగమున కెగురుయదున, త్రమగణ్యునిఁ జూచి ఖడ్గ శ్ర ధరుఁ డై యెదిరెం
దమగమివారలు వీరో, త్రమగణవిభుఁ డనఁగఁ గంస శ్ర ధరణీపతియన్. 1377

శా. పక్షింద్రం దురగంబుఁ బట్టువిధ మొ శ్ర ప్పం గేశబంధంబు లో
కక్షోభంబుగఁ బట్టి మౌళిమణు లా శ్ర కల్పాంతవేళాపత
న్నక్షత్రంబులభంగి రాల రణసం శ్ర రంభంబు డిందించి రం
గక్షోణిం బడ ద్రొబ్బె గృష్ణుడు వెసం శ్ర గంసుక నృపోత్తంసునిన్. 1378

శా. మంచాగ్రంబున నుండి రంగధరణీ శ్ర మధ్యంబునం గూలి యే
సంచారంబును లేక చిక్కి జను లా శ్ర శ్చర్యంబునం బొందఁగా
బంచత్వంబును బొంది యున్నవిమతుం శ్ర బద్ధాక్షుఁ డీడ్చె వడిక
బంచాస్యంబు గజంబు నీడ్చుపగిడిక శ్ర బాహుబలోల్లాసి యై. 1379

క. రోష ప్రమోదనిద్రా, భాషాశనపానగతులఁ శ్ర బాయక చక్రిక
దోషగతిఁ జూచి యైన వి, శేషగతిం గంసుఁ డతనిఁ శ్ర జెందె నరేంద్రా. 1380

వ. ఆ సమయంబున. 1381

క. గోపాలుఁ డొక్కఁ డద్దిర, భూపాలకుఁ జంపె వీనిఁ శ్ర బొదువుం డేత
ద్రూపాలస్యము లే లవి, తాపాలఘరోషు లగుచు శ్ర దరోన్మిధతు లై. 1382

శా. నృగ్రోధుండును గహ్వరుడు మొదలుగా శ్ర నానాయుధానీకనా
మగ్నిం గంసునిసోదరుల గవియుడక శ్ర మాద్యద్వజేంద్రాభుఁ డై
యుగ్రం డై పరిఘాయుధోల్లసితుఁ డై శ్ర యొండొండ చెండాడి కా
లాగ్రక్షోణికి బుచ్చె రాముడు గరి శ్ర యస్థేముఁ డై వారలన్. 1383

వ. అయ్యవసరంబున. 1384

క. చేతులఁ దాళము లొత్తుచు, జేతోమోదంబుతోడ శ్ర సిగముడి వీడం

1. రణసన్నాహంబు చెట్టింప, 2. దోషగతి, 3. శేషరచిం,

బాతర లాడుచు మింటను, గీతము నారదుడు వాడె శ గృష్ణా యనుచున్.

క. వారిజభవరుద్రాదులు, భూరికుసుమవృష్టి గురిసి శ పొగడిరి కృష్ణున్
భేరులు మ్రోసెను నిర్జర, నారులు దివి నాడి రధికశనటనముల నృపా. 1386

వ. అంతం గంసాదులకాంతలు భర్తృమరణదుఃఖాకాంత లై కరంబుల శిరంబులు
మోడుకొనుచు నశ్రుసలిలధారాపరిపి. క్తవదన లై నదసంబులు వెలువడి
వచ్చి వీరశయ్యానిద్రితు లై నవిభులం గొంగిలించుకొని సుస్వరంబుల విలపించి
రండు గంసభార్య లిట్లనిరి. 1387

సీ. గోపాలసింహంబు శ గోపించి వెల్వడి, నిను గజేంద్రముభంగి శ నేడు గూల్చె
యాదవేంద్రానిల శ మాభీలజవమున, నిను మహీజముమాడ్కి శ నేల వ్రాల్చె
వాసుదేవాంభోధివారి యుద్వేల మై, నిను దీవికైవడి శ నేడు ముంచె
దేవకీసుతవజ్ర శ దేవత లలరంగ, నినుఁ గొండక్రియ నేడు శ నిహతుఁ జేసె

తే. హా మనోనాథ హా వీర శ హా మహాత్మ
హా మహారాజ నీ విట్లు శ హతుండ వైన
మనుచు నున్నార మక్కట శ మమ్ముఁ బోలు
కఠినహృదయలు జగతిపైఁ శ గలరె యెందు. 1388

క. భూతముల కెగ్గు సేసిన, భూతంబులు నీకు నెగ్గు శ పుట్టించె వృథా
భూత మగుమనికి యెల్లను, భూతద్రోహికిని శుభము శ పొంద దధీశా. 1389

క. గోపాలకృష్ణుతోడను, భూపాలక మున్ను తొడరి శ పొలిసినవారిఁ
నీపాల బుధులు సెప్పరె, గోపాలస్యములు విడిచి శ కొలువం దగదే. 1390

వ. అని విలపించు చున్నరాజవల్లభల నూరార్చి జగద్వల్లభుం డైనవారి కంసాదు
లకుం బరలోకసంస్కారంబులు సేయం బనిచి దేవకీవసుదేవులసంకలియలు విడి
పించి బలభద్రసహితం డై వారలకుం బ్రణామంబులు సేసిన. 1391

మ. కని లోకేశులు గాని వీరు కొడుకుల్ శ గా రంచుఁ జిత్తంబులన్
జనయి శ్రీజనకల్ విచారపరు లై శ శంకింపఁ గృష్ణుండు దా
జనసమ్మోహిని యైనమాయఁ దదభి శ జ్ఞానంబు వారించి యి
ట్లనియెన్ సాగ్రజుఁ డై మహావినతుఁ డై శ యాసందసంధాయి యై. 1392

~~శ్రీకృష్ణుడు దేవకీవసుదేవులచేట మాన్చి యుగ సేనునికి బట్టంబు గట్టుట.~~

సీ. మమ్ము గంటిరి గాని శ మా బాఁవ్యపొగండ, కైశోరవయసులఁ శ గదిసి మీర
లెత్తుచు దించుచు శ నెలమి మన్నించుచు, నుండుసౌభాగ్యంబు శ నొంద రైతి
రాకాంక్ష గలిగియు శ నది దైవయోగంబు, తల్లిదండ్రులయొద్దఁ శ దనయు లుండి
యేయవసరమున శ నెబ్బంగి లాలితు, లగుచు వర్ధిల్లుదు శ రట్టిమహిమ

శే. మాకు నిన్నాళ్లు లే దయ్యె శ మఱియు వినుఁడు
నిఖిలపురుషార్థహేతు వై శ నెగడు చున్న

మేని కెవ్వార లాధ్యులు శ్రమిర కారె

యాముణము దీర్ప నూతేండ్ల శ్రకైన జనదు.

1393

క. చెల్లుబడి గలిగి యెవ్వఁడు, తల్లికి దండ్రికిని దేహ శ్రధనముల వృత్తుల్

చెల్లింపఁ డట్టికష్టఁడు, ప్రలదుఁ డామీద నాత్మ శ్రపలలాశి యగున్.

1394

క. జననీజనకుల వృద్ధులఁ, దనయుల గురువిప్రసాధు శ్రదారాదుల నే

జనుఁడు ఘనుఁ డయ్యుఁ బ్రోవక, వనరును జీవన్ముతుండు శ్రవాడు ధరిత్రిన్.

వ. అదియునుం గాక.

1396

శా. కారాశాలల మానిమి త్తము మిముం శ్రగంసుండు గారింపఁగా

వారింపంగ సమర్థతల్ గలిగియిన్ శ్రవారింపఁగా రాక ని

ష్కారుణ్యాత్మల మైసక్తూరుల మహా శ్రకౌటిల్యసంచారులన్

సారాతిక్షములార మమ్మఁ గొఱతల్ శ్రసైరించి రక్షింపరే.

1397

వ. అని యిట్లు మాయామనుష్యుం డైనవారి పలికినపలుకులకు మోహితు లై

వారల నంకపీఠంబుల నిడుకొని కౌగిలించుకొని (వారివదనంబులు) కన్నీటం దడు

పుచుఁ బ్రేమపాశబద్ధు లై దేవకీవసుదేవు లూరకుండి రంత వాసుదేవుండు

మాతామహుం డైన యుగ్రసేనుం జూచి.

1398

చ. అనఘ యయాతిశాపమున శ్రయాదవవీరులకున్ సరేశ్వరా

సనమున నుండ రాదు నృప శ్రసత్తమ రాజపు గమ్ము భూమి కే

నినుఁ గొలువంగ నిర్జరులు శ్రసీ కరిఁ బెట్టుదు రన్యరాజులం

బనిగొను పెంత రమ్ము జన శ్రపాలసశీలివి గమ్ము వేడ్కతోన్.

1399

వ. అని పలికి.

1400

క. మన్నించి రాజుఁ జేసెను, వెన్నుఁడు సత్యావధాను శ్రవిశ్రుతదానున్

సన్నుతమానున్ గదన, చ్ఛిన్నాహితసేను మగ్ర శ్రసేనున్ దీనున్.

1401

వ. తదనంతరంబ తొల్లి కంసభీతు లై విదేశంబులం గృశియించు చున్నయదువృ

ష్టిభోజమరుదశార్వాకుకురాంధక ప్రముఖు లగుసకలజ్ఞాతినంబంధులను రావించి

చిత్తంబు లలర విత్తంబు లిచ్చి వారివారినివాసంబుల నుండ నియోగించె నివ్వ

ధంబున.

1402

క. మధునూదససత్కరుణా, మధురాలోకనవిముక్త శ్రమానసభయు లై

మధురవచనములఁ దారును, మధురానగరంబు ప్రజలు శ్రమనిరి నరేంద్ర.

1403

వ. అంత నొక్కనాడు సంకర్షణసహితం డై నందునిం జీరి గోవిందుం డిట్లనియె.

శా. తండ్రిం జూడము తల్లిఁ జూడము యశో శ్రదాదేవియన్ నీవు మా

తండ్రిం దల్లియు నంచు నుండుదుము స శ్రద్ధర్థంబులం దొల్లి యే

తండ్రుల్ బిడ్డల నిట్లు పెంచిరి భవ శ్రతౌజన్యభావంబులం

దండ్రి యింతటివార మైతిమి గదా శ్రతత్త్వయోలీలనన్.

1405

- ఉ. ఇక్కడ నున్న బాంధవుల శ కెల్లను సౌఖ్యము సేసి వత్తు మే
మక్కడికి మదియులకు శ నందఱుకన్ వినిపింపు మయ్యనే
మెక్కడ నున్న మాకు మది శ నెన్నఁడు బాయపు మీ వ్రజంబులో
మక్కువతోడ మీరు కృప శ మా కొనరించుక్రియావిశేషముల్. 1406
- వ. అని పలికి వత్త్రభూషణాదు లొసంగి సాదరంబునం శొగిలించుకొని గోవిం
దుం డనిచిన నందుండు ప్రణయవిహ్వలుం డై బాష్పజలపూరితలోచనుం
డగుచు వల్లవులుం దానును వేపలెక్కు జనియె నంత. 1407
- క. గర్గాదిభూసురోత్తమ,వర్గముచే నుపనయనము శ వసుదేవుడు స
న్వార్గంబునఁ జేయించెను, నిర్గర్వచరిత్రులకును శ నిజపుత్రులకున్. 1408
- క. ద్విజరాజత్వము నొందిరి, ద్విజరాజముఖాంబుజోప శ దిప్తవ్రతు లై
ద్విజరాజత్వము నొందిరి, ద్విజరాజాదికజనంబు శ దీవింపంగన్. 1409
- వ. ఉపసయానంతరంబున వసుదేవుండు బ్రాహ్మణులకు సదక్షిణంబు గా ననేక
గోహిరణ్యాదిదానంబు లొసంగి తొల్లి రామకృష్ణులజన్మసమయంబులందు నిజ
మనోదత్త లైనగోవుల నుచ్చరించి యిచ్చి కామితార్థంబుల నర్థులకుం బెట్టె
నిట్లు బ్రహ్మచారు లై. 1410
- శా. ఉర్వి మానవు లేవ్వరై న గురువా శ శోధ్యుక్తు లై కాని త
త్సూర్యారంభము సేయఁ బోల దనుచున్ శ బోధించుచందంబునన్
సర్వజ్ఞత్వముతో జగద్గురువు లై శ సంపూర్ణు లై యుండియుం
గుర్వంగీకరణంబు సేయఁ జని రా శ గోవిందుడున్ రాముడున్. 1411
- వ. చని మహావైభవరాశి యైనకాశిం జేరి తత్తీరంబున నవంతీపురనివాసియు సకల
విద్యావిలాసియు నైనసాందీపని యనుబుధవర్యునిం గని యథోచితంబుగ దర్శించి
శుద్ధభావవర్తనంబుల భక్తి సేయు చుండ వారలవలన సంతుష్టుం డై. 1412
- శా. వేదశ్రేణియు సంగకంబులు ధను శ శ్వేదంబుఁ దంత్రంబు మ
న్వాదివ్యాహృతధర్మ శాస్త్రములు ను శ ద్యన్నాద్యయముఁ దర్కవి
ద్యాదక్షుత్వము రాజనీతియును శు శ ధృప్తక్రియం జెప్పె నా
భూదేవాగ్రణి రామకృష్ణులకు సం శ భూత ప్రమాదంబునన్. 1413
- క. అఱువదినాలుగువిద్యలు, నఱువదినాలుగుదినంబు శ లంఠన వారల్
నెఱవాదు లైనకతమున, నెఱి ¹నొక్కొకనాటివినికి శ నేర్పి రిలేశా. 1414
- క. గురువులకు నెల్ల గురు లై, గురులఘుభావములు లేక శ కొమ రొందుజగ
ద్గురులు త్రిలోకహితార్థము, గురుశిష్యన్యాయలీలఁ గొలిచిరి వేడ్కన్. 1415
- వ. ఇట్లు కృతకృత్యు లైనశిష్యులం జూచి వారలమాహాత్మ్యంబునకు వెఱుగుపడి
సభార్యుం డైనసాందీపని యి ట్లనియె. 1416

- శా. అంభోరాశిఁ బ్రభాసతీర్థమున ము క్త న్న స్తత్తనూసంభవుం
డంభోగాహము సేయుచుకా మునిగి లేడయ్యెం గృహంభోనిధుల్
శుంభద్యుర్యలు మీరు మీగురునికిం క్త జోద్యంబుగా శిష్యులకా
గాంభీర్యంబునఁ బుత్ర దక్షిణ యిడం క్త గర్తవ్య మూహింపరే. 1417
- క. శిష్యులు బలాఘ్యులైన వి, శేష్యస్థి నొంది గురువు క్త జీవించును ని
ర్దూష్యగుణబలగరిష్ఠులు, శిష్యుల రై గురునికోర్కె క్త సేయం దగదే. 1418
- వ. అనిన విని రామకృష్ణులు గుర్వర్థంబుగా దుర్వారరథాయాధు లై రయంబునం
జని రాద్రంబున సముద్రంబుఁ జేరి యిట్లనిరి. 1419
- క. సాగర సుబుద్ధితోడను, మాగురుపుత్రకునిఁ దెము క్త మా తాడిన నీ
వాగడ మవుదువు దుస్సహ, వేగరణాభీలనిశిత క్త విశిఖాగ్నులకున్. 1420
- వ. అనిన వారలకు జలరాశి యిట్లనియె. 1421
- ఉ. వంచన యింత లేదు యదు క్త వల్లభులార ప్రభాసతీర్థమం
దంచితమూర్తి విప్రసుతుఁ క్త డార్యుఁడు తోయము లాడు చుండ ను
త్సంచలితోర్తి యొక్కటి ప్ర క్త చండగతిం గొనిపోయె బోవఁగాఁ
బంచజనుండు మ్రింగె నతి క్త భాసురశీలుని విప్ర బాలునిన్. 1422
- వ. అని వానివసేయించుచో పెరిగించిన. 1423
- శా. శంఖారావముతోడఁ బంచజనుఁడుకా క్త శంకించి చిత్తంబులో
సంఖన్నుండుగ వార్ధిఁ జొచ్చి దహన క్త జ్వాలాభహేమోజ్జ్వల
త్పంఖాత్త్రంబునఁ గూల్చి వానిజతరం క్త బుకా వచ్చి గోవిందుఁ డ
ప్రేంఖచ్చిత్తుఁడు బాలుఁ గానక గురు క్త ప్రేమాదితోద్యోగుఁ డై. 1424
- క. దానవునిదేహజం బగు, మానితశంఖంబు గొనుచు క్త మనలక బలుఁడుం
దో నేతేరఁగ రథి యై, దానవరిపుఁ డరిగె దండ క్త ధరువురికి నృపా. 1425
- వ. చని సంయమనీనామనగరంబుఁ జేరి తద్వార్తంబునఁ బ్రళయకాలమేఘగంభీర
నినదభీషణం బగుశంఖంబు పూరించిన విని వెఱుగుపడి. 1426
- శా. అస్తద్బాహుబలంబు గైకొనక శం క్త ఖారావముకా మానసా
పస్తారంబుగ నెవ్వఁ డొక్కొ నగర క్త ప్రాంతంబునం జేసె మ
ద్విస్తేరావహరోషపావకునిచే క్త విధ్వంసం డై వాడు దా
భస్తం బై చెడు నంచు నంతకుఁడు కో క్త పప్రజ్వలన్తూర్తి యై. 1427
- వ. వచ్చి రామకృష్ణులం గని వారు లీలామనుష్యు లయినవిష్ణుమూర్తు లని యెఱింగి
భక్తితోడ శుశ్రూష సేసి సర్వభూతమయుం డగుకృష్ణునకు నమస్కరించి యేమి
సేయుదు నాన తి మ్మనిన నమ్మహాత్ముం డి ట్లనియె. 1428
- క. చెప్పెద మాగురునందనుఁ, దప్పు గలుగఁ జూచి నీవు క్త దండనమునకుం
దెప్పించినాడ వాతని, నొప్పించుము మాకు వలయు క్త నుత్తమచరితా. 1429

- క. అనిన విని వీడె వీనిం, గొనిపొం డని భక్తితోడ శ్రీ గురునందను ని
 చ్చిన్ గృష్ణుడు వీడ్కొలిపెను, ఘనదుర్జనదమను మహిషగమను శమనున్. 1431
- వ. ఇట్లు జము నడిగి తెచ్చి రామకృష్ణులు సాందీపనికిం బుత్తుని సమర్పించి యింక
 సేమి సేయ వలయు నాన తిం డనిన సతం డిట్లనియె. 1432
- క. గురునకుఁ గోరినదక్షిణఁ, గరుణా ము న్నెప్పుడొచ్చె శ్రీ ఘనులార భవ
 ద్గురునకుఁ గోరినదక్షిణఁ, దిరముగ నిచ్చితిరి మీరు శ్రీ దీపితమశులై. 1433
- క. కాలునివీటికిఁ జని మృత, బాలకుఁ డే నొరులవశమె శ్రీ భవదీయకృప
 మేలు దొరకొనియె మాకు విశాల మగుం గాత్ర మీయ శ్రీ శము లోకములన్. 1434
- వ. మహాత్ములారా యేను గృతార్థుండ నైతి నని దీవించిన సాందీపని వీడ్కొని
 కృతకృత్యులై రామకృష్ణులు రథారోహణంబు సేసి మధురకుం జనుడెంచి
 పాంచజన్యంబు పూరించినం గని సప్తధనంబులు గనిసవారిభంగిం బ్రజలు ప్రమో
 దించి రంత నొక్కనాఁ డేకాంతంబున. 1435
- శ్రీకృష్ణుండు గోపకాంతలచెంతకు సుద్ధవునిఁ బంపుట. 1436
- శా. నాపైఁ జిత్తము లెప్పుడు నిలుపుచుక శ్రీ నారాకఁ గాంక్షించుచుక
 నాపే రాత్తల నావహించుచు వగక శ్రీ నానాప్రకారంబులక
 గోపాలాంగన లెంతజాలిఁ బడిరో శ్రీ కోపించిరో దూతిరో
 ప్రేపల్లె 1 నిజధర్మ గేహములలో శ్రీ విభ్రాంతచైతన్య లై. 1437
- వ. అని చింతించి. 1438
- క. సిద్ధవిచారు గభీరుక, వృద్ధవచోవర్ణనీయు శ్రీ వృష్టిప్రవరుక
 బుద్ధినిధి నమరగురునము, సుద్ధవునిం జూచి కృష్ణుఁ శ్రీ డొయ్యన పలికెన్. 1439
- శా. రమ్మా యుద్ధవ గోపకామినులు నా శ్రీ రాకల్ నిరీక్షించుచుక
 సమ్మాహంబున నన్నియక మఱచి యే శ్రీ చందంబునం గుందిరో
 తమ్ముక నమ్మివారి డిగ్గవిడువక శ్రీ ధర్మంబు గా దండు వే
 పొమ్మా పాణము లేక్రియక నిలిపిరో శ్రీ ప్రోద్యద్వియోగాగులున్. 1440
- క. తొకిక మొల్లక. న న్నొల్లోకించుప్రపన్నులకును శ్రీ లోబడి కరుణా
 లోకనములఁ బోషింతును, నా కాశ్రితరక్షణములు శ్రీ నైసర్గికముల్. 1441
- క. సందేహము మానుం డర, విందాననలారి మిమ్ము శ్రీ విడువను వత్తుక
 బృందావనమున కని హరి, సందేశము పంపె ననుము శ్రీ సందేశమునన్. 1442
- వ. అని మందహాససుందరవదనారవిందుం డై కరంబు కరంబున సవలంబించి సరస
 వచనంబు లాడుచు వీడుకొలిపిన సుద్ధవుండును రథారూఢుం డై సూర్యాస్తమ
 యసమయంబునకు సందప్రజంబు చేరి వనంబులనుండి వచ్చుగోవులచరణరేణు
 వులం బ్రచ్ఛన్నరథం డై చొచ్చి సందామందిరంబు ప్రవేశించెను. 1443

- శా. ఆపుణ్యాత్తునిఁ గొనిలించుకొని సం శ దాభీరుఁ డానంది యై
మాపాలింటికిఁ గృష్ణుఁ డీతఁ డనుచుకా శ మన్నించి పూజించి వాం
ఛాపూర్ణంబుగ మంజులాన్న మిడి మా శ ర్గాయాసముం బాపి స
ల్లా పోతాహముతోడ ని ట్లనియె సం శ లక్షించి మోచంబునన్. 1442
- క. నామిత్రుఁడు వసుదేవుఁడు, సేమంబున నున్నవాఁడె శ చెలువుగఁ బుత్రుల్
సేమంబున సేవింప మ, హామత్తుం డైనకంసుఁ శ డడఁగినపిదపన్. 1443
- శా. అన్నా భద్ర మె తల్లిదండ్రుల మముకా శ హర్షించి చింతించునే
తన్నుం బాసినగోపగోపికల మి శ త్రువ్రాతముకా గోగణం
బున్నిత్యంబు దలంచునే వననదీ శ భూముల్ ప్రసంగించునే
వెన్నుం డెన్నఁడు వచ్చునయ్య యిట మా శ వ్రేపల్లెకు న్నుద్ధవా. 1444
- క. అంకిలి కలుగక మా కక, లంకేందునిపగిదిఁ గాంతి శ లలితం బగుత
త్సంకజనయనునినెమ్మెగ, మింక విలోకింపఁ గలదె శ యీజన్మమునన్. 1445
- క. అని హరి మున్నొనరించిన, పను లెల్లను జెప్పి చెప్పి శ బాష్పాకులలో
చనుఁ డై డగ్గుతికతో, వినయంబున నుండె గోప శ వీరుం డంతన్. 1446
- క. పెనిమిటి బిడ్డనిగఁగములు, వినతింప యశోద ప్రేమ శ విహ్వలమతి యై
చను మొనలఁబాలు గురియఁగఁ, గనుఁగొనలను జలములాలుకఁ శ గా బెగ్గలియెన్. 1447
- వ. ఇట్లు గోవిందసందర్శనాభావవిహ్వలు లైనయశోదానందులకు నుద్ధవుం డి
ట్లనియె. 1448
- క. జననీజనకుల మిమ్ముం, గనుఁగొన శీఘ్రంబె వచ్చుఁ శ గని భద్రంబుల్
వనజాక్షుం డొనరించును, మనమున వగవకుఁడు ధైర్య శ మండనులారా. 1449
- మ. బలుఁడుం గృష్ణుఁడు మర్త్యులే వసుమతీ శ భారంబు వారింప వా
రలరూపంబులఁ బుట్టినాఁడు హరి ని శ ర్వాణప్రభుం డెవ్వఁ డు
జ్వలుఁ డై ప్రాణవియోగకాలమునఁ ద శ త్వర్వేషుఁ జింతించు వాఁ
డలఘుశ్రేయముఁ బొందు బ్రహ్మమయుఁ డై శ యగ్భుఁ డై నిత్యుం డై.
- సీ. అట్టినారాయణుం శ డఖలాత్మ భూతుండు, కారణమానవా శ కారుఁ డైనఁ
జత్తంబు లతనిపైఁ శ జేర్చి సేవించితి, రతికృతార్థుల రైతి శ రనవరతము
శోభిల్లు నింధన శ జ్యోతిచందంబున, నఖలభూతములందు శ నతఁ డతనికి
జననీజనకదార శ సఖపుత్ర బాంధవ, శత్రుప్రియప్రియ శ జనులు లేరు
- ఆ. జన్మకర్తములును శ జన్మంబులును లేవు, శిష్టరక్షణంబు శ సేయవలసి
గుణవిరహాతుఁ డయ్యు శ గుణి యయి సర్వర, త్సానినాశకేళి శ సలుపుచుండు.
- వ. అని మఱియుఁ బెక్కువిధంబుల హరిప్రభావంబు లుపన్యసించుచు నారేయి
గడపి మఱునాఁడు దధిమథనశబ్దంబు లాకర్ణించుచు లేచి కృతానుష్ఠానంఁడై
యుద్ధవుం డొక్కరహస్యప్రదేశంబున నున్నసమయంబున, 1452

శా. రాజీవాక్షుడు సుందరాస్యుడు మహా శ్ర రస్కుండు పీతాంబరుం
డాజానుస్థితబాహుఁ డంబురుహమా శ్ర లాలంకృతుం డుల్లస
ద్రాజత్కుండలుఁ డొక్కవీరుఁ డిచటఁ శ్ర రాజిల్లు చున్నాఁడు మా
రాజీవాక్షునిభంగి నంచుఁ గని రా శ్ర రాజాన్వయుఁ గోపికల్. 1453

వ. కని లజ్జాసహితహాసవిలోకనంబులు ముఖంబులచుం జెలు వొసంగ నిట్లనిరి. 1454

భృమరగీతలు.

చ. ఎఱుంగుదు మేము నిన్ను వన శ్ర జేక్షణమిత్త్రుడ వీవు కూరిమిఁ
మెఱయుచుఁ దల్లిదండ్రులకు శ్ర మే లెఱిగింపఁ బ్రియుండు వంపగా
వఱలెడుభక్తి వచ్చితివి శ్ర వారల నైన మనంబులోపలఁ
మఱవఁడు మేలు శౌరి మఱి శ్ర మాన్యులు రాజున కెవ్వరిచ్చటన్. 1455

క. మునివరు లైనను బాధుల, ఘనసఖ్యము విడువలేరు శ్ర కాక విడువనే
సనిమిత్తసఖ్య మాడటి, పని దీఱిన నళులు విరులఁ శ్ర బాయునో లేదో. 1456

చ. అని యిటు గోపికల్ వలుక శ్ర నం దొకగోపిక కృష్ణపాదచిం
తనమునఁ జొక్కి చేరువను శ్ర దైవవశంబునఁ గాంచె నుజ్జ్వల
త్సునిశితసద్వివేకముఁ బ్ర శ్ర సూనమరందమదాతి రేకముఁ
ఘనమృదునాదసంచలిత శ్ర కాముకలోకముఁ జంచరీకముఁ. 1457

వ. కని హరి తన్నుం బ్రార్థింపఁ బుత్తెంచినమాత యని కల్పించుకొని యుద్ధవునికి
నన్యాపదేశం బై యెఱుకపడ నయ్యళికిం దొయ్యలి యి ట్లనియె. 1458

మ. భృమరా దుర్జనమిత్త్ర ముట్టుకుము మా శ్ర పాదాబ్జముల్ నాగర
ప్రమదాళీకుచకుంకుమాంకితలన శ్ర తృణేశదామప్రసూ
నమరందారుణితాననుండ వగుటఁ శ్ర నాథుండు మన్నించుగా
క మము న్నేఱుచుఁ జారకాంతల శ్రుభా శ్ర గారంబులఁ నిత్యమున్. 1459

మ. ఒకపువ్వుందలితేనె ద్రావి మధుపా శ్ర యుత్సాహి వై నీవు వే
ఱొకటిం బొందెడుభంగి మ మ్మధరపీ శ్ర యూషంబునం దేల్చి మా
యకలంకోజ్జ్వలయావనంబు గొని య శ్ర న్యాసక్తుఁ డయ్యెఁ విభుం
డకటా యాతని కెట్లు దక్కె సిరి మి శ్ర ధ్యాకీర్తి నమ్రెం జూమి. 1460

శా. భృంగా కృష్ణుడు మంచివాఁ డనుచు సంత్రీతం బ్రశంసించె దీ
సంగీతంబున నేము సొక్కుదుమె త శ్ర చ్ఛారిత్రముల్ వింతలే
యంగీకారము గావు మాకుఁ బురకాం శ్ర తాగ్రప్రదేశంబులఁ
సంగీతం బొనరింపు వా రిడుదు రో శ్ర జ్ఞ నీకు నిష్ఠారముల్. 1461

మ. సమదాళీశ్వర చూడు ముజ్జ్వలితహా శ్ర సభ్రువిజృంభంబులఁ
రమణీయుం డగుశౌరిచే గరగరే శ్ర రామల్ త్రిలోకంబులం

- బ్రమదారత్నము లక్ష్మీ యాతనిపదా శ్ర జ్ఞాతంబు సేవింప ని
క్రము నే మెవ్వర మాకృపాజలధికిం శ గారుణ్యముం జేయఁగన్. 1462
- శా. రోలంబేశ్వర నీకు దాత్యము మహా శ రూఢంబు నీనేరువుల్
సాలుక మచ్చరణాబ్జముల్ విడుపు మ శ స్తన్నాథపుత్రాదులక
లీలం బాసి పరంబు డించి తనకుక శ లీనత్వముం బొందుమ
మేలా పాసె విభుండు ధార్మికులు ము శ స్నిచందముల్ మెత్తురే. 1463
- శా. వాలిం జంపెను వేటకానిపగిడిక శ వంచించి దైత్యానుజ్ఞ
లోలం బట్టి విరూప జేసెను బలిక శ లోభంబుతోఁ గట్టి యీ
త్రైలోక్యంబు మొఱంగి వుచ్చుకొనియెక శ ధర్మజ్ఞుడే మాధవుం
డేలా వట్టుద యెగు మావలన నీ శ కెగింపగా నేటికిన్. 1464
- ఉ. పన్నుగ మింటిపై కెగసి శ పాటువిహంగము లైన వీనులం
ద నొకమాటు విన్న గృహ శ దారసుతాదులఁ బాపి విత్తనం
పన్నత డించి సంసరణ శ పద్ధతిఁ బాపెడువాడు నిత్యకాం
క్ష న్నెఱి నున్నమాబ్రతుకు శ సైఁచునె యేల మధువ్రతోత్తమా. 1465
- మ. కమనీయం బగువేటకానిపదు రా శ కర్ణించి నిక్కంబుగాఁ
దమచిత్తంబులఁ జేర్చి చేరి హరిణుల్ శ తద్బాణనిర్భిన్న లై
యమితోగ్రవృథ నొందుభంగి హరిమా శ యాలాపముల్ నమ్మి దుః
ఖములం జెందితి మంగజాత్రుజనితో శ గ్రంథాంతి నిందిందిరా. 1466
- ఉ. బంధుల బిడ్డలక మగల శ భ్రాతలఁ దల్లులఁ దండ్రులక మనో
జాంధతఁజేసి డించి శర శ ణందినమమ్ము వియోగదుర్దశా
సింధువులోనఁ ద్రోచి యిటు శ చేరక పోవుట పాడి గాదు పు
ష్పంధయ ఖియధీశునకుఁ శ బాదములం బడి యొత్తి చెప్పవే. 1467
- సీ. కాంచనరత్నసం శ ఘటితసౌధంబులే, మాకుటీరంబులు శ మాధవునకు
వివిధనరేంద్ర సే శ వితరాజధానియే, మాపల్లె యదువంశ శ మండనునకు
సురభిపాదపలతా శ శోభితారామమే, మాయరణ్యము సింహ శ మధ్యమునకు
గమనీయలక్షణ శ గజతురంగంబులే, మాధేనువులు కంస శ మర్దనునకు
- తే. రూపవిభ్రమనైపుణ శ రూఢ లైన
మగువలమె మేము మన్తధ శ మన్తధునకు
నేల చింతించు మముఁ గృష్ణుఁ శ డేల తలఁచుఁ
బృథివి నధిపులు నూతన శ ప్రియులు గారె. 1468
- వ. అని మఱియు ని ట్లనేకవిధంబులఁ గృష్ణసందర్శనలాలన లయు పలుకు చున్నగోపి
కలవచనంబులు విని యుద్ధవుండు మధురాలాపంబుల నూరార్చుచు ని ట్లనియె.

- మ. జపదాన వ్రతహోమసంయమతప శ స్వాధ్యాయముఖ్యంబులన్
నిపుణుల్ గోరియు నేవిభున్ మనములన్ శ నిల్పంగలే రట్టిస
ద్విపులాకారునిపై మహామహిముపై శ విశ్వేశుపై మీ కజ
స్రపటుధ్యానము లిట్లు నిల్చునె భవ శ చ్ఛారిత్రముల్ చిత్రముల్. 1470
- క. నను మీకడకుం గృష్ణుడు, పని పంపెడువేళఁ బిలిచి శ పలికినపలుకుల్
వినుఁ డన్నియు వివరించెద, వనజేక్షణలార మీరు శ వగవకుం డింకన్. 1471
- వ. అని హరివచనంబులు గా ని ట్లనియె. 1472
- సీ. ఎల్ల కార్యములకు శ నేను బ్రధానకారణము గావున మీకు శ రామలార
కలుగదు మద్వియోగము చరాచరరూపములలో మహాభూత శ ములు వసించు
కరణి నుండుదు సర్వ శ గతుడ నై నే మనః, ప్రాణబుద్ధిగుణేంద్రియాశ్రయండు
నాత్మయం దాత్మచే శ నాత్మఁ బుట్టింతు రక్షింతును ద్రుంతు హృ శ షీకభూత
తే. గుణగణాకార మాత్మకుం శ గొమరు మిగులు
నిబిడమాయానుభవమున శ నిత్యశుద్ధ
మాత్మ విజ్ఞానమయము నై శ యమరు గుణముఁ
బ్రకృతికార్యమనోవృత్తి శ బట్టి పొందు. 1473
- చ. కలఁ గని లేచి మున్ను గలఁ శ గన్నసమస్తవిధంబుఁ గల్గగాఁ
దలఁచినభంగి మానసప శ దార్థముచే నిఖలేంద్రియార్థముల్
బలమునఁ గట్టి తజ్జ్ఞుడు ప్ర శ పంచము లే దనుఁ దన్నసంబుఁ దా
రలయక కట్టుడు బుధుల శ కవ్వల నొండొకభేద మున్నదే. 1474
- ఆ. సాంఖ్యయోగనిగమ శ సత్యతపోదమ, ములు మనోనిరోధ శ మును గడపల
గాఁగ నుండు జలధి శ కడపలగాఁ గల, నదులభంగి నళిన శ నయనలార. 1475
- మ. 'చెలువల్ దవ్వల నున్నవల్లభులపైఁ శ జిత్తంబులం గూర్తురు
త్కలికం జేరువవారికంటె నదియుం శ గా కెప్పుడు నన్ను మీ
రలు చింతించుచు నుండఁ గోరి యిటు దూ శ రస్థవ్యముం బొందితిం
దలఁకం బోలదు నన్ను గూడెదరు ని శ త్యధ్యానపారీణ లై. 1476
- వ. అని మీకుం జెప్ప మని కృష్ణుండు సెప్పె ననవుడు నుద్ధవునికిం గోపికలు
సంతసించి యి ట్లనిరి. 1477
- ఉ. ఇమ్ముల నున్నవాడె వారి శ యిక్కడి కెన్నడు వచ్చు వచ్చి మా
యుమ్మలికంబు వావునె ప్రి శ యుం డిట వచ్చెద నన్న సైతురే
యమ్మధురాపురీరమణు శ లడ్డము వత్తుడు గాక చెల్లరే
మమ్ము విధాత నిర్దయుడు శ మన్నభవేదనపాలు సేసినే. 1478
- చ. మఱిచునోకో మదిం దలఁచి శ మాధవుఁ డాయమునాతటంబునం

దఱుచుగ దివ్యసారభల శ తాగృహసీమల నేము ¹డాగంగా
మఱువుల నుండి నీడలకు శ మ మైలయించి కలంచి దేహముల్
మఱచినఁ దేర్చి నూల్కొలిపి శ మన్నధలీలఁ దేల్పుచందముల్.

1479

శా.నీతో నర్తగృహంబులం బలుకునే శ నే మెల్ల వంశోల్లస
ద్వీతభ్రాంతల మై కళిందతనయా శ తీరంబునం జేరినం
జేతోజాతసుఖంబులం దనిపి మా శ చి త్రస్థితుల్ చూడ లీ
లాతంత్రజ్ఞత దాగి మెల్లన మదా శ లాపంబు లాలించుటల్.

1480

క. ముచ్చటవేశలఁ జెప్పనె, యచ్చుగ మును నేము నోము శ నప్పడు జలముల్
సొచ్చినమాచేలంబులు, ముచ్చిలి యిచ్చినవిధంబు శ మూలం బెల్లన్.

1481

శా.ఎకాంతంబున నీదుపై నొరగి తా శ నే మేని భాషించుచో
మాకాంతండు వచించునే రవినుతా శ మధ్యప్రదేశంబున
రాకాచంద్రమయూఖముల్ మెఱయఁగా శ రాసంబు మాతోడ నం
గీకారం బొనరించి బంధనియతిం శ గ్రీడించువిన్నాణముల్.

1482

నీ. తనుఁ బాసి యొక్కింతశ్రద్ధ వైన నిటమీఁద, నేలపై మేనులు శ నిలువ వనుము
నేలపై మేనులు శ నిలువక యటమున్న, ధైర్యంబు లొక్కటఁ శ దలఁగు ననుము
ధైర్యంబు లొక్కటఁ శ దలఁగినపిమ్మటఁ, జిత్తంబు లిక్కడఁ శ జిక్క వనుము
చిత్తంబు లిక్కడఁ శ జిక్కక వచ్చినఁ, బ్రాణంబు లుండక శ పాయ ననుము

తే. ప్రాణములువోవమఱివచ్చి శ ప్రాణవిభుడు, ప్రాణిరక్షకుఁడగుతన్నుఁబ్రాణులెల్లఁ
జేరి మారంగ మఱియేమి శ సేయువాడు, వేగ విన్నప మొనరింపవే మహాత్మ.

క. తగులరె మగలను మగువలు, దగులదె తను మున్ను కమల శ దగవు విడిచియుం
దగిలినమగువల విడుచుట, దగుఁ దగ దని తగవు వలుకఁ శ దగుదువు హరికిన్.

నీ. విభుడు మాప్రే పల్లెవీధుల నేతేరఁ, జాతుమే యొకనాడు శ చూడు లలరఁ
బ్రభుడు మాతో నర్త శ భాషలు భాషింప, విందుమే యొకనాడు శ వీను లలరఁ
దనువులు పులకింప శ దయితుండు డాసినఁ, గలుగునే యొకనాడు శ గొగిలింపఁ
బ్రాణేశ మమ్మేల శ పాసితి వని దూజ, దొరకునే యొకనాడు శ తొట్టుపడఁగ
తే. వచ్చునేహరిమేమున్నవనముఁజూడఁ, దలఁచునేభ ర్తమాయొంటితగులు తెఱఁగుఁ
దెచ్చునేవిధి మన్నాథుఁడొట్టువడక, యెఱుంగఁబలుకు మహాత్మనీ శ కెఱుగవచ్చు.

వ. అని దుఃఖార్ణవమగ్నం బయినగోపకులంబు నుద్ధరింపుము రమానాథ యని గోపి
కలు వగచి తదనంతరంబ మఱియు నుద్ధవనిగదితం బయినకృష్ణసందేశంబు
వలన విరహవేదనలు విడిచి యుద్ధవునిం బూజించి రిట్లు కృష్ణలీలావర్ణనలు
సేయుచు ప్రేపల్లె నుద్ధవుండు గొన్ని నెల లుండి నందాదుల వీడ్కొని మరలి
రథారూఢుం డై చని చని.

1486

క. సారమతిఁ బ్రణతి సేయుచు, నారయ నుద్ధవుడు గాంచె శ్రీ నఘసంహారిన్
హారిన్ మధురానగరవి, హారిన్ రిపుజనమదాప శ్రీ హారిన్ శౌరిన్. 1487

వ. కని యథోచితంబుగా సంభాషించుచు దనచేత నందాదులు పుత్తెంచినకాను
కలు బలకృష్ణులకు సుగ్రసేనునికి వేటువేట యిచ్చె నని చెప్పి శుకుండు పరీక్షి
న్నరేందున కిట్లనియె. 1488

కృష్ణుండుద్ధవుతోఁ జేరుకొని కుజాగృహంబునకు నరుగుట.

మ. తను మున్నంగజకేళిఁ గోరినలతా శ్రీ తన్వీ రతిక్రీడలం
దనుపం గోరి జనార్దనుం డరిగె ర శ్రీ త్నస్వర్ణమాల్యానులే
పనభూషాంబరభూషదీపపరిదీ శ్రీ ప్తం బై మనోజప్రదీ
పన మై యున్నతదీయగేహమునకుం శ్రీ బంచేషుపంచేషుఁ డై. 1489

వ. ఇట్లరిగి తద్దేహమధ్యంబున. 1490

ఆ. కాముశరమువోలె శ్రీ గమలారికళవోలె, మెలఁగి యాడ నేర్పు శ్రీ మెఱిపువోలె
నిఖిలభవనమోహినిదేవతయుఁబోలె, జెలుపు మెఱిసియున్న శ్రీ చెలువఁగనియె.

మ. హరి యేతెంచిన లేచి సంభ్రమముతో శ్రీ నాశీసమూహంబుచే
సిరి యొప్పు విహితోపచారములు తాఁ శ్రీ జేయించి సావర్ణసుం
దరతల్పస్థితుఁ జేసి యుద్ధవుని ను శ్రీ ద్యతీప్తిఁ బూజించి భా
సురవీరంబున నుండు మంచు మది నొ శ్రీ త్సుక్యంబు శోభిల్లఁగన్. 1492

క. ఆశీనివహనివేదిత, మాలామృగనాభిపక శ్రీ మణిమయభూషా
చేలాలంకృత యగుచును, హేలావతి గోరె వనరు శ్రీ హేక్షణుఁ గవయన్. 1493

క. లీలావతీకృతోల్లాస, దేలాకర్పూరమిళిత శ్రీ హితమధురమహా
హాలారసపానమద, శ్రీలాలిత యగుచు నబల శ్రీ చేరెం గృష్ణున్. 1494

మ. సరసాలోకనవృష్టిపైఁ గురియుచున్ శ్రీ సమ్యగ్స్వచోవైఖరిం
గరఁగం జేసి సువర్ణకంకణసమ శ్రీ గ్రం బైవసైరంద్రి కేల్
కరపద్మంబునఁ బట్టి తల్పమున కా శ్రీ కర్పించి గంభీరతం
బరిరంభాదుల నాన వుచ్చి మరు సం శ్రీ భావించుచున్ వేడుకన్. 1495

ఉ. జాతియుఁ గాలముం గళయు శ్రీ సత్త్వము దేశము భావచేష్టలున్
ధాతువుఁ బ్రాయమున్ గుణము శ్రీ దద్దశయున్ హృదయంబుఁ జూడ్కియుం
బ్రీతివిశేషముం దెలిసి శ్రీ పెక్కువిధంబులఁ దొయ్యలిన్ మనో
జాతసుఖంబులం దనిపె శ్రీ శౌరి వధూహృదయాపహారి యై. 1496

క. కరపద్మంబుల మాధవుఁ గర మొప్పం గొగిలించి శ్రీ కామానలముం
గరభోరువు వర్జించెను, గరమరు దని తోడిశీత శ్రీ కరముఖు లలరన్. 1497

మ. సనకాదుల్ తలపోసి కాననివిభున్ శ్రీ సర్వప్రభున్ దుర్లభున్
మును దా నిచ్చిన యంగరాగసుకృతా శ్రీ మోదంబునం గూడియున్

ఘననిర్వాణవిభూతి యి మ్మనక యా శ కంజాక్షి యే బాయఁ జా
ల ననుం గొన్నిదిసంబు లంగభవలీ శ లం దేల్పవే నావుడున్.

1498

ఆ. వనిత గోరుకొనిన శ వర మిచ్చి మన్నించి, యుద్ధవుండుఁ దాను శ నువిదయిల్లు
వెడలె శౌరి తియ్యోవిలుకాఁడు సురభితో, దీఁగెయిల్లువెడలు, తెఱఁగుమెఱయ.

క. ఏవేదంబులఁ గానని, దేవోత్తముఁ గాంచి ముక్తి శ తెరు వడుగక రా
జీవేక్షణ రతి యడిగెను, భావింపఁ దదీయకర్త శ ఫల మెట్టిదియో.

1500

క. కారుణ్యంబునఁ గృష్ణుఁడు, తారుణ్యము మెఱసి మదన శ తంత్రంబుల లీ
లారణ్యపీఠిఁ దేల్చెను, సైరంధ్రీక విభవవిజిత శ శక్రపురంధ్రున్.

1501

వ. తదనంతరంబ కృష్ణుం డుద్ధవరామసహితుం డై హస్తినాపురంబునకు నక్రూరునిం
బనుపం దలంచి తద్భ్రహంబునకుం జనిన నతండు వారలం గని లేచి రామకృష్ణు
లకు నమస్కరించి యుద్ధవుం గౌఁగిలించుకొని వారి నందఱ యథావిధిం బూజించి
హరిపాదంబులు తనతోడలమీఁద నిడుకొని యి ట్లనియె.

1502

క. అనుచరులుఁ దానుఁ గంఠుఁడు, సనియెన్ నీచేత జముని శ సదనంబునకుఁ
ఘనులార మీబలంబున, నొనరఁగ యాదవులవంశ శ ముద్భృత మయ్యెన్.

1503

వ. మహాత్ములారా మీరు విశ్వాదిపురుషులరు విశ్వకారణులరు విశ్వమయుల రగుట
మీకుం గార్యకారణంబులు లే వవధరింపుము పరమేశ్వరా నీవు రజోగుణం
బున సఖలంబును సృజించి కారణరూపంబునఁ దదనుప్రవిష్టుండ నై కృత
దృష్టకార్యరూపప్రపంచాకారంబున దీవించు చుండువు కార్యరూపచరాచర
దేహంబులకుం గారణంబు లైనభూప్రముఖంబు లనుగతంబు లై కార్యరూప
దేహంబులు నై ప్రకాశించుచందంబున నొక్కండవు కారణరహితుండవు నాత్మ
తంత్రుండవు నై యుండియు విశ్వాకారంబునఁ బెక్కగుడువు సృష్టిస్థితిలయం
బులం జేయు చుండియు విజ్ఞానమూర్తి వగుటం బరిభ్రాంతం డైనజీవునిభంగి
గుణకర్తృబద్ధుండవు గావు. కావున సిద్ధంబు తన్నిమిత్తంబున బంధహేతువును
సిద్ధింపదు.

1504

నీ. పరఁగ జీవుని నైన శ బంధమోక్షము లంట, వంటునే పరతత్త్వ శ మైననిన్ను
నంటునె యీశ దే శ హాద్యుపాధులు నని,ర్వచనీయములు గాన శ వరుస నీకు
జన్మంబు జన్మసం శ శ్రయభేదమును లేవు, కావున బంధమో శ క్షములు లేవు
గణుతింప ని న్నులూశఖలబద్ధుఁ డనుటయు, సహిముక్తుఁ డనుటయుననన్తదీయ

ఆ. బాలబుద్ధి గాదె శ పాపండముఖరమార్గములచేత నీజ శ గద్ధితార్థ
మైనవేదమార్గ శ మడఁగి పో వచ్చిన, నవతరించి నిలుపు శ దంబుజాక్ష.

1505

క. ఆనీవు ధరణిభారము, మానిచి రక్కసుల నెల్ల శ మర్దించుటకై
యానకదుందుభియింటను, మానుగ జన్మించితివి న శ మంచితకీర్తిన్.

1506

మ. త్రిజగత్పావనపాదతోయములచే శ దీపించి వేదామర

ద్విజముఖ్యాకృతి వైసనీపు కరుణా శ్ర విచ్ఛేయటంజేసి మా
నిజగోహంబులు ధన్యతం దసరెడికా శ్ర ని న్నార్మ్య లర్పింపఁ గా
నజితత్వంబులు వారి కిత్తు వనుకం శ్ర పాయ త్తచిత్తుండ వై.

1507

శా. వపుణ్యాతిశయ ప్రభావముననో శ్ర యీజన్మముం దిక్కడకా
నీపాదంబులు గంటి ని న్నెఱిగితికా శ్ర నీవుం గృహభండ వై
నాపై సర్పి లింజేసి మాన్మ దగవే శ్ర నానాధనాగారకాం
తావుత్తాదులతోడిబంధనము భ శ్ర క్రవ్రాతచింతామణి.

1508

వ. అని పలికిన నగుచు నక్రూరునికి మాటలవలన సంసారబంధం బగుమోహంబుఁ
గీలుకొలుపుచు వారి యిట్లనియె.

1509

కృష్ణం డక్రూరుని హస్తినాపురంబునకుఁ బంపుట.

క. బంధుండవు నద్యోహిత, సంధుండవు పావీ జూడ శ్ర జనకుండవు గృహ
సింధుండ వెల్లగుణముల, నంధుండవు గావు ప్రోవ శ్ర నర్హుండ వెందున్.

1510

చ. కొలుతురు మర్త్య లిప్తములు శ్ర గోరి శిలామయ దేవసంఘముకా
జలమయతీర్థసంఘమును శ్ర సంతతము న్నటు వారు గొల్వఁగా
వల దన రాదు గాక భగ శ్ర వత్సదభక్తుల రైనమీక్రియకా
సాలయక దేవతీర్థములు శ్ర చూచినయంత నె కోర్కు లిచ్చునే.

1511

వ. మహాత్మా పరమభాగవతుండ వైసనీపు మా కభీష్టంబు లొనరింప నర్హుండవు
వినుము పాడురాజు పరలోకగతుం డైనఁ గుంతీసహితు లైనపాండవులు ధృత
రాష్ట్రశాసనంబున నేతెంచి కరిపురంబున నున్నవారట నిజపుత్రమోహితుం
డగునయ్యంధస్యపతి వారియందు సమత్వంబునం జరింపం డటు గావున.

1512

క. వారలు బంధులు గావున, వారలకును మే లొనర్చి శ్ర వా రలరంగా
వారింప వలయు దుస్థితి, వారిజరిపువంశ పొమ్ము శ్ర వారిం జూడన్.

1513

వ. అని పలికి సంకర్షణోద్ధవసహితుండై వారి నిజగృహంబునకుం జనుటయు నక్రూ
రుండు కౌరవరాజుధాని యగుకరిపురి కరిగి యందు ధృతరాష్ట్రభీష్మవిదురబాహ్లిక
భారద్వాజగౌతమదుర్యోధనకర్ణశ్వత్కామాదులం గుంతీసహితు లైనపాండవు
లం డక్కినబంధువులనుం గని యథోచితసత్కారంబుల నంది తద్వర్తనంబు
లెఱింగికొనుచుఁ గొన్నిదినంబు లుండ నొక్కనాడు విదురుండు విన నేకతంబున
నక్రూరునికిం గుంతి యిట్లనియె.

1514

శా. అన్నా తల్లులఁ దండ్రులుకా భగినులు శ్ర న్నల్లుండు మద్రాశలుకా
నిన్నుం బొమ్మనువేళ నే మునిరి మా శ్ర నెవ్వల విచారెంతురే
యన్నారా సుఖయుక్తు లై మృగి వృక శ్ర పూహంబులో నున్నరే
ఖ న్నే నిక్కడ నున్నదానఁ గుమనః శ్ర కౌరవ్యమధ్యంబునన్.

1515

మ. కఱపించెకా ఘణికోటిచే లతికలం శ్ర గట్టించి గంగానదికా

నెటిఁ ద్రోపించె విషాన్నితాన్న మొసఁగెన్ శ నిద్రారతిం జెంది యే
మఱి యుండం బొడిపించె నాయుధములన్ శ మత్సుత్తులం దేమియుం
గొఱ గాఁ డీధృతరాష్ట్రసూనుఁడు మహా శ క్రూరుండు కార్యంబులన్. 1516

మ. బలుఁడుం గృష్ణుఁడు నెన్నఁడైన దమలో శ భాపించి మేనత్తబి
డ్డలకున్ మేలు తలంతురే వగపులన్ శ డయ్యంగఁ బా లయ్యెనే
జలజాతాక్షుఁడు భక్తవత్సలుఁ డిలా శ చక్రంబు భాగించి యి
మ్ముల నిస్పించునె నాకుమారకులకున్ శ ముఖ్యప్రకారంబునన్. 1517

వ. అని పలికి కృష్ణునిఁ జిత్తంబున నిల్చి నమస్కరించి సంకీర్తనంబు సేసి సర్వాత్మక
సర్వపాలక (పుండరీకాక్ష) శరణాగత నైననన్న రక్షింపు మని వగచు చున్నకుం
టికి నక్రూరుండు విమరసమేతుండై ప్రియవచనంబుల దుఃఖోపశమనంబు సేసి వీ
డ్కొని బంధుమిత్రమధ్యంబున సుఖోపవిష్టుండై యున్నధృతరాష్ట్రుని కిట్లనియె.

ఉ. నీయనుజుండు పాండుధర శ ణీవిభుఁ డిల్లిన నీవు భూమి ధ
ర్మాయతబుద్ధి నేలుచుఁ బ్ర శ జావళిఁ గాచుచు గౌరవంబుతోఁ
బాయక లోకులందు సమ శ భావన చేసితివేనిఁ గీర్తియున్
శ్రేయముఁ గల్గు వే తొకటి శ సేసిన దుర్గతి గల్గు భూపరా. 1519

సీ. అపనీశ పాండవు శ లందు నీనందను, లందు సమానుండ శ వగుట బుద్ధి
యెవ్వనితో యోగ శ మిం దెవ్వనికి నిత్య, మంగనాగారపు శ త్రాడికముల
వలన నయ్యెడిదేమి శ వసుమతి నొకజంతు, వుదయింప నొకజంతు శ వుక్కడంగు
నొకఁడుపుణ్యముఁజెంద శ నొకఁడుపాపమునొందు, మీనజీవనభూతశ్రమిళితజలము

ఆ. తత్తనూజు లెట్లు శ ద్రావుదు రట్లు మూఁధాత్తువిత్ర మెల్ల శ నవహరింతు
రహితులైనకొడుకు శ లటమీఁద మని యైనఁ, జచ్చియైనఁ దండ్రి శ జాడఁ జనరు.

క. కావున మూఁధాత్తుడ వై, నీ వార్జించినధనంబు శ నీ పుత్రులు దు
ర్భావులు పుచ్చుకొనంగా, భూవర నిందితుండ వగుదు శ భూనాకములన్. 1521

శా. నిందం బొందకు మయ్య యీతనువు దా శ నిద్రాకళాదృష్ట మా
సందోహంబువిధంబు నిల్వదు సుమీ శ జాత్యంధతం బొందియున్
మందప్రజ్ఞత లేక చేసెదవు స శ మృగ్జ్ఞానచక్షుండ వై
సందేహింపక యిమ్ము పాండవులకున్ శ సర్వసహాభాగమున్. 1522

వ. అనిన ధృతరాష్ట్రుం డిట్లనియె. 1523

సీ. నీమాట మంచిది శ నిశ్చయ మగు నైన, నస్థిరం బైన నా శ యంతరంగ
మందు నిల్వదు సుదా శ మాచలస్ఫటికశి, లాతలోద్యతతటి శ ల్లతికభంగి .
నమృతంబు నొందియు శ నానందితుఁడు గాని, నరుమాడ్కి నేనునానందమొంద
నీశ్వరాజ్ఞాపథ శ మెవ్వఁడు దప్పింప, నోపు విజ్ఞాని యై శ యుండి యైన

ఆ. విశ్వ మెల్లఁజేసి శ విభజించి గుణముల, నెవ్వఁ డనువరించె శ నెవ్వఁ డవని .

- భార మెల్లఁ బాయఁ బ్రభవించె దేవకి, కెవ్వఁ డాత్మ తంత్రుఁ యీ దీశ్వరుండు.
 వ. అట్టికృష్ణునకు నమస్కరించెదఁ దచ్చిత్తంబునం గలతెఱంగు గను నని వీడ్కొలి
 పిన నక్రూరుం డతనితలం పెఱింగి యిట్లనియె నీతలంపుఁ గనుంగొంటి నీ కిష్టం
 బగునట్లు వర్తింపు మని పలికి మరలి మధురకుం జనుచెంచి తదీయవృత్తాం
 తంబు రామకృష్ణుల కెఱింగించె నంతఁ గంసభార్య లగునస్త్రీయుఁ బ్రాస్త్రీయు
 విధవ లై దుఃఖించుచుం దమతండ్రి యైనజరాసంధునగరంబునకుం జని. 1525
- శా. వాంఛ్రుఁ పీండ్రును రాజులే యనుచు గ య ర్వప్రాశ్నితో యాదవుల్
 వేండ్రిం బైనబలంబుతో మధురకుఁ య వే వచ్చి నిష్కారణం
 బాంఛ్రుఁ బిడ్డలు బంధులుఁ వగవఁ గం య సాదిక్షమానాథులం
 దండ్రీ చంపిరి కృష్ణుచేత నిటు వై య ధవ్యంబు వచ్చెం జమి. 1526
- వ. అనిన విని ప్రళయకాలానలంబుతెఱంగున మండిపడి శోకరోషంబులు బంధు
 రంబులుగా జరాసంధుం డిట్లనియె. 1527
- శా. ఏమీ కంసునిఁ గృష్ణుడే రణములో య హింసించె నోచెల్ల నా
 సామర్థ్యంబు దలంపఁ డించుకయు మ య చ్చుండ ప్రతాపానలో
 ద్దామార్పుల్ వడి నేడు గాల్పు యదుసం య తానాటవీవాటికఁ
 భూమిం గ్రుంగిన మింట దాఁగిన మహాం య భోరాశిలోఁ జొచ్చినన్. 1528
- క. యాదవవిరహిత యగుఁ బో, మేదిని నాచేత నేడు య మీఁదుమిగిలి సం
 పాదితబలు లై హరిరు, ద్రాదులు నింద్రాదు లెవ్వ య రడ్డం బైనన్. 1529
- ~~జరాసంధుడు మధురమీద దండెత్తి వచ్చి కృష్ణునితో యుద్ధముసేయుట.~~
- వ. అని పలికి సమరసన్నాహసంకులం బగుచిత్తంబునఁ గోపంబు దీపింప సంగరభేరి
 వ్రేయించి కదలి. 1530
- క. దక్షుం డై యిరువదిమూఁ, డక్షౌహిణు లైనబలము య లనుగతములుగా
 నాక్షణమ జరాసంధుడు, ప్రక్షోభముతోడ మధురకృష్ణుఁ జనియె నృపా. 1531
- క. గంధేభతురగరథభట, బంధురచరణోత్థితో గ్ర య పాంసుపటలయో
 గాంధీభూతము లై దివి, మంథరగతి నడచె నపుడు య మార్తాండహరుల్. 1532
- వ. ఇట్లు చని నిరంతరకిసలయపత్రకోరకకుసుమఫలభారవినమితవృక్షవిలసితమహా
 ద్యానంబునునుద్యానవనభాగవలమానజలోన్నయనదారుయంత్రలతానిబద్ధకలశ
 విముక్తసలిలధారాశీకరపరంపరాసంపాదితవర్షారకాలంబును గాలకింకరసదృశవీర
 భటరథతురగసామజసంకులంబును గులాచారధర ప్రవీరపౌరజనభాసురంబును
 సురాభేద్యమానమహాన్న తాట్టాలకయంత్రభయంకరప్రాకారచక్రంబును జక్ర
 సారసహంసాదికలకలారావకలితసరోవరంబును సరోవరసంఘల్లహల్లకకమలపరి
 మళమిళితపవనవిరాజితంబును జితానేకమండలేశ్వరభూషణమణిగణరజోనివా
 రితమృదగజేంద్రదానజలప్రభూతఫంకంబును భంకరహితయాదవేంద్రదత్తసువర్ణా

చలకల్పతరుకామధేనుసమ్మరితవిద్యజ్ఞననికేతనంబును గేతనసన్నిబద్ధ¹చామరమ
యూరచాపశింజనీసినదపరిపూరితా భ్రంబునునభ్రంలిహమహాప్రాసాదసాధగవాక్ష
రంధ్రనిర్గతఘనసారధూపధూమపటలవిలోకనసంజనితజలధరభ్రాంతివిభ్రాంతశిఖండి
తాండవరుచిరంబును జిరతరానేక దేవాలయజోఘుష్యమాణతూర్యనినదపరీభా
వితపారావారకల్లోల ఘోషంబును ఘోషకామినీప్రాణవల్ల భబాహుదండపరిరక్షి
తంబునై పరులకు నలక్షితం బైనమధురానగరంబు చేరి వేలాలంఘనంబు చేసి
వెల్లివిరిసినమహార్ణవంబు తెఱంగునఁ బట్టణంబునకు మట్టణంబు చేసి చుట్టును
విడిసిన జరాసంధునివేలంబుఁ గనుంగొని వేలావినుం డగుహరి తనమనంబున.

మ. ఏదున్నాలుగునాటురెండునిరుమూఁ ౩ డ్డక్షోహిణుల్ సుట్టి సం
ఛాదించెం బుర మెల్ల మాగధునెడక ౩ సామంబు దానంబు సం
భదంబుం బని లేదు దండవిధి శో ౩ భిల్లం బ్రయోగించి యీ
భూదేవీవరభార మెల్ల నుడువం ౩ బోలుక జయోద్భాసి నై. 1534

క. ఏ నవతరించు తెల్లను, మానుగఁ జతురంతధరణి ౩ మండలభరముక
మానుపుకొఱకుం గాదే, పూనెద నిది మొదలు దగిలి ౩ భూభర ముడుపన్.

ఆ. మగధనాథుఁ బోర ౩ మడియింపఁ బోలదు
మడియ కున్న వీడు ౩ మరలి మరలి
బలముఁగూర్చుకొనుచుఁ ౩ బజితెంచుఁ బజితేరఁ
ద్రుంపవచ్చు నేల ౩ దొంగు దొంగఁగ. 1536

వ. అని యిట్లు తలపోయు చున్నసమయంబున నభోభాగంబున నుండి మహాప్రభా
సమేతంబులును సపరిచ్ఛదమూతంబులును ననేక బాణబాణాసనచక్రాదివివిధా
యుధోపేతంబులు నయినరథంబులు రెండు మనోరథంబులు పల్లవింప దైవయో
గంబునఁ జేర వచ్చినం జూచి హరి సంకర్షణున కిట్లనియె. 1537

శా. కంటే రామ రథంబు లాయుధములుక ౩ గాఢప్రకాశంబు లై
మింటక వచ్చెను వీనిఁ గైకొని సురల్ ౩ మెచ్చక నృపశ్రేణులక
బంటింపం బని లేదు చంపుము ధరా ౩ భారంబు వారింపు మీ
వెంటక నీయవతారముక సఫల మా ౩ వేవేగ లెమ్మాజికిన్. 1538

వ. అని పలికి. 1539

క. ఖరులై దృఢకవచధను, శృగులై యధిగతరథాను ౩ చరులై మదవ
త్కరులై ఘనహరులై బలహరులయ్యెడ నాజి కేగి ౩ రతిభీకరులై. 1540

వ. ఇట్లు సమరసన్నాహంబునం బురంబు వెడలి. 1541

ఉ. అన్యులు తెల్లడిల్ల దను ౩ జాంతకుఁ డొత్తై గభీరఘోషకా

1. చాపమయూరశింజనీ.

తన్యమహాప్రభావవిక శ్రీకృతపద్మభవాండజంతుచై

తన్యముధన్యముఁ దివిజ శ్రీతాపసమాన్యముఁ బ్రీతభక్తరా
జన్యము భీతదుశ్చరిత శ్రీ శాస్త్రవసైన్యముఁ బాంచజన్యమున్.

1542

క. సింధురభంజనపూరిత, బంధురతరశంఖనిసద శ్రీ భారమున జరా

సంధునికిం గలసైన్యము, లంఘము లై సంచలించె శ్రీ నాహవభూమిన్.

1543

వ. అయ్యవసరంబున మాగధుండు మాధవున కిట్లనియె.

1544

సీ. అడలించి రొప్పంగ శ్రీ నాలమందలు గావు, గంధగజేంద్రసం శ్రీ ఘములు గాని

పరికించి వినఁగనం శ్రీ భారవంబులు గావు, వాజేంద్రహేమార శ్రీ వములు గాని

పదహతిఁ గూల్పంగఁ శ్రీ బాతబండ్లివి గావు, సగసమానస్వందశనములు గాని

ప్రియము లాడంగ నా శ్రీ భీరలోకము గాదు, కాలాభవైవిధ శ్రీ గర్గంబు గాని

తే. యార్ప వనవహ్ని గాదు బా శ్రీ ణాగ్ని గాని

మురియ బృందావనము గాదు శ్రీ మొనలు గాని

యమున గాదు నటింప ఘో శ్రీ రాజి గాని

పోరు నీ కేల గోపాల శ్రీ పొమ్ము పొమ్ము.

1545

మ. తరుణిం జంపుటయో బకుఁ గెడపుటో శ్రీ ధాత్రీజముల్ గూల్పుటో

ఖరముం ద్రుంచుటయో ఘణిం బఱపుటో శ్రీ గాలిన్ నిబంధించుటో

గిరి హస్తంబునఁ దాల్పుటో లయమహా శ్రీ గ్నిస్సాగరదుర్వారదు

ర్భరబాణాహతి నెట్లు నిల్చెదవు స శ్రీ ప్రాణుండవై గోపకా.

1546

వ. అదియునుం గాక.

1547

సీ. గోపికావల్లకీ శ్రీ ఘోషణంబులు గావు, శింజనీరవములు శ్రీ చెవుడుపఱుచు

వల్లవీకరముక్త శ్రీ వారిధారలు గావు, శరవృష్టిధారలు శ్రీ చక్కు సేయు

ఘోషాంగనాపాంగ శ్రీ కుటిలాహతులు గావు, నిశితాసినిహతులు శ్రీ నిగ్రహించు

నాభీరకామినీ శ్రీ హస్తాబ్జములు గావు, ముష్టిఘాతంబులు శ్రీ మురువు డించు

తే. నల్లప్రేపల్లె గాదు ఘో శ్రీ రావనీశ, మకరసంఘాతసంపూర్ణ శ్రీ మగధరాజ

వాహినీసాగరం బిది వనజనేత్ర, నెఱసి నిను దీవితై వడి శ్రీ నేడు ముంచు.

వ. అనిన శ్రీహరి యిట్లనియె.

1549

ఉ. పంతము లేల తొల్లి జన శ్రీ పాలురఁ బోరుల గెల్చినాడ వం

డ్రంతియ చాలదే బిరుదు శ్రీ లామట బంటుతనంబుత్రోవయే

యింతటఁ దీతెనే మగధ శ్రీ యేటికిఁ బ్రేలెను నీవ యేల క

ల్పాంతమహోగ్రపావకుని శ్రీ నైన హరింతు వరింతు సంపదన్.

1550

క. గోపాలుడ వని పలికితి, భూపాలక దీన నేమి పోరాడంగా

గోపాలమహీపాల, వ్యాపారాంతరము దెలియ శ్రీ వచ్చుం బిదపన్.

1551

- వ. అనిన రోషబంధురుం డై జరాసంధుం డి ట్లనియె. 1552
- ఉ. బాలుండ వీవు కృష్ణ బల శ భద్రుని బంపు రణంబు సేయగో
పాలకబాలుతోడ జన శ పాలశిఖామణి యైనమాగధుం
డాలము సేసె నంచు జను శ లాడెడిమాటకు సిగ్గు వృప్తైసిం
జాలు దొలంగు దివ్యశర శ జాలుర మమ్ము జయింపవచ్చునే. 1553
- వ. అనిన సగధరుం డి ట్లనియె. 1554
- క. పొగడుకొనుదురే శూరులు, మగటిమిఁ జూపుమరు గాక శ మాగధ నీకుఁ
మగతనము గలిగెనేనియుఁ, దగు మెఱియ వికత్తనములు శ దగ వీపోరన్. 1555
- వ. అనిన రోషించి. 1556
- చ. పవనుఁడు మేఘరేణువుల శ భానుకృతానులఁ గప్పకై వడిఁ
వివిధబలౌఘముం బనిచి శ వేగమ మాగధుఁ డావరించె భూ
మ్యవనచరిష్టులన్ ¹గువిమ శ తావచినాథనిరాకరిష్టులన్
దివిషదలంకరిష్టుల న శ తిస్థిరజిష్టుల రామకృష్టులన్. 1557
- మ. హయహేమల్ గజబృంహితంబులు రథాం శ గారావముల్ శింజి
చయటంకారములున్ ²వివర్జితగదా శ చక్రాస్త్రనాదంబులున్
జయశబ్దంబులు శరభాంకృతులు ని శ స్సాణాదిఘోషంబులున్
భయదప్రక్రియ నొక్కవీక నెగసెన్ శ బ్రహ్మాండభేదంబుగన్. 1558
- వ. మఱియు నయ్యెడ మాగధమాధవవాహినులు రెండు నొండ్రింటిం దాఁకి రా
ద్రంబున సంవర్తనమయసముద్రంబులభంగి నింగికిం బొంగి చెలంగి చలంబునం
దలపడి పోరునెడ మసరు కవీసి మహారణ్యంబులు వెలువడి మాశ్శొనుమద
గజంబులమాడ్కిని మహోత్సంతంబు లగుకంఠీరవంబుల తెఱింగున దుర్ల
భంబు లగుశరభంబులచాప్పునం బ్రచండంబు లగుగండభేరుండంబులగమనికం
దమతమ మొనలకుం దలకడచి వీరరసంబు వివిధరూపంబు లైనవిధంబునం బదు
గురు నూర్పురు వేపురు గము లై కులకుధరగుహాంతరాళంబులు నిండ సింహ
నాదంబు లొనర్పుచు నూర్పుచు నట్టహాసంబులు సేయుచు నరిపీరుల రోయుచుఁ
బటహాకాహళిభేరిశంఖశబ్దంబులకు నుబ్బుచు గర్వంబునం బ్రబ్బుచు గదల వ్రే
యుచుఁ గాండంబుల నేయుచు ముద్గరంబుల నొత్తుచు ముసలంబుల మొత్తుచు
గుంతంబుల గ్రుచ్చి యెత్తుచుఁ గరవారంబులం ద్రెంచుచుఁ జక్రంబులం ద్రుం
చుచు శస్త్రంబులం దఱుగుచుఁ జిత్రంబుగఁ దిరుగుచుఁ బరిఘంబులం ద్రిప్పి
టచుఁ బ్రాసంబులం బెట్టుచు శూలంబులఁ జిమ్ముచు సురియలఁ గ్రమ్ముచు బహు
భంగులఁబరాక్రమించువీరభటులును నిబిడసిరంధ్రనేమినిర్ఘోషంబుల నాకాశంబు
నిరవకాశంబుగ ననర్గళచక్రమార్గంబులం బడుపదాతులు చదియ నరదంబులు

దోలి వివిధాయుధప్రయోగంబుల వైరుల వ్రచ్చి చిందఱవందఱ లామరధికులును
 ధిశశరపరంపరలఁ గంపింపక మహామోఘమేఘధారలకుఁజెలింపనిధరణీధరంబుల
 చాడ్చున రథంబులకుం గవిసి కల్పాంతకాలదండిదండ ప్రచండంబులగుశుండాదం
 డంబులు సాచిపూచికడనొగ లొడిసి తిగిచికుదిచి విఱచి కూబరములు నుఱు
 ములుగ జఱజఱం ద్రిప్పి వై చియు భటులఁ జటులగతిం బంతుల క్రియ నెగుర
 వైచి దంతంబుల గ్రుచ్చియు ఘోటకంబుల వ్రచ్చియు విచ్చలవిడిం దిరుగుకరు
 లును వజ్రవజ్రధారలకుం దప్పి కకుఃస్థలకు నెగయుఁజెక్కలు గలగిరులసిరులం
 బక్కెరలతోడ హేమారవభీషణంబు లై మనోజవంబు లగుతురంగంబులం బఱిపి
 తురంగపదపాంసుపటల ప్రభూతబహుళాంధకారంబులు గరకలితకఠోరఖడ్గమరీచి
 జాలంబుల నివారించుచు నానాప్రకారంబులం బ్రతివ్యూహంబులం జించి చెం
 డాడురాహుత్తులుం గలిగి సంగ్రామంబు భీమం బయ్యె నందు. 1559

క. చెడరథములుఁదెగుహరులును, బడుకరులును మడియుభటులుఁగ బఱచురుధిరముఁ
 మడియుతల లొఱగ. తనువులు, పొడియగుతోడవులును మధురిపునిదెసఁగలిగెన్.

క. భీతం బై హతనుభట, న్రాతం బై భగ్నతురగ శ వారణరథసం
 ఘాతం బై విజయశ్రీ, వీతం బై యదుబలంబు శ విఱిగె నరేంద్రా. 1561

కా. యోధాగ్రేసరుఁ డీహలాయుధుఁడు లో శ కోత్కృష్టబాహుబల
 శ్రీధారేయుఁడు కృష్ణుఁ డిట్టిఘనులక శ జిత్రంబు నేఁ డిట్లు సం
 రోధించెన్ బలముం దెరల్చె మగధేం శ ద్రుం డంచు నీక్షించుచున్
 సాధాగ్రంబులఁ బారకాంతలు మహా శ సంత ప్త లై రెంతయున్. 1562

వ. ఇట్లు తన మొనలు విఱిగిపాఱినం గనుంగొనినమరసంరంభంబున హరివిశ్వంభరా
 భరణవేదండశుండాభంబు లగుబాహుదండంబులుపెంచివిజృంభించి బ్రహ్మాండ
 కుహర (కుంభ) పరిస్ఫోటనం బగుపాంచజన్యనినదంబు నిబిడనిర్ఘాతశబ్దంబు గా
 నుదంచితపింఛదామంబు సంక్రందనచాపంబు గఁ బ్రశస్తహస్తలాఘవంబున
 శరాకర్షణసంధానమోక్షణంబు లేర్పడక నిర్విక్ర చక్రాకారంబుతోడమార్తాండ
 మండల ప్రభాప్రచండం బగుశార్ఙ్గకోదండంబు కొమ్మెఱుంగుగా దిగ్గజేంద్రకర్ణభీష
 ణంబు లగుగుణ ఘోషణంబులు ఘుమఘుమారావదుస్సహంబు లయినగర్జనంబు
 లుగా రథతురంగమరింఖాసముద్ధాతపరాగపటలపరంపరాసంపాదితపుంజీహృతం
 బగుపెంజేకటి యిరులుగా ననసమసమరసన్నాహచాతురీవి కేషంబులకుం జొక్కి
 నిక్కి కరంబు లెత్తి నర్జనంబులం బ్రవర్తించు¹ నారదహస్తవిన్యాసంబులు లీలా
 తాండవమండితమహోత్సంతంబు లగునీలకంఠంబులు గా సుందరస్యందన
 నేమిస్థోషభీతు లయి కుంభికుంభంబులపైవ్రాలువీరులు మత్తమయూరకేశకరవ

1. యుష్పరంబుల కెగయు - యుష్పర కెగయు. 2. నారదాదులు లీలా.

చకితులై యువతికుచకుంభములమీఁద వ్రాలెడుకాముకులుగా నానానరేంద్ర
రక్తపిపాసాపరవశంబులై వాచఱచు చున్నభూతవ్రాతంబులు వర్షవర్షేతినిస్వ
నంబు లొసంగుచాతకంబులుగా నభంగసంగరప్రేరకుం డగుహలాయుధుండు
వృష్టికారణంబగుమందసమీరణంబుగా ననల్పకల్పాంతకాలనీలవలాహకంబుభా
తిం (బరంగుమేనిచాయతోడం దోయజనాభుం) డరాతిచతురంగదేహజ్ఞేత్రం
బులం బుంఖానువుంఖంబులుగ నసంఖ్యాతబహువిధదివ్యబాణవర్షంబులు గురియు
నెడ శస్త్రాస్త్రపరంపరాసంఘట్టనజనితంబు లగుమిడుగుఱులు వర్షాకాలవిహిత
విద్యోతమాసఖిద్యోతంబులును విశిఖివికీర్ణ (వీర) కోటిరఘటితపద్మ రాగశకలంబు
లింద్రగోపంబులును మహితమార్గణవిదళితమత్తమాతంగకుంభ మౌక్తికంబులు
వడగండ్లును జటులార్ధచంద్రశరచ్చిన్నచరణంబు లయి కృష్ణ కృష్ణ నిలు నిలు
మని పలుకుచుం గూలెడుమేనులు కృషీవలకరపరశుధారావిదళిశిమూలవిశాల
సాలంబులును భాసురభల్లభగ్నంబు లయినవదనగహ్వరంబులవలన డుల్లెడుదంత
పుంజంబులు మాలతీకుసుమమంజరులును నవ్యనారాచభిన్నదేహంబు లయి దిగ్గ
నఁ గ్రొగ్గండవలన వెడలురక్తస్యందసందోహంబులతో సంచరింపక ప్రాణం
బులు విడుశుండాలంబులు సెలయేఱులతోడికొండలును గఱోరకాండఖండితంబు
లయినభుజాదండంబులతోడఁ గలసిపడినవజ్రమయకంఠికాభరణంబులుభోగిభోగ
సమేతకేతకీసుమంబులును బ్రళయార్ణవకల్లోలశబ్దసన్నిభంబు లయినశరీరవంబు
లు భీకరభకనికరారవంబులును దారుణేషువిలూనవాహవారణమనుజమస్తి
ష్కంబు రొంపియునై సొంపు మెఱయ నాభీలకీలాలప్రవాహంబులు ప్రవహించె
నందు భుజంబులు భుజంగంబులును గపాలంబులు కమతంబులును శిరోజంబులు
శైవాలంబులును గరంబులు మీఠంబులును హయంబులు నక్రంబులును గజం
బులు దీవులును ధవళచ్ఛత్రంబులు నురువులును జామరంబులు కలహంసంబు
లును భూషణరత్నరేణురాసులు పులినంబులు నై యొప్పె నప్పుడు. 1563

లయవిభాతి. హాసితహరినీలనిభ శ్ర వసనము విశాలకటి

శ్ర నసమనయనాద్రిపరి శ్ర లసిత మగుమేఘో

ల్లనసము వహింపఁ గర శ్ర కిసలయము హేమమణి

శ్ర విసరవలయద్వ్యుతులు శ్ర దేసలతుదలం దుం

పెనలు గునియంగ సర శ్ర భసమున బలుండు దర

శ్ర హాసితము ముఖాబ్జమున శ్ర నెనఁగ ఘనకాలా

యసమయమహోగ్రతర శ్ర ముసలము వడిక విసరి

శ్ర కసిమసఁగి శత్రువుల శ్ర ననువులకుఁ బాపెన్.

1564

లయవిభాతి. ప్రలయసమయాంతకుని శ్ర చెలువునఁ గటాక్షముల

శ నలఘుచటులాగ్నికణ శ ములు చెదరఁ గోలా
హలముగ సువర్ణ మణి శ వలయనిచయోజ్జ్వలిత
శ హలము వడి జూచి శిర శ ములు నురములు ని
ర్దలితములుగఁ శ కల శ ములుగ నొనరింపఁ గని
శ బెలుకుటి జరాసుతుని శ బలము రణవీధిం
జలితదనుజావలికి శ బలికి భయభీతనుర
శ ఫలికే ద్రిజగచ్ఛలికి శ హలికే దలశించెన్.

1565

శా. రోషోద్రేకకళాభయంకరమహా శ రూపంబుతో నొక్కచే
నీపాదండము సాచి లాంగలము భూ శ మీశోత్తమగ్రీవలఁ
భూవల్ రాలఁ దగిల్చి రాదగిచి సం శ పూర్ణోద్ధతిఁ రోఁటటఁ
వేపంబుల్ సెడ మొత్తై రాముఁడు రణో శ ర్విక్ నెత్తురుల్ జొత్తిలన్.

1566

క. హలిహలహృతకరికుంభ, స్థలముక్తాఫలము లోలిఁ శ దనరెఁ గృషికలాం
గలమార్గకిర్ణ బీజా, వలికైవడి నద్భుతాహ శ వక్షేత్రమునన్.

1567

క. తటిమి హలి హలము వినరుచు
నెఱిఁ గదిసిన బెగడి విమత శ నికరము లెడ లై
వెఱుగుపడు నొడుగు నడఁగును
మఱుపఁడు జెడు మడియుఁ బొరలు శ మరలుం దెరలున్.

1568

క. హరి తిగ్గ గోశతంబుల, హరిదంతర మెల్లఁ గప్పు శ నాకృతిఁ గడిమిఁ
హరి తిగ్గ గోశతంబుల, హరిదంతర మెల్లఁ గప్పె శ సతిభీకరుఁ డై.

1569

సీ. పదుగురేగురు దీర్ఘబాణముల్ గాడిన, గుదులు గ్రుచ్చినభంగిఁగూలువారుఁ
దలలు ద్రెవ్విన మున్ను శ దారు వీక్షించిన, వారల నొప్పించి శ వ్రాలువారుఁ
బదములు దెగి పడ్డ శ బాహులఁ బోరి నిర్మూలతబాహు లై శ మ్రొగ్గువారు
క్షతముల రుధిరంబు శ జల్లింప నిర్లుర, యతశ్చైలములభంగి శ నుండువారు
ఆ. భ్రాతృపుత్రమిత్ర శ బంధువుల్ వీఁగినఁ నడ్డ మరుగుదెంచి శ యడఁగువారు
వాహనములు దెగిన శ వడి నన్యవాహనా, ధిష్ఠ లగుచు నెదిరి శ త్రేభువారు.
వ. మఱియును.

1571

శా. ఈకాయంబులఁ బాసినంతటనె మా శ కె గ్గేమి జేతృత్వముఁ
నీకుం జెల్లదు కృష్ణ నిర్జరుల మై శ ని న్నోర్తు మామీఁదటఁ
వైకుంఠంబున నంచుఁ బల్కుక్రియ దు శ ర్వారాశ్రుభిన్నాంగు లై
యాకంపింపక కొందఁ జూడుదురు గ శ ర్వాలాపముల్ కృష్ణునిన్.

1572

వ. ఇవ్విధంబున.

1573

క. జగతిత యేమి చెప్పదు, నగణితలయవార్ధిభయద శ మై మూఁగినయ
మృగధేంద్రుబలము నెల్లను, దెగఁజూచిరి హరియు హలియుఁ శ దీప్తకీడన్

క. భువనభవస్థితివిలయము, లవలీలం జేయువారికి శ సరినాశన మెం
తవిషయ మైన మనుజుడై, భవ మొందుటజేసి పొగడఁ శ బడియెం గృతులన్.

వ. ఆ సమయంబున. 1576

శా. అంహాకర్తులు దల్లడిల్లు భయదా శ హంకారుఁ డై నీరి దో
రంహం బొప్పు హలాహతికా రథధనూ శ రథ్యంబులం గూల్చి త
త్సంహారస్పృహఁ జొచ్చి పట్టెను జరా శ సంఘా మదాంఘా మహా
సింహంబుం బ్రతిసింహముఖ్యము బల శ శ్రీఁ బట్టునే ర్పేర్పడన్. 1577

వ. ఇట్లు పట్టుకొని. 1578

ఉ. కుంతితు లై పరుల్ బెగడ శ ఘోరబలుండు బలుండు వాని సో
ల్లుంతము లాడుచుకా దిగిచి శ లోకభయంకర మైనముష్టిచేఁ
గంతగతానుఁ జేసి తమ శ కంబున మొత్తగ భూభరక్షయో
త్కంతుడు చక్రి మీఁ దెఱిగి శ కార్యము గల్గని మాన్చి యిట్లనున్. 1579

శా. దుఃఖంపం బని లేదు పొమ్ము బలసం శ దోహంబులం దెమ్ము చే
తఃఖేదం బెడలంగ రమ్ము రిపులం శ దండింపు కాదేని భూ
స్వఃఖేలజ్జన మెల్ల మెచ్చు నృప నీ శ శౌర్యోన్నతుల్ చూపి మే
దఃఖండంబులు భూతముల్ దినఁ దను శ త్యాగంబు సేయం దగున్. 1580

వ. అని నగుచు విడిపించిన విడివడి చిడిముడికి నగ్గలం బయినసిగ్గున మగ్గి నెమ్మొ
గంబు నూపక కోపకపటభావంబులు మనంబునం బెనంగొనఁ దపంబు చేసియై
వీరలం జయించెద నని పలాయితు లైనరాజులం గూడికొనుచు జరాసంధుండు
తిరిగి చనియె సురలు కుసుమవర్షంబులు గురియ హలియు హరియును మధురా
నగరజనవఁదిమాగధజేయమానులై వీణావేణమృదంగ శంఖదుండుభినినదంబు
లాకర్ణించుచు మృగమదజలసిక్త విమలవీధికాశతంబును వివిధవిచిత్ర కేతనాద్య
లంకృతంబును సువర్ణమణిమయజయ స్తంభనిబద్ధతోరణసంయుతంబును వేదనాద
నినాదితంబును సంతృప్తజనసంకులగోపురంబు నైసపురంబుఁ బ్రవేశించి రండు.

ఉ. వెల్లువ లైసవైరినృప శ వీరుల నెల్ల జయించి వీటికిఁ
బల్లిదు లైనకృష్ణబల శ భద్రులు వచ్చుచు నున్నవారు రం
డుల్లము లారఁ జూత మని శ యున్నతసౌధము లెక్కి వారిపైఁ
బల్లవపుష్పలాజములు శ పౌరపురంధులు చల్లి రెల్లడన్. 1582

వ. ఇట్లు పురంబు ప్రవేశించి యుద్ధప్రకారం బెల్ల నుగ్రసేనున కెఱింగించి కృష్ణుం
డిచ్చావిహారంబుల నుండె మఱియు మహామత్సరంబున నమ్మాగధుండు మహీ
మండలంబునం గలదుష్టమహీపతుల నెల్లం గూడికొని సప్తదశవారంబులు సప్త
దశాక్షోహిణీబలసమేతుండై మధురానగరంబుపై విడిసి మాధవభుజాప్రాకార
రక్షితు లగుయాదవులతోడ నాలంబు నేసి నిర్మూలితబలుం డై పోయి కృష్ణుఁ

నష్టాదశయ్యద్ధంబునకు వచ్చు నెడం గలహవిద్యావిశారదుండగునారదుండు గాల
యవనుకడకుం జని యి ట్లనియె. 1583

మ. యవనా సీవు సమ స్తభూపతుల బా శ హాఖర్వగర్వోన్నతిం
బవనుం డభ్రములక హరించుపగిడిక శ భంజించియు న్నీల యా
దవులక గెల్వవు వారలక మఱచియో శ దర్పంబు లే కుండియో
యవివేకస్థితి నొందియో వెఱచియో శ హైన్యంబునం జెందియో. 1584

క. యాదవులలోన నొక్కఁడు, మేదినిపై సత్త్వరేఖ శ మెఱసి జరాసం
ధాదులఁ చూలం దోలెను, దాదృకుఁ డిల లేడు విసవె శ తత్కర్పంబుల్. 1585

వ. అనిన విని కాలయవనుం డి ట్లనియె. 1586

శా. ఏమీ నారద సీవు చెప్పిననరుం శ డేరూపువాఁ డెంతవాఁ
డేమేరక విహరించు నెవ్వఁడు సఖుం శ డెం దుండు నేపాటిదో
స్నాచుర్ధ్వంబునఁ గయ్యముల్ సలుపు న శ స్తద్బాహుశౌర్యంబు సం
గ్రామక్షోణి భరించి నిల్వఁ గలఁడే శ గర్వాఘ్యుడే చెప్పమా. 1587

వ. అనిన విని దేవముని యి ట్లనియె. 1588

సీ. నీలజీమూతస శ నిభశరీరమువాడు, తామరసాభనే శ త్రములవాడు
పూర్ణేందుబింబంబుఁ శ బోలెడిమోమువాఁ, ¹దున్నతదీర్ఘ బా శ హువులవాడు
శ్రీవత్సలాంఘనాం శ చితమహోరమువాడు, కౌస్తుభమణిపద శ కంబువాడు
శ్రీకరవీతకౌ శ శేయచేలమువాడు, మకరకుండలదీప్తి శ మలయువాడు

తే. రాజ యంతెంతవాఁ డన శ రానివాడు, మెఱసి దిక్కుల నెల్లనుగమెఱయువాడు
తెలిసి యేవేళలందైన శ దిరుగువాడు, పట్ట నేర్చినఁగాని లోఁ శ బడనివాడు.

వ. అని మఱియు నితరలక్షణంబులుం జెప్పిన విని సరకునేయక. 1590

ఉ. యాదవుఁ డెంతవాడు ప్రళ శ యాంతకుఁ డైన నెదిర్చె నేనియుం
గా డనఁ బోర మత్కలహ శ కర్కశబాహుధనుర్విము క్తనా
నాదృఢహేమపుంఖకతి శ నజ్వలదస్త్రపరంపరాసము
త్పాదితవహ్నికీలముల శ భస్మము సేసెదఁ దాపసోత్తమా. 1591

వ. అని పలికి కాలయవనుండు మూఁడుకోట్లమేచ్చవీరులం గూడుకొని శిష్యుగమ
నంబున దాడివెడలి మధురాపురంబుమీఁద విడిసినంజూచి బలభద్రసహితుండై
కృష్ణుం డి ట్లని వితర్కించె. 1592

సీ. యవనుండు పుర మెల్ల శ నావరించెను నేటి, యెల్లింటిలోపల శ నీనడుమును
మాగధుండునువచ్చిమనమీఁద విడియును, యవనమాగధులు మశహాప్ర బలులు
పురిరెండువంకల శ బోరుదు రట్టిచో, నోపినభంగి నొ శ కొక్కచోట
మనము యుద్ధమునేయ శ మఱియొక్కఁ డెడసొచ్చి, బంధుల నందఱు శ బట్టిచంపు

తే. నొండె గొనిపోయి చెఱఁ బెట్టు శ నుగ్రకర్తుఁ
డైనమాగధుఁ డది గాన శ యరివరులకు
విడియఁ బోరాడఁగా రాని శ విషమభూమి
నొక్కదుర్గంబు సేసి యం శ దునుప వలయు. 1593

వ. అని వితర్కించి సముద్రు నడిగి సముద్రమధ్యంబునఁ బండ్రెండు యోజనంబుల
నిడుపు నంతియ వెడల్పుం గలదుర్గప్రదేశంబు సంపాదించి తన్మధ్యంబునం గృ
ష్ణండు సర్వాశ్చర్యకరంబుగ నొక్కనగరంబు నిర్మింపు మని విశ్వేశ్వర్యం బంచిన.

ఆ. వరుణపురముకంటె శ వాసపురికంటె, ధనదువీటికంటె శ దండధరుని
నగరికంటె బ్రహ్మ శ నగరంబుకంటె బ్రహ్మసృటము గాఁగ నొక్కశ్రురముఁ జేసె.
వ. అందు. 1595

క. ఆకసముతోడిచూ లనఁ, బ్రాకారము పొడవు గలదు శ పాతాళమహా
లోకముకంటెను లోఁ తెం, తో కల దాపరిఖ యెఱుంగ శ ద్వారక దొకరికిన్.

క. కోటయు మిన్నను దమలోఁ, బాటికి జగడింప నడ్డ శ పడి నిల్చినవా
చాటులరుచి దారకములు, కూటువ లై కోటతుదలఁ శ గొమరారుఁ బురిన్.

శా. సాధుద్వారకవాటకుడ్యవలభి శ స్తంభార్గళాగేహాళీ
వీధివేదిగవాఁడుచత్వరసభా శ వేశ్మప్రభూణప్రపా
సాధాట్టాలకసాలహర్త్యవిశిఖా శ సాపానసంస్థానముల్
శ్రీధుర్వస్థితి నొప్పుఁ గాంచనమణి శ స్నిగ్ధంబు లై యప్పరిన్. 1599

క. కూడి గ్రహంబులు దిరుగఁగ, మేడలతుదినిలుపులందు శ మెలఁగెడిబాలల్
క్రీడింపరు పురుషులతో, వ్రీడం దద్యేళలందు శ విను మావీటన్. 1600

ఉ. ఆయతవ జస్రీలమణి శ హాటకనిర్మితహర్త్యసాధవా
తాయనరంధ్రనిర్గతసి శ తాభ్రమహాగుధూపధూమముల్
తోయదపంక్తులో యనుచుఁ శ దుంగమహీరుహరమృతాఖిలం
జేయుచు నుండుఁ దాండవవి శ శేషము లప్పరిఁ గేకిసంఘముల్. 1601

ఆ. సరస నడచు చుండి శ సాధాగ్రహేమకుం, భములలోన నినుడు శ ప్రతిఫలింప
నేర్పరింపలేక శ యినులు పెక్కండ్రంచు, బ్రజలు చూచి చోద్యకపడుదు రందు.

ఉ. శ్రీరమణీయగంధములఁ శ జెన్ను వహించుఁ బురివనంబులం
గోరకజాలక స్తబక శ కుట్టలపుష్పమరందపూరవి
స్ఫారలతా ప్రకాండవిట శ పచ్చదపల్లవవల్లరీశిఖా
సారపరాగమూలఫల శ సంభృతవృక్షలతావిశేషముల్. 1603

క. శ్రీకరములు జనహృదయవ, శీకరములు మందపవన శ శ్రీర్ణమహాంభ
శ్రీకరములు హంసవిహం, గాకరములు నగరికువల శ యాజ్ఞాకరముల్. 1604

క. నవకుసుమామోదభరా, జవనము రతిఖిన్నదేహ శ జస్వేదాంభో

లవనము సమధిగతవనము, పవనము విహరించుఁ బౌరభవనములందున్. 1605

క. బ్రహ్మత్వము లఘు వగు నని, బ్రహ్మయు బిరుదులకు వచ్చి శ్ర వట్టఁడు గా కా
బ్రహ్మదేశలఁ దత్తుడి, బ్రహ్మజనుల్ బ్రహ్మ జిక్కు శ్ర పఱుపరె చర్చన్. 1606

క. నగరీభూసురకృతలన, దగణితమఖిధూమపిహిత శ్ర మై కాక మహా
గగనము నీలం బగునే, మిగులఁగజెడఁ గగునె గ్రహస శ్ర మృద్ధం బయ్యున్.

క. తిరుగరు పలు కర్ణులకును శ్ర సురుగరు ధన మిత్తు రితర శ్ర సుదతీమణులన్
మరగరు రణమునఁ బిఱిదికి, నరుగరు రాజన్యతనయు శ్ర లానగరమునన్. 1608

క. రత్నాకర మై జలనిధి, రత్నము లీ నేర దేటి శ్ర రత్నాకరమో
రత్నములఁ గొనుదు రెత్తురు, రత్నాకరజయులు వైశ్య శ్ర రత్నములుపురిన్. 1609

క. తుంగంబులు కరహతగిరి, శృంగంబులు దానజలవ శ్ర శీకృతభృంగీ
భృంగంబులు పటుశైలన, మాంగంబులు నగరిమత్త శ్ర మాతంగంబుల్. 1610

క. ప్రియములు జితపవనమనో
రయములు కృతజయము లధిక శ్ర రమణీయగుణా
న్వయములు సతిశయములు ని
ర్భయములు హతరిపుచయములు శ్ర పట్టణహయముల్. 1611

క. పులులపగిది గంఠీరవ, ములక్రియ శలభములమాడ్కి శ్ర ముదితమదేభం
బులతెఱుగున నానావిధ, కలహమహోద్భటులు భటులు శ్ర గల రావీటన్.

క. ఆ వీట నుండువారికి, భావింపఁగ లేవు ట్టుత్తి శ్ర పాసాదులు త
ద్గోవిందకృపావశమున, దేవప్రతిమాను లగుదు శ్ర దీపింతు రిలన్. 1613

నీ. ఆసక్తి కృష్ణము శ్ర ఖావలోకనమంద, హరిపాదసేవన శ్ర మంద చింత
వెఱుపు నారాయణ శ్ర విముఖకార్యములంద, పారవశ్యము విష్ణు శ్ర భక్తియంద
బాష్పనిర్గతి చక్రి శ్ర పద్యసంస్తుతులంద, పక్షపాతము శార్ఙ్గ శ్ర భక్తులంద

లేమి గోవిందాన్య శ్ర లీలాచరణమంద, శ్రమము గోవిందపూ శ్ర జనములంద

తే. బంధ మచ్యుతేతరదుష్ట శ్ర పథములంద, జ్వరము మాధవవిరిహితక్షణములంద
మత్సరము లీశకైంకర్య శ్ర మతములంద, నరవరోత్తమ వినుము తగ్నాగరులకు.

వ. మఱియు నప్పరవరంబున హరికిం బారిజాతమహీజంబును సుధర్మ యనియెడి
దేవసభయును దేవేంద్రుం డిచ్చె కర్ణైకదేశంబుల నలుపు గలిగి మనోజవంబు

లును శుక్లారుణవర్ణంబులు నైనతురంగముల వరుణుం డొసంగె మత్స్య కూర్మ
పద్మ మహాపద్మ శంఖ ముకుంద కచ్చప నీలంబు లను నెనిమిదినిధులఁ గుబేరుండు
సమర్పించె నిజాధికారసిద్ధికొఱకుఁ దక్కినలోకపాలకులును దొల్లి తమకు భగ
వత్కరుణాకటాక్షవీక్షణంబుల సంభవించినసర్వసంపదల మరల (నతిభక్తితో)
సమర్పించి రివ్విధంబున. 1615

- క. దర్పించి చేసి పురము న, మర్పించెను విశ్వకర్త యంగళగుణసం
తర్పితగహ్వారికిని గురు, దర్పితదుఃఖప్రవాహం తరికి హరికిన్. 1616
- వ. ఇట్లు విశ్వకర్త నిర్మితమైనద్వారకానగరంబునకు నిజయోగ ప్రభావంబున మధు
రాపురజనుల నందఱు జేర్చి బలభద్రున కెఱిగించి తదనుమతంబున నందఱు
వనంబు నిర్గమించుపూర్వదిగ్గజంబుపెంపున మేరుగిరిగహ్వరంబు వెలువడుకంతీ
రవంబు తెఱంగున హరిహయదిగంతరాళంబుననుదయించునంధకారపరిపంథికైవ
డి మధురానగరంబు వెలువడి నిరాయుధుండై యెదురువచ్చు చున్నహరిం గని.
- ~~అట్లు~~ క్రీకృష్ణుండు నిరాయుధుం డై కాలయవసుండు వెంటసంటఁ బరుగెత్తుట. ~~అట్లు~~
- మ. కరిసంఘంబులు లేవు రావు తురగాంధ్ర ఘంటా రథవ్యాత్రసుల్
పరిసర్పింపవు రారు శూరులు ధను ధర్మానిముఖ్యాయుధో
త్కరముం బట్టఁడు శక్రచాపయుతమే ధనుస్సూర్తితో మాలికా
ధరుఁ డొక్కం డదె నిర్గమించె నగర ధ్వారంబునం గంటిరే. 1618
- శా. ఎన్నే నయ్యె దినంబు లీనగరిపై నేతెంచి పోరాటకు
ము న్నెవ్వండును రాడు వీఁ డొకఁడు ని ధర్మకాయుధుం డేగుడె
చె న్ను నోర్వఁగనో ప్రియోక్తులకునో శ్రీ గోరియో చూడుఁ డం
చు న్నాత్మీయజనంబుతోడ యవనే ధను డిట్లు తర్కింపఁగన్. 1619
- క. విభు లగు బ్రహ్మముఖుల, కభిముఖుల డై నడవ కుండు ధర్మగుణాధ్యుం
డిభరాజగమన మొప్పఁగ, నభిముఖుల డై నడచెఁ గాల ధర్మవసున కధిపా. 1620
- వ. ఆనమయంబున నయ్యాదవేంద్రు నేర్పడం జూచి. 1621
- మ. వనజాతాత్ముండు సింహమధ్యుండు రమా ధర్మకుండు శ్రీవత్సలాం
ఛనుఁ డంభోధరదేహుఁ డిందుముఖుఁ డం ధర్మచక్రి బాహుండు న
ద్యనమాలాంగదహారకంకణసము ధర్మత్కుండలుం డీతఁ డా
ముని నూచించినవీరుఁ డౌ ననుచు న ధర్మముండు గాఢోద్ధతిన్. 1622
- సీ. చటులవాలాభీల ధర్మసైంహికేయునిభంగి, లాలితేతరజటా ధర్మలతిక దూలఁ
బ్రళయావసరబృహ ధర్మనుహేతిద్యుతి, బరుషారుణశక్తి ధర్మపటలి వ్రేలఁ
గాదంబిసీచ్చన్న ధర్మకాంచనగిరిభాతి, గవచసంవృతదీర్ఘ ధర్మకాయ మమర
వల్లీకనుప్తదు ధర్మర్వారాహికైవడి, గోశంబులో వాలు ధర్మకొమరు మిగుల
- ఆ. నార్చి పేర్చి మించి ధర్మయశస్వంబు గదలించి, కమలసంభవాది ధర్మఘనులకైనఁ
బట్ట రానిప్రోడఁ ధర్మబట్టెద నని జగ, దవనుఁ బట్టఁ గదిసె ధర్మయవనుఁ డధిప.
- క. ఇటు దన్నుఁ బట్ట వచ్చినఁ, బటుతరజవరేఖ మెఱసి ధర్మపట్టువడక ది
క్తటము లదుర హరి వాఱెం, జటులగతిక వాడుఁ దోడఁ ధర్మజనుదేరంగన్.
- వ. అప్పుడు కాలయవసుం డి ట్లనియె. 1625
- మ. యదువంశోత్తమ పోకు పోకు రణ మీ ధర్మసర్పంబు కంసాదులం

గదనక్షోణి జయించి తీ వని సమి శ్ తామంబునన్ వచ్చితిన్
విదితభ్యాతులు వీటిబోవ నరికిన్ శ వె నిచ్చి యిబ్బంగి నే
గుదురే రాజులు రాజమాత్రుడవె వై శ్ గుణ్యంబు వచ్చుం జమి. 1626

శ్రీమ. బలిమిన్ మాధవ నేడు నిన్ను భువన శ్ ప్రఖ్యాతిగా బట్టుదున్
జలముల్ సొచ్చిన భూమి క్రిందఁ జనిన్ శ్ శైలంబుపై నెక్కిన్
బలిదండన్ విలసించిన్ వికృతరూ శ్ పంబుం బ్రవేశించిన్
జలధిం దాటిన్ నగ్రజస్తహలికా శ్ శ్వాహకృతుల్ దాల్చినన్. 1627

వ. అదియునుం గాక. 1628

మ. శరముల్ దూఱవు మద్గనుర్గుణలతా శ్ శబ్దంబులో లేవు నా
హరిరింభోద్ధతధూళి గప్ప దకటా శ్ హాస్యండ్ల వై పాతె దు
ర్వరపై నేక్రియ బోరితో కదిసి మున్ శ్ వాతాశితోఁ గేశితోఁ
గరితో మల్లరతో జరాతనయుతోఁ శ్ గంపాసనాథుతోన్. 1629

వ. అని పలుకుచుఁ గాలయవనుండు వెంట నరుగుదేర సరకుసేయక మందహాసంబు
ముఖారవిందంబునకు సౌందర్యంబు నొసంగ వేగిరపడకు ర మ్మ ర మ్మనుచు
హరియును. 1630

సీ. అదె యిదె లోఁబడె శ్ నని పట్టవచ్చినఁ, గుప్పించి లంఘించుఁ శ్ గొంతతడవు
పట్ట రా దీతని శ్ పరు వగ్గలం బని, భావింపగా సమీ శ్ పమున నిలుచు
నడరి పార్శ్వంబుల శ్ కడ్డంబు వచ్చినఁ, గేడించి యిట్టట్టు శ్ గికురువెట్టు
వల్లి కతరుసరో శ్ వరము లడ్డం బైన, సవ్యాపసవ్యసం శ్ చరతఁ జూపుఁ
తే. బల్లముల డాఁగు దిబ్బలభయలుపడును, నీడలకుఁబోవు నిలుముల శ్ నిగిడితాఱు
సన్నుబట్టినసీపుమా శ్ నవ్రుడవనుచు, యవనుడెగువంగబహుజగదవనుడవుడు.

వ. మఱియును. 1632

సీ. సకలభూతవ్రాత శ్ సంవాసుఁ డయ్యును, వనములు నగములు శ్ వరుస దాఱు
లోకోన్నతుండును శ్ లోకచక్షుఁడు నయ్యు, మాటిమాటికి నిక్కి శ్ మగిడిచూచుఁ
బతువిపత్సం శ్ బంధశూన్యం డయ్యుఁ, దను విపత్తుఁడు వెంటఁ శ్ దగులనిగుడు
విజయాపజయభావ శ్ విరహితుం డయ్యుఁ దా, నపజయంబునఁ జెందినట్లతోఁచు

ఆ. నభయభయవిహీనుఁ శ్ డయ్యు భీతునిమాడ్కిఁ, గానబడును సర్వ శ్ కాలరూపుఁ
డయ్యుఁ గాలచకితుఁ శ్ డైనకైవడి వన, మాలి పఱచు వెఱపు శ్ మాలి యధిప.

వ. ఇ విద్వంశున. 1634

క. దారిశ్శాత్రవభవను న, పారమహావేగవిజిత శ్ పవనున్ యవనున్
దూరము గొని చని కృష్ణుడు, ఘోరం బగునొక్కశైల శ్ గుహ వడిఁ జొచ్చెన్.

క. అదె లోఁబడె నిదె లోఁబడె, నదె యిదె పట్టెద నటంచు శ్ నాశావశుఁ డై
యదుసింహునిపదపద్ధతి, వదలక గిరిగవ్వారంబు శ్ వాడుం జొచ్చెన్. 1636

వ. ఇట్లు చొచ్చి మూఢహృదయంబునుంబోలె దమఃపూర్ణంబయినగుహంతరాళం
బున దీర్ఘతల్పుని ద్రితుం డై గుఱువొడుచు చున్నయొక్క-మహాపురుషునిం గని
శ్రీహరిగాఁ దలంచి. 1637

ఉ. ఆలము సేయ లేక పురు శ మధమ దుర్లభకంటకదుమా
భీలమహాశిలాసహిత శ భీకరకుంజర ఖడ్గసింహశా
ర్దులతరక్షుసంకలిత శ దుర్గపథంబునఁ బాఱులెంచి యీ
శైలగుహఁ సనిదుక్రియఁ శ జాగి నటించినఁ బోవ నిత్తునే. 1638

క. ఎక్కడ నెవ్వారలకును, జిక్క వనుచు నారదుండు శ సెప్పెను నాకుం
జిక్కితి వెక్కడఁ బోయెదు, నిక్కముగా నిద్రవుత్తు శ ని స్వీకొండన్. 1639

ఆ. అనుచు యవనుఁ డట్ట శ హాసంబు గావించి, చటులకఠినకులిశ శ సదృశ మైన
పాద మెత్తి తన్నెఁ శ బాఱి తద్దేహంబు, నగగుహం బ్రతిస్వ శ నంబు నిగుడ.

ఉ. తన్నిన లేచి నీల్గి కనుఁ శ దమ్ములు మెల్లన విచ్చి లోపలఁ
సన్నపుగిన్న వర్ధిల ది శ శల్ గని దృష్టిసమిధవిగ్రహా
త్పన్నమహాగ్నికీలముల శ భస్మము సేసె నతండు సాయక
చ్చిన్నవిరోధికంతవను శ శ్రీభవనుఁ యవనుఁ లఘుక్రియన్. 1641

వ. ఇట్లేకక్షణమాత్రంబున యవనుండు నీ ఆయ్యె ననిన విని రా జిట్లనియె. 1642
ముచుకుందునిపూర్వకథాభివర్ణనము.

ఆ. ఎవ్వఁ డాతఁ డతని శ కెవ్వండు దండ్రీ ఘో, రాద్రిగుహకు నేటి శ కతఁడు వచ్చి
నిద్రవోయె యవను శ నిటు గాల్ప నెట్లోపె, దెలియఁ బలుకు నాకు శ ధీవరేణ్య.

వ. అనినం బరీక్షిన్న రేంద్రునకు నతికుతూహలంబుతో శుకయోగివర్యుం డిట్లనియె
నిత్యోక్తుకులసంభవుండు మాంఛాతకొడుకు ముచుకుందుం డనురాజు రాక్షసభీతు
లైనవేల్పులం బెద్దకాలంబు సంతరించిన మెచ్చి వా రమరలోకరక్షకుం డైన
యారాజకుమారునికడఁ జేరి వరంబు వేడు మనిన వారలం గనుంగొని మోక్ష
పదం బడిగిన వార లతని కిట్లనిరి. 1644

మ. జగతిఁ నిర్గతకంటకం బయినరా శ జ్యంబుఁ విసర్జించి శూ
రగణాగ్రేసర పెద్దకాలము మముఁ శ రక్షించి తీలోన నీ
మగువల్ మిత్రులు బంధులుఁ సుతులు సం శ బంధుల్ భువిఁ లేరు కా
లగతిం జెందిరి కాల మెవ్వరికి దు శ ర్లంఘ్యంబు దా నారయన్. 1645

క. కాలము ప్రబలులకును బలి, కాలాత్ముం డీశ్వరుం డ శ గణ్యుడు జనులం
గాలవశులఁ గాఁ జేయును, గాలము గడవంగ లేరు శ ఘను లెవ్వారున్. 1646

క. వర మిచ్చెద మర్థింపుము, ధరణీశ్వర మోక్షపదవి శ దక్కను మే మె
వ్వరమును విభలము గా మీ, శ్వరుఁ డగుహరి దక్క మోక్షసంగతిఁ జేయన్.

వ. అని పలికిన దేవతలకు నమస్కరించి ముచుకుందుండు నిద్రంగోరి దేవద త్తనిద్రా

వశుం డై పర్యతగుహాంతరాశంబున శయనించి యుండె యవనుండు నీ తైన
పిమ్మట హరి ముచుకుందునిముందట నిల్చిన. 1648

సీ. వనరుహలోచను శ వై జయంతీదామ, శోభిత రాకేందు శ సుందరాస్యు
మకరకుండలకాంతి శ మహితగండస్థలు, గొస్తుభాలంకృతు శ ఘనశరీరు
శ్రీవత్సలాంఘనాం శ చితవత్సు మృగరాజ, మధ్యు జతుర్బాహు శ మందహాను
గాంచనసన్నిభ శ కాశేయవాసు గాంభీర్యసాందర్యశో శ భీతుః బ్రసన్ను

ఆ. సమృహాత్ముః జూచి శ యాశ్చర్యమునఁ బొంది, తన్ననోజ్ఞదీప్తి శ తనకుఁ జూడ
నలవి గాక చకితుఁ శ డై యెట్టకేలకుఁ, బలికె బ్రీతి నవని శ పాలకుండు. 1649

మ. శశివో యింద్రుడవో విభావసుడవో శ చండ ప్రభారాశివో
శశిచూడామణివో పితామహుడవో శ చక్రాంకహస్తుండవో
దిశలున్ భూమియు మిన్ను నిండె నిదె నీ శ తేజంబుఁ జూడంగ దు
ర్వశ మై యెవ్వడ వేల వచ్చి తిచటన్ శ వర్తించె దేకాకి వై. 1650

క. ఈయడవి విషమకంటక, భూయిష్ఠము ఘోరసత్త్వ శ పుంజాలభ్యం
బో యయ్య యెట్లు వచ్చితి, నీయడుగులు కమలపత్త్ర శ నిభములు నూడన్.

వ. మహాత్మా యేను నీశుశ్రూషణంబు సేయం గోరెద నీజన్మగోత్రంబు లే నెఱుంగ
నర్హుండ నేని నెఱింగింపుము నే నిత్యైకువంశసంభవుండ మాంధాతృనందనుండ
ముచుకుందుం డనువాడ దేవహితార్థంబు చిరకాలజాగరశ్రాంతుండ నయి నిద్ర
నొంది యింద్రియసంచారంబులు మఱచి. 1652

తా. ఏ నిద్రించుచు నుండ నొక్కమనుజుం శ డేతెంచి దుష్కర్ము డై
తా నీ తైచెడె నాత్మకిల్బిషమునన్ శ దర్శింపు డై యంతటన్
శ్రీనాథాకృతి వైసనిన్నుఁ గని వీ శ క్షింప న్నశక్తుండ నై
దీనత్వంబునఁ జెందితిన్ ననుఁ గృపా శ దృష్టి విలోకింపవే. 1653

వ. అనిన విని మేఘగంభీరభాషణంబుల హరి యిట్లనియె. 1654

సీ. భూరజంబుల నైన శ భూనాథ యెన్నంగఁ, జనుఁ గాని నాగుణ శ జన్మకర్త
నామంబు లెల్ల నె శ న్నంగ నెవ్వరుఁ జాల, రది యేల నాకును శ నలవి గాదు
నేలకు వ్రేఁ గైన స్రనిఖలరాక్షసులను, నిర్జించి ధర్మంబు శ నిలువఁ బెట్ట
బ్రహ్మచే మున్ను నేఁ శ బ్రార్థింపఁబడి వసు, దేవునింబును వాసుదేవుఁ డనఁగఁ

ఆ. గరుణ నవతరించి శ కంసాఖ్యతో నున్న, కాలనేమిఁ జంపి శ ఖలుల మఱియుఁ
దుంచుచున్నవాడఁ శ దొడరినీచూడ్కి నీ, తైనవాడు కాల శ యవనుఁ డనఁగు.

వ. వినుము తొల్లియు నీవు నన్ను సేవించినకతంబున ని న్ననుగ్రహింప నీశైలగు
హకు నేతెంచితి నభీష్టంబు లయినవరంబు లడుగు మిచ్చెద మధ్యక్తు లగుజను
లు గ్రమ్మఱి శోకంబున కర్హులు గా రనిన హరికి ముచుకుందుండు సమస్కరించి
నారాయణు దేవుం డగుట యెఱింగి యిరువదియెనిమిదవ మహాయుగంబునందు

నారాయణుం డవతరించు నని మున్ను గర్భండుఁ చెప్పటం దలంచి. 1656

~~ముచుకుండుడు శ్రీకృష్ణుని స్తోత్రము చేయుట.~~

క. నీమాయఁ జిక్కి పురుష, స్త్రీమూర్తిజనము నిన్ను శ సేవింపదు వి
త్రామయగృహగత మై సుఖ, తామస మై కామవంచితం బయి యీశా. 1657

ఉ. పూని యనేక జన్మములఁ శ బొంది తుదిం దనపుణ్యకర్తసం
తానము వేర్చి గర్తవసుధాస్థలిఁ బుట్టి పృథ్వార్ణదేహుఁ డై
మానవుఁ డై గృహేచ్ఛఁ బడుకొందుఁ డజంబు తృణాభిలాషి యై
కానక పోయి నూతం బడుకైవడి నీపదభక్తిహీనుఁ డై. 1658

క. తరుణీపుత్రధనాదుల, మరగి మహారాజ్యవిభవమదమత్తుండ నై
నరతనులుబుడ నగునా, కరయంగ బహుకాల మీశ శ యాఱడిఁబోయెన్. 1659

క. ఘటకుడ్యసన్నిభం బగు, చటులక శేబరముఁ జొచ్చి శ జనపతి నంచుం
బటుచతురంగంబులతో, నిటు నటుఁ దిరుగుదును నిన్ను శ నెఱుంగక యీశా.

ఆ. వివిధకామభోగవిషయలాలసు మత్తు, నప్రమత్తవృత్తి శ నంతకుండ
వైననీవు వేశ శ యరసి త్రుంతువు సర్ప, మొదిగి మూషికంబు శ నొడియునట్లు.

క. నరవరసంజ్ఞిత మై రథ, కరిసేవిత మైనయొడలు శ కాలగతికా భీ
కరమృగభక్షిత మై దు, స్తరవిట్టిమిభస్మసంజ్ఞ శ తం బగు నీశా. 1662

ఆ. సకలదిశలు గెలిచి, సములు వర్ణింపంగఁ, జారువీర మెక్కి శ సార్వభౌముఁ
డైన సతులగృహము శ లందుఁ గ్రీడాభోగ, వృత్తి నుండు నిన్ను శ వెదక లేడు.

ఆ. మానసంబుఁ గట్టి శ మహితభోగంబులు, మాని యింద్రియములగమదము లడఁచి
తపము సేసి యింద్ర శ తయ కోరుఁ గాని నీ, యమృతపదము గోరఁ శ డజ్ఞఁ డీశ.

నీ. సంసారి యై యున్నజనునకు నీశ్వర, నీకృప యెప్పుడు శ నెఱయఁ గల్గు
నప్పుడ బంధంబు శ లన్నియుఁ దెగిపోవు, బంధమోక్షం బైనఁ శ బ్రాప్త మగును
సత్సంగమంబు స శ త్సంగమంబున నీదు, భక్తి సిద్ధించు నీ శ భక్తివలన
సన్తుక్తి యగు నాకు శ సత్సంగముకంటె, మును రాజ్యబంధని శ ర్హాలనంబు

తే. గలిగినది దేవ నీయను శ గ్రహము గాదె
కృష్ణ నీసేవ గాని త శ క్తిసవి వలదు
ముక్తిసంధాయి వగునిన్ను శ ముట్టఁ గొలిచి
యాత్మబంధంబు గోరునే శ యార్హుఁ డెందు. 1665

వ. కావున రజస్తమస్సత్వగుణంబులయనుబంధంబు లగునైశ్వర్యశత్రుమరణాధర్మాది
విశేషంబులు విడిచి యీశ్వరుండు విజ్ఞానఘనుండును నిరంజనుండును నిర్గు
ణుండును నద్వయిండును నై నపరమపురుషుని ని న్నాశ్రయించెదఁ జరకాలంబు
కర్తృఫలంబుచేత నార్తుండ నై క్రమ్యుం దద్వాసనల సంతప్తుండ నై తృప్తం
బాయక శత్రువు లైనయింద్రియంబు లాఱింటిని గెలువ లేనినాకు శాంతి

యొక్కడిది విపన్నుండ నైననన్ను నిర్భయుం జేసి రక్షింపు మనిన ముచుకుందునికి
హరి యిట్లనియె. 1666

ఉ. మంచిది నీదుబుద్ధి నృప శ్రీ మండన నీవు పరార్థ్య మెట్లు వ
ర్తించిన నైనఁ గోరికల శ్రీ దిక్కునఁ జిక్కవు మేలు నిర్మల
దందితవృత్తి న్గొలుచు శ్రీ ధన్యులబుద్ధులు నిట్లు నీకు ని
శ్చంచలభక్తి గల్గెడిని శ్రీ సర్వము నేలుము మాన నేటికిన్. 1667

వ. నరేంద్రా నీవు తొల్లి క్షత్రధర్మంబున నిలిచి మృగయావినోదంబుల జంతువుల
వధియించినాడవు తపంబునఁ దత్కర్త విముక్తుండ వై తర్వాతిజన్మంబున సర్వ
భూతసఖత్వంబు గలిగి బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠుండ వై నన్నుం జేరెద వని వీడ్కొలిపిన
హరికిఁ బ్రదక్షిణంబు వచ్చి నమస్కరించి గుహ వెడలి సూక్ష్మప్రమాణదేహం
బులతో నున్నమనుష్యపశువృక్షలతాదులం గని కలియుగంబు స్తాప్తం బగు నని
తలంచి యుత్తరాభిముఖుం డై తపోనిష్ఠుం డగుచు సంశయంబులు విడిచి
సంగంబులు పరిహరించి విష్ణునియందుఁ జిత్తంబుఁ జేర్చి గంధమాదనంబు ప్రవే
శించి మఱియు నరనారాయణనివాసం బైనబదరికాశ్రమంబు చేరి శాంతుం డై
హరి నారాధించు చుండ నిట్లు ముచుకుందుని వీడ్కొని. 1668

శా. అచ్చిద్రప్రకటప్రతాపరవిచే శ్రీ నాశాంతరాళంబులం
బ్రచ్చాదించుచుఁ గృష్ణాక్ష మధురకుం శ్రీ బద్ధాక్షుఁ డేతెంచి వీ
డాచ్చాదించి మహానిరోధముగఁ జ శ్రీ క్రాకార మై యున్నయా
మైచ్చవ్రాతము నెల్లఁ ద్రుంచె రణభూ శ్రీ మిం బెంపు సొం పారఁగన్. 1669

జరాసంధుండు ప్రవర్షణగిరిని దహించుట.

వ. ఇట్లు మైచ్చులం బొరిగొని మఱియు నమృధురానగరంబునం గలధనంబు ద్వారకా
నగరంబునకుం బంచిన మనుష్యులు గొనిపోవు నెడ. 1670

నీ. ఘోటకసంఘాత శ్రీ ఖురసమున్నిర్గత, ధూళి జీమూతసం శ్రీ దోహముగను
మహనీయమదకల శ్రీ మాతంగకటదాన, ధారలు కీలాల శ్రీ ధారలుగను
నిరుపమస్యందన శ్రీ నేమినిర్మోమంబు, దారుణగర్జిత శ్రీ ధ్వానముగను
నిశితశస్త్రాస్త్రుమా శ్రీ నితదీర్ఘరోచులు, లలితసాదామిసీ శ్రీ లలికలుగను

తే. శత్రురాజప్రతాపాగ్ని శ్రీ శాంతముగను
వృష్టికాలము వచ్చున శ్రీ వివిధము దోఁప
నేగుదెంచె జరాసంధుఁ శ్రీ డిరువదియును
మూఁడునక్షోహిణులు దన్ను శ్రీ మొనసి కొలువ. 1671

చ. ఇటు చనుదెంచి యున్న మగ శ్రీ ధేశ్వరవాహినిఁ జూచి యుద్ధసం
ఘటనము మాని మానవుల శ్రీ కైవడి భీరులభంగి నోడి ముం
దటిధన మెల్ల డించి మృదు శ్రీ తామరసాభపదద్వయుల్ క్రియా

పటువులు రామకేశవులు శ పాణిరి ఘోరవనాంతరంబులన్. 1672

వ. ఇట్లు పఱచు చున్నకృష్ణబలభద్రులం జూచి వారల ప్రభావంబు లెఱుంగక పరి
హసించి. 1673

ఉ. ఓయదువీరులార రభ శ సోద్ధతిఁ బాఱకుఁ డిట్లు పాఱినం
బోయెడువాడఁ గాను మిము శ భూమి నడంగిన మిన్ను వ్రాఁకినం
దోయధిఁ జొచ్చినం దగిలి శ త్రుంచెద నంచు సమస్తసేనతోఁ
బాయక వచ్చె వెంటఁ బడి శ బాహుబలాధ్యుడు మాగ ధేనుడున్. 1674

వ. మఱియుం బలాయమాను లై బహుయోజనంబులమారంబు చని విశ్రాంత
లై తమకు డాఁగ నెల వగు నని యింద్రుండు మిక్కిలి వర్షింపఁ బ్రవర్షణ
ఖ్యం బై పదునొకండుయోజనంబులపొడవును సంతియ వెడలువును గలగిరి
యెక్కి రంత. 1675

శా. ఆశైలేంద్రముఁ జుట్టి రా విడిసి రో షావిష్టుఁడై యాగధో
ర్వీశుం డావసుదేవనందనులఁ దా శ వీక్షింపఁగా లేక త
న్నాశేచ్ఛన్ బిలసానుశృంగములఁ బూ శ ర్షక్రోధుఁడై కాష్ఠముల్
రాసుల్ గా నిడి చిచ్చు వెట్టఁ బనిచెన్ శ రౌద్రంబుతో భృత్యులన్. 1676

వ. ఇట్లు జరాసంధపరిజన ప్రదీపితం బైనమహానలంబు దరికొనియె నందు. 1677

క. పొగ లెగసెఁబొగలతుదలను, మిగులుచుమిడుఁగుఱులునిగిడె శ మిడుఁగుఱుగమి ము
న్నగ బ్రహ్మాండము నిండెను, భగభగ మని మంట లొదవెభయదములగుచున్.

వ. మఱియు నమృహానలంబు బిలసానుశృంగవృక్షలతాకుంజపుంజంబుల దరికొని
శిఖలు కిసలయంబులుగ విస్ఫులింగములు విరులుగ సముద్ధాతధూమపటలం
బులు బంధురస్కంధశాఖావిసరంబులుగ ననోకహంబుకై వడి నభ్రంకవం బై
ప్రబ్బి కఠోరసమీరణసమున్నతమహోల్కాజాలతిరోహితవియచ్చరవిహానంబు
ను వివిధవిధూమవిస్ఫులింగవిలోకనప్రభూతనూతన తారకా భ్రాంతివిభ్రాంతగగన
చరంబును సంతప్యమానసరోవరసలిలంబును విశాలజ్వాలజాలజాజ్వల్యమాన
తక్కిలచందనాగరుకర్పూరధూమవాసనావాసితగగనకుహరంబును గరాళకలా
జాలదండహ్యమానకీచకనికుంజపుంజసంజనిత చిటచిటారావపరిపూరితదిగంతరా
ళంబును భయంకరబహుళతరశిఖాభిద్యమానపాషాణఘోషణపరిమూర్ఛితప్రాణి
లోకంబును సంతప్యమానశాఖశాఖాంతరనిబిడనీడనిహితశాబకవియోగదుఃఖ
డోలాయమాఁ విహంగకులంబును మహాహేతిసందీప్యమానకటినూత్రసంఘటిత
మయూరపింఛకుచకలశయగళభాదాలసశబర కామిససమాశ్రితనిర్ద్వరంబును ద
గ్ధానేకమృగమిథునంబు నై యేర్చునెడ. 1679

క. ఇల నేకాదళయోజన, ములపొడ వగులైలశిఖర శ ముననుండి వడిన్
బలకృష్ణులు రిపుబలముల, వెలి కుఱికిరి కానఁబడక శ విలసితలీలన్. 1680

వ. ఇట్లు శత్రువుల వంచింది యాదవేంద్రులు సముద్రపరిఖం బైనద్వారకానగరంబు నకుం జనిరి జరాసంధుండు వారలు దగ్గులై రని తలంచుచు బలంబులుం దానును మగధదేశంబునకు మరలి చనియె నంత. 1681

===== రుక్మిణీకల్యాణకథాప్రారంభము. =====

క. ఆవనజగర్భపంపున, రైవతుఁ డనురాజు దెచ్చి శ్రీ రామున కిచ్చెన్
రేవతి యనియెడుకన్యను, భూవర మును వింటి కాదె శ్రీ బుద్ధిం దెలియన్. 1682

వ. తదనంతరంబు. 1683

మ. ఖగనాథుం డమరేంద్రు గెల్చి సుధ మున్ శ్రీ కైకొన్నచందంబునన్
జగతీనాథులఁ జైద్యపక్షచరులన్ శ్రీ సాశ్వాదులం గెల్చి భ
ద్రగుఁడై చక్రి వరించె భీష్మకసుతన్ శ్రీ రాజీవగంధీ రమా
భగవత్సంశభవన్ మహాగుణమణిన్ శ్రీ బాలామణిన్ రుక్మిణిన్. 1684

వ. అనిన రా జిట్లనియె మున్ను రాక్షసవివాహంబున స్వయంవరంబునకు వచ్చిన హరి రుక్మిణిం గొనిపోయె నని పలికితివి కృష్ణుం డొక్కరుం డెవ్విధంబున సాశ్వాదులం జయించి తనపురంబునకుం జనియె నదియునుం గాక. 1685

శా. కల్యాణాత్మక మైనవిష్ణుకథ లా శ్రీ కర్ణించుచున్ ముక్తవై
కల్యుం డెవ్వఁడు తృప్తుఁడౌ నవి వినం శ్రీ గాఁ గ్రొత్త తొ చుండు సా
కల్యం బేర్పడ భూసురోత్తమ యెఱుం శ్రీ గం బల్కవే రుక్మిణీ
కల్యాణంబు వినంగ నాకు మదిలోఁ శ్రీ గౌతూహలం బయ్యెడిన్. 1686

క. భూషణములు సెవులకు బుధ,తోషణము లనేకజన్మ శ్రీ మరితొఘవిని
శ్లోషణములు మంగళతర,ఘోషణములు గరుడగమచక్రగుణభాషణముల్. 1687

వ. అని రా జడిగిన శుకుం డిట్లనియె. 1688

చ. వినుము విదర్భదేశమున శ్రీ వీరుండు కుండినభర్త భీష్మకుం
డనునొకదొడ్డురాజు గలఁ శ్రీ డాతని కేపురు పుత్రు లగ్రజుం
డనఘుండు రుక్మి నాఁ బరఁగు శ్రీ నందఱకుం గడగొట్టుచెల్లెల్లె
మనుజవరేణ్య పుట్టె నొక శ్రీ మానిని రుక్మిణి నాఁ బ్రసిద్ధ యె. 1689

క. బాలేందురేఖ దోచిన, లాలిత యగునపరదిక్కు శ్రీ లాగున ధరణీ
పాలునిగేహము మెఱసెను, బాలిక జన్మించి యెదుగ శ్రీ భాసుర మగుచున్. 1690

వ. మఱియు దినదినప్రవర్ధమాన యె. 1691

సీ. పేర్వేర బొమ్మల శ్రీ పెండ్లిండ్లు సేయుచు, నబలలతోడ వి శ్రీ య్యంబు లందు
గుజ్జెనగూళ్లను శ్రీ గొమ రొప్ప వండించి, చెలులకుఁ బెట్టించు శ్రీ జెలువు మెఱసి
రమణీయమందిరామరామదేశంబుల, బువ్వగడగెలకును శ్రీ బ్రోది వెట్టు
సదమలమణిమయశ్రీ సాధభాగంబుల, లీలతో భర్త శ్రీ డోలికల నూఁగు
శ్రీ. బాలికలతోడఁ జెలరేగి శ్రీ బంతు లాడు, శారికాక్షరపంక్తికి శ్రీ జదువు సెప్ప

బర్హిసంఘములకుమురితపములుగఱపు, మదమరాశంబులకుఁజూపునందగతులు.

వ. అంత.

1693

సీ. దేవకీసుతుకోర్కీ శ్రీ తీరాలు వీడంగ, వెలదికి మైదీరై శ్రీ వీడఁ దొడఁగె
గమలనాభునిచిత్త శ్రీ కమలంబు వికసింపఁ, గాంతి నింతికి ముఖ శ్రీ కమల మొప్పె
మధువిరోధికిలోనశ్రమదనాగ్ని పొడనూపఁ, బాలఁతికి జనుదోయి శ్రీ పొడవునూపె
శౌరికి ధైర్యంబు శ్రీ సన్న మై డయ్యంగ, జలజాతీమధ్యంబు శ్రీ సన్న మయ్యె

ఆ. హరికి బ్రేమబంధ శ్రీ మధికంబు గాఁ గేశ, బంధ మధిక మగుచు శ్రీ బాలకమఠఁ
బద్ధనయనువలనఁ శ్రీ బ్రమదంబు నిండార, నెలఁతయౌవనంబు శ్రీ నిండి యుండె.

వ. ఇట్లు రుక్మిణి రుక్మధర రుక్మ బాహు రుక్మ కేశ రుక్మ నేత్రు లనునేపురకుం జెలియ
లైనరుక్మిణిదేవి తనయెలప్రాయంబున.

1695

క. తనతండ్రిగేహమునకుం, జనుడెంచుచు నున్నయతిధి శ్రీ జనులవలనఁ గృ
ష్ణనిరూపబలగుణాదులు, విని కృష్ణుఁడు దనకుఁ దగిన శ్రీ విభుఁ డని తలఁచెన్.

క. ఆలలనరూపు బుద్ధియు, శీలము లక్షణము గుణముఁ శ్రీ జింతించి తగఁ
బాలారత్నముఁ దనకీ,ల్లాలుగఁ జేకొంచు ననుచు శ్రీ హరియుం దలఁచెన్.

1697

వ. అంత.

1698

ఉ. బంధువు లెల్లఁ గృష్ణునకు శ్రీ బాలిక నిచ్చెద మంచు శ్రేముషీ
సింధువు లైవిచారములు శ్రీ సేయఁగ వారల నడ్డపెట్టి దు
స్సంధుఁడు రుక్మిణి కృష్ణునెడఁ శ్రీ జాల విరోధముఁ జేసి మత్తపు
ష్పంధయవేణి నిత్తు శిశు శ్రీ పాలున కంచుఁ దలంచె నంధుఁ డై.

1699

ఉ. అన్నతలంపు దా నెఱిగి శ్రీ యన్నవసీరజగంధి లోన నా
పన్నత నొంది యాపుఁ డగు శ్రీ బ్రహ్మణు నొక్కనిఁ జీరి గర్వసం
ఘన్నుడు రుక్మిణి నేడు ననుఁ శ్రీ జైద్యున కిచ్చెద నంచు నున్నవాఁ
డెన్నివిధంబులం జని బు శ్రీ ధేశ్వర చక్రికి విన్నవింపనే.

1700

క. అయ్యా కొడుకువిచారము, లయ్యయు వారింపఁ జాలఁ శ్రీ డటు గాకుండఁ
నయ్య మెఱిగించి చీరుము, చయ్యన నిజసేవకాను శ్రీ సారిక శౌరిన్.

1701

వ. అని కొన్నిరహస్యవచనంబులు సెప్పిన విని బ్రహ్మణుండు ద్వారకానగరంబు
నకుం జని ప్రతిహారులవలనఁ దనరాక యెఱింగించి యన్నగధరుం డున్ననగరు
ప్రవేశించి యందుఁ గనకాసనాసీనుం డయి యున్నపురుషోత్తముం గాంచి పెం
డ్లికొడుకవు గవ్వని దీవించిన ముసిముసినగవులు నగుచు బ్రహ్మణ్యదేవుం డైన
హరి తనగడ్డియ దిగ్గన డిగ్గి బ్రహ్మణుం గూర్చుండ నియోగించి తనకు దేవతలు
సేయుచందంబునం బూజలుసేసి సరసపదార్థసంపన్నంబైనయన్నంబుఁ బెట్టించి
రెట్టించినప్రియంబున నయంబున భాసురుం డైనభూసురుం జేరి లోకరక్షణ
ప్రశస్తం బయినహస్తంబున నతనియడుగులు వుడుకుచు మెల్ల న నిట్లనియె.

1702

- సీ. జగతీసురేశ్వర శ్రీ సంతోషచిత్తుండ, వై యున్నసిధర్మ శ్రీ మతిసులభము
వృద్ధసమృత మిది శ్రీ విత్తమెయ్యది యైన, బ్రాసింప హర్షించు శ్రీ బ్రాహ్మణుండు
తనధర్మమున నుండు శ్రీ దరలఁ డాధర్మంబు, గోరిక లతనికీ శ్రీ గురియుచుండు
సంతోషి గాఁడని శ్రీ శక్రుఁడైన నశించు, నిర్ధనుం డైనను శ్రీ నిద్రవోవు
- ఆ. సంతసించె నేని శ్రీ సర్వభూతసుహృత్త, ములకుఁ బ్రాప్తలాభ శ్రీ ముదితమాన
సులకు శాంతులకును శ్రీ సుజనులకును గర్వ, హీనులకును వినతు శ్రీ లే నొనర్తు.
- ఉ. ఎవ్వనిదేశమం దునికి శ్రీ యెవ్వనిచేఁ గుళలంబు గల్గు మీ
కెవ్వనిరాజ్యమందుఁ బ్రజ శ్రీ లెల్ల సుఖంతురు వాఁడు మత్ప్రియు :
డివ్వసరాశిదుర్గమున శ్రీ కెట్లరుదెంచితి వయ్య నీవు నే
నవ్వులు గావు నీతలఁపు శ్రీ నం గలమే లొనరింతు ధీమణి. 1704
- వ. అని యిట్లు లీలాగృహీతశరీరుండైనయపురమేశ్వరుం డడిగిన ధరుణీసురవరుండత
నికి సవినయంబుగా ని ట్లనియె దేవా విదర్భదేశాధీశ్వరుం డైనభీష్మకుం డను
రాజు గలం డారాజకూతురు రుక్మిణి యనుకన్యకామణి గల దయ్యిందువదన
నీకుం డైంకర్యంబు సేయం గోరి వివాహమంగళప్రశస్తం బయినయొక్కసందే
శంబు విన్నవింపు మని పుత్రైంచె నవధరింపుము. 1705
- సీ. వీనిగుణములు క శ్రీ శ్రేద్రియంబులు సోఁక, దేహతాపంబులు శ్రీ దీటి పోవు
నేనీశుభాకార శ్రీ మీక్షింపఁ గన్నుల, కఖిలార్థంబు శ్రీ గలుగుచుండు
నేనీచరణసేవ శ్రీ లేప్రాద్దు చేసిన, భువనోన్నతత్వంబు శ్రీ బొండఁ గలుగు
నేనీలసన్నామ శ్రీ మేప్రాద్దు భక్తితోఁ, దడవిన బంధసం శ్రీ తతులు వాయు !
తే. నట్టిసియందు నాచిత్త శ్రీ మనవరతము, నచ్చియున్నది నీయాన శ్రీ నాన లేదు
కరుణఁ జూడుము కంసారి శ్రీ ఖిలవిచారి, శ్రీయృతాకార మానినీ శ్రీ చిత్తవోర.
- శా. ధన్యు లోకమనోభిరాముఁ గులవి శ్రీ ద్యాయూపతారుణ్యసా
జన్యశ్రీబలదానశౌర్యకరుణా శ్రీ సంతోభితుఁ నిన్ను నే
కన్యలో గోరరు కోరదే మును రమా శ్రీ కాంతాలలామంబు రా
జన్యానేకపసింహ నావలననే శ్రీ జన్మించెనే మోహముల్. 1707
- ఉ. శ్రీయృతమూర్తి యోపురుష శ్రీ సింహమ సింహముపాలిసాముగో
మాయువు గోరుచందమున శ్రీ మత్తుండు చైద్యుండు నీపదాంబుజ
ధ్యాయని యైననన్ను వడిఁ శ్రీ దాఁ గొనిపోయెద నంచు నున్నవాఁ
డాయధమాధముం డెఱుంగఁ శ్రీ డద్భుత మైనభవప్రేతాపమున్. 1708
- మ. వ్రతముల్ దేవగురుద్విజన్తబుధనే శ్రీ వల్ దానధర్మాదులు
గతజన్మంబుల నీశ్వరుఁ హరి జగ శ్రీ త్కల్యాణుఁ గాంక్షించిచే
సితినేని వసుదేవనందనుడు నా శ్రీ చిత్తేశుఁ డాఁ గాక ని
ర్జితు లై పోదురు గాక సంగరములోఁ శ్రీ జేదీశముఖ్యాధముల్. 1709

- ఉ. అంకిలి సెప్ప లేదు చతుః క రంగబలంబులతోడ నెల్లి యో
పంకజనాభ సీపు శిశు క పాలజరాసుతులక జయించి నా
వంకకు వచ్చి రాక్షసవి క వాహమునక భవదీయశౌర్యమే
యుంకువ సేసి కృష్ణ పురు క షోత్తమ చేకొని పొమ్ము వచ్చెదన్. 1710
- సీ. లోపలిసాధంబు క లోన వ ర్తింపంగఁ, దే వచ్చునే నిన్నుఁ క దెత్తు నేనిఁ
గావలివారలఁ క గలబంధువులఁ జంపి, కాని తే రా దని క కమలనయన
భావించి తేని ను క పాయంబు సెప్పెద, నాలింపు కులదేవ క యాత్రజేసి
నగరంబు వెలువడినగజాతకును మ్రొక్కఁ, బెండ్లికి మునుపడఁ క బెండ్లికూతు
తే. నెలమి మావారు పంపుదురేను నట్ల, పురము వెలువడి యేతెంచిభూతనాథు
సతికి మ్రొక్కంగసీవునానమయమందు, వచ్చికొనిపొమ్ము నన్నునకవార్యచరిత.
- మ. ఘను లాత్మీయతమోనివృత్తికొఱకై క గౌరీశుమర్యాద నె
వ్వనిపాదాంబుజతోయమందు మునుఁగక క వాంఛింతు రే నట్టిసి
యనుకంపక విలసింపనేని వ్రతచ క ర్యక నూఱుజన్మంబులక
నినుఁ జింతించుచుఁ బ్రాణముల్ విడిచెదక క నిక్కంబు ప్రాణేశ్వరా. 1712
- సీ. ప్రాణేశ నీమంజు క భావలు విన లేని, కర్లరంధ్రంబుల క కలిమి యేల
పురుషరత్నమ సీపు క భోగింపఁగా లేని, తనులతవలనిసాం క దర్శ మేల
భువనమోహన నిన్నుఁ క బొడగానఁగాలేని, చక్షురింద్రియముల క సత్త్వ మేల
దయిత నీయధరామ్మ క తం బానఁగా లేని, జిహ్వకు ఫలరస క సిద్ధి యేల
- ఆ. నీరజాతనయన క నీవనమాలికా, గంధ మబ్బులేని క ఘ్రాణ మేల
ధన్యచరిత నీకు క దాస్యంబు సేయని, జన్మమేల యెన్ని క జన్మములకు. 1713
- వ. అని యిట్లు రుక్మిణీదేవి పుత్తెంచినసం దేశంబును రూపసౌందర్యాదివిశేషంబు
లును బ్రోహ్లాండు హరికి విన్నవించి క ర్తవ్యం బెద్ది సేయ నవధరింపు మని
సవర్ణనంబుగా మఱియు ని ట్లనియె. 1714
- సీ. పల్లవవైభవా క స్పదములు పదములు, కనకరంభాతిర క స్కారు లూరు
లరుణ ప్రభామనో క హరములు కరములు, కంబుసౌందర్యమం క గళము గళము
మహితభావాభావ క మధ్యంబు మధ్యంబు, చక్షురుత్సవదాయి క చన్నుదోయి
పరిహసితార్ధేందు క పటలంబు నిటలంబు, జితమ త్తమధుకర క క్రేణి వేణి
- ఆ. భావజాశుగముల క ప్రాపులు చూపులు, కుసుమశరనివింటి క కొమలు బొమలు
చిత్తతోషణములు క చెలువభాషణములు, జలజనయనముఖము క చంద్రసఖము.
- ఉ. ఆయెలనాఁగ నీకుఁ దగు క సంగనకుం దగు దీప్త మాయుపా
ధ్యాయులయాన పెండ్లి యగుఁ క దప్పదు జాడ్యము లేల సీపు నీ
తోయమువారిఁ గూడుకొని క తోయరుహాననఁ దెత్తు గాని వి
చ్చేయము శత్రులక నుఱుము క సేయము సేయము శోభనం బిలన్. 1716

శ్రీకృష్ణుండు కుండినగరంబునకు రథారూఢుం డై చనుట.

వ. అని యిట్లు పలికినబ్రాహ్మణునివలన విదర్భరాజతనయ పుత్రైంచినసందేశంబును
రూపసాందర్యాదివిశేషంబులును విన నవధరించి నిజకరంబున నతనికరంబు పట్టి
నగుచు నయ్యాదవేంద్రుం డి ట్లనియె. 1717

ఉ. కన్నియమీద నాతలఁపు శ్ర గాఢము కూరుకు రాదు రేయి నా
కెన్నడు నావివాహము స శ్ర హింపక రుక్మి దలంచుకీడు నే
మున్నె యెఱుంగుదుం బరుల శ్ర మూఁక వధించి కుమారిఁ దెత్తు వి
ద్యన్నుత మ్రాను ద్రచ్చి నవ శ్ర వహ్నిశిఖి వడిఁ దెచ్చుకైవడిన్. 1718

క. వచ్చెద విదర్భభూమికి, జొచ్చెద భీష్మకునిపురము శ్ర సురుచిరలీలం
దెచ్చెద బాలక ప్రేల్చిడి, వచ్చెద నడ్డంబు రిపులు శ్ర వచ్చినఁ బోరన్. 1719

వ. అని పలికి రుక్మిణీదేవిపెండ్లి నక్షత్రంబు దెలిసి తనపంపున రథసారథియైనదారు
కుండు సైన్యసుగ్రీవ మేఘపుష్పవలాహకంబు లనుతురంగంబులఁ బూన్చి రథ
మాయత్తంబు సేసి తెచ్చిన నమోఘమనోరథుండై హరి దాసును బ్రాహ్మణుం
డును రథారోహణంబు సేసి యేకరాత్రంబున నానర్తక దేశంబులు గడచి విద
ర్భదేశంబునకుం జనియె నందుఁ గుండినపురిశ్వరుం డైనభీష్మకుండు కొడుకునకు
వశుండై కూతు శిశుపాలునకిత్తు నని శోభనోద్యోగంబులు సేయించె నప్పడు.

సీ. రచ్చలు క్రంతలు శ్ర రాజమార్గంబులు, విపణిదేశంబులు శ్ర విశదములుగఁ
జేసిరి చందన శ్ర సిక్తతోయంబులు, గలయంగఁ జల్లిరి శ్ర కలువడములు
రమణీయవివిధతో శ్ర రణములుఁ గట్టిరి, సకలగృహంబులు శ్ర సక్కఁ జేసి
కర్పూరకుంకుమా శ్ర గరుధూపములు వెట్టి, రతివలు పురుషులు శ్ర నన్ని యెడల

ఆ. వివిధవస్త్రములను శ్ర వివిధమాల్యాభర,ణానులేపనముల శ్ర నమరి యుండి
రఖలవాద్యములుమహాప్రీతిమ్రొయించి,రుత్సవమున నగర శ్ర మొప్పి యుండె.

వ. అంత నాభీష్మకుండు విహిత ప్రకారంబునం బిత్తదేవతల నర్పించి బ్రాహ్మణులకు
భోజనంబులు వెట్టించి మంగళాశీర్వాచనంబులు సదివించి రుక్మిణీదేవి నభిషిక్తం
జేసి వస్త్రయగళభూషితం గావించి రత్నభూషణంబు లిడం జేసి ఋగ్వేదాన్నా
మాధర్వణమంత్రంబుల మంగళాచారంబు లొనరించి భూసురులు రక్షాకరణం
బు లాచరించిరి పురోహితుండు గ్రహశాంతికొఱకు నిగమనిగదితన్వాయంబున
హోమంబుఁ గావించె మఱియు నారాజు దంపతుల మేలుకొఱకుఁ దిలధేనుకల
ధాతకనకచేలాదిదానంబులు ధరణీదేవతల కొసంగె నయ్యవసరంబున. 1722

మ. భటసంఘంబులతో రథావళులతో శ్ర భద్రేభయాధంబుతోఁ
బటువేగాన్నిరఘోటకవ్రజముతో శ్ర బంధుప్రియశ్రేణితోఁ
గటుసంరంభముతో విదర్భతనయం శ్ర గైకొందు నంచుక విశం
కటవృత్తిం జనుదెంచె జైద్యుండు గడుక శ్ర గర్వించి యవ్వీటికిన్. 1723

ఉ. బంధులఁ గూడి కృష్ణబల శ భద్రులు వచ్చినఁ బాటఁ దోలి ని
ర్మంధరవృత్తిఁ జైద్యునికి శ మానినిఁ గూర్చెద మంచు నుల్లస
త్సింధురవీరరథ్యరథ శ సేనలతోజనుడెంచి రా జరా
సంధుఁడు దంతవక్త్రుఁడును శ సాల్వవిమారకపౌండ్రకాదులున్. 1724

వ. మఱియు నానాదేశంబులరాజు లనేకు లేతెంచి రందు శిశుపాలు నెదుర్కొని
పూజించి భీష్మకుం డొక్కనివేశంబున నతని విడియించె నంత నావృత్తాం
తంబు విని. 1725

చ. హరి యొకఁ డేగినాఁడు మగ శ భాదులు చైద్యహితానుసారు లై
సరపతు లెందఁ జేనిఁ జని శ నారు కుమారికఁ దెచ్చుచోటసం
గర మగుఁ దోడు గా వలయుఁ శ గంసవిరోధికి నంచు వేగ దా
నరిగె హలాయుధుండు కమ శ లాక్షునిజాడ ననేకసేనతోన్. 1726

క. ఆలోపల నేతమున, నాలోలవిశాలనయన శ యగురుక్మిణి త
న్నాలోకలోచనుఁడు హరి, యాలోకము సేసి కదియఁ శ డని శంకిత యై. 1727

శా. లగ్నం బెల్లి వివాహముం గదిసె నే శ లా రాఁడు గోవిందుఁ డు
ద్విగ్నంబయ్యెడి మానసంబు వినెనో శ వృత్తాంతమున్ బ్రాహ్మణుం
డగ్నిద్యోతనుఁ డేటికిం దడసె నా శ యత్నంబు సిద్ధించునో
భగ్నంబై చనునో విరించికృత మే శ బృంగిం బ్రవర్తించునో. 1728

మ. ఘనుఁ డాభూసురుఁ డేగెనో నడుమ మా శ ర్గత్రాంతఁ డై చిక్కెనో
విని కృష్ణుం డిది తప్పుగాఁ దలఁచెనో శ విచ్చేసెనో యీశ్వరుం
డనుకూలింపఁ దలంచునో తలఁపఁడో శ యార్యామహాదేవియున్
నను రక్షింప నెఱుంగునో యెఱుంగదో శ నాభాగ్య మె ట్లున్నదో. 1729

వ. అని వితర్కించుచు. 1730

ఉ. పోఁ డను బ్రాహ్మణుండు యదు శ పుంగవువీటికి వాసుదేవుఁడున్
రాఁ డను నింకఁ బోయి హరి శ ర మ్ముని చీరెడియిష్టబంధుఁడున్
లే డను రుక్మికిం దగవు శ లే దిటఁ జైద్యున కిత్తు నంచు ను
న్నాఁ డను గౌరి కీశ్వరికి శ నావలసం గృప లేదు నే డనున్. 1731

ఉ. చెప్పదు తల్లికిం దలఁపుఁ శ జిక్కు దిశల్ దరహాసచంద్రికం
గప్పదు వక్త్రతామరస శ గంధసమాగతభృంగసంఘమున్
రొప్పదు నిద్రఁ గైకొన దు శ రోజపరస్పరసక్తహారముల్
విప్పదు కృష్ణమార్గగత శ వీక్షణపంక్తులు ద్రిప్ప దెప్పుడున్. 1732

చ. తుడువదు కన్నులన్ వెడలు శ తోయకణంబులు కొప్పుఁ జక్కఁగా
ముడువదు నెచ్చెలిం గదిసి శ ముచ్చటకుంజన దన్న మేమియుం

గుడువదు నీరముం గొనదు శ కూరిమిఁ గీరముఁ జేరి పద్యమున్
నొడువదు వల్లక్కిగఱవి శ నోదము సేయదు డాయ దన్యులన్.

1733

- సీ. మృగనాభి యలఁదదు శ మృగరాజమధ్యమ, జలముల నాడదు శ జలజగంధి
ముకురంబు నూడదు శ ముకురసన్నిభముఖ, పువ్వులు దుఱుమదు శ పువ్వుబోడి
వనకేళి గోరదు శ వనజాతలోచన, హంసంబుఁ బెంపదు శ హంసగమన
లతలఁ బోషింపదు శ లతికాలలితదేహ, తొడవులు తొడువదు శ తొడవుతొడవు
ఆ. తిలక మిడదు నుదుటఁ శ దిలకిసీతిలకంబు, కమలగృహముఁ జొరదు శ కమలహస్త
గారవించి తన్నుఁ శ గరుణఁ గైకొన వన, మాలి రాఁడు తగవు శ మాలి యనుచు.
వ. మఱియును.

1735

మ. మలఁగున్ మెల్లనిగాలికిఁ బటురట శ న్నత్తద్విరేఫాలికిం
దలఁగున్ గోయలమ్రోతకై యలఁగు ను శ ద్యత్కిరసంభాషలం
గలఁగున్ వెన్నెలవేడిమిన్ నలఁగు మా శ కందాంకురచ్ఛాయకుం
దొలఁగుం గొమ్మ మనోభవానలశిఖా శ దోదూయమానాంగి యై.

1736

వ. ఇట్లు హరిరాక కెదురుచూచుచు సకలప్రయోజనంబులయందును విరక్తయై
మనోజానలంబునం బొగిలెడిమగువకు శుభంబుఁ జెప్పవిధంబున వామలోచన
భుజంబు లదరె సంతఁ గృష్ణునియోగంబున వేగంబున బ్రాహ్మణుండు సనుదెం
చిన నతనిముఖలక్షణం బుపలక్షించి యాకలకంఠి మహాత్మింతతోడ నకుంఠి
త యై మొగంబునం జిఱునగవు నిగుడ నెదురు సని నిలువంబడిన బ్రాహ్మణుం
డి ట్లనియె.

1737

ఉ. మెచ్చె భవద్గుణోన్నతి క శ మేయధనావళు లిచ్చె నాకుఁ దా
వచ్చె సుదర్శనాయుధుఁడు శ నాఁడె సురాసురు లెల్ల నడ్డ మై
వచ్చిన నైన రాక్షసవి శ వాహమునం గొనిపోవు నిన్ను నీ
సచ్చరితంబు భాగ్యమును శ సర్వము నేడు ఫలించె గన్యకా.

1738

వ. అనిన వైదర్భి యి ట్లనియె.

1739

మ. జలజా తేక్షణుఁ దోడితెచ్చితివి నా శ సందేశముం జెప్పి నన్
నిలువంబెట్టితి నీకృత్ బ్రతికితి శ నీయంతపుణ్యాత్మకుల్
గలరే దీనికి నీకుఁ బ్రత్యుపకృతిం శ గావింప నే నేర సం
జలిఁ గావించెద భాసురాన్వయమణి శ సద్బంధుచింతామణి.

1740

వ. అని నమస్కరించె సంత రామకృష్ణులు దనకూతురివాహంబునకు వచ్చుట
విని తూర్వఘోషంబులతో నెదుర్కొని విధ్యుక్తప్రకారంబునం బూజించి
మధుపర్కంబు లిచ్చి వివిధాంబరాభరణంబులు మొదలైనకానుక లొసంగి
భీష్మకుండు బంధుజనసేనాసమేతులైనవారలకుఁ దూర్ణంబున సకలసంపత్సరిపూ

ర్ణంబులైన నివేశంబులు కల్పించి విడియించె నిట్లు గూడినరాజుల కెల్లను వయో
వీర్యబలవిత్తంబు లెట్లట్ల కోరినపదార్థంబు లెల్ల నిచ్చించి పూజించె నంత విదర్భ
పురంబు ప్రజలు హరిరాక విని వచ్చి చూచి సేత్రంజలులం దదీయవదనకమల
పానంబు సేయుచు.

1741

మ. తగు సీచక్రి విదర్భరాజనుతకుం శ దధ్యంబు వైదర్భియుం
దగు సీచక్రికి నింతమంచి దగునే శ దాంపత్య మీయిద్దఱుం
దగులం గట్టిన బ్రహ్మ నేర్పరి గదా శ దర్పాహతారాతి యై
మగఁ డౌఁ గావుతఁ జక్రి యారమణికి శ మా పుణ్యమూలంబునఁ.

1742

వ. అని పలికి రాసమయంబున.

1743

సీ. సన్నద్ధులై బహు శ శత్రుసమేతులై, బలసి చుట్టును వీర శ భటులు గొలువ
ముందఱు నుపహార శ ములు కానుకలు గొంచు, వర్ణంబులై వార శ వనిత లేగఁ
బుష్పగంధాంబర శ భూషణకలితలై, పాడుచు భూసుర శ భార్య లరుగఁ
బణవమర్దశశంఖ శ పటహకాహళవేణు, శరీర్ధ్వనుల మిన్ను శ పిక్కటిలగఁ

ఆ. దగిలి సఖులు గొలువఁ శ దల్లులు బాంధవ, సతులుఁ దోడ రాగ శ సవినయముగ
నగరు వెడలి నడచెనగజాతకును మ్రొక్క, బాల చికురపిపితృఫాల యగుచు.

వ. మఱియు నూతమాగధవందిగాయకపాతకజను లంతంత నభినందించుచుం జను
దేర మందగమనంబున ముకుంద చరణారవిందంబులు డెందంబునఁ దలంచుచు
నిందుధరసుందరీమందిరంబు చేరి సలిధారాధాతకరచరణారవింద యై వార్చి
శుచి యై గౌరీసమీపంబునకుం జనియెనంత ముత్తైదువలగు భూసురోత్తములభా
ర్యులు భవసహిత యైనభవానికి మజ్జనంబు గావించి గంధాక్షతంబు లిడి వస్త్ర
మాల్యభూషణాదుల నలంకరించి ధూపదీపంబు లొసంగి నానావిధోపహారం
బులు సమర్పించి కానుక లిచ్చి దీపమాలికల నివాళించి రుక్మిణీదేవిని మ్రొ
క్కించి రప్పడు.

1745

సీ. నామనంబున స శ నాతనులైనయమూమహేశులఁ
బురాణదంపతుల శ మేలు భజింతుఁ గ దమ్మ మేటివె
వయాంబురాశివి గ శ దమ్మ హరిం బలిఁ జేయు మమ్మ నిఁ
నమ్మినఁగారి కెన్నయను శ నాశము లేదు గదమ్మ యాశ్వరీ.

1746

వ. అని గౌరీదేవికి మ్రొక్కి పతులతోడం గూడినబ్రాహ్మణభార్యలకు లవణాపూ
సంజులును దాంబూలకంఠసూత్రంబులును నిక్షుదండంబులు నిచ్చి రుక్మిణీదేవి
వారలం బూజించిన.

1774

ఆ. వార బుత్సహించి శ వల నొప్ప దీవించి, సేస లిడిరి యువతి శ శిరమునందు
సేస లెల్ల దాల్చి శ శివవల్లభకు మ్రొక్కి, మాననియతి మాని శ మగువ వెడలె.

వ. ఇట్లు మేఘమధ్యంబు వెలువడి విలసించుక్రిక్కారుమెఱుంగుతెఱుంగున మృగ

ధరమండలంబు నిర్గమించి చరించుమృగంబుచందంబునఁ గమలభవన రక్తకుంఠె
 త్తినజవనికమటుంగు డెరలిపాడనూపిన మోహినిదేవతకైవడి దేవదానవసంఘాత
 కరతలనవ్యాపనవ్యసమాకృత్యమాణ పన్న గేంద్ర పాశపరివలయితపర్యాయపరి
 భ్రాంతమంధరాచలమంధానమధ్యమానఘూర్ణితఘుమఘుమాయిత మహార్ణవమ
 ధ్యంబుననుండి చనుదెంచునిందిరాసుందరీవైభవంబున బహువిధప్రభాభాసమాన
 యై యిందుధరగేహినిమందిరంబు వెలువడి మానసకాసారహేమకమలకాననవి
 వారమాణమదమరాశంబుభంగి మందగమనంబునఁ గనకకలశయుగళసంకాశ
 కర్ణశపయోధరభారపరికంప్యమానమధ్య యై రత్నముద్రికాలంకృతం బైనకెం
 గేల నొక్కసఖిలలామంబుకైదండ గొని రత్ననివహసమంచితకాంచనకర్ణపత్రమ
 యాఖంబులు గండభాగంముల నర్తనంబులు సలుప నరవిందపరిమళకుతూహలా
 వల్లిర్ణమత్తమధుకరంబులమాడ్కి నరాశంబు లైనకుంతలజాలంబులు ముఖమం
 డలంబునం గ్రంధుకొన సుందరమందహాసరోచులు దిశలందు బాలచంద్రికా
 సౌందర్యంబు నావహింప సధరబింబఫలారుణమరీచిమాలికలు రదనకుందకుట్ట
 లంబుల కనురాగంబు సంపాదింప మనోజాతకేతనసన్నిభంబైనపయ్యెడకొంగు
 దూఁగ సువర్ణమేఖలాఘటితమణికిరణపటలంబు లకాలశక్రచాపజనకంబులై మెఱి
 యఁ జెఱకువిలుతుం డొర వెఱికి వాడియిడి జలిపించిన ధగద్ధగాయమానంబు
 లగుబాణంబులవగిది సురుచిరవిలోకననికరంబులు రాజవీరులహృదయంబులు
 భేదింప శింజానమంజుమంజీరనినదంబులు చెవులపంపులు సేయఁ బడనంచా
 రంబున హరిరాక కెదురుచూచుచు వీరమోహినియై చనుదెంచునయ్యంబున.

మ. అలిసీలాలకఁ బూర్ణచంద్రముఖ నేత్ర కాక్షిం బ్రవాళాధరం
 గలకంఠి నవపల్లవాంఘ్రియుగళం న గంధేభకుంభస్తనిం
 బులినశ్రోణి నిభేంద్రయాన నరుణాం న భోజాతహస్తా మహా
 త్వలగంధి మృగరాజమధ్యఁ గని వి న్రాంతాత్మలై రందఱున్. 1750

వ. మఱియు నయ్యంతిదరహాసలజ్జావలోకనంబులం జిత్తంబు లేమఱి ధైర్యంబులు
 దిగనాడి గాంభీర్యంబులు విడిచి గౌరవంబులు మఱచి చేష్టలు మనఁగొని
 టుక లుడిగి యాయుధంబులు దిగవైచి గజతురగరథారోహణంబులు సేయ
 నేరక రాజు లెల్ల నేలకు వ్రాలి రా యేణిలోచన తనవామకరనఖంబుల నలకంబు
 లు దలంగం ద్రోయుచు నుత్తరీయంబు చక్క నొత్తుచుఁ గడగంటిచూపులం
 గ్రమంబున నారాజలోకంబు నాలోకించుచు. 1751

మ. కనియెక్ రుక్మిణి చంద్రమండలముఖం న గంఠీరవేంద్రావల
 గ్ను నవాంభోజదళాక్షుఁ జారుతరవ న్తు మేఘసంకాశదే
 హు నగారాతిగజేంద్రహస్తనిభబా న హుం జక్రిఁ బీతాంబర
 ఘనభూషాన్వితం గంబుకంఠ విజయో న్తక్రంతుఁ జగన్తోహనున్. 1752

శ్రీకృష్ణుండు శత్రురాజులు చూచుచుండ రుక్మిణీదేవిని గొనిపోవుట.

వ. కని తదీయరూపవయోలావణ్యవైభవగాంభీర్యచాతుర్యతేజోవిశేషంబులకు సం
తసింది మనోభవశరాక్రాంత యై రథారోహణంబు గోరు చున్నవరారో
హం జూచి పరిపంథిరాజులోకంబు నూచు చుండ మందగమనంబున గంధసింధు
రంబులీలం జనుడెంచి ఫేరవంబులనడిమిభాగంబు గొని చనుకంఠీరవంబుకైవడి
నిఖలభూపాలగణంబుల గణింపక తృణీకరించి రాజకన్యకం దెచ్చి హరి తన
రథంబుమీఁద నిడికొని భూనభోంతరాశంబులు నిండ శంఖంబు పూరించుచు
బలభద్రుండు తోడ నడవ యాదవవాహినీపరివృతుం డై ద్వారకానగరమా
ర్గంబు వట్టి చనియె నంత జరాసంధవశు లయినరాజు లందఱు హరిపరాక్రమం
బు విని సహింప నోపక. 1753

మ. ఘనసింహంబులకీర్తి సీచమృగముల్ శ గైకొన్న చందంబునకొ
మనకీర్తుల్ గోని బాల దోడ్కొనుచు ను శ న్నాదంబుతో గోపకుల్
సనుచున్నా రదె శౌర్య మెన్నటికి మీ శ శస్త్రాస్త్రముల్ గాల్పనే
తనుమధ్యక విడిపింప మేని నగరే శ ధాత్రీజనుల్ క్రంతలన్. 1754

వ. అని యొండొరులం దెలుపుకొని రోషంబులు హృదయంబుల నిలుపు కొని సం
రంభించి తనుత్రాణంబులు వహించి ధనురాదిసాధనంబులు ధరియించి పంతం
బు లాడి తమతమచతురంగబలంబులం గూడికొని జరాసంధాదులు యదువీరుల
వెంటనంటి తాడి నిలునిలుం డని ధిక్కరించి పలికి యుక్కు మిగిలి మహీధరం
బులమీఁద సలిలధారలు గురియుధారాధరంబులచందంబున బాణవర్షంబులు
గురిసిన యాదవసేనలం గల దండనాయకులు కోదండంబు లెక్కిడి గుణంబులు
మ్రోయించి నిలువంబడి రప్పడు. 1755

క. అరిబలభటసాయకముల, హరిబలములు గప్పబడిన శ నడరెడుభీతికొ
హరిమధ్య సిగ్గుతోడను, హరివదనముఁ జూచెఁ జకిత శ హరిణేక్షణ యై. 1756

వ. ఇట్లు చూచిన. 1757

క. చొచ్చెద రదె యదువీరులు, వచ్చెద రరిసేన లెల్ల శ వైరులు పెలుచక
నొచ్చెదరును విచ్చెదరును, జచ్చెదరును నేడు చూడు శ జలజాతాక్షి. 1758

వ. అని రుక్మిణీదేవిని హరి యూఱడించె నంత బలభద్రప్రముఖు లైనయదువీరులు
ప్రళయవేళల మిన్నునం బన్ని బలుపిడుగు లడరించుపెను మొగులులవడు
వున జరాసంధాదిపరిపంథిరాజచక్రంబుమీఁద నవక్రపరాక్రమంబున శిఖ
శిఖాసంకాశనిశితశిలీముఖనారాచభల్లప్రముఖంబు లై నబహువిధబాణపరంపరలు
గురియ నదియును విదళితమ త్రమాతంగంబును విచ్చిన్నతురంగంబును విభిన్న
రథవరూఢంబును వినిహతపదాతియాథంబును విఖండితవాహవారణరథారో
హణమస్తంబును విశకలితవత్సోమధ్యకర్ణకంఠకపోలహస్తంబును విస్ఫోటిత

కపాలంబును విక్రీర్ణకేశజాలంబులును విపాటితచరణజానుజంఘంబును విదళిత
దంతసంఘంబును విపాటితవీరమంజీర కేయూరంబును విభ్రష్టకుండలకిరీటహా
రంబును విశ్రుతవీరాలాపంబును విదార్యమాణగదాకుంతతోమరఘనశుపట్టిన
ప్రాసకరవాలశూలచక్రచాపంబును వినిపాతితకేతనచ్చత్రచామరంబును విలూన
తనుత్రాణంబును విలీయమానఘోటకసంఘరింఖాసముద్ధూతధరణీపరాగంబును
విసవ్వరథవేగంబును వినివారితసూతమాగధవందివాదంబును వికుంతితహయ
హేమాపటహభాంకార కరటిఘటాఘీంకార రథనేమిపటపటాత్కార తురగనాభి
ఘంటాఘణఘణాత్కార వీరహుంకార భూషణర్ఘుణర్ఘుణాత్కార నిస్సాణధణ
ధణాత్కార మణినూపురక్రేంకార కింకీణీకీణికీణాత్కార శింజీనీటంకార భటపర
స్పరధిక్కారనాదంబును వినిర్భిద్యమానరాజసమూహంబును విద్యమానరక్త
ప్రవాహంబును విశ్రూయమాణభూతభేతాశకలకలంబును విజృంభమాణఘోరవ
కాకగృధ్రకంకాదినంకులంబును బ్రచలితకబంధంబును బ్రభూతపలలగంధంబును
బ్రదీపితమేదోమాంసరుధిరఖాదంబును బ్రవర్తితధాకినీప్రమోదంబునునైయుండె
నప్పడు.

1759

చ. మగిడి చలించి పాటుచును ; మాగధముఖులు గూడి యొక్కచో
వగచుచు నాలిఁ గోల్పడిన శ్ర వానిక్రియం గడు వెచ్చ నూర్పుచున్
మొగమున దప్పి దేరఁ రమ శ్ర ముందఱఁ బొక్కుచు నున్నచైద్యుతో
బగతురచేతిలోఁ బడక శ్ర ప్రాణముతోడత నున్నవాడవే.

1760

వ. అని మతియును.

1761

ఆ. బ్రతుకవచ్చు నొడలఁ శ్ర బ్రాణంబు లుండిన, బ్రతుకు గలిగెనేని శ్ర భార్య గలదు
బ్రతికి తీవు భార్యకట్టు దయ్య మెఱుంగఁ, వగవవలదు చైద్య శ్ర వలదు వలదు.

వ. వినము దేహధారి స్వతంత్రుండు గాఁడు జంత్రగానిచేతిజంత్రపుబామ్మకైవడి
నీశ్వరతంత్రపరాధీనుం డై సుఖదుఃఖంబులందు నర్తనంబులు సలుపుఁ దొల్లి
యేను మధురాపురంబుమీఁదఁ బదియేడుమాటులు పరాక్రమంబున విడిసి చక్రి
చేతం బరాజితబలచక్రండు నై కామపాలుచేతం బట్టువడి గృష్ణుండు కరుణసేసి
విడిపించిన వచ్చి కన్యక నిరుపదిమూఁడఁజూహింబులం గూడిగొని పదునెనిమి
దవమాటు దాడిసేసి శత్రులం దోలి విజయంబు సేకొంటి నెట్టిజయాపజయం
బులందు హర్షశోకంబుల నెన్నండునుం జెంద దైవయుక్తం బయినకాలంబునం
జేసి లోకంబులు పరిభ్రమించు చుండు నదియునుం గాక.

1763

మ. తమకుం గాలము మంచి దైన మనలం శ్ర దైలోక్యవిఖ్యాతవి
క్రములన్ గెల్పిరి యాదవుల్ హరిభుజా శ్ర గర్వంబునన్ నేడు కా
లము మేలై చనుదెంచెనేని మనమున్ శ్ర లక్షించి విద్యేషులన్
సమరతోణి జయింప మింతపన్నికై శ్ర శంకింప నీ కేటికిన్.

1764

వ. అని యిట్లు జరాసంధుండు నతనియొద్దిరాజులును శిశుపాలునిపరితాపంబు నివారింపి తమతమభూములకుఁ జనిరి శిశుపాలుండు ననుచరసేనాసమేతుం డై తన నగరంబునకుం జనియె నంత రుక్మి యనువాఁడు కృష్ణుండు రాక్షసవివాహంబు నం దనచెలియలిం గొనిపోవుటకు సహింపక యేకాక్షోహిణీబలంబుతోడ సమర సన్నాహంబునం గృష్ణుని వెనుతవిలి పోవుచు దససారథితో ని ట్లనియె. 1765

ఉ. బల్లిదు నన్ను భీష్మజన శ పాలకుమారకుఁ బిన్నఁ జేసి నా చెల్లెలి రుక్మిణిం గొనుచుఁ శ జిక్కినినిక్కపుబంటువోలె నీ గొల్లఁడు వోయెడిగఁ రథముఁ శ గూడఁగఁ దోలుము తేజితోల్లస దృల్లపరంపరకొ మదముఁ శ బాపెడఁ జూపెద నాప్రతాపమున్. 1766

వ. అని యిట్లు రుక్మి యనువాఁడు హరికొలంది యెఱుంగక సారథి నదలించి రథంబుఁ గూడం దోలించి గోపాలక వెన్నముచ్చ నిమిషమాత్రంబు నిలు నిలు మని తిరస్కరించి బలువింట నారి యెక్కించి మూడువాడితూపుల హరి నొప్పించి యి ట్లనియె. 1767

సీ మాసరివాడవా శ మాపాపఁ గొనిపోవ, నేపాటి గలవాడ శ వేది వంశ మెందు జన్మించితి శ వెక్కడఁ బెరిగితి, వెయ్యది నడవడి శ యెవ్వఁ డెఱుంగు మానహీనుడవీవు శ మర్యాదలునులేవు, మాయ గైకొనికాని శ మలయ రావు నిజరూపమున శత్రు శ నివహంబుపై బోవు, వసుధేశుడవు గావు శ వావి లేదు

ఆ. కొమ్మ నిమ్మ నీవు శ గణరహితుండవు, విడువు విడువవేని శ విలయకాల శిఖిశిఖాసమాన శ శితశిలీముఖముల, గర్వ మెల్లఁగొందుఁ శ గలహమందు. 1768

వ. అని పలికిన నగధరుండు నగి యొక్క బాణంబున వానికోదండంబు ఖండించి యాఱుశరంబుల శరీరంబు దూఱ నేసి యెనిమిదివిశిఖంబుల రథ్యంబులం గూల్చి రెండమ్ముల సారథిం జంపి మూడువాడితూపులఁ గేతనంబుఁ ద్రుంచి మఱి యు నొక్కవిల్లందినం దునిమి వెండియు నొక్కధనువు పట్టిన విదళించి క్రమంబునం బరిఘపట్టినశూలచర్తాసిశక్తితో మరంబులు ధరియించినం దునుకలు చేసి క్రమ్మఱ నాయుధంబు లెన్ని యెత్తిన నన్నియు శకలంబులు గావించె నంతటఁ దనివి సనక వాడు రథంబు డిగ్గి ఖడ్గహస్తం డై దవానలంబుపయింబడుమిడుత చందంబునం గదిసిన ఖడ్గవచంబులు చూర్ణంబులు చేసి మెఱుంగులు చెదర నడిదంబు వెఱికి జళిపించి వానిశిరంబు తెగ వ్రేయ గమకించి నడచు చున్న నడ్డంబు వచ్చి రుక్మిణీదేవి హరిచరణారవిందంబులు పట్టుకొని యి ట్లనియె. 1769

మ త్రకోకిలము. నిన్ను నీశ్వరు దేవ దేవుని శ నిర్ణయింపగ లేక యో సన్ను తామరకీర్తిశోభిత శ సర్వలోకశరణ్య మా యన్న యీతఁడు నేడు నేని మ శ హాపరాధము నీయెడగ నన్ను మన్ననసేసి కావు మ శ నాథనాథ దయానిధి. 1770

- మత్తకోకిలము. కల్ల లే దని విన్నవించుట శ గాదు వల్లభ యీతనిం
బ్రల్లదుం దెగఁ జూచితేనియు శ భాగ్యవంతుల మైతి మే
మల్లుఁ డయ్యె ముకుందుఁ డీశ్వరుఁ శ డంచు మోదితు లైనమా
తల్లిదండ్రులు పుత్రశోకముఁ శ దాల్చి చిక్కుదు రీశ్వరా. 1771
- మ. అని డగ్గుత్తికతో మహాభయముతో శ నాకంపితాంగంబుతో
వినతశాంతముఖంబుతో శ్రుతిచల శ ద్వేషకలాపంబుతోఁ
గనుదోయిఁ జడిగొన్న బాష్పములతోఁ శ గన్యాలలామంబు మొ
క్కిన రుక్తిం దెగ వ్రేయఁ బోక మగిడెం శ గృష్ణుండు రోచిష్టుఁ డై. 1772
- వ. ఇట్లు చంపక బావా రమ్మని చిటునగవు నగుచు వానిం బట్టి బంధించి గడ్డం
బును మీనంబును దలయును రేవులు వాఱఁ గొటిగిన విరూపింజేసె నంత యదు
వీరులు పరస్పరంబులం బారఁ దోలి తత్సమీపంబునకు వచ్చిరప్పుడు హతప్రా
ణుం డై కట్టువడి యున్నరు క్తింజూచి కరుణచేసి బలభద్రుండు బంధంబులు విడిచి
హరి డగ్గఱి యి ట్లనియె. 1773
- క. తల మనక భీష్మనందను,తలయును మూతియును గొఱుగఁ శ దగవే బంధుం
దలయును మూతియు గొఱుగుట,తలఁ దఱుగుటకంఠెఁ దుచ్చితరము మహాత్మా.
- క. కొందఱు రిపు లని కీడును, గొందఱు హితు లనుచు మేలు శ గూర్చువు నిజమీ
వందరయందును సముడవు, పొందఁగ నే లయ్య విషమ శ బుద్ధి ననంతా. 1775
- వ. అని తర్జించి పలికి రుక్మిణీదేవి నుపలక్షించి యి ట్లనియె. 1776
~~సహోదరునిభంగమునకు ఖిన్న యగురు క్మిణీదేవిని బలభద్రుం డూరార్చుట.~~
- శా. తోడంబుట్టినవానిభంగమునకుఁ శ దుఃఖించి మాకృష్టు నె
గ్గాడం జూడకు మమ్మ పూర్వభవక శ ర్షాధీన మై ప్రాణులం
గీడుకా మేలును జెందు లేఁ డొకఁడు శి శ్రీంపంగ రక్షింప నీ
తోడంబుట్టువు కర్త శేషపరిభూ శ తుం డయ్యె నేఁ డియ్యెడన్. 1777
- క. చంపెడిదోషము గలిగినఁ, జంపఁ జనదు బంధుజనులఁ శ జను విడువంగాఁ
జంపిన దోషము సిద్ధము, చంపను మఱి యేల మున్న శ చచ్చినవానిన్. 1778
- ఆ. బ్రహ్మచేత భూమి శ పతుల కీధర్మంబు
కల్పితంబు రాజ్య శ కాంక్షఁజేసి
తోడిచూలు నయినఁ శ దోడఁ బుట్టినవాడు
చంపు చుండుఁ గూర శ చరితుఁ డగుచు. 1779
- క. భూమికి ధనధాన్యములకు, భామలకును మానములకుఁ శ బ్రాభవములకుం
గామించి మీఁదు గానక, శ్రీమదమున మానధనులు శ చెనకుదు రొరులన్.
- వ. వినుము దేవమాయంజేసి దేహాభిమానులైనమానవులకుఁ బగవాడు బంధుం
డుదాసీనుం డనుమోహంబు సిద్ధం బయి యుండు జలాదులయందుఁ జంద్రనూ

ర్యాదులును ఘటాదులందు గగనంబును బెక్కుయి కానంబడుభంగి దేహధారుల కందఱికి నాత్మ యొక్కండయ్యను బెక్కుండై తోచు నాద్యంతంబులు గలయీ దేహంబు ద్రవ్యప్రాణగుణాత్మకం బయి యాత్మయందు నవిద్యచేతఁ గల్పితం బై దేహిని సంసారంబునం ద్రిప్పు సూర్యుండు తటస్థుడై యుండఁ బ్రకాశమానంబు లయినదృష్టిరూపంబులుంబోలె నాత్మ తటస్థుండై యుండఁ దేహేంద్రియంబులు ప్రకాశమానంబు లగు నాత్మకు వేటొక్కటితోడ సంయోగవియోగంబులు లేవు వృద్ధిక్షయంబులు చంద్రకళలకు గాని చంద్రునికి లేనికైవడి జన్మనాశంబులు దేహంబునకుం గాని యాత్మకుఁ గలుగ నేరవు నిద్రవోయినవాఁ డాత్మను విషయఫలానుభోగంబు నేయించు తెఱంగున నెఱుక లేనివాఁడు నిజముకానియర్థంబునందుననుభవంబు నొందుచుండుఁగావున. 1781

క. అజ్ఞానజ మగుశోకము, విజ్ఞానవిలోకనమున శ్ర విడువుము నీకుం
బ్రజ్ఞావతికిం దగునే, యజ్ఞానులభంగి వగవ శ్ర సంభోజముఖి. 1782

వ. ఇట్లు బలభద్రునిచేతఁ దెలుపంబడి రుక్మిణీదేవి దుఃఖంబు మాని యుండె నట
రుక్మి యనువాడును బ్రాణావశిష్టుండై విడువంబడి తనవిరూపభావంబునకు
నెరియుచు హరిని గెలిచికాని కుండినపురంబు సొర నని ప్రతిజ్ఞ చేసి తత్పుర
సమీపంబున నుండె నివ్వధంబున. 1783

~~అజ్ఞాన~~ శ్రీకృష్ణుండు రుక్మిణీదేవిని పెండ్లియాడుట.

క. రాజీవలోచనుఁడు హరి, రాజసమూహముల గెలిచి శ్ర రాజస మొప్పఁ
రాజత యగుతనపురికిని, రాజాననఁ దెచ్చె బంధు శ్ర రాజి నుతింపన్. 1784

వ. అంత నయ్యాదవేంద్రునినగరంబు సమారబ్ధివాహకృత్యంబును బ్రవర్తమాన
గీతవాద్యనృత్యంబును బ్రతిగృహాలంకృతవిలసితాశేష సరనాశీవర్గంబును బరి
ణయమహోత్సవసమాహూయ మానమహీపాలగజఘటాగండమండల దానసలిల
ధారాసిక్తమార్గంబునుబ్రతిద్వారమంగళాచారసంఘటితక్రముకకదళికా కర్పూర
కుంకుమాగరుధూపదీపపరిపూర్ణ కుంభంబును విభూషితసకలగృహవేదికాకవాట
గేహళీ స్తంభంబునువిచిత్ర కుసుమాంబర రత్నతోరణ విరాజితంబును సముద్ధూత
కేతనవిభ్రాజితంబును నై యుండె నయ్యవసరంబున. 1785

మ. ధ్రువశీర్తి హరి పెండ్లియాడె నిజచే శ్ర తోహరిణి మానవై
భవగాంభీర్యవిహారిణి నిఖిలసం శ్ర పత్కారిణి సాధుబాం
ధవసత్కారిణి బుణ్యచారిణి మహా శ్ర దారిద్ర్యసంహారిణి
సువిభూషాంబరధారిణి గుణవతి శ్ర చూడామణి రుక్మిణిన్. 1786

క. సతులుం దారులు జారులు, హితమతిఁ గానుకలు దెచ్చి శ్ర యిచ్చిరి కరుణో
న్నతవర్ధిష్టులకును మా, నితరోచిష్టులకు రుక్మి శ్ర ణీ కృష్ణులకున్. 1787

క. హరి పెండ్లికిఁ గై కేయక, కురు స్పంజయ యదు విదర్భ శ్ర కుంతినరేంద్రుల్

పరమానందముఁ బొందిరి, ధరణీశులలోన గాఢ శ్రీ తాత్పర్యములన్. 1788

క. హరి యీతెఱఁగున రుక్మిణి, నరుదుగఁ గొనివచ్చి పెండ్లి శ్రీ యాడుట విని దు
మృగకృత్య మనుచు వెఱఁ గం,దిరి రాజులు రాజసతులు శ్రీ దిక్కుల నెల్లన్.

ఆ. అనఘ యాదిలక్ష్మి శ్రీ యైనరుక్మిణితోడఁ గ్రీడ సలుపు చున్న శ్రీ కృష్ణుఁ జూచి
పట్టణంబులోని శ్రీ ప్రజలుల్లసిల్లిరి, పీఠు లగుచు ముక్త శ్రీ భీతు లగుచు. 1790

వ. అని చెప్పి. 1791

క. కువలయరతౌతత్సర, కువలయదశసీలవర్ణ శ్రీ కోమలదేహీ

కువలయనాథశిరోమణి, కువలయజనవినుత విమల శ్రీ గుణసంఘాతా. 1792

మాలిని. సరసిజనిభహస్తా శ్రీ సర్వలోక ప్రశస్తా

నిరుపమశుభమూర్తి శ్రీ నిర్మలారూఢకీర్తి

పరహృదయవిదారీ శ్రీ భక్తలోకోపకారి

గురుబుధజనతోషీ శ్రీ ఘోరదైతేయశోషీ.

1793

గద్యము. ఇది శ్రీపరమేశ్వరకరుణాకలితకవితావిచిత్ర కేసనమంత్రిపుత్ర సహజ
పాండిత్య పోతనామాత్య ప్రణీతం బైన శ్రీమహాభాగవతం బనువురాణంబునందు
దేవకీదేవివివాహంబును గగనవాణీశ్రవణంబును గంధోద్రేకంబును వసుదేవ
ప్రార్థనంబును యోగమాయా ప్రభావంబును బలభద్రుజన్మంబును బ్రహ్మాది
సురస్తోత్రంబును గృష్ణావతారంబును ఘోషప్రదేశంబును యోగనిద్రాచరి
తంబును నందపుత్రోత్పత్తివంబును బూతనాసంహారంబును శకటభంజనంబును
దృఢావర్తమరణంబును గర్గాగమనంబును నారాయణాది నామనిర్దేశంబును
బాలకీడయును మృద్భక్షణంబును వాసుదేవ వదనగహ్వరవిలోక్యమానచరా
చరసమస్తలోకవిలోకనంబును నవనీతచౌర్యంబును యశోదారోషంబును
సలూఖలబంధనంబును నర్జునతరుయుగళనిపాతనంబును నలకూబరమణిగ్రీవుల
శాపవిమోక్షణంబును బృందావనగమనంబును వత్సపాలనంబును వత్సాసుర
వధయును బకదనుజవిదారణంబును నఘాసురమరణంబును వత్సాపహరణం
బును నూతనవత్సబాలకకల్పనంబును బ్రహ్మవినుతియు గోపాలనంబును
గార్దభాసురదమనంబును గాలీయఘ్నిమర్దనంబును గరుడకాలీయనాగవిరోధకథ
నంబును బ్రలంబాసురహింసనంబును దవానలపానంబును వర్షర్షువర్షనంబును
శరత్కాలలక్షణంబును వేణువిలాసంబును హేమంతసమయసమాగమంబును
గోపకన్యాచరితహవిష్యవ్రతంబును గాత్యాయనీసేవనంబును వల్లభీవస్త్రాపహర
ణంబును విప్రవనితాదత్తాన్న భోజనంబును నింద్రయాగనివారణంబును నంద
ముకుందసంవాదంబును బర్వతభంజనంబును బాషాణసలిలవర్షంబును గోవర్ధ
నోద్ధరణంబును వరుణకింకరుండు నందునిం గొనిపోయిన హరి తెచ్చుటయును
వేణుపూరణంబును గోపికాజనఘోషనిర్గమనంబును యమునాతీరవనవిహరణం

బును గృహంతర్ధానంబును ఘోషకామినీగణపరిదేవనంబును గోపికాన్వేషణంబును గోపికాగీతలును హరిప్రసన్నతయును రాసక్రీడనంబును జల కేళియును సర్పరూపకుం డయినసుదర్శనవిద్యాధరుండు హరిచరణతాడనంబున నిజరూపంబు వడయుటయును శంఖశూచుం డనుగుహ్యకుని వధించుటయును వృషభాసురవిదళనంబును నారదవచనంబున హరిజన్మకథ యెఱింగి కంసుండు దేవకీ వసుదేవుల బద్ధులం జేయుటయును ఘోటకాసురుం డయినకేళి యనుదనుజుని వధించుటయును నారదస్తుతియును వ్యోమదానవమరణంబును నక్రూరగమనంబును నక్రూరరామకృష్ణులసల్లాపంబును ఘోషనిర్గమంబును యమునా జలాంతరాళంబున నక్రూరుండు హరివిశ్వరూపంబు గాంచుటయు నక్రూరస్తవంబును మధురానగరప్రవేశంబును రజకవధయును వాయుకమాలాకారసన్తానంబును గుబ్బాప్రసాదకరణంబును ధనుర్భంగంబును గంసుదుస్స్వప్నంబును గువలయాపీడపీడనంబును రంగస్థలప్రవేశంబును జాణూరముష్టికులవధయును గంస వధయునువసుదేవ దేవకీబంధమోక్షణంబును నుగ్రసేను రాజ్యస్థాపనంబునురామకృష్ణులు సాంధీవునివలన విద్య లభ్యసించుటయును సంయమనీనగరగమనంబును గురువుత్రదానంబును నుద్ధవునిఘోషయాత్రయును భ్రమరగీతలును గుబ్బావాసగమనంబును గరినగరంబునకు నక్రూరుండు సని కుంతీదేవి నూరార్పుటయుఁ గంసభార్యలగున స్త్రీప్రాస్తులు జరాసంధునకుం గంసుమరణం బెఱింగించుటయు జరాసంధునిదండయాత్రయును మధురానగరనిరోధనంబును యుద్ధంబున జరాసంధుండు సప్తదశవారంబులు పలాయితుం డగుటయును నారద ప్రేరేతుం డై కాలయవనండు మధురపై దాడివెడలుటయును ద్వారకానగర నిర్మాణంబును మధురాపురనివాసులం దనయోగబలంబున హరి ద్వారకానగరంబునకుం దెచ్చుటయును గాలయవనండు హరివెంట జని గిరిగుహయంచు నిద్రితుం డైనముచుకుండునికోపదృష్టివలన నీ ఆగుటయును ముచుకుండుండు హరిని సంస్తుతి చేసి తపంబునకుం జనుటయును జరాసంధుండు క్రమ్మరి రామకృష్ణులపై నేతెంచుటయును బ్రవర్షణపర్వతారోహణంబును గిరిదహనంబును గిరి డిగ్గ నుఱికి రామకృష్ణులు ద్వారకానగరంబునకుం జనుటయును రుక్మిణీ జననంబును రుక్మిణీసందేశంబును వాసుదేవాగమనంబును రుక్మిణీగ్రహణంబును రాజలోకపలాయనంబును రుక్మి యనువానిభంగంబును రుక్మిణీకల్యాణంబును ననుకథలం గల దశమస్కంధంబునందుఁ బూర్వభాగము.

1794

ఓం త త్సత్ బ్రహ్మర్షిణ మస్తు.

శ్రీ రస్తు.

శ్రీరామచంద్రాయ పరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రీమదాంధ్రమహాభాగవతము.

దశమస్కంధము - ఉత్తరభాగము.

కర పరిశోషితర

త్నాకర కమనీయగుణగ శ ణాకర కారు

ణ్యాకర భీకరశరధా

రాకంపితదానవేంద్ర శ రామనరేంద్రా.

1

వ. మహనీయగుణగరిష్ఠు లగునమ్ముని శ్రేష్ఠులకు నిఖిలపురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుం డైననూతుం డి ట్లనియె నట్లు ప్రాయోపవిష్టుం డైనపరీక్షిన్న రేంద్రుండు రుక్మిణీపరిణయానంతరంబున నైనకథావృత్తాంతం బంతయు వినిపింపు మనిన శుకయోగీంద్రుం డి ట్లనియె.

2

ఉ. తామరసాక్షునంశమున శ దర్పకుఁ డీశ్వరుకంటిమంటలం దా మును దగ్ధుఁ డై పిదపఁ శ దత్తరమేళుని దేహలబ్ధికై వేమఱు నిష్ఠఁ జేసి హరి శ వీర్యమునం బ్రభవించె రుక్మిణీ కామినిగర్భమం దసుర శ ఖండనుమాటటమూర్తియో యనన్.

3

వ. అంత నాడింభకుండు ప్రద్యుమ్నుం డనుపేర విఖ్యాతుం డయ్యె నాశిశువు సూతికాగృహంబునం దల్లిపొదిగిట నుండం దనకు శత్రుం డని యెఱింగి శంబరుం డనురాక్షసుండు దనమాయాబలంబునం గామరూపి యై వచ్చి కొనిపోయి సముద్రంబులో వైచి తనగృహంబునకుం జనియె నంత నాశాబకుండు జలధి జలంబున దిగంబడ నొడిసి యొకమహామీనంబు మ్రింగె నందు.

4

క. జాలిఁ బడి పాటుజలచర, జాలంబులఁ బోవనీక శ చని రోషాగ్ని జ్వాలలు నిగుడఁగ నూరక, జాలంబులు వైచి పట్టు శ జాలరు లంతన్.

5

వ. సముద్రంబులోన నామీనంబును దత్తహచరంబు లై నమీనంబులనుం బట్టికొని తెచ్చి శంబరునకుం గానుకఁగా నిచ్చిన నతండు వండి తెం డని మహానస గృహంబునకుం బరిచిన,

6

- క. రాజునగరియడబాలలు, రాజీవముకడుపు వచ్చి శ రాజనిభాస్యున్
రాజశిశువుఁ గని చెప్పిరి, రాజీవదళాక్షి యైన శ రతికి నరేంద్రా. 7
- వ. అంత నారదుండు వచ్చి బాలకునిజన్మంబును శంబరోద్యోగంబును మీనోదర
ప్రవేశంబునుం జెప్పిన విని యారతి మాయావతి యనుపేర శంబరునియింటఁ
బాతివ్రత్యంబు సలుపుచు దహనదగ్ధుం డయినతనపెనిమిటి శరీరధారణంబు
సేయుట కెదురుచూచుచున్నయది గావున నయ్యర్చకుండు దర్పకుం డని తెలిసి
మెల్లన పుత్రార్థి యైనతెఱంగున శంబరునియనుమతి వడసి సూపకారుల
యొద్ద నున్నపాపనిం దెచ్చి పోషించు చుండె నాకుమారుండును శీఘ్రకాలం
బున నారూఢయావనుం డై. 8
- క. సుందర మగుతనరూపము, సుందరు లొకమాటు దేటి శ చూచినఁ జాలున్
సౌందర్య మేమి చెప్పను, బొందెద మని డాయబుద్ధిఁ శ బుట్టించు నృపా. 9
- సీ. చక్కనివారల శ చక్కఁడనంబున, కుపమింప నెవ్వఁడు శ యోగ్యుఁ డయ్యె
మిక్కిలితపమున శ మెఱయునంబికకు నై, శంకరు నెవ్వఁడు శ సగము సేసె
బ్రహ్మత్వమునఁ బొంది శ పరఁగువిధాతను, వాణిక్తై యెవ్వఁడు శ వాఁడి చెటిచె
వేయిఁడఁగులతోడి శ విబుధలోకేశుని, మూర్తికి నెవ్వఁడు శ మూల మయ్యె
తే. మునులతాలిమి కెవ్వఁడుశమ్ములునూపు, మగలమగువల నెవ్వండుశమరులుకొలుపుఁ
గునుమధనువున నెవ్వండుశగొనువిజయము, చిగురువాలున నెవ్వండుశచిక్కుపఱుచు.
- వ. అని తన్ను లోకులు వినుతించుప్రభావంబులు గలిగి పద్మదళలోచనుండును
బ్రలంబబాహుండును జగన్తోహనాకారుండు నైనపంచబాణునిం గని లజ్జాహాస
గర్భితంబు లైనచూపులం జూచుచు మాయావతి సురతభ్రాంతిఁ జేసినం జూచి
ప్రద్యమ్ముం డి ట్లనియె. 11
- మత్తకోకిలము. నాతనూభవుఁ డీతఁ డంచును శ నాన యించుక లేక యో
మాత నీ విది యేమి నేఁ డిటు శ మాతృభావము మాని సం
ప్రీతిఁ గామినిభంగిఁ జేసెదు శ పెక్కువిభ్రమముల్ మహా
ఖ్యాతవృత్తికి నీకు ధర్మము శ గాదు మోహము సేయఁగాన్. 12
- వ. అనిన రతి యి ట్లనియె నీవు నారాయణనందనుండ వైనకందర్పుండవు పూర్వ
కాలంబున నేను నీకు భార్యనైనరతిని నీవు శిశు వై యుండునెడ నిర్దయుం డై
దొంగిలి తల్లిం దొఱంగఁ జేసి శంబరుండు కొనివచ్చి నిన్ను నీరధిలోవైచిన నొ
క్కమీనంబు మ్రొగెమీనోదరంబు వెడలి తీవు మీఁదటికార్య మాకర్ణింపుము.
- క. మాయావి వీడు దుర్జతి, మాయఁడు సంగరములం ద శ మర్జుల గెలుచున్
మాయీకరణమున వీనిక, మాయింపుము మోహనాది శ మాయలచేతన్. 14
- మత్తకోకిలము. పాపకర్మఁడు వీడు నిన్నిట శ పట్టి తెచ్చిన లేచి నా

పాప, డెక్కడఁ బోయెనో సుతుఁ య బాపితే విధి యంచుఁ దాఁ
గ్రేపుఁ బాసినగోవుభంగిని య భన్న యై వడి గాఢసం
తాప యై నిను నోచి కాంచిన య తల్లి కు య్యడ కుండునే.

15

వ. అని పలికి మాయావతి మహానుభావుం డైనప్రద్యుమ్నునికి సర్వశత్రుమాయా
వినాశిని యయినమహామాయావిద్య సుపదేశించె నివ్వధంబున.

16

మ. గురుమాయారణవేది యై కవచి యై య కోదండి యై బాణి యై
హరిజం డోరినికాట వైచిత్రీవి నాఁ య డంభోనిధిఁ నన్ను ఘో
రరణాంభోనిధి వైతు నిన్ను నిదె వే య ర మ్మంచుఁ జీర్ణమనో
హరదివ్యాంబరు సుల్ల సద్దనుజనే య నాడంబరుక శంబరున్.

17

చ. అదలిది యిట్లు కృష్ణసుతుఁ య డాడిననిష్ఠరభావణంబులం
బదహత మై వడిం గవియు య పన్నగరాజముఁ బోలి శంబరుం
డదరుచు లేచి వచ్చి గద య నచ్యుతనందను ప్రే సె సుజ్జ్వల
ద్భిదురకఠోరఘోషసమ య భీషణనాదము సేసి యార్బుచున్.

18

క. దనుజేంద్రుడు ప్రేసినగదఁ, దనగదచే బాయ నడిచి య దనుజులు బెదరక
దనుజాంతకునికుమారుడు, దనుజేశునిమీఁద నార్చి య తనగద వై చెన్.

19

వ. అంత నారక్కసుండు వెక్కసం బగురోసంబునఁ దనకుఁ దొల్లి మయుం డెఱిం
గించినదైతేయమాయ నాశ్రయించి మింటికి నెగసి పంచబాణునిపై బాణ
వర్షంబు గురిసిన నమృహారథుండు నొచ్చియు సంచలింపక మచ్చరంబున సర్వ
మాయావినాశిని యైనసాత్త్వికమాయం బ్రయోగించి దనుజునిబాణవృష్టిని
వారింఁచె మఱియు వాడు భుజగగుహ్యకపిశాచమాయలు పన్ని నొప్పించిన
నన్నియుం దప్పించి.

20

క. దండధరమూర్తిఁ గైకొని, యెం డాడక చక్రినూనుఁ య దుగ్రతరాసిఁ
ఖండించె శంబరునితలఁ, గుండలకోటిరమణులు య కుంభిని రాలన్.

21

క. చిగురాకడిదపుధారను, జగములఁ బరవశముసేయు య చలపాదికి దొ
డ్డగునుక్కడిదంబునఁ దన,పగతుం దెగ ప్రేయు పెంత య పని చింతింపన్.

22

క. బెగడుచు నుండఁగ శంబరుఁ, దెగడుచుఁ బూవింటిజోదు య ధీరగుణంబుల్
పొగడుచుఁ గురిసిరి ముదమున, నెగడుచుఁగుసుమములముసురు య నిర్జరు లధిపా.

~~అంత~~ రతీదేవి ప్రద్యుమ్నసహిత యై గగనమార్గంబున ద్వారకకుఁ బోవుట.

వ. ఇట్లు శంబరుని వధియించి విలసించు చున్నయించువిలుకానిం గొంచు నాకాశ
చారిణి యైనయారతీదేవి గగనపథంబుఁ బట్టి ద్వారకానగరోపరిభాగంబునకుం
బనుదెంచిన.

24

ఆ. మెఱుంగుదీఁగెతోడి య మేఘంబుకై వడి, నువిదతోడ మింట య నుండి కదలి
యరుగుదెంచె మదనుఁడంగనాశతములు, మెలఁగు చున్నలోనియ మేడకడకు.

25

- మ. జలదశ్యామః బ్రలంబబాహుయుగళుం శ జంద్రాననుక్ నీలసం
కులవక్త్రాలకుః బీతవాసు ఘనవ శ్ త్సాన్ సింహమధ్యుక్ మహా
త్పలపత్రేక్షణ మందహాసలలితుం శ బంచాయుధుక్ నీరజా
క్షులు దా రేమటిపాటు చూచి హరి యం శ చుం డాగి రయ్యెయెడన్. 26
- క. కొందఱు హరి యగు నందురు, కొందఱు చిహ్నములు కొన్ని శ కొన్ని హరికి లే
వందురు మెల్ల నె తెలియుద, మందురు మరుఁజూచి కొంద శ బలలు గుము లై.
- క. హరి యని వెనుచని పిదపఁ, హరిఁ బోలెడువాఁడుగాని శ హరి గాఁ డనుచుఁ
హరిమధ్య లల్లనల్లన, హరినందను డాయ వచ్చి శ రాశ్చర్యమునన్. 28
- ఉ. అన్నులు సేర వచ్చి మరు శ నందఱుఁ జూడఁగ దాను వచ్చి సం
పన్నగుణాభిరామ హరి శ పట్టపుడేవి విదర్భపుత్రి క్రేఁ
గన్నుల నాకుమారకుని శ కైవడి నేర్పడఁ జూచి బోఁటిలోఁ
జన్నులు సేఁప నిట్లనియె శ సంభ్రమదైన్యము లుల్లసిల్లఁగన్. 29
- శా. ఈ కంజేక్షణుఁ డీ కుమారతిలకుం శ డీయిందుబింబాననుం
డీ కంఠీరవమధ్యుఁ డిచ్చటికి సేఁ శ డెం దుండి యేతెంచెనో
యీ కల్యాణునిఁ గన్నభాగ్యవతి ము శ న్నేనోములన్ నోఁచెనో
యే కాంతామణియందు ¹వీరి కనెనో శ యేకాంతుఁ డీకాంతునిన్. 30
- శా. అళి నాతోలుచూలిపాపనికి బో శ రాఘడించి నే నూతికా
శాలామధ్యవిశాలతల్పగత నై శ చన్నిచ్చి నిద్రింప నా
బాలున్ నాచనుఁబాలకుం జెఱిచి యే శ పాపాత్ము లేత్రోవ ము
న్నేలీలం గొనిపోయిరో శిశువుఁ దా శ సేతల్లి రక్షించెనో. 31
- క. కొడుకఁడు నాపొదిగిటిలోఁ, జెడి పోయిననాటనుండి శ చెలియా తెలియం
బడ దేవార్తయు నతఁ డేవడువున నెచ్చోట నిలిచి శ వర్తించెడినో. 32
- క. ఇందాఁక వాడు బ్రతికిన, సందేహము లేదు దేహ శ చాతుర్యవయ
స్సాందర్యంబులు లోకులు, వందింపఁగ నితనియంత శ వాఁడగుఁ జుష్టి. 33
- మ. అతివా సిద్ధము నాటిబాలకున కీ శ యాకార మీవర్ణ మీ
గతి యీహాసవిలోకనస్వరము లీ శ గాంభీర్య మీకాంతి వీఁ
డతఁడే కాఁ దగు నున్నవారలకు నా శ యాత్మేశుసారూప్యసం
గతి సిద్ధింపదు వీనియందు మిగులం శ గౌతూహలం బయ్యెడిన్. 34
- క. పొదలెడి ముదమునఁ జిత్తము, గదలెడి నాయెడమమూఁపు శ గన్నులవెంటం
బ్రదిలెడి నానందాశ్రులు, మెదలెడిఁ బాలిండ్లఁ బాలు శ మే లయ్యెడినో. 35
- వ. అని డోలాయమానమానస యై వితర్కించుచు. 36
- క. తనయుఁడనినొడువఁ దలచును, దనయుఁడు ²గాకున్న మిగులఁ శ దతిగొనిసవతుల్

తను నగియెద రని తలచు న,తనుసంశయ మలమిగొనఁగఁ శ దనుమధ్య మదిన్.

వ. ఇట్లు రు క్షిణీదేవి విచారించు చుండ లోపలి నగరికావలివారివలన విని కృష్ణుండు దేవకీవసుదేవులం దోడ్కొని చనుదెంచి సర్వజ్ఞుం డయ్యు నేమియు వివరింపక యూర కుండె నంత నారదుండు చనుదెంచి శంబరుండు కుమారునిం గొనిపోవుట మొదలైనవార్త లెఱింగించిన. 38

క. చచ్చినబాలుండు గ్రమ్మఱి, వచ్చినక్రియ వచ్చెఁ బెక్కు శ వర్ష ములకు నీ సచ్చరితు నేడు గంటిమి, చెచ్చెర ము న్నెట్టితపము శ సేయంబడెనో. 39

వ. అని యంతఃపురకాంతలును దేవకీవసుదేవరామకృష్ణులును యథోచితక్రమంబున నాదంపతుల దివ్యాంబరాభరణాలంకృతుల సత్కరించి సంతోషింబిరి రుక్మిణీదేవియు నందనుం గౌగిలించుకొని. 40

శ్రా. అన్నా నా చనుఁ బాపి నిన్ను దనుజుం శ డంభోనిధి వైచేనే యెన్నే వర్షము లయ్యెఁ బాసి సుత నీ శ వేరితి జీవించి యే సన్నాహంబున శత్రు గెల్చితివో యా శ శ్చర్యంబు సంధిల్లఁజి నెన్నుం గాంచితి నింతకాలమునకు శ నే ధన్వతం జెందితిన్. 41

వ. అని కొడుకువలన సంతోషించి కోడలిగుణంబులు కైవారంబులు సేసి వినోదిం చు చుండె నంత ద్వారకానగరంబు ప్రజలు విని హర్షించి రండు. 42

క. సీరిపెనిమిటిపుత్రకుఁ డగు,మరుఁ గని హరిఁ జూచినట్ల శ మాతలు దమలోఁ గరఁగుదు రఁట పరకాంతలు, మరుఁ గని మోహంధకార శ మగ్నులుగారే. 43

వ. అని చెప్పి శుకుం డి ట్లనియె. 44

~~క.~~ శ్రీకృష్ణుండు లోకాపవాదనివృత్తికొఱకు శమంతకమణి దెచ్చుట. ~~క.~~

క. సత్రాజిత్తు నిశాచర,శత్రునకుం గీడు సేసి శ సద్విషయముతోఁ బుత్రి శమంతకమణియును, మైత్రిం గొని తెచ్చి యిచ్చె శ మనుజాధీశా. 45

వ. అనిన విని రాజు ట్లనియె. 46

ఆ. శౌరి కేమితప్పు శ సత్రాజితుండు సేసె, కూతు మణిని నేల శ కోరి యిచ్చె నతని కెట్లు గలిగె శ నాశమంతకమణి, విప్రముఖ్య నాకు శ విస్తరింపు. 47

వ. అనిన విని శుకయోగివర్యుం డి ట్లనియె సత్రాజిత్తనవాడు సూర్యునకు భక్తుం డై చెలిమిసేయ నతనివలన సంతసించి సూర్యుండు శమంతకమణినిచ్చె నామణి కంతంబున ధరియించి సత్రాజితుండు భాస్కరునిభంగి భాసమానుండై ద్వారకా నగరంబునకు వచ్చిన దూరంబున నతనిం జూచి జనులు మణిప్రభాపటలతేజో హృతదృష్టు లయి సూర్యుం డని శంకించి వచ్చి హరి కి ట్లనిరి. 48

క. నారాయణ దామోదర, నీరజదళనేత్ర చక్రి శ నిఖలేశ గదా ధారణ గోవింద నమ,స్కారము యదుపుత్ర నిత్య శ కల్యాణనిధి. 49

మ. దివిజాధీశ్వరు లిచ్చయింతురు గదా శ దేవేశ నిజాడ యా

దవవంశంబున గూఢమూర్తివి జగత్త్రాణుండ నై యుండఁగా
భవదీయాకృతిఁ జూడ నేఁ డిదె రుచి శ్రుచ్ఛన్నదిగ్భాగుఁడై
రవియో నీరజగర్భుడో యొకఁడు నే శ్రు రక్ష వచ్చె మార్గంబునన్.

50

వ. అని యిట్లు పలికిన మూఢజనులం జూచి గోవిందుండు నగి మణిసమేతుం డైన
సత్రాజితుండు గాని సూర్యుండు గాఁ డని పలికె నంత సత్రాజితుండు శ్రీయుతం
బయి మంగళాచారసంచారం బైనతనగృహంబునకుం జని మహీసురులచేతనిజ
దేవతామందిరంబున నమ్మణిశ్రేష్ఠంబు ప్రవేశంబు సేయించె నదియును బ్రతి
దినంబు నెనిమిదిబారుపులసువర్ణంబు గలిగించు చుండు.

51

క. ఏరా జేలేడువసుమతి, నారత్నము పూజ్యమాన శ్రమగు నక్కడ రో
గారిష్టసర్వమాయిక, మారీదుర్భిక్షభయము శ్రమాను నరేంద్రా.

52

క. అమ్మణి యాదవవిభునకు, నిమ్మని హరి యడుగ నాతఁ శ్రీ డీక ధనేచ్ఛం
బొమ్మని పలికెను జక్రికి, నిమ్మణి యీ కున్న మీఁద శ్రీ నే మా ననుచున్.

53

వ. అంత.

54

చ. అడరెడువేడ్కఁ గంతమున శ్రీ నమ్మణిఁ దాల్చి ప్రసేనుఁ డొక్కనాఁ
డడవికి ఘోరవన్యమృగ శ్రీ యారతి నేఁగిన వానిఁ జంపి పై
పడి మణిఁ గొంచు నొక్కహరి శ్రీ పాఱఁగ దాని వధించి డాసి యే
ర్పడఁ గనె జాంబవంతుండు ప్ర శ్రీ భాత్తదిగంతము నాశమంతమున్.

55

క. కని జాంబవంతుఁ డామణిఁ, గొనిపోయి సమీపశైల శ్రీ గుహఁ జొచ్చి ముదం
బునఁ దనకూరిమినుతకును, ఘనకేళికందుకంబు శ్రీ గాఁ జేసె నృపా.

56

వ. అంత సత్రాజితుండు తనసహోదరుం డైనప్రసేనునిం గానక దుఃఖించుచు.

57

మ. మణి కంతంబునఁ దాల్చి నేఁ డడవిలో శ్రీ మూవాడు వర్తింపఁగా
మణికై పట్టి వధించినాఁడు హరికి శ్రీ మర్యాద లే దంచు దూ
షణముం జేయఁగ వానిదూషణము గం శ్రీ సద్భంసి యాలించి యే
ప్రణమున్ నాయెడ లేదు నింద గలిగె శ్రీ వారించు షేరితియో.

58

వ. అని వితర్కించి.

59

మ. తనవా రెల్లఁ బ్రసేనుజాడఁ దెలుపం శ్రీ దర్శించుచున్ వచ్చిత
ద్వనవీధిం గనె నేలఁ గూలినమహా శ్రీ శ్వంబుం బ్రసేనుం బ్రసే
నుని హింసించినసంహమున్ మృగపతి శ్రీ నొప్పించి ఖండించి యే
గినభల్లూకము సొచ్చి యున్నగుహయుం శ్రీ గృష్ణుండు రోచిష్టుఁ డై.

60

వ. కని తనవెంట వచ్చినప్రజల నెల్ల గుహాముఖంబున విడిచి సాహసంబున
మహానుభావుం డైనహరి నిరంతరనిబిడాంధకారబంధురం బయి భయంకరం బై
విశాలం బయినగుహాంతరాళంబు సొచ్చి చని యక్కడ నొక్కబాలిక కెదుర
దర్శనీయ కేళికందుకంబుగా వ్రేలం గట్టఁబడినయమ్మణిశ్రేష్ఠంబుఁ గని హరియు

హరింప నిశ్చయించి.

61

(క.) మెల్ల నె పదము లిడుచు యదు, వల్లభుఁ డాశిషువుకడకు శ్ర వచ్చిన గుండెల్ జల్లనఁగ జూచి కంపము, మొల్లంబుగ దానిదాది శ్ర మొఱ వెట్టె నృపా. 62

వ. అంత నాధ్వని విని బలవంతుం డైనజాంబవంతుండు వచ్చితనస్వామి యని కృష్ణు నెఱుంగక ప్రాకృతపురుషుం డని తలంచి కృష్ణునితో రణంబు సేసె నందు. 63

క. పలములకుఁ బోరెడు డే, గలక్రియ శత్రుములఁ దరుల శ్ర గరముల విజయే చ్చల నిరువదియెనిమిదిదిన,ములు వోరిరి నగచరేంద్రముఖ్యుఁడు హరియున్.

క. అడిదములుఁ దరులు విడిగిన, బెడిదము లగుమగతనములఁ శ్ర బిఱుతివక వడిం బిడుగులవడువునఁ బడియెడి, పిడికిటిపోటులను గలన శ్ర బెరసి రిరువురున్. 65

శా. స్పష్టాహంకృతు లుల్లసిల్ల హరియన్ శ్ర భల్లూకలోకేశుఁడున్ ముష్టాముష్టి నహర్నిశంబు జయన శ్ర మ్నాహంబునం బోరుచోఁ బుట్టిం బాసి ముకుందముష్టిహతులం శ్ర బూర్ణ శ్ర మోపేతుఁ డై పిష్టాంగోరుశరీరుఁ డై యతఁడు దా శ్ర భీతాత్ముఁ డై యిట్లనున్. 66

వ. దేవా నిన్నుఁ బురాణపురుషు నధీశ్వరు విష్ణుం బ్రభవిష్ణు నెఱుంగుదుసర్వభూతం బులకుం బ్రాణప్రతాపధైర్యబలంబులు నీవ విశ్వంబునకు సర్గసితిలయంబు లెవ్వ రాచరింతురు వారికి సర్గసితిలయంబులఁ జేయునీశ్వరుండవు నీవ యాత్మకుం బరమాత్మ నీవ యని మఱియును. 67

సీ. బాణగ్ని నెవ్వఁడు శ్ర పఱిపి పయోరాశి, నింకించి బంధించి శ్ర యేపు మాపె బరఁగ నెవ్వఁడు ప్రతా శ్ర పప్రభారాశిచే, దానవగర్వాంధ శ్ర తమన మడఁచెఁ గంజాతములు ద్రెంచుకరిభంగి నెవ్వఁడు, దశకంఠకంఠబృంధములు ద్రుంచె నా చంద్రసూర్యమ్రేయమరు లంకారాజ్యమునకు నెవ్వఁడు విభీషణుని సలిపె తే. నన్ను సేలిసలోకాధి శ్ర నాథుఁ డెవ్వఁ, డంచితోదారకరుణార శ్ర సాద్ధి యెవ్వఁ డాతఁడవు నీవ కావె మృహాత్మా నేడు, మాఱుపడి యెగ్గుసేసితీమఱవవలయు.

వ. అని యిట్లు పరమభక్తుం డైనజాంబవంతుండు వినుతించిన నతనిశరీరనిగ్రహ నివారణంబుగా భక్తవత్సలుం డైనహరి తనకరంబున నతనిమేళు నిమిరి మేళు గంభీరభాషణంబుల ని ట్లనియె. 69

క. ఈమణి మాచే బడె నని, తామసు లొనరించునింద శ్ర దప్పెడుకొఱకై నీమందిర మగుబిలమున, కే మరుదెంచితిమి భల్లు శ్ర కేశ్వర వింటె. 70

వ. అనిన విని సంతసించి జాంబవంతుండు మణియునుం దనకూతు జాంబవతి యను కన్యకామణియునుం దెచ్చి హరికిఁ గానికగా సమర్పించె నటమున్న హరివెంట వచ్చినవారలు బిలంబువాకిటం బండ్రెండుదివంబులు హరిరాక కెదురుచూచి వేసరి వగచి పురంబునకుం జని రంత దేవకీవసుదేవులును రుక్మిణియును మిత్ర బంధుజాతిజనులును గుహ సొచ్చి కృష్ణుండు రాక చిక్క నని శోకించి. 71

- క. దుర్గమ మగుబిలమున హరి, నిర్గతుఁ డై చేరవలయు య నే డని పౌరుల్
వర్గము లై నేవించిరి, దుర్గం గృతకుశలమార్గఁ య దోషితభర్గన్. 72
- క. డోలాయితమానసు లై, జాలింబడి జనులు గొలువఁ య జండిక పలికె
బాలామణితో మణితో, హేలాగతి వచ్చు నంబు య జేక్షణు డనుచున్. 73
- క. యత్నము సఫలం బయిన న, పత్నసమూహములు బెగడఁ య బద్ధాక్షుం డా
రత్నముతోఁ గన్యాజన, రత్నముతోఁ బురికి వచ్చె య రయసున సంతన్. 74
- క. మృతుఁ డైనవాఁడు పునరా, గతుఁ డైనక్రియం దలంచి య కన్యామణిసం
యుతుఁ డై వచ్చిన హరిఁ గని, వితతోత్సవ కౌతుకముల య వెలసిరి పౌరుల్. 75
- వ. ఇట్లు హరి తనపరాక్రమంబున జాంబవతిదేవిం బరిగ్రహించి రాజసభకు సత్రా
జిత్తుం బిలిపించి తద్వృత్తాంతం బంతయు నెఱింగించి సత్రాజిత్తునకు మణి నిచ్చె
నతండును సిగ్గుపడి మణిం బుచ్చుకొని పశ్చాత్తాపంబు నొందుచు బలవద్విరోధం
బునకు వెఱచుచు నింటికిం జని. 76
- క. పాపాత్ములపాపములం, బాపంగా నోపునట్టి య పద్మాక్షునిపై
బాపము గల దని నొడివిన, పాపాత్మునిపాపమునకుం య బారము గలదే. 77
- మ. మితభాషిత్యము మాని యేల హరిపై య మిథ్యాభియోగంబు చే
సితిఁ బాపాత్ముడ నర్థలోభుడను దు య శ్చిత్తుండ మత్తుండ దు
ర్గతి నీదేహముఁ గాల్పనే దురిత మే య మార్గంబునం బాయు నే
గతిఁ గంసారి ప్రసన్నుఁ డై మనుచు నన్ య గారుణ్యభావంబునన్. 78
- ఆ. మణిని గూతుఁ నిచ్చి య మాధవుపదములు, పట్టుకొంటినేని య బ్రతుకు గలదు
సంతసించు నతడు య సదుపాయ మగు నిది, సత్య మితరవృత్తిఁ య జక్కబడదు.
- మ. అని యిబ్బంగి బహుప్రకారముల నే య కాంతకుం డై యింటిలో
దనబుద్ధిం బరికించి నీతి గని న య త్రాజిత్తు సంప్రాప్తశో
భనుఁ డై యిచ్చె విపత్ప్రయోధిశిరికి య భామామనోహారికి
దనుజాధీశవిదారికి హరికి గాం య తారత్నముఁ రత్నమున్. 80
- ఉ. తామరసాక్షుఁ డచ్యుతుఁ డు య దారయశోనిధి పెండ్లియాడె నా
నామనుజేంద్రనందితగు య ణశీలక్షణసత్యభామ ను
ద్దామపతివ్రతాత్వనయ య ధర్మచక్షుతాదయాయతః
కామను సత్యభామచు చు య ఖద్యుతినిర్జితసోమ నయ్యెడన్. 81
- క. మణి యిచ్చినాడు వాసర, మణి నీకును మాకుఁ గలవు య మణులు కుమారీ
మణి చాలు నంచుఁ గృష్ణుండు, మణి సత్రాజిత్తునకును య మరలఁగ నిచ్చెన్. 82
- వ. అంత నక్కడఁ గుంతీసహితు లయినపాండవులు లాక్షగారంబున దగ్గు లై రని
విని నిఖిలార్థదర్శనం డయ్యును గృష్ణుండు బలభద్రసహితుం డై కరినగరం
బునకుం జని కృపవిదురగాంధారిభీష్మద్రోణులం గని దుఃఖోపశమనాలాపంబు

లాడు చుండె నయ్యెడ.

83

~~శతధన్యుడు సత్రాజితుని జంపి మణి సపహరించుట.~~

సీ. జగతీశ వివవయ్య శ తధన్యు బాడగని, యక్రూరకృతవర్త శ లాప్తవృత్తి
మన కిత్తు ననుచు స శ మృతిఁ జేసి తనకూతుఁడు, బద్ధాక్షునకు నిచ్చి శ పాడి దప్పె
ఖలుడు సత్రాజిత్తుగడక నేక్రియనైన, మణిపుచ్చుకొనుము నీశమతముమెఱసి
యని తన్నుఁ బ్రేరేప శ నాశతధన్యుండు, పశువుఁ గటికివాడు శ పట్టి చంపు

ఆ. కరణి నిదురవోవ శ గడఁగి సత్రాజిత్తుఁ, బట్టి చంపి వాని శ భామ తెల్ల
మొలులువెట్టలోభ శ మునఁజేసిమణిఁగొంచు, జనియె నొక్కనాడు శ జనవరేణ్య.

వ. ఇట్లు హతుం డైన తండ్రిం గని శోకించి సత్యభామ యతనిం దైలద్రోణియం
దుఁ బెట్టించి హస్తీపురంబునకుం జని సర్వజ్ఞుం డైనవారికి సత్రాజిత్తుమరణంబు
విన్నవించిన హరియును బలభద్రుండు నీశ్వరు లయ్యును మనుష్యభావంబుల
విలపించి రంత బలభద్రసత్యభామాసమేతుం డై హరి ద్వారకానగరంబునకు
మరలి వచ్చి శతధన్యుం జంపెద నని తలంచిన నెఱింగి శతధన్యుండు ప్రాణభ
యంబునఁ గృతవర్తునింటికిం జని తనకు సహాయుండవు గ మ్మని పలికినం గృత
వర్త యి ట్లనియె. 85

ఉ. అక్కట రామకృష్ణులు మ శ హాత్ములు వారల కెగ్గు సేయఁగా
నిక్కడ నెవ్వఁ డోపు విను శ మేర్పడఁ గంనుడు బంధుయుక్తు డై
చిక్కఁడె మున్ను మాగధుడు శ సేనలతోఁ బదియేడుఁగోయముల్
దిక్కులఁ బాఱఁడే మనకు శ దృష్టము వారలలావు వింతయే. 86

వ. అని యుత్తరంబు చెప్పిన విని శతధన్యుం డక్రూరునింటికిం జని హరితోడిపగ
కుం దోడు గ మ్మని చీరిన సక్రూరుండు (హరిబలపరాక్రమ ధైర్యసైర్యంబు లుగ్గ
డించి మఱియు) ని ట్లనియె. 87

సీ. ఎవ్వఁడు విశ్వంబు శ నెల్ల సలీలుఁ డై, పుట్టించు రక్షించుఁ శ బాలియఁజేయు
నెవ్వనిచేష్టల శ నెఱుంగరు బ్రహ్మఁడు లెవ్వనిమాయ మో శ హించు భువన
మేడెండ్లపాపఁ డై శ యేవిభుఁ డొకచేత, గోరక్షణమునకై శ కొండ నెత్తె
నెవ్వఁడు కూటస్థుఁ శ డిశ్వరుఁ డదృశ్యకర్తుఁ డనంతండు శ గర్వ సాక్షి

తే. యట్టిఘనునకు శౌరికిననవరతము, మ్రొక్కదము గాక విద్యేషకమునకు నేము
వెఱుతుమొల్లమునీవొండు శ వెంటఁబొమ్ము, చాలుఁబదివేలువచ్చె నీశసఖ్యమునను.

వ. అని యి ట్లక్రూరుం డుత్తరంబు వలికిన నమ్మహామణి యక్రూరునొద్ద నునిచి
వెఱచి శతధన్యుండు. తురగారూఢుం డై శతయోజనదూరంబు చనియె గరుడ
కేతనాలంకృతంబైనతే రెక్కి రామకృష్ణులు వెనుచని రంత నతండును మిథిలా
నగరంబుఁ జేరి తత్సమీపవనంబునందు. 89

చ. తురగము డిగ్గి తల్లడము శ తో శతధన్యుడు పాదచారి యై
పరు విడఁ బోకు పోకు మని శ పద్దదళాక్షిణ్యము గూడఁ బాటిభీ
కరగతి వానిమ స్తకము శ ఖండితమై పడ వ్రేసెఁ జక్రముం
బరిహతదైత్యచక్రముఁ బ్ర శ భాచయమోదిత దేవశక్రమున్. 90

వ. ఇట్లు హరి శతధన్యుని వధియించి వానివత్త్రంబులందు మణివెదకి లే కుండుటఁ
దెలిసి బలభద్రునికడకు వచ్చి శతధన్యుం డూరక హతుం డయ్యె మణి లే దనిన
బలభద్రుం డి ట్లనియె. 91

సీ. ఆమణి శతధన్యుఁ శ డపహరించుట సిక్కు, మెవ్వరిచే దాఁప శ నిచ్చినాఁడొ
వేగమ సి వేఁగి శ వెదకుము పురిలోన, వైదేహు దర్శింప శ వాంఛ గలదు
పోయి వచ్చెద సీవు శ పొ మ్మని వీడ్కొని, మెల్లన రాముడు శ మిథిల జొచ్చి
పోయిన జనకుండు శ పొడగని హ్నించి, యెంతయుఁ బ్రియముతో నెదురువచ్చి

తే. యర్ఘ్యపాద్యాదికృత్యంబు శ లాచరించి, యిచ్చయించినవస్తువు శ లెల్ల నిచ్చి
యుండుమనిభ క్తిచేసిననందె ముసలి, కువలయేశ్వరమిథిలలోఁ శ గొన్నియేండ్లు.

వ. అంత దుర్యోధనుండు మిథిలానగరంబునకుం జనుడెంచి జనకరాజుచేత సన్మాని
తుండై. 93

క. చలమున గాంధారేయుడు, లలితగదాయుధకౌశ శ లము నేర్చెఁ దగఁ
హలిచే నాశ్రితనిర్జర, ఫలిచే ద్రైలోక్యవీర శ భటగణబలిచేన్. 94

వ. అట కృష్ణుండును ద్వారకానగరంబునకుం జని శతధన్యునిమరణంబును మణి
లేకుండుటయును సత్యభామకుం జెప్పి సత్యభామాప్రియకరుండు గావున సత్రా
జిత్తునకుం బరలోకక్రియలు సేయించె నక్రూరకృతవర్కలు శతధన్యుమరణంబు
విని వెఱచి ద్వారకానగరంబు వెడలి బహుయోజనదూరభూమికిం జని రక్త్రా
రుండు లేమింజేసి వానలు లేక మహాత్పాతంబులును శరీరమానసతాపంబు
లును ద్వారకానగరవాసులకు సంభవించిన నందులవృద్ధజనులు బెగడి హరి
కి ట్లనిరి. 95

సీ. కమలాక్ష వివవయ్య శ గాశీఘఁ డేలెడి, కుంభిని వానలు శ గురియ కున్నఁ
గోరి శ్వఫలుకుని శ గొనిపోయి యతనికిఁ, గాందిని యనియెడు శ కన్య నిచ్చి
కాశీవిభుండు స శ త్కారంబు సేసిన, వానలు గురిసె నా శ వసుధమీఁద
నాతనిపుత్రకుఁ శ డైనయక్రూరుండు, సంతటివాఁడు మ శ హతపస్వీ

ఆ. మరలి వచ్చె నేని శ మాను నుత్పాతంబు, లెల్ల వాన గురియు శ సీఘ్రమున
దేవ యతనిఁ దోడి శ తెప్పింపు మన్నింపు, మానవలయుఁ బీడ శ మానవులకు.

వ. అని పలుకు పెద్దలపలుకు లాకర్ణించి దూతలంబంపి కృష్ణుం డక్రూరుని రావించి
పూజించి ప్రియకథలు కొన్ని సెప్పి సకలలోకజ్ఞుండు గావున మృదుమధురభాష
ణంబుల సతని కి ట్లనియె. 97

- సీ. తా నేగుతటి శత్రుధన్వండు మణిఁ దెచ్చి, నీయింటఁ బెట్టుట క నిజము దెలిసి :
 నాడ సత్రాజిత్తు క నకుఁ బుత్రకలు లేమి, నతనికిఁ గార్యఁబు క లాచరించి
 విత్తంబు ఋణమును క విభజించుకొనియెడ, రతసిపుత్రిక లెల్ల క సతఁడూ పరుల
 చేత దుర్మరణంబుఁ క జెందినాఁ డతనికై, సత్కర్మములు మీఁడ క జరుపవలయు
- ఆ. మణి గ్రహింపు మీవఁమామన నను నమ్మ, డెలమి బంధుజనులకెల్లఁ జూపు
 మయ్య నీగృహమున. క హాటకవేదికా, సహితమఖము లమరు క సంతతమును.
- వ. అని యిట్లు సామవచనంబులు హరి వలికిన నక్రూరుండు వత్తచ్చన్నం బైన
 మణిం దెచ్చి హరికిచ్చిన. 99

- ఉ. సంతన మంది బంధుజన క సన్నిధికి హరి దెచ్చి చూపె న
 శ్రాంతవిభాసమానఘృణి క జాలఁలాయితభూసభోంతర
 ధ్వాంతము హేమభారచయ క వర్షణవిస్తృతదేవమానవ
 స్వాంతముఁ గీర్తిపూరితది క శావలయాంతిము నా శమంతమున్ 100
- క. చక్రాయధుఁ డీక్రియఁ దన, యక్రూరత్వంబు జనుల కం దఱకును ని
 ర్వక్తముగఁ దెలిసి క్రమృతి, నక్రూరుని కిచ్చె మణిఁ గృ క పాకలితుం డై. 101
- క. ఘనుఁడు భగవంతుఁ డీశ్వరుఁ, డసఘుఁడు మణి దెచ్చి యిచ్చి క నట్టికథనముకా
 వినినఁ బఠించినఁ దలఁచిన, జనులకు దుర్వశముఁ బాప క సంఘముఁ దలఁగున్. 102

శ్రీకృష్ణుం డింద్ర ప్రస్థరంబున కరుగుట.

- వ. అంత నొక్కనాఁడు పాండవులం జూడ నిశ్చయించి సాత్యకి ప్రముఖయాదవులు
 గొలువఁ బురుషోత్తముం డింద్ర ప్రస్థరంబునకుం జనినం బ్రాణంబుం గనిన
 యింద్రియంబులభంగి వా రభిలేశ్వరుం డైనహరిం గని కౌఁగిలించుకొని కృష్ణుని
 దివ్యదేహసంగమంబున నిర్ధూతకల్పఘృ లై యనురాగహాసవిభాసితం బైనము
 కుందముఖారవిందంబు సందర్శించి యానందంబు నొందిరి గోవిందుండును యుధి
 ష్ఠిరభీమసేనులచరణంబులకు నభివందనములు చేసి యర్జును నాలింగనంబున
 సత్కరించి నకులసహదేవులు మ్రొక్కి న గ్రుచ్చియెత్తి యుత్తమవీరంబున నాసీ
 నుం డై యుండె నప్పుడు. 103
- క. చంచద్దనకుచభారా, కుంచిత యై క్రొత్తపెండ్లి క కూతు రగుట నిం
 చించుక సిగ్గు జనింపఁగఁ, బాంచాలతనూజ మ్రొక్కెఁ క బద్ధాక్షునకున్. 104
- వ. అంత సాత్యకి పాండవులచేతం బూజితుండై యొక్క వీరంబున నాసీనుండై యుం
 డై దక్కినయనుచరులును వారిచేతఁ బూజితు లై కొలిచియుండిరి హరియుఁ
 గుంతిదేవికడకుం జని నమస్కరించి యి ట్లనియె. 105
- క. అత్తా కొడుకులుఁ గోడలు, జిత్తానందముగఁ బనులు క సేయఁగ నాత్తా
 యత్తానుగ వై యాజ్ఞా, సత్తాదులు గలిగి మనుదె క సమ్మాదమునన్. 106
- చ. అనవుడు బ్రేమవిహ్వలత క నందుచు గద్గదభాషణంబులం

గనుగవ సమ్రాజ్యములు గ్రమ్మగ గుంతి సుయోధనుడు సే
సినయపకారముం దలచి శ చెందిన దుఃఖము లెల్ల జెప్పి యా
దనుజవిరోధి కి ట్లనియె శ దద్దయుఁ బెద్దటికంబు సేయుచున్.

107

సీ. అన్న నీచుట్టల శ నరయుదు మఱవపు, నీవు పుత్రైంచిన శ నమ్మితోడ
మాయన్న యేతెంచి శ మముఁ జూచిపోయెను, నిల్చి యున్నారము శ నీబలమున
నాపిన్న వాండ్రకు శ నాకు ది క్కెవ్వరు, నేఁ డాదిగా నింక శ నీవ కాక
యఖిలజంతువుల కీ శ వాత్తపు గావునఁ, బరులు నావారని శ భ్రాంతి సేయ
తే. వయ్య నాభాగ్యమెట్టిదోయనవరతముఁ, జిత్తముననుండికరుణమానచిక్కు లెల్లఁ
బాపు చుందువుగాదె యోశరమపుణ్య, యదుకమారవరేణ్య బుధాగ్రగణ్య.

వ. అనిన యధిపతిరుం డి ట్లనియె.

109

ఉ. పట్టగ లేరు నిన్నుఁ దమ శ భావములందు సనందనాదు లే
పట్టన నైన నట్టిగుణ శ భద్రచరిత్రుడ వీవు నేడు మా
చుట్టమ వంచు వచ్చెదవు శ చూచెద వల్పుల మైనమమ్ము నే
మెట్టితపంబు సేసితి మ శ ధీశ్వర పూర్వశరీరవేళలన్.

110

వ. అని ధర్మజుండు దన్నుఁ బ్రార్థించిన నింద్రప్రస్థపురంబు వారలకు నయనానందం
బు సేయుచు హరి కొన్ని నెలలు వసియించి యుండె నం దొక్కనాడు.

111

మ. తురగశ్రేష్ఠము నెక్కి కంకటధను శ స్తూణీశరోపేతుఁ డై
హరితోడ వనభూమి కేగి విజయుం శ డానక్తుఁ డై చంపె శం
బరశార్దూలతరయుశల్యచమరీ శ భల్లూకగంధర్వకా
సరకంఠీరవఖడ్గకోలహరిణీ శ సారంగముఖ్యంబులన్.

112

క. అచ్చోటఁ బవిత్రము లై, చచ్చినమ్మగరాజ నెల్ల శ జననాథునకుం
దెచ్చి యొసంగిరి మెచ్చుగఁ, జెచ్చెర నరుఁ గొల్చియున్న శ సేవకు లధిపా.

113

వ. అంత నర్జునుండు నీరువట్టన డస్సిన యమునకుం జని యమ్మహారథు లైననరనా
రాయణు లందు వార్చి జలంబులు ద్రావి యొకపులిసప్రదేశంబున నుండి.

114

చ. ఉపగతు లైనయట్టిపురుషోత్తమపార్థులు గాంచి రాపగా
విపులవిలోలసీలతరవీదికలందు శిరోజభారరు
చ్యవహసితాళిమాలిక ను శ దంచితబాలశశిప్రభాలికం
దపనుని బాలిక మదన శ డర్పణతుల్యకపాలపాలికన్.

115

వ. కని యుచ్యుతుండు వంచిన వివ్వచ్చుండు సని యాకస్య కి ట్లనియె.

116

మ. సుదతీ యెవ్వరిదాన వేమికోట కి శ చ్చోటం బ్రవర్తించె దె
య్యది సీనామము గోర్కి యెట్టిది వివా శ హాకాంక్షతోఁ గూడె యా
నదికి వచ్చినజాడ గానబడె ధ శ స్యం బయ్యె సీరాక నీ
యడయాదిసీతీ నెల్ల జెప్పు మబలా శ యుద్యత్కూరంగేక్షణ.

117

- వ. అనిన సర్జనునకుఁ గాళింది యిట్లనియె. 118
- మ. సరవీరోత్తమ యేను సూర్యునినుతఁగ నా పేరు కాళింది భా
స్కరసంకల్పిత కేహమందు నదిలోఁ గ గంజాత్తు విష్ణుం బ్రభుఁ
వరుఁ గాఁ గోరితపంబు సేయుదు నొరుఁగ న వాంఛింపఁ గృష్ణుండు వ
న్యరతిఁ వచ్చి వరించు నంచుఁ బలికెఁ గ నా తండ్రి నాతోడుతన్. 119
- వ. అనిన విని ధనంజయుం డాసీలవేణిపలుకులు హరికిం జెప్పిన విని సర్వజ్ఞుండగు
హరియు హరిమధ్యను రథంబుమీఁద నిడుకొని ధర్మరాజుకడకుం జని వారలు
గోరిన విశ్వకర్మను రావించి వారిపురం బతిచిత్రంబు సేయించె. 120
- క. దేవేంద్రునిఖండవమును, బావకునకు నీఁ దలంచి గ పార్థుని రథికుం
గావించి నూతుఁ డయ్యెను, గోవిందుఁడు మఱిదితోడి గ కూరిమి వెలయన్. 121
- వ. ఇట్లు సరనారాయణులు సహాయులుగా దహనుండు ఖాండవవనంబు దహించి
సంతసించి విజయునకు నక్షయతూణీరంబులు నశేద్యకవచంబును గాండీవ మని
యెడిబాణాసనంబును దివ్యరథంబును ధవళరథ్యంబులు నిచ్చె నందు. 122
- ఉ. వాసవనూనుచేఁ దనకు గ వహ్నిశిఖాజనితోగ్ర వేదనల్
పాసినఁ జేసి యొక్కసభ గ పార్థున కిచ్చె మయుండు వీతుఁ డై
యాసభలోనఁ గాదె గమనాగమనంబులఁ గౌర వేంద్రుఁ డు
ల్లాసముఁ బాసి యుండుట జ గ లస్థనిర్ణయబుద్ధిహీనుఁ డై. 123
- ~~అంతఁ~~ శ్రీకృష్ణుండు కాళింది మిత్రునిద నాగ్నజతి భద్ర లక్షణయనువారలఁ బరిణయంబగుట. ~~అంతఁ~~
- వ. అంతం గృష్ణుండు ధర్మరాజప్రముఖుల వీడుకొని సాత్యకిప్రముఖసహచరులు
గొలువ మరలి తనపురంబునకుం జనుదెంచి బంధుజనంబులకుఁ బరమానందంబు
సేయుచు నొక్కపుణ్యదివసంబున శుభలగ్నంబునం గాళిందిం బెండి యయ్యె
మఱియు నవంతి దేశాధీశ్వరు లైనవిందానువిందులు దుర్యోధనునకు వశ్యులై
హరికి మేనత్త యైన రాజాధిదేవీకూతురైన తమ చెలియలివివాహంబు సేయ
నుద్యోగించి స్వయంవరంబుఁ జాటించిన. 124
- క. భూరమణులు నూడఁగ హరి, వీరతఁ జేకొనియె మిత్రునిందను నిత్యా
పూరితసుజనానందం, జూచుచికురకాంతిజితప్రబుద్ధబృందన్. 125
- సీ. జననాథ వినుము కోసల దేశ మేలెడి, నగ్నజి త్తనునరనాథుఁ డొకఁడు
సుమతి ధార్తికుఁడు తత్సృత నాగ్నజతి యను, కన్యక గుణవతి గలదు దానిఁ
బెండియాడుటకు నై గ పృథివీశు లేతెంచి, వాడికొమ్ములు గలవాని వీర
గంధంబు సోఁకిన గాలుద్రవ్యేడివాని, నతిమదమ త్రంబు గ లైనవాని
- తే. గోనృపంబుల నేడింటిఁ గ గూర్చి తిగిచి, బాహుబలమున నెవ్వడు గ పట్టి కట్టు
నతఁడు కన్యకుండగువరుఁ గ డనిన వానిఁ, బట్టఁ జాలక పోదురు గ ప్రజలు బెగడి.

వ. ఇట్లు గోవుమంబుల జయించినవాఁ డక్కన్యకు వసుం డనిన భగవంతుం డైన
హరి విని సేనాపరివృతుం డై కోసలపురంబునకుం జనినఁ గోసలాధీశ్వరుండు
హరి నెదుర్కొని యర్హ్యపాద్యాదివిధులం బూజించి పీఠంబు సమర్పించి ప్రతి
వందితుం డై యున్నయెడ. 127

క. ఆరాజకన్య ప్రియమున, నారాజీవాక్షు మోహనా శ కామ ద్రిలో
కారాధితు మాధవుఁ డన, కారాధ్యుం డైననాథుఁ శ డని కోరె నృపా. 128

వ. మఱియు నక్కన్యకారత్నంబు తనమనంబున. 129

ఆ. విష్ణుఁ డవ్యయిండు శ విభుఁడు గావలె నని, నోచినట్టితొంటి శ నోముఫలము
సిద్ధ మయ్యె నేని శ జేకొనుఁ బో నన్ను, జక్రధరుఁడు శ వైరిచక్రహరుఁడు.

మ. సిరియుం బద్ధభవేశదిక్పతులు ముఁ శ సేవించి యెవ్వనిశ్రీ
చరుణాంభోజపరాగముఁ శిరములఁ శ సమ్యక్గతిం దాల్తురీ
ధరణీచక్రభరంబు వాపుటకు ను శ ద్యతేశిమూర్తుల దయా
పరుఁ డై యెవ్వఁడు దాల్చు నట్టిహరి యె శ బృంగిం బ్రసర్తించునో. 131

వ. అని యిట్లు నాగ్నజతివిచారింపునెడఁ గృష్ణుం డారాజుం జూచి మేఘగంభీరనిన
దంబున నిట్లనియె. 132

క. ¹అన్యుల యాచింపరు రాజన్యలు సౌజన్యకాంక్షఁ శ జనుడెంచితి మీ
కన్యక వేడెద నిమ్మా, కన్యాశుల్కదుల మేము శ గాము నరేంద్రా. 133

వ. అనిన విని రాజిట్లనియె. 134

శా. కన్యం జేకొన నిన్నిలోకముల నీ శ కంటెఁ ఘనం డైనరా
జన్యం డెవ్వఁడు నీగుణంబులకు నా శ శ్చర్యంబునం బొంది తా
నన్యారంభము మాని లక్ష్మీ భవదీ శ యాంగంబునఁ నిత్యయై
ధన్యత్వంబునఁ జెంది యున్నది గదా శ తాత్పర్యసంయుక్తయై. 135

శా. చంచద్గోవృషసప్తకంబుఁ గడిమిఁ శ సైరించి యెవ్వఁడు భం
జించుక వానికిఁ గూతు నిత్తు నని యే శ జీరించినఁ వైభవో
దంచద్గర్వలు వచ్చి రాజతనయులో శ తత్పాదశృంగాహతిం
గించిత్కాలము నోర్వ కేగుదు రనిం శ గేడించి భిన్నాంగు లై. 136

శా. ఉష్ణాంశుండు తమంబుఁ దోలు క్రియ నీ శ పుగ్రాహవక్షోణిలోఁ
గృష్ణా వైరులఁ దోలినాడవు రణ శ క్రీడావిశేషంబులఁ
సస్థాతుండవు సప్తగోవృషములఁ శ నే డాజి భంజించి రో
చిష్ణుత్వంబున నీవు సేకొనుము మా శ శీతాంశుబింబాననన్. 137

వ. అని నగ్నజిత్తు దనకూతువివాహంబునకుం జేసినసమయంబు సెప్పిన విని 138

క. 1. ఏ నీ పుత్రికఁ గోరి మహీనాయక పచ్చినాడఁ ♦ నిమ్మ కరుణ నా, మానవతి నాకు ననవుడు,
ధానపంపంచునితో న ♦ తం డి ట్లనియెన్.

- చ. కనియె నఘారి వత్సబక శ కంసవిదారి ఖలప్రహారి దా
ఘనతరకిల్పివంబుల న శ గణ్యభయంకరపాయవంబులక
సునిశితశృంగనిర్దళిత శ శూరసమూహముఖామిషంబులక
హననగుణోన్మిషంబుల మ శ హాపరుషంబున గోవృషంబులన్. 139
- ఉ. చేలము చక్కఁ గట్టుకొని శ చిత్రగతిక వడి నేడుమూర్తు లై
బాలుఁడు దారురూపములఁ శ బట్టెడికైవడిఁ బట్టి వీరశా
ర్థులుఁడు గుద్ది నేలఁ బడఁ శ ద్రోచి మహోద్ధతిఁ గట్టి యీడ్చె భూ
పాలకు లెల్ల మెచ్చ వృష శ భంబులఁ బర్వతసన్నిభంబులన్. 140
- వ. ఇట్లు వృషభంబుల నన్ని టినింగట్టి యీడ్చినంజూచి సంతసించి హరికి నగ్నజిత్తు
నాగ్నజితి నిచ్చె విధివత్ప్రకారః బునం హరిబెండ్లియయ్యె నారాజసుందరులాసం
దంబునం బొంది రాసమయంబున బ్రాహ్మణాశీర్వాదంబులును గీతపటహాశంఖకా
హళభేరిమృదంగనినదంబులును జెలంగె నంత నాఠోసలేంద్రుఁడు దంపతుల రథా
రోహణంబు సేయించి పదివేలధేనువులును విచిత్రాంబరాభరణభూషిత లైన
యువతులుమూఁడు వేలును దొమ్మిదివేలగజంబులును గజంబులకు శతగుణము
లైనరథంబులును రథంబులకు శతగుణంబు లైనహయంబులును హయంబులకు
శతగుణాధికం బైనభటసమూహంబును నిచ్చి పుత్తెంచిన వచ్చునప్పుడు. 141
- ఉ. భూతి యెలర్పఁ గోసలుని శ పుత్రికకై చనుడెంచి తొల్లియాఁ
బోతులచేత నోటువడి శ పోయినభూపతు లెల్ల మాధవుం
డాతరుణిక వరించుట చ శ రావలిచే విని త్రోవ సైన్యసం
ఘాతముతోడఁ దాడి రరి శ గర్వవిమోచనుఁ బద్మలోచనున్. 142
- ఉ. దండి నరాతు లెల్ల హరిఁ శ దాఁకిన నడ్డము వచ్చి వీరతో
భండసభూమియందుఁ దన శ బాంధవు లెల్లను సంతసింపఁగా
గాండివచాపము క్తవిశి శ ఖంబుల వైరుల నెల్లఁ జంపె నా
ఖండలనందనుండు శశ శ కంబుల సింహము చంపుకైవడిన్. 143
- వ. ఇట్లు హరి నాగ్నజితిం బెండ్లి యై యరణంబు పుచ్చుకొని ద్వారకాననగరంబు
నకు వచ్చి సత్యభామతోడం గ్రీడించు చుండె మఱియును. 144
- మ. జనవంద్యక శ్రుతకీర్తి సంద్యఁ దరుణిక శ సందర్శనఁజేసిపా
ద్యనుజ్ఞ మేనమఱుదలిక విమలలో శ లాపాంగఁ గైకేయి ని
ద్ధనయోన్నిద్రఁ బ్రపూర్ణసద్గుణసము శ ద్రక భద్రసత్కుద్ర నా
వనతాక్షుఁడు పెండ్లియాడె నహిత శ వ్రాతంబు భీతంబుగన్ 145
- వ. మఱియును. 146
- చ. అమరులఁ బాఱఁ దోలి భుజ శ గాంతకుఁ డైనఖగేశ్వరుండు ము
న్నమృతముఁ దెచ్చుకై వడి మ శ దాంధుల రాజుల నుక్కడంచి యా

కమలదళాయతేక్షణః పశ్యంతే కౌనిత్యేను మద్రకన్యకా
సమదమృగేక్షణా నయవిశ్రమతా లక్షణా బుద్ధ్యలక్షణా. 147

వ. ఇట్లు హరికి రుక్మిణియు జాంబవతియు సత్యభామయుఁ గాళిందియు మిత్రవిం
దయు నాగ్నజతియు భద్రయు మద్రరాజనందన యైనలక్షణయు సనంగా నెన
మంద్ర భార్యలైరి మఱియు నరకాసురుని వధియించి తన్నిరుద్ధకన్యల షోడశ
సహస్రసంఖ్యల రోహిణి మొదలైనవారిం బరిగ్రహించె ననిన విని. 148

క. ధరకుం బ్రియనందనుఁ డగు, నరకుని హరి యేల చంపె శ్రీ నరకాసురుఁ డా
వరకుంతల లగుచామీ, కరకుంభస్తనుల నేల శ్రీ కౌటియపెట్టెన్. 149

వ. అనిన నరేంద్రునకు మునీంద్రుం డిట్లనియె నరకాసురునిచేత నదితికర్ణకుండలంబు
లును వరుణచ్చత్రంబును మణిపర్వత మనియెడునమరాద్రిస్థానంబును గోలుప
డుటయు నింద్రుండు వచ్చి హరికి విన్నవించిన హరి నరకాసురవధార్థంబు గరుడ
వాహనారూఢుం డై చనుసమయంబున హరికి సత్యభామ యిట్లనియె. 150

~~అయ్య~~ శ్రీకృష్ణుడు సత్యభామతోఁగూడ సరిగి నరకాసురుని వధించుట. ~~అయ్య~~

శా. దేవా నీవు నిశాటసంఘముల ను శ్రీ దీపించి చెండాడ నీ
ప్రావీణ్యంబులు నూడఁ గోరుదుఁ కదా శ్రీ ప్రాణేశ మన్నించి న
న్నీ వెంటం గొనిపోమ్ము నేడు కరుణా శ్రీ నేఁ జూచి యేతెంచి నీ
దేవీసంవాతి కెల్లఁ జెప్పుదు భవ శ్రీ దీప్తప్రతాపోన్నతుల్. 151

వ. అనినఁ బ్రాణవల్లభకు వల్లభుం డిట్లనియె. 152

నీ. సమదపుష్పంధయ శ్రీ ఝాకారములు కావు, భీషణకుంభేంద్ర శ్రీ బృంహితములు
వాయునిర్గతపద్మ శ్రీ వనరేణువులు గావు, తురగరింఖాముఖో శ్రీ ద్భూతరజము
లాక్షీర్ణజలతరం శ్రీ గాసారములుగావు, శత్రుధనుర్ముక్త శ్రీ సాయకములు
కలహంససారస శ్రీ కాసారములు గావు, దనుజేంద్రసైన్యక శ్రీ దంబకములు

తే. కమలకన్హారకుసుమసం శ్రీ ఘములు గావు, చటులరిపుశూలఖడ్గాది శ్రీ సాధనములు
కన్య నీ వేడ రణరంగ శ్రీ గమన మేడ, వత్తు వేగమ నిలుపుము శ్రీ వలదువలదు.

వ. అనినఁ బ్రియంబు జనియింప డగ్గఱి. 154

ఉ. దానవులైన నేమి మఱి శ్రీ దైత్యసమూహములైన నేమి నీ
మానితబాహుదుర్గముల శ్రీ మాటున నుండఁగ నేమి శంక నీ
తో నరుడెంత నంచుఁ గర శ్రీ తోయజముల్ ముకుళించి మ్రొక్కెన
మ్మానిని దన్ను భర్తబహు శ్రీ మానవురస్సరస్వష్టి జూడఁగన్. 155

వ. ఇట్లు తనకు మ్రొక్కినసత్యభామను గరకమలంబుల గుచ్చి యెత్తి తోడ్కొని
గరుడారూఢుం డై హరి గగనమార్గంబునం జని గిరిశత్రుసలిలదహనపవనదు
ర్గమం బై మురాసురపాశపరివృతం బయినప్రాగ్జ్యోతిషపురంబు డగ్గఱి. 156

1. కారలఁబెట్టెన్. 2. గోలుపడుటయు నమరాచలంబు నెడుటయు.

- మ. గదచే బర్హతదుర్గముల్ శకలముల్ శ గావించి సత్తేజత
ప్రదరశ్రేణుల శత్రుదుర్గచయమున్ శ భంజించి చక్రాహతిం
జెదరన్ వాయుజలాగ్నిదుర్గముల ని శ శ్చేషంబులం జేసి భీ
ప్రదుఁ డై వాలునఁ ద్రుంచె గృష్ణుఁడు ముర శ ప్రచ్ఛన్నపాశంబులన్. 157
- వ. మఱియును. 158
- శా. ప్రాకారంబు గదాప్రహారముల ను శ త్పాటించి యంత్రంబులున్
నాకారాతులమానసంబులును భీ శ న్నత్వంబు సెందంగ న
స్తాకాకారుఁడు శౌరి యొత్తె విలయో శ ధూతాభ్రనిర్హతరే
ఖాకాశిన్యముఁ బొంచజన్యమువిము శ క్తప్రాణిచైతన్యమున్. 159
- వ. అంత లయకాలకాలాభ్రగర్జనంబుపగిది నొప్పునమ్మహాధ్వని విని పంచశిరుం
డైనమురాసురుండు నిదుర సాలించి యావులించి నీల్గి లేచి జలంబులు వెడలి
వచ్చి హరిం గని ప్రళయకాలకీల్కైవడి మండుచు దుర్నిరీక్ష్యుం డై కరాళిం
చుచుం దనపంచముఖంబులం బంచభూతమయం బయినలోకంబుల ప్రింగ నప్ప
ళించుచందంబునం-గదిసి యాభీలకీలాజ్ఞలం బగుశూలంబున గరుఁడుని వైచి
భూనభోంతరంబులు నిండ నార్చుచు. 160
- క. దురదురఁ బరు విడి బిరుసున, హరిహరి నిలునిలువు మనుచు శ నసురయుఁగదిసెన్.
మురమురదివిజులహృదయము, మెరమెరయిదెయడఁగుననుచు శ మెఱసెన్ హరియున్
వ. అప్పుడు. 162
- క. గరుడునిపైఁ బడ వచ్చిన, మురశూలము నడుమ నొడిసి శ ముత్తునియలుగాఁ
గరముల విఱిచి ముకుందుఁడు, మురముఖముల నిశితవిశిఖరములు వడిఁజొనిపెన్.
- మ. గదప్రేసెన్ మురదానవుండు హరిపైఁ శ గంసారియుం దద్గదన్
గదచే ద్రుంచి సహస్రభాగములుగాఁ శ గల్పించె నాలోన వాఁ
డెదు రై హస్తము లెత్తికొంచు వడి రా శ నీక్షించి లీలాసమ
గదశక్ వానిశిరంబు లైదును వడిన్ శ ఖండించె జక్రాహతిన్. 164
- వ. ఇట్లు శిరంబులు చక్రిచక్రధారాచ్చిన్నంబు లయిన వజ్రవజ్రధారాదళితశిఖరం
బై కూలెడిశిఖరిచందంబున మురాసురుండు జలంబులందుఁ గూలిన వానినూ
నులు జనకవధజనితశోకాతురు లై జనార్దను మర్దింతు మని రణకుర్దనంబునం
దామ్రుండు సంతరితుండు శ్రవణుండు విభావసుండు వసుండు సభస్సంతుండు
సరుణుండు నన నేడ్వరుయోధులు సక్రోధు లై కాలాంతకచోదితం బైనప్రళ
యపవనస ప్తకంబుభంగి నరకాసురప్రేరితులై రయంబునఁ బీఠం డనియెడుదం
డనాథుం బురస్కరించికొని పఱతెంచి హరిం దాడి శరశక్తిగదాఖడ్గకరవాల
శూలాది సాధనంబులు ప్రయోగించిన. 165
- ఉ. ఆదనుజేంద్రయోధవివి శ ధాయుధసంఘము నెల్ల నుగ్రతన్

మేదినిఁ గూల నేయుచు స శ మిద్ధనిరర్థశూర్షణాళిఁ గ్ర
వ్యాదకులాంతకుం డసుర శ హస్తభుజాననకంతజానుజం
ఘాదులఁ ద్రుంచి వైచేదిల శ లంతలు ఖండము లై యిలం బడన్. 166

వ. మఱియు హరిశ్చరజాలచక్రనిహతు లయి తనవారలు మడియుటకు వెఱంగుపడి
రోషించి గరుడగమనుని మాపించి తన్ను భూషించుకొని సరకు సేయక సరకుం
డు వరకుండలప్రముఖాభరణభూషితుం డయి దానసలిలధారాసిక్తగండంబులు
ను మహోద్దండశుండంబులు నైనవేదండతండంబులు నడువ వెడలి భండనంబు
నకుం జని. 167

మ. బలవంతుండు ధరాసుతుండు గనె శుం శ భద్రాజబింబోపరి
స్థలశంపాన్వితమేఘమో యన ఖగేం శ ద్రస్కంధపీతంబుపై
లలనారత్నముఁ గూడి సంగరకథా శ లాపంబులన్ జేయును
జ్వలినీలాంగుఁ గనన్నిమంగుఁ గుహనా శ చంగుఁ రణాభంగునిన్. 168

వ. కని కలహంబునకు సరకాసురుండు గమకింపం దమకింపక విలోకించి సంభ్ర
మంబున. 169

శా. వేణిక జొల్లెము వెట్టి సంఘటితసి శ వీబంధ యై భూషణ
శ్రేణిం దాల్చి ముఖేందుమండలమరీ శ చీజాలముల్ పర్వగాఁ
బాణిం బయ్యెదఁ జక్కగాఁ దుటిమి శుం శ భద్వీరసంరంభ యై
యేణిలోచన లేచి నిల్చెఁ దన ప్తా శ శేళాగ్రభాగంబునన్. 170

సత్యభామ సరకాసురునితో యుద్ధంబు సేయుట.

క. జన్యంబున దనుజులదౌర్జన్యము లుడుపంగఁ గోరి శ చనుడెంచినసా
జన్యవతిఁ జూచి యదురాజన్యశ్రేష్ఠుండు సరస శ సల్లాపములన్. 171

క. లేమా దనుజుల గెలువఁగ, లేమా నీ వేల కడఁగి శ లేచితి విటు రా
లే మాను మాన వే నొ, లే మావి ల్లందికొనుము శ లీలం గేలన్. 172

వ. అని పలికి. 173

క. హరిణాక్షికి హరి యిచ్చెను, సురనికరోల్లాసనమును శ శూరకశోరా
సురసైన్యత్రాసనమును, బరగర్వనిరాసనమును శ బాణాసనమున్. 174

శా. ఆ వి ల్లంది బలంబు నొంది తదగ శ క్యానంతతేజోవిశే
షావిర్యభూతమహాప్రతాపమున వీ శ రాలోకదుర్లోక యై
తా వేగన్ సగుణంబుఁ జేసె ధనువుం శ దన్వంగి దై త్యాంగనా
గ్రీవాసంఘము నిర్గుణంబుగ రణ శ క్రీడామహోత్సంతతోన్. 175

క. నారి మొరయించె రివుసే, నారింఖనహేతు వైన శ నాదము నిగుడన్
నారిమణి జలసంప, న్నారిభాదికము మూర్ఖ శ నంద నరేంద్రా. 176

సీ. సౌవర్ణకంకణ శ ఝణఝణనినదంబు, శింజినీరవముతోఁ శ జెలిమి సేయఁ

దాటంకమునిగణ శ ధగధగదీపులు, గండమండలరుచి శ గప్పికొనఁగ
ధవళతరాపాంగ శ ధళధళరోచులు, బాణజాలప్రభా శ పటలి నడఁప
శరపాతఘమఘము శ శబ్దంబు పరిపంథి, సైనికకలకల శ స్వనము నుడువ

తే. వీరశృంగారభయరాద్ర శ విస్తయములు
గలసి భామిని యయ్యెనో శ కాక యనఁగ
నిషువుఁ దొడుగుట దివుచుట శ యేయు పెల్ల
నెఱుఁగ రా కుండ నని సేసె శ నిండువదన.

177

మ. పరుఁ జూచున్ పరుఁ జూచు నొంప నలరిం శ షక్ రోషరాగోదయా
విరతభ్రాకుటిమందహాసములతో శ వీరంబు శృంగారమున్
జరగం గన్నులఁ గెంపు సొంపుఁ బరఁగం శ జండాశ్రుసందోహమున్
సరసాలోకసమూహమున్ నెఱుపుచుం శ చంద్రాస్య హేలాగతిన్.

178

మ. అలిసీలాలక చూడ నొ పెసఁగెఁ 1 బ్ర శ త్యాల్లిధపాదంబుతో
నలికన్నేదవికీర్ణ కాలకలతో శ నాకర్ణికానీతన
ల్లలితజ్యానఖపుంఖదీధితులతో శ లక్ష్మ్యవలోకంబుతో
వలయాకారధన్విముక్తవిశిఖ శ వ్రాతాహతారాతి యె.

179

సీ. బొమ్మపెండ్లిండ్లకుఁ శ బో నొల్ల ననుబాల, రణరంగమున కెట్లు శ రాఁ దలంచె
మగవారిఁ గనినఁ దామఱుఁగుఁ జేరెడునింతి, పగవారి కెల్వ నేపగిదిఁ జూచె
బసిఁడియుయ్యెల లెక్క శ భయ మందుభీరువు, ఖగపతిస్కంధ మేకడిఁది నెక్క
సఖులకోలాహలశ్వునము లోర్వనికన్య, పటహభాంకృతుల కెబ్బంగి నోర్చె
ఆ. నీలకంఠములకు శ సృత్యంబుఁ గఱుచుచు, నలసి తలఁగి పోవునలరుఁబోడి
యేవిధమున నుండె శ నెలమి నాల్లిధాది, మానములను రిపులమాన మడఁప. 180

సీ. వీణెఁ బక్కఁగఁ బట్ట వెర శ వెఱుంగనికొమ్మ, బాణాసనం బెట్లు శ పట్ట నేర్చె
ప్రాయనఁ దీఁగెఁ గూర్పంగ నేరనిలేమ, గుణము నేక్రియ ధనుఃకోటిఁగూర్చె
సరవి ముత్యము గ్రువ్వ శ జాలని యబల యేనిపుణత సంధించె శ నిశితశరముఁ
జిలుకకుఁ బద్యంబు శ చెప్ప నేరనితన్ని, యశ్రుమంత్రము లెన్నఁ శ డభ్యసించె
ఆ. పలుకు మనినఁ బెక్కు శ పలుకనిముగుడ యే, గతి నొనర్చె సింహాగర్జనములు
ననఁగ మెఱసెఁ ద్రిజగ దభిరామ గుణధామ, చారుసత్యభామ శ సత్యభామ.

శా. జ్యావల్లిధ్వని గర్జనంబుగ సురలో శ సారంగయూథంబుగా
నావి ల్లిరిద్రతరాసనంబుగ సరో శ జాతుండు మేఘంబుగా
దా విద్యులతభంగి నింతి సురజి శ ద్ధావాగ్నిమగ్నంబుగా
బ్రావృట్కాలము సేసె బాణచయ మం శ భశ్మికరశ్రేణి గాన్.

182

సీ. రాకేందుబింబ మై శ రవిబింబ మై యొప్పు, నీరజాతేజః శ నెమ్మెగఁబు

- కందర్పకేతు వై శ ఘనధూమకేతు వై, యలరుఁ బూబోడిచే శ లాంచలంబు
భావజుపరిధి యై శ ప్రళయార్కుపరిధి యై, మెఱయు నాకృష్టమై శ మెలతచాప
మమృతప్రవాహ మై శ యనలసంవోహ మై, తనరారు నింతిసం శ దర్శనంబు
- ఆ. హర్షదాయి యై మ శ హోరోషదాయి యై, పరఁగు ముద్దరాలి శ బాణవృష్టి
హరికి నరికి జూడ శ నందంద శృంగార, వీరరసము లోలి శ విస్తరిల్ల. 183
- వ. ఇవ్విధంబున. 184
- క. శంపాలతాభబెడిదవు, టంపఱచే ఘోరదాన శ వానీకంబుల్
పెం పటి సన్నాహంబుల, సొం పటి భూసుతునివెనుకఁ శ జొచ్చెన్ విచ్చెన్. 185
- వ. అయ్యవసరంబునం గంససంహరి మనోహరిణిం జూచి సంతోషకారియుం గరు
ణారసావలోకన ప్రసారియు మధురవచన సుధారసవిసారియుం దదీయనమరసన్నా
హనివారియు నై యి ట్లనియె. 186
- క. కొమ్మా దానవనాథుని, కొమ్మాహవమునకుఁ దొలఁగె శ గురువిజయముఁ గై
కొమ్మా మెచ్చితి నిచ్చెదఁ, గొమ్మాభరణములు నీవు శ గోరిన వెల్లన్. 187
- వ. అని పలికి సమ్మానరూపంబులును మోహనదీపంబులును దూరీకృతచిత్తవిశ్లేషం
బులు నైనసల్లాపంబులం గళావతిం దద్దయు, బెద్దటికంబు సేసి తత్తరకిసల
యొల్లసితబాణాసనంబు మరల నందుకొనియె నప్పడు సురవైరి మురవైరి కి
ట్లనియె. 188
- క. మగువ మగవారిముందఱి, మగతనములు నూప రణము శ మానుట నీకున్
మగతనము గాదు దనుజులు, మగువలదెసఁ జనరు మగలగమగ లగుట హరి. 189
- వ. అనిన హరి యి ట్లనియె. 190
- క. నరకా ఖండించెద మ, త్కరకాండాసనవిముక్త శ ఘనశరముల భీ
కరకాయు నిన్ను సురకి, న్నరకాంతలు నూచి నేడు శ నందం బొందన్. 191
- వ. అని పలికి హరి నరకాసురయోధలమీఁద శతఘ్ని యనుదివ్యాస్త్రంబు ప్రయో
గించిన నొక్కవరుసను వార లందఱు మహావ్యథం జెందిరి మఱియును. 192
- మ. శరవిచ్చిన్నతురంగ మై పటుగదా శ సంభిన్నమాత్రంగ మై
యరుచక్రాహతవీరమధ్యపదబా శ హుస్కంధముఖ్యాంగ మై
సురభిత్తైస్సన్యము దైన్యముం భారయుచున్ శ శోషించి హైన్యంబుతో
హరిమ్రోలన్ నిలువంగ లేక పఱచెన్ శ హోహనినాదంబులన్. 193
- వ. అప్పుడు. 194
- ఆ. మొనసి దనుజయోధగముఖ్యులు నిగిడించు, శస్త్రసముదయముల శ జనవరేణ్య
మురహరుండు వరుస శ మూఁడేసికోలల, ఖండితంబు సేసె శ గదనమందు. 195
- క. వెన్నుని సత్యను మోచుచు, బన్నుగఁ బదనఖరచంచు శ పఠోహతులన్
భిన్నములు సేసె గరుడుడు, పన్నీనగజసముదయములఁ శ బౌరవముఖ్యా. 196

వ. మఱియు విహగరాజపక్షవిక్షేపణసంజాతవాతంబు సైరింపం జాలక హతశేషం
బైనసైన్యంబు పురంబు సొచ్చుటం జూచి నరకాసురుండు మున్ను వజ్రాయు
ధంబుం దిరస్కరించినతనచేతిశక్తిం గొని గరుడుని వై చె నతండును విరుల
దండప్రేటునఁ జలింపనిమదోద్దండవేదండంబునుంబోలె విలసిల్లె నయ్యవసరంబున
గజారూఢుం డై కలహరంగంబున. 197

మ. సమదేశంద్రము నెక్కి భూమిసుతుఁ డా శ చక్రాయుధుఁడై వై శూ
లము చే బట్టినయంతలోన రుచిమా శ లాభిన్న ఘో రాసురో
త్తమచక్రం బగుచేతిచక్రమున దై శ త్యధ్వంసి ఖండించె ర
త్నమయోదగ్రవినూత్నకుండలసమే శ తం బైనతన్మూర్ధమున్. 198

శా. ఇల్లాలం గిటి యైనకాలమున ము శ న్నే నంచు ఘోషింతు వో
తల్లి నిన్నుఁ దలంచి యైన నిచటం శ దన్నుం గృపం గావడే
చెల్లం బో తలఁ ద్రొంచె నంచు నిల నాశ్నేషించుచందంబునం
ద్రెళ్లెం జప్పుడు గాఁగ భూమిసుతుఁడు శ ద్విప్రాహవక్షోణిపై. 199

క. కంటిమి నరకుడు వడఁగా, మంటిమి నేఁ డనుచు వెస న శ మర్చులు మునులు
మింటం బువ్వులు గురియుచు, బంటింపక పొగడి రోలి శ బద్ధదళాక్షున్. 200

వ. అంత భూదేవి వాసుదేవుని డగ్గఱ నేతెంచి జాంబూనదరత్నమండితంబైనకుండ
లంబులును వైజయంతి యనువనమాలయును వరుణదత్తం బైనసితచ్ఛత్రంబు
నొక్కమహారత్నంబును సమర్పించి మ్రొక్కి భక్తితాత్పర్యములతోడం గర
కమలంబులు ముకుళించి విబుధవందితుండును విశ్వేశ్వరుండును నైనదేవదేవుని
ని ట్లని వినుతించె. 201

~~భూదేవి శ్రీకృష్ణుని స్తుతించుట.~~ 201-1 మూలము.

సీ. అంభోజనాభున శ కంభోజనేత్రున, కంభోజమాలాస శ మన్వితునకు
నంభోజపనున క శ నంతశక్తికి వాసు, దేవునకును దేవశ దేవునకును
భక్తులు గోరిన శ భంగి నేరూ పైనఁ, బొందువానికి నాది శ పురుషునకును
సఖినిదాన మై శ యాపూర్ణవిజ్ఞానుఁ, డైనవానికిఁ బర శ మాత్మునకును

ఆ. ధాతఁ గన్న మేటి శ తండ్రికి నజునికి, నీకు వందనంబు శ సేనోనర్తు
నిఖిలభూతరూప శ నిరుపమ యాశ ప,రాపరా త్త మహిత శ యమితచరిత. 202

వ. దేవా నీవు లోకంబుల సృజించుటకు రజోగుణంబును రక్షించుటకు సత్త్వగు
ణంబును సంహరించుటకుఁ దమోగుణంబును ధరియింతువు కాలమూర్తివి ప్ర
థానపూరుషుండవు పరుండవు నీవ నేనును హరియు వహ్నియు సనిలుండు
నాకాశంబుఁ దన్మాత్రులు నిందియంబులును దేవతలును మనంబును గర్తయును
మహాత్మత్వంబును జరాచరం బైనవిశ్వంబును నద్వితీయుండ వై ననీయందు సం
భవించుము. 203

చ. దయ నిటు చూడుమా నరక శ దైత్యునిబిడ్డడు వీడు నీదెస
భయమున నున్నవాడు గడు శ బాలుఁ డనన్యశరణ్యుఁ డార్తుఁ డా
శ్రయరహితుండు తండ్రిక్రియ శ శౌర్యము నేరఁడు నీపదాంబుజ
ద్వయఁ బొడగాంచె భక్తపర శ తంత్రసువీక్షణ దీనరక్షణ. 204

వ. అని యిట్లు భూదేవి భక్తితోడ హరికిం బ్రణమిల్లి వాక్కుసుమంబులం బూజిం
చిన సర్వీతుం డై భక్తవత్సలుం డయినపరమేశ్వరుండు నరకపుత్రుం డయిన
భగదత్తున కభయం బిచ్చి సర్వసంపద లొసంగి నరకాసురగృహంబు ప్రవేశించి
యందు. 205

శ్రీకృష్ణుడు పదాఱువేలకన్నీయల పరింది దేవలోకమునకుఁ బోయి పారిజాతము దెచ్చుట.

ఉ. రాజకులావతంసుడు ప శ రాజతకంసుడు సొచ్చి కాంచె ఘో
రాజుల రాజులం బటుశ శ రాహతి నొంది ధరాతనూజుడు
త్రైజితశక్తి దొల్లి చెఱి శ దెచ్చినవారిఁ బదాఱువేలధా
త్రీజనమాన్యలఁ గుణవ శ తీవ్రతధన్యల రాజకన్యలన్. 206

మ. కని రారాజకుమారికల్ పరిమళశ్రేణుహాలాక్రాంత లై
దనుజాధీశచమూవిదారు నతమం శ దారుక్ శుభాకారు నూ
తనశృంగారు వికారదూరు సుగుణో శ దారుక్ మృగీలోచనా
జనచేతోధనచోరు రత్నమకుట శ స్ఫూర్కు మనోహారునిన్. 207

వ. కని యతని సౌందర్యగాంభీర్యచాతుర్యాదిగుణంబులకు మోహించి తమకంబులు
జనియింప ధైర్యంబులు సాలించి సిగ్గులు వర్జించి పంచశరసంచలితహృదయ లై
దైవయోగంబునం బరాయత్తంబు లై నచిత్తంబుల నమృతకాశినులు దత్తఱం
బున మనోజుం డుత్తలపెట్ట నతండు దమకుఁ బ్రాణవల్లభుం డని వరియించి.

ఉ. పాపపురక్కసుండు చెఱి శ పట్టె నటంచుఁ దలంతు మెప్పుడుం
బావుడు గాఁడు వీనికతఁ శ బద్ధదళాక్షునిఁ గంటి మమ్ము ము
న్నీపురుషోత్తముం గదియ శ సేమివ్రతంబులు సేసినారమో
యాపరమేష్ఠి పుణ్యుడు గ శ దమ్మ హరిక్ మముఁ గూర్చె నిచ్చటన్. 209

క. ఉన్నతి నీతఁడు గౌఁగిట, మన్నింపఁగ నింక బ్రదుకుకమానిని మనలో
ము న్నేమినోము నోచెనొ, సన్నతమార్గముల వివినశజలదుర్గములన్. 210

క. విన్నారమె యీచెలువము, గన్నారమె యిట్టిశౌర్యగంభీర్యంబుల్
మన్నార మింతకాలము, గొన్నారమె యెన్నఁడయినఁ శ గూరిమి సిక్కన్.

సీ. వనజాక్షి నే గన్క శ వైజయంతిక నైనఁ, గదసి వ్రేలుడుఁ గదా శ కంఠమందు
బింబోష్ఠి నే గన్క శ బీతాంబరమనైన, మెఱసి యుండునుఁ గదా శ మేనునిండఁ
గన్నియ నే గన్క శ గొస్తుభమణినైన, నొప్పుచూపుడుఁగదా శ యురమునంధు

బాలిక సేఁ గన్మఁ శ బాంచజన్యమ నైన, మొససిచొక్కుదుఁగదాఁమోవిఁగ్రోలి

ఆ. పద్మగంధి నేను శ బద్వదామము నైనఁ, జిత్రరుచుల నుండు శ శిరమునందు
ననుచుఁ బెక్కుగతుల శ నాడిరి కన్యలు, గములుగట్టి గరుడ శ గమనుజూచి

తా. భూనాథోత్తమకన్యకల్ వరుస నం శ భోజాతనేత్రుండు న
న్నే నవ్వెం దగఁ జూచె డగ్గటియె వ శ ర్ణించె వివేకించె స
న్మానించెం గరుణించె బే రడిగె స శ న్నారంబుతోఁ బెండ్లి యా
నేనే చక్రికి దేవి నంచుఁ దమలో శ నిర్ణీత లై రందఱున్. 213

వ. ఇట్లు బహువిధంబులం దమతమమన్ననలకు నువ్విఘ్నారుకన్నియలం బదాఱు
వేల ధవళాంబరాభరణమాల్యానులేపనంబు లొసంగి యందలంబుల నిడి వార
లను సరకాసురభాండాగారంబునం గలనానావిధంబు లైనమహాధనంబులను
రథంబులను దురంగంబులను ధవళంబు లై వేగవంతంబు లై యైరావతకుల
సంభవంబు లైనచతుర్దంతదంతావళంబులను ద్వారకానగరంబునకుం బనిచి
దేవేంద్రునిపురంబునకుం జని యదితిదేవిమందిరంబు సొచ్చి యాపెద్దమ్మకు ముద్దు
నూపి మణికిరణపటలపరిభావితభానుమండలంబు లైనకుండలంబు లొసంగి శచీ
సమేతుం డైనమహేంద్రునిచేత సత్యభామతోడం బూజితుం డై పిదప సత్య
భామ గోరిననందనవనంబు సొచ్చి. 214

మ. హరి కేలం బెకలించి తెచ్చి భుజగేం శ ద్రాఢాతివైఁ బెట్టె సుం
దరగంధానుగతభ్రమద్భ్రమరనా శ దవ్యాతముం బల్లవాం
కురళాఖాఫలపర్ణపుష్పకలికా శ గుచ్ఛాతికోపేతమున్
గిరిభిత్తాతముఁ బారిజాతముఁ ద్రిలో శ కీయాచకాఖ్యాతమున్. 215

వ. ఇట్లు పారిజాతంబును హరించి యనువల్లభుండు వల్లభయుం దానును విహగ
వల్లభారూఢుం డయి చను చున్నసమయంబున. 216

సీ. సరకాసురునిబాధ శ నలఁగి గోవిందునికడ కేఁగి తత్పాదకమలములకుఁ
దనకిరీటము పోడ శ దండప్రణామముల్, గావింప నాచక్రి శ కరుణ నేసి
చనుదెంచి భూసుత్రునమయించి తనవారిఁ, దన్ను రక్షించుటఁగదలఁప మఱచి
యింద్రుండు బృందారకేంద్రత్వమదమునఁ, బద్మలోచన పోకు శ పారిజాత

ఆ. తరువు విడువు మనుచుఁగదాఁకె నడ్డమివచ్చి, తఱిమి సురలు నల్ల శ తాడి రకట
యెఱుక వలదె నిర్జరేంద్రత గాల్పినే, సురలతామసమును శ జూడ నరిది. 217

వ. ఇట్లు తనకు నొడ్డారించి యడ్డంబు వచ్చిన నిర్జరేంద్రాదుల నిర్జించి తనపురంబున
కుం జని నిరంతరసురభికుసుమమకరందమాధురీ విశేషంబులకుఁ జొక్కి చిక్కక
నాకలోకంబుననుండి వెంట నరుగుదెంచుతున్నెదలకు నెమ్మి దలంచు చున్న
పారిజాతమ్ము నాశ్రితపారిజాతుండయినహరి మహాప్రేమాభిరామ యగుసత్యభా
మతోఁ గ్రీడించుమహాద్యానంబున సంస్థాపించి సరకాసురునియింటం దెచ్చిన

రాజకన్యక లెందఁ జందఱకు నన్నినివాసంబులు గల్పించి గృహోపకరణంబులు సమర్పించి. 218

చ. అమితవిహారుఁ డీశ్వరుఁ డ శ నంతుఁడు దా నొకనాఁడు మంచుల
గ్నమునఁ బదాఱువేలభవ శ నంబులలోనఁ బదాఱువేలరూ
పములఁ బదాఱువేలనృప శ బాలలఁ బ్రీతిఁ బదాఱువేలచం
దముల విభూతి నొందుచు య శ థావిధితో వరియించె భావరా. 219

ఉ. దానములందు సప్తదవి శ ధానములం దవలోకభాషణ
హ్వనములందు నొక్కక్రియ శ నాలలితాంగుల కన్నిమూర్తు లై
తా ననిశంబుఁ గానఁబడి శ తక్కువ యెక్కువలేక యుత్తమ
జ్ఞానగృహస్థధర్మమునఁ శ జక్రి రమించె బ్రహ్మగ్రామముఁ డై. 220

క. తరుణులు పెక్కుం డ్రయినను, బురుషుఁడు మనలేడు సవతి శ పోరాటమునకా
హరిఁ దాఁ బదాఱువేపురు, తరుణులతో సమత మనియె శ దక్షత్వమునన్. 221

శా. ఎన్నేభంగులయోగమార్గముల బ్ర శ హేంద్రాదు లీక్షించుచుకా
ము న్నేదేవునిఁ జూడఁ గానక తుదికా శ మోహింతు రామేటికే
విన్నాణంబుననో సతుల్ గృహిణు లై శ విఖ్యాతి సేవించి ర
చ్చిన్నాలోకనహాసభాషణరతి శ శ్లేషానురాగంబులన్. 222

సీ. ఇంటికీ వచ్చిన శ నెదు రేఁగుదెంచుచు, నాసీతవస్తువు శ లందికొనుచు
సౌవర్ణమణిమయా శ ససములు వెట్టుచు, బదములు గడుగుచు శ భక్తితోడ
సంవాసీతస్నాన శ జలము లం దిచ్చుచు, సద్గంధవస్త్రభూ శ షణము లొసఁగి
యిష్టపదార్థంబు శ లిడుచుఁ దాంబూలాదు, లొసఁగుచు వినరుచు శ నోజమెఱసి
తే. శిరముదువ్వుచుశయ్యపైఁ శ జెలుపుమిగుల, నడుగులొత్తుచుదాసీన శ హస్తయుక్త
లయ్యుఁ గొలిచిరి దాసులై శ హరి నుదారు, దారకాధిపవదనలు శ దారుదగిలి.

శా. నన్నే పాయఁడు రాత్రులకా దివములకా శ నన్నే కృపం జెందెడికా
నన్నే దొడ్డుగఁ జూచు వల్లభలలో శ నాథుండు నాయంటనే
యున్నాఁ డంచుఁ బదాఱువేలు దమలో శ నూహించి సేవించి రా
యన్నుల్ గాఢపతిప్రతాప్తపరిచ శ ర్యాభక్తియోగంబులన్. 224

క. ఆ రామలతో నెప్పుడు, బోరాములు చాల నెఱిపి శ పురుషోత్తముఁడుకా
గారామునఁ దిరిగెను సౌ, ధారామలతాసరోవి శ హారముల నృపా. 225

క. ఏదేవుఁడు జగముల ను, త్పాదించును మనుచుఁ జెలుచుఁ శ బ్రాభవమున మ
ర్యాదారక్షణమునకై, యాదేవుం డట్లు మెఱసి శ యాదపులందున్. 226

~~అ~~ శ్రీకృష్ణుఁడు కేళీగృహమునందు రుక్మిణీదేవితో విరపోత్పలాడుట.

వ. అంత నొక్కనాడు రుక్మిణీదేవి లోఁగిట మహేంద్రనీలమరకతాదిమణిస్తంభ
పలభివిలంకపటలదేహళికవాటవిధాజమానంబును శ్వాతకుంభకుడ్యగవాక్షవేదికా

సౌసానంబును విలంబమానముక్తాఫల దామవిచిత్రకౌశేయవితానంబును వివిధా-
మణిదీపికావినరవిభ్రాజమానంబును మధుకరకులకలితమల్లికాకుసుమమాలికాభి-
రామంబును జాలక రంధ్రవినిర్గతకర్పూరాగరుధూపధూమంబును వాతాయన
విప్రక్షీర్ణశిశిరకరకిరణస్తామంబును బారిజాత వనామోదపరిమళితపవన సుందరంబు
నయినలోపలిమందిరంబున శరచ్చంద్రచంద్రికాధవళపర్యౌకమధ్యంబున జగ
దీశ్వరుం డయినవారి సుఖాసీనుం డై యుండ సఖిజనంబులుం దానును డగ్గటి
కొలిచి యుండి. 227

నీ. కుచకుంభములమీఁది శ కుంకుముతోరాయు, హారంబులరుణంబులగుచు మెఱయఁ
గరపల్లవము సాచి శ కడలింప సంగుళీ, యకకంకణప్రభ శ లావరింపఁ
గదలింపహారత్తు శ కలితనాపురముల, గంభీరనినదంబు శ గడలుకొనఁగఁ
గాంచనమణికర్ణి శ కామయూఖంబులు, గండపాలికలపై శ గంతు లిడఁగ
తే. గురులు న ర్తింపఁ బయ్యెదకొంగు దూఁగ, బోటిచేనున్నచామరశ్రుచ్చుకొనుచు
జీవితేశ్వరు రుక్మిణి శ చేర సరిగి, వేడ్కు లిగురొత్త మెల్ల న శ వీచ దొడఁగె. 228

వ. అప్పుడు. 229

మ. పతి యేరూపము దాల్చినం దదనురూ శ పం బైనరూపంబుతో
సతి తా నుండెడునట్టిరూపవతి నా శ చంద్రాస్య నాలక్ష్మి నా
సుతనుక రుక్మిణి నా యనన్యమతి నా శ శుద్ధాంతరంగం గళా
చతురత్వంబున శౌరి యిట్లనియెఁ జం శ చన్దందహాసంబుతోన్. 230

మ. బలశౌర్యంబుల భోగమూర్తి కులరూ శ పత్యాగసంపద్గణం
బుల దిక్పాలురకంఠైఁ జైద్యముఖరుల్ శ పూర్ణుల్ ఘనుల్ వారికిఁ
నెలఁతా తల్లియుఁ దండ్రియుక సహజుడుక శ నిన్నిచ్చినం బోక యీ
బలవద్భీరుల వార్ధిలీనుల మముం శ బాటింప నీ కేటికిన్. 231

నీ లోకులనడవడి శ లోనివారము గాము, పరులకు మాజాడ శ బయలుపడదు
బలమదోపేతులు శ పగగొండ్లు మాతోడ, రాజవీరములకు శ రాము తఱుచు
శరణంబు మాకు నీ శ జలరాశి సతతంబు, నిష్కించనుల మేము శ నిధులులేవు
కలవారు చుట్టాలు శ గారు నిష్కించన, జనబంధులము ముక్త శ సంగ్రహులము
ఆ. గూఢవర్తనులము శ గుణహీనులము భిక్షు, లైనవారిఁ గాని శ యాశ్రయింప
మిందుముఖులు దగుల శ రిటువంటిమముబోఁటి, వారి నేల దగుల శ వారిజాతీ.

క. సిరియును వంశము రూపును, సరియైనవివాహసఖ్య శ సంబంధంబుల్
జరగును సరి గా కున్నను, జరగవు లోలాతీ యెట్టి శ సంసారులకున్. 232

క. తగ దని యెఱుంగవు మమ్ముం, దగిలితివి మృగాతీ దీనఁ శ ద ప్పగు నీకుం
భగినమునుజేంద్ర నొక్కనిఁ, దగులుము గుణహీనజనులఁ శ దగునే తగులన్. 234

సీ. *సాల్వజరాసంధః యద్యద్యదిరాజులు, చెలగి నా వీక్షించి యలయు చుండ
నది గాక రుక్మిణి యన్నయు గర్వించి, వీర్యమదాంధుఁడై యెలయు చున్న
వారిగర్వంబులు యవారింపఁగాఁ గోరి, చెలువ ని న్నొడిచి తె యచ్చితిమి గాని
కాంతాతనూజార్థకాముకులము గాము, కామమోహాదులఁ యగ్రందుకొనము

తే. విను ముదాసీనులము క్రియా యవిరహితులము
పూర్ణులము మేము నిత్యాత్మ యబుద్ధితోడ
వెలుగు చుందుము గృహదీప యవిధము మెఱసి
నవల తాతన్వి మాతోడ యనవయ వలదు.

235

వ. అని యిట్లు భగవంతుం డైనవారి దన్నుఁ బాయక నేవించుటం బ్రియురాలను
బట్టంపుదేవి ననియెడిరుక్మిణిదర్పంబు నేర్పున నుపసంహరించి యూర కుండిన
నమ్మానవతి యప్రియంబులు నపూర్వంబులు నైనమనోవల్లభమాటలు విని
దురంతం బైనచింతాభరంబున సంతాపంబు నొందుచు.

236

సీ. కాటుక నెఱయంగఁగన్నీరు వఱదలై, కుచకుంభయుగళకుంకమము దడియ
విడువక వెడలెడు యవేడివిట్టూర్పుల, లాలితాధరకిన యలయు గండఁ
జెలువంబు నెఱి దప్పి యచిన్నబోవుచు నున్న, వదనారవిందంబు యవాడు దోఁప
మారు తాహతిఁ దూలు యమహితకల్పకవల్లి, వడువున మే నడ యవడ వడంకఁ

తే. జత్త మెరియంగఁ జెక్కిటఁ యజెయ్యి నేర్చి
కాతుకం బేది పదతలా యగ్రమున నేల
వ్రాసి పెంపుచు మో మర యవాంచి వగలఁ
బొందె మవ్వంబు గందిన యపువ్వుఁ బోలి.

237

చ. అలికులవేణి తన్నుఁ బ్రియుఁ యడానిన యప్రియభాష లిమ్మెయిన్
సాలవక కర్ణరంధ్రముల యసూదులు సొన్నిసరితి గాఁగ బె
బ్బులిరొద విన్నలేడిక్రియఁ యబొల్పటి చేష్టలు దక్కి నేలపై
వల నఱి వ్రాలె గీ లెడలి యవ్రాలినపు త్తడిబొమ్మకెవడిన్.

238

వ. ఇట్లు వ్రాలిన.

239

మ. ప్రణతామ్నాయుడు కృష్ణుఁ డంతఁ గదిసెన్ యబాష్పావహధూరుణే
క్షణ విస్తప్తవినుత్సభూషణ దురు యక్షరూరనారాచశో
మణ నాలింగితధారుణి నిజకులా యచారైకసద్ధర్మచా
రిణి విశ్లేషిణి వీరతోషిణిఁ బురం యశ్రీ గ్రామణి రుక్మిణిన్.

240

సీ. కని సంభ్రమంబునఁ యదనువునం దనువుగా, ననువునఁ జందనం యబల్ల నలది
కన్నీరు పన్నీటఁ యగడిగి కర్పూరంపుఁ బలుకులు చెవులలోఁ యబాఱ నూది

* ఈ పద్యము నాలవపాదమునుండి వెలిగందల వారయగారికవిత్వ మని వ్రాతప్రతులలో వ్రాయబడి యున్నది.

కర మొప్పుముత్యాలనరులచి క్కెడలించి, యురవునఁ బొందుగా శ నిరువుకొలిపి
తిలకంబు ననుఘాల శ ఘటకంబుపైఁ దీర్చి, వదలినభూషణా శ వలులు దొడిగి

తే. కమలదళచారుతాలవృం శ తముల విసరి

పాలుచుపయ్యెడఁ గుచములఁ శ బొందుపఱిచి

చిత్త మిగురొత్త నొయ్యన శ సేదఁ దేర్చి

బిగియఁ గొగిలఁ జేర్చి నె శ మైగము నిమిరి.

241

తే. నెరులుగలమరుసీలంపుఁటరులసీరుల, నెరులుగొనఁ జాలి నరులనుఁమరులుగొలిపి
యరులుగెలిచినతుమ్మెద శ గఱులఁ దెగడు, కురుల నులిదీర్చి విరు లిడికొప్పు వెట్టి.

క. మురసంహరుఁ డిందిందిర, గరుడనిలచలత్పూన శ కలికాంచితసుం

దరశయ్యఁ జేర్చి భీష్మక, వరపుత్త్రిక సుతచరిత్ర శ వారిజనేత్రన్.

243

వ. ఇట్లు పానువునం జేర్చి మృదుమధురభాషణంబుల ననునయించిన.

244

హక్కిణీదేవి శ్రీకృష్ణలాలిత మై యతని స్తుతించుట.

క. పురుషోత్తముముఖకోమల, సరసిజ మయ్యిందువదన శ సప్రీడాహ

సరుచిన్నిగ్ధాపంగ, స్ఫురదవలోకనము లొలయఁ శ జూ చి ట్లనియెన్.

245

క. మురహర దివసాగమదళ, దరవిందదళాక్ష తలఁప శ నది యట్టిద లే

నిరవధికవిమలతేజో, వరమూర్తివి భక్తలోక శ వత్సల యెందున్.

246

తే. సంచితజ్ఞానసుఖబలై శ శ్వర్యశక్తు, లాదిగాఁ గలసుగుణంబు శ లమరుసీకు

నేను దగుదునె సర్వలోకేశ్వరేశ, లీల మై సచ్చిదానంద శ శాలి వనఘ.

247

సీ. రూఢిమై బ్రకృతిపూ శ రుషకాలములకు నీ, శ్వరుడ వై భవదీయ శ చారుదివ్య

లలితకళాకౌశ శ లమున నభిరతుఁ డై, కడఁగుసీరూప మె శ క్కడ మహాత్మ

సత్త్వాదిగుణసము శ చ్చయయుక్తమూఢాత్మ, నయిన నే నెక్కడ శ ననఘచరిత

కోరి నీమంగళ శ గుణభూతి దానంబు, సేయంగఁ బడు నని శ చెందుభీతి

తే. నంబునిధిమధ్యభాగమం శ దమృతఘన, పటలపాండురనిభమూర్తి శ పన్న గేంద్ర

భోగశయ్యను బవ్వళింపుచును దనరు, నట్టియున్నతలీల దివ్యంబు దలఁప.

248

వ. శబ్దస్పర్శరూపరసగంధంబు లనియెడుగుణంబులచేతఁ బరిగ్రహింపఁబడినమంగళ

సుందరవిగ్రహుండ వై యజ్ఞానాంధకారనివారకం బైనరూపంబుఁ గైకొని భవ

దీయు లయినసేవకులకు ననుభావ్యుండ వైతి భవత్పాదారవిందమకరందరసాస్వా

దలోలాత్తు లైనయోగీంద్రుల కైనను భవన్తార్థంబు స్ఫుటంబు గా దట్లగుటంజేసి

యీమనుజపశువులకు దుర్విభావ్యం బగుట యేమి చెప్ప నిట్టియాశ్వరుండ వైన

సీకు నిచ్చ స్వతంత్రంబు గావున నదియును నా కధికంబు గావున నిన్ను నే

ననుసరింతు దేవా నీ వకించనుండ వై తేని బలిభోక్త లయినబ్రహ్మాండ్రాదు

తెవ్వనికొఱకు బలినమర్పణంబు చేసిరి నీవు సమ స్తపురుషార్థమయ్యుండ వనియును

ఫలస్వరూపి వనియును నీయందలిప్రేమాతిశయంబులంజేసి విజ్ఞానదీపాంకురం

బున నిరస్తసమస్తదోషాంధకారులై యిహసౌఖ్యంబులు విడిచి సుమతులు భవ
దీయదాసనంగంబు గోరు చుండుదురట్లు సేయ నేరక నిజాధికారాంధ కారమగు
లైనవారు భవత్తత్త్వంబు దెలిసి బలిప్రక్షేపణంబులు సేయం జాలక మూఢులై
సంసార చక్రంబునం బరిభ్రమింతు రదియునుం గాక. 249

ఆ. వరముసీంద్ర యోగివరసురకోటిచే, వర్ణితప్రభావః ప్రభవంబు
గలిగి యఖిలచేతనలకు విజ్ఞానప్రసంధ వగుదు వభవ శ దురితదూర. 250

వ. దేవా భవదీయకుటిలభూవిశేషోదీరిత కాలవేగంబుచేత విధ్వస్తమంగళు లగు
కమలభవభవపాకశాసనాదులం దిరస్కరించినట్టిమదీయచిత్తంబున. 251

చ. నిను వరియించినం బెలుచ శ నీరజలోచన శార్ఙ్గసాయకా
సననినదంబులక సకలశత్రుధరాపతులక జయించి బో
రనఁ బశుకోటిఁ దోలుమ్మగకరాజు నిజాంశము భూరితక్తిఁ గై
కొనినవిధంబునక నను నశకుంతితశూరతఁ దెచ్చి తీర్వరా. 252

ఉ. అట్టిన్మహాబలముల శ నాజి నెదుర్పంగ లేనివానియ
ట్లాట్టినభీతిమై నిటు పయోధిశరణ్యుడ వైతి వింతయుక
నెట్టన మాయ గాక యివి శ నిక్కములే భవదీయభక్తులై
నట్టినరేంద్రమాళిమణు శ లంచితరాజముషుల్ ముదంబునక. 253

ఆ. వితతరాజ్యగరిమ శ విడిచి కాననముల, నాత్మలందు మీప శ దాబ్జయుగము
వలఁతి గాఁగ నిలిపి శ వాతాంబుపర్ణాశ, నోగ్రనియతు లగుచు శ నుండు రభవ.

మ. విమలజ్ఞాననిరూఢులై నజనముల్ శ వీక్షింప మీచాదకం
జమరందస్ఫుటదివ్యసౌరభము నా శ స్వాదించి నిర్వాణరూ
పము సత్పూరుషవాగుదీరితము శో శ భాస్త్రినివాసంబు నౌ
మిము సేవింపక మానవాధముని దు శ రేధాత్ము సేవింతురే. 255

వ. మఱియును దేవా భూలోకమునందును నిత్యనివాసంబునందును సకలప్రదేశం
బులందును జగదీశ్వరుండ వయినన్ని నభిమతంబు లయినకామరూపంబులు
గైకొనివరియింతు భవదీయచరణారవిందమకరందాస్వాదనచాతుర్యధుర్యభృంగి
యైనకామిని యతిహేయం బైనత్వక్ శ్శశురోమనఖకేశంబులచేతఁ గప్పంబడి
యంతర్గతం బయినమాంసాస్థిరక్తక్రిమివిటకఫసి త్రవాతంబులు గలజీవచ్ఛవం
బయినసరాధముని మూఢాత్మ యై కామించునే యదియునుం గాక. 256

సీ. నీరదాగమమేఘునిర్యత్పయఃపాన, చాతకం బేఁగునే శ చౌటిపడకు
బరిపక్వమాకండ శ ఫలరసంబులు గ్రోలు, కీరంబు చనునె దు శ త్తూరములకు
ఘనరవాకర్ణనో శ త్కలికమయూరము, కోరునే కఠినఝి శ ల్లిరవంబు
గరికుంభపిశితస శ ద్ద్రాసమోదితసింహ, మరుగునే శునకమాం శ సాభిలాషు

తే. బ్రవిమలాకారభవదీయశ్రవద పద్మ, యుగసమాశ్రయనైపుణోద్వ్యోగచిత్త
మన్యు, జేరునె తన కుపాశస్యంబుగాఁగ, భక్తమందార దుర్భవశ్రభయవిదూర.

క. వాసవవందిత భవకమ,లాసన దివ్యప్రభాసశ్రభావలి కెపుడు
సీసమధికచారిత్రక,భాసురుచిరగాన మవితశ్రధం బు చెల్లున్. 258

క. ధరణీనాథులు తమతమ,వరవనితామందిరముల శ్ర వసియించుచు గో
ఖరమార్జాలంబుగతి, స్థిరబద్ధు లగుదురు నిన్నుఁ శ్ర దెలియనికతనన్. 259

ఆ. జలజనాభ సకల శ్ర జగదంతరాత్మ వై,నట్టిదేవ సీప శ్ర దారవింద
యుగళి సానురాగ శ్ర యుక్త మై నామది, గలుగునట్లు గాఁగ శ్ర దలపు మనఘ.

ఆ. పృథురజోగుణప్ర శ్ర వృద్ధ మైనట్టిసీ,దృష్టిచేత నన్నుఁ శ్ర దేఱకొనఁగ
జూచు తెల్లఁ బద్మలోచన నామీడి,ఘనదయార్ద్రదృష్టి శ్ర గాఁ దలంతు. 261

వ. అదియునుం గాక మధునూదనా నీవాక్యంబులు మిథ్యలు గావు తల్లివచనంబు
కూతున కభిమతంబు గాదె యావనారూఢమదంబున స్వైరిణి యగుకామిని
పురుషాంతరాసక్త యగుట విచారించి పరిజ్ఞాని యైనవాడు విడుచు నవివేకి
యయినపురుషుం డింద్రియలోలుం డై రతిం దగిలి దాని విడువనేరక పరిగ్రహిం
చి యుభయలోకచ్యుతం డగు నట్లు గావున నీయెఱుంగనియర్థంబుగలదే యని
విన్నవించిన రుక్మిణీదేవివచనంబులకుఁ గృష్ణుండు సంతసిల్లి యిట్లనియె. 262

కృష్ణుండు రుక్మిణీదేవి నూటించుట.

చ. అలికులవేణి నవ్వులకు శ్ర నాడినమాటల కింత సీమదిం
గలఁగఁగ నేల వేటలను శ్ర గయ్యములక రతులందు నొవ్వఁగాఁ
బలికినమాట లెగ్గు లని శ్ర పట్టుదురే భవదీయచిత్తముం
దెలియఁగఁ గోరి యే బలికి శ్ర తిక మదిలో నిటు గుండ నేటికిన్. 263

వ. అదియునుం గాక. 264

ఉ. కింకలు ముద్దుబల్కులును శ్ర గెంపుఁగనుంగవ తియ్యమోవియున్
జంకెలు తేటిచూపు లెక శ్ర సక్కెములున్ నెలవంకబొమ్మలుం
గొంకక వీడ నాడుటలుఁ శ్ర గూరిమియుం గలకాంతఁ గూడుటల్
ఆంకిలి తేక జన్మఫల శ్ర మబ్బుట గాదె కురంగలోచనా. 265

వ. అని మఱియు నిట్లనియె. 266

ఉ. నీవు పతివ్రతామణివి శ్ర నిర్మలధర్మవివేకశీలన
దాభవపు సీమనోగతులఁ శ్ర బాయక యెప్పుడు నస్తదీయసం
సేవయ కాని యన్యము భ శ్ర జింపవు పుట్టిననాటనుండి సీ
భావ మెఱింగి యుండినను శ్ర బల్కినతప్పు సహింపు మానినీ. 267

వ. అని వెండియు నిట్లనియె నీవాక్యంబులు శ్రవణసుఖంబులు గావించె నీవు వివి
ధులు లై నకామంబులుఁ గోరితివేని నవి యన్నియును నాయంద యుండుటం

జేసి యేకాంతసేవాచతుర వైసనీకు నవి యన్నియు నిత్యంబు లై యుండు నీ పాతిన్రత్యంబును నాయందలిస్నేహంబు నతివిశదంబులయ్యె నావాక్యంబులచేత భవదీయచిత్తంబు చంచలంబుగాక నాయందులబుద్ధిదృఢం బగుం గావున సకల సంపద్విలసితం బైనద్వారకానగరదివ్యమందిరంబులందు నీదుభాగ్యంబునంజేసి సంసారైకవడి నీయందు బద్ధానురాగుడ నై వర్తింతుఁ దక్కినప్రాణేంద్రియ పరవశత్వంబున వికృతశరీరధారిణి యొనసతి నన్నుంజెందుట దుష్కరం బదియు నుంగాక మోక్షప్రదుండ నైననన్నుఁ గామాతురలైన యల్పమతులు వ్రతతపో మహిమలచేత దాంపత్యయోగంబుకై సేవింతు రదియంతయు నామాయావిజృంభితంబు దానంజేసి నారు మందభాగ్యులై నిరయంబు నొందుదు రట్లు గావున నీసమాన యొనకాంత యేకాంతలం దైనఁ గలదె నీవివాహకాలంబున ననేకరాజ న్యవర్యులఁ గైకొనక భవదీయమధురాలాపశ్రవణాత్మకుండ నయిననానన్నిధికి నాశరీరం బితరయోగ్యంబు కాదునీకు శేషంబ నయియున్నదాన నని యేకాంతం బునం బ్రాప్తాంబు బుత్తెంచిన నేనును జనుడెంచి నీపరిణయవిషయంబున భవత్సహోదరుం బట్టివిరూపుం గావించిన నది గనుంగొనియు నాయందులవిప్రయోగ భయంబున నూర కుండితి వది గావున బహుప్రకారంబు లై వర్తించునీనద్గణం బులకు సంతసింతు నని యివ్విధంబున దేవకీసుతుండు సరలోకవిడంబనంబుగ గృహస్థనిభంగి నిజగృహకృత్యంబు లాచరించు చుండె నని శుకుండు మఱియు నిట్లనియె.

268

- క. అని యిట్లు కృష్ణుఁ డాడిన, విషయ వివేకానులాపః ; వితతామృతసేచనముదితహృదయ యై య, న్వచితామణి వికచవదనః ; వనరుహ యగుచున్.
- క. నగ వామతించుచూపులు, నగధరు మొగమునను నిలిపినయమునఁ గరముల్ మోగించి వినుతించె గృష్ణుఁ, ఖగవాహుఁ రుచిర దేహుఁ ; గలితోత్సాహున్.
- చ. అతులవిరాజమానముఖుఁ యై వివిధాంబరచారుభూషణ ప్రతతులతోడఁ గోరినన య రంబులు దద్దయు నిచ్చెఁ గృష్ణుఁ డున్నతశుభమూర్తి దేవగణ య నందితీర్తి దయాసువర్తి యై యతిమృదువాణికిం గిసల యారుణపాణికి నీలవేణికిన్.
- 271
- వ. ఇట్లు సంతానించి కృష్ణుండు రుక్మిణియుం దానును దదనంతరంబ.
- 272
- చ. ఎలమి ఘటింపఁగాఁ గలసి యీ డెలనీడల మల్లికాలతా నలిఁ గరవీరజాతివిరః ; వాదులవీధులఁ గమ్మదెమ్మెల్ పాలయునవీనవాసములఁ బొన్నలఁ దిన్నెలఁ బచ్చరచ్చలం గొలఁకులఁజేగెలంకులను య గోరిక లీరిక లొత్తఁ గ్రొత్త లై.
- 273
- క. ఆరామభూములందు వి, హారామలసౌఖ్యలీలః ; నతిమోదయుతో నారామానుజుఁ డుండెను, నారామామణియుఁ ధాన్యు య నభిరామముగన్.
- 274

వ. మఱియు ననేకవిధవిచిత్రమణివితానాభిశోభితప్రాసాదోపరిభాగంబులను లాలిత
 సీలకంఠ కలకంఠ కలవింక శుక కలాలాఘకలిత మకరందపానమదవదిందిరియుం
 కారసంకులకమలకహ్లాంశుధాసారసీహారపూరితకాసారతీరంబులను ధాతునిర్ఘర
 రంజితనాను దేశగిరికుంజపుంజంబులను గృతకశైలంబులను గ్రీడాగృహంబులనుం
 జెలంగి నందనందనుండు విదర్భరాజనందనం దగ్గలి కందర్ప కేళీలోలాత్తుండయ్యె
 ననంతరం బాసుందరీలలామంబువలనఁ బ్రద్యుమ్నుండు చారుధేష్టుండు సుధేష్టుం
 డు సుచారువు చారుదేహుండు చారుగుప్తుండు భద్రచారువు చారుచంద్రుండు
 విచారువు చారువు ననియెడుపదుగురుతనయులం బడసె నట్లు సత్యభామాజాం
 భవతీచాగ్నజతీకాళిందీమాద్రీమిత్రవిందాభద్రలకు వేటువేట పదుగురేసి భద్ర
 మూర్తు లైనకుమారు లుదయించి రివ్విధంబున మఱియును. 275

చ. అనఘ పదాఱువేలసతు శ లందు జనించిరి వేటువేట శం
 దనదశకంబు తత్పుత్రవి శ తానము గాంచి రనేకసూనుల
 న్నైఃసయఁగ నిట్లు పిల్లచెట శ కీనినకై వడిఁ బుత్రపౌత్రవ
 ర్ధనమున నొప్పె గృష్ణుండు ము శ దంబునఁ దామరతంప రై భువిన్. 276

తే. అట్లు యాదవవృష్టిభో శ జాంధకాది
 నామధేయాంతరముల నె శ న్నంగ నూట
 యొక్కఁడై చాల వర్ధిల్లు శ నక్కులంబు
 నృపకుమారులఁ జదివించు శ నేర్పు గలుగు. 277

తే. గురుజనంబులువినుమూఁడుశ్రోట్లమీఁద, నెనుబడెనిమిదివేలపై శ నెనఁగ నూర్చు
 రన్నఁ దద్బాలకావలి శ నెన్నఁదరమె, శూలికైనను దామర శ చూలికైన. 278

వ. అందు గోవిందనందనుం డైనప్రద్యుమ్నునకు రుక్మికూతువలన ననిరీధుండు
 సంభవించె ననిన మునివరునకు భూవరుం డి ట్లనియె. 279

క. బవరమునఁ గృష్ణుచే ము, న్నవమానము నొంది రుక్మి శ యచ్యుతు గెలువం
 దివురుచుఁ దననుత నరిసంభవునకు నె ట్లిచ్చె నెఱుంగఁ శ బలుకు మునీంద్రా.

సీ. నావుడు శుకయోగి శ సరనాయకోత్తమ, నీవు చెప్పినయట్ల శ నెమ్మనమునఁ
 బద్ధాయతాక్షుచే శ బడినబన్నమునకుఁ, గనలుచు నుండియు శ ననుజతోడి
 నెయ్యంబునను భాగి శ నేయున కిచ్చెను, గూతు సంచితపుష్ప శ కోమలాంగి
 దనపూవు దప్పినఁ శ దగవిదర్భేశుండు, విను మెఱిఁగింతుఁ దగద్విధము దెలియఁ

తే. బరఁగ రుక్తవతీస్వయం శ వరమున కొగి, నరుగుదెం డని భీష్మభూవరసుతుండు
 వరుస రప్పించె రాజన్యవరకుమార, వరుల ననువార్త కలరి యాశహరిసుతుండు.

చ. వరమణిభూషణప్రభల శ వర్గ మనర్గళభంగిఁ బర్వఁ బ్ర
 స్ఫురితరథాధిరోహణవి శ భూతి ధలిర్ప మనోహరైకసు

స్థిరశుభలీల సేగె యను శ సింహకిశోరము రాజకన్యకా
పరిణయవైభవాగతన్మ శ పాలకకోటికి రుక్మివీటికిన్.

282

చ. చని పురిఁ జొచ్చి వృష్ణికుల శ సత్తముఁ డచ్చుల మూఁగి యున్నయ
మ్మనుజవరేణ్యనందనులు శ మానము తూలి భయాకులాత్మలై
చనఁగ ననేక చండతర శ సాయకసంపదఁ జూపి రుక్మిసం
దనఁ గొనివచ్చి వేడ్క నిజ శ ధామము సొచ్చె నవార్యశౌర్యుడై.

283

వ. ఇట్లు తెచ్చి ప్రద్యుమ్నుండు హరిణనయనం బరిణయం బయినయనంతరంబ.

284

క. ధీరుడు కృతవర్చునిసుకు, మారుడు పరియించె రుచిర శ మండనయుత నం
భోరుహముఖ రుక్మిసుతం, జారుమతీకన్యక బ్రకట శ సజ్జనమాన్యన్.

285

తే. ప్రకటచరితుండు భీష్మభూ శ పాలసుతుండు
మనము మోదింపఁ దనకూర్చి శ మచుమరాలి
రుక్మలోచన నసమాన శ రుక్మకాంతిఁ
జెలిమి ననిరుద్ధునకుఁ బెండ్లి శ సేయునపుడు.

286

క. పొలుపుగ రత్నవిభూషో, జ్వలులై శుభవేళ నవ్వి శ వాహార్థముని
ర్మలవహువై భవశోభన, కలితవిదర్భావనీత శ కటకంబునకున్.

287

చ. హరియును రుక్మిణీసతియు శ నాబలభద్రుడు శంబరారియున్
నరిమదభేది సాంబుండును శ నాదిగ రాజకుమారకోటి సిం
ధురరథవాజినదృట్టుల శ తోఁ జని యందు సమగ్రవైభవా
చరితవినాహయు క్తదివ శ సంబులు వేడుకఁ బుచ్చి యంతటన్.

288

క. ఒకనాఁడు యదుకుమారకు, లకలంకసమగ్రవైభ శ వాటోపమహో
త్సుకులై యుండఁగఁ జూపో, ఒక యెకసక్తమున నవని శ పాలురు వరుసన్.

289

ఉ. ఎచ్చరికం గళింగధర శ ణీశుండు రుక్మి మొగంబు చూచి నీ
యొచ్చెము దీర్పుకో నిదియ శ యొప్పుగువేళ బలుండు జూదమం
దిచ్చ గలండు గాని పొలు శ పెక్కిననేర్పరి గాఁడు గాన నీ
కిచ్చు నవశ్యమున్ జయము శ నీగుము తొల్లిటఁ బడ్డబన్నమున్.

290

క. అని పురికొల్పిన రుక్మియు, దనచేటు తలంప లేక శ తాలాంకునితో
డను జూద మాడఁ దివిరెను, వనజాసనుకృతము గడచు వా శ రెవ్వ రిలన్.

291

వ. అంత.

292

క. కోరి విదర్భుండు కుటిలవి, హారుం డై పిలిచె జూద శ మాడ జితార్థి
హార్థి సన్నతహార్థి, సీర్థి రైవతసుతార్థి శ చిత్తవిహారిన్.

293

ఆ. పూని మనము గొంత శ ప్రొద్దువోకకు రామ, నెత్త మాడ నీవు శ నేర్తువనఁగ
విందు మిపుడు కొంతశవెల యొడ్డి యాడుద, మనిన బలుండు లెస్సయని చెలంగి.

క. మదిలోనిచలము డింపక, పది యిరువది నూఱు వేయి శ పదివే లిదె ప

- న్నిద మని యొడ్డుచు నాడిరి, మదమున నిద్దఱును దురభి శ మానముపేర్చిన్. 295
- ఉ. ఆడినయాట లెల్లను హ శ లాయుధుఁ డోడుచు రుక్తి గెల్పుడుం
దోడినృపాలకోటి పరి శ తోషముఁ జెందఁ గళింగభూవిభుం
డోడ బలుం డటంచుఁ బ్రహ శ సోక్తుల నెంతయు రాముఁ జల్కఁగా
నాడెను దంతపంక్తి వెలి శ యై కనుపట్టఁగ జాల నవ్వుచున్. 296
- తే. బలుఁడు గోపించి యొకలక్ష శ పణము సేసి
యాడి ప్రకటంబుగా జూద శ మపుడు గెల్పె
గెల్చినను రుక్తి యిది యేను శ గెల్చి యుండ
గెలుపు నీ దని కికురింప శ నలవి యగునె. 297
- క. అనపుడు హలధరుఁ డచ్చటి, జనపాలకసుతులఁ జూచి శ సత్యము పలుకుం
డని యడిగిన వారలు రు, ¹క్తునిహితు లై పలుక రైరి శ మొగమోటమునన్. 298
- ఉ. అప్పటియట్లు యొడ్డి ముస శ లాయుధుఁ డేవున నాడి జూదముం
జొప్పడ గెల్చి యీగెలుపు శ చూడఁగ నాదియొ వానిదో జరుల్
తప్పక చెప్పఁ డన్న విది శ తధ్యనితో నశరీరవాణి తా
నిప్పటియాట రాముఁడె జ శ యించె విదర్బుఁడె యోడె నావుడున్. 299
- వ. విని సకలజనంబులు నదృశానందనిమగ్నమానసులైరి కుటిలస్వభావు లయిన
భూవరులు రుక్తిం గైకొల్పిన నతండు తనతోల్లింటిపరాభవంబు దలంచి యెది
రిం దన్ను నెఱుంగక బలాబలవివేకంబు సేయనేరక విధిపశానుగతుం డై చలం
బున బలునిం గని యిప్పటియాటయు నేన గెల్చి యుండ వృథాజల్పకల్పనండ
వయి నీవు గెల్చితి నని పలికెద వక్షవిద్యానైపుణి గలభూపకుమారులతోఁ బసుల
కాపరు లెత్తువత్తురే యని క్రొవ్వున నవ్వుచుం బలికిన నప్పలుకులు చెవులకు
ములుకులక్రియం దాడినఁ గోపోద్దిక్షితమానసుం డై పెటపెటఁ బండ్లు గొఱు
కుచుం గన్నుల నిప్పు లుప్పటిల్లఁ గినుకం దోక ద్రొక్కినమహారంగునోజ
రోజుచు దండతాడితం బయినపుండరీకంబులీల హు మ్మని మ్రోయుచుఁ బ్ర
చండబాహుదండంబులు సాచి పరిఘం బందుకొని పరిపంథియైన రుక్తిని నతని
కనుకూలం బయినరాజలోకంబునుం బడలుపడ నడిచె నయ్యవసరంబున. 300
- క. మును దంతపంక్తి వెలి గాఁ, దను నవ్వినయక్కళింగుఁ శ దల వట్టి రయం
బునఁ బడఁదిగిచి వదన మే,పునఁ బెడచే ప్రేసిదంత శ ములు వెన డులిచెన్. 301
- క. అంతం బోవక రుక్తిని, దంతంబులు మున్ను డులిచి శ తను వగలింప
న్నంతకుపురి కేఁగెను వాఁ, డెంతయు భయ మంది రాజు శ లెల్లం గలఁగన్. 302
- వ. అట్లు సేసి యయ్యాదవసింహం బసహ్యావిక్రమంబునం జెలంగె నంత. 303
- క. భూవర పద్మాక్షుఁడు దన, బావ హతుం డగుట గనియుఁ శ బలుకక యుండెన్

- భావమున రుక్మిణీబల, దేవుల కేమనగ నెగు ధ దేఱునో యనుచున్. 304
- వ. అంత నావిదర్శనగరంబు నిర్గమించి. 305
- క. పరమానురాగరససంభరితాంతఃకరణు లగుచుఁ గ బాటించి వధూ
వరులను రథమం దిడి హల,ధరహరిరుక్మిణులఁ గొల్చి క తగ యదువీరుల్. 306
- ఉ. మంగళతూర్యహోషము ల క మందగతిం జెలఁగంగ మత్తమా
తంగతురంగనద్భుతక క దంబముతోఁ జని కాంచి రంత నా
రంగఽవంగలుంగవిచ క రన్నదభృంగసురంగనాదసం
సంగతరంగిణీకలిత క సంతతనిర్మల నాకుశస్థలిన్. 307
- వ. ఇట్లు పురోపవనోపకంఠంబునకుం జని. 308
- క. అందు వసించిరి నందిత, చందనమందారకుండ క చంద్రలనన్నా
కందములనీడ హృదయానందము సంధిప నంద క నందనముఖ్యుల్. 309
- వ. తదనంతరంబ పురప్రవేశంబు సేసి రని చెప్పి శుకయోగీంద్రుండు పరీక్షింప రేం
ద్రున కిట్లనియె. 310
- ===== బాణాసురుం డీశ్వరప్రసాదంబు నొందుట. =====
- తే. అనఘ బలిసందనులు నూర్పు క రందులోన
నగ్రజాతుండు బాణు డ క త్యుగ్రమూర్తి
చిరయశోహరి విహితపూ క జితపురారి
యహితఽమిరోష్ణకరుడు స క హస్తకరుడు. 311
- క. బాణుడు విక్రమజితగీ, ర్వాణుడు సని కాంచె భక్తి క వశుఁ డై సగణ
స్థాణున్ నిర్దళితానమ, బాణున్ దాండవధుగీణు క భక్తత్రాణున్. 312
- క. కని యచురాగవికాసము, దనమనమునఁ గడలుకొనఁగ క ధరఁ జాగిలి వం
దన మాచరించి మోదము, దనరంగఁ దాండవము సలుపు క తటి నయ్యభవున్. 313
- ఉ. సందిత భూరిబాహుబల క సంపదపెంపున నారజంబు వా
యిచి యనేకభంగుల ను క మేఘఁ ద్రిలోకశరణ్య నాత్మ మె
చ్చించి ప్రమోది యై నిజవ క శీకృతఃశృలితాంతరంగుఁ గా
వించి తదాననాంబురుహ క వీక్షణు డై తగ మ్రొక్కి యిట్లనున్. 314
- ఉ. శంకర భక్తమానసవ క శంకర దుష్టమదాసురేంద్రనా
శంకర పాండునీలరుచి క శంకరవర్ణనిభాంగ భోగిరా
ట్కంకణ పార్వతీహృదయ క కైరవ కైరవమిత్త యోగిహృ
త్సంకజపంకజాప్త జయ క తాండవఖేలన భక్తపాలనా. 315
- వ. అని వినుతించి. 316
- ఉ. దేవ మదీయవాంఛితము క తేటపడ నిటు విన్నవించెదన్

నీవును సద్రిసందనయు శ నెమ్మిని నాపురికోటవాకిటం

గావలియుండి నన్నుఁ గృపఁ శ గావుము భక్తఫలప్రదాత యో

భావభవారి నీచరణ శ పద్మము లెప్పుడు నాశ్రయించెదన్.

317

వ. అని యభ్యర్థించినం బ్రసన్నుం డై భక్తవత్సలుం డగుపురాంతకుండు గౌరీసమే
తుం డై తారకాంతకాదిభూతగణంబులతోడ బాణనివాసం బగుశోణపురంబు
వాకిటం గా వుండెఁ బదంపడి యొక్కనాఁ డబ్బలిసందనుండు.

318

తే. దర్పమునఁబొంగిరుచిరమార్తారాండదీప్త, మండలముతోడమార్పడుశ్రమహితశోణ
మణికిరీటము త్రిపురసంహరునిపాద,వనజములు సోడ మ్రొక్కి యిట్లనినుతించె.

సీ. దేవ జగన్నాథ శ దేవేంద్రవందిత, వితతచారిత్ర సం శ తతపవిత్ర
హాలాహలాహార శ యహిరాజకేయూర, బాలేందుభూష స శ ద్భక్తపోష

సర్వలోకాతీత శ సద్గుణసంఘాత, పార్వతీహృదయేశ శ భవవిनाశ

రజతాచలస్థాన శ గజచర్మపరిధాన, సురవైరివిధ్వస్త శ శూలహస్త

తే. లోకనాయక సద్భక్త శ లోకవరద, సురుచిరాకార మునిజన శ స్తుతవిహార

భక్తజనమందిరాంగణాపరిజాత, నిన్ను నెవ్వఁడు నుతినేయనేర్చు నభవ.

320

వ. అని స్తుతియించి.

321

మ. అనిలో నిన్ను నెదిర్చి బాహుబలశౌ శ ర్యస్సూర్తిఁ బోరాడఁ జా

లినవీరుం డొకఁ డైనఁ బందెమునకు శ లేఁ డయ్యె భూమండలి

న్ననయంబు భవదీయదత్తకరసా శ హస్తంబుకంఢూతి వా

యునుపాయంబును లేద యీభరము నె శ ట్లోర్తు న్ను మానాయకా.

322

సీ. హుంకారకంకణ శ క్రేంకారశింజినీ,టంకారనిర్దోష శ సంకులంబు

చండదోర్దండభా శ స్వస్థండలాగ్రప్ర,కాండఖండితరాజ శ మండలంబు

శూలాహతక్షతో శ ద్వైలకీలాలక,ల్లోలకేళీసమా శ లోకనంబు

శుంభదున్తదకుంభి శ కుంభస్థలధ్వంస,సంభూతశౌర్యవి శ జృంభణంబు

తే. గలుగునుద్దామభీమసం శ గ్రామ కేళి, ఘనపరాక్రమవిక్రమక్రమము గాఁగ
జరపలేనట్టికరములు శ కరము దుఃఖ,కరము లగుఁగాక సంతోషకరము లగునె.

ఉ. కాన మదీయచండభుజ శ గర్వపరాక్రమ కేళికా సముం

డినిఖలావనిం గలఁడే శ యిందుకళాధర నీవు దక్కఁగా

నా నిటలాంబకుండు దను శ జాధిపుమాటకుఁ జాల రోసి లో

నూనిసరోషవార్ధి గడ శ లొత్తఁగ ని ట్లని పల్కె భూవరా.

324

క. విను మూఢహృదయ నీకే,తన మెప్పు.డకారణంబ శ ధారుణిపైఁ గూ

లును నపుడ నీభుజావలి, తునియఁగ నాయంతవాని శ్రీతో నని గల్గున్.

325

వ. అని పలికిన నట్లు సంప్రాప్తమనోరథుం డై నిజభుజవిनाశకార్యధురీణుం డగు
బాణుండు సంతృప్తాంతరంగుం డగుచు నిజనివాసంబునకుం జని తన ప్రాణవల్ల

భలయుల్లంబులు పల్లవింపం జేయుచు నిజధ్వజనిపాతంబు నిశీక్షించు చుండె
దదనంతరంబ. 326

సీ. ఆదానవేశ్వరు శ సనుగంగూతురు నుషాకన్య సచ్చరితసౌ శ జన్యధన్య
రూపవిభ్రమకళా శ రుచిరకోమలదేహ, యతననాటవబాణ శ మనగఁ బరంగు
సుందరీరత్నంబు శ నిందునిభాసన, యలినీలవేణి ప శ ద్దాయతాక్షీ
యొకనాడు రుచిరసౌ శ ధోపరివేదికా, స్థలమున మృదుశయ్య శ నెలమిఁ గూర్చి-

తే. మున్ను దనచౌల నెన్నడు శ విన్నయతఁడుఁ
గన్నులారంగఁ దాఁ బొడ శ గన్నయతఁడుఁ
గానియసమానరూపరే శ ఖావిలాస
కలితు ననిరుద్ధు నర్థిలి శ గవసినటులు. 327

చ. కల గని యంత మేలుకని శ కన్నులు బాష్పకణంబు లొల్కఁగాఁ
గలవలెఁ గాక నిశ్చయము శ గాఁ గమనీయవిలాసవిభ్రమా
కలితతదీయరూపము ము శ ఖంబున వ్రేలినయట్ల తోచినం
గళవళ మందుచుకా బిగియఁ శ గొంగిటిచే బయ లప్పళించుచున్. 328

వ. మఱియును. 329

చ. సరసమృదూక్తులుం గుసుమ శ సాయక కేళియు శాటికాకచా
కరవణముల్ నఖక్రియలుఁ శ గమ్రకపోలలలాటమేఖలా
కరకుచబాహుమూలములుఁ శ గైకొనియుండుట లాదిగాఁ దలో
దరిమది గాఢ మై తగిలె శ దర్పకుఁ డచ్చున నొత్తినట్ల యై. 330

సీ. కలికిచేష్టలు భావ శ గర్భంబు లైనను, బ్రియుమీఁదికూరిమి శ బయలుపఱుపఁ
బిడపిడ నై లజ్జ శ మది బద నిచ్చినఁ, జెలిమేనఁ బులకలు శ చెక్కు లొత్త
మదనాగ్నిసంతప్త శ మానస యగుటకు, గురుకుచహారవ శ ల్లరులు గండఁ
జిత్తంబు నాయకాశ్రయ త్తమై యుంటకు, మఱుమాట లాడంగ శ మఱివుగదుర

తే. నతివమనమున సిగ్గు మో శ హంబు భయముఁ
బొడమ నునుమంచు నెత్తమ్మి శ బొదువుమాడ్కిఁ
బ్రథమచింతాభరంబునఁ శ బద్ధనయన
కోరి తలచీర వాటింప శ నేర దయ్యె. 331

వ. ఇట్లు విరహవేదనాదూయమానమానసయై యుండె నంత నెచ్చెలులు డాయం
జనుడెంచినం దన మొగంబునం బొడముమనోజవికారంబు మఱుపెట్టుచునప్పుడు.

చ. పొరిఁబొరిఁ బుచ్చునూర్పుగమిఁ శ బుక్కిటనుంచి కుచా గ్రసీమపై
బెరసినసన్న లేఁజెమట శ బిందువు లొయ్యన నార్పుఁ గన్నులం
దొరిఁగెడుబాష్పపూరములు శ దొంగలితెప్పల నాని చుక్కలం
దరుణులు రండు చూత మని శ తా మొగ మెత్తును గూఢరాగ యై. 333

వ. ఇవ్విధంబునం జరియించు చుండె నట్టియెడ.

334

తే. అంతకంతకు సంతాప శ్ర మతిశయించి

వలుడచన్నులు గన్నీటి శ్ర వడద దడియఁ

జెలులదెనఁ జూడ జాల ల శ్ర జ్జించి మొగము

వాంచి పలుకక యుండె న శ్ర వ్వనరుహాక్షి.

335

వ. అంత.

336

తే. బలితనూభవుమంత్రి కుంభాండుతనయ, తన బహిఃస్రాణమిది యనఁ శ్ర దనరునట్టి

కామినీమణి ముఖపద్మ శ్ర కాఁతివిజిత, శిశిరకరచారుకుచిరేఖ శ్ర చిత్రరేఖ.

337

వ. కదిసి యబ్బాల నుపలక్షించి.

338

తే. ¹భామినీమణి సౌబగుని శ్ర బయలవెదకు

విధమునను నాత్మవిభుఁ బాసి శ్ర విహ్వలించు

వగను జేతికి లో నైన శ్ర వానిఁ బాసి

భ్రాంతిఁ బొందినభావంబు శ్ర ప్రకట మయ్యె.

339

తే. వనిత నాకన్న నెనరై నగవారు నీకుఁ, గలుగనేర్తురె నీకోర్కెఁ శ్ర దెలియఁ జెప్ప
కున్న మీయన్నతోడన్నఁ శ్ర గన్నుఁగవను, నలరునునుస్థితో నగనవామతింప.

వ. ఇవ్విధంబునఁ జిత్ర రేఖం గనుంగొని యిట్లనియె.

341

చ. చెలి కలలోన నొక్కసర శ్ర సీరుహనేత్రుఁడు హారరత్నకుం

డలకట కాంగఁగీయక ర శ్ర ణన్తఃసూపురభూషణుండు ని

ర్మలకనకాంబరుండు సుకు శ్ర మారతనుండు విసీలదేహుండు

జ్వాలరుచినూతన ప్రసవ శ్ర సాయకుఁ డున్నతవక్షః డెంతయున్.

342

చ. నను బిగియారఁ గొగిట మ శ్ర నం బలరారఁగఁ జేర్చి మోదముం

దనఁకఁగ నంచితాధరసు శ్ర ధారస మిచ్చి మనోజకేళికిం

బనుపడఁ జేసే మంజుమ్మదు శ్ర భామలఁ దేలిచి యంతలోననే

చనియెను దుఃఖవార్ధిఁ బెలు శ్ర చక్ష సనుఁ ద్రోచి సరోరుహాసనా.

343

వ. అనుచు నమ్మత్తకాశించి త్రంబు చిత్రజాయత్రం బయు తత్తటంబున విరహానలం

బుత్తలవెట్టఁ గన్నీరు మున్నీరు గా వగచుచు విన్న నయినవదనారవిందంబు

వాంచి యూర కున్నఁ జిత్రరేఖ తనమనంబన నయ్యంతిసంతాపంబు చింతించి

యిట్లనియె.

344

చ. సరసిజనేత్ర యేటికి వి శ్ర చారము నాకుశలత్వ మేర్పడక

సరిసురయక్షింపురువ శ్ర నాగనభశ్చరసిద్ధసాధ్యకి

న్నరవరముఖ్యులం బటము శ్ర నక లిఖించినఁ జూచి నీమనో

1 తే. పడఁతి నీ విప్లు సౌబగుని ♦ బయలవెదకు, విధమునను నాత్మవిభుఁ డని ♦ వేడ్కఁ బిలిచి, పూని చేతికి లో నైనవానిఁ బాసి, భ్రాంతి పొందినభావంబు ♦ ప్రకట మయ్యె. వ్రా. ప్ర.

హరుఁ గని వీడె పొమ్మనిన న నప్పుడె వానిని నీకుఁ దెచ్చెదన్. 345

వ. అని యొడంబడిచి మిలమిలనిమంచుతోడం బురుషించుధశభమనుమెఱుంగులు
దుఱంగలిగొనుపటంబు నావటంబు సేసి వజ్రంబున మేదించి పంచవన్నియలు
వేటువేటు కనకరజితపాత్రంబుల నించి కేలం దూలిక ధరించి యొక్కవిజనస్థలం
బునకుం జని ముల్లోకంబులం బేరు గలిగి వయోరూపసంపన్ను లయినపురుష
ముఖ్యుల నన్వయగోత్రనామధేయంబులతోడ వ్రాసి యాయితం బయినయపు
టంబు దనముందటఁ దెచ్చి పెట్టి యిప్పటంబునం దగులనివారులేరు వారిం
జెప్పెద సావధానంబుగ నాకర్ణింపు మని యిట్లుయె. 346

సీ. కమనీయసంగీత న కలితకోవిదులు కిం, పురుషగంధర్వకి న న్నరులు వీరె
సతతయావనయదృ న చ్ఛావిహారులు సిద్ధ, సాధ్యచారణనభ న శ్చరులు వీరె
ప్రవిమలసౌఖ్యసం న పద్వైభవులు సుధా, శనమరుద్యక్షరా న త్సులు వీరె
నిరుపమరుచికళా న నివృతకామరూపు లై, పాగ డొందునట్టిప న న్నగులు వీరె
తే. చూడుమని నేర్పు దీపింపఁ న జూపుటయును, జిత్రము నిజమనోరథసిద్ధి వడయఁ
జాల కుండిన మధ్యమశ్చైతలాధి, పతులఁ జూపుచు వచ్చె ననప్పద్మనయన. 347

ఉ. మాళవ కోంకణ ద్రవిడ న మత్స్య పుళింద కళింగ భోజ నే
పాళ విదేహ పాండ్య కురు న బర్బర సింధు యుగంధ రాంధ్ర బం
గాళ కరూళ టేంకణ త్రి న గర్త సుధేష్ఠ మరాట లాటపాం
చాల నిషాద ఘూర్జరక న సాశ్వమహీశులు వీరె కోమలి. 348

ఉ. సింధుర వైరివిక్రముఁడు న శీతమయూఖమరాళికాపయ
సింధుపటిరనిర్మలవి న శేషయశోవిభవుండు శౌర్యద
ర్పాంధరిపుఱి తీతనిక న రాంధతమః పటలార్కుఁ డీ జరా
సంధునిఁ జూడు మాగధుని న సద్భుహదశ్వసుతుం గృశోదరీ. 349

మ. సకలోర్వీతలనాధసన్నతుఁడు శ న శ్వమ్భూరి బాహాబలా
ధికుఁడుగ్రాహవకోవిదుండు త్రిజగ న ద్విఖ్యాతచారిత్రకం
డకలంకోజ్జ్వలదివ్యభూషుండు విద న రాభధీశ్వరుం డైనభీ
ష్మకభూపాలకుమారుఁ జూడు మితనిక న మ త్రద్విరేఫాలకా. 350

ఉ. సంగరరంగనిర్దళిత న చండవిరోధివరూఢినీశమా
తంగతురంగసద్భటర న ధప్రకరైకభుజావిజృంభణా
భంగపరాక్రమప్రకట న భవ్యయశోమహనీయమూర్తి కా
ళింగుఁడు వీడె చూడు తర న లీకృతచారుకురంగలోచనా. 351

మ. సుగుణాంభోనిధి ఫాలలోచను నుమే న శు న్నాత్మ మెప్పించి శ
క్తిగర్విం బగుశూలముం బడసె న న షీణప్రతాపోన్నతిక
జగతిక మిక్కిలి మేటివీరుఁడు రణో న త్సాహుండు భూపాత్రుఁ డీ

- భగదత్తుం గనుగొంటె పంకజముఖ శ్రీ ప్రాజ్ఞోతిషాధీశ్వరున్. 352
- మ. వికచాంభోరుహపత్ర నేత్రుఁ డగుగో శ్రీ విందుండు దాఁ బూనునం
దకచక్రాబ్జగదాదిహ్నుములచే శ్రీ తక్ వాసుదేవాఖ్య ను
త్సుకుఁ డై యెప్పుడు మచ్చరించు మదిఁ గృ శ్రీ ఘ్నం డన్న నీమేటిపాం
డ్రకుఁ గాశీశసఖుం గనుంగొనుము వే శ్రీ డ్కం జంద్రబింబాసనా. 353
- మ. ద్విజశుశ్రావయు నూనృతవ్రతము ను శ్రీ ద్వృత్తిక భుజాగర్వముక
విజయాటోపముఁ జాపనై పుణియుధీ శ్రీ విస్ఫూర్తియుం గల్గునీ
రజసీనాథకుల ప్రదీపకుల నా శ్రీ రం జూడు పద్మాక్షి ధ
ర్మజభీమాదునమాద్రినందనుల సం శ్రీ గ్రామైక పారీణులన్. 354
- మ. బలిమిక్ సర్వనృపాలుర న్నదిమి క శ్రీ ఘ్నంబుల్ దగం గొంచు ను
జ్వలతేజోవిభవాతిరేకమున భా శ్రీ స్వతీర్తి శోభిల్లఁగాఁ
బాలు పాండం దను రాజరాజన మహా శ్రీ భూరిప్రతాపంబులుం
గలదుర్యోధనుఁ జూడు సోదరయుతుం శ్రీ గంజాతపత్రేక్షణా. 355
- వ. అని యివ్విధంబున ఛప్పన్నదేశాధీశు లగురాజలోకంబుల నెల్ల జూపుచు యదు
వంశసంభవు లైనశూర సేనవసుదేవోద్ధవాదులం జూపి మఱియును. 356
- ఉ. శారదసీరదాబ్జఘన శ్రీ సారసుధాకరకాశచంద్రికా
సారపటీరవర్ణ యదు శ్రీ సత్తము నుత్తమనాయకుం బ్రమ
త్తారిన్యపాలకాననహు శ్రీ తాళనమూర్తి బ్రలంబదైత్యసం
హారునిఁ గామపాలుని హా శ్రీ లాయుధుఁ జూడుము దైత్యనందనా. 357
- సీ. కమనీయశుభగాత్రుఁ శ్రీ గంజాతదళనేత్రు, వసుధాకశత్రుఁ బా శ్రీ వనచరిత్రు
1 సత్యసంకల్పు ని శ్రీ శాచరోగ్రవికల్పు, నతపన్న గాకల్పు శ్రీ నాగతల్పుఁ
గొస్తుభమణిభూషు శ్రీ గంభీరమృదుభాషు, శ్రీ తజనపోషు నం శ్రీ చితవిశేషు
నీలసీరదకాయు శ్రీ నిరితదైతేయు, ధృతపితకాశేయు శ్రీ సతవిధేయు
- తే. నఘమహాగదవైద్యు వేదాంతవేద్యు, దివ్యమునిసన్నతామోదుఁడీరపాదు
జిహ్వు వరసద్గుణాలంకరీర్ణుఁ గృష్ణుఁ, జూడు దైతేయకులబాల శ్రీ సుభగలీల. 358
- చ. స్ఫురదళిశింజనీరవవి శ్రీ భూషితపుష్పధనుర్విముక్తభా
స్వరనవచూతకోరకని శ్రీ శాతశిలీముఖపాతభీతపం
కరుహభవాదిచేతనని శ్రీ కాయు మనోజనిజాంఘ రుక్మిణీ
వరసుతు రాజకీరపరి శ్రీ వారుని మారునిఁ జూడు ణోమలీ. 359
- వ. ఇవ్విధంబునం జూపిన. 360
- మ. వనితారత్నము కృష్ణనందనునిభా శ్రీ వప్రాడిఁ దాఁ జూచి గ్ర
ద్దన ద న్నర్థి వరించి చన్నసుగుణో శ్రీ త్తంసంబ కా నాత్మలో

ననుమానించి యనంతరంబ యనిరు శ్ ధ్ధాఖ్యుక్ సరోజాక్షు నూ
తనచేతోభవమూర్తి జూచి మది సం శ్ తాపించుచు నిట్లన్నన్.

361

ఉ. ఇంతి మదీయమానధన శ్ మెల్ల హరించినమ్ముచ్చు నిమ్మైయిం
బంత మెలర్ప వ్రాసి పట శ్ భాగనిరూపితుఁ జేసినట్టిసి
యంతటిపుణ్యమూర్తి గొని శ్ యాడఁగ నేర్తునె సీచరిత్రముల్
వితలె నాకు నీమహిత శ్ వీరుకులంబు బలంబుఁ జెప్పమా.

362

చ. అనవుడుఁ జిత్తరేఖ జల శ్ జాక్షికి నిట్లన్న నీకుమారకుం
డనఘుఁడు యాదవాన్వయసు శ్ భాంబుధిపూర్ణ సుధాకరుండు నాఁ
దనరినకృష్ణపాత్రకుఁ డు శ్ దారచరిత్రుఁడు భూరిసింహసం
హననుఁ డరాతిసైన్యతిమి శ్ రాకుండు పేరనిరుద్ధుఁ డంగనా.

363

వ. అని చెప్పి యే నతిత్వరితగతిం జని యక్కుమారరత్నంబుఁ దోడ్కొని వత్తు
నంతకు సంతాపింపకుండుమని యాక్షణంబవియద్గమనంబునం జనిచని ముందట.

క. సరసిజముఖ కనుఁగొనె శుభ, భరితవిలోకనవిధాత శ్ భవవేదనముం
బరసాధనమును సుకృత, స్ఫురణాపాదనముఁ గృష్ణ శ్ పుటభేదనమున్.

365

వ. కని డాయం జని తదీయసుషమావిశేషంబులకుం బరితోషంబు నొందుచుం
గామిసీచరణరణితమణి నూపురర్పణంర్పణధ్వనితమణి గోపురంబును నతివిభవ
విజితగోపురంబును నగుద్వారకాపురంబు నిశాసమయంబునం బ్రచ్ఛన్నవేషం
బునం జొచ్చి కనకకుంభకలితసాధాగ్రంబున మణిదీపనిచయంబు ప్రకాశింపఁ
జంద్రకాంతశిలాభవసంబున సుధాధామరుచినిచయంబు నపహసించుహంస
తూలికాతల్పంబున నిజాంగనారతిశ్రమంబున నిద్రాసక్తుం డై యున్నయని
రుద్ధం జేరి తనయోగవిద్యామహాత్మ్యంబున నతని నెత్తుకొని మనోవేగంబున
శోణపురంబునకుఁ జని బాణాసురనందన యగుసుమాసుందరితల్పంబునం దునిచి
యిట్లనియె.

366

క. వనజాక్షి చూడు నీవిభు, ననిమిషనగధీరు శూరు శ్ నభినవమారుక్
వనధిగభీరు నుదారుని, ననిరుద్ధకుమారు విదళి శ్ తాహితవీరున్.

367

క. అనిన నుమాసతి దనమన, మన ననురాగిల్లి మేనఁ శ్ బులకాంకురముల్
మొసయఁగ నానందాశ్రులు, గనుఁగవ జడిగురియ ముఖవి శ్ కాస మెలర్పన్.

వ. ఇట్లు మనంబున నుత్సహించి చిత్తరేఖం గనుంగొని యయ్యింతి యిట్లనియె.

సీ. అతివ నీసాంగత్య శ్ మనుభానురుచి నాకుఁ, గలుగుటఁ గామాంధ్రకారమడఁగెఁ
దరలాక్షి నీనఖ శ్ త్వం బనునావచేఁ, గడిది వియోగాబ్ధిఁ శ్ గడవఁ గంటి
నబల ¹నీయనుబంధ శ్ మనుసుధావృష్టిచే, నంగజసంతాప శ్ మార్పఁ గంటి
వనిత సీచెలితనం శ్ బనురసాంజనముచే, నామనోహరనిధా శ్ నంబుఁ గంటి

తే. గలలఁ దోచినరూపు గ్రుత క్కన లిఖించు
వారు నౌ నన్నఁ దోడ్చెచ్చు శ వారుఁ గలరె
నీటిలో జాడఁ బుట్టించు శ నేర్పు నీక
కాక కల్గునె మూడులో శ కములయందు.

370

వ. అని వినుతించి చిత్ర రేఖను నిజమందిరంబునకుఁ బోవం బనిచినం జనియె నంత
వింతజనుల కెవ్వరికిం బ్రవేశింప రానియంతఃపురసాధాంతరంబున ననిరుద్ధండు
మేల్కూని యయ్యింతిం గనుంగొని యప్పుడు.

371

క. సురుచిరమృదుతల్పంబునఁ, బరిరంభణసరసవచన శ భావకళాచా
తురి మెఱసి రాకుమారుఁడు, తరుణీమణిఁ బొందె మదన శ తంత్రజ్ఞుండై.

372

వ. ఇవిధంబున నతిమనోహరవిభవాభిరామంబు లగుదివ్యాంబ రాభరణమాల్యా
నులేపనంబులఁ గర్పూరతాంబూలంబుల వివిధాన్న పానంబుల సురుచిరమణిదీప
నీరాజనంబుల సుగంధబంధురాగరుధూపంబుల నాటలఁ బాటల వీణావినో
దంబులం బరితుష్టిం బొంది కన్యాకుమారకు లానందసాగరాంతరిమగ్న
మానసు లై యుదయాస్తమయనిరూపణంబు సేయ నేరక ప్రాణంబు లొక్కటి
యైనతలంపులం గలసి యిష్టోపభోగంబుల సుఖయించు చుండి రంత.

373

క. ఆలోనన యతిచిర మగు, కాలము సుఖలీల జరగఁ శ గా వరున నుమా
బాలాలలామ కొయ్యనఁ, జూలేర్పడి గర్భ మొదమె శ సురుచిరభంగిన్.

374

క. ఆ చిన్నె లంగజాలలు, చూచి భయాకులత నొంది శ స్రుక్కుఁచుఁ దమలో
నోచెల్ల యెట్టులో యీ, రాచూలికిఁ జూలు నిలిచె శ రా యిబ్బంగిన్.

375

క. అని గుజగుజవోవుచు ని, ప్పని దప్పక దనుజులోక శ పాలునితోడఁ
వినిపింప వలయు నని వే, చని బాణునిఁ జేరి మ్రొక్కి శ సద్విసయమునన్.

క. మంతనమున దేవరక, న్యాయతఃపుర మేము గాచి శ యరయుచు నుండఁ
వింతజనములకుఁ జొరఁగ దు, రంతము విను పోతుటీఁగ శ కైన సురారీ.

377

తే. ఇట్టివోఁగావలున్న మేఘమెవ్వరమును, నేమికనుమాయయోకానియెఱుఁగమధిప
నీకుమారిక గర్భంబు శ నివ్వటిల్లి, యున్న దన్నను విని రోషయ్యుక్తుఁ డగుచు.

వ. అట్టియెడ దానవేంద్రుండు రోషభీషణాకారుం డై కటము లదర బొమలు ముడి
వడం గనుంగవల ననలకణంబు లుప్పతిల్ల సటలు వెఱికినం జటులగతి నెగయు
సింగంబువిధంబున లంఘించుచు భీకరకరవాలంబు కేలం దాల్చి సముద్దండగతిం
గన్యాసాధాంతరంబునకుం జని.

379

~~జనన~~ బాజాసుయం డనిరుద్ధుని నాగపాశబద్ధునిఁ జేయుట. ~~జనన~~

నీ. కనియె శుభోపేతుఁ శ గందర్వసంజాతు, మానితదేహు నా శ జానుబాహు
మకరకుండలకర్ణ శ మహితప్రభాపూర్ణుఁ, జరయశోల్లాసుఁ గా శ శేయవాసుఁ
గస్తూరికాల్చి శ ఘనకాంతికుముదాప్తు, హరిశోభితవత్సు శ నంబుజాత్తు

యదువంశతిలకు మ శ త్తాలిసిలాలకు, నవపుష్పచాపు బూ శ ర్ణప్రతాపు
తే. నభినవాకారు నక్షవి ; ద్యావిహారు, మహితగుణవృద్ధు మన్నథ శ మంత్రసిద్ధుఁ
గతితపరిశుద్ధు నఖిలలో శ కప్రసిద్ధుఁ, జతురు ననిరుద్ధు సంగనా శ జననిరుద్ధు. 380

చ. కని కన లగ్గలింప సుర శ కంటకుఁ డుద్ధతి సద్భూతావళిం
గనుఁగొని యీనరాధమునిఁ శ గట్టుఁడు పట్టుఁడు కొట్టుఁ డన్న వా
రనుపమహేతిదీధితు ల శ హర్షతీతేజము చూయుఁ జేయ డా
సిన స్పృశేఖరుండు మదిఁ శ జేవయు లావును నేర్పు దర్పమున్. 381

చ. కలిగి మహోగ్రవృత్తిఁ బరి శ ఘంబు కరంబున లీలఁ దాల్చి దో
ర్బలఘనవిక్రమప్రళయ శ భైరవుభంగి విజృంభణక్రియా
కలన నెదిర్చి దానవని శ కాయములోఁ దలపాటుఁ బోటునుం
జలము బలంబు ధైర్యమును శ శౌర్యము వ్రేటును వాటుఁ జూపుచున్. 382

చ. పదములు బాహులుం దలలు శ ప్రక్కలు నెక్కులు జానుయు గ్గముల్
రదములు కర్ణముల్ మెడ లు శ రంబులు మూపులు వీపు లూరువుల్
చిదురుపల్లె ధరం దొరంగఁ శ జండఱవందఱ సేయ సైనికుల్
కదనపరాజ్ఞుశక్రమముఁ శ గైకొని పాటిరి కాందిశీకు లై. 383

వ. ఇవ్విధంబున సైన్యంబు దైన్యంబు నొంది వెఱచియుం బఱచియు విచ్చియుం
జచ్చియుఁ గలంగియు నలంగియు విఱిగియు సురింగియు జెదరియుం బెదరియుఁ
జేవ దఱిగి నుఱుము లై తనమఱుఁగు సొచ్చిన బాణుండు శౌర్యధురీణుండును
గోపోద్దీప్తితమానసుండు నై కదిసి యేసియు వ్రేసియు బొడిచియు నడిచియు
బెసంగి. 384

క. క్రుద్ధుం డై యహిపాశని, బద్ధుం గావించె నసుర శ పాలుఁడు రణన
న్నద్ధుఁ శరవిద్ధు న్నని, రుద్ధుఁ మహితప్రబుద్ధు శ రూపసమృద్ధున్. 385

వ. ఇట్లు కట్టి త్రోచిన నుపాసతి శోకవ్యాకులితచిత్త మై యుండె సంత. 386

క. *నీలపటాంచిత మై సువి, శాలం బై వాయునిహతిఁ శ జండధ్వని నా
భీల మగునతని కెతన, మాలోన సకారణంబ శ యవనిం గూలెన్. 387

క. *అది సూచి దనుజపాలుఁడు, మదనాంతకుఁ డాడినట్టి శ మాట నిజముగాఁ
గదనంబు కలుగు ననుచు, న్నెదురెదురే చూచు చుండె శ నెంతయుఁబ్రీతిన్. 388

వ. అంత నక్కడ. 389

క. ద్వారకలో ననిరుద్ధకు, మారునిపోకకును యదున శ మాజము వగలం
కూరుచు నొకవార్తయు విన, నేరక చింతింప నాల్గు శ నెల లరిగె నృపా. 390

వ. అయ్యవసరంబున. 391

నారదునివలన సనిరుదునివృత్తాంతమును విని కృష్ణుడు బాణాసురునిపై దండెత్తుట.

క. శారదకోమలసీరద, పారదరుచిదేహుఁ డతలు ॥ భాగ్యోదయుఁ డా
నారదముని యేతెంచె న, పారదయామతి మురారి ॥ భజన పీఠిన్. 392

వ. అట్లు చనుదెంచినయద్దివ్యమునికి నిర్మలమణివిని ర్నితసుధర్మాభ్యంతరంబున యదు
వృష్టిభోజాంధకవీరులు గొలువం గొలు వున్నకమలలోచనుండు ప్రత్యుత్థా
నంబు సేసి యర్ఘ్యపాద్యాదివిధులం బూజించి సముచితకనకాసనాసీనుం జేసిన
నత్తాపసోత్తముండు పురుషోత్తము సుదాత్తతేజోనిధిం బాగడి యనిరుద్ధువృ
త్తాంతం బంతయుఁ దేటపడ నెఱిగించి యహంకారకాక్షునిచేత నామంత్రణం
బు వడసి యంతర్ధానంబు నొందె దదనంతరంబ కృష్ణుండు శుభముహూర్తం
బున దండయాత్రాభిముఖుం డై ప్రయాణభేరి వ్రేయించి బలంబుల వెడలింప
బద్దలవారిం బనిచి తానును గట్టాయితం బయ్యె నంత. 393

సీ. హరకిరీటకే ॥ యూరకంకణకట, కాంగుళీయకనూపు ॥ రాదివివిధ
భూషణ ప్రతీచే ॥ బాలు పారి కరముల, ఘనగదాశంఖచ ॥ క్రములు దనర
సురభిచందనలిప్త ॥ సురచిరోరస్థలిఁ బ్రవిమలకౌస్తుభ ॥ ప్రభలు నిగుడఁ
జెలువారువీరకౌ ॥ శేయచలము కాసె, వలనుగా రింగులు ॥ వాఱు గట్టి
తే. సైన్యసుగ్రీవమేఘపు ॥ మృకవలాహ
కములఁ బూన్చినతే రాయి ॥ తముగఁ జేసి
దారకుఁడు దేర నెక్క మో ॥ దం బెలర్ప
భానుఁ డుదయాచలం బెక్కు ॥ పగిది మెఱయ. 394

వ. ఇట్లు రథారోహణంబు సేసి భూసురాశీర్వచనపూతుండును మహితదూర్వాం
కురాలంకృతుండును లలితపుణ్యాంగనాకరకిసలయకలితశుభాక్షతవిన్యాసభాసుర
మస్తకుండును మాగధమంజులగానానుమోదితుండును వందిజనసంకీర్తనానంది
తుండును బాతకపతనరవవికాసితహృదయుండును నయి వెడలునవసరంబున.

సీ. బలభద్రసాత్యకి ॥ ప్రద్యుమ్నముఖయదు, వృష్టిభోజాంధక ॥ వీరవరులు
దుర్వారపరిపంథి ॥ గర్వభేదనకళా, చతురబాహుబలో ॥ త్సాహలీల
వారణస్యందన ॥ వాజినందోహంబు, సవరణ సేయించి ॥ సంభ్రమమున
సముచితప్రసాన ॥ చటులభేరిభూరి, ఘోష మంభోనిధి ॥ ఘోష మడఁప
తే. ద్వాదశాక్షాహిణీబలోత్కరము లోలి, నడచెఁ గృష్ణునిరథము వెన్నెడిఁ జెలంగి
పుథులగతి ముఖ భగీరథురథము వెనుకఁ ననుగమించువియన్నదితననుకరించి.

వ. ఇవిధంబునం గదలి కతిపయప్రయాణంబుల శోణపురంబు చేరం జని వేలా
లంఘనంబు సేసి యదువీరు లంత. 397

మ. సరిదారామసరోవరోపవనయ ॥ జ్ఞానముల్ మాపి వే

పరిఖల్ పూడిచి యంత్రముల్ దునిమి వ శ ప్రవ్రాతముల్ ద్రొబ్బి గో
పురముల్ గూలగఁ ద్రోచి సౌధభవనం శ బుల్ నూకి ప్రాకారముల్
ధరణిం గూల్చి కవాటముల్ విఱచి రు శ ద్దండక్రియాలోలు రై. 398

వ. ఇట్లనేక ప్రకారంబుల గాసి చేసి పురంబు నిరోధించి పేర్చి యార్చినం జూచి
యాగ్రహసమగ్నిగ్రమ్మార్జిముంబోలెనమరసన్నాహసంరంభవిజృంభమాణుం
డై బాణుండు సంగరభేరి వ్రేయించిన. 399

సీ. ఆచక్రవాళాచ శ లాచక్ర మంతయు, బరసి కుష్టురసారై శ పగిదిది దిరిగె
ఘనఘోషోఘురకోటి శ ఘట్టితనదముల, కరణి సంభోనిధుల్ శ గలగి పారలె
గాలరుద్రాభీల శ కరశూలహతి రాలు, పిడుగులగతి నుడు శ బృంద మెడలె
జటులానిలోద్ధాతశాల్తలీతూలంబు, చాడున మేఘముల్ శ చదలఁ దూలె
తే. గిరులు వడఁకాడె దివి పెల్లగిల్లె సురల, గుండె లవిసె రసాతలక్షోభ మొదవె
దిక్కులురిసెవిమానముల్ శ దెరలిచెదరె, గలగిగ్రహరాజచంద్రులగతులుదప్పె.

వ. అట్టిసమరసన్నాహంబునకుఁ గట్టాయితం బై మణిఖచితభర్త వర్తనిర్తలాంశు
జాలంబులును శిరస్త్రాణకిరీటకోటిఘటితవినూత్నరత్నప్రభాపటలంబులును గనక
కుండలగై వేయఁజరకంకణతులాకోటి వివిధభూషణవ్రాత రుచినిచయంబులును
బ్రచండబాహుదండసహస్రంబున వెలుంగు శరశరాసనశక్తిప్రాసతోమరగదా
కుంతముసలముద్గరభిందిపాలకరవాల పట్టిసశూలతురికాపరశుపరిఘాదినిశాతహే
తివ్రాతదిధితులును వియచ్చురకోటినేత్రంబులకు మిఱుమిట్లు గొలుపఁ గనకాచల
శృంగసముత్తంగం బగురథం బెక్కి యరాతివాహినీసందోహంబునకుం దుల్యం
బైననిజసేనాసమూహంబు లిరుగడల నడవ బాణుండ ఊణప్రతాపంబు దీపింప
ననికి వెడలె నయ్యవసరంబున. 401

~~బాణాసురునకు సహాయభూతుం డగుశివునకుఁ గృష్ణునకు యుద్ధమగుట.~~

చ. వరదుఁ డుదారభక్తజన శ వత్సలుఁ డై నహరుండు బాణునిం
గర మసురక్తి నాత్మజుల శ కంటె దయామతిఁ జూచుఁ గాన దా
దుర మొనరించువేడ్కఁ బ్రమ శ ఘల్ గుహుఁడున్ నిజభూతకోటియన్
సరస భజింప నుజ్జ్వలని శ శాతభయంకరశూలహస్తం డై. 402

సీ. ఖురపుటాహతి రేఁగు శ ధరణీపరాగంబు, పంకేరుహోప్తబిం శ బంబుఁ బొదువ
వివులవాలాటోపప్రవిక్షేపజాతవా, తాహతి వారివా శ హములు విరియఁ
గుఱచతిన్ననివాడి శ కొమ్ముల జమ్మిన, బ్రహ్మాండభాండక శ ర్పరము వగుల
నలవోకవలె ఖణి శ ల్లని టంకె వైచిన, రోదసీకుహరంబు శ భేదిలంగ

తే. గళచలద్భర్తఘంటికాశ్రమణఘుప్రఘోషమున దిక్కటంబు లా శ కులత నొంద
లీల నడతెంచుకలధాతశైల మనగ, నుక్కుమిగిలినవృషభేంద్ర శ నెక్కి వెడలె.

వ. ఇట్లు వెడలి సమరసన్నాహసముల్లాసంబు మొగంబులకు వికాసంబు నాపా
దింపం బ్రతిపక్షబలంబులతోడం దలపడిన ద్వంద్వయుద్ధం బయ్యె నప్పు డప్పు
రాతనయోధులయాయోధనంబుఁ జూచువేడ్కఁ జనుదెంచినసరసిజసంభవ
ప్రముఖనిఖిలసురముని యక్షరాక్షస సిద్ధసాధ్యచారణగంధర్వకిన్నరకింపురుషగరు
డోరగాదులు నిజవిమానారూఢు లై వియత్తలంబున నిలిచి రట్టియెడం
గృష్ణుండును హరుండును మారుండును గుమారుండును గూపకర్ణకుంభాం
డులును గామపాలుండును బాణపుత్రుం డగుబలుండును సాంబుండును సాత్య
కియును బాణుండును రథికులు రథికులును నాశ్వికులు నాశ్వికులును గజారో
హకులు గజారోహకులును బదాతులుఁ బదాతులుఁ దలపడి యితరేతర
హేతిసంఘటనంబుల మిడుంగులులు సెదరం బరస్పరాహ్వనవిరుదాంకితసింహ
నాదహుంకార శింజీనిటంకార వారణఘీంకార వాజిహేమారవంబులను బటహ
కాహళభేరిమృదంగశంఖతూర్యఘోషంబులను బ్రహ్మాండకోటరంబు పరిస్ఫోటితం
బయ్యె నయ్యవసరంబున.

404

చ. జలరుహనాభుఁ డార్చి నిజ శ్ర శార్ఙ్గశరాసనముక్తసాయకా

వలి నిగిడించి నొంచె బర శ్ర వైరిపురోగములక రణక్రియా
కలితుల గుహ్యకప్రమథ శ్ర కర్పరభూత పిశాచధాకిని
బలవదరాతియోధులను శ్ర బష్మరపోయి కలంగి పాఱగన్.

405

వ. ఇ ట్లేసి యార్చినకుంభినీధరుభుజావిజృంభణసంరంభంబునకు సహింపక నిటలాం
బకుం డనలకణంబు లుమియునిశితాంబకంబులం బీతాంబరుని నేసిన వాని నన్నిం
టి నడుమన ప్రతిబాణంబు లేసి చూర్ణంబులు నేసినం గనుంగొని మఱియును.

మ. అనలాక్షుండు త్రిలోకపూజ్య మగుబ్ర శ్ర హస్త్రం బరిం బోసి యా
వనజాతేక్షణమీఁదఁ గ్రోధమహిమ శ్ర వ్యాకీర్ణఁ డై యేసె నే
సినఁ దద్దివ్యశరంబుచేతనె మర శ్ర ల్పెం గృష్ణుఁ డత్యుద్ధతిఁ
జనితాశ్చర్యరసాభిమగ్ను లగుచుక శ్ర శక్రాదు లగింపఁగన్.

407

శా. వాయవ్యాస్త్ర ముపేంద్రుపై నలిగి దు శ్ర ర్వారోధతి న్నేయ దై
తేయధ్వంసియుఁ బార్వతాశుగముచేఁ శ్ర దైంచెం గ్రతుధ్వంసి యూ
గ్నేయాస్త్రం బడరించె సత్త్వగతి ల శ్ర క్షీనాధుపై దాని వే
మాయం జేసెను నైంద్రబాణమునఁ బ శ్ర ద్వాక్షుండు లీలాగతిన్.

408

వ. మఱియును.

409

ఉ. పాయనికిన్కతో హరుడు శ్ర పాశుపతాస్త్రము నారిఁ బోసినం
దోయరుహాయతాక్షుండును శ్ర దోడన లోకభయంకరోగ్రనా
రాయణబాణరాజము ర శ్ర యంబున నేసి మరల్పె దానిఁ జ

క్రాయధుఁ డితైఱంగునఁ బుత్రుఁ డారితరావలి రూపుమాపినన్. 410

క. ఊహ కలంగియు విగతో, త్సాహుం డగుహరునిమోదన బలజాతుఁడు స
మోహనశిలీముఖం బ, వ్యాహతజయశాలి యగుచు నడరించె నృపా. 411

వ. అట్లైన. 412

క. జృంభణశరపాతముచే, శంభుఁడు నిజతనువు పరవ న శం బయి సోలన్
జృంభితుఁ డై ఘననిద్రా, రంభమున వృషేంద్రమూఁపురముపై వ్రాలెన్. 413

వ. ఇట్లు వ్రాలినం జక్రపాణి పరబలంబుల నిశితబాణపరంపరలం దునిమియు నొక్క
యెడం గృపాణంబులం గణికలు నేసియు నొక్కచోట గదాహతులం దుత్తు
మురుగా మొత్తియు నవిధంబునఁ బీనుంగుఁడెంబలు గావించె నంత. 414

చ. తఱిమి మురారితకాత్తజుఁ డు న దాత్తబలంబున బాహులేయుపై
గరకరిఁ దాడి తీవ్రశితః కాండపరంపర లేసి నొంపగా
నెఱయలు గాడి పైఁ దొరఁగు నెత్తుటఁ జొత్తిలి వైరు లార్వఁ దాఁ
బఱచె మయూరవాహనముఁ నైకొని తోలుచు నాజి భీతుఁ డై. 415

ఉ. పంబి రణక్షితిఁ శరవి న పాటితశాత్రవవీరుఁ డైనయా
సాంబుఁడు హేమపుంఖశిత న సాయకజాలము లేర్చి భూరి ణో
పంబున నేసినన్ బెదరి న బాణతనూభవుఁ డోడి పాఠే శౌ
ర్యంబును బీరముం దగవు న నాఱిసి బోవ బలంబు లార్వఁగన్. 416

మ. వరబాహుబలశాలి యాహలి రణా న వష్టంభసంరంభవి
స్ఫురదుగ్రాశనితుల్య మైనముసలం న బుం బూన్చి ప్రేసెన్ బారిం
బారిఁ గుంభాండకకూపకర్ణులు శిరం న బుల్ వ్రస్సి మేదంబు నె
త్తురుఁ గర్ణంబుల వాతనుం దొరఁగ సం న ధుల్ వీలి వే చావఁగన్. 417

వ. అట్టియెడ సైన్యంబు దైన్యంబు నొంది యనాథ బయి చెడి విఱిగి పాఠినం గని
బాణండు సాత్యకిఁ గేడించి ప్రళయాగ్నియుంబోలె విజృంభించి చెయి వీచి
బలంబుల మరలం బరికొల్పి తానును ముంగలి యై నడచెనప్పుడుభయసైన్యంబు
లనోన్యజయకాంక్షం దలపడుదక్షిణోత్తర సముద్రంబులకొద్దంబున వీకం దాఁ
కినం బోరు ఘోరం బయ్యె నట్టియెడం గదల నడిచియుఁ గుఠారంబులఁ బొడిచి
యు సురియలం గ్రుమ్మియు శూలంబులం జమ్మియు శక్తుల నొందియుఁ జక్రంబు
లం ద్రుంచియు ముసలంబుల మొత్తియు ముద్గరంబుల నొత్తియుఁ గుంతంబుల
గ్రుచ్చియుఁ బంతంబు లిచ్చియుఁ బరిఘంబుల నొంచియుఁ బట్టిసంబులం ద్రుం
చియు శరంబుల నేసియుఁ గరవాలంబుల వ్రేసియు సత్రాసులై పాసియు
విత్రాసులై డాసియు బెనంగినం దునిసినశిరంబులును దునుక లైనకరంబులును
దెగినకాళ్లును ద్రెస్సినవ్రేళ్లును దునురు లైనయెముకలును బ్రోవు లైనప్రేవులును
నులిసిన మేనులును నలిసినజానువులును నొగిలినవర్కంబులును బగిలినచర్కంబులు

నువికలంబు లయిననకలావయవంబులును విశీర్ణంబు లయినకర్ణంబులును విచ్ఛిన్నంబు లయిననయనంబులును వెడలురుధిరంబులును బడలుపడుబలంబులును గొండలవడువునం బడుమాంసఖండంబులును వాచఱచుకొఱప్రాణంబులును వ్రాలినతేరులును గూలినకరులును నొఱలినగుఱ్ఱంబులును దెరలిన కాలుబలంబులును గలిగి పలఱఖాదనకుతూహలజనితమదాంధీభూతపిశాచధాకిసీభూతభేతాళ సమాలోలకోలాహలభయంకరారావబధిరీకృతసకలదిశావకాశం బయి సంగరాంగణంబు భీషణం బయ్యె నయ్యవసరంబున.

418

చ. శరకుముదంబు లుల్లసిత శ చామర ఫేనము లాతపత్ర భా
సురనవపుండరీకములు శ శోణితతోయము లస్థిసైకతో
త్కరము భుజాభుజంగమని శ కాయము కేశకలాపతై వల
స్ఫురణ రణాంగణం బమరైః ఓ బూరితశోణనదంబుపోలికన్.

419

వ. అట్టియెడ బాణండు కట్టలుకం గృష్ణునివై దనరథంబుఁ బఱపించి యఖర్వ బాహాసహ స్రదుర్వార గర్వాటోపప్రదీప్తుం డై కదిసి.

420

మ. ఒకయేనూరుకరంబులఁ ధనువు ల శ త్యుగ్రాకృతిం దాల్చి త
క్కక యొక్కొక్కట సాయకద్వయము వీఁ శ కం బూన్చునాలోన నం
దకహస్తుండు తదుగ్రచాపచయవి శ ధ్వంసంబుఁ గావించి కొం
జక తత్సారథిఁ గూల నేసి రథముం శ జక్కాడి శౌర్యోద్ధతిన్.

421

తే. ప్రళయజీమూతసంఘాత శ భయదభూతి , భైరవారావముగ నొత్తై శ బాంచజన్య మఖలజనులు భయభ్రాంతులై చలింపఁ, గడఁగి నిర్భిన్న రాక్షసీగర్భముగను.

వ. అట్టియవక్రవిక్రమపరాక్రమంబునకు వెగడుపడి బాణండు లేటమొగంబువడి చేయునది లేక విన్న నయి యున్నయెడ.

423

సీ. అ త్తటిఁ గోటర శ యనుబాణజనయిత్రి, సుతుఁ గాచుమతము సకన్తతిఁ దలంచి
వీడి శిరోజముల్ శ వ్రేలంగ నిర్ముక్త, పరిధాన యై మురా శ సురవిభేది
యెదుర నిల్చినఁ జూడ శ మదిఁ జాల రోసి ప, రాఙ్గులుఁ డై యున్నననువువేది
తల్లడించుచు బాణుఁ శ డుల్లంబు గలఁగంగఁ, దలచీర వీడి యాద్రవలునవ్వ

తే. నవ్యకాంచనమణిభూషణములురాలఁ, బాదహతి నేలఁగంపింపఁ శ బాటియాత్మ పురము వడిఁజొచ్చెనప్పుడుభూతగణము, లాకులతతోడ నెక్కడేనరుగుటయును.

క. శిరములు మూఁడును ఘనభీ, కరపదములు మూఁడు గలిగి శ కనలి మహేశ
జ్వర మురుఘోరాకృతితో , నరుదేరఁగఁ జూచి కృష్ణుఁ శ డల్లన నగుచున్.

చ. పరువడి వైష్ణవజ్వరముఁ శ బంచిన నయ్యభయజ్వరంబులున్
వెరవును లావుఁ జేవయును శ వీరము బీరముఁ గల్గి ఘోరసం
గర మొనరింప నందు గర శ కంఠకృతజ్వర ముగ్రవైష్ణవ
జ్వరమున కోడి పాతె నని శ వారణ వైష్ణవి వెంట నంటఁగన్.

426

తే. పాటి యేదిక్కుఁ గానక శ ప్రాణభీతి
నెనసి యేడ్చుచు నా హృషీ శ కేశుపాద
కంజములఁ బడి ననుఁ గావు శ కావు మనుచు
నిటలతటఘటితాంజలి శ పుటయు నగుచు.

427

వ. ఇట్లు వినుతించె.

428

సీ. అవ్యయు ననఘు న శ నంతశక్తిని బహు, లైనట్టిబహు శ ద్రామరేంద్ర
వరుల కీశ్వరుఁడైన శ వాని సర్వాత్మకు, జ్ఞానస్వరూపు స శ మానరహితు
వరదుని జగదుద్భ శ వస్థితి సంహార, హేతుభూతుని హృషీ శ కేశు నభవు
బ్రహ్మచిహ్నంబు లై శ పరఁగుసుజ్ఞానశ, క్ర్యామల నొప్పుబ్ర శ హ్నంబు నీశు

ఆ. నజ మహుర్నిరహితు శ నిజయోగమాయావి, మోహితాఖిలాత్మ శ ముఖ్యచరితు
మహితతేజ నాది శ మధ్యాంతహీనునిఁ, జిన్నయాత్మ నిను భ శ జింతుఁ గృష్ణ.

వ. అదియునుం గాక లోకంబున దైవం బనేకప్రకారంబు లై యుండు నది యెట్టి
దనినం గలాకాష్ఠాముహూర్తంబు లనం గలకాలంబును సుకృతదుష్కృతాను
భవరూపంబు లైన జీవకర్తంబులును స్వభావంబును సత్త్వరజస్తమోగుణా
త్మకం బైన ప్రకృతియును సుఖదుఃఖాశ్రయం బైన శరీరంబును జగజ్జుతుని
ర్వాహకం బైన ప్రాణంబును సకలపదార్థపరిజ్ఞానకారణం బైన యంతఃకరణా
బును మహదహంకారశబ్దస్వరూపరసగంధతన్మాత్ర తత్కార్యభూతగగనపవ
నానలనలిపధరాదిపంచభూతంబులు నాదిగాఁ గల ప్రకృతివికారంబులును నన్నిం
టిసంఘాతంబును బీజాకురన్యాయంబునం గార్యకారణరూపప్రవాహంబును
నై జగత్కారణశోభితం బై యుండు నది యంతయు భవదీయమాయావిడం
బనంబు గాని యున్నది కాను తదీయమాయానివర్తకుండ వైసేపు నానావిధ
దివ్యావతారాదిలీలలం జేసి దేవగణంబులను సత్పురుషులను లోకనిర్మాణచణ
లైన బ్రహ్మదులను బరిరక్షించుచు లోకహింసాప్రవర్తకు లైనదుష్టమార్గగతు
లం గూరాత్ముల హింసించు చుదువు విశ్వవిశ్వంభరాభారనివారణంబు
సేయుటకుఁ గదా భవదీయదివ్యావతార ప్రయోజనంబు గావున నిన్ను శర
ణంబు వేడెద.

430

సీ. శాంత మై మహితతీ శ క్షుసుదుస్సహం బై యు, దారమై వెలుఁగొందు శ తావకీన
భూరిభాస్వత్రేజ్యమునఁ దాపమొందితిఁ, గడుఁ గృశించితి నన్నుఁ శ గరుణాజూడు
మితరదేవోపాస్తి శ రతి మాని నీ పాద, కమలముల్ సేవించు శ విమలబుద్ధి
యెందాఁ మదిఁ దోఁప శ దందాఁ నేకదా, ప్రాణులు నిఖిలతా శ పములఁబడుట

తే. యవిరళానన్యగతికుల శ నరసి ప్రోచు, బిరుదు గలనీకు ననుఁ గాచు శ బరుదె దేవ
ప్రవిమలాకార సంసారభయవిహార, భక్తజనపోషపరితోష శ పరమపురుష.

చ. అనినఁ బ్రసన్నుఁడై వారి య శ నంతుఁడు దైత్యవిభేది దాని కి

ట్లనియె మదీయసాధన ము శ నన్యనివారణ మాట నీమదిం
గని నను నార్చి జొచ్చితివి శ కావున మజ్జ్వరతీవ్రదాహావే
దన నినుఁ బొంద దింకఁ బరి శ తాపము దక్కుము నీమనంబునన్. 432

వ. అని మఱియు నప్పండరీకాక్షుం డి ట్లను నెవ్వరేనియు నీయుభయజ్వరవివాదం
బును నీపు మత్ప్రపత్తిం జొచ్చుటయుఁ జిత్తంబులం దలంతు రట్టిపుణ్యాత్ములు
శీతోష్ణజ్వరాదితాపంబులం బొరయ రని యాన తిచ్చిన నమృతహేళ్యరజ్వరంబు
పరమానందభరితహృదయం బు యూరథాంగపాణికి నాష్టాంగదండప్రణామం
బాచరించి నిజేచ్ఛం జనియె నంత బాణాసురుండు నక్కడ. 433

బాణాసురుండు చెండపసారి యుద్ధమునకు వచ్చుట.

నీ. కమనీయకింకిణీ శ ఘంటికాసాహస్ర, ఘణఘణధ్వనిచేత శ గగన మగల
నన్యజనాలోక శ నాభీలతరలోగ, కాంచనధ్వజపతా శ కలు వెలుంగఁ
బృథునేమిఘట్టఁ శ బృథివి కంపింపంగ, వల నొప్పు బటుజవాళ్యశ్వములఁబూన్చి
నట్టియున్న తరథం శ బత్తుగ్గతి నెక్కి, కరసహస్రమున భీ శ కరతరాసి

తే. శరశరాసనముఖదివ్య శ సాధనములు

దనరఁ జలమును బలము ను శ త్కటము గాఁగ
హర్ష మిగురొత్తఁ గయ్యంపు శ టాయితమునఁ
బురము వెలువడెబలిపుత్తుఁ శ డురుజవమున. 434

క. చని రణభూమిని మధ్యం, దినమార్తాండప్రచండ శ దీప్తాకృతితోఁ
దనరుఁచుఁ బరిపంథిబలేం, ధనదవశిఖ యైనకృష్ణుఁ శ దాఁకెం బెలుచన్. 435

డి. తాఁకి భుజవిజృంభణము శ దర్పము నేర్పుచు నేర్పడంగ నొ
క్కుఁకున వేయుచేతుల ము శ హోగ్రశరావళి పింజ పింజతోఁ
దాఁకఁగ నేసేన్ మురవి శ దారుడు తోడన తచ్చరావళి
న్నాఁక గొనంగఁ ద్రుంచె నిశి శ తార్థశశాంకశిలీముఖంబులన్. 436

వ. అంత. 437

చ. నుతనవపుండరీకనయ శ నుం డన నొప్పుమురారి రోషఘూ
ర్ణితమహితారుణాబ్జదళ శ నేత్తుడు చా నటు పంచె డైత్తుపై
దితిసుతకానసప్రకర శ దీపితశక్రము రక్షితాంచితా
శ్రితజనచక్రము సతత శ నేవితశక్రము దివ్యచక్రమున్. 438

వ. మఱియును బ్రచండమార్తాండమండల ప్రభావిడంబితంబును భీమశతసహస్ర
కోటిదంభోళినిబిడనిశితధారాసహస్ర ప్రభూతజ్వలనజ్వాలికాపాస్త్ర సమస్తకుటిల
పరిపంథిదుర్వార బాహాఖర్వగర్వాంధకారంబును సకలదిక్పాలదేవతాగణజేగీ
యమానంబును సమదదానవజఃశోక కారణభయంకరదర్శనంబును సమంచిత
సజ్జనలోకప్రియంకరస్పర్శనం బును నగునుదర్శనం బనురాంతకప్రేరితం బై చని

యారామకారుండు కదళికాకాండంబుల నేర్పుచండంబునం బేర్చి సమదవే
దండశుండాదండంబుల విడంబించుచు గనకమణివలయు కేయూరకంకణాలంకృ
తంబు నగుతదీయబాహుసహస్రంబు గరచతుష్టయావశిష్టంబుగాఁ దుచుము
నవనరంబున.

439

శివుండు బాణుని క్షేప శ్రీకృష్ణుని స్తుతించుట.

తే. కాలకంఠుడు బాణుడై గరుణ గలఁడు
గాన సఖలాండపతిఁ గృష్ణుఁ గదియ వచ్చి
పురుషనూక్తంబు చదివి సం శ్రుటకరాజ్ఞుఁ
డగుచుఁ బద్మాయతాక్షుని ట్లని నుతించె.

440

వ. దేవా నీవు బ్రహ్మస్వరూపం బగుజ్యోతిర్వయండవు నిఖిలవేదవేదాంతనిగూఢుం
డవు నిర్మలండవు సమానాధికరహితుండవు సర్వవ్యాపకుండ వైననిన్ను నిర్మ
లాంతఃకరణులైనవార లాకాశంబుపగిది నవలోకితు రదియును గాక పం
చోపనిషత్తయం బయినభవదీయదివ్యమంగళమహావిగ్రహపరిగ్రహంబు సేయు
నెడ నాభియం దాకాశంబును ముఖంబునం గృశానుండును శిరంబున స్వర్గం
బును శ్రోత్రంబులను దిశలును నేత్రంబుల సూర్యుండును మనంబునఁ జంద్రుం
డును బాదంబుల వసుంధరయు నాత్మయం దహంకారంబును జఠరంబున జల
ధులును రేతంబున సంబువులును భుజంబుల నింద్రుండును రోమంబుల మేఘ
మహీరుహావధివాత్రంబులును శిరోజంబుల బ్రహ్మలును జ్ఞానంబున సృష్టియు
నవాంతర ప్రజాపతులు హృదయంబున ధర్మంబును గలిగి మహాపురుషుండ వై
లోకకల్పనంబుకొఱకు నీయకుంతితజేడంబు గుప్తంబు నేసి జగదుద్భవంబుకొఱ
కుఁ గైకొన్నభవదీయదివ్యావతారవైభవం బెఱింగి నుతింప నెంతవారము నీవు
సకలచేతనాచేతననిచయంబులకు నామ్యుండవు నద్వితీయుండవు పురాణపురు
షుండవు సకలసృష్టిహేతుభూతుండవు నీశ్వరుండవు దినకరుండు కాదంభినీకదం
బావృతుం డగుచు భిన్నరూపుండై బహువిధచ్ఛాయలం దోచువిధంబుననీయ
ఘటితఘటనానిర్వాహకంబైన సంకల్పంబునఁ ద్రిగుణాతీతుండ వయ్యనుసత్త్వా
దిగుణవిధానంబుల ననేకరూపుండ వై గుణవంతు లైనసత్పురుషులకుఁ దమో
నివారకం బైనదీపంబురూపంబునం బ్రకాశించు చుందువు భవదీయమాయా
విమోహితు లయినజీవులు పుత్రదారగృహక్షేత్రాదిసంసారరూపం బైనపాప
పారావారమహావర్తగర్తంబున మునుంగుచుం దేలుచుందురు దేవా భవదీయ
దివ్యరూపానుభవంబు సేయం జాలక యింద్రియపరతంత్రుండై భవత్పాదసర
సీరుహంబులఁ జేర నెఱుంగనిమూఢాత్ముం డాత్మవంచకుం డనంబుడు విపరీత
బుద్ధిం జేసి ప్రియుండ వైననిన్ను నొల్లక యింద్రియారానుభవంబు సేయుట
యమృతంబు మాని హాలాహలంబు నేవించుట గాదె జగదుదయపాలనలయ

లీలాహేతు నై శాంతుండ వయి సుహృజ్జనభాగధేయండ వై సమానాధికవస్తు
శూన్యండ వైననిన్ను నేనును బ్రహ్మయుం బరిణతాంతఃకిరణు లైనమునిగణం
బులును భజించు చుందుము మఱియును. 441

తే. అవ్యయుండ వనంతుండ శ్ర వచ్యతుండ
వాదిమధ్యాంతశూన్యండ శ్ర వఖిలధృతివి
నిఖిలమం దెల్ల వ ర్తింతు శ్ర నీవు దగిలి
నిఖిల మెల్లను నీయండ శ్ర నెగడు గృష్ణ. 442

సీ. అని సన్నుతించిన శ్ర హరి యా త్త మోదించి, మొగిమునఁ జిఱునవ్వు మొలకలెత్త
లలితబాలేందుక శ్ర శామాళి క్లిట్టను, శంకర నీచూట శ్ర సత్య మరయ
నేది నీ కిష్ట మై శ్ర యెసఁగెడు దానిన, వేడుము నీ కిత్తు శ్ర వీడవధ్యుఁ
డది యెట్టి దనినఁ బ్ర శ్లోదుండు మద్భక్తుఁ, డతనికి వరము నీ శ్ర యన్వయమున

తే. జనన మందినవారలఁ శ్ర జంప ననుచు, గడఁత మన్నించితిని నది శ్ర కారణముగ
విశ్వవిశ్వంభరాభార శ్ర విపులభూరి, బలభుజాగర్వ మడఁపంగ శ్ర వలయుఁ గాన.

క. కరములు నాలుగు చిక్కం, బరిమార్చితి వీడు నీదు శ్ర భక్తుల కక్రే
సరుఁ డై పొగ డొంది జరా, మరణాదిభయంబు దక్కి శ్ర మను నిటమీఁదన్.

వ. అని యాన తిచ్చిన నంబికావరుండు సంతృప్తాంతరంగుం డయ్యె నబ్బలినందనుం
డట్లు రణరంగవేదిం గృష్ణదేవతాస్నానిం బ్రజ్వలితచక్రకృశానుశిఖాజాలంబు
లందు నిజబాహుసహస్ర శాఖానమిత్ప్రచయంబును దత్తుతోద్వేలకీలాలమహి
తాజ్యధారాశతంబులను బరభయంకరవీరహుంకారమంత్రంబులతోడ వేల్చిపరి
శుద్ధిం బొంది విజ్ఞానదీపాంకురంబున భుజాఖర్వగర్వాంధకారంబు నివారించె
ననవరతపూజితస్థానం డగునబ్బణుండు భుజవనవిచ్ఛేదజనితవిరూపితస్థానం
డయ్యును దదీయవరదానకలితానందహృదయారవిందుం డగుచు గోవిందచర
ణారవిందంబులకుఁ బ్రణామంబు లాచరించి యసంతరంబు. 445

~~~~~~~~~ ఉపనిరుదసహితుం డై కృష్ణుండు ద్వారకాపురంబున కరుగుట. ~~~~~~~~~

క. పురమున కేగి యుపాసుం, దరికిని ననిరుద్ధునకు ము శ్ర దంబున భూషాం
బరదాసదాసికాజన, వరవస్తువితాన మొసఁగి శ్ర వారనిభక్తిన్. 446

క. కనకరథంబున నిడికొని, ఘనవైభవ మొప్పఁ కన్య శ్ర కాయుక్తముగా
ననిరుద్ధుని గోవిందుం, డనుమోదింపంగఁ దెచ్చి శ్ర యర్పించె నృపా. 447

ఉ. అంత మురాంతకుండు త్రిపు శ్ర రాంతకు వీడ్కొని బాణు నిల్పి య
త్యంతవిభూతిమై నిజబ శ్ర లావలితోఁ జనుదేర నాయుపా
శాంతుండు మున్నుగాఁ బటహ శ్ర కాహళతూర్యనినాదపూరితా
శాంతరుఁ డై వెసం జనియె శ్ర నాత్మపురీముఖుఁ డై ముదంబునన్. 448

మ. కనియె గోపకుమార శేఖరుండు రం శ్ర గత్ఫుల్లరాజీవకో

కనదోత్తుంగతరంగసంగతలస త్తాసారక భూరిశో
భననితోన్నతసౌఖ్యభారకను శుం త భద్వైభవోదారక
జనసంతాపనివారక సుజనభా త స్వత్తాకక ద్వారకన్.

449

వ. కని డాయం జని పురలక్ష్మి కృష్ణసందర్శనకుతూహల యై చేసన్నలం జీరు
చందంబున నందంబు నొందును ధూతతరళవిచిత్ర కేతుపతాకాభిశోభితంబును
మహానీయమరకతతోరణమండితంబును గనకమణినిర్మిత గోపురసౌధప్రాసాద
వీధికావలసితంబును మాక్తికవితానవిరచితమంగళరంగవల్లివిరాజితంబును శో
భనాకలితవిన్యస్తకదళికాస్తంభసురభికుసుమమాలికాక్షతాలంకృతంబును గుం
కుమసలిలసిక్తవిషణిమార్గంబును శంఖదుందుభిశ్శరీమృదంగ పటహకాహళాది
మంగళారావకలితంబును వందిమాగధసంగీతప్రసంగంబును నై యతిమనోహర
విభవాభిరామం బైన యప్పురవరంబు సచివపురోహితసుహృద్బాంధవముఖ్యు
లెదురుకొన భూసురాశీర్వాదంబులను బుణ్యాంగనాకరకలితలలితాక్షతలను
గైకొనుచుం గామినీమణులు కర్పూరనీరాజనంబులు నివాళింపం బ్రవేశించి
నిజమందిరంబున కేగి యప్పుండరీకాక్షుండు పరమానందంబున సుఖం బుండె
నంత.

450

క. శ్రీకృష్ణనివిజయం బగు, నీకథం బరియించువార త్తెప్పుడు జయముం
గైకొని యహపరసౌఖ్యము, లాకల్పొన్నతి వహింతు త రవసినాథా.

451

క. అని చెప్పిన శుకయోగికి, జననాయకుం డనియె గృష్ణ త చరితము విన నా
మన మెప్పుడు దనియ దింకను, వినవలతుం గరుణ జెప్ప త వే మునినాథా.

వ. అనినం బరిక్షిన్న రేంద్రునకు శుకయోగీంద్రుం డిట్లనియె.

453

స్వగమహారాజచరిత్రము.

సీ. ధరణీశ యొకనాడు త హరితనూజులు రతీ, శ్వర సాంబ సారణ త చారుభాను
లాదిగా యదుకుమార త గావలి యుద్యాన, వనమున కత్తివైభ త వమున నేగి
వల నొప్ప నిచ్చాను త వర్తులై సుఖలీల, జరియించి ఘనపిపా త సలను జెంది
నెఱి దప్పి సలిల మ త స్వేషించుచును వేగ, వచ్చుచో నొకచోట త వారిరహిత
తే. కూపమును నందులో నొకకొండవోలె, విపుల మగుమేనియూసరతవెల్లి గాంచి
చిత్తముల విస్తయం బందిత్ర త్తఱమున, దానివెడలించువేడుక త దగులుటయును.

చ. పరు విడి పోయి తెచ్చి ఘన త సాశచయంబుల నంటం గట్టి య
గ్గురుభుజు లండఱుం గదిసి త శో యని యార్చుచు దాని నెమ్మెయిం
దరలంగె దీయ లేక దగ త దట్టముగా మది దుట్టగిల్ల నొం
డొరుం గడవంగ వే చని ప త యోరుహనాభున కంతం జెప్పినన్.

455

చ. విని సరసీరుహాక్షుం డతి త విస్తీర్ణం డై జలశూన్యకూప మ
ల్లన కదియంగ నేగి కృక త లాసము నొక్కతృణంబుబోలె గా

- బృన నెడలించె వామకర శ పద్మమున న్నది యంతలోనఁ గాం
చనరుచి మేనఁ గల్గువురు శ వత్సముతోఁ బాడచూపి నిల్చినన్. 456
- వ. చూచి కృష్ణుం డతనివృత్తాంతం బంతయు నెఱింగియు నక్కడిజనంబులుం గు
మారవర్గంబును దెలియుకొఱకు నతనిచేతన తద్వృత్తాంతం బంతయు నెఱిం
గించువాఁడై యిట్లనియె. 457
- చ. కనదురురత్నభూషణసి శ కాయుడ వై మహనీయమూర్తి వై
యనుపమకీర్తిశోభితుడ శ వై విలసిల్లుచు ధాత్రిమీఁదఁ బెం
పొనరిననీకు నేమిగతి శ నూసర వెల్లితనంబు చొప్పడఁ
విన నిది చోద్య మయ్యె సువి శ వేకచరిత్ర యెఱుంగఁ జెప్పుమా. 458
- క. అని యడిగిన మురరిపుపద, వనజంబులఁ దనకిరీట శ వరమణు లొరయఁ
వినయమున మ్రొక్కియిట్లను, ఘనమోదముతోడ నిటల శ ఘటితాంబలి యై.
తే. విశ్వసంవేద్య మహిత యీ శ విశ్వమందుఁ
బ్రకటముగ నీ వెఱుంగని శ దొకటి గలదె
యైన నాచేత విన నిష్ట శ మయ్యె నేని
నవధరింపుము వినిపింతు శ నంబుజాక్ష. 460
- కా. ఏ నిత్యైకుతనూజుడఁ నృగుడు నా శ నేపారుభూపాలుడఁ
దీనవ్రాతము నర్థి బ్రోచుచు ధరి శ త్రీనాయకుల్ గొల్చి స
మ్రానింపం జతురంతభూభరణసా శ మర్థ్యుండ నై సంతత
శ్రీ నిండారినవాడ నుల్లసితకీ శ ర్తీన్మూర్తి శోభిల్లఁగన్. 461
- చ. పలుకులఁ దన్నుఁ దాఁ బొగడఁ శ బాతక మందు ర టుండఁ దారకా
వలి సీకతావ్రజంబు హిమ శ వారికణంబులు లెక్కపెట్టఁగా
నలవడుఁ గాని యేను వసు శ ధామరఙ్గోటికి దాన మిచ్చు గో
వుల గణుతింప ధాతయును శ నోపడు మాధవ యేమి సెప్పుదున్. 462
- వ. అదియునుం గాక. 463
- చ. పొలుచునువర్ణశృంగఖుర శ ముల్ దనరం దొలుచూలు లై సువ
త్సలు గలపాడియావుల ను శ దాత్తతపోవ్రతవేదపాఠముల్
గలిగి కుటుంబు లై విహిత శ కర్తములం జరియించువేద వి
ప్రులకు సదక్షిణంబుగ వి శ భూతి దలిర్పఁగ నిత్తు నచ్యుతా. 464
- వ. మఱియు న్యాయసముపార్జితవిత్తముల గోభూహిరణ్యరత్ననివాసరథహస్తీవాజి
కన్యాసరస్వతీవస్త్రీతిలకాంచనరజితశ్యామిదిబహువిధదానంబు లనూనంబులు
గా ననేకంబులు నేసితిఁ బంచమహాయజ్ఞంబు లొనరించితి వాపీకూపతటాకవన
నిర్మాణంబులు నేయించితి నివ్వధంబునం జేయుచో నొక్కనాడు. 465
- క. అనఘా మునుపడఁ గళ్యపుఁ, డనువిప్రున కే నకల్ప శ పాత్తుడ నై యి

- చ్చినగోవు దప్పి నామందను గలసినఁ దెలియ లేక శతగ నాగోవున్. 466
- క. ఒండొకభూమిసురకుల, మండనునకు దాన మీయ శ మసలక యావి
పుం డాగోవుం గొని చను, చుండన్ మును ధారగొన్నయ్యుర్వీసురుడున్. 467
- క. మది రోష మొదప దోవతి, వదలిస బిగియించికొనుచు శ వక్షి గది సిది నా
మొదపు నడివీధి దొంగిలి, వదలక కొనిపోయె దిట్టి శ వారుం గలరే. 468
- చ. అనవుడు నాతఁ డిట్లనియె శ నాతనితో నిపు డేను దీని నీ
జనపతిచేత భారగొని శ సాధుగతిం జన నీది యంట యె
ట్లనిన నతండు నేనును ధ శ రాధిపుచే మును ధారగొన్నయా
వని వినిపింప నిద్దఱకు శ నయ్యె ననేకవివాద మచ్చటన్. 469
- వ. ఇట్లు విప్రులిద్దఱుం దమలో సంతకంతకు మచ్చరంబునఁ జెచ్చుపెరిగి కలహించి
నాయున్న యెడకుం జనుదెంచిరి మున్న నాచేత గోదానంబు గొన్నబ్రాహ్మ
ణుం డిట్లనియె. 470
- సీ. మనుజేంద్ర ప్రజ లధ శ ర్మప్రవర్తనముల, నడప కుండఁగ నాజ్ఞ శ నడపుసీపు
మనమున నేధర్మ శ మని యాచరించితి, మును నాకు నిచ్చిన శ మొదపు దప్పి
వచ్చి సీమందలోఁ శ జొచ్చిన నిప్పు డీ, భూసురునకు ధార శ వోసి యిచ్చి
తగవు మాలితివి దా శ తవు నపహర్తవు, నైన ని న్నే మందు శ నవనినాథ
తే. యనినమాటలు చెవులు సోఁకినఁ గలంగి, భూసురోత్తమ యజ్ఞానశూర్యకముగ
నిట్టిపాపంబు దొరసె నేనెఱిగి చేయఁగొనుము నీకిత్తు నొక లక్ష శ గోధనంబు.
- క. అని మఱియును నవ్విపుని, సునయోక్తుల ననునయించు శ చును నిట్లంటి
ననుఁ గావు నరకకూపం, బునఁ బడఁగా జాలఁ బురుష శ పుంగవ యనుచున్.
- తే. ఎంత వేడిన మచ్చరంబంత పెరిగి, మొదల నా కిచ్చినట్టియీశమొదవె కాని
యెనయ సీరాజ్యమంతయు శ నిచ్చి తేని, నొల్ల నని విప్రుఁ డచ్చటనుండ కరిగె.
- వ. అట్లతం డరిగిన నారెండవబ్రాహ్మణునిం బ్రార్థించిన నతండును జలంబు డింపక
పదివె ¹లేటి కోరినపాడిమొదవుల నిచ్చిననైనను దీనిన కాని యొల్ల నని నిలు
వక చనియె సంతఁ గాలపరిపక్వం బైన నన్ను దండధరకింకరులు గొనిపోయి
వైవస్వతుముందఱం బెట్టిన నతండు నన్ను సుద్దేశించి యిట్లనియె. 474
- మ. మనుజేంద్రోత్తమ వంశపావన జగ శ న్తాన్యక్రియాచార నీ
ఘనదానకర్తృధర్మముల్ త్రిభువన శ ఖ్యాతంబు లై చెల్లెడి
మును దుష్కర్మఫలంబు నొంది పిదపం శ బుణ్యానుబంధంబు లై
చనుసౌఖ్యంబులఁ బొందు పద్మజనియా శ జ్ఞుం ద్రోవగా వచ్చునే. 475
- వ. అని వేగంబున ద్రొచ్చించిన నేను బుడమిం బడునపుడ యీనికృష్ణం బయిన
యూసర వెల్లిరూపంబుగైకొంటి నింతకాలంబు తద్దోషనిమిత్తంబున నిద్దరవస్థం

బొందవలసె బ్రాణులకుఁ బుణ్యపాపంబు లనుభావ్యంబులు గాని యూరక పో నేరవు నేడు సమస్తదురితనిస్తారకం బయినభవదీయపాదారవిందసందర్శనంబు నంజేసి యీ ఘోరదుర్దశలం బాసి నిర్మలాత్మకుండ నైతి నని పునఃపునఃప్రణామంబు లాచరించి మఱియు నిట్లనియె.

476

ఆ. కృష్ణ వాసుదేవ శ్రీ కేశవ పరమాత్మ, యప్రమేయ వరద శ్రీ హరి ముకుంద నిన్నుఁ జూడఁ గంటి శ్రీ సీకృపఁ గనుఁగొంటి, నఖిలసౌఖ్యపదవు శ్రీ లందఁ గంటి.

వ. అని యనేకభంగులం గొనియాడి గోవిందునిపాదారవిందంబులు దనకిరీటంబు సోఁకం బ్రణమిల్లి దేవా భవదీయపాదారవిందంబులు నాహృదయారవిందం బునం బొయ కుండునట్లుగాఁ బ్రసాదింపవే యని తదనుజ్ఞాతుండై యచ్చటిజనం బులు నూచి. యద్భుతానందంబులం బొంద నతుల తేజోవిరాజితదివ్యవిమానా రూఢుం డై దివంబున కరిగె నంత నమృతాధవుండు నచ్చట నున్నపార్థివో త్తమ! లకు ధర్మబోధంబు గా నిట్లనియె.

478

సీ. సరనాథకులకాన శ్రీ నము దహించుటకును, నవనీసురులవిత్త శ్రీ మగ్నికీల జననాయకులనిజై శ్రీ శ్వర్ణాబ్ధి నింకింప, బ్రాహ్మణక్షేత్రంబు శ్రీ బాడబంబు పార్థివో త్తములనం శ్రీ పచ్చెలిములఁ గూల్చి, భూసురధనము దం శ్రీ భోళిధార జగతీవరులకీర్తి శ్రీ చంద్రిక మాప విప్రోత్తముధనము నూ శ్రీ రోదయంబు తే. విప్రతీసాముకంఠెను శ్రీ విషము మేలు, గరళమునకును బ్రతికృతి శ్రీ గలదుగాని దాని మాన్పంగ భువి నౌషధములులేవు, గాన బ్రహ్మస్వములుగొంటగదాదుపతికి.

క. ఎఱుఁగమి నైనను భూసుర,వరులధనం బపహరింప శ్రీ వలవదు పతికిఁ మఱిపున ననలము ముట్టిన, దరికొని వెసఁ గాల్చు కున్నె శ్రీ తను వెరియంగన్.

వ. మఱియును దనధనంబు పరులచేతఁ గోల్పడినవిప్రుండు దుఃఖమున రోదనంబు సేయ నురలినయశ్రుకణంబుల నవనిరేణువు లెన్ని తడియు నెన్నివేలేండ్లు తదుపే త్నౌపరుం డైనపతి దారుణవేదనలు గలకుంభీపాకసరకంబులం బొందు మఱియు నతనితోడఁ గ్రిందటఁ బదితరంబులవారును మీఁదటఁ బదితరంబులవారును బొందుదురు స్వదత్తం బైనఁ బరదత్తం బైన నర్థలోభంబునంజేసి దుశ్శీలుం డై (బ్రాహ్మణక్షేత్ర సంభూతధాన్యధనాదికంబు) భుజించునప్పాపాత్ముం డఱు వదిలేలసంవత్సరంబులు మలకూపంబునం గ్రిమిరూపంబున వర్తించు నట్లగుట యెఱింగి విప్రుం డెంత తప్పు చేసిన నెన్ని కొట్టిన నెన్ని దిట్టిన నతని కెదురు పలుకక వినయంబున వందనం బొచరించుపుణ్యాత్ములు నాదుపాలింటివా రదియేనుం గాక యేనును బ్రతిదినంబును భూసురుల నతివినయంబునఁ బూజిం తు నిట్లు సేయక విపరీతవర్తను లైనతామసుల నేను వెదకి దండింతు నది గా వున మీరలు బ్రాహ్మణజనంబులవలనం బరమభక్తి గలిగి మెలంగుం డని యాన తిచ్చి యాదవప్రకరంబులు సేవింప నఖిలలోకశరణ్యుం డైనయష్టండరీకా

తుండు నిజనివాసంబునకుం జనియె నని చెప్పి శుకుం డిట్లనియె. 481

క. ఈకథఁ జదివినవారలుఁ, గైకొని విచువారు విగత శ కలుషాత్మకు లై
తాకికసౌఖ్యము నొందుదు, రాకైవల్యంబుఁ గరత శ లామలక మగున్. 482

~~~~~ బలరాముండు సుహృద్బంధుజనదన్యనాథమై వ్రేపల్లెకుఁ బోవుట. ~~~~~

సీ. నరనాథ విను మొక శ నాఁడు తాలాంకుండు, చుట్టల బంధులఁ శ జూచువేడ్క-
సుందరకాంచన శ స్వందనారూఘుఁడై, భాసిల్లు చున్నవ్రే శ పల్లె కరిగి
చిరకాలసంగత శ స్నేహు లై గోపగో, పాంగనానికర మా శ లింగనములు
సముచితసత్కృతుల్ శ సలుపఁ గైకొని మహా,త్సుకలీల నందయ శ శోదలకును

తే. వందనం బాచరించిన శ వారు మోద, మంది బిగియారఁ గౌఁగిల్కనొందఁ జేర్చి
సమతదీవించి యంకవీరమునఁజేర్చి, శిరముమూర్ఛొనిచుబుకంబుఁగరము పుణికి.

వ. మఱియు నానందబాష్పధారాసిక్తకపోలయుగళంబులతోడంగుళల ప్రశ్నంబుగా
నిట్లని రన్నా నీవును నీచిన్నితమ్ముం డగువెన్నుండును లె స్వయి యున్నవారె
మ మ్రొప్పుడు నరసి రక్షింప వలయు మాకు నేకుగడయు మీర కాక యొరులు
గలరే యని సముచితసంభాషణంబులం బ్రాద్దు పుచ్చు చుండునంత. 484

క. గోపాలవరులు ప్రమదం, బాపోవనిమది నివర్తి శ తాఖలగేహ
వ్యాపారు లగుచు హలధరు, శ్రీపాదంబులకు నతులు శ సేసిరి వరుసన్. 485

క. నీరియు వారికిఁ గరుణో, దారుండై నడపె సముచి శ తక్రియ లంతం
గోరి తనయీడుగోపకు, మారులఁ జేఁ జఱచి బలుఁడు శ మందస్మితుఁడై. 486

క. నిజసుందరదేహద్యుతి, రజతాచలరుచులఁ దెగడ శ రాముండు వారల్
భజియింప నేఁగి యొకచో, విజనస్థలమున వసించి శ విలసిల్లునెడన్. 487

కవి. చరణములం గనకస్ఫుటనూపుర శ జాలము గల్గునుచుం జెలఁగం
గరములఁ గంకణముల్ మొరయన్ నలి శ శౌ నసియాడఁ గుచాగ్రములన్
సరులు నటింపఁ గురుల్ గునియన్ విల శ సన్నఱికుండలకాంతులు వి
స్ఫురితకపోలములన్ బెరయన్ వ్రజ శ సుందరు లందఁ జమందగతిన్. 488

కవి. చని బలభద్రుని శౌర్యసముద్రుని శ సంచితపుణ్య నగణ్యానిఁ జం
దనఘనసారపటీరతుషారసు శ ధారుచికాయ విధేయు సుధా
శనరిపుఖండను సన్నఱిమండను శ సారవివేకు నశోకు మహా
త్మునిఁ గని గోషిక లోషిక లేక య శ నుప్రభు నిట్లని రుత్కలికన్. 489

చ. హలధర సేనహోదరుఁడు శ దంచితకంజవిలోచనుండు స
ల్లలితపురాంగనాజనవి శ లాసవిహారసమగ్రసౌఖ్యముల్
గలిగి సుఖించునే మము నొ శ కానొకవేశనయేని బుద్ధిలోఁ
దలఁచునొ నూతనస్మయలఁ శ దార్కొని యేమియుఁ బల్కు కుండునో. 490

క. జననీజనకుల ననుజుల, దనుజుల బంధువుల మిత్ర శ తతుల విడిచి నె

వృనమున నొండు దలంపక, తను నమ్మినవారి విడువఁ గ దగునే హరికిన్. 491

సీ. సలలితయామున గ సైకతస్థలముల, నుండి మ మ్మే మని గ యూజడించె
విమలబృందావన గ వీధి మాచుబుకముల్, పుడుకుచు నే మని గ బుజ్జగించె
బుష్పవాటికలలోఁ గ బొలుచుమాకుచయుగ్గ, మంటుచు నే మని గ యాదరించె
గాసారములపొంతఁ గ గాఁగిట మముఁ జేర్చి, నయ మొప్ప నే మనిగనమ్మఁబలికె
తే. నన్నియు మఱచెఁగాఁబోలునవెన్నుఁడొత్తఁ, గోరి తాఁజేయఁగా నైవగవారివిడుచు
నట్టికృష్ణుఁడు తము ట్టు గ వెట్టు ననక, యేల నమ్మి పురసతుల్ గ బేల లగుచు.

మ. అని యిబ్బంగి సరోజలోచనునిన గర్జాలాపముల్ నవ్వులు
న్ననుబంధుల్ పరిరంభణంబులు రతి గ వ్యాసంగముల్ భావముల్
వినయంబుల్ సరసోక్తులుం దలఁచి యు గ వ్విఘ్నరుచి త్తంబులక
జనితానంగశరాగ్నిచేత దురవ గ స్థం బొంది శోకించినన్. 498

వ. అంత బాధద్రుండు వారలమనంబులసంతాపంబులు వాయ నుపాయంబు లగు
సరిసచతురవచనంబులఁ గృష్ణునిసందేశంబులు చెప్పి విగతభేదలం జేసి యచ్చ
ట మాసద్వయంబు నిలిచి వసంతవాసరంబులు గడవుచుఁ గాళిందీతీరంబున.

సీ. మాకందజంబీర గ మందార ఖర్జూర, ఘనసారశోభిత గ వనములందు
నేలాలతాలోల గ మాలతీమల్లికా, వల్లీమతల్లికా గ వాటికలను
దరశతరంగశీ గ కరసాధుశీతల, సైకతవేదికా గ స్థలములందు
మకరందరసపాన గ మదవదిండిదిర, పుంజరంజితమంజు గ కుంజములను

తే. విమలరుచి గల్లుసానుదేశములయందు, లలితశశికాంతఘనశిలా గ తలములందు
లీల నిచ్చావిహారవి గ లోలుఁ డగుచు, సుందరీజనములు గొల్వఁగజూడ నొప్పె.

తే. అట్లు విహారింప వరుణుని గ యాజ్ఞఁజేసి, వారుణీదేవి మద్యభా గ వంబు నొంది
నిఖిల తరుకోటరములందు గ నిర్గమించి, మించువాసనచేత వా గ సింఁచెవనము.

వ. అట్టియెడ. 497

మ. కర మొప్పారనవీనవాసనల నా గ ఘ్రాణించి గోపాలసుం
దరులుం దానును డాయ నేగి యతిమో గ దం బొప్ప సేవించి యా
తరళాక్షుల్ మణిహేమకంఠగర్భుణ గ త్కారానుకారంబు లై
కరతాళంబులు మ్రోయఁ బాడుచును వే గ డ్క న్నాడుచున్. 498

సీ. తనమీఁదిబిరుదాంకి గ తము లైనగీతముల్, పాడుచు రా బ గ లభద్రుఁ డంత
మహితకాదంబరీ గ మధుపానమదవిహ్వలాక్షుండు లలితనీ గ లాలకుండు
నాలోలనవపుష్ప గ మాలికోరస్థలుఁ, డనుపమమణికుండ గ లాంచితుండు
ప్రాతేయసంయుక్త గ పద్మంబుగతి నొప్పు, సలలితాననఘర్త గ జలకణుండు

తే. నగచు వనమధ్యమున సలి గ లావగాహ, శీలుఁ డై జలకేశికీ గ జేరి యమున
నిందు రమ్మని పిలువఁ గా గ శింది యతని, మత్తుడని సడ్డనేయక గ మసలుటయును.

చ. ఘనకపితాత్మఁడై యమునఁ శ్ర గన్గొని రాముఁడు వల్కె డాయఁ జీ
రినఁ జనుడేక తక్కితి వు శ్ర రే నిను నిందఱుఁ జూడ మద్భుజా
సునిశితలాంగలా గ్రమన శ్ర సాం షట నిష్పాడు నూలుతోవ లై
చన వెనఁ జించి వెతు నని శ్ర చండపరాక్రమ మొప్ప నుగ్రుఁడై. 500

వ. అట్లు కట్టుక రాముం డుద్దామం బగుబాహుబలంబున హలంబు సాచి య
మృహావాహినిం దగిల్చి పెకలి రాఁ దిగిచిన నన్నది భయభ్రాంత యై సుందరీ
రూపంబు గైకొని యతీతయంబునం జనుడెంచి యయ్యదువంశతీలకుం డగు
హలధరుని పాదారవిందంబులకు వందనం బొచరించి యిట్లనియె. 501

మ. బలరామా ఘనబాహ నీయతులశుం శ్ర భద్విక్రమం బంగనల్
తెలియం జాలెడివారె యీయఖిలధా శ్ర త్రిభారధారేయని
శృలసత్త్వం డగుకుండలీశ్వరుఁడనుం శ్ర జచ్చింప నీనత్కళా
కలితాంశ ప్రభవుండు నీగురుభుజా శ్ర గర్వంబు సామాన్యమే. 502

చ. అని వినుతించి యేను భవ శ్ర దంప్రిసరోజము లాశ్రయించెదన్
ననుఁ గరుణింపు మన్న యదు శ్ర నందనుఁ డన్నదిఁ బూర్వమార్గ వై
చను మని కామినీనికర శ్ర సంగతుఁడై జలకేళి సల్పె నిం
పెనయఁ గరేణుకాయుతమ శ్ర దేభముచాడ్చున నమృహానదిన్. 503

తే. అంత జలకేళి సాలించి శ్ర సంతసంబు, నందు చుండ విసీలవ శ్ర స్త్రాదిరత్న
మండనంబులుఁ గాంచన శ్ర మాలికయును, దెచ్చిహలి కిచ్చి చనెనానగదీలలము.

క. అవి యెల్లఁ దాల్చి హలధరుఁ, డశరథగతి నొప్పి వల్ల శ్ర వాంగనలును దా
దివిజేంద్రుఁ బోలి మహితోత్సవమున వర్తించు చుండ శ్ర సౌఖ్యోన్నతుఁడై.

క. అవనీశ యిట్లు హలమునఁ, దివిచినకాళిందివ్రయ్య శ్ర దెలు పై సేఁడున్
భవి నుతి కెక్కెనఁ రాముని, ప్రవిమలతర మైనబాహు శ్ర బలనూచక మై. 506

వ. అంత బలభద్రుండు వ్రజసుందరీసమేతుం డై నందఘోషంబునం బరితోషం
బు నొందు చుండె సంత నక్కడఁ గరూణాధిపతి యైనపొండ్రుకుండు తనదూతం
బిలిచి యిట్లనియె. 507

~~అట్లు~~ శ్రీకృష్ణుండు పొండ్రుకవాసుదేవునిమీఁద దండెత్తిపోయి వారిఁ జంపుట.

సీ. మనుజేశబలగర్వశ్ర మున మదోన్మత్తుఁడై, యవనిపై వాసుదే శ్ర వాఖ్యుఁ డనఁగ
నే నొక్కరుండఁ గాక శ్ర యితరుల కీనామ, మలవడునే యని శ్ర యదటు మిగిలి
తెగి హరి దా వాసు శ్ర దేవుడ ననుకొను, నట పోయి వల దనుకమనుచు దూతఁ
బద్దాయతాత్ముని శ్ర పాలికీ బొమ్మన్న, సరిగి వాఁ డంబుజో శ్ర దరుండు పెద్ద

తే. కొలువుఁ గైకొనియుండ సంగకోచపడక, వినుము మారాజమాటగావనజనాభ
యవని రక్షింప వాసుదే శ్ర వాఖ్య నొంది, నట్టియేనుండ సిగ్గు వో శ్ర దట్టి నీవు.

క. నాపేరును నాచిహ్నము, లేవున ధరియించి తిరిగె శ్రీ దిది పతమె యిం
తే పో మదిఁ బరికించిన, నేపంత మెఱుంగు గొల్లఁ శ్రీ డేమట నైనన్. 509

ఆ. ఇంతనుండి యైన శ్రీ నెదిరిఁ దన్నెఱిగి నా
చిన్నె లెల్ల విడిచి శ్రీ చేరి కొలిచి
బ్రతుకు మనుము కాక శ్రీ పంతంబు లాడెనా
యెదురు మనుము ఘోర శ్రీ కదనమునకు . 510

క. అనుదుర్భావలు సభ్యులు, వినియొండోరు మొగమునూచి శ్రీ విస్తృతులగుచున్
జనులార యెట్టికొత్తలు, వినఁబడియెడు నిచట లెస్స శ్రీ వింటిరె యనఁగన్. 511

వ. అట్టియెడఁ గృష్ణుండు వాని కి ట్లనియె. 512

మ. వినరా మీసృవుఁ డన్న చిహ్నములు నే శ్రీ వే వచ్చి ఘోరాజిలోఁ
దనమిఁడన్ వెన వైవఁ గంకముఖగృ శ్రీ ధ్రవాత్రముల్ మూఁగఁగా
ననిలో దర్పముఁ దూలి కూలి వికలం శ్రీ బై సారమేయాలికి
న్ననయంబున్ శరణంబ వయ్యె దను మే శ్రీ నన్నట్లుగా వానితోన్. 513

క. అని యుద్రేకముగా నాఁడినమాటల కులికి వాడు శ్రీ డెందము గలఁగం
జని తనయేలిక కంతయు, వినిపించెను నతనిమదికి శ్రీ విరసము గదురన్. 514

వ. అంతఁ గృష్ణుండు దండయాత్రోత్సవం దై వివిధాయుధకలితంబును విచి
త్రకాంచనపతాకాకేతువలసితంబును నగుసుందరస్యందనంబుఁ బటుజవతురం
గంబులం బూన్చి దారకుండు దెచ్చిన నెక్కి యతిత్వరితగతిం గాళికానగరంబున
కరిగినం జాండ్రకుండును రణోత్సాహంబు దీపింప నఁడైహిణీద్విత్వయంబుతో
డం బురంబు వెడలె నప్పు డతనిమిత్రుం డైనకాళీఽతియును మూఁడఁడైహి
ణులతోడం దోడుపడువాఁ డై వెడలె ని ట్లాప్తయుతుం డై వచ్చునాని. 515

సీ. చక్రగదాశంఖ శ్రీ శార్ఙ్గాదిసాధనుఁ, గృత్రిమకొస్తుభ శ్రీ శ్రీవిలాసు
మకరకుండలహార శ్రీ మంజీరకంకణ, మణిముద్రికావన మాలికాంకుఁ
దరళవిచిత్రప శ్రీ తంగవుంగవకేతుఁ, జెలు వొందుపీతకా శ్రీ శేయవాసు
జవనాశ్వకలితకాం శ్రీ చనరథారూఢుని, రణకుతూహలు లన శ్రీ నృణికిరీటు

తే. నాత్మసమవేషు రంగవి శ్రీ హారకలిత
నటనమానునిఁ జాండ్రభూ శ్రీ నాథుఁ గాంచి
హర్ష మిగురొత్త నవ్వెఁ బ శ్రీ ద్వాయతాక్షుఁ
డంతె వాడును నుద్వృత్తుఁ శ్రీ డగుచు నడరి. 516

క. పరిఘశరాసనపట్టిస, శరముద్గరముసలకుంత శ్రీ చక్రగదాతో
మరభిండివాలశక్తి, త్సరికాసిప్రాసవరశు శ్రీ శూలముల వెనన్. 517

చ. పరువడి వైచినన్ దనుజ శ్రీ భంజనుఁ డంత యుగాంతకాలభీ

కరమహితో గ్రహవకుని శక్త వడి నేచి విరోధసాధనో
త్యరముల నొక్కటా శరని శ కాయములక నిగిడించి త్రుంచి భా
స్వరగతి నొత్తై సంచలిత శ శా త్రవసైన్యముఁ బొంచజన్యమున్.

518

ఉ. వారనియల్కతోఁ గినిసి శ వారిజనాభుడు వారిసైన్యముల్
మారి మనంగినట్లు నులు శ మాడినఁ బీనుఁగఁబెంట లై వెసం
దేరులు వ్రాలె నశ్వములు శ దైల్లె గజంబులు మ్రొగ్గెనద్భటుల్
ధారుణిఁ గూలి రిట్లు నెఱి శ దప్పి చనెక హతశేషసైన్యముల్.

519

వ. అట్టియెడ రుధిరప్రవాహములును మేదోమాంసపంకంబును నై సంగరాంగ
ణంబు ఘోరభంగి యయ్యె సయ్యవసరంబునం గయ్యంబునకుఁ గాలు ద్రవ్య
నప్పొండకునిం గనుంగొని హరి సంబోధించి యిట్లనియె.

520

మ. మనుజేంద్రాధమ పొండభూపసుత నీ శ మానంబు బీరంబు నేఁ
డనిలో మాపుదు నెద్దు కొవ్వి పెలుచ శ న్నాబోతునై టంకె వై
చినచందంబున దూతచేత నను నా శ డేసించి వల్లన్నపే
రును జిహ్వాంబులు నీపయి విడుతు న శ ర్పుల్ పర్వ నే డాజిలోన్.

521

క. అది గాక నీదుశరణము, పదపడి యే జొత్తు నీవు శ బలవిక్రమసం
పద గలపోటరి వేనియఁ, గదలక నిలు మనుచు నిశిత శ కాండము లంతన్.

522

మ. చల మొప్పక నిగిడించి వానిరథముం శ జక్కాడి తత్సారథిం
దలవే త్రుంచి హయంబులక నటికి యు శ ద్దండప్రతాపక్రియం
బ్రళయార్క ప్రతిమానచక్రమన న శ ప్పొండ్రుక వెసం ద్రుంప వాఁ
డిలఁ గూలెం గులికాహతి న్నొరగులై శ లేంద్రాకృతిక భూవరా.

523

చ. మడవక కాశికావిభుని శ మస్తక ముద్ధతిఁ ద్రుంచి బంతికై
వడి నది పింజ పింజ గఱ శ వక విశిఖాళి నిగిడ్చి వానియే
లెడిపురిలోన వైచె నవ శ లీల మురాంతకుఁ డిట్లు వైరులం
గడఁగి జయించి చిత్తమునఁ శ గౌతుకముం జిగురోత్త నత్తెన్.

524

క. సురగంధర్వనభశ్చర, గరుడోరగసిద్ధసాధ్య శ గణము నుతింపక
మరలి చను దెంచి హరి నిజపురమున సుఖ ముండె నతివి శ భూతి దలిర్పన్.

525

క. వనజోదరుచిహ్వాంబులు, గొనకొని ధరియించి పొండ్ర శ కుడు మచ్చరియై
యనవరతము హరి దనతలఁపునఁ గలుగుటఁజేసి ముక్తి శ బొందె నరేంద్రా.

నీ. అక్కడఁ గాళిలో శ నారాజమందిరాం, గణమునఁ గుండల శ కలిత మగుచుఁ
బడి యున్నతలఁ జూచి శ పౌరజనంబులు, దమరాజుతలయ కా శ దగ నెఱింగి
చెప్పిన నాన్యపు శ జీవితేశ్వరులును, సుతులు బంధువులును శ హితులుఁ గూడి
మొనసి హాహాకార శ మున నేడ్చి రత్తఱి, దత్తనూభవుడు సు శ దక్షిణుండు
తే. వెలయఁ దండ్రకి బరలోక శ విధు లొనర్చి

జనకు ననిలో వధించిన శ చక్రపాణి
నడరి మర్దింపఁ దగునుపా శ యంబు దలఁచి
చతురుఁ డగునట్టితనపురో శ హితునిఁ బిలిచి.

527

క. అతఁడుం దానును జని పశు, పతిపదనరసిజములకును శ బ్రమదముతో నా
నతుఁ డై యదేవుని బహు, గతులం బూజింప నతఁడు శ కరుణాన్వితుఁ డై. 528

క. మెచ్చితి నేవర మైనను, నిచ్చెద నను వేఁడు మనిన శ నీశ్వర నిన్ను
నచ్చిన రక్షింతువు పొర, పొచ్చెము సేయక మహేశ శ పురహర యభవా. 529

క. దేవా మజ్జనకుని వసు, దేవా త్తజఁ డాజలో వ శ ధించెను నే నా
గోవిందుని ననిలోపల, నేవిధమున గెలుతు నాన శ తీవె పురారి. 530

తే. అనిన శంకరుఁ డతనికిఁననియె ననఘ, నీవు ఋత్యజులును భూసురరావళియును
బ్రీ తినభిచార మొనరింపఁభూతయుక్తుఁ, డగుచుననలుండుదీర్ఘ నీ శ యభిమతంబు.

తే. అనిన నాచంద్రమాళివా శ క్యములభంగి, భూరినియమముతో నభి శ చారహామ
మొనరఁగావింప నగ్నియశ్రధోచితముగఁ, జెలగి దక్షిణవలమాన శ శిఖిల వెలిఁగె.

వ. అందుఁ దామ్ర శ్శు కేశకలాపంబులును నశసంకాశంబు లైననిడుదకోటలును
నిప్పు లుప్పటిల్లుచూడ్కులును ముడివడినబామలును జేవురించినమొగంబును
గలిగి కృత్య యతిరొద్దాకారంబునఁ బ్రజ్వరిల్లుచుఁ గుండంబు వెలువడియనుదిన
నిహన్యమానప్రాణిరక్తారుణమృత్యుకరవాలంబులీలం జూపట్టనాలుకను సెలవుల
నాకికొనుచు నగ్నికీలాభీలం బగుశూలంబు కేలం దాల్చి భువనకోలాహలంబుగా
నార్చుచు నుత్తాలతాల ప్రమాణ పాదద్వయహతులం దూలుపెంధూళి నింగి
మింగ భూతంబులు సేవింప నగ్నవేష యై నిజవిలోచనసంజాతసముద్ధాతనిఖిల
భయంకరజ్వాలికాజాలంబుల దిశాజాలంబు నోలిం బ్రేల్పుచు నుద్వేగగమ
నంబున నగధరునగరంబున కరుగుదేరఁ జౌరజనంబులు భయాకులమానసు లై
దావదహనునిం గని పఱచువనమృగంబులచాడ్పునం బఱచి సుధర్మాభ్యంత
రంబున జూదం బాడుదామోదరుం గని రక్షరక్షేతిరవంబుల నార్తులయి కృష్ణ
కృష్ణ పెనుమంటలం బురంబు గాల్చుం బ్రళయాగ్ని చనుడెంచెనన వారిం జూచి
యోడ కోడకుఁ డని భయంబు నివారించి సర్వరక్షకుం డైనపుండరీకాక్షుండు
జగదంతరాత్ముండు గావునఁ దద్వృత్తాంతం బంతయుఁ దనదివ్యచిత్తంబున
నెఱింగి కాశీరాజపుత్ర పేరిత యైనయమృహాకృత్యను నిగ్రహింపం దలంచి నిజ
పార్శ్వవర్తి యై యున్నయద్వివ్యసాధనంబు గనుంగొని యప్పుడు. 531

నీ. భీమమై బహుతీ వ్ర శ ధామ మై హతరిపు,స్తామ మై సుమహితోద్ధామ మగుచుఁ
జండ మై విజితమా శ ర్తాండ మై పాలితా, జాండ మై విజయప్ర శ కాండ మగుచు
దివ్య మై నిఖిలగం శ తవ్య మై సుజనసం, భావ్య మైనద్భక్త శ సేవ్య మగుచు
నిత్య మై నిగమనం శ స్తుత్య మై వినమితా, దిత్య మై నిరీత శ దైత్యమగుచు

తే. విలయసమయసముచ్చాత శ విపులభాస్వ
దళికలోచనలోచనా శ నలసహస్ర
ఘటితపటుసహజ్వాలికా శ జటిలసర్వ
భయదచక్రంబు కృత్యమై శ బంపె శౌచి.

534

వ. అదియును బ్రశయవేశాసంభూతజీమూతసంఘాత ప్రభూత ఘుమఘుమాటోపనిన
దాధరీకృతమహామస్సహకహానివిడచిస్వనచ్చిష్టపరిపూరిత బ్రహ్మాండకుహరం
బును సభ్రంలిహకీలాసముత్కటపటుచిటచిటస్ఫుటస్ఫుటద్విస్ఫులింగవిసరంబును
సకలదేవతాగణజయజయశబ్దకలితంబును ననంతతేజోవిరాజితంబును నగుచుం
గదిసినం బంటింపక కంటగించుకృత్తిని గెంటి మెటనంటిన నది తనతోంటి
రౌద్రంబు విడిచి మగిడి కాశీపురంబు సొచ్చి పౌరలోకంబు భయాకులతం
బొంది వాపోవ రోషభీషణాకారంబుతో నష్టము ఋత్విక్షి కాయయుతం
బుగా సుదక్షిణుని దహించె నత్తటిజక్రంబును దన్నగరంబు సౌధస్రాకార
గోపురాట్టలకాది వివిధవస్తువాహననికరంబులతో భస్మంబు గావించి మరలి
యమరులు వెఱు గండఁ గమలలోచనపార్శ్వవర్తియై నిజప్రభాపుంజంబు వెలుఁ
గొండఁ గొల్చి యుండె నని చెప్పి మఱియు నిట్లనియె

535

క. మురరిపువిజయాంకిత మగు, చరితము సద్భక్తి దగిలి శ చదివిన వినినకా
దురితములఁ బాసి జను లిహ, పరసౌఖ్యము లతనిచేతఁ శ బడయుదు రధిపా.

వ. అనిన శుకయోగికి రాజయోగి యిట్లనియె.

537

బలరాముండు ద్వివిమఁ డనువాసరుని సంహరించుట.

క. బలరాగుఁ డప్రమేయుం, డలఘుఁ డనంతండు నతని శ యద్భుతకర్తం
బులు వినియుఁ దనియ దింకను, దెలియఁగ నా కాన తిమ్ము శ దివ్యమునీంద్రా.

వ. అనిన రాజునకు శుకుం డిట్లనియె.

539

క. జననాయక విను సుగ్రీ, పునినదివుడు మైందునకు న శ హోదరుఁ డనఁగా
వినుతికి నెక్కినద్వివిమం, డనుష్లవగుఁడు నరకసఖ్యుఁ శ డతిదర్శితుఁ డై.

540

సీ. చెలికానిపగఁ దీర్పఁ శ దలఁచి కృష్ణం డేలు, పురములు జనపదం శ బులు దహించి
సరిదుపపనసరో శ వరములు గోరాడి, మందలఁ గొందల శ మందఁ జేసి
ప్రాసాదములు ద్రొబ్బి శ పరిఘలు మాయించి, చతురంగబలముల శ సమయఁజేసి
పురుషుల సతులను శ భూధరగుహలలోఁ, బెట్టి వాకిలి గట్టి శ బిట్టు నొంచి

తే. ఫలితతరువులఁ ద్రుంచి సా శ ధుల నలంచి

కోట లగలించి పడుచుల శ నీట ముంచి

ధరణి నిబ్బంగిఁ బెక్కుబా శ ధల జలంబు

పరగఁ జేయుచు నొకనాఁడు శ స్లవగవరుడు.

541

క. చతురమృదుగీతరవ మున్నతి వీతెంచివఁ జెలంగి శ నగచరుఁ డారై

- వతగిరికందరమున కా,యతగతిఁ జని యందు నెత్త శ మాడెడువానిన్. 542
- చ. లలితవిసీలవస్తుని వి శ లాసవతీయుతుఁ జంద్ర చంద్రికా
కలితమహోన్నతాంగు మణి శ గాంచనదివ్యవిభూషణోన్నతుఁ
విలసితవారుణీసమద శ విహ్వలలోచనుఁ గాంచె సీరని
ర్దలితరిపుక్షితీశనిజ శ ధామునిఁ రాముని గామపాలునిన్. 543
- సీ. కనుఁగొనితత్పురోశ్యగమభూమిరుహశాఖ, లెక్కియూఁచుచుఁ జాలశ్రవెక్కిరించుఁ
గికురించుచును బండ్లిశ్రగిల్చిచూపుచు వెసఁ, గొమ్మకొమ్మకు నుఱుకకుచు నదల్పు
దోఁక నూరక మేను శ సోడఁగ నులివెట్టు, వెడవెడ నాలుక శ వెడలఁబెట్టు
బరుల నఖంబుల శ గిరగిర గోఁచుచు, బొరిఁబొరి ఫలములు శ గఱచి వైచు
తే. గోళ్లు తెగఁ గొర్కి యుమియును శ గుదము నూపు
బలసి మర్కటజాతి యి శ పుగిదిఁ జూపఁ
గోపమున హలధరుఁ డొక శ గుండు వైవ
దానిఁ దప్పించుకొని ప్రల్ల శ దమున నతని. 544
- క. నగి యాసవకలశముఁ గొని, జగతీరుహశాఖ యెక్కి శ చాపలమున న
జ్జగతిపయి వైచెఁ దద్ధట, మగలఁగ నది చూచి కోప శ మగ్గల మొదవన్. 545
- వ. మఱియును. 546
- క. సీరిని దనమనమున నొక,చీరికిఁ గైకొనక కదిసి శ చీరలు చింపఁ
వార కతడు భువి జనములఁ, గారించుట మాన్వఁ దలఁచి శ ఘనకుపితుం డై.
- వ. ఇట్లు కోపోద్దీప్తితమానసుం డై కనుంగొని హలాయుధుం డప్పుడు. 548
- చ. ముసలముఁ దీవ్ర శాతహల శ మున్ ధరియించి సమస్తచేతన
గ్రసనమునాడు పొంగులయ శ కాలునిభంగి నదల్చి నిల్వ నాఁ
డనదృశవిక్రమక్రమవి శ హార మెలర్ప సమీపభూజమున్
వెసఁ బెకలించి మస్తకము శ ప్రేసెఁ జలంబు బలంబుఁ జొప్పడన్. 549
- వ. ఇట్లు ప్రేయ బలుం డప్పుడు. 550
- చ. ఉరవడి దండతాడితమ శ హారగుభంగిఁ గడంగి వీరసా
గరమున నేచి హేమకట శ కంబుల నొప్పునునందనామభీ
కరమునలంబునన్ ద్వివిదు శ కంఠము ప్రేసిన బొల్చె వాడు జే
గురు గలకొండచందమునఁ శ గో యని యార్చి సురల్ నుతింపఁగన్. 551
- మత్తకోకిలము. అంత వాఁ డొకయింత మూర్ఖిలి శ యంతలోఁ దెలి వొంది దు
ర్దాంతభూరిభుజావిజృంభణుఁ శ డై మహీజముఁ బూన్చి డై
త్యాంతకాగ్రజప్రేసె ప్రేసిన శ నాగ్రహంబున దాని నిం
తంత లై ధర రాలఁ జేసె న శ హీనవిక్రమశాలి యై. 552
- క. మఱియును జల ముడుగక వెసఁ, దరుచరుఁ డొకతరువు ప్రేయఁ శ దాలాంకుండా

తరువును దునిమిర వెండిముఁ దొరఁగించెఁ గుజంబు లతఁడుదోడ్తోఁ దునుమన్.

క. ఆచందంబున వనచరుఁ, జేచి మహీరుహచయంబు శ్ర లెల్లను హలిపై
వైచి యవి శూన్య మగులముఁ, జూచి శిలావృష్టిఁ గురిసె శ్ర సుర లగ్నింపన్. 554

క. బలుఁ డపుడు తాలు చుమురై, యిల రాలఁగఁ జేసి యార్వ శ్ర నే పుడుగక యా
వలిముఖుఁడు తాలసన్నిభ,ము లయిన నిజబాహుదండ శ్ర ముల నుగ్రుం డై. 555

క. వడిఁ బిడుగువోసిపిడికిలఁ, బూడిచిన వడి సెడక బలుఁడు శ్ర ముసలము హలమున్
విడిచి ప్లవంగునిమెడఁ గడు, వెడ వెడ బిగియించె గ్రుడ్లు శ్ర వెలి కుఱుకంగన్.

క. వదనములఁ జెవుల రుధిరము, మెదడును దొరఁగంగ వాడు శ్ర మేదినిమిఁదం
జదికిలఁ బడి యొకయింతయు, మెదలఁగ మిడుకంగ లేక శ్ర మృతిఁబొందె నృపా.

తే. వానిపాటున కప్పుడు శ్ర వనసమేత

మగుచు నాశైలరాజ మ శ్ర ల్లల్ల నాడె

సురగణంబులు రాముపై శ్ర సురభికుసుమ

వృష్టిఁ గురియించి రతులసం శ్ర తుష్టి మెఱసి.

558

వ. ఇవ్విధంబున భువనకంటకం డైనదువ్వుశాఖామృగేంద్రుని వసుంధరకుం బలిసేసి
సకలజనంబులు పరమానందకందళితహృదయారవిందులై తన్ను నందింప నయ్య
దునందనుండు నిజనగరంబున కరుగుదెంచె నని శుకుండు వెండియు నమ్మనుజ
పతి కి ట్లనియె.

559

బలరాముండు హస్తినాపురమును గంగలోఁ ద్రోయఁ బూనుట.

సీ. కోరి సుయోధను శ్ర కూతురు సర్వలక్షణములు గల్గి ల శ్ర ఊణ యనంగ .

మహి నొప్పుకన్యకా శ్ర మణి వివాహంబునఁ, జక్రహస్తనితనూ శ్ర జాతుఁ డైన
సాంబుండు బలసాహస్రమున నెత్తుక పోవఁ, శౌరవుల్ వీక్షించి శ్ర కడఁగి కొవ్వి
పడుచువాఁడొకఁ డదె శ్ర బాలికఁ గొనిపోవు,చున్నాడు గైకొన శ్ర కుక్కుమిగిలి

తే. యిట్టిదుర్మదఁ గయిముట్టి శ్ర పట్టి తెచ్చి

జనులు వెఱఁ గందఁ జెఱపట్టి శ్ర యునిచితేని

యదువులు మనల సేమి సే శ్ర యంగఁ గలరొ

యనుచు గురువృద్ధజనముల శ్ర యనుమతమున.

560

వ. ఇట్లు గడంగి యుద్ధసన్నద్ధు లై బలశౌర్యోపేతు లగుకర్ణశత్రుభూరిశ్రవోయజ్ఞ కే
తుసుయోధనాదులు సమున్నతరథారూఢు లై కూడనరిగిన వారలం గనుంగొని
జాంబవతీనందనుండు మందస్థితవదనారవిందుం డగుచు సింగంబుభంగి గర్జిం
చుచు మణిదీ ప్తం బైనచాపంబుఁ బూని నిల్చిన వారును సాంబు నదల్చి నిలు
నిలు మని.

561

తే. చండకోదండము క్తని శ్ర శాలివిశిఖ,జాల మందంద వఱపి యా శ్ర భీలముగను
నందనందననందనశ్రవ్యందంబు, ముంచి రచలేంద్రమును ముంచునమంచుపగిది,

వ. మఱియును.

563

శా. శౌర్యాటోపవిష్టంభణంబుల సరో శ్ర జాతాక్షుసూనుక సురా

హార్యస్థైర్యుని మీఱ నేయ నతఁ డు శ్ర ద్యద్భూరిబాహోబలా

వార్యుం డై శితసాయకాలి నవి మా శ్ర యం జేసిన్ దేవతా

తూర్యంబుల్ దివి మ్రోసె నంత నతఁ డ శ్ర స్తోకప్ర తాపోన్నతిన్.

564

వ. ఇట్లు గడంగి బాణజాలంబులు పరఁగించి యందఱ కన్నిరూపులై రథరథ్య నూతధ్వజపతాకాతపత్రంబులు చూర్ణంబులు గావించి విరఘులం జేసి వారల మెయిమఱువు లఱువుట్లు గావించి యొక్కొక్కనిఁ బెక్కు-బాణంబుల నుచ్చి పో నేసిన వారలు శోణితదిగ్ధాంగులై కుసుమితకింఘకంబులుంబోలె నుండి రంత.

ఉ. వార లనేకు లయ్య బల శ్ర వంతులు నయ్య మహోగ్ర సంగరో

దారపరాక్రమప్రకట శ్ర దక్షులు నయ్యఁ గుమారకుఁ జగ

ద్వీరుని నొక్కనిం జెనకి శ్ర వ్రేలును వంపఁగలేక సిగ్గునం

గూరినచింత నొండొరులఁ శ్ర గూడుచు విచ్చుచు వెచ్చ నూర్చుచున్.

566

వ. మగిడి సమరసన్నద్ధులై సంరంభించి.

567

ఉ. అందఱు నొక్కపెట్ట దను శ్ర జాంతకనందనుఁ జట్టు ముట్టి యం

దంద నిశాతసాయకచ శ్ర యంబుల ముంచి రథంబు నుగ్రలీ

లం దునుమాడి చాపము చ శ్ర లంబునఁ ద్రుంచి హయాలిఁ జంపి నూ

తుం దెగటార్చి యంత విర శ్ర థం డగుచుఁ వెనఁ జొచ్చి పట్టినన్.

668

తే. బాలకుడు చేయునది లేక శ్ర పట్టువడియె

గౌరవులు తమమనములఁ శ్ర గౌతుకంబు

లొలయ సాంబునిఁ గన్యకా శ్ర యుక్తముగను

బురమునకుఁ దెచ్చి రతులవి శ్ర భూతి మెఱసి.

569

వ. అంత ద్వారకానగరంబున.

570

ఉ. జాంబవతేయువార్త యదు శ్ర జాతులు నారదయోగిచే సమ

స్తంబును విన్న వా రగుచు శ్ర సంగరకౌతుక ముప్పతిల్లఁ జి

త్తంబులఁ గౌరవాన్వయక శ్ర దంబము నొక్కట ను క్కడంచుకో

పంబున నుగ్ర సేనజన శ్ర పాలుననుజ్ఞ ననూనసైన్యముల్.

571

తే. కూడి నడవంగఁ గని వారి శ్ర తోడ బలుఁడు

ధార్తరాష్ట్రులు మనకు నెం శ్ర తయును డాసి

నట్టిబంధులు వారిపై శ్ర నిట్టియలుక

నెత్తి చను చుంట యిది నీతి శ్ర యే తలంప.

572

వ. అని వారల వారించి తత్క్షణంబు బంధుప్రియుం డైనబలరాముం డనలార్కసం

కాశం బగుకాంచనరథం బెక్కి యనురక్తు లైనభూసురులు నుద్ధవాదికుల
వృద్ధులును సేవింపం గరిపురంబునకుం జని తత్పురోపకంఠవనంబున సురభికుసు
మఫలభరితతరుచ్ఛాయావిరచిత చంద్రకాంతశిలాతలంబునందు వసియించి మ
హితగ్రహమధ్యగతుం డై నపూర్ణచంద్రు ననుకరించి యుండె నంతఁ గార్యబోధ
నంబు సేయుట కై కౌరవులకడకుఁ బ్రబుద్ధుం డై నయుద్ధవునిం బనిచినం జని
యతం డాంబి కేయధనురాచార్యాపగతనూభవ సుయోధనులకుం బ్రణమిల్లి
వారిచేత నభినందితుం డై యిట్లనియె. 573

సీ. భూరియశోధను శ్రీ లార తాలాంకుండు, చనుదెంచి నగరోప శ్రీ వనమునందు
నున్నవాఁ డనిన వా శ్రీ రుత్సాహమున బలుఁ, బొడగనువేడుక శ్రీ బుద్ధిఁ దోఁపఁ
దనరారుకానుకల్ శ్రీ గొనిచని యర్హుపా, ద్యాదినత్కృతులు నెఱ్యమునుఁ జేసి
ధేనువు నిచ్చి స శ్రీ న్నానించి యందఱు, నందంద వందనం శ్రీ బాచరించి
తే, యుచితభంగిని నచటఁ గూ శ్రీ ర్పున్నయెడను
గుళలమే మీకు మాకును శ్రీ గుళల మనుచుఁ
బలికి రాముడు కురునర శ్రీ పాలుఁ జూచి
యచటిజనములు వినఁగ ని శ్రీ ట్లనియెఁ దెలియ. 574

ఉ. మానరనాథునాజ్ఞ నిజ శ్రీ మస్తములకా ధరియించి కౌరవుల్
మానుగఁ జేయు టా పుగుఁ గు శ్రీ మారకు నొక్కనిఁ బెక్కుయూధపుల్
పూనిసలావుమై నెదిరి శ్రీ పోర జయించుట మీది తప్ప త
ప్పైనను గాచె బాంధవహి శ్రీ తాత్పకుం డై మనుజాధినాథుఁడున్. 575

క. అనుమాటలు విని కౌరవ, జననాయకుఁ డాత్మ నలిగి శ్రీ చాలుఁ బురే యే
మనఁ గలదు కాలగతి చక్కన గాలం దొడుగుపాదుకలు దల కెక్కెన్. 576

ఆ. మనము బంధువరుస శ్రీ మన్నించుమన్ననఁ, గాదె రాజ్యభోగశ్రగరిమఁ బొదలి
వసుధఁ బేరు గలిగి శ్రీ వాసికి నెక్కుట, దమకు ననుభవింపఁ శ్రీ దగనియట్టి. 577

వ. సితచ్ఛత్రచామరశంఖకిరీటచిత్రశయ్యాసాధసింహాసనంబులు గైకొంట మన
మందెమేలుబునం గాదె యిట్టిచో సరివారునుంబోలె నూరక గర్వించుయదుకు
లులతోడిసంబంధసఖ్యంబులు చాలుఁ బాములకుఁ బాలు పోసి పెంచిన విషంబు
దప్పునే మమ్ముం దమపంపు సేయు మనుట సిగ్గు లే కుంటఁ గాదె యదియునుం
గాక దివ్యాస్త్రకోవిదు లైనగంగానందనగురుకురుకుమారకర్ణాది యోధులకు
లోబడ్డవానిని మహేంద్రున కై నను విడిపింప వచ్చునే యహహ వృథాజల్పం
బుల కేమిపని యని దుర్బాష లాడుచు దిగ్గన లేచి నిజమందిరంబునకుం జనియె
నప్పుడు హలాయుధుం డమ్మాటల కదిరిపడి. 578

ఉ. కౌరవుఁ డాడి పోయినయ శ్రీ కౌరవభాషల కాత్మఁ గిన్నఁ దై
వాఱఁగ నుల్లసత్పుశ్రయ శ్రీ భానునికైవడి మాడి చండరో

పారుణితాంబకుం డగుచు శ యాదవవృద్ధులఁ జూచి పల్కెఁ బెం
పారినరాజ్యవైభవము శ దాంధులమాటలు మీరు వింటిరే.

579

తే. శ్రీమదాంధులు సామంబు శ చేతఁ జక్కఁ
బడుదురే యెందు బోయెడు శ పసులఁ దోలు
పగిది సుగ్రభుజావిజృంభణముగ
సుమహితాటోప మనిలోనఁ శ జూప కున్న.

580

క. కౌరవుల సమయఁజేయ ను, దారత యదువీరవరులు శ దామోదరుడు
రా రావల దని యచ్చట, వారింఁచితిఁ గాదె బంధు శ వత్సలయుక్తిన్.

581

వ. అదియునుం గాక.

582

సీ. ఏదేవుభృత్యులై శ యింద్రాదిదిక్పాలవరులు భజింతురు శ వరుసతోడ
నేదేవుమందిరం శ బేపారు దేవతా, తరుసభావిభవసుం శ దరతఁ జెంది
యేదేవుపదయుగం శ బేప్రాద్దు సేవించు, నఖిలజగన్మాత శ యైనలక్ష్మీ
యేదేవుచారుస శ మిధకళాంశసం, భవులము పద్మజభవులు నేను

తే. నట్టిదేవుండు దుష్టసంహారకుండు, హరి ముకుందుడు పంపునే శ యంగ నొప్పు
సుగ్రసేనునిరాజ్యసమగ్రగరిమ, యంతయును దార యిచ్చినదట తలంప. 583

చ. అదియును గాక యెవ్వనిప శ దాంబుజచారురజోవితాన మా

త్రిదివరాదిదిక్పతికి శ రీటములందు నలంకరించు భూ
విదితపుణ్దిర్థముం గడుఁ బ శ విత్రము సేయును నట్టికృష్ణుచే
బొదలినరాజ్యచిహ్నములఁ శ బొందఁగ రా దట యేమిచోద్యమో.

584

క. తా మట తలఁపం దల లట, యే మట పాదుకల మట గ శ నింపఁగ రాజ్య
శ్రీమదమున ని ట్లాడిన, యీమనుజాధమునిమాట శ కే మనవచ్చున్.

585

వ. అని సక్రోధమానసుండై యుప్పుడు.

586

క. ధారుణి నిటమీడట ని, మౌరవముగఁ జేయ కున్నఁ శ గా దని యుగ్ర
కారుం డై బలభద్రుడు, సీరము వెనఁ బూన్చి లావుఁ శ జేవయు నెనఁగన్.

వ. ఇట్లు పూన్చి కౌరవరాజధాని యైనకరినగరంబుకడతల హల్మాగ్రంబును జూ
నిపి యప్పుటభద్రవనిస్తారం బగుగడ్డ భుజాగర్వదుర్వారుం డై పెకలించి తిగిచి
గంగాప్రవాహంబునం బడఁ ద్రోయ గమకించిన నప్పుడు మహాజలమధ్యవిలో
లం బగునావచందంబున నన్నగరంబు వడవడ వడంకుచు గోపురవస్త్రప్రాకార
సౌధాట్టాలకతోరణధ్వజద్వారకపాటకుడ్యవీధియుతంబుగా నొడ్డగెడ వైనఁ
బౌరజసంబులు పుడమి నడుగు లిడంగ రాక తడంబడుచు నార్తులై కుయ్యిడు
చుండి రట్టియెడ సమృహోత్పాతంబులు గనుంగొని తాలాంకుండు కినుక వొడమి
కావించినయుపద్రవంబుగా నెఱింగి దానికిఁ బ్రతీకారంబు లేమిని గళవళంబున
భయాకులమానసులై పుత్రమిత్రకళత్ర బంధుభృత్యపౌరజనసమేతంబుగా భీష్మ

దుర్యోధనాదికౌరవులు వేగంబున నతనిచరణంబుల శరణంబుగాఁ దలంచి సాంబునిం గన్వకాయుక్తంబుగా ననేకమణిమయభూషణాంబరజాలంబులతోఁ గొనివచ్చి దండప్రణామంబు లాచరించి కరకమలంబులు మొగిడ్చి యిట్లనిరి.

క. రామ నమంచితముక్తాదామ యశఃకామ ఘనసు ధాధామ రుచి
స్తోమ జయసీమ జగదభి, రామ గుణోద్దామ నిఖిల ధాజలలామా. 589

క. నీమహిమ యెఱిగి పొగడఁగ, నే మెంతటివార మఖిల నేతవు త్రిజగ
తేమంకరుడవు సుమతివి, తామసులము మమ్ము గావఁ దగు హలపాణి. 590

క. భూచక్ర మెల్లఁ దాల్చిన, యాచక్రీశ్వరుఁడు తావ న కాంశుడు బలదే
వా చక్రకి నగ్రజుడవు, నీచక్రియ లడుపఁ జెల్లు నీకు జితారీ. 591

క. రక్షింపుము రక్షింపు ము, పేక్షింపక నమితనిఖిల న బృందారక ఘో
రక్షణదాచరవిమనిట, లాక్ష భయాతురుల మమ్ము న నరయ మనంతా. 592

వ. మఱియును దేవా యీనచరాచరంబు లయినజగంబుల నీలిలావినోదంబులం
జేసి దుష్టజనమర్దనంబును శిష్టజనరక్షణంబునుం జేయుచు జగదుత్పత్తిస్థితిలయ
హేతు వైననీకు నమస్కరింతు మని వెండియు నిట్లనిరి. 593

తే. అవ్యయండవు సర్వభూ న తాత్పకుడవు, సర్వశక్తిధరుండవు న శాశ్వతుడవు
విశ్వకరుడవు గురుడవు, విమలమూర్తి, వయినన్నినునతింపబ్రహ్మకును దరమె.

చ. అని వినుతించినం బ్రముది న తాత్పకుఁ డై హలపాణి వారలం
గనుఁగొని యోడ కోడకుడు న కార్యగతిం దగి లిట్లు మీరు సే
సినయవినీతిచేత నిటు న సేసితి నింక భయంబు దక్కి పొం
డనిన సుయోధనుండు విన న యంబున నల్లునిఁ గూతునుం దగన్. 595

క. అనువుచు నరణము దాసీ, జనముల వేయింటి లక్ష న సైంధవములఁ దా
నినుమడియేనుంగులఁ గాం, చనరథముల నాటువేల న సమృతి నిచ్చెన్. 596

వ. ఇట్టిచ్చి యనిచిన బలభద్రుండు గొడుకునుం గోడలిం దోడ్కొనుచుఁ బరమా
నందంబు నొందుచు నక్కడక్కడిజనంబులు పదివేలవిధంబులం బొగడ నిజపురం
బున కరిగి యచ్చట యాదవులతోడఁ దాఁ గరిపురంబునకుం బోయినవిధంబును
వార లాడినదురాలాపంబులును దా నందులకై యొనర్చినప్రతీకారంబును నె
ఱింగించి సుఖం బుండె వారణపురంబు నేడును దక్షిణం బెగసి యుత్తరభా
గం బొకిండుక గంగకై క్రుంగి బలభద్రునిమాహాత్మ్యంబుఁ దెలుపు చున్న దని
యమృతాత్మనిభుజవీర్యం బవార్యం బని చెప్పి శుకఁడొగిందుండు పరీక్షిన్నరేం
ద్రున కిట్లనియె. 597

పాదశంసాస్రస్త్రిసంగతుం దైశ్రీకృష్ణనిమహిమ నారదుం డరయుట.

చ. నరవర యొక్కనాడు విన న నారదసంయమి మాధవుండు దా
నరకునిఁ ద్రుంచి వానిభవ నంబున నున్న పదాటువేలసుం

దరులను నొక్కమాటు ప్రమ శ్ర దంబున నందఱ కన్నిరూపు లై
పరిణయ మయ్యె నా విని శు శ్ర భస్థితిఁ దద్విభవంబుఁ జూడఁగన్. 598

వ. ఇట్లు తలంచి కృష్ణపరిపాలితం బయినద్వారకానగరంబు జాయం జని ముందట.

సీ. శుకశారికాశిః శ్ర పికకూజితప్రస, వాంచితోద్యానవ శ్ర నౌఘములను
గలహంససారస శ్ర కైరవకమలక, హ్లోరశోభితకమ శ్ర లాకరములఁ
గలమాదినస్యసం శ్ర కులవరేక్షుక్షేత్ర, భూరిలసన్నదీ శ్ర తీరములను
గిరిసానుపతితసి శ్ర ర్ష రకణసందోహ, సంతత హేమంత శ్ర సమయములను

తే. గమలసంభవకాంచన శ్ర కారరచిత, చిరతరైశ్వర్యనగరల శ్ర క్షీకరాబ్జ
ఘటితనవరత్నమయ హేమ శ్ర కటకమనఁగ, సౌబగుమీఠిసంబంధముఁ జూచెమాని.

వ. మఱియును సముత్తుంగమణిసాధగవాక్షరంధ్రనిర్గతసీరంధ్రఘనసారచందనాగరు
ధూపధూమపటలవిలోకనసంజనితపయోధరాభిశంకాంగీకృతతాండవ కేళీవిలోల
పురకామిసేజనోపలాలిత నీలకంఠసముదయంబును జంద్రకాంతమణిస్ఫటికస్తంభ
సంభృతమరకతపద్మరాగ ఘటిత నవరత్నకాంచనప్రాసాదశిఖరాగ్రస్యస్తబహు
శూర్యవిభ్రమకృదంచిత శాతకుంభకుంభ నిచయంబును సమస్త వస్తువిస్తారసమ
ర్పితవైశ్యాగారవీధివేదికాకలితంబును మహితాతపనివారణతరళవిచిత్ర కేతనా
బద్ధమయూరశింజనీనినదపూరితాశాంతరిక్షంబును సరోజనాభపూతనాచేతనా
పహారాది నూతనవిజయసందేశలిఖితస్వర్ణ వర్ణవళీవిభాసిత గోపురమణివిటంకప్ర
దేశంబును యాదవేంద్రదర్శనోత్సవాహూయమానసమాగతనానాదేశాధీశ
భూరివారణదానజలప్రభూతపంకనిరసనైకగతాగతజనసమృద్ధకరకంకణకషణవికీర్ణ
మాణరజఃపుంజంబును వినూత్నరత్నమయమంగళరంగవల్లీవిరాజితప్రతిగృహ
ప్రాంగణంబును గుంకుమసలిసి క్తవిషణిమార్గంబును వందిమాగధసంగీత
మంగళారావలిసితంబును భేరీమృదంగకాహళశంఖతూర్వరవాధరీకృతసాగర
ఘోషంబును నై యమరావతీపురంబునుంబోలె వసుదేవనందననివాసం బై
యనలపుటభేదనంబునుంబోలె గృష్ణమార్గసంచారపూతం బై సంయమనీనామ
నగరంబునుంబోలె హరితనూభవాభిరామం బయి నైర్మతినిలయంబునుంబోలెఁ
బుణ్యజనాకీర్ణం బయి వరుణనివాసంబునుంబోలె గోత్రరక్షణభువనప్రశస్తం బై
ప్రభంజనపట్టణంబునుంబోలె మహాబలసమృద్ధం బై యలకాపురంబునుంబోలె
ముకుందవరశంఖమకరాంకకలితం బయి రజతాచలంబునుంబోలె సుగ్రసేనాధి
పార్యాలంకృతం బయి నిగమంబునుంబోలె వివిధవర్ణక్రమవిధ్యుక్తసంచారం
బయి గ్రహమండలంబునుం బోలె గురుబుధకవిరాజమిత్రవిరాజితం బయి
సంతతకల్యాణవేదియుంబోలె నైవాహిళోపేతం బై బలిదానవకరతలంబునుం
బోలె సంతతదానవారియుక్తం బై యొష్ఠనస్పరంబు ప్రవేశించి యందు విశ్వ
కర్తనిర్మితం బైనయంతఃపురంబున నుండుబోడతసహ సహస్రంబులందు. 601

- సీ. పటికంపుగంబముల్ శ పవడంపుబట్టెలు, మరకతరచితముల్ శ మదిర లమర
నైడూర్యమణిగణ శ వలభుల బద్దరా, గంబులమొగకుల శ కాంతు లొలయ
సజ్జాతివజ్రల శ సజ్జాలరుచులతో, భాసిల్లునీలసో శ పాపములును
గరుడపచ్చలవిటం శ కములును ఘనరుచి, వెలసినశశికాంత శ వేదికలును
- తే. వజ్రముక్తాక్షికుటితక శ వాటములును, బ్రవిమలస్వర్ణమయసాల శ భంజకలును
మించుకలరవ మెనగఁ గ్రీ శ డించుమిథున, లీల నొప్పుకపోతపా శ లికలుఁగలిగి.
- తే. చేటికానీకపడతులా శ కోటిమధుర, వినదభరిత మై రుచిరమా శ నిక్యదీప
మాలికయుఁ గల్గి చూపట్టఁ గ్రాలు నొక్క, జలజలోచననిజసాధ్యతలమునందు.
- తే. కనకకంకణర్పణర్పణ శ త్కారకలిత, చంద్రబింబాననాహస్త శ జలజఘటిత
చామరోద్ధూతమాగుత శ చలితచీకుర, పల్లవునిఁ గృష్ణు వల్లవీ శ పల్లవునిని. 604
- వ. మఱియు హాటకనిష్కంబు లట్టులందు వెలుంగొండఁ గంచుకంబులు శిరోవేష్ట
నంబులుఁ గనకకుండలంబులు ధరియించి సంచరించుకంచుకులును సమానవ
యోరూపగుణవిలాసవిభ్రమకలిత లయనవిలాసిసహస్రంబులును గొలువం గొ
లు వున్నయప్పద్మలోచనుం గాంచనసింహాసనాసీనుం గాంచె నప్పండరీకాక్షుం
డును నారదుం జూచి ప్రత్యుత్థానంబు సేసి యప్పుడు. 605
- క. మునివరుపాదాంబుజములు, తనచారుకిరీటమణివి శ తానము సోడక
వినమితుఁ డై నిజసింహా, సనమునఁ గూర్చుండఁ బెట్టి శ సద్వినయమునన్. 606
- క. తనపాదకమలతీర్థం, బున లోకములం బవిత్ర శ ముగఁ జేయుపురా
తనమాని లోకగురుఁ డ, మునిపదతీర్థంబు మస్త శ మున ధరియించెన్. 607
- వ. ఇట్లు బ్రహ్మణ్యదేవుండును సరసఖుండును నైననారాయణుం డశేష తీర్థోప
మానం బయినమునీంద్రపాదతీర్థంబు ధరియించినవాఁ డయి సుధాసారంబు
తైనమితభాషణంబుల నారదున కీ ట్లనియె. 608
- క. ఏపని వంచినఁ జేయుదుఁ, దాపసవర యనుడు నతఁడు శ దామోదర చి
ద్రూపక భవదవతార, వ్యాపారము దుష్టనిగ్ర శ హార్థము కాదే. 609
- తే. అఖిలలోకైకపడవి ద శ యార్ద్రామతివి, విశ్వసంరక్షకుండవు శ శాశ్వతుండవు
వెలయ నేపనియైనఁ శ గావించు ననుట, యార్తబంధుండ విడి నీకునద్యుతంబె.
- తే. అబ్జసంభవహరదేవ శ తార్చనీయ, భూరిసంసారసాగరో శ త్రాణంబు
నవ్యయానందమోక్షదా శ యకము నైన, నీ పదధ్యాన మాత్మలో శ నిలువనీవె.
- వ. అని యభ్యర్థించి యదేవునివలనం బ్రసన్నత వడసి తన్నందిరంబు వెడలి ముని
వరుం డమృహాత్మునియోగమాయాప్రభావంబు దెలియం గోరి వేటొకచంద్ర
బింబాననాగేహంబునకుం జని యందు నెత్తమాడు చున్న పురుషోత్తము నుద్ధవ
యుతుం గని యద్భుతంబు నొందుచు నతనిచేత సత్కృతుం డై యవోచ్ఛిటు
వాసి చని. 612

క. మునివరుడు గాంచె నొండొక, వనజాయతనేత్రనిజని శ్ర వాసంబున నం
దనయుతు జిష్ణు సహిష్ణుక, వినుతగుణాలంకరిష్ణు శ్ర విష్ణుం గృష్ణున్. 613

క. నారదుఁ డట చని కనె నొక, వారిజముఖయింట నున్న శ్ర వాని మురారిక
హారిక దానవకులనం, హరిం గమలామనోవి శ్ర హారిక శౌరిన్. 614

వ. ఇట్లు గనుంగొనుచుం జనుచుండ నొక్కయెడ నమ్మునీంద్రునకు ముకుందుండు ప్ర
త్యుత్థానంబు సేసి మునీంద్రా సంపూర్ణకాము లయినమిమ్ము నపూర్ణకాములమైన
మే మేమిటఁ బరితృప్తి నొందఁ జేయం గలవారము భవదీయదర్శనంబున నిఖిల
శోభనంబుల నందెద మని ప్రియపూర్వకంబుగాఁ బలికిన నానందనందనుమాట
లకు నానందకందలితహృదయారవిందుండును మందస్మితసుందరవదనారవిందుం
డును నగుచు నారదుండు వెండియుం జని చని. 615

క. అనఘాత్ముడు గనుఁగొనె నొక, వనితామణిమందిరమున శ్ర వనకేళీసం
జనితానందుని ననిమిష, వినమితచరణారుణార శ్ర విందు ముకుందున్. 616

క. పరమేష్ఠిసుతుఁడు గనె నొక, తరుణీభవనంబునందుఁ శ్ర దనుఁ దాన మనోం
బురుహమునఁ దలఁచు చుండెడి, సర కాసురదమనశూరు శ్ర నందకుమారున్.

వ. మఱియునుం జని చని. 618

సీ. ఒకచోట నుచితసం శ్ర ధ్యోపాసనాసక్తు, నొకచోటఁ బారాణి శ్ర కోక్తికలితు
నొకచోట బంచయ శ్ర జ్ఞోచితకర్తుని, నొకచోట నమృతోప శ్ర యోగలోలు
నొకచోట మజ్జనో శ్ర ద్యోగానుషక్తుని, నొకచోట దివ్యభూ శ్ర షోజ్వలాంగు
నొకచోట ధేనుదా శ్ర నోత్కలితాత్ముని, నొకచోట నిజసుత శ్ర ప్రకరయుక్తు
తే. నొక్కచోటను సంగీత శ్ర యుక్తచిత్తు, నొక్కచోటను జలకేళి శ్ర యుతవిహారు
నొక్కచోటను సన్తంచ శ్ర కోపయుక్తు, నొక్కచోటను బలభద్రయుక్తచరితు.

వ. మఱియును. 620

సీ. సకలార్థసంవేది శ్ర యొకయింటిలోపలఁ, జెలితోడ ముచ్చటల్ శ్ర సెప్ప చుండు
విపులయశోనిధి శ్ర వేటొక్కయింటిలో, సరసిజాననఁ గూడి శ్ర సరస మాడు
బుండరీకదళాక్షుఁ శ్ర డొండొకయింటిలోఁ, దరుణికి హారవ శ్ర ల్లరులు గుచ్చు
గరుణాపయోనిధి శ్ర మఱియొకయింటిలోఁ, జెలిఁ గూడి విడియమునీయుచుండు

ఆ. వికచకమలనయనుఁ శ్ర డొకయింటిలో నవ్వఁ

బ్రవిమలాత్ముఁ డొకటఁ శ్ర బాడు చుండు
యోగిజనవిధేయుఁ శ్ర డొకయింట సుఖగోష్ఠి
సలుపు ననఘుఁ డొకటఁ శ్ర జెలఁగు చుండు.

621

వ. ఇట్లు నూచుచుం జని చని. 622

క. ఛతురానననందనుఁ డం,చితమతిఁ జని కాంచె నొక్క శ్ర చెలిగేహఘనం

- గ్రతుకర్తాచరణుని నా, శ్రితభయహరణున్ సురేంద్ర శ నేవితచరణున్. 623
- క. వృత్తారినుతునిఁ బరమప, విత్తుని నారదుడు గాంచె శ వేటాకయింటం
బుత్తకపాత్తకదుహితృక, శత్రుసమేతుని ననంతు శ లక్షణవంతున్. 624
- క. సుందర మగునొకసుందరి, మందిరమునఁ బద్మభవకు శ మారుడు గాంచెన్
నందితనందున్ సుజనా, నందున్ గోవిందు నతఁస శ నందు ముకుందున్. 625
- క. జలజభవనుతుడు గనె నొక, నలినాక్షినివాసమందు శ సతభద్రేభున్
జలదాభున్ గతలోభు, న్నలకాళిజితద్విరేవు శ సంబుజనాభున్. 626
- మ. ఒకయింటం గజవాజిరోహకుడు నై శ యొక్కింట భంజానుఁ డై
నకలాత్తుండు పరుండు పోడశసహ శ స్త్రీనివాసంబులం
దొకబోటింటను దప్ప కుండ నిజమా శ యోత్సాహుఁ డై యుండ న
య్యకలంకున్ వరదున్ మహాపురుషు బ్ర శ హ్మణ్యున్ నతాబ్జాసనున్. 627
- క. అస్తోకచరితు నమితన, మస్తసుధాహారు వేద శ మస్తకతలవి
న్యస్తపదాంబుజయుగళు న, పాస్తశ్రితనిఖిలపావుఁ శ బరము ననంతున్. 628
- ఆ. పరమభాగవతుండు శ పరమేష్ఠితనయుండు, మనుజులీలఁ జెంది శ మహితసౌఖ్య
చిత్తుఁ డైనయాహృ శ షీ కేసయోగమా, యాప్రభావమునకు శ నాత్మ నలరి.
- క. మాయురె హరి హరి వరద య, మేయగుణా యనుచు నాత్మ శ మెచ్చి మునీంద్రుం
డాయదునాయకు సుజనవి, ధేయుని కి ట్లనియె దేవ శ త్రిజగములందున్. 630
- క. నీమాయఁ దెలియువారలె, తామరసాసనసురేంద్ర శ తాపసు లైన్
ధీమంతులు నీభక్తిసు, ధామాధుర్యమునఁ బొదలు శ ధన్యులు దక్కన్. 631
- క. అని హరించుచు నిక నేఁ, బని వినియెద నిఖిలలోక శ పావనమును న
జ్జనహితము నైననీకీ, ర్తన మఖిలజగంబులందు శ దగ నెఱింగింతున్. 632
- క. అని తద్వచనసుధాసే, చనమున ముచితాత్ము డగుచు శ సంయమి చిత్తం
బునఁ దన్నుడిం దగ నిడు, కొని చనియెను హరిచుతైక శ కోవిదుఁ డగుచున్.
- క. ఈపగిది లోకహితమితి, నాపరమేశ్వరుండు మాన శ వాక్యతిఁ ద్రిజగ
ద్దీపితచాఠిత్తుండు బహురూ, పములం బొందె సుంద శ రుల నరనాథా. 634
- చ. అని హరి యిట్లు పోడశస శ హస్తవధూమణులం బ్రియంబునన్
మనసిజకేఠిఁ దేల్చినయ శ మానుషలీల సమగ్రభక్తితో
వినినఁ బరించినం గలుగు శ విష్ణుపదాంబుజభక్తియున్ మహా
ధనపశువుత్తమిత్తవని శ తాముఖసౌఖ్యములున్ సరేశ్వరా. 635
- వ. అని చెప్పి యప్పరాశర్యనందనుం డభిమన్యునందనున కి ట్లనియె నాని
శావసానంబునఁ బద్మబాంధవాగమనంబును గమలినీలోకంబునకు మునుకలుగ
నెఱింగించుచందంబునం గలహంససారసరథాంగముఖజలవిహంగంబులరవంబులు
నెలంగ నరుణోదయంబున మంగళపాతక సంగీత మృదుమధురగానినదం

బును లలితమృదంగవీణావేణునినాదంబును వీతేర మేలుకని తనచిత్తంబునఁ
జదచిదానందమయుం బరమాత్మ నవ్యయు నవికారు నద్వితీయు నజతు ననంత
నచ్యుతు నమేయు నాధ్యు నాద్యంతవిహీనుఁ బరమబ్రహ్మంబు నైనతన్నుం
దా నొక్కింత చింతించి యనంతరంబ విరోధిరాజన్యనయనకహారంబులు ముకు
ళింప భక్తజననయనకమలంబులు వికసింప నిరస్తనిఖిలదోషాంధకారుం డైన
గోవిందుండు మొగిచినలోచనసరోజంబులు వికసింపుం జేయుచుఁ దల్పంబు డిగ్గి
చనుదెంచి యంత.

636

సీ. మలయజకర్పూర శ్ర మహితవాసితహేమ, కలశోదకంబుల శ్ర జలక మాడి
నవ్యలసన్నుద శ్ర దివ్యవస్త్రంబులు, వల నొప్ప రింగులు శ్ర వాఱఁ గట్టి
మకరకుండలహార శ్ర మంజీర కేయూర, వలయాధిభూషణా శ్ర వలులు దాల్చి
ఘనసారకస్తూరి శ్ర కావారిచందన, మిళితపంకము మేన శ్ర నలర నలచి

తే. మహితసౌరభనవకుసు శ్ర మములు దుఱిమి
పొసఁగ రూ పైనశృంగార శ్ర రస మనంగ
మూర్తిఁ గైకొన్నకరుణాన శ్ర ముద్ర మనఁగ
రమణ నొప్పుచు లలితద శ్ర ర్పణము చూచి.

637

తే. కడఁగి సారథి దెచ్చిన శ్ర కనకరథము, సత్యకసుతప్రియోద్ధవ శ్ర సహితుఁ డగుచు
నెక్కి నిజకాంతి దిక్కులఁ శ్ర బిక్కిటిల్లఁ, బూర్వగిరిదోచుభానునిఁ శ్ర బోలివెలిఁగె.

సీ. అభినవనిజమూర్తి శ్ర యంతఃపురాంగనా, నయనాబ్జములకు నా శ్ర నంద మొసఁగ
సలలితముఖచంద్ర శ్ర చంద్రికాతతి పౌర, జనచకోరముల కు శ్ర త్వనము సేయ
మహనీయకాంచన శ్ర మణిమయభూషణ, దీప్తులు దిక్కులఁ శ్ర దేజరిల్ల
నల్లనల్లన వచ్చి శ్ర యరదంబు వెస డిగ్గి, హలకులిశాంకుశ శ్ర జలజకలశ

తే. లలితరేఖలు ధరణి న శ్ర లంకరింప, నుద్ధవునికరతల మూని శ్ర యొయ్య నడచి
మహితగతి దేవతాసభామధ్యమునను, రుచిరసింహాసనమునఁగూ శ్ర ర్పుండెనెలమి.

చ. అతివిభవంబునం దనరి శ్ర యాత్మ తనుద్యుతి దేజరిల్లఁగా
హితులు పురోహితుల్ వసుమ శ్ర తీశులు మిత్రులు బాంధవుల్ బుధుల్
సుతులును మాగధుల్ కవులు శ్ర నూతులు మంత్రులు భృత్యులుకా శుభ
స్థితిఁ గొలువంగ నొప్పె నుడు శ్ర సేవితుఁ డైనసుధాంశుఁడో యనన్.

640

క. కరుణార్ద్రదృష్టిఁ బ్రజలం, బరిరక్షించుచు వివేక శ్ర భావకళాచా
తురి మెఱసి యిష్టగోష్ఠిం, బరమానందమున రాజ్య శ్ర భారకుఁ డగుచున్.

641

జరాసంధభీతు లయినరాజులపంపున విప్రుండు కృష్ణసన్నిధి కేఠించుట.

వ. ఇన్విధంబునం బ్రతిదివసంబును నుండునవసరంబున నొక్కనాఁ డపూర్వదర్శ
నం డైనభూసురుం డొక్కరుండు సనుదెంచి సభామధ్యంబునం గొలు వున్న
ముకుందునిం బొడగని దండప్రణామం బాచరించి వినయంబునఁ గరంబులు

మొగించి ట్లనియె.

642

క. కంజవిలోచన దానవ, భంజన యోగీంద్రవిమల శ భావలహరి

ధాంజన దీప్తినిదర్శన, రంజితశుభమూర్తి కృష్ణ శ రాజీవాక్షా.

643

తే. అవధరింపు జరాసంధుఁ శ డతులబలుఁడు, దనకు మ్రొక్కనిధారుణీశధవుల నెల్ల
వెదకి తెప్పించి యరువది శ వేల నాడఁ, బెట్టినాఁడు గిరివ్రజ శ పట్టణమున.

644

తే. వారు పుత్రైర వచ్చిన శ వాఁడ నేను, నరవరోత్తమ నృపులవి శ న్నపము గాఁగ
విన్నవించెద నామాట శ వినినమీఁడ, ననఘ నీదయ వారిభా శ గ్యంబుకొలచి.

వ. అని ధరాధిపులవిన్నపంబుగా ని ట్లనియె.

646

ఉ. వారిజనాభ భక్తజన శ వత్సల దుష్టమదాసురేంద్ర సం

హార సరోరుహాసనపు శ రారిముఖామరవంద్యపాదపం

కేరుమా సర్వలోకపరి శ క్షీరితదివ్యమహాప్రభావ సం

సారవిదూర నందతను శ జాత రమాహృదయేశమాధవా.

647

ఆ. ఆర్తజనుల మమ్ము శ నరసి రక్షింపు మ,హాత్మ భక్తజనభ శ యాపహరణ

నిన్ను మది నుతించిశనీకు మ్రొక్కెదమునీ, చరణయుగముమాకుశరణ మనఘ.

క. బలియుర దండింపఁగ దుర్బలులను రక్షింప జగతి శ పై నిజలీలా

కలితుఁడ వై యుగయుగమున, నలవడ నుదయింతు కాదె శ యభవ యనంతా.

క. నీమది దోషనియర్థం, బీమేదినియందుఁ గలదె శ యీశ్వర భక్త

స్తోమసురభూజ త్రిజగ, క్షేమంకర దీనరక్ష శ సేయు మురారి.

650

క. నీపంపు సేయ కుండఁగ, నాపద్మభవాదీనురల శ కైసను వశమే

శ్రీపతి శరణాగతులం, జేపట్టి నిరోధ ముడుగఁ శ జేయుము కృష్ణా.

651

క. అభవుఁడ వయ్యును జగతిం, బ్రభుమిచుట లీల గాక శ భవ మండుటయే

ప్రభువులకుం బ్రభుఁడవు మము, సభయాత్ముల నరసి కావఁ శ జను నార్తిహారా.

క. కదనమున నీభుజావలి, కెదిరింపఁగ లేక పాటఁ శ డేవిక్రమ సం

పద చెడఁగ జరాసంధుఁడు, పదునెనిమిదిమాల్లు ధరణీ శ పాలురు నవ్వన్.

653

వ. ఇట్లు తనపడినబన్నములం దలంపక సింహంబు సమదదంతావళంబుల నరికట్టి

కారించుచందంబున మమ్ము జెఱపట్టి బాధించు చున్నయప్పాపాత్తుని మర్దించి

కారాగృహబద్ధుల మగుమావిర్బంధంబులు వాపి సుతదారమిత్రవర్గంబులం

గూర్చి యనన్యశరణ్యుల మైనమమ్ము రక్షింపు మని విన్నవించి రని బ్రాహ్మణుండు

విన్నపంబు సేయనవసరంబున.

654

~~నారదుండు శ్రీకృష్ణునితో ధర్మజారాజసూయము నెఱవేల్పు మని చెప్పట.~~

నీ. శారదచంద్రికా శ సారంగరుచితోడ, జడముడికెంపు చే శ సఱచి నవ్వ

శరదంబుదావృత శ సౌదామనీలతా, శోభఁ గాంచనకటి శ నూత్ర మలర

లలితపూర్ణేందుమం శ డలకలంకముగతి, మృదుమృగాజనరుచి శ మించు జూపఁ

గల్పశాఖాగ్రసం శ్రీ గతపుష్పగుచ్ఛంబు, లీలఁ గేలను నక్షత్ర మాల యమర
తే. భూరిపుణ్యనదీతోయ శ్రీ పూరితముగఁ, దగుకమండలు వొక్కహ శ్రీ స్తమునదనర
వెల్లజనిన మటుత శో శ్రీ భిల్ల వచ్చె, నారదుండు వివేకవి శ్రీ శారదుండు. 655
క. చనుదెంచె నట్లు ముని నిజ, తనుకాంతుల నఖలదిగ్వి శ్రీ తానము వెలుంగఁ
వనజాపుఁ బోలి యయ్యదు, జనములుఁ గృష్ణుండు లేచి శ్రీ సంప్రీతిమెయిన్.
క. వినయమున మ్రొక్కి కనకా, సనమునఁ గూర్చుండఁ బెట్టి శ్రీ సముచితవివిధా
ర్చనములఁ దనిపి మురాంతకుఁ, డనియెన్ వినయంబు దోష శ్రీ నమ్మనితోడన్.
తే. ఇప్పు డెందుండి వచ్చితి శ్రీ విందులకును, నఖలలోకైకసంచారి శ్రీ వగుటఁజేసి
నీయెటుంగనియర్థంబు శ్రీ నఖలమందు, నరయ లేదండ్రు మిమ్మైకఁ శ్రీ డడుగవలయు.
తే. పాండునందను లిప్పు డే శ్రీ పగిది నెచట
నున్నవారలొ యెఱిగింపు శ్రీ మన్న మాని
కరసరోజాతములు మోడ్చి శ్రీ కడఁతతోడఁ
బలికెఁ గమలాక్షుఁ జూచి న శ్రీ దృక్తి మెఱసి.

659

వ. దేవా విశ్వనిర్మాణకర్త వై మాయి వై సకలకారోత్పాదనాదిశక్తియుక్తుం
డ వై పావకుండు దారువులందు సంతర్హితప్రకాశం డై యున్నచందంబున
వర్తింపు చున్ననీదుదురత్యయం బయినమాయాశతంబులఁ బెక్కుమాటులు
పొడగంటి నదియు నాకు నద్భుతంబు గా దదియును గాక నీసంకల్పంబున జగం
బుద్భవం బై భవత్పరతంత్రంబు నగు నట్టిసి కిష్టంబైనవస్తువు సాధుతరంబుగాఁ
దెలియ నెవ్వండు సమర్థుం డేపదార్థంబు ప్రమాణమూలంబునందోచు నదియు
నులోకవిచక్షుణుండ వైననీదురూపంబు మఱియును ముక్తిమార్గంబు నెటుంగక
సంసారపరవశు లైనజీవులమాయాంధకారంబు నివర్తింపఁ జేయ సమర్థుం బగు
నీదివ్యలీలావతారంబులం గలుగుకీర్తి యను ప్రదీపంబుఁ బ్రజ్వలింపఁ జేసి కృపసే
యు దట్టిసికు నమస్కరించెద నది గావున నీప్రపంచంబున నీయెటుంగనియర్థం
బును గలదే యని కృష్ణునకు నారదుం డిట్లనియె.

660

నీ. అయినను వినిపింతు శ్రీ నవధరింపుము దేవ, పాండుతనూజండు శ్రీ పారమేష్ఠ్య
కామానుషాది యై శ్రీ కావింప నున్నాడు, రాజసూయమహాధ్వశ్రీ రంబు నిష్ఠ
తవణింప లోకవి శ్రీ డంబనార్థము గాక, పరికింపఁ దన కాత్మ శ్రీ బౌంధవుడవు
భక్తవత్సలుడవు శ్రీ పరమపూరుషుడవు, యజ్ఞరక్షకుడవు శ్రీ యజ్ఞభోక్త
తే. వగుభవత్సేవ చాలదే, శ్రీ సుగతి వడయ, నైన నీమేనబావ ధర్మరాత్మజుండు
అతనియజ్ఞంబు రక్షింపఁనంబుజాక్ష, వలయు విచ్చేయుమచటికివలను మెఱసి.

క. నీ పేరు వినిన నొడివినఁ, బాపంబులు దూలి పోవు శ్రీ పద్మాక్ష జగ
ద్దీపక నీదర్శనమున, నేపారవెభక్తజనుల శ్రీ కిషాపరసుఖముల్.

662

మ. భవదీయోజ్జ్వలకీర్తి దిగ్వితతులఁ శ్రీ భాసిల్లు యుష్మత్పదో

దృవనైర్ల్యజలంబు లుత్కలిక బా శ తాశంబునం బాటుభో
గవతీనామమునం దనర్చి ధరణిం శ గంగానదీరూపమై
దివి మందాకిని యై జగత్త్రయమునం శ దీపించు గాదే హరీ.

668

క. ఆ మఖవేళ సమస్తధ, రామండలిఁ గల్గుమేటి శ రాజులు మాని
స్తోమంబును భవదీయమ, హోమహిమముఁ జూచి సత్కృత శ తార్థతఁ బొందన్.

క. కలరని చెప్పిన నమ్ముని, పలుకులకు ముదంబు నొంది శ పంకజనాభం
డెలనవ్వు మొగమునకుఁ జెలు, వొలయఁగఁ బాటించి యుద్ధ శ వున కీట్లనియెన్.

శ్రీకృష్ణం డుద్ధవుని యాలోచనచోప్పున ధర్మరాజుపాలికఁ బోవుట.

క. ఉద్ధవ మహితవివేకన, మిద్ధవచోవిభవ కార్య శ మేగతి నడచుక
వృద్ధవరాసుమతంబుగ, బోద్ధవ్యము గాఁగఁ జెప్పు శ పురుషనిధానా.

666

తే. అనఘచారిత్ర సీవుమా శ యక్షీయుగము, వంటివాడవుమనకు న శ వశ్యమగుచుఁ
జేయఁ దగినట్టికార్యంబుఁ శ జెప్పు సీవు, ఏమి పంచినఁ గావించు శ నిద్ధచరిత.

వ. అని సర్వజ్ఞుం డైనహరి యజ్ఞుండువోలెఁ దన్ను నడిగినఁ బురుషోత్తమునిభావణం
బులకు మనంబున సంతసిల్లి యతనిపాదాంబుజంబులు దనమనంబున నిడికొని
వృద్ధాసుమతంబుగా నా యెఱింగినతెఱంగు విన్నవించెద నవధరింపుము దేవా
దేవముని చెప్పినట్లు భవదీయభక్తుం డైనయధిష్ఠిరుయాగపాలనంబు సేయం
గైకొనుట కార్యం బదియునుం గాక నిఖిలదిగ్విజయమూలం బగురాజనూయ
కృత్యంబునందు జరాసంధమర్దనంబును నతనిచేత బద్ధులైనరాజులం గారా
గృహవిముక్తులం గావించుటయుం జేకూరు నదియునుం గాక నాగాయతనత్త్వం
డును శతాక్షహిణీబలాన్నితుండును నగుమాగధుని వధియింప మనప్రభంజన
నందసుండు గాని యొండొరులు సమర్థులు గా రట్లగుట నతండు భూసురు లేమి
గోరిన నయ్యర్థంబు వృథ సేయక యిచ్చుం గావునఁ గపటవిప్రవేషంబునం జని
యాజరాసంధుని నాహవభిక్ష వేడి భవత్సన్నిధానంబున నప్సవమానతనయుం
డతని వధియించునట్టికార్యంబుసేత బహులార్థసాధనం బగు నని పలికిన విని
నారడుండును యాదవజనంబులును సభికులునుం బొగడి రంత.

668

సీ. తరలవిచిత్ర శ స్థగితప్రభావలిఁ, దనరారుగరుడకే శ తనము వెలుఁగఁ
గాంచనచక్రసం శ ఘటితఘంటాఘణ, ఘణనినాదముల ది శ క్కరులు బెదర
సలలితమేఘపు శ మృకవలాహకసైన్య, సుగ్రీవతరుగవి శ స్ఫురణ దనర
బాలనూర్యప్రభా శ భాసమానద్యుతి, దిగ్వితానంబుల శ దీటుకొనఁగ

తే. బ్రకటరుచి నొప్పుతేరు దా శ రుకుడు జేర
నెక్కి వెడలెడునపుడు పెం శ పెనయఁ జెలఁగె
శంఖకాహళపటహని శ స్సాణడిండి

మాదిరవములు భరితది శ గంతములుగ.

669

క. మనుజేశ్వరునకుఁ దాలాం, కునకును గురువృద్ధజనుల శ కును జెప్పి ప్రియం
బున ననుపఁ గాంచనస్యం, దనసామజవాజిభటక శ దంబము గొలువన్. 670

తే. వందిమాగధనూతకై శ వారరవము, వసుమతీసురకోటిదీ శ వనలమ్రోత
లనుగమింపంగ సతులు సౌధాగ్రశిఖర, నీమలం దుండి ముత్యాలశసేసలొలుక.

క. లీలం జని కృష్ణుడు వా, హ్యోలిక నవకుసుమఫలభ శ రానతశాఖా
లోలఘనసారసాలర, సాలవనస్థలములందుఁ శ జతురత విడిసెన్. 672

వ. అట్టియెడ సరోజనాభుషేధాంతంబున. 673

సీ. వికచమరందన శ వీనసారభలస, న్నందారకుసుమదా శ మములు దుఱిమి
చారుసుగంధక శ స్తూరికాఘనసార, మిళితచందనపంక శ మెలమి నలది
కనకకుండలరణ శ త్కంకణనూపుర, ముద్రికాభూషణ శ ములు ధరించి

యంచితముక్తాఫ శ లాంచలమృగులది, వ్యాంబరములు చెలు శ వారఁ గట్టి
తే. యర్థచంద్రుని నెకనక్కై శ మాడునట్టి, యలికఫలకలఁ దిలకము శ లలరఁ దీర్చి
పెంపు దీసింప నుడురాజ్యబింబములు, నవచతుర్విధశృంగార శ మవధరించి. 674

తే. జలజలోచనుకడకు ను శ త్కలికతోడఁ, దనరుశిబికల నెక్కి నందనులుఁదాముఁ
గడఁక నేతేరఁ బ్రతిహార్యజనులు వేత్ర, కలితులై పారులను నెడఁగలుగ జడియ.

క. అసమాస్త్రుడు వులు గడిగిన, కుసుమాస్త్రములక హసించు శ కోమలతనువులో
మిసమిస మెఱవఁగ వేశ్యావిసరము దానీజనంబు శ విభవ మెలర్పన్. 676

ఆ. హరుల వేనడములఁ శ గరులను నెక్కి తో, నరుగుచేర బహు శ విధాయుధములు
దాల్చి సుభటకోటి శ తగిలి రా నంతఃపు, రాంగనలు సితాంబుజాతుకడకు.

వ. వచ్చి రంత 678

క. నారదుని మాధవుడు స, త్కారంబున వీడుకొలుప శ నతడును హృదయాం
భోరుహమునఁ గృష్ణునకును, వారక మ్రొక్కుచును వెస ది శ వంబున కరిగెన్.

క. నరవరులదూతయును ముర, హరుచే నభయప్రదాన శ మంది ధరిత్రీ
వరులకడ కేగి పద్మో, దరువచనము సెప్పి నమ్మ శ దంబునఁ దేల్పెన్. 680

వ. అంతఁ గృష్ణుండు నిజకాంతాతనయబంధునుహృజ్జనసమేతుం డై కదలి చను
నెడ. 681

చ. కటపటరత్న కంబళని శ కాయకుటీరము లుల్లసిల్ల ను
త్కటపటుచామరధ్వజప శ తాకకిరీటసితాతపత్రవి
స్ఫుటఘనహేతిదీధితి న శ భోమణిఁ గప్పఁగఁ దూర్యఘోషముల్
చటులతిమింగిలోర్చిరవ శ సాగరఘోషము నాక్రమింపఁగన్. 682

క. కరిహరిరథసుభటసము, త్కరములు సేవింప మురవి శ దారుడు గడఁచెన్
సరిదుపవనదుర్గసరో, వరజనపదపురపులింద శ వనగోషములన్. 683

వ. ఇట్లు గడచి చనుచు నానర్తకసావీరమరుదేశంబులు దాటి యిందుమతిని దర్శించి దృవద్వతి సుత్తరించి సరస్వతీనది దాటి పాంచాలమత్స్యవిషయంబులు లోనుగాఁ గడచి యింద్రప్రస్థనగరంబు డాయం జని తత్సరోవకంఠవనంబున విడిసిన.

684

పాండవులు శ్రీకృష్ణుని నెదుర్కొని తోడ్కొని పోవుట.

క. హరిరాక యెఱిగి ధర్మజుఁ, డట లేనిముదంబుతోడ య ననుజులు బంధుల్ గురుజనసచివపురోహితే, పరిచారకకరిరథాశ్వ య భటయుతుఁ డగుచున్.

685

క. చిందములు మొరయ గాయక, బృందంబులనుతులు సెవుల యెరయఁగ భక్తి డెందము దగులఁగఁ బరమా,నందంబున హరి నెదుర్కొనం జనుడెంచె.

686

వ. అట్లు చనుడెంచి ధర్మనందనుండు సమాగతుం డై నసరోజనాభుని బెద్దతడవు గాథాలింగశంబు సేసి రోమాంచకంచుకిశరీరుం డై యానందబాష్పధారా సిక్తకపోలుం డై నిర్భరానందకందళితహృదయుం డై బాహ్యంబు మఱచి యుండె నప్పుడు హరిని వాయునందనవాసవతనూభవులు గొఁగిటం జేర్చి సమ్మదంబు నొందిరి మాద్రేయులు దండప్రణామంబు లాచరించి రంతఁ బుండరీకాక్షుండు విప్రవృద్ధజనంబులకు నమస్కారంబులు సేసి వారలు గావించువివిధార్చనలం బరితుష్టుం డై కేకయస్థంజయాదిభూవిభుల మన్నించి మాతమాగధాదుల కనేకపదార్థంబు లొసంగి చతురంగబలసమేతుం డై వివిధమణితోరణాదివిచిత్రాలంకృతంబు నతివైభవోపేతంబు నైనపురంబు ప్రవేశించి రాజమార్గంబునం జను చుండఁ బౌరకామిను లట్టియెడ.

687

సీ. కొఱనెలపైఁ దోచు య నిరుల నాఁ జెలు వొంది

నొసలిపై గురులు తుం య వెసలు గునియ

హోటకమణిమయ య తాటంకరోచులు

గండభాగంబుల య గంతు లిడఁగ

స్ఫురితవిద్రుమనిభా య ధరబింబరుచితోడ

దరహాసచంద్రిక య సరస మాడ

నొడొంటితో రాయు య నుత్తుంగకుచకుంభ

ములు మొగంబులకును య బుటము లెగయ

తే. బడుగునడుములు వడఁకంగ య నడుగు లిడఁగ

రవళిమట్టెలు మణినూపు య రములు మొరయఁ

బొలుచుకచబంధములు భుజం య బుల నటింపఁ

బయ్యెదలు వీడియాడ సం య భ్రమముతోడ.

688

వ. ఇట్లు కృష్ణసందర్శనకుతూహలపరస్పరాహూయమాన లై గురుపతిసుతబంధు జనంబులు వారింప నతిక్రమించి సమున్నతభర్తహర్మ్యశిఖరాగ్రంబు లెక్కి

కృష్ణుం జూచి తమలో నిట్లనిరి.

689

సీ. విశ్వగర్భుండు నా శ వెలయువేల్పులయశో, దానందులకుఁ బ్రియ శ సూనుడయ్యె
బ్రహ్మాదిసురులకు శ భావింపగా రాని, బ్రహ్మంబు గోపా శ లబాలుఁ డయ్యె
వేదశాస్త్రంబులు శ వెదకి కానగ లేని, గట్టి ప్రేతలతోలఁ శ గట్టువడియె
దివిజుల కమృతంబు శ దవిలి యిచ్చినభక్త, సులభుండు నవనీత శ చోరుఁ డయ్యె
తే. నెనయఁ గమలాసతికిఁ జిత్తమీనివేల్పు, గొల్లయిల్లాండ్రయ్యుల్ముల్ శ పల్లవింపఁ
జేసె నని కామినులు సౌధశశిఖరములను, గూడి తమలోన ముచ్చటలాడిరధిప.

వ. మఱియును.

691

సీ. గోపాలబాలురఁ శ గూడి యాడెడినాడు, ప్రేపల్లెలోపల శ నేపు రేగి
చల్ల లమ్మఁగఁ బోవు శ సతులకొంగులు వట్టి, మెఱుంగుఁజెక్కి-ళ్ల ను శ మీటిమీటి
కలికి యై ముద్దాడఁ శ గౌగిటఁ జేర్చిన, పూఁబోఁడికుచములు శ పుణికిపుణికి
పాయనియసురక్తి శ డాయఁ జీరినయింతి, యధరసుధారసం శ బాని యాని
తే. యరుసమాధిపరాష్టాంగ శ యోగయుక్తు, లైనయోగీశ్వరులు గాన శ నట్టిజెట్టి
వల్లవీజననవకల్ప శ వల్లి యయ్యె, ననుచుఁ బొగడిరి కృష్ణు న శ య్యబ్జముఖులు.

మ. అని యిబ్బంగి సరోజలోచనలు సౌ శ ధాగ్రంబులం దుండి య

వ్యవజాతాక్షునిదివ్యమూర్తిఁ దమభా శ వంబందుఁ గీలించి సం

జనితానందరసాబ్ధిమగ్న లగుచుఁ శ సంప్రీతిఁ దదభివ్యక్తి

ర్తన లై చల్లరి నవ్యలాజములు మం శ దారప్రసూనావలుల్.

693

వ. తదనంతరంబు శోభనపదార్థంబులు గొనివచ్చి ధరామరధరావరవణికుంఠపులు
దామోదరునకు కానుక లిచ్చిరి పుణ్యాంగనాజనంబులు పసిండిపల్లెరంబులఁ గ
ర్పూరసీరాజనంబులు నివాళింప నంతఃపురంబు సౌత్రెంచె నంతం గుంతిభోజనం
దనయుం గృష్ణునిం గని పర్యంకంబు డిగ్గి కౌగిలింప నాయదువల్లభుండు మే
నత్తకుం బ్రణామం బొచరించె బాంచాలియు ముకుందునకు నభివందనం బొన
రించి కుంతిపంపున గోవిందుభామిను లగురుక్మిణి మొదలగువారికి గంధాక్షత
కుసుమతాంబూలంబు లిడి లలితదుకూలమణిభూషణంబులం బూజించె యుధి
ష్ఠిరుండును గమలనయనునివధూజనుల ననుగతబంధుమిత్రపుత్ర సచివపురో
హితపరిచారకసముదయంబుల నుచితంబు లగుస్థలంబుల విడియింప నియమించి
దినదినంబు నభినవంబు లగువివిధోపచారంబులు గావించు చుండె.

694

క. హరియు యుధిష్ఠిరుసముచిత, పరిచర్యల కాత్మ నలరి శ పార్థుడు దానుఁ

సరసవిహారి క్రియలను, సురుచిరగతిఁ గొన్ని నెలలు శ సుఖ ముండె నృపా.

695

వ. అంత.

696

ధర్మరాజు శ్రీకృష్ణసనుమతంబున భీమాదుల దిగ్విజయంబునకుఁ బంపుట.

సీ. ధరణీత యొకనాడు శ ధర్మతనూజుండు, ప్రవిమలనిజసభా శ భవనమందు

- హితులుమంత్రులుపురోహితులుచునుతులును, మిత్తులుబంధువులక్షత్రవరులు
పరిచారకులు నూతన పాతకకవిబుధ,వరులును మునులును న వరుసఁ గొలువఁ
జరలీల నవరత్నసింహాసనస్థుఁడై, కొలువుండి విసతుఁడై నలిననాభు
తే. భువనరక్షణదక్షు న న ద్భుతచరిత్రు, యదుకులేశ్వరు మురదైత్యు న మదవిభేది
నాత్తు నయవేదిఁ జతురుపా న యప్రవీణుఁ, జూచి యిట్లని పలికె నస్తోత్రచరిత.
తే. అనఘచారిత్ర రాజనూ యాభ్యరంబు, నెమ్మిఁ గావించువేషక న న్మృశమున
నెనయుచున్నది యదినిర్వహింప నీవ, కాక నా కాత్మబంధువులఁ గలరెయ్యరులు.
- ఉ. ఎవ్వరు నీపదాంబుజము న లెప్పుడుఁ గొల్తురు భక్తినిష్ఠులై
యెవ్వరు నిన్నుఁ బ్రేమ నుతి న యింతురు భూరివివేకశాలులై
యవ్వీమలాత్ము లందుదురు న దంచితశోభననిత్యసౌఖ్యముల
నివ్వటిలంగఁ గృష్ణ నిను న నేర్చి భజించిన రిత్త వోవునే. 699
- వ. అనినఁ గృష్ణుండు ధర్మనందనున కిట్లనియె. 700
- చ. నయగుణశాలి పాండునృప నందన నీతలఁ పొప్పు నీక్రతు
క్రియ మునిదేవతాపితృసు న కృత్యము నై నిఖిలోగ్రశాత్రవ
క్షయమును బాంధవప్రియము న సంచితపుణ్యము నిత్యకీర్తియున్
జయము నొసంగు దీనిఁ గురు న సత్తమ వేగ యుపక్రమింపవే. 701
- క. మనుచరిత సీసహోదరు, లనుపమదివ్యాత్రువేమ న లాహవభూమిం
జెనకినవైరిస్థపాలురఁ, దునుమఁగ, జాలుదురు శౌర్య న దుర్దమభంగిన్. 702
- క. గెలుపుము విమతనృపాలుర, వెలయుము బుధవినుత మైన న విశుతకీర్తి
నిలుపుము నిఖిలధరామం, శలీని భవచ్ఛాసనము దృ న ధంబుగఁ జెల్లన్. 703
- క. నీపంచుకార్య మొగులం, జూపక యే జేయ నిన్ను న జట్టనవేలం
జూపఁగ వచ్చునె సకలధ,రాపతులకు నీకుఁ జేయ న రానిది గలదే. 704
- వ. కావున. 705
- క. విమలమతి నిట్టిమఖరా,జమునకుఁ దెప్పింప వలయు న సంభారంబుల్
సమకూర్చుము నీయనుజల, సమదగతిం బంపు నిఖిల న శత్రుల గెల్వన్. 706
- క. అనుమాటలు విని కుంతీ,తనయుఁడు మోదమును బొంది న తామరసాక్షున్
వినుతించి శౌర్యకలితల, ననుజలదేసఁ జూచి పలికె న హర్షముతోడన్. 707
- క. స్మంజయభూపాలకులును, గుంజరరథవాజనుభట న కోటులు నినుఁ గొ
ల్వం జను మని సహదేవుని, నంజక పా మ్మనియె దక్షి న కాశ జయింపన్. 708
- క. ప్రకటచతుర్విధసేనా, ప్రకరంబులు గొలువఁ బంచె న బడమటిదిశకున్
సకులున్ విదళితరిపుభూ,షకులున్ శౌర్యంబు మోపి న పార్థివముఖ్యా. 709
- క. దుర్జనభంజను శౌర్యో,పార్జితవిజయప్రకాండు న నాహవనిపుణు
న్నర్జునమహితయశోనిధి, నర్జును నుత్తరపుదిశకు న ననిచె నరేంద్రా. 710

ఆ. మహితశౌర్యనిధులు శ్రీ మత్స్వకేకయ మద్ర, భూతలేంద్రబలస శ్రీ మేతముగను
దర్శ మొప్పఁ బంచే శ్రీ దూర్బదిక్కునకు నుద్దామనిహతవైరి శ్రీ ధాము భీము.

చ. పనిచిన వార లేగి ఘన శ్రీ బాహుపతాక్రమవిక్రమంబుల
న్ననుపమశౌర్య లై నచతు శ్రీ రంతమహీశుల నోర్చి కప్పముల్
కనకవినూత్నరత్నతుర శ్రీ గప్రముఖాఖిలవస్తుజాతముల్
గొని చనుదెంచి ధర్మజన శ్రీ కుం బ్రణమిల్లి యుదాత్తచిత్తు లై. 712

చ. తమతమపోయివచ్చినవి శ్రీ ధంబులు భూపతులక జయించుటల్
క్రమమునఁ జెప్ప నందుల జ శ్రీ రాతనయుం డరి వెట్టఁ డయ్యె నం
చమరవరేణ్యనందనుఁ డ శ్రీ హంకృతి దక్కఁగ విన్నవించినక
యమసుతుఁ డూరకుండె విక శ్రీ లాత్తకుఁ డై విని యంతఁ గృష్ణుఁడున్. 713

తే. ధర్మనందనుఁ జూచి యు శ్రీ త్కలికలోడఁ
బలికె మాగధుఁ బోరఁ జం శ్రీ పఁగ నుపాయ
మొకటి గల దది సెప్పెద శ్రీ సుద్ధవుండు
నాకుఁ జెప్పిన చందంబు శ్రీ నయచరిత్ర. 714

చ. విను మగధేశ్వరుం డెపుడు శ్రీ విప్రజనావళియందు భక్తియుక్
వినయముఁ గల్గి యెద్దియును శ్రీ వేడినచో వృథ సేయ కిచ్చుఁ గా
వునఁ దగ నర్జునుండు పవ శ్రీ నోద్యవుఁ డేనును బ్రాహ్మణాకృతిం
జని రణభిక్ష వేడిన వ శ్రీ శంవడుఁ డై యతఁ డిచ్చుఁ గోరికల్. 715

వ. అట్టియెడ. 716

శ్రీకృష్ణభీమార్జునులు జరాసంధుని వధింపఁ బోవుట.

తే. తవిలి యప్పుడు మల్లయుద్ధమున వానిఁ, బిలుకుమార్చింపవచ్చును శ్రీ భీముచేత
ననిన ధర్మజుఁ డిది లెస్సయనిన విప్ర, వేషములు దాల్చియరిగిరి శ్రీ విశదయశులు.

వ. అట్లు కృష్ణభీమార్జునులు బ్రాహ్మణవేషంబులు దాల్చి త్రేతాగ్నులుంబోలెఁ దమ
శరీర తేజోవిశేషంబులు వెలుంగ నతిత్వరితగతిం జని గిరివ్రజంబు సొచ్చి యందు
నతిథిపూజలు శ్రద్ధాగరిష్ఠచిత్తుం డై కావించు చున్న జరాసంధునిం గనుంగొని
యిట్లనిరి. 718

క. ధరణీశ యతిథిపూజా, పరుండవు నీ వనుచు దిశలఁ శ్రీ బలుకఁగ విని మే
మరుదెంచితిమి మదీస్థిత, మఱ సేయక యిమ్ము సువ్ర శ్రీ తాచారనిధి. 719

క. అతిథిజనంబుల భక్తి, సతతముఁ బూజించి యుచిత శ్రీ సత్కారము లు
న్నతి నడపునజ్జనులు శాశ్వతకీర్తులు ధరణిఁ బడయఁ శ్రీ జాలుదు రనఘా. 720

క. పరికింపఁగ దేహం బ, స్థిర మని నిజబుద్ధిఁ దలఁచి శ్రీ చిరతరకీర్తి
స్ఫురణం బ్రస్తుతి కెక్కని, పురుషుండు జీవన్ముతుండు శ్రీ భూరివివేకా. 721

క. ధారుణిలోన వదాన్యుల, కీ రానిపదార్థ మొక్క శ్రీ తేనియుం గలదే

- కోరినఁ దనమేయముకలు, ధీరుం డై యిచ్చె నని ద శ ధీచిని వినమే. 722
- క. అడిగిన వృథ నేయక తన, యొక లాఁకలిగొన్నయెఱుకు శ కోగిరముగ నే
ర్పడ నిచ్చి కీర్తి గనె నని, పుడమిన్ మును వినమే యల కశపోతము ననఘా. 723
- క. ఆయింద్రాగ్నులు శ్రేయక, వాయుసూరములఁ దన్ను శ వలతిగ వేడన్
ధీయుతుఁ డై మును శిబి తన, కాయము గో సిచ్చె నన జగంబుల వినమే. 724
- ఆ. ధీరమతులు రంతి శ దేవహరిశ్చంద్ర, బలశిలోంఛవృత్తి శ బ్రాహ్మణులను
మున్ను సెప్ప వినమే శ సన్నతచరితులు, సన్న నైన నేడు శ సున్నవారు. 725
- వ. అనిన విని జరాసంధుండు వారలరూపంబులును మేఘగంభీరభావణంబులును గు
ణకణాంకంబులును మహా ప్రభావంబులును జూచి తనమనంబున వీరలు బ్రాహ్మణ
వేషధారు లైనరాజేంద్రులు గా నోపుదు రని తలంచి యిమ్మహాత్ములు కోరిన
పదార్థంబ కాదు ప్రాణంబులేనియు నిత్తు నదియునుం గాక తొల్లి బలీంద్రుండు
విప్రవ్యాజంబున నడిగిన విష్ణుదేవునకు నా త్తపదభ్రష్టత్వం బెఱింగియు విచారిం
పక జగత్త్రయంబు నిచ్చి కీర్తిపరుఁ డయ్యె ఊత్రబంధుం డనువాడు బ్రాహ్మ
ణార్థంబు నిజప్రాణపరిత్యాగంబు సేసి నిర్మలం బగుయశంబు వడసె నదిగావున
ననిత్యంబైనకాయంబు విచారణీయంబు గాదు కీర్తి వడయుట లెస్స యని
తలంచి యుదారుం డై కృష్ణార్జునభీములం గని యిట్లనియె. 726
- క. భూరిగుణులార మీమది, కోరిక యెఱిగింపుఁ డేమి శ కోరిన నైనన్
ధీరత నొనఁగుటయే కా, దారయ నాశిరము ద్రుంచి శ యైనను నిత్తున్. 727
- ఉ. నావుడుఁ గృష్ణుఁ డమ్మగధ శ నాథున కిట్లను భావరేణ్య నీ
భావము సూన్యత వ్రతశు శ భస్మిణి జెందు టెఱుంగ వచ్చె మా
కీవలె నాజిభిక్ష యితఁ శ డింద్రతనూభవుఁ డే నుసేంద్రుఁడం
బావని యీతఁ డిం దొకనిఁ శ బైకొని యొక్కటి పోరఁగాఁ దగున్. 728
- చ. అన విని వాడు నవ్వి యహ శ హా విన వింతలు పుట్టె మున్ను న
న్ననిమొన నోర్వఁ జాలక భ శ యంబునఁ బాటితి పెక్కుచూర్లు వం
చన మథురాపురిన్ విడిచి శ సాగరమధ్యమునందుఁ డాఁగవే
వనరుహసాభ నీ బిరుదు శ వాఙ్మితనంబును నాకు వింతయే. 729
- క. ఇన్నేల సెప్ప మాయలఁ, బన్నినఁ బో విడువ గోప శ బాలక బలనం
పన్నుని మాగధభూవరు, న న్నెరుంగవె తొల్లి నంద శ నందన పోరన్. 730
- ఉ. కాన రణోర్వి న న్నెదురఁ శ గప్తము గానఁ దలంగు గోత్రభి
త్సానుడు భూరిబాహుబల శ దుర్దముఁ డయ్యును బిన్న యీమరు
త్సానుడు మామక ప్రకట శ దోర్బలశక్తికి జూడఁ దుల్యుఁ డా
వీని నెదుర్తు నంచు జెయి శ వీచె జరాసుతుఁ డుగ్రమూర్తియె. 731
- క. కరువలిసుతునకు నొకభీ, కరగద నిప్పించి యొక్క శ గదఁ దనకేలన్

ధరియించి నలుపురును గ్ర, చ్చటఁ బురివెలి కేఁగి యచట శ సమతలభూమిన్.

~~అంత~~ శ్రీకృష్ణసహాయం డగుభీముండు జరాసంధునితో యుద్ధము సేయుట. ~~అంత~~

సీ. పర్వతద్వంద్వంబున పాథోధియుగళంబు, మృగపతిద్వితీయంబున వృషభయుగము
పావకద్వయము దం శ తావళయుగళంబు, దలపడువీచ ను శ ద్దండలీలఁ
గదిసి యన్యోన్యభీ శ కరగదాహతుల ను, గ్రంబుగ విస్ఫులిం శ గములు సెదరఁ
గెరలుచు సవ్యద శ షీణమండలభ్రమ, ణములను సింహచం శ క్రమణములను

తే. గదిసి పాయుచుఁ బాసి డ శ గ్గఱుచు మింటి

కెగసి క్రుంగుచుఁ గ్రుంగి వే శ యెగసి భూమి

పగుల నార్చి ఛటచ్చటో శ దృటమహాగ్ర

ఘనగదాఘట్టసద్వని శ గగన మగల.

733

వ. పోరునంత.

734

మ. గద సారించి జరాతనూభవుడు హుం శ కారప్రఘోషంబులం

జద లల్లాడఁగఁ బాదఘట్టనములన్ శ సర్వసహాభాగముం

గదలన్ వాయుజ వ్రేసె వ్రేయ సతఁడు శ గ్రకోధదీప్తాస్త్వఁ డై

యది దప్పించి విరోధిమ స్తకము వ్రే శ యన్ వాడు వోఁ దట్టుచున్.

735

చ. మడవక భీమసేనుడును శ మాగధరాజుఁ గడంగి బెబ్బులుల్

విడివడలీల నొండ్పారుల శ వీచులు మూపులునుం ప్రకోష్ఠముల్

నడితల లూరుజానుజఘ శ నప్రకరంబులు బిట్టు వ్రయ్యఁగాఁ

బిడుగులఁ బోలుపెన్దల శ బెట్టుగ వ్రేయుచుఁ బాయుచున్ వెసన్.

736

లయవిభాతి.

బెడ గడరు పెన్దలలు శ పొడిపొడిగఁ దాఁక బెనుఁ

శ బిడుగు లవనిం దొరఁగ శ నుడుగణము రాలన్

మిడుగులు పొరిఁ జదల శ నడర హరిదంతములు

శ వడక జడధుల్ గలఁగఁ శ బుడమి చలియింపన్

వెడచలువ మొత్తియును శ దడఁబడఁగ నొత్తియును

శ నెడమగుడు లాఁచి తిరు శ గుడు వడఁగ వ్రేయన్

వడవడ వడంకుచును శ సుడివడక డాసి చల

శ ముడుగ కపు డొండ్పారులు శ వడి చెడక పోరన్.

737

వ. ఇవ్విధంబునం బోరుచుండ నొండ్పారులగదాదండంబులు దుమురు లైసన్ బెండు

వడక సమదదిగ్నేదండఘండాదండమండితప్రచండంబు లగుబాహుదండంబు

లప్పళించి ముష్టియుద్ధంబునకు డగ్గఱి.

738

లయగ్రాహి.

కాల వెస డాచియును శ గీ లెడలఁ ద్రోచియును

శదాలుములు మూలఁ బెడ శ కేల వడి వేయఁ
 ఫాలమును కక్షములు శ తాలువులు వక్షములు
 శవీల నెముకల్ మెడకు శ నేలఁ మము రై వే
 రాల విపులక్షతవి శ లోల మగు నెత్తురులు
 శజాలుగొని యోలఁ బెనుఁ శ గాలువలుగం శ
 తాలమదభూతములు శ ఫేలనలఁ జేతులను
 శదాశములు తట్టుచు స శ లీలగతి నాడన్.

739

ఉ. ప్రక్కలు చెక్కులుఁ మెడలు శ పాణిజలంబులచేఁ బగుల్చుచుఁ
 ముక్కులు నక్కులుం జెవులు శ ముష్టిహతిఁ నలియంగ గుద్దుచుఁ
 డొక్కలుఁ బిక్కలుఁ ఘనక శ తోరఁదాహతి నొంచుచుఁ నెఱుల్
 దక్కక సుక్క కొండొరులఁ శ దార్కొని పేర్కొని పోరి రుగ్రతన్.

740

ఉ. హు వ్వుని మ్రోగుచుం బెలుచ శ హుంకృతు లిచ్చుచుఁ బాసి డాసి కో
 కొ వ్వునుచు నొడఁ శ్లగల శ గుల్లలతిత్తులుగాఁ బదంబులం
 గుమ్ముచు ముష్టిఘట్టనల శ సుక్కుచు నూర్పులు సందడింపఁగా
 సొమ్ములు వోవుచుం దెలియు శ చుఁ మదిఁ జేవయు లావుఁ జావుచున్.

741

వ. ఇవ్విధంబున వజ్రవజ్రసన్నిభంబు లగునితరేతరముష్టిఘట్టనంబుల భిన్నాంగు
 లై ర క్తసి క్తశరీరంబులతోడం బుష్పి తాశోకంబులవీడను జేగురుగొండలచం
 దంబునను జూపట్టి పోరు చుండఁ గృష్ణండు జరాసంధునిజ న్నమరణప్రకారంబు
 లాత్మ నెఱుంగుటంజేసి వాయుతనూభవున కలయిక లేక లావును జేవయుఁ గలు
 గునట్లుగాఁ దద్ధాత్రంబునందుఁ దనదివ్యతేజంబు నిలిపి యరినిరసనోపాయం
 బూహించి సమీరనందనుండు నూచు చుండ నొక్కతాఖాగ్రంబు రెండు
 గాఁ జీరి వైచి వాని నట్ల చీరి చంపు మని సంజ్ఞగాఁ జూపిన సతండు నాకీలు
 దెలిసి యవక్రపరాక్రమం డై మాగధుం బడఁద్రోచి వానిపదంబు పదంబునఁ
 దొక్కి బాహుయుగళంబున రెండవపదంబుఁ గదలకుండం బట్టిమ స్తకపర్యంతం
 బుఁ బెళపెళ యనుచప్పు ఖ్లప్పతిల్ల మత్తదంతావళంబు తాళవృక్షంబు చీరు
 చందంబునఁ బాదజానుజం ఘోరుకటిమధ్యోదరాంసకర్ణనయనంబులు వేఱువే
 ఱుభాగంబులుగా వ్రయ్యలు వాపి యార్చినఁ జొరజనంబులు గనుంగొని
 భయాకులు లై హాహాకారంబులు సేసి రంత.

742

కారాగృహవిముక్తు లగురాజులు శ్రీకృష్ణుని నుతింతుట.

క. అనిలజని దేవపతిసం,దనుడును బద్మాక్షుడును ను శ దారత నాలిం
 గనములు సేసి పరాక్రమ,మున కద్భుత మంది మోద శ మునఁ బొగడి రొగిన్.

క. వనజాక్షుడంత గరుణా,వననిధియును భక్తలోక శ వత్సలుడును గా
 వున మాగధసుతు సహదే,వునిఁ బట్టము గట్టె దన్యహాన్నతపదవిన్.

744

- క. మగధాధినాథునకు ము, న్నగపడి చెఱసాలలను మరహాదుఃఖములన్
నొగలుచుఁ దనపాదాంబుజయుగళముఁ జింతించు చున్న శ యుర్విశ్వరులన్.
- వ. అయ్యవసరంబునఁ గృష్ణుండు దనదివ్యచిత్తంబున మఱవ నవధరింపకఁ జెఱలు విడి
పించిన వారలు పెద్దకాలంబు కారాగృహంబులఁ బెక్క-బాధలం బడి కృతీభూత
శరీరు లగుటంజేసి ర క్తమాంసశూన్యంబు లై త్వగస్థిమాత్రా వశిష్టంబులునుధూళి
ధూసరఁబులు నైనదేహంబులు గలిగి కేశపాశంబులు మాసి జటాబంధంబు
లైనశరీరంబులతో మలినవస్తు లై చనుదెంచి యప్పుడు. 746
- నీ. నవపద్మలోచను శ భవబంధమోచను, భరితశుభాకారు శ దురితమారుఁ
గంకణకేయూరుఁ శ గాంచనమంజీరు, వివిధశోభితభూషు శ విగతదోషుఁ
బన్నగాంతకవాహు శ భక్తమహోత్సాహు, సతచంద్రజాటు ను శ న్నతకిరీటు
హరిసిలనిభకాయు శ వరపీతకౌశేయఁ, గటిసూత్రధారు జ శ గద్విహారు
తే. హరివనమాలికామహి శ తోరువక్షు, శంఖచక్రగదాపద్మ శ శార్ఙ్గహస్తు
లలితశ్రీవత్సశోభిత శ లక్షణాంగు, సుభగచారిత్రు దేవకీ శ సుతునిఁ గాంచి. 747
- చ. భరితముదాత్తు లై విగత శ బంధను లై నిజమస్తముల్ మురా
సురరిపుపాదపద్మములు శ సోఽఁగఁ జాగిలి మ్రొక్కి నమ్ము లై
కరములు మోడ్చి యోపరమ శ కారుణికోత్తమ సజ్జనార్తిసం
హరణ వివేకశీల మహి శ తాశ్రితపోషణ పాపశోషణ. 748
- ఆ. వరద పద్మనాభ శ హరి కృష్ణ గోవింద, దాసదుఃఖనాశ శ వాసుదేవ
యవ్యయాప్రమేయ శ యనిశంబుఁ గావించు, మిందిరేశ నీకు శ వందనములు.
- ఉ. ధీరవిచార మమ్ము భవ శ దీయపదాశ్రయులన్ జరాసుతో
దారనిబంధనోగ్రపరి శ తాపము నీకరుణావలోకనా
సారముచేత నార్పితివి శ సజ్జనరక్షయు దుష్టశిక్షయు
న్నారయ నీకుఁ గార్యములు శ యాదవవంశపయోధిచంద్రమా. 750
- నీ. అవధరింపుము మాగ శ ధాధీశ్వరుండు మాకుఁ, బరమబంధుఁడుగానికపగఱగాఁడు
ప్రకటితరాజ్యవై శ భవమదాఁధిభూత, చేతస్కులము మమ్ముఁ శ జెప్ప నేల
కమనీయజలతరం శ గములకైవడి దీప, శిఖివోలె జూడ న శ స్థిరము లైన
గురుసంపదలు నమ్మి శ పరసాధనక్రియా, గమ మేది తత్సాధ శ కంబు లగుచుఁ
తే. బరగునన్యోన్యవైరాను శ బంధములను
బ్రజలఁ గారించుచును దుష్ట శ భావచిత్తు
లగుచు నాసన్నమృత్యుభ శ యంబు దక్కి
మత్తులై తిరుగుదురు దు శ ర్థనుజు లంత. 751
- చ. కడపటిసేత నైహికను శ ఖంబులఁ గోల్పడి రిత్తకోర్కివెం

బజిఁ బజి యెండమావులను శ బాలిశులై సలిలాశ డాయుచుం
జెడునునుజుల్ భవాబ్ధిదరిఁ శ జేరఁగ లేక నశింతు రట్టియా
యిడుమలఁ బొందఁ జాలము ర శ మేళ త్రిలోకశరణ్య మాధవా.

752

ఉ. వేదవధూశిరోమహిత శ వీధులఁ జాల నలంకరించుమీ
పాదసరోజయుగ్మము శు శ భస్థితి మాహృదయంబులందు ని
త్యోదితభక్తిమైఁ దగిలి శ యుండునుపాయ మెఱుంగఁ బల్కు దా
మోదర భక్తదుర్భవప శ యోనిధితారణ సృష్టికారణ.

753

క. అని తను శరణము వేడిన, జననాథులవలను నూచి శ సదమలభక్తా
వనచరితుఁడు పంకజలోచనుఁ డిట్లను వారితోడ శ సదయామతి యై.

754

చ. జనపతులార మీపలుకు శ సత్యము రాజ్యమదాంధచిత్తులై
ఘనముగ విప్రైం బ్రజలఁ శ గాతీయఁ బెట్టుటఁజేసి కాదె వే
ననహుషరావణార్జునులు శ నాశము నొందిరి కాన ధర్మపా
లనమునఁ గాక నిల్చునె కు శ లంబు బలంబుఁ జిరాయురున్నతుల్.

755

వ. అది గావున మీమనంబుల దేహం బనిత్యంబుగాఁ దెలిసి.

756

ఉ. మీరలు ధర్మముం దగవు శ మేరయుఁ దప్పక భూజనాశిఁ బెం
పారయ సౌఖ్యసంపదల శ నందఁగఁ బ్రోచుచు భూరియజ్ఞముల్
గౌరవవృత్తి మత్సరము శ గా నొనరించుచు మామకాంక్షింపం
కేరుహముల్ భజించుచు న శ కిల్బిషులై చరియింపుఁ డిమ్ములన్.

757

వ. అట్లయిన మీరలు బ్రహ్మసాయజ్యప్రాప్తు లయ్యెదరు మదీయపాదారవిందంబు
లందుఁ జలింపనిభక్తియుఁ గలుగు నని యానతిచ్చి యారాజవరుల మంగళ
స్నానంబులు సేయించి వివిధ మణిభూషణమృదులాంబరమాల్యానులేపనంబు
లొసంగి భోజనతాంబూలంబులం బరితృప్తులం జేసి యున్నతరథాశ్వసామజాధి
రూఢులం గావించి నిజరాజ్యంబులకుఁ బూజ్యులం జేసి యనిచిన.

758

క. సరవరు లీచందంబున, మురసంహరుచేత బంధ శ మోక్షణులై ను
స్థిరహర్షంబులతో నిజపురములకుం జనిరి శుభవి శ భూతి దలిర్పన్.

759

క. హరిమంగళగుణకీర్తన, నిరతముఁ గావించుచుచు వి శ నిర్మలమతులై
గురుబంధు పుత్రజాయా, పరిజన మలరంగఁ గృష్ణుఁ శ బద్ధదళాక్షున్.

760

వ. బహుప్రకారంబులం బొగడుచుఁ దమతమదేశంబులకుం జని.

761

క. నళినదళలోచనుఁడు దముఁ, దెలిసినసద్ధర్మపద్ధ శ తిని దగవరులై
యిలఁ బరిపాలించుచు సుఖముల నుండిరి మహితనిజవిభుత్వము లలరన్.

762

వ. ఇట్లు కృష్ణుండు జరాసంధవధంబును రాజలోకంబునకు బంధమోక్షణంబును
గావించి వాయునందనవాసవతనయులుం దానును జరాసంధతనయుం డగు
సహదేవుండు సేయవిధంబు లగుపూజలు గైకొని యతని నుండ నియమించి

యచ్చోటు గదలి కతిపయప్రయాణంబుల నింద్రప్రస్థపురంబునకుం జనుడెంచి
తద్ద్వారప్రదేశంబున విజయశంఖంబులు పూరించినఁ బ్రతిపక్షభయదంబును
బాంధవప్రమోదంబును నగునమ్మహాఘోషంబు విని పౌరజనంబులు జరాతనయు
మరణంబు నిశ్చయించి సంతసిల్లిరి వారిజాక్షుండును భీమసేనపార్థులతోఁ బురంబు
ప్రవేశించి ధర్మనందనునకు వందనం బాచరించి తమపోయిన తెఱంగును
నచ్చట జరానంధుని వధియించిన ప్రకారంబును సవిస్తరంబుగా నెఱింగించిన
నతండు విస్తయవికచలోచనంబుల నానందబాష్పంబులు గురియ నమ్మాధవు
మాహాత్మ్యంబునకుం దమయందలి భక్తిసేవహదయాదిగుణంబులకుం బరితో
షంబు నొందుచుఁ గృష్ణునిం జూచి యిట్లనియె.

763

సీ. కమలాక్ష సర్వలోక కములకు గురుఁడ వై, తేజరిల్లెడుభవ శ్రీ దీయమూర్తి
యంశాంశసంభవు శ్రీ లగులోకపాలురు, నీయాజ్ఞఁ దల మోచి శ్రీ నిఖిలభవన
పరిపాలనిపుణు లై శ్రీ భాసిల్లుచున్న వా, రట్టిని కొకనృపు శ్రీ నాజ్ఞ సేయు
టరయ నీమాయ గా శ్రీ కది నిక్కమే యేకమై యద్వితీయ మై శ్రీ యవ్యయంబు
తే. నైనసీతేజమున కొక శ్రీ హాని గలదె, చిన్తయాకార నీపాద శ్రీ సేవకులకు
నాత్మపరశ్చేదబుద్ధి యెంద్రదైనఁ గలదె, పుండరీకాక్ష గోవింద శ్రీ భువనరక్ష. 764

ధర్మరాజు చేసెడురాజనూయంబునందు శ్రీకృష్ణుండు శిశుపాలుని వధించుట.

వ. అని గోవిందునిం బొగడి యద్దేవుననుమతంబునం గుంతీసుతాగ్రజుండు పరతత్త్వ
విజ్ఞాను లైనధరణీసురులను ఋత్విజులం గా వరియించి.

765

సీ. సాత్యవతేయ క శ్రీ శ్రీప భరద్వాజోపహూతి విశ్వామిత్ర శ్రీ వీతిహోత్ర
మైత్రేయ పైల సు శ్రీ మంతు మధుచ్ఛంద, గౌతమ సుమతి భా శ్రీ ర్గవ వసిష్ఠ
వామదే వాకృత శ్రీ వ్రణ కణ్వ జైమిని, ధౌమ్య పరాశ రా శ్రీ ధర్మ కవళు
లనిత వైశంపాయ శ్రీ నాసురి భార్గవ, క్రతు వీరసేన గ శ్రీ ర్గ త్రికవ్య

ఆ. ముఖ్యు లైనపరమ్రమునులను గృపుని గాం, గేయకుంభజాంబిర కేయవిదుర
కురుకుమారబంధుకులవృద్ధధారుణీ, సురనరేంద్రవైశ్యశూద్రవరుల.

766

క. రష్మింప వారు హర్షము, లుప్పతిలఁగ నేగుడెంచి శ్రీ యుచితక్రియలం
దప్పక కనుఁగొను చుండఁగ, నప్పుడు విధ్యుక్తనియతు శ్రీ లై భూమిసురుల్.

767

ఆ. కడఁగి సవనభూమి శ్రీ గనకలాంగలముల, సర్థి దున్ని పాండ శ్రీ వాగ్రజునకు
నచట దీక్ష సేసి శ్రీ యంచితస్వర్ణము, యోపకరణముల న శ్రీ లోపముగను.

768

వ. ఇట్లు నియమంబున సముచితక్రియాకలాపంబులు నడపు చుండి రప్పుడు.

769

క. సకలావనీశు లిచ్చిన, యకలంకసువర్ణరత్న శ్రీ హయధనవస్త్ర
ప్రకరంబులు మొద లగుకా, నుక లందుకొనన్ సుయోధ శ్రీ సుని నియమించెన్.

సీ. అర్థిజాతము గోరినట్టివస్తువు లెల్లఁ, దగఁ బంచి యిడఁగ రాక్షసాతనూజు

సరసాన్నపానాది శ సకలపదార్థముల్, పాకముల్ నేయింపఁ శ బవనతనయుఁ
బంకజోదరునొద్దఁ శ బాయక పరిచర్య, దవిలి కావింప వా శ సవతనూజు
సవననిమిత్తంబు శ సంచితద్రవ్యంబు, పెంపుతో వేగ తె శ ప్రింప నకులు
తే. దేవ గురు వృద్ధ ధాత్రీసు శ రావలులను
నరసి పూజింప సహదేవు శ నఖలజనులఁ
బాలుచుమృష్టాన్నతతులఁ దృ శ ప్తులను జేయ
ద్రాపదిని నియోగించెను శ ధర్మసుతుడు.

771

వ. అయ్యవసరంబున.

772

చ. హరి శిఖి దండపాణి నిక శ షాత్మజ పాశి సమీర గుహ్యకే
శ్వర శశివహాళి పంకరుహ శ సంభవ చారణ సిద్ధ సాధ్య కి
న్నర గరు డోర గామర గ శ ణంబులు వచ్చి ముఖంబుఁ జూచి య
చ్చెరువడి తొల్లి యెవ్వరును శ జేయుముఖంబులు నింత యొప్పునే.

773

క. అది గాక యిందిరావిభు, పదములు నేవించునట్టి శ భాగ్యము గలుగం
దుది బడయ రానిబహుసం, పద లెవ్వియుఁ గలవె యనుచుఁ శ బ్రస్తుతినేయన్.

వ. అప్పుడు.

775

చ. అమరసమాను లై తనరు శ యాజకవర్గము లోలి రాజనూ
యమఖివిధానమంత్రముల శ నగ్నిముఖంబుగఁ జేసి ధర్మజం
గ్రమముఁ వేలిపింపఁ గ్రతు శ రాజసమాప్తిదినంబునకా నృపా
త్తముడు గడంగి యాజకస శ దస్యగురుద్విజకోటిఁ జెంపునన్.

776

వ. పూజించునప్పు డం దగ్రపూజార్హు లెవ్వ రని యడిగిన సదస్యులు దమకుఁ దో
చినవిధంబులం బలుక వారిభావణంబులు వారించి వివేకశీలుండును జతురవచన
కోవిదుండును నగుసహదేవుండు భగవంతుండును యదుకులసంభవుండును నైన
శ్రీకృష్ణునిం జూపి యిమ్మహాత్ముని సంతాప్తుం జేసిన భవనంబు లన్నియుం బరి
తుష్టిం బొందు నని చెప్పి ధర్మజుం జూచి యిట్లనియె.

777

ఉ. కాలము దేశముం గ్రతువుఁ శ గర్తముఁ గర్తయు భోక్తయున్ జగ
జ్జాలము దైవమున్ గురువు శ సాంఖ్యము మంత్రము నగ్ని యాహుతుల్
వేశలు విప్రులుం జనన శ వృద్ధిలయంబులహేతుభూతముల్
లీలలుఁ దాన యై తగ వె శ లింగెడునెక్కటిజేడ మీశుడున్.

778

చ. ఇతఁడె యితండు గన్న లొక శ యించుక మోడ్చిన నీచరాచర
స్థితభవనంబు లన్నియు న శ శించు నితం డవి విచ్చి చూచినన్
వితతము లై జనించుఁ బ్రభ శ విష్ణుడు విష్ణుడు నైనయట్టియీ
క్రతుఫలదుండు గా కొరు డొ శ కం డెలు లర్హుడు శిష్టపూజకున్.

779

ఉ. ఈ పురుషోత్తమున్ జగద శ ధీశు నసంతుని సర్వశక్తుఁ జ

ద్రూపకు నగపూజఁ బరి శ్ర తోషితుఁ జేయ సమ స్తలోకముల్
వే పరితుష్టిఁ బొందుఁ బృథిఁ శ్ర వీవర కావున నీవు కృష్ణునిఁ
శ్రీపతిఁ బూజసేయు మెడ శ్ర సేయక మాటలు వేయు నేటికిన్. 780

క. అని సహదేవుఁడు పలికిన, విని యచ్చటిజనులు మనుజ శ్ర విభులును ఋషులున్
మునుకొని మనముల మోదము, దనుకఁగ నిది లెస్స యనిరి శ్ర ధర్మజుఁ డంతన్

క. మునిజనమాససమధుకర, వనజాతము లైనయట్టి శ్ర వారిజదళలో
చనుపదయుగళప్రతౌ, శన మొగిఁ గావించి తజ్జ శ్ర లంబులు భక్తిన్. 782

క. తానును గుంతియు ననుజులు, మానుగ ద్రుపదాత్మజయును శ్ర మ స్తకములఁ జెం
పూనిననియతి ధరించి మ, హానందముఁ బొంది రతిశ్ర శ్ర యప్రీతిమెయిన్. 783

క. చంచత్కాంచనరుచిరో, దంచితవస్త్రముల నూత శ్ర నార్కప్రభలఁ
మించినరత్నములం బూ, జించెఁ ధర్మజుఁడు కృష్ణు శ్ర జిష్ణు సహిష్ణున్. 784

వ. ఇట్లు పూజించి యానందబాష్పజలబిందుకందళితనయనారవిందంబుల గోవిం
దునిసుందరాకారంబు దర్శింపఁ జాల కుండె నట్లు పూజితుం డై తేజరిల్లుపుండ
రీకాత్ము నిరీక్షించి హస్తంబులు నిజమస్తకంబుల ధరించి వినుతులు సేయుచు
నఖిలజనంబులు జయజయశబ్దంబు లిచ్చిరి దేవతలు వివిధతూర్యఘోషంబుల
తోడం బుష్పవర్షంబులు గురియించి రయ్యవసరంబున. 785

క. దమఘోషనుతుడు దద్విభ, వము నూచి సహింప కలుక శ్ర వట్రిలఁగాఁ బీ
తము డిగ్గి నిలిచి నిజహా, స్తము లెత్తి మనోభయంబు శ్ర దక్కినవాఁ డై. 786

వ. అప్పుండరీకాత్ముండు విను చుండ సభాసదులం జూచి యి ట్లనియె. 787

క. చాలుఁ బురే యహహా యీ, కాలము గడపంగ దురవశాహం బగు నీ
తేలా తప్పెను నేఁ డీ, బాలకువచనములచేతఁ శ్ర బ్రాజ్ఞులబుద్ధుల్. 788

వ. ఇట్లు తప్పినతెఱం గె ట్లనినఁ బాత్రాపాత్రవివేకంబు సేయ నేర్చినవిజ్ఞాననిపుణులు
నున్నతన త్వగరిష్టులు బహువిధతపోవ్రతనియమశీలురు ననల్పతేజులు మహదై
శ్వర్యశక్తిధరులుఁ బరతత్వవేదులు నఖిలలోకపాలపూజితులు విగతపాపులుఁ
బరమయోగీంద్రులు నుండ వీరిం గైకొనక వివేకరహితు లై గోపాలబాలునిం
బూజ సేయుటకు నెట్లు సమ్మతించిరి పురోడాశంబు సృగాలంబున కర్పం బగునే
యదియునుం గాక. 789

సీ. గురు దేవశూన్యుండు శ్ర కులగోత్రరహితుండు, దలిదండ్రు లెవ్వరో శ్ర తడవఁ గాన
మప్పులఁ బొరలెడు శ్ర నాదిమధ్యావసా, నంబులం దరయ మా శ్ర నంబు లేదు
బహురూపి యై పెక్కు శ్ర భంగుల వర్తించు, వావివర్తనములు శ్ర వరుస లేవు
పరికింప విగతనం శ్ర బంధుండు దలపోయ, మానిమి త్తంబున శ్ర మాని సయ్యె

తే. బరఁగ మున్ను యయాతిశాశ్రవమునఁజేసి, వాని కెక్కడ యాయదుశ్రవంశమెల్ల
బ్రహ్మ తేజంబునెల్లఁగోల్పడినయితఁడు, బ్రహ్మముపి నేవ్యుఁ డగునె గోశ్రవాలకుండు.

- క. జారుడు జన్మావధియును, జోరుడు ముప్పోకలాడు శ సుమహితపూజా
చారక్రియలకు నర్హుడై, వారక యితఁ డనుచు నశుభ శ వాక్యస్ఫూర్తిన్. 791
- చ. అని తను మాట నాడిన ము శ రాంతకుఁ డాశిశుపాలువాక్యముల్
విని మదిఁ జీకిం గొనఁడు శ విశ్రుతఫేరవరావ మాత్మఁ గై
కొననిమ్మగేంద్రురీతి ముని శ కోటియు రాజులుఁ బద్మనాభ నా
డినయవినతభావలకు శ డెందమునం గడు వంత నొందుచున్. 792
- ఉ. వీనులు మూసికొంచు విన శ విస్తయ మంచు ముకుంద మాధవ
స్త్రీనిధి వీని నేగతికిఁ శ జేర్చెదొ యంచు దురాత్ముఁ దిట్టుచు
న్నానరనాథులున్ మునులు శ నచ్చట నిల్వక పోవఁ బొందునం
తానము లప్రమేయబల శ దర్శుచుహోద్ధతరోషచిత్తు లై. 793
- వ. అప్పుడు కేకయస్థంజయభూపతులుం దామును వివిధాయుధపాణులై యదల్చి
నిల్చిన వాడునుం బిటుతవక యదల్చి పలుకయు వాలునుం గైకొని భుజాగర్వ
దుర్వారుం డై గోవిందునిఁ దదనువర్తులైనవారలం గుపితుం డై నిందింప నమ్ము
కుందుం డాగ్రహంబున లేచి తనకట్టెదుర నెదర్చి యున్న శిశుపాలుని రూక్షేక్ష
ణంబుల నీక్షించుచు నాక్షణంబ తన్మస్తకంబు నిశితధారాకరాళం బైనచక్రం
బున నవక్రపరాక్రముండు రుధిరంబు దొరఁగం దునుమ నమ్మహాకలకలం బాక
ర్ణించి చైద్యబలంబులును దదీయపక్షచరు లైన భూపతులును గనుకనిం బఱచి
రయ్యవసరంబున. 794
- క. మునివరులును జనపతులును, గనుఁగొని వెఱఁ గందఁ జైద్యు శ గాత్రమునందుం
డనుపమ తేజము వెలువడి, వనజోదరు దేహమందు శ వడిఁ జొచ్చె నృపా. 795
- వ. అనిన మునివరునకు భూవరుం డి ట్లనియె. 796
- క. కమలాక్షుని నిందించిన, దమ ఘోషతనూభవుండు శ దారుణమలకూ
పమునం బొందక యేక్రియ, సుమహితమతిఁ గృష్ణునందుఁ శ జొచ్చె మునీంద్రా
వ. అనిన శుకయోగి రాజయోగి కి ట్లనియె. 798
- మ. మధుదైత్యాంతకుమీదిమత్సరమునన్ శ మత్తిల్లి జన్మత్రయా
వధి నేప్రోద్దుఁ దదీయరూపగుణది శ వ్యధ్యానపారీణధీ
నిధి యాటన్ శిశుపాలభూవిభుడు దా శ నిర్ధూతసర్వాఘ్నఁ డై
విధిరుద్రాదుల కందరానిపదవిన్ శ వే పొందె సురీశ్వరా. 799
- వ. అంత ధర్మనందనుండు ఋత్విగ్గణంబులను సదస్యులను బహుదక్షిణలం దనిపి
వివిధార్చనలం బూజించి యవభృథస్నానక్రియాపరితోషంబున. 800
- సీ. మురజమ్మదంగగో శ ముఖశంఖడిండిమ, పణవాదిరవము లం శ బరమునిండఁ
గవినూతనమాగధ శ గాయకవందివై, తాళికవినుతు లం శ దంద జెరయ
వితతమర్దళవేణు శ వీణారవంబుల, గతులకు నర్తకీ శ గతులు సెలఁగఁ

దరశవిదిత్రక శ్రద్ధజపతాకాంకిత, స్వందనగజవాజి శ్రచయము లెక్కి

తే. సుతసహోదరహితపురో శ్రహితజనంబు, కటకకే యూరహరికం శ్రకణిరీట
వస్త్రమాల్యానులేపన శ్రవాతములను, విభవ మొప్పారఁ గై సేసి శ్రవెడలనంత.

వ. మఱియు యదుస్థంజయకాంభోజకురుకేకయకోసల భూపాలముఖ్యులు చతు
ర్విధసేనాసమేతులై ధరణి కంపింప వెన్నడి నడతేర ఋత్విజ్ఞికాయంబును
నడస్థులను బ్రహ్మఘోషంబు లొలయ మున్నిడికొని శోభమానానూనప్రభా
భాసమానువర్ణమయమాలికాదివ్యమణిహారంబులు కంఠంబునం దేజర్ల ను
న్నతజవాశ్వంబులం బూన్చినపుష్పరథంబు కళత్రసమేతుం డై యెక్కి యతి
మనోహరవిభవాభిరాముం డై చనుడెంచు చుండె నప్పుడు వారాంగనాజనం
బులు తమతమవారలం గూడికొని.

802

సీ. కనకాద్రిసానుసం శ్రగతకేసీనులభాతి, గొమ్మట్లు వీచుల శ్రగునిసి యాడఁ
దరశతాటంకము శ్రక్తాఫలాంశుద్యుతుల్, చెక్కుటద్దములతో శ్రజెలివి సేయఁ
బొలసి యదృశ్యమై పోనిక్రొమ్మెఱుగుల, గతులఁ గటాక్షదీ శ్రధితులు దనర
మంచు పైనెగయ యొక శ్రకంచుజక్కవ లనఁ, జన్నులు జలుగుకంఠచలనఱుమ

తే. మహితకుచభారకంపిత శ్రమధ్య లగుచు
నర్థి మొలనూట్లు మెఱయఁ బ శ్రయ్యదలు జీరఁ
గరసరో జాతకంకణ శ్రకర్వణసములును
జరణనూపురఘోషముల్ శ్రసందడింప.

803

వ. మఱియు నయ్యిందువదన లందంద మందగమనంబునం జెందుఘర్కజలబిందు
సందోహకందళిత మందహాసచంద్రికాసుందరవదనారవిందంబులనిందిదిరుచిర
చికురబృందంబులు చిందఱవందఱ లై సందడిగొన నమందానందహృదయ లై
సువర్ణశృంగసఁగతంబు లైనసంకుమదమలయజముఖసురభితోయంబులు సము
దాయంబు లై తమతోయంబులవారిపయిం జల్లుచుఁ జెందోవలఁ గెందలిరుల
రచియించినచిమ్మనగ్రోవులం దావులు గలపూఁదేనియలు నించి వావులు దెలిసి
తేవలు మీఱఁ గ్రేవల నుండి యిమ్ములం గని చిమ్ముచు మృగమదకుంకుమపంకం
బును గొంకక బింకంబుల జంకె లొలయం బంకజసన్నిభంబు లగుమొగంబుల
నేమఱించి చరుముచు నుల్లంబులు పల్లవింపం బెల్లడరి యందియలు గల్లుగ
ల్లని మొరయఁ గ్రేళ్లుదాటుచుం జారుచంద్రికాసారఘనసారధూళిమిళితరజసిప
రాగంబు రాగంబు రంజిల్లం గరంబులం బుచ్చికొని శిరంబులం జల్లుచుఁ జిత్తం
బుల నమ్మత్తకాళినులవృత్తంబు లగుకుచంబుల కెత్తువత్తు మని బిత్తరించుపువ్వు
గుత్తులం దత్తఱంబున వ్రేయుచుఁ బరిహసించుచు నన్యోన్యకరకేసలయకనక
కరండభరితం బగుపన్నిటం జెంగావిజలుఁగుఁబుట్టంబులు దట్టంబుగాఁ దోగి మ
ర్కంబులు బయలుపడిన నగ్గలంబు లగుసిగ్గులకు నొప్పిదంబు లగుతమకనుతెప్ప

లడ్డంబు సేయుచుఁ బురుషులుఁ దాము నారామ లభిరామలీలారసోక్తు లైనయ
నంతరంగంబుల సంతసంబునం బంతంబు లిచ్చుచు వసంతంబు లాశి రవ్వేళ
నతులవిమానారూఢు లైనయిం ద్రపురంధ్రే జనంబులుంబోలె హాటకశిబిక లెక్కి
నిజచేటికాజనంబులు సేవింపం జనుచుచుభూకాంతకాంతాజనంబులు తమసర
సంబులకు నర్హంబు లైనధరణీపాలవధూలలామంబు లాదరించుచెలులపైఁ దమ
సఖిజనంబులం బురికొల్పి చల్లించుచు భావగర్భితంబు లగువారిచతురసర
సోక్తుల మందహాసచంద్రికలు ముఖకమలలీలావిలాసలక్ష్మింబోదిసేయం జని
రివ్వధంబున నిజసామ్రాజ్యవిభవంబు పూజ్యంబుగా నజాతశత్రుండు గంగా
ప్రవాహంబున కరిగి యందు నీజవధూయుక్తుండై శాస్త్రోక్తప్రకారంబున నవ
భృథస్నానం బాచరించె నాసమయంబున.

804

క. అనిమిషదుందుభిఘనని, స్వసములు వీలెంచెఁ బుష్ప శ్ర వర్ణము గురిసెన్
ముని దేవశివమహీసుర, వినుతులరజ మెసంగె నపుడు శ్ర విమలచరిత్రా.

805

క. నరు లెట్టిపాపు లైనను, గర మర్థిని నెద్ది సేసి శ్ర గతకల్మషు లై
చరియింతు రట్టియవభృథ, మరుదుగఁ గావించి రెలమి శ్ర నఖిలజనంబుల్.

806

అ. అంత ధర్మతనయుఁ శ్ర డభినవమృదులదు, కూలసురభికుసుమ శ్ర మాలికాను
లేపనములు రత్న శ్ర దీప్తిభూషణా, వళులు దాల్చివైభవమున నొప్పె.

807

వ. అంతనవభృథస్నానానంతరంబున మరలి చనుదెంచి.

808

ఉ. పాండుతనూభవాగ్ర జుడు శ్ర పాండుయశోనిధి భాసమానమా
రాండనిభుండు యాజకన శ్ర దస్యమహీసురమిత్రబంధురా
న్నాండలిఁ బూజ చేసి బుధ శ్ర మాన్యచరిత్రుండు వారి కిచ్చె నొం
డొండ దుకూరలత్నకన శ్ర కోజ్జ్వలభూషణముఖ్యవస్తువుల్.

809

వ. అట్లు నారాయణపరాయణు లై దేవసమాన ప్రకాశ ప్రభావంబుల సకలసరనారీ
లోకంబు లనర్ఘ్యరత్నమయభూషణమాల్యానులేపనంబులు ధరియించి బరమా
నందభరితాత్ము లై యొప్పి యుండి రంత.

810

చ. సునిశితభక్తిఁ దన్మతియుఁ శ్ర జూడఁగ వచ్చినయట్టి దేవతా
మునిధరణీసుర ప్రకర శ్ర భూవరవిజ్ఞసశూద్రకోటి య
జ్ఞనవరచంద్రుచే నుచిత శ్ర సత్కృతులం బరితోషచిత్తు లై
వినయముతోడ ధర్మజుని శ్ర వీడ్కొని పోవుచుఁ బెక్కుభంగులన్.

811

చ. హరిచరణంబుజాతయుగ శ్ర శార్పకుఁ డై పెనుపొందుపాండుభూ
వరసుతురాజసూయమఖ శ్ర వైభవమున్ నుతియించుచున్ సమా
దరమున నాత్మ భూముల కు శ్ర దారత సేగిరి ధర్మసూనుడున్
సరసిజనేత్రుఁ దా ననుపఁ శ్ర జాలక యుండు మటంచు వేడినన్.

812

వ. అట్లు పాండవాగ్రజప్రార్థనం గైకొని దామోదరుండు సమస్తయాదవులను గుళ

స్థలికిఁ బోవం బనిచి కతిపయపరిజనంబులుం దానును నతనికిం బ్రియంబుగాఁ
దన్నగరంబునఁ బ్రమోదంబున నుండె నని చెప్పి మఱియు నిట్లనియె. 813

చ. జనవర పాండుభూపతను శ్ర జాతుండు దుస్తర మామనోరథా
బ్ధిని సరసీరుహాక్షుం డను శ్ర తెప్పకతంబున దాటి భూరిశో
భనయుతుం డై మనోరుజయుఁ శ్ర బాసి ముదాత్మకుం డై వెలింగె న
వ్వనరుహనాభదాసజన శ్ర వర్యులకుం గలవే యసాధ్యముల్. 814

వ. అట్టియెడ. 815

ఆ. రాజనూయమఖివ శ్ర ర ప్రభావమునకు
నఖిలజనులు మోద శ్ర మంది రవుడు
కలువమానసుండు శ్ర కులపాంసనుడు సుయో
ధనుఁ డొకండు దక్క శ్ర ధరణినాథ. 816

వ. అనిన విని శుకయోగీంద్రునకుఁ బరిక్షిన్న రేంద్రుం డి ట్లనియె. 817

ఆ. అఖిలజనుల కెల్ల శ్ర నానందజనక మై, యెనయుమఖిము కురుకు శ్ర లేశ్వరునకుఁ
గర మసహ్య మైన శ్ర కారణ మెయ్యది, యెఱుంగఁ బలుకు నాకు శ్ర నిధచరిత.

చ. అనిన ముసీంద్రుం డి ట్లను ధ శ్ర రాధిపుతోఁ గురురాజు పాండునం
దనులదెస న్ననేకదురిత శ్ర తంబులు నిచ్చలు సేయు చుండు నై
నను నొకనాడు పంకరుహ శ్ర నాభదయాపరిలబ్ధభూరిశో
భనజితదేవదైత్యనర శ్ర పాలక రాజ్యరమామహాత్మ్య మై. 819

చ. వెలయుననూనసంపదల శ్ర విశ్రుతకీర్తులు మిన్ను ముట్టఁ బెం
పలరినపాండుభూవరసు శ్ర తాగ్రజుఁ డంతిపురంబులోన ను
జ్జ్వలమణిభూషణాంశురుచి శ్ర జాలము వర్షం బయోజనాభు ను
త్కలిక భజించుచుఁ ఘనసు శ్ర ఖిస్థితి భూరిమనోహరాకృతిన్. 820

వ. ఉండం గనుంగొని యదియునుంగాక యొక్కనాడు లలితాష్టమీశశాంకబింబం
బుల విడంబించుచు నింద్రనీలరుచినిచయంబు నపహసించుకుటిలకుంతలంబులు
నటనంబు సలుపం దనరునిటలఫలకంబులును బుష్పచాపుచాపంబురూపు నేపు
మాపుభూ యుగోపాంతంబు లై సౌదామనీదామరుచిస్తోమంబు లై కర్ణాంతసీ
మంబు లై యంజనంబులతోడ రంజిల్లునేత్రకంజంబులును నవమల్లి కాముకుళ
విభాసితదంతమరీచి కానిచయోద్ధీపితమందహాసచంద్రి కాధవళితంబులును ముకు
రోపమితంబులు నై కర్ణకుండలమణిమరీచిజాలంబులు బెరసి బహుప్రకారం
బులఁ బర్వం బాలుచుకపోలపాలికలును విలసిల్లగై వేయకముక్తాఫలహారనిచ
యంబుల కిమ్ముమాపక మిసమిసనిపనగలమెఱుంగులు గిఱిగొన మీఱినం బగులు
ననం బొగడం దగి మొగంబులకుం బుటంబు లెగయునత్తుంగవీనకుచభారం
బులవ్రేలులాఁగ లేక తూఁగాడుచుం గరతలపరిమేయంబు లగుమధ్యభాగంబు

లును ఘనజఘనమండలావతీర్ణ కాంచనకాంచీకలాపకింకిణీకలకలనినాదోల్లసితంబు
లగుకటిప్రదేశంబులును సల్లిలితహల్లకపల్లవకాంతుల మొల్లంబులఁ గొల్లలు గొని
యభిరామంబు లై శోభిల్లుపదపాణితలంబులును నలసగతులం బదంబులం
దనరుమణినూపురంబులు గోపురంబులం బ్రతీస్థనంబు లొలయ మొరయ
నలరు చరణారవిందంబులును రత్నవలయకంకణాంగుళీయకాదివివిధభూషణ
ద్యుతినిచయంబు లుష్ణమరీచికరనిచయంబుల ధిక్కరింప వెలుంగుకరకంజంబు
లును మృగమదఘనసారహరిచందనాగరుకుంకుమపంకంబులభాసురంబు లగు
వాసనలు నాసారంధ్రంబులకు వెక్కసంబు లై పొలయుసౌభాగ్యంబులుం గలిగి
చైతన్యంబు నొందినమాణిక్యపుబొమ్మలవిధంబున గగనమండలంబు నిర్గమించి
వసుధాతలంబున సంచరించు చంద్రరేఖలఁబలుపున శృంగారరసంబు మూర్తీభ
వించి జగంబుల మోహపటుచుమోహినిదేవతలచందంబున విలపించుమాధవ
వధూసహస్రంబులసంగతిని సౌదామనీలతయునుఁబోలె నొప్పు చుండెడుద్రుపద
రాజనందనవిభవంబును రాజనూయమహాధ్వరోత్సవంబునం జూచి చిత్తం
బుత్తలపడ సుయోధనుండు సంతాపానలంబునం గ్రాగు చుండె నంత నొక్క
నాఁడు ధర్మనందనుండు నిర్మలం బగుసభాభవనంబునకుం జని.

821

సీ. సుతసహోదరపురో శ హితబాంధవామాత్య, పరిచారభటకోటి శ బలసి కొలువఁ
గలితమాగధమంజు శ గానంబుఁ బాతక, పతనరవంబును శ బ్రమద మొనఁగఁ
గంకణర్పుణర్పుణ శ త్కారంబు శోభిల్లు, సరసిజాననలు చా శ మరము లిడఁగ
మయవినిర్మితసభా శ మధ్యంబునను భాస, మానసింహాసనా శ నీనుఁ డగుచు

తే. నమరగణములు గొలువఁ బెం శ పారుననిమి

పేంద్రుకైవడి మెరసి యు శ పేంద్రుఁ డలర
వరుసఁ గొలు వున్నయ త్తటి శ దురభిమాని
క్రోధమాత్సర్యధనుడు సు శ యోధనుండు.

822

ఉ. కాంచనరత్నభూషణని శ కాయముఁ దాల్చి సముజ్జ్వలప్రభో
దంచితమూర్తి నొప్పి పణి శ హారులు ముందటఁ గ్రందు వాయ వా
రింప సహోదరుల్ నృపవ శ రేణులు పార్శ్వములకా భజింప నే
తెంచెను రాజసంబున యు శ ధిష్టిరుపాలికి వైభవోన్నతిన్.

823

వ. అట్లు చనుదెంచి మయమాయామోహితం బైనసభాస్థలంబునందు.

824

క. సలిలములు లేనితావున, వలువలు వెన నెగయఁ దిగిచి శ వారక తోయం
బులు గలచోటను జేలం, బులు దడియిఁగఁ బడియె నిజవి శ భుత్వము దఱుఁగన్.

క. ఆవిధ మంతయుఁ గనుఁగొని, పావని నవ్వుటయు నచటి శ పార్థివులును గాం
తావలియును యమతనయుడు, వావిరిఁ జేసన్నఁ దమ్ము శ వారింపంగన్.

826

వ. దామోధరానుషోదితు లయి ఘోరవంబుగాఁ బరిహాసంబులు చేసిన గు

యోధనుండు లజ్జావనతవదనుం డై కుపితమానసుం డగుచు నయ్యెడ నిలువక వెలువడి నిజపురంబున కరిగె నయ్యవనరంబున ధీవిశాలు రైనసభాసదు లగు నచ్చటిజనంబులకోలాహలంబు సంకులం బైన నజాతశత్రుండు చిత్తంబున విన్న నై యుండె నప్పుండరీకాక్షుండు భూభారనివారణకారణం డగుటంజేసి దుర్యోధనునపహాసంబునకుం గా దనం డయ్యె నంత.

827

క. హరి ధర్మసుతుని వీడ్కొని, తరుణీహితబంధుజనక శ దంబము గొలువం బరితోషమునఁ గుశస్థలపురమునకుం జనియె మోద శ మున నరనాథా.

828

చ. జనవరబంధమోక్షణముఁ శ జైద్యవధంబును బాండురాజనం దనమఖరత్నణంబును ను శ దారతఁ జేసినయట్టిదేవకీ తనయుచరిత్ర భాసురక శ భావతనాత్ములు గాంతు రిష్టశో భనబహుపుత్రకీర్తులును శ భవ్యవివేకము విష్ణులోకమున్.

829

క. లని శుకయోగీంద్రుం డ, మృనుజేంద్రునిఁ జూచి పలికె శ మఱియును శ్రీకృష్ణుని యద్భుతకర్తవ్యంబులు, వినిపింతుం జిత్తగింపు శ విమలచరిత్రా.

830

~~సాల్వండు శివప్రసాదంబున సౌభకవిమానంబు వడసి ద్వారకాపురిపై దండెత్తుట.~~

సీ. వసుధేశ విను మును శ వైదర్భిపరిణయ, వేశ దుర్బదశిశు శ పాలభూమి వరునకుఁ దోడ్పడ శ నరుడెంచి సైనికా, వలితోడఁ దొడరి దో శ ర్బలము నూలి హరిచేత నిర్జితు శ లైనరాజులలోనఁ, జైద్యునిచెలికాడు శ సాల్వభూమి పతి జరాసంధాది శ పార్థివ ప్రకరంబు, విన మత్సరాల శ విపుల శిఖల

తే. ధాత్రి నిటమీఁద వీతయా శ దవము గాఁగఁ గడఁగి చేయుదు నని దురా శ గ్రహముతోడఁ బంతములు వల్కి యట చని శ భరితనిష్ఠఁ దము గావింపఁ బూని సు శ స్థలమునందు.

831

క. ధృతి వదలక యుగ్రస్థితిఁ, బ్రతిదినమును బిడికె డవని శ రజ మశనముగా నతినియమముతో నాపశు, పతి శంకరు ఫాలనయను శ భర్గు ను మేళున్.

832

క. చెదరనినిజభక్తిని ద, తృప్తపద్మము లాత్మ నిలిపి శ పాయక యొకయేఁ డుదితక్రియ భజించిన, మదనారియు వానిభక్తిమహిమకు వశుఁ డై.

833

క. బోరనఁ బ్రత్యక్షం బై, కోరినవర మేమి యైనఁ శ గొనరక యిత్తుక వారక వేడు మ టన్నను, నారాజతపోధనుండు శ హరునకుఁ బ్రీతిన్.

834

తే. వందనం బాచరించి యానందవికచ, వదనుఁ డై నొస లంజలిఁ శ గదియఁ జేర్చి శ్రితదయాకార నన్ను రక్షించెదేని, నెఱుంగ వినిపింతు వినుము మ్రదీప్సితంబు

తే. గరుడగంధర్వయక్షరాక్షససురేంద్ర, వరులచే సాధ్యపడక నా శ వలయునెడల నభ్ర పథమునఁ దిరిగెడునట్టిమహిత, వాహనము నాకు దయచేయువరద యీశ.

వ. అని యభ్యర్థించినం బ్రసన్నుండై హరుండు వానికోర్కి కనురూపం బైన పురంబు నిర్దిష్ట మయుని నియోగించిన నతండు నట్ల చేసెద నని కామగమ నంబును నతివిస్తృతంబునుగా లోహంబున నిర్దించి సౌభకం బచునామం విడి సాల్పుని కిచ్చిన వాడును బరమానందంబుం బొంది తద్విమానారూఢుం డై యాదపులవలనిపూర్వవైరంబుఁ దలంచి దర్పాధచేతస్కుం డై ద్వారకానగ రంబుపైఁ జని నిజసేనాసమేతంబుగాఁ దత్పురంబు నిరోధించి. 837

సీ. సరిదుపవనసరో శ్రవరములు మాయించి, బావులు గలఁచి కూశపములు చెఱిచి కోటలు వెన వీట శతాటముల్ గావించి, పరిఖలు పూడ్చి వశ్రములు ద్రొబ్బి యట్లట్ల ధరఁగూల్చి శ్రయంత్రముల్ దునుమాడి, కాంచనధ్వజపతాకములు నఱకి భాసురగోపుర శ్రాపాదహర్ష్యేందు, శాలాంగణములు భశ్రములు సేసి

తే. విమలకాంచనరత్నాది శ్రవిధవస్తు
కోటి నెల్లను నందంద శ్రగొల్లవుచ్చి
ప్రజలఁ జెఱవట్టి దొరలను శ్రభంగపెట్టి
తఱిమి యిబ్బంగిఁ బెక్కుబా శ్రధల నలంచి. 838

చ. మదమున నంతఁ బోవక విశ్రమానయుతంబుగ నభవీధికిఁ
గొదకొని యేపుమై నెగసి శ్రకొంకక శక్తి శిలామహీరుహ
ప్రదరము లోలిమైఁ గురిసి శ్రబంధురభూమిపరాగశర్కరల్
వదలక చల్లుచుక వలయ శ్రవాయువుచే దిశ లావరించుచున్. 839

వ. అట్టియెడ. 840

క. చటులపుర త్రయదనుజో, త్కటదుస్తరబాధ్యమాన శ్రధారుణిగతి న
ప్పటభేదన మెంతయు వి, స్ఫుటవీడం జెంది వగల శ్రసుడివడు చుండన్. 841

చ. కని భగవంతుఁడుక రధిశి శ్రఖామణియు న్నగురాక్షిణేయుఁ డ
జ్జనముల నోడ కుండుఁ డని శ్రసంగరకౌతుక మొప్ప దివ్యసా
ధనముల బూని సైనికక శ్రదంబము గొల్వ ననూనవీనకే
తనరుచి గ్రాల నున్నత ర శ్రధస్థితం డై వెడలెక రణోర్వికిన్. 842

వ. అయ్యవసరంబున. 843

చ. సమధికబాహుశౌర్యజిత శ్రచండవిరోధులు వెల్లి రున్నత
క్షమ గద భానువింద శుక శ్రసాత్యకి సారణ చారుధేష్ఠ సాం
బ మకరకేతనాత్మజశ్వ శ్రఫల్కతనూభవ తత్సహోదర
ప్రముఖయదూత్తముల్ విమత శ్రభంజను లై కృతవర్త మున్నుగన్. 844

క. వారణవాజిన్యందన, వీరభటావలులు సనిరి శ్రవిశ్వము వడఁక
ఘోరాకృతి వివిధాయుధ, భూరిద్యుతు లర్కబింబ శ్రముం గబళింపన్. 845

వ. చని యాగోవిందనందనన్యందనంబు బలసందోహంబునం దలకడచి యదుసై

న్యంబులు సాల్వబలంబులతోడం దార్కొని బెరయునప్పుడు దేవదానవ
సంకులసమరవిధంబునం దుములం బయ్యె నయ్యెడ. 846

మ. వితతజ్యాచయటంకృతుల్ మదజలా శ విర్భూతశుడాలఘ్ని
కృతు లుద్యద్భటహుంకృతుల్ మహితభే శ రీభాంకృతుల్ భీషణో
ద్ధతనిస్సాణధణంకృతుల్ ప్రకటయో శ ధవ్రాతసాహంకృతుల్
కుతలంబుఁ దివి నిండ మ్రోసె రిపుసం శ ఙ్గోభంబుగా భూవరా. 847

మ. హరిరింఖారధనేమిసద్భటపద శ వ్యాఘటనోద్ధాతదు
స్తరధూళీపటల ప్రభాతనిబిడ శ ధ్వాంతప్రవిధ్వంసకృ
త్కరశాతాసిగదాదిహేతిరుచు లా శ కాశంబు నిండఁ వియ
చ్చరదృక్కుల్ మిఱుమిల్లు గొల్పు సమరో శ తానాంబు సంధిల్లఁగన్. 848

చ. తలకొని సైనికుల్ గవిసి శ తార్కొని పేర్కొని పాసి డాసి యం
కిలి గొన కెమ్ము లమ్ములఁ బ శ గిల్చి నొగి ల్చితరేతరుల్ తలల్
నలియఁగ మొత్తి యొత్తి నయ శ నంబుల నిప్పులు రాల లీల నౌ
దలలు లలాటముల్ ఘనగ శ చాహతి నొంచి కలంచి పోరఁగన్. 849

వ. అయ్యవసరంబునఁ బ్రద్యుమ్నండు గనుంగొని. 850

మ. అనయంబుం గలుషించి సౌభపతిమా శ యాకోట్లు చంచచ్చరా
సననిర్దు క్కనిశాతదివ్యమహితా శ శ్రుశ్రేణిచేఁ దత్తణం
బున లీలాగతి నభ్రగుల్ మనములఁ శ భూషింప మాయించె న
వ్వనజాతాప్తుఁడు భూరిసంతమసముఁ శ వారించుచందంబునన్. 851

వ. మఱియును. 852

చ. అతిరథిణో త్తముం డన ను శ దంచితకాంచనపుంఖపంచవిం
శతివిశిఖంబుల వ్నతని శ సైనికపాలుని నొంచి యుగ్రుఁ డై
శతశతకోటికోటినిభ శ సాయకముల్ వరఁగించి సాల్వభూ
పతికకుదంబు నొంచి లయ శ భైరవుకైవడిఁ బేర్చి వెండియున్. 853

చ. పదిపదియమ్ములఁ మనుజ శ పాలవరేణ్యుల నొంచి రోషముం
గదురఁగ మూడుమూడు శిత శ కాండములఁ రథదంతి రాజులం
బదియఁగ సేసి యొక్కొక్కని శ శాతశరంబున సైనికావలిఁ
మదము లడంచి యిట్లతఁ డ శమానుషలీలఁ బరాక్రమించినన్. 854

క. దుర్జానవహరునద్భుతకర్తమునకు నుభయసైని శ కప్రకరంబుల్
నిర్మలఘతి నుతియించిరి, భర్తాచలధైర్య విగత శ భయఁ బ్రద్యుమ్నున్. 855

వ. అయ్యవసరంబున. 856

ఉ. సాంబుని సాల్వభూవిభుఁడు శ సాయకజాలము లేసి నొంచినన్

జాంబవత్పీతనూభవుఁడు శ చాఘము సజ్యము సేసి డాసి సా

- ల్గుం బదియేనుబాణముల న నున్నతవక్షము గాఢ నేసి తీ
క్షోంబకవింశతి న్నతని న సౌభక మల్లలనాడ నేసినన్. 857
- చ. గడుఁడు మహోగ్రవృత్తి నిజ న కాత్తుకనిర్గతవిస్ఫురద్విధుం
తుదవదనాభబాణవిత న తుల్ పరఁగించి విరోధిమస్తముల్
గుదులుగ గ్రుచ్చి యెత్తుచు న న కుంతితవిక్రమ కేళిలోలుఁ డై
చదల సురల్ నుతింప రథి న సత్తముఁ డొప్పె నరేంద్రచంద్రమా. 858
- ఉ. సాత్యకి చండరోషమున న సాల్వమహీవరుభూరిసౌభసాం
గత్యచతుర్విధోగ్రబల న గాఢతమఃపటలంబు భాసురా
దిత్యమయాభవుంజరుచి న తీవ్రశరంబుల మాపి సైనిక
స్తుత్యపరాక్రమ ప్రకట న దోర్బలుఁ డై విలసిల్లె భూవరా. 859
- ఉత్సాహము. భానువిందుఁ డుద్ధతిఁ వి న పక్షపక్షసైన్యదు
ర్జానకాననానలోప న మానచండకాండనం
తాన మూన నేసి చూర్ణి న తంబు నేసెఁ జాపవి
ధ్యానిరూఢి దేవతావి న తాన మిచ్చ మెచ్చఁగాన్. 860
- ఉత్సాహము. చారుధేష్టుఁ డాగ్రహించి న శత్రుభీషణోగ్రదో
స్సారదర్ప మేర్పడఁ ని న శాతబాణకోటిచే
దారుణప్రతాపసాల్వ న దండనాథమండలిఁ
మారి రేఁగినట్లు పిల్కు న మార్చి వేర్చి యార్చినన్. 861
- క. శుకుఁ డాయోధనవిజయో, తుక్రమతి బాహుబలంబు న సాష్పడ విశిఖ
ప్రకరంబులఁ దను శౌర్యా, ధికుఁ డన విద్యేషిబలత న తిం బరిమార్చెన్. 862
- ఉ. సారణుఁ డేపుమైఁ గదిసి న శాత్రవవీరులు సంచలింప దో
స్సార మెల్లర్ప గుంతశర న శక్తిగదాక్షురికాదిహేతులఁ
వారక వాజదంతిరథ న వర్గములం దునుమాడి కాల్వూర్క
వీరముతోడఁ బంపె జము న వీటికిఁ గాపుర ముగ్రమూర్తి యై. 863
- క. అక్రూరుఁడుఁ దదనుజులు న, వక్రపరాక్రమము మెఱసి న వైరుల బాహు
విక్రమమున వధియించిరి, చక్రప్రాసాదివివిధ న సాధనములచేన్. 864
- మ. కృతవర్తక్షీతినాయకుండు విశిఖ న శ్రేణిం బ్రమత్తార్థధి
శ్రితవర్తంబులఁ జించి మేనుల శత న చ్చిద్రంబులం జేయ న
దృఢతకర్తం బని సైనికుల్ వొగడ శ న తుల్ దూలుచో సంగర
క్షీతిధర్మంబుఁ దలంచి కాచె రథిక న శ్రేష్ఠుండు భూమిశ్వరా. 865
- వ. అయ్యవసరంబున సాల్వుండు కోపోద్దీప్తితమానసుం డై యుండ మాయావిడం
బకం బైన సౌభకం బప్పడు. 866
- సీ. ఒకమాటునభమునఁ బ్రకటంబుగాఁదోచు, నొకమాటుధరణిపై న నొయ్యనిలుచు

- నొకమాటు శైలమ శ్రీ స్రుతమున వర్తించు, నొకపరి చరియించు శ్రీ సుదధినడుమ
నొక్కతోయంబున శ్రీనొక్కటియై యుండు, నొక్కడఁ గనుఁగొనఁ బెక్కులగును
నొకమాటుసాల్వసంఘము క్రమైపోడసూపు, నొకతోయమన్నియు శ్రీ సుడిగితోచు
ఆ. నొక్కతేప కొఱవి శ్రీ యడుగక త్రిప్పినఁ గతి మహోగ్రవృత్తిఁ శ్రీ గాన వచ్చు
మఱియుఁ బెక్కుగతుల శ్రీ సరివరుల్ గలగంగఁ, దిరిగె సౌభకంబు శ్రీ ధీవరేణ్య.
వ. ఇవ్విధంబున సౌభకంబు వర్తించుటంజేసి యదుసైన్యంబులచే దైన్యంబు నొందిన
నిజసైన్యంబుల మరలం బురికొల్పి సాల్వం డప్పడు. 868
- క. స్ఫురదనలాభశరంబులు, పొరిఁ బొరిఁ బుంఖానువుంఖ శ్రీ ములుగా నేయం
డెరలియు మరలియు మురిసియు, విరిసియుఁ బిలువితక పోరెఁవెనయదుబలముల్.
క. అయ్యెడ మానము వదలక, డయ్యక మగపాడితో దృఢంబుగఁ బోరక
దయ్య మెఱుంగు నైక్కుటి, కయ్యం బపు డయ్యెఁ బేరు శ్రీ గలయోధులకున్.
క. మును ప్రద్యుమ్నకుమారుని, ఘననిశితాస్త్రములచేతఁ శ్రీ గడు నొచ్చినసా
ల్వనిమంతిరి ద్యుమనాముడు, సునిశితగద చే నమర్చి శ్రీ సుమహితశక్తిన్. 871
- చ. వెరవును లావుఁ జేవయును శ్రీ వీరము బీరముఁ గల్గి డాసి యా
సరసిజనాభనందనువి శ్రీ శాలభజాంతరముం బగిల్చినన్
విరవిరజోయి మేను నిడు శ్రీ వెండ్రుక వెట్టఁగఁ జేతిసాధనో
త్కరములు దేరిపై వదలి శ్రీ కన్నులు మూయుచు మూర్ఛ నొందినన్. 872
- ఆ. సమరధర్తవేది శ్రీ సమధికనయవాది, దారకునిసుతుండు శ్రీ ధైర్యయుతుడు
రథము దోలికొనుచు శ్రీ రణభూమి వెడలి వే, చనియె మూర్ఛదేటి శ్రీ శంబరారి.
ఉ. సారథిఁ జూచి యిట్లనియె శ్రీ శాస్త్రవవీరులు సూచి నవ్వఁగా
దేరు రణక్షితిక వెడలఁ శ్రీ దెచ్చితిఁ దెచ్చితిఁ దుర్యశంబు పం
కేరుహనాభుడుకా హలియు శ్రీ గేలి గొనక యదువంశసంభవుల్
బీరము దప్పి యిప్పగిదిఁ శ్రీ బెల్కుటి పోవుదురే రణంబునన్. 874
- వ. అనిన సతం డతని కిట్లనియె. 875
- క. రథి రిపుచే నొచ్చిన సా, రథియును సారథియు నొవ్వ శ్రీ రథియును గావం
బృథుసమరధర్త మిడ న, వ్యధచిత్తుడ వగుచుఁ గడఁగు శ్రీ వైరుల గెలువన్.
వ. అనిన విని. 877
- ఉ. సంచితభూరిబాహుబల శ్రీ శౌర్యుడు సారథిమాట కాత్త మో
దించి రవిప్రకాండరుచి శ్రీ దీపితచాపముఁ దాల్చి మార్చి సా
రించి గుణధ్వనికా మహద శ్రీ రిప్రకరంబుల భీతి ముంచితో
లించె రథంబు మేదిని చ శ్రీ లింపఁగ నాద్యుముమీఁద నేర్చునన్. 878
- వ. అట్లు డగ్గటి. 879
- చ. అర్చితను వష్టబాణముల శ్రీ నాగ్రహవృత్తిబగిల్చి నాల్గిటం

దురగములక వధించి యొక శత్రువున సారథిఁ ద్రుంచి రెంటు ని
ష్కరతర కేతుచాపములు శత్రుచూర్ణము చేసి యొకమృత భయం
కరముగఁ ద్రుంచె నద్ద్యముని శత్రు మకుంతిలవిక్రమోద్ధతిన్.

880

మ. కని సాంబప్రముఖాదియోధవరు లు శత్రుంతాత్మ లై మీనకే
తను నగ్గించి నువర్ణపుంఖనిశితా శత్రుశ్రేణి సంధించి సా
ల్వునిసైన్యావలిమస్తముల్ వెరవు లా శత్రు మూఱుగా నొక్కయె
త్తున వేత్తుంచిరి తాటిపండ్లు ధరఁ దో శత్రు రాల్పుచందంబునన్.

881

వ. అట్టియెడ.

882

సగ్ధర. కూలుక గుట్టంబు లేసుం శత్రులు ధరఁ గెడయుం శత్రువు లై నుగ్గునూచై
వ్రాలుక దేరుల్ వాతం బై శత్రు వడిఁ బడు సుభట శత్రుముల్ శోణితంబుల్
గ్రోలుక మాంసంబు నంజుం శత్రు గొలుకు నెముకలక శత్రువు లై సోలుచుక భే
తాశక్ర వ్యాధభూతోత్కరములు జల లై శత్రుముల్ దట్టి యాడున్.

883

వ. మఱియు నొక్కయెడ.

884

సీ. ఖండితశుండాలగండముల్ నక్రముల్, భూరితుండంబులు శత్రు భుజగసమితి
పదతలంబులు కచ్చపంబులు దంతముల్, శుక్తులు కుంభని శత్రుక్రమాక్షి
కములు రత్నములు వాల్మములు జలూకముల్, మెడలుభేకంబులు మెడదురొంపి
ప్రేవులు పవడంపుఁ శత్రు దీపెలు నరములు, నాచు మజ్జంబు షే శత్రు నంబు లస్థి

ఆ. సైకతములు రక్తశయము తోయంబులు, నొరగునెడలనొరలు మొఱులు ఘనత
రంగరవముగా మ శత్రుజాయోధన, సలము జలధి, బోల్చు శత్రు నరేంద్ర.

వ. ఇవ్విధంబున యదుసాల్యబలంబులు చలంబునఁ బరస్పరజయకాంక్షలం దలపడి
పోరువూర్వపశ్చిమసముద్రంబులవడువున నిరువదియేడుదినంబు లతిఘోరంబు
గాఁ బోరునెడ నింద్రప్రస్థపురంబున నుండి ద్వారకానగరంబునకు నగధరుండు
చనుదేర ముందఱిం గానవచ్చుదుర్నిమిత్తంబులం గనుంగొని కృష్ణుండు దారు
కునిం జూచి యిట్లనియె.

886

శా. కంటే దారుక దుర్నిమిత్తము లనే శత్రు కంబుల్ మహాభీలముల్
మింటక మేదినిఁ దోచు చున్నయవి నె శత్రు మ్మిఖాండవప్రస్థ మే
నుంటం జైద్యహితక్షీతీశ్వరులు మా శత్రు యోపాయు లై మత్సరి
నైంటింపం జనుదేరఁ బోలుదురు పో శత్రు నీ తేరు వేగంబునన్.

887

వ. అని యతిత్వరితగతిం జనుదొంచి తత్పురంబు డగ్గటి మహాబలపరాక్రమంబులం
బ్రతిపక్షబలంబుతోడం దలపడి పోరుయదుబలంబులను నభోవీధి నభేద్యమా
యావిడంబనంబునఁ బ్రతివీరు లెంతకాలంబునకు నేయుపాయంబునను సాధింప
వలవి గానిసౌభాగవిమానంబునం దున్నసాల్వునిం గని తద్విమానంబు జాయం
దనతేరు దోల సారథిని నియమించి కదియం జనుమురాంతకుని వీక్షించి యదు

సైనిక ప్రకరంబులు పరమానందంబునం బొందిరి మృతప్రాయంబు లై యున్న సైన్యంబులఁ గనుంగొని సౌభకపతి విక్రమక్రియాకలాపుం డగుచు నురవడించి.

చ. మిడుగులు లెల్లెడం జెదర శ మింటను మంటలు వర్ష ఘంటికా
ఘణఘణభూరినిస్వనని శ కాయమునన్ హరిదంతరాశముల్
వణక మహోగ్ర శక్తిఁ గొని శ వారక దారకుమీడ వైవ దా
రుణగతి నింగినుండి నిజ శ రోచులతోఁ బడుచుక్క కైవడిన్. 889

క. వడిఁ జనుదేరఁగఁ గని య,ప్పుడు నగధరుఁ డలతిలిల శ వోలెఁ దానిం
బొడిపొడియై ధరఁ దొరఁగఁగ, నడుమన వెసఁ ద్రుంచె నొక్క శ నారాచమునన్.

చ. గురుభుజుఁ డంతఁ బోవక య శ కుంతితశూరత శత్రుసైన్యముల్
దెరలఁగ నుగ్రతం గొఱవఁ శ ద్రిప్పినకై వడి మంట దిద్దిరం
దిరుగుచు దుర్నిరీక్ష్య మగు శ దీపితసౌభము సాల్వుఁ జండభా
స్కరకిరణభటేడశని శ శాతశరంబులఁ గాడ నేసినన్. 891

చ. కడు వడి నల్లి వాడు నిజ శ కార్ముకమున్ జలదస్వనంబుకై
వడి మొరయించుచున్ వెడఁడ శ వాతశరంబులఁ బద్మలోచను
న్నెడమభుజంబు గాడ వడి శ నేసినఁ దెం పటి చేతిశార్ఙ్గమున్
విడిచె రథంబుపై గగన శ వీధి సురల్ భయ మంది చూడఁగన్. 892

క. హాహా యని భూతావలు, లాహాకారములు సేయ శ నంతట దేఱ
న్నాహరిఁ గనుంగొని యతఁ డు, త్సాహంబునఁ బలికె బాహుశ్చౌర్యస్ఫూర్తిన్.

చ. నలినదళాక్ష మత్సఖుడు శ నాఁ దగుచైద్యుడు గోరినట్టికో
మలి నవినీలిమైఁ దగవు శ మాలి వరించితి వంతఁ బోక దో
ర్బలమున ధర్మనందనుస శ భాస్థలి నేమటి యున్నవాని న
చ్చలమునఁ జంపి తట్టికలు శ మంబున నేడు రణాంగణంబునన్. 894

క. తల చెడి పాతక బాహా,బల మొప్పుఁగ నాదుదృష్టి శ పథమున ధృతితో
నిలిచిన నిష్ఠురవిశిఖా,ర్చుల ముంచి మదీయసఖుని శ నూ డిటు దీర్తున్. (895)

చ. అనిన మురాంతకుండు దర శ హాసము మోమునఁ దొంగలింప సా
ల్వునిఁ గని యోరి లావు బలు శ వుం గలపోటరివోలెఁ బ్రేత దే
మనినను బాటు సన్నిహిత శ మాట యెఱుంగవు మూఢచిత్త పా
యని గడఁ గేలఁ ద్రిప్పి యభి శ యాతిని శత్రుని వ్రేసె నుద్ధతిన్. 896

వ. అట్లు వ్రేసిన. 897

క. పెనుమూర్ఖు నొంది వెస ము,క్కున వాతను నెత్తు రొల్కఁ శ గొంతవడికి నొ
య్యనఁదెలిసి నిలువరింపక, చనె వాడు నదృశ్యుఁ డగుచు శ సౌభముఁ దానున్.

శ. అయ్యవసరంబున. 899

తే. గగనమందుండి యొకడౌ ద్భ్రష్టగుచు వచ్చి, నందనందనుసాదార్యవిందములకు వందనముచేసియానకకదుందుభిని మహోగ్రుడై పట్టితెచ్చు సాకల్యుండు గడంగి.

తే. దేవ మీ కెఱింగింప గాఁక దివిరి యిటకు, దేవకీదేవి నన్ను బుర్రెంచె ననగ విని సరోరుహనాభుండుభునవిపాద, మగ్నుఁడయ్యెను గురుమీఁదికమమతఁజేసి.

క. నరగంధర్వసురాసుర, వరులకు నిర్జింపరాని క వాఁడు బలుం డే మఱి కరయ హీనబలుచే, బరికింపఁగ నెట్లు పట్టువడెనొకొ యనుచున్. 902

వ. మఱియును. 903

క. భావంబు గలఁగ నాహా, దైవకృతం బెవ్వరికిని క దప్పింపఁగ రా దేవిధి నైనను నని శో, కావలమతిఁ బలుకు చున్న క నత్తఱి వాఁడున్. 904

వ. తనమాయాబలంబునఁ గ్రమ్మఱు దోచి కృతకవసుదేవునిం గల్పించి యతనిం బంధించి కొనితెచ్చి పుండరీకాక్ష నిరీక్షింపు భవజ్ఞనకుండు వీడె యిప్పుడు నీవు గనుంగొన వీనితలఁ ద్రుంతు నింక నెవ్వనికిం గా మనియెను కావం గలశక్తిగల దేనియుం గావు మని దురాలాపంబు లాడుచు మృత్యుజహ్వకరాళం బైనకర వాలంబు గేలం బూని జళిపించుచు నమ్మాయావసుదేవునిశరంబు దునిమి తనస్త్ర కంబు గొనివియద్వర్తియై చరియించుసౌభకవిమానంబు సాచ్చె నంత గోవిం దుండు గొంతతడవు మనంబున ఘనం బగుశోకంబునఁ గుందు చుండి యాత్మసైని కులు దెలుపం దెలివొంది యది మయోదితం బైనసాల్కునిమామోసాయం బని యెఱింగె నంతం దనకు వసుదేవుండు పట్టువడె నని చెప్పినమాతయు నమ్మాయా కళేబరంబును నాక్షణంబ విచిత్రంబుగా మాయం బై పోయె ననంతరంబ. 905

క. మును లవుడు గొందఁ జుచటికి, జనుడెంచి విమోహియైన క జలజదలాక్షుం గనుంగొని సమధికభక్తి, వినయంబునఁ బలికి రంత క విష్ణు జిష్ణున్. 906

సీ. కమలాక్ష సర్వలో కములందు సర్వమా, నవులు సంసారనా క నావిధైక దుఃఖాబ్ధిమగ్నులై క తుదిఁ జేర నేరక, వికలత్వమునఁ బొందు క వేళ నిన్నుఁ దలచి దుఃఖంబులఁ క దరియింతు రట్టిస, ద్గుణనిధి వై దేవ క కోటి కెల్ల బట్టుగొమ్మై పర క బ్రహ్మఖ్యు బాగ డొంది, పరమయోగీశ్వర క ప్రకరగూఢ

తే. పరచిదానందదివ్యరూ క పమున వెలుంగు, దనఘ నీ వేడ నీచజ క న్నాత్మజనిత ఘనభయన్నేహమోహశో కంబు లేడ, ననుచు సంస్తుతిఁ జేసి వా క రరిగిరంత.

చ. హరి తనమీఁద ఘోరనిశి క తాశుగజాలము లేయుసాల్వభూ వరు వధియింపఁ గోరి బహు క వారిదనిగ్రతభూరివృష్టివి స్ఫురణ నరూపతీవ్రతర క పుంజములక గగనంబుఁ గప్పి క్రచ్చుట రిపుమాళిరత్నమును క జాపము వర్తముఁ ద్రుంచి వెండియున్. 908

మ. వితతకోగ్రముతోడఁ గృష్ణుండు జగ క ద్విఖ్యాతశౌర్యక్రియో ద్ధతశక్తి వడిఁ దిప్పి మింట మెఱుంగుల్ క దట్టంబుగాఁ బర్వ ను

గ్రతఁ జంచద్గద వైచి త్రుంచె వెనఁ జూర్ణం బై ధర్మ రాజ నా
యతభూరిత్రిపురాభము మహితమా శ్రీ యాశోభము 1 సౌభమున్. 909

వ. అట్లు కృష్ణుం డప్పుయనిర్మితమాయావిమానంబు నిజగదాహతి నింతింతలు
తునియ లై సముద్రమధ్యంబునం దొరంగం జేసిన సాల్వుండు గోఱలు వెఱికిన
భుజంగంబుభంగి గం డడంగి విన్న నై విగతచూయాబలుం డయ్యును బొలి
వోవనిబీరంబున వసుధాతలంబునకు డిగ్గి యాగ్రహంబున. 910

క. కరమునఁ బవినిభ మగుభీకరగద ధరియించి కదియఁ శ్రీ గాఁ జనుదేరఁ
మురహరుఁ డుద్ధతి సాల్వుని, కరము గదాయుక్తముగను శ్రీ ఖండించె నృపా.

క. అంతం బోవక కినుక న, నంతంబు విలయార్కమండ శ్రీ లాయతరుచిదు
ర్దాంతం బగుచక్రంబు ని, తాంతంబుగఁ బూన్చి సాల్వధరణిపుమిఁదన్. 912

క. గురుశక్తి వైచి వెన భా, సురకుండలమకుటరత్న శ్రీ శోభిత మగుత
చ్చిరము వడిఁ ద్రుంచె నింద్రుడు, వరకులిశముచేత వృత్తువధియించు క్రియన్.

~~శ్రీకృష్ణుండు దంతవక్త్రుని సంహరించుట.~~

వ. ఇట్లు మాయావి యైనసాల్వుండును సౌభకంబును గృష్ణుచేతం బొలియుటఁ
గనుంగొని నిజసఖు లగుసాల్వపౌండ్రకశిశుపాలురకుఁ బారలౌకిక క్రియలుమైత్రిం
గావించి దంతవక్త్రుం డతిభీషణాకారంబుతో నప్పుడు. 914

చ. పెటపెటఁ బండ్లు గీటుచును శ్రీ బెట్టుగ మ్రోయుచుఁ గన్నుఁగ్రేవలం
జిట్టచిట విస్ఫులింగములు శ్రీ చింద మహోద్ధతపాదఘట్టన
న్నట యిట యై ధరిత్రి వడఁ శ్రీ కాడ వడిగ గద కేలఁ ద్రిప్పుచున్
మిటమిట మండువేసవిని శ్రీ మించుదివాకరుఁ బోలి యుగ్రతన్. 915

చ. వడిఁ జనుదేరఁ జూచి యదు శ్రీ వల్లభుఁ డుల్లము పల్లవింప న
ప్పుడు గదఁ కేలఁ బూని రథ శ్రీ ముగ్ధ రయ మొప్పుగ డిగ్గి యుగ్రతం
గడఁగి విరోధికి న్నెదురు శ్రీ గాఁ జన వాఁ డతిసీచవర్తి యై
యడరుచు నట్టహాసముఖుఁ శ్రీ డై వలచే గదఁ ద్రిప్పుచున్ హరిన్. 916

వ. కనుంగొని పరిహాసోక్తులుగా నిట్లనియె నీవు మదీయభాగ్యంబునంజేసి నేడు
నాదృష్టిపథంబునకు గోచరుండ వైతివి మిత్రద్రోహి వైననిన్ను మాతులేయుం
డ వని మన్నింపక దేహంబునందు వర్తించునుగ్రవ్యాధి నౌషధాదిక్రియల నివ
ర్తింపం జేయుచికిత్సకునిచందంబున బంధురూపశాస్త్రపుండ్రు గావున నిన్ను
దంభోళిసంరంభంభీరం బైనమదీయగదాదండహతిం బరేతనివాసంబున కనిచి
మున్ను నీచేత నిహతు లైననాదుసఖులఋణంబుఁ దీర్తు నని దుర్భాష లాడు
చు డగ్గటి. 917

1 తిలచుగాఁ బ్రతులయందును భారతమునందును సౌంధ మనియే కావలడుచున్నది
గాని మూలమునుబట్టియు స్వప్రయోగమునుబట్టియు సౌభ మనియే చెప్పవలసియున్నది.

- చ. పెనుగడఁ బూన్చి కృష్ణతల శ బెట్టుగ మొత్తిన నంకుశామాతం
గనలెడిగంధసింధురము శ కైవడి సింధురభంజనుండు పెం
పునఁ బవిభాసమానగడఁ శ బూని మహాగ్రతఁ ద్రిప్పి దంతవ
క్తునియరముం బగిల్చిన గు శ దుల్కానుచు రుధిరంబు గ్రక్కుచున్. 918
- వ. తత్త్వణంబ పర్వతాకారం బగుదేహంబుతో నొఱలుచు నేలం గూలి కేశపాశం
బులు చిక్కువడం దన్నుకొనుచుఁ బ్రాణంబులు విడిచె నప్పుడు నిఖిలభూతం
బులు నాశ్చర్యంబు నొందఁ దద్దాత్రంబుననుండి యొక్కసూక్ష్మతేజంబు వెలు
వడి గోవిందునిదేహంబుఁ బ్రవేశించె నయ్యవసరంబున నగ్రజామరణంబు గనుం
గొని కుపితం దై కనుంగవల నిప్పులుప్పతిల్లి విహారధుండు కాలానలజ్వాలా
భీలకరాళం బైనకరవాలంబును బలుకయుం గేలం దాల్చి దామోదరుడెసకుం
గవయుటయుం గనుంగొని. 919
- చ. జలరుహలోచనుండు నిజ శ సాధన మై తనరారుచక్రముఁ
వలనుగఁ బూన్చి వైవ నది శ వారక వానిశిరంబు ద్రుంచె న
బృలియుడు సౌభసాల్వశిషు శ పాలసహోదరతత్పహోదరా
వలుల వధించి తత్కులము శ వారి ననేకులఁ ద్రుంచె నీగతిన్. 920
- వ. అయ్యవసరంబున. 921
- క. నరమునియోగిసురాసుర, గరుడోరగసిద్ధసాధ్య శ గంధర్వసభ
శ్చరకిన్నరకింపురుషులు, హరిమహిమ నుతించి రద్భు శ తానందములన్. 922
- వ. మఱియు నప్సరోజనంబులు నృత్యంబులు సలుప వేల్పులు కుసుమవర్షంబులు
గురియ దేవతూర్యంబు లవార్యంబులై మొరయ యదువృష్టిప్రవరులు సేవింపఁ
బరమానందంబునుం బొంది నిజవిజయాంకితంబు లై నగీతంబులు వందిజనంబులు
సంకీర్తనంబులు సేయ నతిమనోహరవిభవాభిరామంబును నూతనాలంకారం
బును నైనద్వారకానగరంబు శుభముహూర్తంబునం బ్రవేశింపం జనునెడ. 923
- క. పురసతులు విరులు లాజలు, గురుసౌధాగ్రములనుండి శ కురియఁగ వికచాం
బురుహాక్షుం డంతఃపుర, వర మర్థిం జొచ్చి వైభ శ వం బలరారన్. 924
- వ. ఇట్లు సని యోగీశ్వరేశ్వరుండును షడ్గుణైశ్వర్యసంపన్నుండును నిఖిలజగదీశ్వ
రుండును నైనపురుషోత్తముండు సుఖం బుండె నంత. 925
- క. కౌరవసాండవపుథుసమ, రారంభ మెఱింగి తీర్థ శ యాత్ర నెపముగా
సీరాంకుఁ డుభయకులులకు, నారయ సముఁ డగుటఁజేసి శ యరిగె నరేంద్రా.
- ~~~~~ బలరాముండు తీర్థయాత్రకుఁ జనుట. ~~~~~
- వ. అట్లు చని మొదలం బ్రభాసతీర్థంబున నవగాహంబు సేసి యందు దేవర్షిపితృ
తర్పణంబులు సంప్రీతిం గావించి విమలతేజోధను లగుభూసురప్రవరులు దసతో
నరుగుదేరం గదలి చని క్రమంబున సరస్వతియు భిందుసరోవరంబును వజ్ర

తీర్థంబును విశాలానదియు సరయువును యమునయు జాహ్నువీతీర్థంబునుం
గనుంగొనుచు నచట నచట నవగాహన దేవరీపితృతర్పణ బ్రాహ్మణసంతర్ప
ణంబులను భూసురయుక్తుం డై నడపుచుం జని సకలలోకస్తుత్యంబును
నిఖిలమునిశరణ్యంబు నగునైమిశారణ్యంబు సొచ్చి యందు దీర్ఘసత్తంబు నడపు
చున్నమునిజనంబులం గనుంగొనిన వారును బ్రత్యుత్థానంబు సేసి రామునకు
వినతు లై యాసనపూజావిధానంబులు గావించిన నతండును బ్రముదితమాన
సుం డగుచు సపరివారంబుగాఁ గూర్చున్నయెడ.

927

క. ఆనెఱిఁ దనుఁ గని ప్రత్యుత్థాన సమస్కారవిధులు १ దగ నడపక తెం
పూనినవీరముపై నా, నీనుం డగునూతు శేము १ పీఠిఖ్యాతున్.

928

వ. కనుంగొని యతనినమీపంబున నున్నవిప్రవరులం జూచి రాముండు రోపించి
వీడు నన్నుఁ గని లేవ కుండుటకు హేతు వెయ్యదియొకో యీప్రతిలోమజా
తుండు మునిగణసభాసలంబునఁ దా నొక్కముఖ్యుండపోలే దురభిమానంబున
శక్తిమనుమనివలనం గొన్నికథలు గాథలు గఱచి విద్వద్గణ్యునివిధంబున విజ్ఞ
వీఁగెడును నీచాత్తుం డభ్యసించువిద్యలెల్లను మనంబున విచారించి చూచిన మద
కారణంబులు గాని సత్త్వగుణగరిష్ఠంబులు గావు ధర్మసంరక్షణంబు సేయ నవ
తరించినమాకు నిట్టిదుష్టమర్దనం బవశ్యకర్తవ్యం బని తలంచి హస్తంబున
ధరించిన కుశాగ్రంబున నానూతుని వధించిన నక్కడిముసీంద్రు లెల్ల హాహా
కారంబులతోడం దాలాంకునిం జూచి యిట్లనిరి.

929

క. అనఘా యితనికి బ్రహ్మసన మే మిచ్చుటను నీవు १ చనుదే నితఁ డా
సనము దిగఁ డయ్యె నింతయు, మును నీమది నెఱుంగనర్థ १ ముం గలదె హలీ.

క. ఎఱిఁ గెఱిఁగి బ్రహ్మహత్యా, దురితంబున నీమనంబు १ దూకొనె బాపో
త్తరణప్రాయశ్చిత్తము, దొరఁకొని కావింపు మయ్య १ దుర్జనహరణా.

931

వ. అదియునుం గాక పరమపావనుండ వైననీవు ధర్మంబు దప్పిన నెవ్వరు మాన్పం
గలరు కావునఁ బ్రాయశ్చిత్తంబు గైకొని నడపకున్న ధర్మంబు నిలువదు అట్లు
గావున దీనికిం బ్రతీకారంబు పుట్టింపు మనిన నతండు వారలం గనుగొని తా
మనంబున నిట్టిపాపంబు సేయంబడియె దీనికి ముఖ్యపక్షంబునఁ బ్రతికృతి యె
ఱింగింపుడు వీనికి నాయువును బహుసత్త్వంబును నొసంగిన మీ కిష్టం బగునే
నట్లు నాయోగమాయచేఁ గావెతు నన నమ్మునులు నీయస్త్రమాహాత్మ్యంబు
నకు మృత్యువునకు మాకు నెవ్విధంబున వైకల్యంబు నొందకుండునట్లు గావింపు
మనిన నతం డందఱుం జూచి యప్పడు.

932

క. ధాత్రివరసమధికచా, రిత్తుడు హలపాణి పలికె १ ధృతి నాత్మా వై
పుత్రకనా మాసి యనుప, విత్రశుతివాక్యసరణి १ విశదం బగుటన్.

933

శ్రీ. ఈనూతనూనుఁ డిప్పుడు మహానత్వము నాయువును నశనామయమును వి

ద్యాసామర్థము గలిగి ను,ధీన త్తములార యీక్షీకృతి విలసిల్లున్. 934

వ. అని నూతుం బునర్జీవితముంగాఁ జేసి మునులం జూచి యిట్లనియె. 935

తే. ఏ నెఱుంగక చేసినకయియవజ్జ, శాంతి వొంద నేయది యభీష్టంబు మీకు
దానిఁ గావించు ననిన మోక్షదంబు నొంది,పలికిరత్తాపనులు హలఃపాణిజూచి.

చ. హలధర యిల్వలుం డను సు శ్ర రారితనూజుడు పల్వలుండు నాఁ
గలఁ డొకదానవుండు బల శ్ర గర్వమునం బ్రతిపర్వమందు న
చ్చలమున వచ్చి మానవన శ్ర శాలల మూత్రనురాస్తపూయవి
ట్టలలము లోలిమైఁ గురిసి శ్ర పాడఱఁ జేయును యజ్ఞవాటముల్. 937

వ. కావున నాదుష్టదానవుం ద్రుంచుటయ మాకుం గరంబు సంతసం బగు సంత
మీఁద నీవు విమలచిత్తుండ వై భారతవర్షంబునం గలతీర్థంబులు ద్వాదశమా
సంబు లవగాహనంబు సేయు మిట్లయిన సర్వపాపనిష్క్రమితి యగు నని పలుకు
సంతం బర్వసమాగమం బైన. 938

సీ. మునులు యజ్ఞక్రియో శ్ర స్తుఖు లొటఁ గనుఁగొని

పఱతెంచి యసుర త్రదృవనములను

ర క్తవిఘ్నాత్తసు శ్ర రామాంసజాలంబు

నించి హేయంబు గావించి పెలుచఁ

బెంధూళి తాలును శ్ర బెల్లలు నురలెడు

చక్రానిలము వీచి శ్ర చదల నపుడు

కాటుకకొండనం శ్ర గతిఁ బొల్పు మేను తా

మశ్శశుకేశన శ్ర మాజములును

తే. నవ్యచర్మాంబరము భూరి శ్ర నాసికయును

గఱకుమిడిగుడ్లు నిప్పులు శ్ర గ్రక్కుదృష్టి

వ్రేలుపెదవులు దీర్ఘక శ్ర రాశజిహ్వ

కయును ముడివడ్డబొమలును శ్ర గలుగువాని. 939

మహాస్రగధ. కనియెం దాలాంకుఁ డుద్యోత్కటచటులనట శ్ర త్కాలదండభక్షాల్కు
జనరక్తాసి క్తతాల్కు శ్ర సమధికసమరో శ్ర త్సహలోలుం గఠోరా
శనితుల్యోదగ్రదంష్ట్రా శ్ర జనితశిఖికణా శ్ర చ్ఛాదితాశాంతరాళ్కు
హననవ్యాపారశీలు శ్ర న్నతిదృఢఘనమ శ్ర స్తాసిమాలుం గరాళ్కున్. 940

ఉ. వెండియుఁ గ్రొమ్మెఱుంగు లుడు శ్ర వీధి వెలుంగఁగ నుల్లసద్దదా
దండముఁ గేలఁ ద్రిప్పుచు నుగ్రదారత రా బలభద్రుఁ డాసురో
ద్దండవిఘాతు లౌ ముసల శ్ర దారుణలాంగలముల్ దలంప మా
ర్తాండనిభంబు లై యెదురఁ శ్ర దత్తణమాత్రన తోచినన్ వెసన్. 941

వ. అట్లు సన్నిహితంబు లైన కార్యసాధనంబు లగునిజసాధనంబులు ధరియించి
యప్పుడు. 942

- చ. గగనమునం జరించుసుర శ కంటకుకంఠము చేతినాఁగటం
దగిలిచి రోక లెత్తి బెడి శ దం బడరణ నడునెత్తి మొత్తినన్
భుగభుగ నెత్తు రొల్క నిల శ బోరగిలం బడె వజ్రధారచే
దెగి ధరఁ నూలుభూరిజగ శ తీధరముం బురుడింప బెట్టుగాన్. 943
- వ. అట్లు పల్వలుండు మడిసిన. 944
- క. మునివరులు కామపాలుని, వినుతించిరి వేయవేల శ విధముల వృత్తం
దునిమినయింద్రుని నమరులు, వినుతించినరీతి నపుడు శ విమలచరిత్రా. 945
- తే. అంత సభిషిక్తుఁ జేసి యశ్రత్యంతసురభి, మంజులాహ్లానకంజాత్రమాలికయును
నంచితాభరణములు దిగవ్యాంబరములు, నర్థి నిచ్చినదాల్చి యాహలధరుండు.
- క. దేవేంద్రుఁ బోలి యొప్పెను, ధీవిలసితుఁ డగుచు మునితృతిఁ వీడ్పొని తఁ
నేవించుచుఁ గతిపయవిప్రావలి చనుదేరఁ గౌశి శ కాఖ్యంబునకున్. 947
- వ. చని యమ్మహానదిం గృతస్నానం డై యచ్చోటు వాసి సరయువునందుఁ గ్రుంకు
లిడి ప్రయాగ నవగాహనంబు సేసి దేవర్షి పితృతర్పణంబు లాచరించి పులస్త్య
శ్రమంబు సొచ్చిగోమతిని దర్శించి గండకీనది నుత్తరించి విదళితభవపాశ యగు
విపాశయందుఁ దోఁగి శోణనదంబున నాప్లావితం డై గయ నాడి గంగాసాగర
సంగమంబు దర్శించి మహేంద్రనగరంబున కరిగి. 948
- క. రాముండు గనుఁగొనె భార్గవ, రాముఁ రజనీశకులధ శ రావరనగసు
త్రాముఁ సన్నతసుగుణ,స్తోముం గారుణ్యసీము శ సుజనలలామున్. 949
- ఆ. కని నమస్కరించి శ కౌతుకం బలరార, నతని వీడుకొని హాఽలాయుధుండు
గొమరు మిగిలిన పుత్రగోదావరికి నేగి, యందుఁ దీర్థ మాడి శ యచటు గదలి.
- వ. వేణీపంపాసరస్సులం జూచి భీమనది కేగి యందుఁ గుమారస్వామిని దర్శించి
శ్రీశైలంబునకుం జని వేంకటాచలంబు దర్శించి కామకోటిశ క్తినిరీక్షించి కాంచీ
పురంబుఁ గాంచి కావేరికిం జని యమ్మహావాహిని నవగాహనంబు సేసి. 951
- సగ్ధర. నేవించెఁ రంగధాముఁ శ శ్రితనివహపయ శ సింధుసంపూర్ణసోముం
గావేరిమధ్యసీముఁ శ ఘనకలుషమహా శ కాలకూటోగ్రభీముఁ
దేవారిశ్రీవిరాముఁ శ దివిజనివనతసం శ దీపితానంతరాముఁ
ధీవిజ్ఞానాభిరాముం శ ద్రిభువనవిలస శ ద్వేవతాసార్వభౌమున్. 952
- అచ్చోటు వాసి వృషభాద్రి నెక్కి హరితేత్రంబు ద్రొక్కి మధురాపురంబున
కరిగి సేతుబంధనంబు మెట్టి యచటం బదివేలపాడిమొదవుల భూసురుల కిచ్చి
రామేశ్వరుని దర్శించి తామ్రపర్ణికిం జని మలయాచలం బెక్కి యగస్త్యునిం
గని నమస్కరించి దక్షిణసముద్రంబు దర్శించి కన్యాఖ్యమర్గాదేవి నుపాసించి
ఘోషాపురసం బనుతీర్థంబున నాప్లవనం బాచరించి గోకర్ణంబున నిందుమాళిని
దర్శించి ద్వీపవతి యైనకామదేవిని వీక్షించి తాపిం బయోష్ణిని దర్శించి నిర్విం

ధ్వంబు గడచి దండకావనంబున కరిగి మాహిష్ తీపురంబున వసియించి మను
తీర్థం బాడి క్రమము బ్రభాసతీర్థంబునకు వచ్చి యచ్చటిబ్రాహ్మణజనంబుల
వలనం బాండవధార్తరాష్ట్రులభండనంబునందు సకలరాజులొకంబు పరలోక
గతు లగుటయు వాయునందనుడొధనులు గదాయుద్ధసన్నద్ధులై యుండు
టయు నెఱింగి వారల వారింతులంపున నచ్చటికిం జని. 953

తే. ధర్మనందనుఁ దనకు వంశ దనము సేయు
కృష్ణు నరు మాద్రి సుతుల వీశ్రీంచి యేమి
పలుక కుగ్రదాదండ శ పాణు లగుచుఁ
గోధమునఁ బోరుభీమదు శ రోధనులను. 954

వ. చూచి వారల డాయం జని యిట్లనియె. 955

సీ. వీరపుంగవులార శ వినుడు మీలోపల, భూరిభుజాసత్త్వ శ మున నొకండు
ప్రకటితాభ్యాసనం శ పద్విశేషంబున, నొక్కండు నధికుఁడై శ యుంటఁజేసి
సమబలు లటుగానశచర్చింపఁగా నిందు, జయ మొక్కనికి లేదు శ సమరమందుఁ
గాన యూరక పోరఁ శ గా నేల మీ కని, వారింప ననోన్య శ వైరములను

తే. నడరి తొల్లింటిదుర్భాష శ లాత్తలందుఁ
దలఁచి తద్భాషణము లప శ ధ్యములు గాఁగ
మొక్కలంబునఁ బోర నా శ ముష్టికాసు
రారి వీక్షించి వీరిశు శ భాశుభములు. 956

వ. ఎట్లు గా వలయు నట్ల యయ్యెడుం గాక యని యచ్చోట నిలువక యుగ్రసే
నాదిబంధుప్రకరంబులు పరితోషంబున నెదుర్కొన ద్వారకాపురంబు సొచ్చి
యం దుండి మగిడి నైమిశారణ్యంబునకుం జని యందులమునిపుంగవు లనుమ
తింప నచ్చట నొక్కమఖంబు గావించి బహుదక్షిణ లొసంగి యంచితజ్ఞానపరి
పూర్ణు లగునట్లుగా వరం బిచ్చి రేవతియునుం దానును బంధుజ్ఞాతియులంబుగా
నవభృథస్నానం బొచరించి తదనంతరంబ. 957

చ. విలసితఁ యందనన శ వీనవిభూషణరత్నవస్త్రముల్
పొలుపుగఁ దాల్చి యంచితవి శ భూతిఁ దలిర్చెను బూర్ణచంద్రికా
కలితసుధాంశురేఖ నెన శ కం బెనఁగ నిజబంధులొచనో
త్పలచయ ముల్లసిల్లఁ బరి శ పాండురచారుయశోవిలాసుఁడై. 958

వ. ఇవిధంబున ననంతండు నప్రమేయుండును మాయామానుషవిగ్రహుండును
నసంఖ్యబలశాలియు నైనబలదేవుం డతివైభవంబున నిజపురంబు ప్రవేశించి
సుఖం బుండె నని చెప్పి యిట్లనియె. 959

క. హలధరుఁ డమర్త్యచరితుం, డలఘుభుజాబలుఁ డొనర్చు శ సద్భుతకర్మం

- బులు పెక్కు నాల్గమోములు, గలమేటియు లెక్కవెట్టక గలఁడె నరేంద్రా.
- చ. అనిన మునీంద్రుఁ గన్గొని ధ శ రాధిపుఁ డిట్లనుఁ బద్మపత్రలో
చనునియనంతవీర్యగుణ శ సంపద వేమఱు విన్న నైననుం
దనియదు చిత్త మచ్యుతక శ భావిభవం బొకమాటు వీనులఁ
వినిన మనోజపుష్పశర శ విధుఁడు నైన విరామ మొందునే. 961
- వ. అదియునుం గాక. 962
- చ. హరి భజయించుహస్తములు శ హస్తము లచ్యుతుఁ గోరి మొక్కుత
చ్చిరము శిరంబు చక్రధరుఁ శ జేరినచిత్తము చిత్త మిందిరా
వరుఁ గనుదృష్టి దృష్టి ముర శ వైరి నుతించినవాణి వాణి య
క్షురకథ లానుకర్ణములు శ కర్ణము లై విలసిల్లుఁ బో భువిన్. 968
- క. హరిపాదతీర్థసేవా, పరుఁ డై విలసిల్లునట్టి శ భాగవతునివి
స్ఫురితాంగము లంగము లా, పరమేశ్వరు నెఱుంగ నాకుఁ శ బలుకు మునీంద్రా.
- సీ. అనుడు వేదవ్యాస శ తనయుఁ డాయభిమన్యు, తనయునిఁ జూచి యిట్లనియెఁ బ్రీతి
జనవర గోవిందశసఖుఁడు కుచేలుండు, నా నొప్పువిప్రుండు శ మానధనుఁడు
విజ్ఞానరాగాది శ విరహితస్వాంతుండు, శాంతుండు ధర్మవ శ త్సలుఁడు ఘనుఁడు
విజితేంద్రియుఁడు బ్రహ్మవేత్త దారిద్ర్యంబు, బాధింప నొరులఁ గా శ ర్పణ్యవృత్తి
తే. నడుగఁ బోవక తనకుఁ దానబ్బినట్టి, కాసు పదివేలనిమ్మముల్ శ గాఁ దలంచి
యాత్మ మోదించి పుత్రదారాభిరక్ష, యొకవిధంబున నడపుచు శ నుండునంత.
- సీ. లలితపతివ్రతా శ తిలకంబు వంశాభి
జాత్య తద్భార్య దు శ సహదరిద్ర
వీడచే గడు నొచ్చి శ పెదవులు దడుపుచు
శిశువు లాడటిచిచ్చు శ చేగృహిని
మలమల మాడుచు శ మానసం బెరియంగఁ
బట్టెడోరెము మాకుఁ శ బెట్టు మనుచు
పత్రభాజనధృత శ పాణు లై తనుఁ జేరి
వేడిన వీనులు శ నూడినట్లు
- తే. యైన నొకనాడు వగచి ని శ బాధినాథుఁ, జేరి యిట్లని పలికె నో శ జీవితేక
తట్టుము ట్టాడునిట్టివేదజీక మిట్లు, నొంప దీని కుపాయ మూహింప వైతి.
- వ. అని మఱియు నిట్లనియె. 967
- తే. బాలసఖుఁ డైనయప్పగ్గపత్రనేత్రుఁ, గాన నేగి దారిద్ర్యాంధ్రకారమగు
లైనమము నుద్ధరింపుముగహరికృపాక, హక్షరవిదీప్తి వడసి మహాత్మ నీవు.
- వ. మఱియును. 969
- చ. వరదుడు సాధుభక్తజన శ వత్సలుఁ డార్తరణ్యుఁ డిందిరా

వరుడు దయాపయోధి భగ శ వంతుడు కృష్ణుడు దాఁ గుశస్థి
పురమున యాదవప్రకర శ ముల్ భజియింపగ నున్నవాడు నీ
వరిగిన నిన్ను జూచి విభుడెడప్పుడ యిచ్చు నమానసంపదల్.

970

మ. కలలోనం దను ము న్నెఱుంగనిమహా శ కష్టాత్తుఁ డైనట్టిద
ర్బలుఁ డాపత్సమయంబునన్ నిజపదా శ బ్రాతంబు లుల్లంబులోఁ
దలఁప న్నంతన మెచ్చి యార్తిహరుఁ డై శ త న్నైన నిచ్చున్ సుని
శ్చలభక్తి భజియించువారి కిడఁడే శ సంపద్విశేషోన్నతుల్.

971

క. అని చెప్పిన నమ్మానిని, సునయోక్తుల కలరి భూమి శ సురుఁ డాకృష్ణుం
గన నేగుట యిహపరసా, ధన మగునని మదిఁ దలంచి శ తనసతితోడన్.

972

తే. నీవు నెప్పినయట్ల రా శ జీవనేత్తు, పాదపద్మంబు లాశ్రయిం శ పంగఁ జనుట
పరమశోభన మాచక్ర శ పాణి కిప్పుడు, గాను కేమైనఁ గొంపోవఁగలదెమనకు.

తే. అనిన నయ్యింతి యాఁ గాక శ యనుచు విభుని

- శిథిలవస్త్రంబుకొంగునఁ శ బృథుకతండు

లముల నొకకొన్ని ముడిచి నె శ య్యమున ననుపఁ

జనియె గోవిందదర్శనో శ తాహి యగుచు.

974

వ. అట్లు చనుచుం దనమనంబున.

975

నీ. ద్వారకానగరంబు శ నేరీతిఁ జొత్తును, భాసురాంతఃపుర శ వోసి యైన
యప్పండరీకాత్తు శ నఖలేశు నెబ్బంగి, దర్శింపఁ గలనొ త శ ద్వారపాలు
రెక్కడివిప్పుడ శ విం దేల వచ్చెద, వని యడ్డపెట్టిరే శ నపుడు వారి
కేమైనఁ బరిదాన శ మిచ్చి చొచ్చెద నన్న, నూహింప నర్థమా శ న్ముండ నేను

తే. నైన నాభాగ్య మతనిద శ యార్ద్రదృష్టి

గాక తలపోయఁగా నొండు శ గలదె యాతఁ

డేల నన్ను సుపేక్షించు శ నేటిమాట

లనుచు నా ద్వారకాపుర శ మతఁడు సొచ్చి.

976

వ. ఇట్లు ప్రవేశించి రాజమార్గంబునం జని చని కఙ్కొంతరంబులు గడచి చని
ముందట.

977

నీ. విశద మై యొప్పుపో శ డశనహస్తాంగనా, కలితవిలాసనం శ గతిఁ దనర్చి
మహాసీయతపసీయ శ మణిమయగోపుర, ప్రాసాదసౌధహ శ ర్హములు నూచి
మనముబ్రహ్మానంద శ మునఁబొందఁగడునుచ్చి, సంతోషబాష్పముల్ జడిగొనంగఁ
బ్రకట మై విలసిల్లునొకవధూమణిమంది, రమున నింతులు చామరములువీవఁ

తే. దనరుమృదుహంసతూలికా శ తల్పమందుఁ

దానుఁ బ్రియయును బహువినో శ దములఁ దనరి

మహితలావణ్యమన్నభ శ మన్మథుండు

ననగఁ జూపట్టువుండరి శ కాయతాఱు.

978

సీ. ఇందీవరశ్యాము శ వందితసుత్రాముఁ, గరుణాలవాలు భా శ సురకపోలుఁ
గొస్తుభాలంకారుఁ శ గామితమందారు, సురుచిరలావణ్య శ సురశరణ్య
హర్యక్షనిభమధ్యు శ నఖిలలోకారాధ్యు, ఘనచక్రహస్తు జ శ గత్సశస్తు
ఖగకులాధిపయానుఁ శ గౌశేయపరిధానుఁ, బన్నగశయను న శ బ్జాతనయను

తే. మకరకుండలనద్యాఘ శ మంజుభాఘ
నిరుపమాకారు దుగ్ధసా శ గరవిహారు
భూరిగుణసాంద్ర యదుకులాం శ భోధిచంద్ర
విష్ణు రోచిష్ణు జిష్ణు స శ హిష్ణుఁ గృష్ణు.

979

మ. కని డాయం జనునంతఁ గృష్ణుఁడు దశ శ త్కంజాఱుఁ డప్పేదవి
పుని నశ్రాంతదరిద్రవీడితుఁ గృశీ శ భూతాంగు జీర్ణాంబరుఁ
ఘనతృష్ణాతురచిత్తు హాస్యనిలయుఁ శ ఖండోత్తరీయుం గుచే
లుని నల్లంతనె చూచి సంభ్రమవిలో శ లుం డై దిగెం దల్పమున్.

980

క. కర మర్థి నెదురుగాఁ జని, పరిరంభణ మాచరించి శ బంధున్నేహ
స్ఫురణం దోడైచ్చి సమా, దరమునఁ గూర్చుండఁ బెట్టె శ దనతల్పమునన్.

తే. అట్లు గూర్చుండఁబెట్టి నెయ్యమునఁ గనక, కలశనలించుచేఁ గాల్గుగడిగిభక్తి
దజ్జలంబులు ధనదుమ శ స్త్రమునఁ దాల్చి, లలితమృగమదఘనసారశమిళిత మైన.

తే. మలయజము మేన జొబ్బిల్ల శ నలది యంత
శ్రమము వాయంగఁ దాళవృం శ తమున విసరి
బంధురామోదకలితధూ శ పంబు లొనఁగి
మించుమణిదీపముల నివా శ శించి మఱియు.

983

వ. సురభికుసుమమాలికలు సిగముడిం దుఱిమి కర్పూరమిళితతాంబూలంబు నిడి
ధేనువు నొసంగి సాదరంబుగా స్వాగతం బడిగిన నప్పు డవ్వీపుండు మేనం బుల
కాంకురంబు లంకురింప నానందబాష్పజలబిందుసందోహుం డయ్యె నట్టియెడం
బద్ధలోచనుండు మన్నించునంగనామణి యగురు క్షిణి కరకంకణరవంబు లొల
యం జామరలు వీవఁ దజ్జాతవాతంబున ఘర్తనలీలంబు నివారించు చుండఁ
జూచి శుద్ధాంతకాంతానివహంబులు తమమనంబుల నద్భుతం బంది యి ట్లనిరి.

ఉ. ఏమితపంబు సేసె నొకొ శ యీ ధరణీదివిజోత్తముండు తొల్
బామున యోగివిస్ఫురదు శ పాస్యకుఁ డై తపరాదునిజగ
త్స్వామి రమాధినాథునిజ శ తల్పమునక వసియించియున్నవాఁ
డీమహనీయమూర్తి కన శ యే మునిపుంగవు లెంతవారలున్.

985

వ. అదియునుం గాక.

986

చ. తనమృదుతల్పమందు వని శ తామణి యెనరమూలలామహం

మను నెడఁగా దలంపక య శ్ర దుప్రవరుం డెదురేగి మోదముం
దనుకఁగ గొంగిలించి యుచి శ్ర తక్రియలం బరితుష్టుఁ జేయుచున్
వినయమునన్ భజించె ధర శ్ర ణీసురుఁ డెంతటిభాగ్యవంతుఁడో.

987

వ. అనునయ్యవసరంబున.

988

క. మురసంహారుడు కుచేలుని, కరము గరంబునఁ దెమల్చి శ్ర కడఁక మన మా
గురుగృహమున వర్తించిన, చరితము లని కొన్ని నుడివి శ్ర చతురత మఱియున్.

సీ. బ్రాహ్మణోత్తమ వేద శ్ర పాఠసలబ్ధ, ఊణ గలచారువంశశంబువలనఁ
బరిణయం బైనట్టి శ్ర భార్య సుశీలవ, ర్తనములఁ దగ భవత్సదృశ యగునె
తలఁప గృహక్షేత్ర శ్ర ధనదారపుత్రాదు, లందు నీచిత్తంబు శ్ర చెందకుంట
తోచుచున్నది యేను శ్ర దుది లోకసంగ్రహోర్థంబు కర్మాచరణంబు సేయు

తే. గతి మనంబులఁ గామమోహితులు గాక, యర్థిమై యుక్తకర్తంబులొచరించి
ప్రకృతिसంబంధములువాసిభవ్యనిష్ఠ, దవిలియుందురుకొందఱు శ్ర త్తములుభువిని.

వ. అని మఱియు నిట్లనియె.

991

క. ఎఱుఁగుదువే మనము గురుమం, దిరమున వసియించి యతఁడు శ్ర తెలుపఁగ వరుస
న్నెఱుఁగఁగ వలసినయర్థము, లెఱిగి పరిజ్ఞానమహిమ శ్ర లెఱుఁగుట లెల్లన్.

వ. అని మఱియు గురుప్రశంస సేయం దలంచి యిట్లనియె.

993

తే. తివిరి యజ్ఞానతిమిరప్ర శ్ర దీప మగుచు
నవ్యయం బైన బ్రహ్మంబు శ్ర ననుభవించు
భరితసత్త్వండు సత్కర్మ శ్ర నిరతఁ డతుల
భూసురశ్రేష్ఠఁ డనఘండు శ్ర బుధనుతుండు.

994

వ. అమృహాత్మునివలన సకలవర్ణాశ్రమంబులవారికి నేను విజ్ఞానప్రదుండ నగుగురుండ
నై యుండియు గురుభజనంబు పరమధర్మం బని యొచరించితి నది గావున.

క. భూసురుల కెల్ల ముఖ్యుడ, నై సకలకులాశ్రమంబు శ్ర లందును నెపుడున్
ధీసుజ్ఞానప్రదుఁ డన, దేశికుఁ డన నొప్పుచుండు శ్ర ధృతి నెల్లెడలన్.

996

తే. అట్టివర్ణాశ్రమంబుల శ్ర యందు సర్థ
కుశలు లగువారు నిఖిలైక శ్ర గురుడ నైన
నాదువాక్యంబుచే భవా శ్ర ర్ణవము పెలుచ
దాటుదురు మత్పదాంబుజ శ్ర ధ్యానపరులు.

997

వ. అదియునుం గాక సకలభూతాత్మకుండ నైనయేను దపోవ్రతయజ్ఞదానశమద
మాదులచేత సంతసింపను గురుజనంబులఁ బరమభక్తి సేవించువారలం బరిణా
మింతు నని చెప్పి మఱియు మనము గురుమందిరంబున నున్నయెడ నొక్కనాడు
గురుపత్నీనియుక్తుల మై యింధనార్థం బడవికిం జనిన నయ్యవసరంబున.

998

సీ. ఘమఘమారావసం శ్ర కులఘోరజీమూత, పటలసంఘనాభ్ర శ్ర భాగ మగుచుఁ

జటులర్పుంఝానిలో శ త్కటసముద్ధాతనా, నావిధజంతునం శ తాన మగుచు
 జండదిగ్గేదండ శ తుండనిభాఖండ, వారిధారాపూర్ణ శ వసుధ యగుచు
 విద్యోతమానోగ్ర శ ఖద్యోతకిరణజి, ద్విద్యుద్విద్యుతిచ్చటా శ విభవ మగుచు
 తే. నడరి జడి గురియంగ నిను శ డ స్తమింప, భూరిసీరంధ్రనిబిడాంధ శ కార మేచి
 నూచికాశ్చద్య మై వస్త్రగోచరంబు, గానియ ట్లుండ మనము నశవ్వానఁ దడిసి.

తే. బయలు గొందియుఁ బెనుమిట్టు శ పల్ల మంబు
 రహితసహితస్థలంబు లే శ ర్పణుప రాక
 యున్నయ త్తటి మనము నొం శ డొరులచేతు
 లూలేగాఁ గొని నడచుచు శ నుండునంత.

1000

క. బినబిన నెప్పుడు నుడుగక, వినరెడివలిచేత వడఁచు శ విడువక మనముం
 బస చెడి మార్గముఁ గానక, మనలితి మంతటను నంశుమంతుఁడూఁ బొడిచెన్.

క. తెలతెలవాఱెడివేళం, గలకల మని పలికె బట్టి శ గణ మెల్లెడల
 మిలమి లని ప్లాద్దుపొడువున, ధశధశ మనుమెఱుంగు దిగ్విశ తానము నిండెన్.

క. అప్పుడు సాందీపుని మనచొ ప్పరయచు వచ్చి వాన శ సోఁచునను వలిం
 దెప్పిరిలుటఁ గని ఖేదం, బుప్పతిలం బలికె నకట శ యోవటులారా.

1003

చ. కటకట యిట్లు మాకొఱకుఁ శ గాఁ జనుదెంచి మహాటవికా సము
 త్కటపరిషీడ నొందితిరి శ గావున శిష్యులు మాఱుణంబు నీఁ
 గుట కిది కారణంబు సమ శ కూరెడిఁ బో యిటమీఁద మీకు వి
 స్ఫుటధనబంధుదారబహు శ పుత్రవిభూతిజయాయురున్నతుల్.

1004

క. అని గారవించి యాయన, మనలం దోడ్కొనుచు నాత్మ శ మందిరమునకుం
 జనుదెంచుట తెల్లను నీ, మనమునఁ దలఁతే యటంచు శ మఱియుం బలికెన్.

వ. అనఘా మన మధ్యయనంబు నేయుచు నన్యోన్యన్నేహవాత్సల్యంబులం జేయు
 కృత్యంబులు మఱవపు గదా యని యని యెల్లం దలంచి యాడుమాధవుమధు
 రాలాపంబులు విని యతనిఁ గనుంగొని కుచేలుం డి ట్లనియె.

1006

క. వనజోదర గురుమందిర, మున మనము వసించునాడు శ ముదమునఁ గావిం
 పనిపను లెవ్వియుఁ గలవే, విను మవి య ట్లుండ నిమ్ము శ విమలచక్రత్రా.

1007

క. గురుమతిఁ దలఁపఁగఁ ద్రిజగ, ద్గురుఁడ వనం దగిననీకు శ గురుఁ డనగా నొం
 డొరుఁ డెవ్వఁ డింతయును నీ, కరయంగ విడంబనంబ శ యగుఁ గాదె హరీ.

వ. అని సాభిప్రాయంబుగాఁ బలికినపలుకులు విని సమస్తభావాభిజ్ఞుం డైనపుండరీ
 కాక్షుండు మంద స్థితసుందరవదనారవిందుం డగుచు సతనిం జూచి నీ విచ్చటికి
 వచ్చునప్పుడు నాయందులభ క్తిఁజేసి నాకు నుపాయనంబుగా నేమిపదార్థంబు
 దెచ్చితి వప్పదార్థంబు లేకమాత్రం బైనఁ బదివేలుగా నంగీకరింతు నట్లు గాక
 నీచవర్తనం డై మద్భక్తిం దగులనిదుష్టాత్ముండు హేమాచలతుల్యం బైన

పదార్థంబు నొసంగిన నది నామనంబునకు సమృతంబు గాదు గావున. 1009

క. దశమైనఁ బుష్ప మైనను, ఫల మైనను సలిల మైనఁ శ్రీ బాయనిభక్తిం
గొలిచినజను లర్పించిన, నెలమి రుచిరాన్నముగనె శ్రీ యేను భుజింతున్. 1010

క. అని పద్మోదరుఁ డాడిన, వినయోక్తుల కాత్మ నలరి శ్రీ విప్రుఁడు దాఁ దె
చ్చినయడుకులు దగ నర్పింపను నేరక మోము వాంచి శ్రీ పలుకక యున్నన్.

వ. అవిష్కృతుండు చనుదెంచినకార్యంబు కృష్ణుండు దనదివ్యచిత్తంబున నెఱింగి యి
తండు పూర్వభవంబున నైశ్వర్యకాముం డై నన్ను సేవింపం డైన నిక్కుచేలుం
డు నిజకాంతాముఖోల్లాసంబుకొఱకు నాయొద్దకుఁ జనుదెంచినవాఁ డితనికి నిం
ద్రాదులకుం బడయ రానిబహువిధంబు లైనసంపద్విశేషంబు లీక్షణంబ యొడఁ
గూర్ప వలయు నని తలంచి యతండు జీర్ణవస్త్రంబుకొంగున ముడిచితెచ్చిన
యడుకులముడియ గని యిది యేమి యని యొచ్చున నమ్ముడియఁ దనకర
కమలంబుల విడిచి యయ్యడుకులు గొన్ని వుచ్చికొని యివియ సకలలోకంబులను
నన్నును బరితృప్తిం బొందింపఁ జాలు నని యప్పుడు. 1012

క. మురహరుఁడు పిడికెడడుకులు, గర మొప్పుగ నారగించి శ్రీ కౌతూహలి యై
మఱియును బిడికెడు గొనఁ ద,త్కర మప్పుడు వట్టి కమల శ్రీ కరకమలములన్.

క. సౌం పారఁగ నితనికి బహు,సంపద లందింప నివియ శ్రీ చాలును నిడ భ
క్షింపఁగ వలవదు త్రిజగ,త్సంపత్కర దేవదేవ శ్రీ సర్వాత్మ హరీ. 1014

వ. అని యిట్లు వారించె నక్కుచేలుండును నారాత్రి గోవిందుమందిరంబునఁ దనకు
హృదయానందకరంబు లగువివిధపదార్థంబు లనుభవించి మృదులశయ్యాతలం
బున నిద్రించి తనమనంబునం దన్ను సమధికస్వర్గభోగానుభవం గాఁ దలంచు
చు మఱువాఁ డరుణోదయంబున మేల్కొని కాలోచితకృత్యంబులు దీర్చి యిం
దిరారమణుండు దన్నుఁ గొంతద వ్వనిపి యామంత్రితం జేయఁ జనుచు నంద
నందనసందర్శనానందలోలాత్తుం డై తనమనంబున ని ట్లనియె. 1015

క. నాపుణ్య మరయ నెట్టిదొ, యాపుణ్యనిధిం బ్రశాంచు శ్రీ నచ్యుతు నఖిల
వ్యాపకు బ్రహ్మణ్యుని జిహ్వాపకుఁ బురుషోత్తమునిఁ బ శ్రీ రుం గనుగొంటిన్.

సీ. పరికింపఁ గృపణస్వ శ్రీ భావుండ నై నట్టి,యే నేడ నిఖిలావ శ్రీ సీశ్వ రైన
యిందిరాదేవికి శ్రీ నెనయంగ నిత్యని,వాసుఁ డై యొప్పున శ్రీ వ్యాసుడేవుఁ
డేడ న న్నర్థిమై శ్రీ దోడఁబుట్టినవాని,కై వడిఁ గొగిటఁ శ్రీ గదియఁ జేర్చి
దైవంబుగా నన్ను శ్రీ భావించి నిజతల్ప,మున నుంచి సత్ప్రియలో శ్రీ పూని నడపి
తే. చారునిజవధూకరసరో శ్రీ జాతకలిత,చామరానిలమున గత శ్రీ శ్రీమునిఁ జేసి
శ్రీకుచాలిప్రపందనాంధితకరాజ్జ,తలములను నడ్లు లొత్తై వ శ్రీ తల్పత మెఱసి.

వ. కావున. 1018

ఉ. శ్రీనిధి యిట్లు నన్నుఁ బచ శ్రీ రించి ఘనంబుగ విత్త మేమియు

న్నీనితెఱంగు గానబడె శ నెన్న దరిద్దుడు సంపదంధుఁ డై
కానక తన్నుఁ జేరఁ డని శ కాక శ్రీతా ర్తిహరుండు సత్కృపాం
బోనిధి సర్వవస్తుపరి శ పూర్ణునిగా ననుఁ జేయ కుండునే.

1019

వ. అని తనమనంబున వితర్కించుచు నిజపురంబునకుం జని చని ముందట.

1020

సీ. భానుచంద్రప్రభా శ భానమానస్వర్ణచంద్ర కాంతోపల శ సౌధములును
గలకంఠశుకనీల శ కంఠసముత్కంఠ, మానితకూజితో శ ద్యానములును
పుల్లసితాంభోజ శ హల్లకకన్దోర, కైరవోల్లసితకా శ సారములును
మణిమయకనకకం శ కణముఖాభరణవి, భ్రాజితదాసదా శ సీజనములుఁ

తే. గలిగి చెలు వొందునదనంబు శ గాంచు విస్త

యమును బొందుచు నెట్టిపు శ క్యాత్తుఁ డుండు

నిలయ మొక్కొ యపూర్వ మై శ నెగడె మహిత

వైభవోన్నతలక్ష్మీని శ వాస మగుచు.

1021

వ. అని తలపోయు చున్నయవసరంబున.

1022

తే. దివిజవనితలఁ బోతకుఁ తెఱవ లపుడు, డాయనేతెంచి యిందువిశ్చేయఁడనుచు
విమలసంగీతనృత్యవ్యాద్యములు సెలగ, గరిమఁదోడ్చొనిచనిరంతిపురమునకును.

వ. ఇట్లు చనుదేర నతనిభార్యయైనసతీలలామంబు దనమనంబున నానందరసమగ్న
యగుచు నప్పుడు.

1024

సీ. తనవిభురాక ముం శ దటఁ గని మనమున, హర్షించి వైభవం శ బలర మనుజ
కామినీరూపంబు శ గైకొన్నయిందిరా, వనితచందంబునఁ శ దనరు చున్న
కలకంఠి తనవాలుఁ శ గన్నులకేవల, నానందబాష్పంబు శ లంకురింప
నతనిపాదంబుల శ కాత్మలో మ్రొక్కి భావంబున నాలింగ శ నంబు సేసె

తే. నాధరాదేవుఁ డతులది శ వ్యాంబరాభ, రణవిభూషిత లై రతి శ రాజునాయ
కములగతి నొప్పుపరిచారి శ కలు భజింప, లలితసాభాగ్య యగునిజశ్రలలనఁ జూచి.

క. ఆనారీరత్నంబును, దానును ననురాగరసము శ దళుకొత్తఁగ ని

త్యానందము నొందుచుఁ బెం, పూనినహరిలబ్ధవైభవోన్నతి మెఱయన్.

1026

సీ. కమనీయపద్మరా శ గస్తంభకంబులు, గొమరారుపటికంపుఁ శ గుడ్డ్యములును
మరకతనవరత్న శ మయకవాటంబులు, గీలితహరినీల శ జాలకములు

దీపితచంద్ర కాం శ తోపలవేదులు, నంచితవివిధప శ దార్థములును

దగుహంసతూలికా శ తల్పంబులును హేమ, లాలితకయనస్థ శ లములుఁ దనరు

తే. సమధికోత్తుంగభద్రపీ శ రములసిరులు, మానితోన్నతచతురంత శ యానములును
వలయునద్వస్తుపరిపూర్ణ శ పాటికలును, గలిగిచెలువొందుమందిరం శ బెలమిజొచ్చి.

వ. సుఖంబున నుండునట్టియెడం దనకు మనోవికారంబులు వొడమ కుండ వర్తించు
చు నిర్మలం బగుతనమనంబున నిట్లను నింతకాలం బత్వంతదురంతం బగుదారి.

ద్యుదుఃఖార్ణవంబున మునింగి యున్ననాకుం గడపటఁ గలిగినవిధంబున నిప్పుడు.

ఆ. ఎన్నఁ గ్రొత్త లైన శ యిట్టిసంపదలు నా, కబ్బు తెల్ల హరిద శ యావలోక
సమునఁజేసి కాదె శ నళినాటుసన్నిధి, కర్థి నగుచు నేను శ నరుగుటయును.

క. నను నావృత్తాంతంబును, దనమనమునఁ గనియు నేమి శ దడవక ననుఁ బా
మ్మని యీసంపద తెల్లను, నొనరఁగ నొడఁగూర్చి నన్ను శ నొడయనిఁ జేసెన్.

వ. అట్టిపురుషోత్తముండు భక్తినిష్ఠు లైనసజ్జనులు లేకమాత్రం బగుపదార్థం బైన
భక్తిపూర్వకంబుగా సమర్పించిన నదియ కోటిగుణితంబుగాఁ గైకొని మన్నించు
టకు నిదియ దృష్టాంతంబు గాదె మలినదేహుండును జీర్ణాంబరుండు నని చిత్తం
బున హేయంబుగాఁ బాటింపక నాచే నున్నయడుకు లాదరంబున నారగించి
నన్నుం గృతార్థునిం జేయుట యతనినిర్వేతుకదయయ కాదె యట్టికారుణ్యసాగ
రుం డైనగోవిందునిచరణారవిందంబులయందులభక్తి ప్రతిభవంబును గలుగుం
గాక యని యప్పుండరీకాక్షునియందులతాత్పర్యంబునం దగిలి పత్నిసమేతుండై
నిఖిలభోగంబులయందు నాసక్తిం బారయక రాగాదివిరహితుండును నిర్వికారుం
డును నై యఖిలక్రియలందు ననంతనియంతభ్యానసుధారసంబునం జొక్కు
చు విగతబంధనుం డై యపవర్గప్రాప్తి నొందె మఱియును. 1031

ఆ. దేవదేవుఁ డఖిల శ భావజ్ఞుఁ డాశ్రిత, వరదుఁ డైనహరికి శ ధరణీసురులు
దైవతములు గాన శ ధారుణీదీవిజల, కంఠె దైవ మొకఁడు శ గలదె భువిని.

క. మురహారుఁ డిట్లు కుచేలునిఁ, జరితార్థునిఁ జేసినట్టి శ చరితము వినున
త్పురుషుల కిహపరసుఖములు, హరిభక్తియు యశముఁ గలుగు శ నవనీనాథా.

~~అ~~ శ్రీకృష్ణుడు సకుటుంబముగా గ్రహణస్నానమునకుఁ బోవుట. ~~అ~~

వ. అనిన మఱియుఁ బరాశరపౌత్రున కర్జునపౌత్రుం డి ట్లనియె. 1034

ఆ. దుష్టశిక్షణంబు శ దురితసంహరణంబు, శిష్టరక్షణంబు శ నేయఁ దలఁచి
భువిని మనుజుఁ డగుచుఁ శ బుట్టినశ్రీకృష్ణు, విమలచరిత మెల్ల శ విస్తరింపు.

వ. అనిన శుకుం డి ట్లనియె. 1036

సీ. ధరణీశ బలుఁడును శ సరసిజోదరుఁడు న, వోన్నతసుఖలీల శ నుండునంతఁ
జటులోగ్రకల్పాంత శ సమయమందునుబోలె, దృగసహ్య మై సముద్రద్వీప్తమగుచు
రాజిల్లునూర్వోప శ రాగంబు చనుదెంచు, తెఱిగి భూజను తెల్ల నెరునఁ గదలి
మునుజమదగ్నిరాశముఁడు పూని ముయ్యేడు, మాటులు ఘనబలోదారుఁ డగుచు

తే. నిజభుజాదండమండిత శ నిబిడనిశిత, చటులదంభోళిరుచిరభా శ స్వత్కుతార
మహితధారావినిర్భిన్న శ మనుజపాల, దేహనిర్దుక్తరుధిరప్రవాహములను. 1037

తే. ఏనుమడుపులు గావించె శ నెచటనేని, నట్టిపావనసుక్షేత్ర శ మగుశమంత.
పంచకంబున కవుడు సంశ్రమముతోడఁ, జనిరి బలకృష్ణులును సంతనం బెలర్చు.

వ. ఇట్లు నిష్కర్షు లైనరామకృష్ణులు లోకధర్మానుపాలనప్రవర్తన లై ద్వారకా

నగర రక్షణంబునకుఁ బ్రద్యుమ్నగదసాంబసుచంద్ర శుకసారణానిరుద్ధకృతవర్షాది
యోధవరుల నియమించి తాము నక్రూరవనుదేవోగ్ర సేనాదిసకలయాదవులం
గాంతాసమేతులై స్రక్చందనాభరణవస్త్రాదులు ధరించి శోభనాకారంబుల
తోడం బుష్పకవిమానంబు లనం బాలుచునరదంబులను మేఘంబుల ననుకరించు
గజంబులను మనోవేగంబు లైనతురంగంబుల నెక్కి వియచ్చరులం బురుడించు
పురుషులు దమ్ము సేవింపం జని యప్సణ్యతీర్థంబుల నవగాహనంబు సేసి యుప
వసించి యనంతరంబు.

1039

క. భూసురవరులకు ననుపమ, వాసోలంకారధేను శ వసురత్నధరి

శ్రీ సుమహితవస్తువు లుల్లాసంబున దాన మిచ్చి శ లాలితు లగుచున్. 1040

క. పునరవగాహనములు పెం, పొనరం గావించి బంధు శ యుక్తముగా భో

జనకృత్యంబులు తీర్చి స,దనురాగము లుల్లసిల్లి శ నచ్చోటఁ దగన్. 1041

క. ఘనశాఖాకీర్ణములై, యినరఘులు దూఱ నీక శ యెనకం బెసఁగన్

ననిచినపొన్నలనీడల, ననిచినవేడుకల నంద శ నందనముఖుల్. 1042

క. తనరినపల్లవగుచిరా, సనముల నాసీను లగుచు శ సత్సుఖిగోష్ఠిం

బెనుపొందఁగ నట వసియించినచోఁ దత్సృణ్యతీర్థ శ సేవారతు లై. 1043

వ. మున్న చనుదెంచి యున్నమాత్యైశీనరకోసలవిదర్భకురుస్థంజయకాంభోజ
కేకయమద్రకుంత్యారట్టకేరళాదిభూపతులును మఱియుం దక్కినరాజవరులును
హితులును నందగోపాదిగోపాలురును గోపికాజనంబులును ధర్మ రాజును
గతు లై వచ్చినభీష్మద్రోణధృతరాష్ట్రగంధారికుంతీపాండవతద్ధరనివహ సంజ
య విదురకృపకుంతిభోజవిరాటభీష్మకనగ్నజిద్ద్రుపద శైబ్యధృష్టకేతు కాశీరాజ
దమఘోషవిశాలాక్షమైథిలయుధామన్యుశర్మలును సపుత్రకుం డైనబాహ్లి
కుండును మొదలుగా ననేకులు సుగ్రసేనాదియాదవప్రకరంబులం బూజలం
దృపులం జేసిన వారునుం బ్రముడితాత్తు లై రయ్యెడ.

1044

క. ఆరాజులు గాంచిరి నిజ, నారీయుతు లగుచు నంగ శ నాపరివారున్

ధీరున్ దానవకులసం, హారున్ గోపీమనోవి శ హారు నుదారున్. 1045

వ. కని యమ్మాధవబలదేవులు సేయుసముచితపూజావిధానంబులఁ బరితృప్తులై
యమ్ముకుండుసాన్నిధ్యంబు గలిగి తదీయసంపద్భివాభిరాము లై విలసిల్లుచున్న
య్యుగ్రసేనాదియదువృష్టిపుంగవులం జూచి వారలతోడ నారాజవరులు మాధ
వుండు విన నిట్లనిరి.

1046

మ. మనశాస్త్రంబులు వాక్కులున్ మనములున్ శ మాంగల్యముం బొంది పా
వన మై యొప్పెడు నేరమావిభునిభా శ స్వత్పాదపంకేజసే

చనతోయంబుల నేమహాత్మునిపదా శ బ్రాతంబు లెందేని సోఁ

కినచో టెల్లను ముక్తిహేతు వగు నీ శ కృష్ణుండె పో చూడఁగన్.

1047

చ. సనకసనందనాదిముని శ సత్తము లంచితయోగదృష్టిచేఁ
బనివడి యాత్మలక్ష్మి వెదకి శ పట్ట నగోచర మైనమూర్తి యి
ట్లనవరతంబు మాంసనయ శ నాంచలగోచరుఁ డయ్యె నట్ట యే
మన నగు వీరిపుణ్యమున శ కాదట నెట్టితపంబు సేసిరో. 1048

మ. నిరయస్వర్గము లాత్మఁ గైకొనక తా శ నిర్వాణమూర్తైనయీ
హరిఁ జూడక హరితోడఁ బల్క హరిమే శ నంటక హరిం బాడఁగాఁ
హరితో నేఁగ సహాసనా స్తరణశ శ య్యావాసు లై యుండఁగక
హరిబంధుత్వసఖత్వముల్ గలుగుభా శ గ్యం బెట్లు సిద్ధించెనో. 1049

తే. అనుచు యాదవవృష్టిభో శ జాంధకులును
హరిదయాల్బనిఖిలార్థ శ లగుచు నున్న
మనికిఁ దమచిత్తములఁ బలు శ మాఱు వొగడి
పరిణమించిరి యంత న శ ప్పాండుమహిషి. 1050

వ. అప్పుడు. 1051

క. తనసుతులకు గాంధారి, తనయులు గావించునవకృ శ తంబుల కాత్మక
ఘనముగ నెరియుచు నచ్చటఁ, గనుఁగొనె వసుదేవు విగత శ కల్పవృక్షావున్.

వ. అట్లు గనుఁగొని యతనితో ని ట్లనియె. 1053

క. ఓయన్న పాండుతనయులు, నీ యల్లుం డ్రడవులందు శ నెఱి మృగములలోఁ
బాయనియిడుమలఁ బడఁ గరు, జాయత్తుల రగుచు మీర శ లరయఁగ వలదే.

వ. అని బహుప్రకారంబుల సంతాపించుచు మఱియు ని ట్లనియె. 1055

క. అతిబలవంతపువిధి దాఁ, బ్రతికూలం బైనఁ గలరె శ బంధువు లనుచుక
ధృతి గలఁగ బాష్పజలపూరితలోచన యగుసహోదరం జూచి యనెన్. 1056

సీ. తల్లి నీ కేల సం శ తాపింప మనమునఁ, దలఁపక విధి నేల శ సొలసె దింత
యఖిలనియామకుండగునీశ్వరుడు మాయ, యవనికాంతరుడైన శ యట్టిసూత్ర
ధారునికైవడిఁ శ దగిలి నటింపఁగ, మనుజులు కీలుబొమ్మలు దలంపఁ
గావున విధిసేతఁ శ గడచి వర్తింపంగ, దేవతలకు నైనఁ శ దీఱ నట్లు

తే. క్రోధచిత్తుడు కంసుండు శ బాధపఱుప, నిలయములు దప్పి నే మడకృతులఁజరింప
ఘనకృపానిధి యీహరి శ గలుగఁబట్టి, కోరి మా కిండ్లు గ్రమ్మఁగ శ జేరఁగలిగె.

వ. అని యాఱడిలం బలుకునవసరంబున. 1058

క. నందయశోదలు గోపక, బృందంబులు గోపికలును శ బిరిగొని పరమా
నందంబునఁ జనుదెంచిరి, మందరధరుఁ జూచువేడ్క శ మనములఁ బొడమన్.

వ. ఇట్లు సనుదెంచి. 1060

క. అతిచిరకాలసమాగతు, నతని నిరీక్షించి వృష్టి శ యాదవభోజ
ప్రతతులు నైదురేఁగి సము, న్నతితో నాలింగనములు శ నడపిరి ఖరుసన్. 1061

- క. వసుదేవుడు వారికి సం,తసమునఁ గావించె నముచి శ్రీ తక్రియ లంతఁ
ముసలియు హరియును మ్రొక్కిరి, వెన నందయశోదలకును శ్రీ వినయంబెసఁగన్.
- వ. అట్లు నమస్కృతులు సేసి యాలింగనంబులు గావించి నయనారవిందంబుల
నానందబాష్పంబులు దొరఁగ నఱలేనిన్నేహంబులు చిత్తంబుల నత్తమిల్ల నేమి
యుం బలుకకుండి రంత నయ్యశోదాదేవి రామకృష్ణుల నిజాంకపీఠంబుల నునిచి
యక్కునం గదియం దిగిచి చెక్కులు ముద్దుగొని శిరంబులు మూర్ఛొని చిబు
కంబులు పుడుకుచుఁ బునఃపునరాలింగనంబులు గావించి పరమానందంబునం
బొందుచు నున్నంతఁ బదంపడి. 1063
- చ. స్థిరమతితోడ రోహిణియు శ్రీ దేవకియుం దగ నందగోపసుం
దరిఁ గని కౌగిలించికొని శ్రీ తత్కృతు లెల్లఁ దలంచి యింతి నీ
వరుడును నీవు బంధుజన శ్రీ వత్సలతఁ మును చేయునత్కృతుల
మఱవఁగ వచ్చునే తలఁప శ్రీ మా కిడ నెన్నటికిం దలోదరి. 1064
- క. జననం బందుట మొదలుగ, ఘనమోహముతోడఁ బెంచు శ్రీ కతమునఁదమకుఁ
జనసీజనకులు వీరని, మనములఁ దలపోయ లేరు శ్రీ మము నీతనయుల్. 1065
- క. అంటినప్రేమను వీరిం, గంటికి తె ప్పడ్డ మైన శ్రీ గతిఁ బెంపఁగ మా
కంటె నెనఁకొటను మీ,యింటఁ వసియించి యుండి శ్రీ రిన్నిదినంబుల్. 1066
- వ. అని యిట్లు ప్రియాలాపంబులు వలుకు చుండునవసరంబున గోపాలసుందరు ల
మందానందకందళితహృదయ లయి హృదయేశ్వరుం డైనగోవిందుండు చిర
కాలసమాగతుం డగుటఁజేసి యతనిం జూచుతలంపు లుల్లంబులవెల్లిగొనంజేరి.
- చ. నళినదళాక్షుఁ జూచి నయ శ్రీ నంబులు మోడ్వఁగఁ జాల కాత్మలఁ
వలచి తదీయమూర్తివిభ శ్రీ వంబు దలంచుచుఁ గౌగిలించుచుం
బులకలు మేన జాదుకొనఁ శ్రీ బొల్తులు చొక్కిరి బ్రహ్మముఁ మనం
బులఁ గని చొక్కు యోగిజన శ్రీ ముఁ బురుడింపఁగ మానవేశ్వరా. 1068
- చ. పొలఁతులభావ మాత్మఁ గని శ్రీ పుల్లనరోరుహలోచనుండు వా
రల నపు డేకతంబునకు శ్రీ ర మ్మని తోకొని పోయి యందు న
ర్చిలఁ బరిరంభణంబు నొన శ్రీ రించి లసద్దరహాసచంద్రి కా
కలితకపోలుఁ డై పలికె శ్రీ గాంతల భక్తిలతాంతచిత్తలన్. 1069
- చ. వనజదళాక్షులార బల శ్రీ వద్రిపువర్గములఁ జయింపఁగా
జని తడ వయ్యె దీనికి భృ శ్రీ శంబుగ మీమది నల్ల కుండుడి
యనయము డైన మిట్లు సచ శ్రీ రాచరజాలము నొక్కవేళఁ గూ
ర్చును నొకవేళఁ బావును మ శ్రీ రుద్రతతూలత్పణంబులుంబలెన్. 1070
- సీ. తరలాక్షులార మ శ్రీ ద్భక్తి చేతనులకు, దనరుమోక్షానంద శ్రీ దాయకంబు
జపతపోవ్రతదాన శ్రీ సత్కర్మముల ముక్తి, గలుగంగ నేరదు శ్రీ గానఁ దలఁప

- విధిశివసనకాది శ్రీ విమలచిత్తంబులఁ, బొడనునిభక్తి మీ శ్రీ బుద్ధులందు
జనియించె మీపూర్వ శ్రీ సంచితసాభాగ్య, మెట్టిదో యది తుద శ్రీ ముట్టె నింక
తే. నటమటము గాదు మీకు నెగ్గనైకినైనఁ, గలుగనేరవు నిరయసంశ్చితములైన
జన్మకర్మము లిటమీఁద శ్రీ మన్మసీష, సుమహితధ్యానలార యో శ్రీ రమణులార.
సీ. అఖిలభూతములకు శ్రీ సనయంబు నాదిమ, ధ్యాంతకాంతర్భూషార్యాప్తి సేన
ఘటపటాదికభూతశ్రీకార్యంబులకు సుపా, దానకారణము లై శ్రీ తనరునట్టి
¹గగనానిలానలకక్షోణులను భూత, పంచకం బై కృత శ్రీ వడయుఁ గాడె
లోకంబులందుఁ బంశ్చీకరణవ్యవ, స్థలచేత నట్టిభూ శ్రీ తములరీతి
తే. గగనముఖభూతతత్కార్యకారణములఁ, దగిలి యాధారహేతుభూ శ్రీ తంబనైన
నాకుఁ బర మన్య మొక్కఁడెగ్గన్నంగలేదు, విమలమతులార మాటలుగవేయునేల.
తే. అనినఁ డెలివొంది వారుదేహభిమాన, ములు సమ స్తంబు విడిచియోనలిననాభ
నిఖిలజగదంతరాత్మ మానీతచరిత్ర, భక్తజనమందిరాంగణ శ్రీ పారిజాత. 1073
తే. ఘోరసంసారసాగరో శ్రీ త్తారణంబు, ధీయుతజ్ఞానయోగిహృ శ్రీ ధ్యేయవస్త్ర
వగుచుఁ జెలువొందునీచరణాంబుజాత, యుగళమునుమామనంబులఁ శ్రీ దగులసివె.
క. అని వేడినఁ గృష్ణుడు ముని, వినుతుడు కరుణించి వల్ల శ్రీ వీజనములు కో
రినయట్లు యిచ్చెఁ గరుణా, వననిధి సద్భక్తలోక శ్రీ వత్సలుఁ డంతన్. 1075
చ. ధర్మతనూభవుం గని ప శ్రీ దంబులకున్ నతుఁ డై సపర్యలక్
నిర్మలభక్తిమై నడపి శ్రీ నీవును దమ్ములు బంధుకోటి స
త్కర్తచరిత్రు లై తగును శ్రీ ఖంబుల నొప్పుచు నున్నవారె నా
నర్మిలిఁ బాండవాగ్రజుడు శ్రీ నమ్మధునూదనుతోడ నిట్లనున్. 1076
క. సరసిజనాభ భవత్పద, సరసీరుహ మాశ్రయించు శ్రీ జను లతిసౌఖ్య
స్ఫురణం బాలుపారుచు భువి, జరియింపరె భక్తపారి శ్రీ జాత మురారీ. 1077
వ. అదియునుం గాక. 1078
సీ. సుమహితస్వప్నసుశ్రమ ప్రిజాగరము లక్, మూఁడవస్థల బాసి శ్రీ వాడి మిగిలి
వెలినుందు లో నుందు శ్రీ విశ్వమైయుందువు, విశ్వంబు నీయందుకెలుగుచుండు
భవదీయమహిమచే శ్రీ బాట్లభువనంబు, లుదయించునొకవేళ శ్రీ నుడిగిమడుగు
సంచితాఖండితశ్రజ్ఞాని వై యొప్పుచు, నవిహతయోగమా శ్రీ యాత్మఁ దనరి
తే. దురితదూరులు నిత్యముకృతులకుఁ జెంద, నలవి యై పెంపు దీపింతు శ్రీ వంబుజాక్ష
ఘనకృపాకర నిఖిలవికారమార, నీకు మొక్కెద సర్వలో శ్రీ కైకనాథ. 1079
క. అని వినుతించిన నచ్చటి, జనపాలకబంధుమిత్ర శ్రీ సకలజనంబుల్

1. రమణీయచక్రశరావవేమతురీవిధానంబు లెటువలె దశరు నట్టు, లేమనామాయచే నెనయించి
జగము లుత్పాదించు బెంపఁ జంపంగఁజాలి, ప్రకృతితోఁ గూడి యాజగత్కాలసమున, మదయ ఘం
దుడు నే యుగయుగమునందు.

- విని యనురాగిల్లిరి నెమ్మనముల నానందజలధి శ్రమగునులు నగుచున్. 1080
- తే. అట్టియొప్పుగువేళ నెక్కువయ్యె మెఱసి, యొక్కచోటను సంతోషము క్కులగుచు
దానవాంఠకసతులును శ్రద్ధాపదియును, గూడి లెమలోన ముచ్చటకలాడుచుండి.
- ~~అక్షయము శ్రీకృష్ణనిష్ఠమభార్యద్రౌపదీదేవికిఁ దనవివాహవృత్తాంతంబు చెలువుట.~~
- వ. అట్టియెడఁ గృష్ణకథావిశేషంబులు పరితోషంబున నుగ్గడించుచుఁ బ్రసంగవ
శంబున నారుక్తిచేదేవి మొదలగు శ్రీకృష్ణనిభార్యలం గనుంగొని పాంచాలి
యిట్లనియె మిమ్ముఁ బుండరీకాక్షుండు వివాహం బయిన తెఱంగులు వినిపింపుం
డనిన వారును దమపరిణయంబుల తెఱంగులు మున్ను నే నీకుం జెప్పినవిధంబున
వినిపించి రందు సవిస్తరంబుగాఁ దెలియం బలుకనిమద్రరాజకన్యకావివాహవృ
త్తాంతం బామానిని పాంచాలికిం జెప్పినవిధంబు విను మని శుకుండు పరీక్షిన్న
రేంద్రున కిట్లనియె. 1082
- సీ. పాంచాలితో మద్ర శ్రవతిసుత యిట్లను, సంగీత విద్యావి శ్రవారదుండు
నారదుచేతివీ శ్రాన్యనకలిత మై, నట్టిగోవిందక శ్రధామృతంబు
దవిలి యేగోలి చిత్రము తన్మయత్వంబు, నొంది మోదించుచు శ్రమండునంత
దుహితృవత్సలుఁడు మృద్దురుఁడు దా నది విని, సదుపాయ మొక్కటి శ్రమదెడలంచి
- తే. చదల నెబ్బంగినైన గో శ్రచరము గాక, వారిమధ్యములో నభివ్యాప్తి దోచు
మత్స్యయంత్రంబు కల్పించి శ్రమనుజు లెంత, వారికైనను దివ్య మోక్షవంగ రాని.
- తే. ధనవుఁ బవిచండనిష్ఠురార్యశ్రుంబు నచట, నంచితం బైనగంధపు శ్రష్టాక్షతలను
బూజ గావించి యునిచి యే శ్రపురుషుఁ డేని, నిధబలమున నీచాపకమెక్కువెట్టి.
- క. ఈసాయకంబు నారిం, బోసి వెనక మత్స్యయంత్ర శ్రముఁ ధరఁ గూలక
వేసినశౌర్యధురీణుఁడు, నాసుత వరియించు నని జ శ్రమంబులు వినఁగన్. 1085
- క. చాటించిన నవ్వార్తకు, బాటించినసంభ్రమముల శ్రబాణాసనమా
ర్వీటంకారమహారవ, పాటితశాస్త్రవులు బాహు శ్రబలసంపన్నుల్. 1086
- క. సుందరతనులు తదుత్సవ, సందర్శనకుతుకు లమిత శ్రసైన్యలు భూభృ
న్నందను లేతెంచిరి జన, నందితయశు లగుచు మద్ర శ్రనగరంబునకున్. 1087
- క. చనుదెంచిన వారికి మజ్జనకుఁడు వివిధార్చనములు శ్రసమృతిఁ గావిం
చిన నాబాహుబలాధ్యులు, ధనువుం జేరంగ నరిగి శ్రధైర్యస్ఫూర్తిన్. 1088
- వ. ఇట్లు డగ్గటి యద్ధనువుం గనుంగొని. 1089
- ఉ. కొందఱు పూసలేక చనఁ శ్రగొందఱు పూని కదల్చలేక పోఁ
గొంద టాకింత యెత్త నొక శ్రకొందఱు మో విడలేక దక్కఁగాఁ
గొంద టాకింత యెక్కిడుచుఁ శ్రగోరి నృపాలకు లిట్లు సిగ్గునం
జెంది తలంగి పోవుచును శ్రజీయిట కేగుట నీతి తప్పనన్. 1090

వ. అట్టియెడ.

1091

క. భీముడు రాధేయుడు ను, ద్వామగతి నైక్కు ద్రోచి శతగ నమ్మినం
బేమఱక తిరుగు చుంటయు, దా మేమియు నెఱుగ లేక శతలఁగినపిదపన్.

క. అమరేంద్రతనయుఁ డమ్మత్స్యము నేయ నుపాయ మెఱిఁగి శతగ నేసియు మీ
నము ద్రుంప లేక సిగ్గున, విముఖుం డై చనియె సంత శ వికలుం డగుచున్.

వ. ఇట్లు సకలరాజకుమారులుం దమతమప్రయత్నంబులు విఫలంబులైన ముఖార
విందంబులు ముకుళించి దైన్యంబున విన్న నై చూచు చున్నయెడ. 1094

చ. సరసిజపత్రలోచనుడు శ చాపము సజ్యము నేసి యుల్లస
చ్చర మరిఁ బోసి కార్త్యకవి శ శారదుఁ డై యలవోకవోలె భే
చర మగుమీనముం దునిమె శ సత్వరతన్ సురసిద్ధసాధ్యభే
చరజయశబ్ద మొప్పఁ బెలు శ చం గురిసెం దివి బుష్పవర్షముల్. 1095

వ. అయ్యవసరంబున నేను బరితుష్టాంతరంగ నై పరమానందవికచవదనారవింద
నగుచు నిందిందిరసన్నిభంబు లగుచికురబృందంబులు విలసదలికఫలకంబునం
దళుకు లొలుకుఘర్తజలకణంబులం గరంగుమ్మగమదలికంపుటసలున మసలు
కొనినం గరకిసలయంబున నోసరించుచు మిసమిస మనుమెఱుంగుగములు గిఱి
కొను నెఱిగొను వడవడ వడంక నప్పడు మందగమనంబున. 1096

చ. లలితపదాబ్జనూపురక శ లద్వనితో దరహాసచంద్రికా
కలితకపోలపాలికలఁ శ గప్పసువర్ణవినుత్నరత్నకుం
డలరుచులొప్పఁ గంకణర్పు శ ణంకృతు లిం పెస లార రంగభూ
తలమున కేగుదెంచి ముఖ శ తామరసం బపు డై త్తి చూచుచున్. 1097

చ. నరపతులం గనుంగొని మ శ నంబున వారిఁ దృణీకరించి మ
త్సరజలజాతదివ్యమణి శ కాంచనమాలిక నమ్మరారికం
ధరమున లీలమై నిడి ప శ దంపడి నవ్యమధూకదామ మా
హరికబరిం దగిల్పితి న శ యంబునఁ గన్నుల లజ్జ దేఱఁగన్. 1098

వ. అప్పుడు. 1099

చ. కొలఁదికి మీఱఁగా డమరు శ గోముఖడిండిమమడుశంఖకా
హళమురళీమృదంగపణ శ వానకదుందుభిధక్కు కాంస్యమ
ర్దళమురజారజాదివివి శ ధధ్వను లేవున భూనభోంతరం
బులఁ జెలఁగె నటినటన శ ముల్ దనరాఁ మనోహరాకృతిన్. 1100

వ. అంత. 1101

చ. అమరగణంబుఁ దోలి యుర శ గారి సుధాకలశంబుఁ గొన్నచం
దమున సమస్తశత్రువసు శ ధావరకోటిఁ దృణీకరించి య
క్కమలవిలోచనుండు ననుఁ శ గొగిట నొప్పంగఁ జేర్చి సింహచం

- క్రమణ మెలర్చు గొంచు జనె శ గాంచనచారురథంబుమీడికిన్. 1102
- వ. అట్లు రథారోహణంబు చేసిన. 1103
- చ. తురగచతుష్కమున్ విమత శ దుర్దమశూరతఁ బూన్చి దారుకుం
డరదము తొప్ప శత్రునిక శ రాంధతమఃపటలప్రచండభా
స్కరరుచి నొప్పునట్టినిజ శ కార్తుకయుక్తగుణప్రఘోషసం
భరితదిగంతరుం డగుచు శ బద్ధదళాక్షోడు వోవు చుండగన్. 1104
- వ. అట్టియెడ సకలరాజలోకంబును గృష్ణునివిభవంబునకుఁ జూపోపక యసంఖ్యంబు
లగుమూఁడులుగట్టి యమ్మహాత్మునిమాహాత్మ్యంబుదెలియక దర్పాంధులై కడంగి.
- ఉ. భావభవప్రసూనశర శ బాధితమానసు లై సమస్తధా
త్రీవరనందనుల్ బలువు శ దెంపును బెంపును సొంపు నేర్పడన్
దేవకీరత్నరుచి శ దీపితపాదసరోజుఁ డైనరా
జవదళాక్షుఁ దాఁకిరి వి శ శృంఖలవృత్తి నతిప్రయత్నులై. 1106
- వ. అంత. 1107
- చ. సరసిజలోచనుండు నిజ శ శార్దూళరాసనముక్తహేమపుం
ఖరుచిరశాతసాయకని శ కాయములన్ రిపుకోటి నేసి సిం
ధురరిపువిక్రమప్రకట శ దోర్బలుఁ డై విలసిల్లి యొత్తె దు
స్తరచలితాన్యసైన్యమును శ సజ్జనమాన్యముఁ బొంచజన్యమున్. 1108
- ఉ. ఆ తటి భూరిబాహుబలు శ లైనవిరోధినరేశ్వరుల్ మృగ
న్ర్రాతము లొక్కపెట్ట మృగ శ రాజకిశోరముపై నెదిర్చిన
స్త్రీతరు లై చతుర్విధన శ మిధబలంబులతోడఁ గూడి ని
ర్ధూతకళంకుఁ డైన నవ శ తోయజనేత్రుని జుట్టు ముట్టినన్. 1109
- చ. అలిగి మురాంతకుండు గులి శ శాభశరంబుల నూత్నరత్నకుం
డలములతో శిరంబులు ర శ ణన్తణినూపురరాజితోఁ బదం
బులుఁ గటకాంగుళీయకవి శ భూషణచాపశరాలితోడఁ జే
తులు నిలఁ గూలఁగా విజయ శ దోహలి యై తునుమాడె వెండియున్. 1110
- క. హతశేషులు చొక్కాకుల, గతిఁ దూల నిశాతపవన శ కాండముల సము
ద్ధతి నేసి యోలి విజయో, న్నతుఁ డై నిజనగరి కేగె శ నగధరుఁ డంతన్. 1111
- వ. అట్లు మహితమంగళాలంకృతంబును సతిమనోహరవిభవాభిరామంబు నగుద్వార
కానగరంబున కరుగుదెంచిన మజ్జనకుండును బ్రియంబునఁ దోడన చనుదెంచి.
- చ. రణితవినూత్నరత్నరుచి శ రస్సుటనూపురహారకర్ణభూ
షణకటకాంగుళీయకల శ సత్పరిధానకీరీటతల్పవా
రణరథవాజిహేతినిక శ రంబులనుం బరిచారికాతపిం

బ్రణుతగుణోత్తరుం డయిన శ పద్దదళాక్షున కిచ్చె నెమ్మితోన్. 1113

వ. ఇట్లు మహనీయ తేజోనిధి యైనమాధవుదయాపరిలబ్ధనిఖిలవస్తువిస్తారుం డయ్యను నిజాధికారశుద్ధికొఱకు మరలం గన్యారత్నంబును వినూత్నరత్నవ్రాతంబును సమర్పించె నని భూసురవిసరంబులు వినుతింప మాతండ్రి యైనబృహత్సేనుండు నన్నును సమస్తవస్తువులను గృష్ణునకు సమర్పించి క్రమంబున సకలయాదవుల నుం బూజించి మరలి నిజపురంబునకుం జనియె నని చెప్పినఁ గుంతియు గాంధారియుఁ గృష్ణయు సఖిల నృపాలకాంతాజనంబును గోపికలుం దమతమ మనంబుల సర్వభూతాంతర్యామియు లీలామానుషవిగ్రహంబును నైనపుండరీకాక్షు చరణారవిందస్థరణానందపరవశ లై కృష్ణుం బ్రశంసించి రంత. 1114

~~నారదాదిమహర్షులు శ్రీకృష్ణదర్శనంబు చేసికొని వసుదేవుడే గ్రతువు చేయించుట.~~

చ. బలవదరాతిమర్దనులఁ శ బాండురసీలనిభ ప్రభాంగులం
గలితనిజాననాంబుజవి శ కాసజితాంచితపూర్ణచంద్రమం
డలులఁ బరేశుల నరవి శ డంబనులం గరుణాపయోధులన్
విలసదలంకరిష్ణుల న శ వీనసహిష్ణుల రామకృష్ణులన్. 1115

వ. సందర్శించుతలంపులఁదమహృదయారవిందంబులఁజేమంబు సందడిగొన నప్పుడు.

ఉ. ధీరమర్తి ద్వితత్త్రితక శ దేవల సాత్యవతేయ¹కణ్వులున్
నారదగౌతమ చ్యవన శ నాకుజ గార్గ్య వసిష్ఠ గాలవాం
గీరసకశ్యపాసితసు శ కీర్తిమృకండుజకుంభసంభవాం
గీరులు యాజ్ఞవల్క్యుమ్మగ శ శృంగముఖాఖిలతాపనోత్తముల్. 1117

వ. చనుదొచినం గృష్ణుండు వారలకుఁ బ్రత్యుత్థానంబు సేసి వందనంబు లాచరించి వివిధార్చనలు గావించి యిట్లనియె. 1118

సీ. సస్తునీశ్వరులార శ జన్మభాక్కుల మైన, మాకు నిచ్చోట స శ మృతిని దేవ
నికరదుష్ప్రాపులు శ నిరుపమయోగీంద్రు, లైనమీదర్శనం శ బజ్జె గాదె
ధృతి మందభాగ్యులిం శ ద్రియపరతంత్రులు, నైనమూఢాత్ముల శ కనఘులార
భవదీయదర్శన శ స్పర్శనచింతన, పాదార్చనలు దుర్ల శ భంబు లయ్యు

తే. నేడు మా కిట సులభమైనగణె గాదె, జగతిపైఁ దీర్థభూతులుసాధుమతులు
మిమ్ము దర్శించుటయ చాలు శ నెమ్మితోడ, వేఱ తీర్థంబు లవనిపై శ వెదక నేల.

వ. అదియునుం గాక యుదకమయంబు లైనతీర్థంబులును మృచ్ఛిలామయంబు
లైన దేవగణంబులును దీర్థ దేవతారూపంబులు గా కుండుట లే దయిన నవి
చిరకాలసేవనార్చనలం గాని పావనంబులు సేయపు సత్పురుషులు దర్శనమా

1. కణ్వశ్రీనారదగౌతమాత్రిచ్యవనభృగురామవసిష్ఠ ... సంభవాంగీరపులస్త్య యాజ్ఞ వలికిసముఖాఖిల.

త్రంబునం బావనంబు సేయుదు రని వెండియు.

1120

సీ. ఆదిత్యచంద్రాగ్ని శ్ర మేదిసీతారంబు, మారుతాకాశవా శ్ర జ్జనము లోలిఁ
బరికింపఁ దత్తదు శ్ర పాసనంబులఁ బునీతములు సేయఁగ నమ శ్ర ర్థములు గావు
సకలార్థగోచర శ్ర జ్ఞానంబు గలమహాత్మకులు దారు ముహూర్త శ్ర మాత్రసేవఁ
జేసి పావనములు శ్ర సేయుదు రదియు న, ట్లుండె ధాతుత్రయ శ్ర యుక్త మైన

తే. కాయమం దాత్మబుద్ధియుఁ శ్ర గామినీకు
మారులందు స్వకీయాభి శ్ర మానములును
దివిరి జలమునఁ దీర్చు శ్ర ద్దియును జేయు
నట్టిమూఢుండు పశుమార్గుఁ శ్ర డనఁగఁ బరఁగు.

1121

వ. అని యివ్విధంబునం గృష్ణం డాడినసాభిప్రాయంబు లగువాక్యంబులు విని
యమ్మునీంద్రులు విభ్రాంతహృదయు లై యూర కుండి ముహూర్తమాత్రంబున
కన్దుహాత్ముననుగ్రహంబు వడసి మందస్థితముఖు లై యప్సండరికాశున కిట్ల
నిరి దేవా సేమును దత్తవిదుత్తము లయినబ్రహ్మరుద్రులును భవదీయమా
యావిమోహితుల మైయుందుము నిగూఢం బుననీయిచ్చచేత మమ్ము నను
గ్రహించితివి భవదీయచరిత్రంబులు విచిత్రంబు లిమ్మేదిని యొక్కటి యయ్యును
బహురూపంబులఁ గానంబడువిధంబున నీవు మొదలఁ గారణరూపంబు నేకం
బయ్యును ననేకరూపంబులు గైకొని జగదుత్పత్తిస్థితిలయంబులకు హేతుభూ
తంబు నా నద్భుతకర్తంబులం దగిలి లీలావతారంబులు గైకొని దుష్టజననిగ్ర
హంబును శిష్టజనరక్షణంబును గావించు చుండు వదియునుం గాక వర్ణాశ్రమధ
ర్మంబు లంగీకరించి పురుషరూపంబున వేదమార్గంబు విదితంబు సేసినబ్రహ్మ
రూపివి తపస్సాధ్యాయనియమంబులచేత నీహృదయంబు పరిశుద్ధంబు గావున
బ్రహ్మస్వరూపం బైనవేదంబునందు వ్యక్తావ్యక్తస్వరూపంబు లేర్పడఁగా నుం
దువు గావున బ్రాహ్మణకులంబు నెల్ల బ్రహ్మకులౌగ్రణి వై రక్షించినమహాను
భావుండవు మాయాజననికాంతరితుండ వైననిన్ను సీభూపాలవర్గంబును సేము
ను దర్శింపం గంటిమి మాజన్మవిద్యాతపోమహిమలు సఫలంబు లయ్యె నీకు నమ
స్కరించెద మని బహువిధంబులఁ గృష్ణు నభినందించి యమ్మురాంతకుచేత నా
మంత్రణంబు వడసి తమతమనివాసంబులకుఁ బోవం దలంచునవనరంబున. 1122

సీ. అమ్మనీశ్వరులకు శ్ర నానకదుండుభి, యతిభక్తి వందనం శ్ర బాచరించి
తాపసోత్తములార శ్ర ధర్మతత్త్వజ్ఞులు, మన్నించి వినఁడు నా శ్ర విన్నపంబు
సత్కర్త వితతిచే శ్ర సంచితకర్తృచ,యంబు వాపెడునుపా శ్ర యంబు నాకు
ఘనదయామతిఁ జెప్పఁ శ్ర డనిన నమ్మునివరుల్, భూవరుల్ విన వసుదేవుఁ జూచి

తే. యెఱుమిఁ బలికిరి నిఖిలయ శ్ర జ్ఞేషుఁ డైన
కమలలోచనుఁగూర్చి యా శ్ర గంబు సేయు

- కర్తమునఁ బాయ నెట్టిదు శ్మశ్రు మైన
నిదియె ధర్మంబు గాఁగ నీ శ్మదిన దలంపు. 1123
- వ. అదియునుంగాక. 1124
- క. దేవర్షిత్వములు, భూవరమఖివేదపాఠ శ్మపుత్రులచేత
వావిరి నీగనిపురుషుడు, పోవు నధోలోకమునకుఁ శ్మబుణ్యమృతం డై. 1125
- వ. అట్లగుటంజేసి నీవును. 1126
- క. వరతనయాధ్యయనంబులఁ, దరియించితి ఋణయుగంబు శ్మదడయక ధరణీ
వరదేవఋణము సవనాచరణుడ వై యీగు టొప్పు శ్మసమ్మతితోడన్. 1127
- క. అనవుడు నవ్వనుదేవుడు, మునివరులకు ననియె వినయ శ్మమున మీరలు చె
ప్పినయట్ల మఖముసేసెద దినకరనిభులార మీరు శ్మదీర్ఘగ వలయున్. 1128
- వ. అని యభ్యర్థించి యమ్మునీంద్రుల యాజకులఁగా వరించి యప్సణ్యతీర్థోపాంతం
బున మహేంద్రామితవైభవంబున నష్టదశభార్యాసమేతుం డై దీక్ష గైకొని
యమ్మహాధ్వరంబు వేదోపదిష్టవిధిం బరిసమాప్తించి ఋత్విక్షికాయంబుల బ
హుదక్షిణలఁ దనిపి భార్యాసమేతుం డై యవభృథన్నానం బాచరించి వివిధ
మణివిభూషణవిచిత్రాంబరసురభికుసుమానులేపనంబులు ధరించి నిఖిలభూదేవ
మునిబంధురాజలోకంబుల నుచితసత్కారంబులఁ బ్రీతులం గావించిన వారును
గృష్ణాసుమతి నాత్మనివాసంబులకుం జని రందు. 1129
- ఉ. ఆతటి నుగ్రసేనవసు శ్మధాధిపపంకజనాభముష్టికా
రాతులు దమ్ము నర్థి మధు శ్మరప్రియభావల నిల్వ వేడినం
గాతుక మాత్మ నివ్వటిలఁ శ్మగా వసియించి గోపగోపికా
వ్రాతముతోడ నచ్చట ధ శ్మరావర నందయశోద లిమ్ములన్. 1130
- క. హరినయముల హరిప్రియముల, హరిమధురాలాపములను శ్మహరికథల మనో
హరలీలఁ దగిలి నందుడు, నిరుపమగతి నచట మూడు శ్మనెల లుండె నృపా.
- చ. జలరుహలోచనాదియదు శ్మసత్తము లందఱు నన్నిభంగులం
గలితవిభూషణాంబరని శ్మకాయము లిచ్చి బహూకరించి పీ
ఢ్కొలిపిన నందముఖ్యులు ము శ్మకుండపదాబ్జమరందపానస
ల్లలితనిజాత్మవత్సదము శ్మలక్ష్మ మరలించుచు నెట్ట కేలకున్. 1132
- వ. చని చని. 1133
- ఆ. మరలి మరలి కృష్ణ శ్మమాధవ గోవింద, పద్మనాభ భక్త శ్మపారిజాత
దేవదేవ యనుచుఁ శ్మదివిరి చూచుచు మధు,రాభిముఖులు నగుచు శ్మనరిగి రంత.
- క. క్రమమున నచ్చటఁ బ్రాప్త,ప్రమయం బగుటయును బంధు శ్మజనయాదవవ
ర్గము లోలిఁ గొలువ సురగణ,నమితులు బలకృష్ణలాత్మ శ్మనగరంబునకున్. 1135
- వ. వచ్చి సుఖం బుండునంత. 1136

~~అ~~ శ్రీకృష్ణబలభద్రులు మృతులైన తమసహోదరులఁ దెచ్చి దేవకీదేవికిఁ గనఁబఱుచుట, ~~అ~~

సీ. అవసిత యొక్కనాఁ య డానకదుందుభి, భార్య పద్మాక్షుడు య బలుఁడఁ దొల్లి
శరధిలోఁ జొచ్చిన య గురుతనూభవునిని, మరలంగఁ దెచ్చిన య మహిమ లెల్ల
జనములు దమలోన య సన్నతుల సేయంగ, విని తనసుతులు దుశ్శ్రుతులఁడైన
కంసుచే నిహతులై య కాలునిపురి నున్న, వారి నందఱఁ జూడఁ య గోరి కృష్ణ

తే. బలులకడ కేగి కన్నుల య బొమ్మకణము

లొలుక నోరామ రామ ని య త్యోన్నతాత్మ

పరమపావనమూర్తి యో య మురవిభేది

యిందిరానాథ యోగీశ్వర య రేత కృష్ణ.

1137

క. ముర కంస చైద్య పాండ్రక, నరక జరాతనయ యవన య సరనాయకులం
దురితాత్ములఁ బొరిగొని భూ, భర ముడిపినయట్టి మేటి య బలులు దలంపన్. 1138

ఆ. జననవృద్ధివిలయ య సంగతి నిఖలంబు, బొందఁ జేయుపరమ య పురుషులార
మీకు లీల లొట య మీ రని నమిన, దాన నేను వినుఁ డు య దారులార. 1139

న. అని యనేకవిధంబుల వినుతించుచు నిట్లనియె మీరలు మహానుభావులరు మీరు
తొల్లి యనేకకాలంబు చనినక్రిందట మృతుం డై దండధరుమందిరంబున ను
న్నగురుకుమారుని మీమహాప్రభావంబులు లోకంబులఁ బరిపూర్ణంబులై ప్ర
కాశింప నక్కాలునిచెంతనుండి మగుడం దెచ్చి గురుదక్షిణగా నొసంగితి రివ్వ
ధంబునం గంసునిచేత హతులైనమత్సుత్తుల నందఱ మరలం దెచ్చి నామనం
బున నున్నదుఃఖంబు నివారింప వలయు నని దేవకీదేవి ప్రార్థించిన దమతల్లి
యాడినమృదుమధురవాక్యంబు లత్యాదరంబు నాదరించి యప్పుడు బలకృష్ణు
లు దమయోగమాయామహత్త్వంబున సుతలంబునకుం జని రట్టియెడ. 1140

మ. కనియెన్ దాసవుఁ డింద్ర సేనుఁడు దళ య త్కంబాక్షులన్ దక్షులన్

ఘనసారాంబుదవర్ణులన్ నిఖిలలో కైక ప్రభాపూర్ణులం

దనరారన్ హలచక్రపాణులను భ కైత్రాణులన్ నిత్యశో

భనవర్ధిష్ణుల రామకృష్ణుల జయ య భ్రాజిష్ణులన్ జిష్ణులన్.

1141

చ. కని హితకోటితో నెదురు య గాఁ జనుదెంచి మనోనురాగసం

జనితకుతూహలం డగుచుఁ య జాగిలి మొక్కి సమగ్ర కాంచనా

సనముల నుంచి తచ్చరణ య సారససేచనసర్వలోకపా

వననలిలంబు లొదల ధృ య వంబుగఁ దాల్చి సుభక్తియుక్తుఁ డై.

1142

సీ. సురభికాలాగురు య హరిచందనైలాది, ధూపంబు లావిశ్వ య రూపకులకుఁ

గాంచనపాత్రసం య గౌరవత్పకర్పూర, దీపంబు లా జగ య దీపకులకుఁ

భూయస్సామీసాన్న య పక్వఫలాదినై, వేద్యంబు లా వేద య వేద్యులకును

దనరువినూత్నర శ త్నప్రభాభాసితా, భరణంబు లొదైత్య శ హరణులకును
తే. మిలమిలని మంచుతోఁ బోలు శ పలరుబహువి

ధాంబరంబులు నీలవీ శ తాంబరులకు

సలలితకుసుమమాలికా శ మలయజాను

లేపనంబులు భూరిని శ రేపులకును.

1143

వ. సమర్పించి యశ్శుండరీకాక్షునిచరణారవిందంబు లొత్తుచు నానందబాష్పపూ
రంబు తోరంబుగా రోమాంచకంచుకితశరీరుం డగుచుం గరకమలంబులు ఫాల
భాగంబునం గదియించి యిట్లని వినుతించె.

1144

ఉ. ధీయుతుఁడై నమో భగవ శ తే హరయే పరమాత్మనే ముకుం
దాయ సమస్తభక్తవర శ దాయ నమః పురుషోత్తమాయ కృ
ష్ణాయ మునీంద్రవంద్యచర శ ణాయ సురారిహరాయ సాంఖ్యయో
గాయ వీసలభాస్వదల శ కాయ రథాంగధరాయ వేదసే.

1145

వ. అని యభినందించి యిట్లనియె.

1146

ఉ. రాజసతామసాత్మలకు శ రాదు గదా నినుఁ గాన నవ్యపం
కేజదళాయతాక్ష ముని శ గేయపవిత్రచరిత్రవిస్ఫుర
ద్రాజకళాధరాజసుర శ రాజముఖామరమాళిరత్నవి
భ్రాజితపాదపీఠ భవ శ బంధవిమోచన పద్మలోచనా.

1147

ఉ. మది నూహింపఁగ యోగివర్యులు భవ శ న్దాయాలతాబద్ధులై
యిద మిత్త మ్మన లేరు తామసుల మై శ యేపారుమాబోటిదు
ర్మదు లేరీతి నెఱుంగఁ జాలుదురు స శ మ్యగ్రానధీయుక్తి నీ
పదముల్ చేరెడిత్రోవఁ జూపి భవకూ శ పంబుం దరింపింపవే.

1148

ఉ. వైరముచేతఁ జేదినృప శ వర్గముఁ గామముచేత గోపికల్
మీఱినభక్తి నాశ్రితులు శ మిమ్ము నహర్నిశమున్ మనంబులం
దాటఁగ నీక రూపగుణ శ తత్పరులై మిముఁ బొందుకై వడిన్
భూరివివేక సత్త్వగుణ శ ముల్ గలదేవత లంద నేర్తురే.

1149

క. కాన భవత్పదపద్మధ్యానంబునఁ గాని శాస్త్ర శ తత్త్వంబులచేఁ
గానరు శ్చుతినంపేద్యుం, డై నభవత్పదముఁ జిన్న శ యాకార హరీ.

1150

వ. దేవా యేనరుం డైన నేమి శ్రద్ధాగరిష్ఠచిత్తుం డై నిన్ను సేవించునట్టిమహా
త్ముండు విధిచోదితం బయిన ప్రమాణంబువలన విముక్తుం డై వర్తించు నట్లు గా
వున యోగీశ్వరేశ్వరుండ వై ననీ వీళితవృత్తుల మైనమమ్ము నిష్పాపులం జేయు మని
నుతించి మఱియు నిట్లనియె.

1151

మ త్తకోకిలము. కంటిఁగంటి భవాభి డాటఁగ శ గంటి ముక్తినిధానమున్

గంటి సీకరుణావలోకముఁ శ్ర గంటిఁ బాపము వీడ ము

క్కంటి తామరచూలియుం బొడఁ శ్ర గాననట్టిమహాత్మ నా

యింటికిం జనుదెంచి తీర్వర శ్ర యే గృతార్థతఁ బొందితిన్.

1152

వ. దేవా యేను భవద్దాసుండ నేది వంచినం జేయుదు నిచ్చటికి మీరలు విజయంబు చేసినకార్యం బానతియ వలయు నని కరంబులు మొగిచి విన్నవించినం బుండ రీకాక్షుం డతనివాక్యంబులకు సంతసిల్లి యిట్లనియె.

1153

సీ. బలిదైత్య విను మున్ను శ్ర ప్రథమయుగంబున, నామరీచికి భార్య శ్ర యైనవర్ష యనునింతివలన నం శ్ర దను లార్వ రుద్భవ, మైరి వా రొక్కఁగాఁ శ్ర డబ్బభవుడు దనపుత్రిపై మోహమునఁగూడి రతికేళి, యొనరింప మీటి న శ్ర వ్యుటయుఁ గ్రోధ మంది యాసురయోనియందుఁ బుట్టుం డని, ఘనశాప మిచ్చె నశ్వనజజుండు తే. తన్నిమి త్తమునను వారు శ్ర దగిలి హేమ, కళిపునకుఁ బుట్టి రంత నా శ్ర కౌకసార్థ మొదవ వీరలఁదెచ్చి యశ్రయ్యాగమాయ, యడరి దేవకిగర్భంబు శ్ర నందుఁజొనుప.

క. దొరఁకొని కంసుడు దోడ్తో, బారిగొనె దత్తుత్ర శ్రోక శ్ర మునఁ దనచిత్తం

బెరియఁగ దేవకి వారల, దరిసింపఁగఁ గోరి పనుపఁ శ్ర దగ ననురేంద్ర.

1155

క. వచ్చితిమి వారిఁ గ్రమ్మఱ, దెచ్చెద మని తల్లిగోర్కిఁ శ్ర దీర్పఁగ నిపు డే

మిచ్చటి కివి సీకడ బార, పొచ్చెము లే కున్నవారె శ్ర పో వీ రనఘా.

1156

క. వీరలఁ దోకొని యిపుడే, ధారుణికి న్నేలఁ జనని శ్ర తాపము వాపఁ

వీరలు సంతట శాపము, దీటి మదీయప్రసాద శ్ర ధీయుతు లగుచున్.

1157

క. పాలుపుగ నుగతిం బొందఁగ, గల రని హరి యాన తిచ్చి శ్ర కనుణాన్వితఁ డై

బలిచే ననుమతిఁ గొని వా, రలఁ దోకొని వచ్చె నిద్ద శ్ర రామండలికిన్.

1158

వ. అట్లు వారలం దోడితెచ్చి తల్లి కి ట్లనియె.

1159

క. కనుఁగొనుము వీరె సీనం, దను లని జనయిత్రకడ ము శ్ర దంబున వారి

న్నునిచిన నద్దేవకియును, ఘనపుత్ర సేహమోహ శ్ర కలితాత్మక యై.

1160

క. చన్నులు దిగ్గనఁ జేపఁగఁ, గన్నుల నానందబాష్పకణములు దొరఁగం

గ్రన్నన కౌగిట నిడి ననుఁ, గన్నన్నలు వచ్చి రనుచుఁ శ్ర గౌతుక మొప్పన్.

వ. అట్లు కౌగిటం జేర్చి నిజాంకపీఠంబున నునిచి శిరంబులు మూర్ఛిని చిబుకంబు లు పుణకుచుం బ్రేమాతిశయంబున మేనఁ బులక లాలయం జన్నిచ్చిన వారును వైష్ణవమాయామోహితు లై స్తవ్యపానంబు సేయుచు భగవంతుం డయిన రథాంగపాణియంగసంగంబున విగతకల్మషు లై విధిశాపసాగరంబు హరి దయాకటాక్షుం బనునావచేతం దరించి స్వరూపంబులు ధరించి కృష్ణునకుఁ దల్లి దండ్రులకు వందనం బాచరించి గగనపథంబున నిజసానంబున కరిగి రంత.

1162

క. చచ్చినబాలురఁ గ్రమ్మఱ, దెచ్చుట గడుఁ జిత్త మనుచు శ్ర దేవకి మదిలో

నెచ్చెరువడి యిది యంతయు, నచ్చపుహరిఘాయ గాక శ్ర యని తలఁచె నృపా.

క. పరమాత్ముఁ డఖిలజగధీశ్వరుఁ డగుకృష్ణుండు సేయు శ సత్కృత్యంబుల్
పరికింప నెన్నఁ బెక్కులు, ధరణీవర యనిన రాజు శ దా ముని కనియెన్. 1164

~~ము~~ సు భ ద్రా ప రిణ య ము. ~~ము~~

సీ. మునినాథ పార్థుండు శ వనజనాభునిసహోదరి సుభద్రను నేవి శ ధమునఁ బెండ్లి
యయ్యెను నావిధం శ బంతులు నాకును, దెలియంగ నెఱిఁగింపు శ ధీవిశాల
యనవుడు నావ్యాస శ తనయుఁ డాతనిఁజూచి, వివరయ్యెనపుడేవ శ విభునిసుతుఁడు
మును తీర్థయాత్రాన శ ముత్సుకుం డై చని, రమణఁ బ్రభావతీ శ ర్థమున నుండి

తే. యాతలోదరిలోడి నెయ్యంబుకలిమిఁ

జూడఁ గోరుచు రాముండు శ సుందరాంగిఁ

గౌరవేంద్రున కీ సమ శ కట్టె ననుచుఁ

దనకు నెఱుంగ రా నాపురం శ దరసుతుండు. 1165

వ. అట్లు సుభద్రాదర్శనోత్సాహంబు దనమనంబున సందడిగొనం ద్రిదండివేషంబు
ధరించి ద్వారకాపురంబునకుం జనుడెంచి యప్పొరజనంబులు భక్తిసేహం
బుల ననిశంబుఁ బూజింపం దనమనోరథసిద్ధి యగునంతకుం గనుపెట్టుకొని వాన
కాలంబు చనునంతకు నప్పట్టణంబున నుండుసమయంబున. 1166

క. రాముండు తత్కపటాకృతిఁ, దా మదిఁ దెలియంగ లేక శ తగ నొకనాఁ డా
భూమివరతాపసుఁ బో, రామిం గని యా త్తమంది శ రఘునకుఁ దెచ్చెన్. 1167

ఆ. తెచ్చిభిక్ష సేయ శ దేవేంద్రతనయుండు, గుడుచుచుండి యచటఁ శ గోరిమెలగు
నసమబాణమోహ శ నాశ్రుంబుకై వడి, వీరమోహి నన వి శ హారలీల. 1168

వ. అట్లు సుభద్ర విహరించు చున్నసమయంబున. 1169

చ. జలరుహపత్రనేత్రునను శ సంభవ చారువధూలలామ స
ల్లలితవిహారవిభ్రమవి శ లాసము లాత్మకు విందు సేయ న
బృలిపునందనుండు గని శ భావజసాయకబాధ్యమానవి
హ్వలహృదయాబ్జుఁ డై నిలిపె శ న త్తరుణీమణియందుఁ జిత్తమున్. 1170

ఉ. ఆతరుణీశిరోమణియు శ నర్జును నర్జునచారుకీర్తివి
ఖ్యాతుని నింద్రనందను న శ కల్పమమానసుఁ గామిసీమనో
జాతునిఁ జూచి పుష్పశర శ సాయకజర్దరితాంతరంగ యై
భీతిలి యుండె సిగ్గు మురి శ పెంబును మోహముఁ దేఱుచూపులన్. 1171

వ. అట్లాన్యసపత్తమమ త్తకాశిను లొండొరులచి త్తంబులు చి త్తజాయత్తంబులై కో
ర్కులు దత్తతీంపం దాల్చులు వీడి సిగ్గునం జిట్టుముట్టాడు చున్నయంత నొక్క
నాడు దేవతామహోత్సవనిమిత్తం బత్తలోదరి పురంబువెలుపలికి నరుగు
డెంచిన నర్జునుండు కృష్ణ దేవకీవసుదేవులయనుమతంబు వడసి తానును దోడన
చని యప్పుడు. 1172

సీ. సాంద్రశరచ్చంద్ర శ చంద్రికాస్ఫూర్తిచే, రాజిల్లుపూర్ణిమా శ రజనివోలె
బూర్జేందుబింబావ శ తీర్ణ మై యిలమీడ, భాసిల్లుహరిణడిం శ భంబువోలె
సులలితమేఘమం శ డలమునఁ బెడఁబాసి, వసుధఁ గ్రుమ్మగుతటి శ ద్వల్లివోలె
మాణిక్యరచితస శ స్తహితచైతన్యంబు, పొందినపుత్తడి శ బొమ్మవోలె

తే. లలితవిభ్రమరుచికళా శ లక్షణములఁ, బొసఁగ రూ పైనశృంగార శ రసమువోలె
నర్థిఁ జరియించు చున్నప శ ద్దాయతాక్షిఁ, బ్రకటసద్గుణభద్ర సు శ భద్రజూచి.

వ. అప్పుడు డాయం జని యరదంబుపై నిడికొని పోవు చుండఁ గనుంగొని యదు
బలంబులు మదంబున నంటం దాఁకిన నప్పు డయ్యాఖండలనందనుండు ప్రచండ
గాండివకోదండనిర్ముక్తకాండంబులం దూలించి యఖండబాహుదండవిజయ
ప్రకాండుం డై ఖాండవప్రస్థపురంబున కరిగె నట బలభద్రుం డవ్వార్త విని
విలయసమయసమీరసఖునికైవడిం బటురోషభీషణాకారుం డై క్రోధించినంగని
కృష్ణుం డాదిగాఁ గలబంధుజనంబు లతనిచరణంబులకుం బ్రణమిల్లి మృదుమధుర
భాషణంబుల ననునయించి యొడంబడునట్లుగా నాడిన నతండును సంతృప్తుం
డయి మనంబునఁ గలంక దేటి యప్పుడు.

1174

క. కరులం దేరుల నుత్తమ, హరుల మణిహేమభూష శ ణాంబరభృత్వో
త్కరదాసికాజనంబుల, నరణంబుగ నిచ్చి పంపె శ ననుజకుఁ బ్రీతిన్.

1175

వ. ఇట్లు కృష్ణున కభిమతంబుగా నర్జునసుభద్రల కరణం బిచ్చి పంపె నని శుక
యోగీంద్రుండు మఱియు నిట్లనియె.

1176

~~అప్పుడు~~ శ్రీకృష్ణుడు ఋషిసమేతుం డయి మిథిలానగరమునకుఁ బోవుట.

సీ. నరనాథ విను భువ శ నప్రసిద్ధంబుగ, దీపించునట్టివి శ దేహదేశ
మందు భూకాంతకు శ నాననదర్పణం, బనఁదనర్చినమిథి శ లనుపురమునఁ
గలడు శ్రీహరిపాద శ కంజాతభక్తుండు, గళితరాగాదివి శ కారుఁ డమల
చరితుఁ డక్రోధుండు శ శాంతుండు నిగమార్థకోవిదుం డగుశ్రుతశ్రదేవుఁ డనెడి
తే. భూసురోత్తముఁడొకఁ డనిశ్చాసమాగ, తంబుతుష్టమైన హేమశై శ లంబుగాఁగఁ
దలఁచిపరితోషమందుచుఁ శ దనగృహస్థ, ధర్మములనుండె సముచితశక్తుఁడగుచు.

ఉ. ఆపురి నేలువాడు బహు శ శాశ్వడు నా నుతి కెక్కినట్టిధా

శ్రీపతి యాధరాసురుని శ రీతిని నిష్కలుషాంతరంగుఁ డై

యేపనులందు ధర్మగతి శ నేమఱి కర్మిఁ జరించు చుండె ల

శ్రీపతి వారిపైఁ గరుణ శ సేసి ప్రసన్నముఖంబుజాతుఁ డై.

1178

వ. అట్లు కృష్ణుండు వారలం చూచువేడక నిజస్యందనారూఢుం డయి నారద
వామదేవాత్రి కృష్ణరామాసితారుణదివిజగురుకణ్వామైత్రేయచ్యవనులును నేను
మ మొదతైన మును లనుగమింపం జనుచుఁ దత్తద్దేశనివాసు లగునానర్త
ధన్వకురుజాంగలవంగమత్స్యపాంచాలకుంతిమధు కేకయకోసలాధిభూషరులు వివి

ధవస్తప్రచయంబులు గానుక లిచ్చి సేవింప గ్రహమధ్యగతుం డై దీపించు
నూర్మ్యునిం బోలి యప్పుండరీకాక్షుండు మంద స్థితసుందరవదనారవిందుం డ
గుచు వారలం గరుణార్ద్రదృష్టిం జూచి యోగక్షేమంబు లరసి సాదరభా
షణంబుల నాదరించుచు గతిపయప్రయాణంబులం జని చని విదేహనగరంబు
డాయం జనుటయు నాబహుళాశ్వుండు నవ్వాధవురాక విని మనంబున హర్షిం
చుచు వివిధపదార్థంబులు కానుకలుగాఁ గొని తానును శ్రుతదేవుండును నెదు
రుగాఁ జనుడెంచి యప్పుడు.

1179

ఉ. ఆమునికోటికి విషయ శ మారంగ వందన మాచరించి యా
తామరసాభలోచనుఁ డు శ దారచరిత్రుఁడు పాపగోత్రసు
త్రాముఁడు భక్తలోకశుభ శ దాయకుఁ డైన రమేశు సద్గుణ
స్తోమునిపాదపద్మములు శ సోఁకఁగ మ్రొక్కి వినము లై తగన్.

1180

చ. కరములు మోడ్చి యో పరమ శ కారుణికోత్తమ నీవు నీమునీ
శ్వరులును మద్గ్రహంబునకు శ వచ్చి మముం గృప సేసి యిచ్చటం
గర మనురక్తి బూజనలు శ గైకొనుఁ డంచు నుతించి వేడ నా
హరి మనమందు వారివిన శ యంబుల కెంతఁ బ్రమోద మందుచున్.

1181

చ. తిరముగ వారియిష్టములు శ దీర్పఁ దలంచి మురాసురారి యొం
డొరుల నెఱుంగ కుండ ముని శ యూథముఁ దానును నేఁగె వారిమం
దిరముల కేకకాలమున శ ధీరత నాధరణీవరుండు వా
రిరుహదళాయతాక్షు ముని శ బృందములం గనకాసనంబులన్.

1182

నీ. కూర్చుండ నియమించి శ కొమరారుకాంచన, కలధౌతకలశోద శ కములచేతఁ
బాదముల్ గడిగి త శ త్వాననజలములు, దానును సతీయు బాం శ ధవజనంబుఁ
గర మర్థి నిజమస్త శ కంబుల ధరియించి, వివిధార్చనములు స శ ద్విధి నొనర్చి
మణిభూషణాంబర శ మాల్యానులేపన, రాజితధూపనీ శ రాజనములు

తే. భక్తి గావించి పరిమృష్ట శ బహువిధాన్న, పాయసాపూపపరిపక్వ శ ఫలము లోలి
నారగింపఁగఁజేసి కశ్యపూరమిళిత, లలితతాంబూలములు నెయ్యిమలర నొసఁగె.

వ. ఇట్లు సమర్పించినయనంతరంబ యమ్మిథిలేశ్వరుం డైనజనకుండు పరమానందం
బును బొంది.

1184

చ. హరిపదపద్మ యుగ్మము ని శ జాంకతలంబునఁ జేర్చి యొత్తుచుం
బురుషవర్ణేయ యీనిఖిల శ భూతగణావలియాత్మలందు సు
స్థిరమతిఁ గర్తృసాక్షివి సు శ ధీవర నీపదభక్తకోటితో
నరయ నుమాధినాథచతు శ రాస్యులుఁ బోల రటందు వెప్పుడున్.

1185

వ. అట్టిలోకవిదితం బయినభవద్వాక్యంబు నిక్కంబుగా భవదీయపాదారవిందంబు
లందు నొకానొకవేళ లేకమాత్రధ్యానంబు గలనాగృహంబున కకించును డని

చిత్తంబునం దలంపక భక్తవత్సలుండ వగుటంజేసి విజయంబుచేసితివి భవ
త్పాదపంకేరుహసేవారతిం దగిలినమహాత్ములు త్వద్భ్యాసంబు వదలం జాలుదురే
నిరంతరంబును శాంతచిత్తులై నిష్క్రించునై నయోగింద్రులకు నీవలనం గోరిక
గలవారలకు ని నైవ నిత్తువు గదా యని వెండియు ని ట్లనియె.

తే. కృష్ణ పరమాత్మ యదుకుల శ్రీ క్షీరవార్ధి, పూర్ణచంద్రమ దేవకీ శ్రీ పుత్ర సుజన
వినుత నారాయణాచ్యుత శ్రీ వేదవేద్య, భక్తజనపోషపరితోష శ్రీ పరమపురుష.

ఉ. శ్రీపురుషోత్తమాఖ్య యదు శ్రీ సింహకిశోరక భక్తలోకర
క్షాపరతంత్ర నీవు ముని శ్రీ సంఘముఁ గొన్నిదినంబు లుండవే
నీపదపద్మ రేణువులు శ్రీ నెమ్మి మదీయగృహంబు సోడినం
దావనవంద్య యే నిపుడ శ్రీ ధన్యుడ నయ్యెడఁ గాడె మాధవా. 1188

వ. అని యభ్యర్థించినం బ్రసన్నుం డై యప్పుండరీకాశ్రమంబు నిమికుల ప్రదీపకుండైన
జనకచక్రవర్తిం గరుణించి యమ్మిథిలానగరంబునఁ బౌరజనంబులకు నున్నత
శోభనంబులు గావించుచుం గొన్నిదినంబు లుండె నంత. 1189

మ. శుతదేవుండును మోది యై మునిజన శ్రీ స్తోమంబుతో నిందిరా
పతిఁ దోకొంచు నిజాలయంబునకు నొ శ్రీ పున్నేగి యచ్చోట న
మృతి దర్శాస్తరణంబుల న్నునిచి స శ్రీ మ్యగ్జ్ఞానపారీణు డై
సతియుం దాను బదాబ్జముల్ గడిగి చం శ్రీ చద్భక్తిఁ దత్తోయముల్. 1190

చ. శిరములఁ దాల్చి నవ్యతుల శ్రీ నీదళదామకుశప్రసూనవి
స్ఫురదరవిందమాలికలఁ శ్రీ బూజ లొనర్చి గృహాంధకూపసం
చరణుడ నైననాకడకుఁ శ్రీ జక్రి తనంతనె వచ్చునట్లు సు
స్థిరమతి నేతపంబు మును శ్రీ నేసితి నో యని సంతసించుచున్. 1191

తే. మఱియుండ త్పాదతీర్థంబు శ్రీ మందిరమునఁగలయఁజికించినం ప్రీతిగడలుకొనఁగఁ
బత్త్రఫలపుష్పతోయముల్ భక్తి నొసఁగి, హరి మురాంతకుమూర్తినిఁజాత్య నిలిపి.

తే. మానితంబుగ విశ్వనిధానమూర్తి, యైనకృష్ణుండు తనయంట శ్రీ నారగించె
దనమనోరథసిద్ధియుఁ దనకు నబ్బె, ననుచుఁ బైపుట్ట మల్లార్చి శ్రీ యాడుచుండె.

చ. తరుణియుఁ దానుఁ బుత్రులుఁ బ శ్రీ దంపడి కృష్ణభజించు చుండి త
చ్చరణము లంకపీఠమునఁ శ్రీ జూచిన మెల్లన నొత్తుచుకా రమా
వరుఁ గని పల్కె భక్తజన శ్రీ వత్సల మామకభాగ్య మెట్టిదో
హరచతురాస్యులు న్నెఱుంగ శ్రీ నట్టినినుం గనుఁగొంటి నెమ్మితోన్. 1194

క. మునియోగిమానసస్ఫుట, వనజంబుల నెల్లప్రొద్దు శ్రీ వర్తించుభవ
ద్భవదివ్యమూర్తి నాలో, చనగోచర మయ్యెఁ గాడె శ్రీ సర్వాత్మ హరి. 1195

చ. దేవా నీసచ్చరిత్రంబులు కర్ణరసాయనంబులుగా నాకర్ణించుచు నీకుం బూజ
లొనర్చుచు నీచరణారవిందంబులకు వందనంబులు సేయుచు నీదివ్యనామసంకీర్త

నంబులు సేయుచుం దమశరీరంబులు భవదధీనంబులుగా మెలంగునిర్మలభోధాత్ములగువారిచి త్రంబు లనుదర్పణంబులం గానంబడుచుండువు కర్మవిక్షిప్తచిత్తులైనవారిహృదయంబుల నుండియు మారగుండ వగుదు వని మఱియు నిట్లనియె.

సీ. నీకు మ్రొక్కెదఁ గృష్ణ శ నిగమాంతసంవేద్య, లోకరక్షక భక్త శ లోకవరద నీపాదసేవన శ నిరతుని నన్ను నే, పనిఁ బంపె దాన తి శ మృనినఁ గృష్ణుఁ డెలనవ్వు మోమునఁ శ జెలువొందనావిపు, కర మాత్మకరమునఁ శ గదియఁజేర్చి పాటించి యతనితోఁ శ బలికె డపశ్చక్తి, వఱలినయమ్ముని శ వర్యు లెపుడు

తే. దమపదాంబుజరేణువి శ తానములను, దవిలి లోకంబులను బవి శ త్రంబు సేయు వారు ననుఁగూడి యెప్పుడు శ వలయునెడల, కరుగుడెంతరునీభాగ్యగరిమనిటకు.

వ. చనుడెంచిరి పుణ్యస్థలంబులును విప్రులును దేవతలును సంస్పర్శనదర్శనార్చనంబులం బ్రాణులను సమస్తకీర్తిషంబులం బాయం జేయుదు రదియునుం గాకబ్రాహ్మణుండు జననమాత్రంబున జీవకోటియందు ఘనుం డై యుండు జపతపోధ్యానాధ్యయనాధ్యాత్మలం జతురుం డై మత్కలాశ్రయం డయ్యెనేని నతండుత్తముం డై వెలుంగు నతనిం జెప్ప నేల యని వెండియు ని ట్లనియె. 1198

క. నామది విప్రులపైఁ గల, ప్రేమము నాతనువునందుఁ శ బెట్టనికతనఁ భూమీసురు లర్హులు నీ, వీమునులం బూజ సేయు శ మిధచరిత్రా. 1199

క. ఇదియే నా కిష్టము ననుఁ, బదివేలవిధంబు లొలయ శ భజియించుటగా మది కిం పగు నలు గావున, వదలనిభక్తి భజిపు శ వసుధామరులన్. 1200

క. అని సర్వలోకవిభుఁ డగు, వనజోదరుఁ డానతిచ్చు శ వాక్యంబులజా డన భూమీసురుఁ డమ్ముని, జనులకు సద్భక్తి బూజ శ సలిఖె వరుసన్. 1201

చ. ఎనయఁగఁ గృష్ణుఁ డంత మిథి శ లేశ్వరభూసురులం గృపావలోకన మొలయ న్ననూనసుభ శ గస్థితి బొందఁగఁ జేసి వారి వీడ్కొని రథ మెక్కి దివ్యముని శ కోటియుఁ దానును వచ్చెఁ గ్రమ్మఱఁ జనవర మోక్షదం బగు కు శ శస్థలికిం బ్రమదాంతరంగుడై. 1202

సృతిగీతలను పఠమతత్పర్యప్రతిపాదకమైన పురాణసేతిహాసము.

వ. అని చెప్పిన బాదరాయణికి సభిమన్యునందనుం డి ట్లనియె మునీంద్రా ఘటపటాదివస్తుజాతంబుభంగి నిర్దేశింప నర్హంబు గాక సత్త్వాదిగుణశూన్యం బైన బ్రహ్మంబునందు సత్త్వాదిగుణగోచరంబు లైనవేదంబు లేక్రమంబున వర్తించు నట్టిచందంబు నా కెఱింగింపు మనిన భూవరునకు మునివరుం డి ట్లనియె సకలచేతనాచేతనాంతర్యామి యైనసర్వేశ్వరుండు సర్వశబ్దవాచ్యుండు గావున సకలజంతునివహంబులకు బుద్ధింద్రియమనః ప్రాణశరీరంబులను సృజించి చేతనవర్గంబునకు జ్ఞానప్రదుం డగుం గావున సకలనిగమసమూహంబులును దత్స్వరూపగుణ వైభవప్రతిపాదకంబులు గావున ఘుఖ్యం బై ప్రవర్తించు

శ్రుతిస్తోత్రం బుపనివత్తుల్యంబు ననేకపూర్వముషిపరంపరాయాతంబును నైన దీనిని శ్రద్ధాయుక్తుండై యెవ్వం డనుసంధించు నతనికి మోక్షంబు సులభంబు దీనికి నారాయణాఖ్యాతం బగునొక్కయుపాఖ్యానంబు గలదు వినిపింతు వినుము భగవత్ప్రీయుం డైననారదుం డొక్కనాడు నారాయణాశ్రమంబున కుం జని ఋషిగణపమేతుం డైననారాయణఋషి గనుగొని నీవు నన్నడిగి నట్లయమృహాత్ముని నడిగిన నతండు ము న్నియర్థంబు శ్వేతద్వీపవాసు లైన సనకసనందనాదిదివ్యయోగీంద్రులు ప్రశ్నసలిపిన వారలకు సనందనుండు చెప్పిన ప్రకారంబు నీ కెఱింగించెద నని చెప్పం దొడంగె శయానుం డైనరాజశ్రేష్ఠునిఁ దత్పరాక్రమదక్షతాదిచిహ్నంబులను నుతియించువందిజనంబుచందంబున జగ దవసానసమయంబున ననేకశక్తియుతుం డై యోగనిద్రావశుం డైనసర్వేశ్వరుని వేదంబులు స్తోత్రంబు సేయువిధంబు నారాయణుండు నారదునకుం జెప్పిన తెఱింగున విను మని యిట్లనియె.

1203

సీ. జయజయ హరి దేవ శ సకలజంతువులకు, జ్ఞానప్రదుండవు శ గాన వారి వలన దోషంబులు శ గలిగిన సుగుణసం, తానంబుగాఁ గొని శ జ్ఞానశక్తి ముఖ్యవద్దుణపరి శ పూర్ణతఁజేసి మా, యాత్మ విశిష్టుండ శ వగుచుఁ గార్య : కారణాత్మకుడ వై శ కడఁగి చరించుచు, నున్ననీయందుఁ బ శ యోరుహాక్ష

తే. తివిరి యామూయములు ప్రవ శ ర్థించుఁ గాన

ప్రకటప్రిగుణాత్మకం బైన శ ప్రకృతితోడి

యోగ మింతయు మాన్పవే శ యోగిమాన

సాంబుజాతమధు వ్రత శ యని నుతించి.

1204

వ. అదియునుం గాక.

1205

సీ. పరమవిజ్ఞానసం శ పన్ను లైనట్టియో, గీంద్రులు మహితని శ స్తంద్రలీలఁ బరిదృశ్యమాన మై శ భాసిల్లునిమ్మహీ, పర్వతముఖరప్ర శ పంచ మెల్లఁ బరఁగ బ్రహ్మస్వరూపము గాఁగఁ దెలియుదు, రెలమి నీవును జగద్విలయవేశ నవశిష్టుడవు గాన శ యనఘ నీయందు నీ, విపులవిశ్వోదయ శ విలయము లగు

తే. ఘటశరావాదులగుమృద్వికారములుమృదాత్మకంబైనయట్లుపద్మాదయతాక్ష తవిలి కారణరూపంబు, శదాల్పి లీల , గడఁగునీయందు బుద్ధివాక్యకర్తములను.

క. అలవడఁ జేయుచు నుందురు, బలకొని యిలఁ బెట్టఁబడిన శ పదవిన్యాసం బులు పతనకారణము గా, నలవున సేవించుచును గృ శ తార్థుల రగుటన్. 1207

క. లీలం బ్రాకృతపూరుష, కాలాదికనిఖల మగుజ శ గంబుల కెల్లఁ మానిన్యనివారక మగు, నీలలితకథాసుధాబ్ధి శ విం గ్రుంకి తగన్. 1208

చ. భరితనిదాఘతపుం డగు శ పాంథుండు శీతలవారిఁ గ్రుంకి దు ఘోర. మగుతాపముం దొరఁగు శ కైవడి సుసరణోగ్రతాపము

నైరపునఁ బాయుచుండుదురు శ నిన్ను భజించుమహాత్మకుల్ జరా
మరణమనోగుణంబులఁ గ్ర శ మంబునఁ బాయుట సెప్ప నేటికిన్.

1209

వ. అదియునుం గాక.

1210

సీ. అనయంబు దేహి ని శ త్యానిత్యసద్విలక్షణమునఁ బంచకో శ శవ్యవస్థ
నభివృద్ధిఁ బొరయుచు శ నందులోపల నున్న, ప్రాణాన్నబుద్ధివి శ జ్ఞానమయము
లనుచతుష్కోశంబు శ లవ్వల వెలుగొందు, నానందమయుడవు శ గాన దేవ
సురుచిరస్వప్రకా శ శుండవు నీపరి, గ్రహము గల్గుటఁజేసి శ కాదె ప్రకృతి
తే. మహదహంకారపంచత శ స్తాత్రగగన, పవనతేజోంబుభూభూత శ పంచకాది
కలితతత్త్వముల్ బ్రహ్మాండశకార్యకరణ, మందు నెపుడు సమర్థంబులగుటఁజూడః.

క. కోరి శరీరులు భవదను, సారంబున నిహపరైక శ సౌఖ్యంబులఁ బెం
పారఁగ నందుచు నుందురు, ధీరజనోత్తము లనంగ శ దివిజారివారా.

1212

ఆ. నిన్ను ననుసరింప శ నేరనికుజనులు, పవనపూర్ణ చర్మ శ భస్మీనమితి
యోజఁ జేయు చుందు శ రుచ్చస్వసంబులు, బలసి యాత్మ దేహాభజను లగుచు.

సీ. దేవ కొందఱు నూత్న శ దృక్కు లై నట్టిమ, హాత్మకు లుదరస్థుఁ శ డైనవహ్ని
గా మదిఁ దలఁతురు శ కైకొని మఱికొంద, తారుణ్య లనుపేర శ నమరుఱుఱులు
లీల సుషుమ్ననా శ లీమార్గతుండ వై, హృత్ప్రదేశమునఁ జ శ రించు చున్న
రుచిదహారాకాశ శ రూపిగా భావించు, రట్టిహృత్ప్రద్యంబు శ నందు వెడలి

తే. వితతమూర్ధస్యనాడికా శ గతుల నోలి
బ్రహ్మరంధ్రంబుఁ బ్రాపించి శ పరమపురుష
సుమహితానందమయపరం శ జ్యోతిరూపి
వైననినుఁ బొంది మఱి పుట్ట శ రవనియందు.

1214

వ. మఱియు వివిధకాష్ఠాంతర్గతుం డయినవాయుసఖుండు తద్రతదోషంబునం బొర
యక నిత్యశుద్ధుం డై తరతమభావంబున వర్తించుచందంబున స్వసంకల్పకృతం
బు లయిన విచిత్రశరీరంబులందు నంతర్యామి వై ప్రవేశించి తత్తద్విచిత్రయోని
గతం బైనహేయంబులం బొరయక సకలాత్మసమం బై యేకరసం బై బ్రహ్మ
బయిననిన్ను నైహికాముష్మికఫలసంగమంబు లేక విగతరజోగుణంబులు గలిగి
కొందఱు భజించుచు చుండుదు రదియునుం గాక దేవా భవదీయసంకల్పాధీ
నంబు లయినశరీరంబులం బ్రవేశించి యున్నజీవసమూహంబు నీకు శేషం బని
తెలిసి కొందఱు భవనివారకం బయినశ్రీమత్త్వచ్ఛరణారవిందంబులు సేవించి
కృతార్థు లగుదురు మఱియును.

1215

సీ. అనఘ దుర్గమ మైస్రయాత్మ తత్త్వంబు, బ్ర, వర్తించుకొఱకు దిశ్యంబు లైన
యంచితరామకృ శ ప్లాద్యవతారముల్, భజించి యున్ననీ శ భవ్యచరిత
మనుసుధాంభోనిధి శ నవగాహనము సేసి, విశ్రాంతచిత్తు లై శ వెలయు చుండ్రి

- మోక్షంబు బుద్ధి న శ్ర పేక్షింప నొల్లరు, మఱియుఁ గొందఱు భవ శ్ర చ్ఛరణపంక
 ౮. జములఁ దగిలి వుణ్య శ్రతము లై నహంసల, వడువునొంది భాగ శ్ర వతజనముల
 నొనరువారు ప్రకటయోగిజనప్రాప్య, మైనముక్తిఁ గోర శ్ర రాత్న లందు. 1216
౯. కొందఱు నీశరీరము ల శ్ర కుంతితభక్తి భవద్వశంబు లై
 ఁదండఁగ నీపదాబ్జములు శ్ర నేరి భజించుచుఁ దత్సఖాత్ము లై
 యందురు కొందఱ తీతనుపు శ్ర లోలి ధరించి భవత్పదాబ్జముల్
 పొందుగఁ గొల్వ లేక నిలఁ శ్ర బుట్టుచుఁ జచ్చుచు నుందు రవ్యయా. 1217
౧౦. యమనియమాదియోగమహి శ్ర తాత్మకు లై నమునీంద్రులు విరో
 ధమునఁ దలంచుచైద్యవసు శ్ర ధావరముఖ్యసృపుల్ ఫణీంద్రభో
 గము లన నొప్పుబాహువులు శ్ర గల్గిననిన్ను భజించుగోపికల్
 క్రమమున నేమును సరియ శ్ర కామె భవత్కృప కంబుజోదరా. 1218
౧౧. అరవిందాక్ష భవత్స్వరూప మిలఁ బ్ర శ్ర త్యక్షంబునం గాన నె
 వ్వరికిం బోలదు శాస్త్రగోచరుడ వై శ్ర వర్తింతు వీ సృష్టిముం
 దర సద్రావుడ వై ననీవలననే శ్ర ధాత్రాద్యమర్త్యుల్ జనిం
 చిరి ని న్నంతకు ము న్నెఱుంగఁ గలమే శ్ర చింతింప నే మచ్యుతా. 1219
౧౨. అట్టినిన్నుఁ బరమాణుకారణవాదు లై నకణ్వగౌతమాదులును బ్రకృతికారణ
 వాదు లయినసాంఖ్యులును దేహాత్మవాదు లయినబౌద్ధులును వివిధంబు లైనకు
 తర్కంబులచేతం బరిస్పరవ్యాహతంబు లై నమతంబులు దమతమతర్కవా
 దంబుల సమర్థించుచు నిన్నుం దెలియ లేరు మహాభాగ్యవంతు లయినయో
 గీంద్రులకు నీవు ప్రత్యక్షం బైన నివి యన్నియు నసత్యంబు లని కానవచ్చు వెం
 డియుఁ గొందఱు సచరాచరవస్తుజాతంబులకు నంతర్యామి వై సర్వంబును నీవ
 యగుటం దెలియ లేక నిత్యం బనియు ననిత్యం బనియును విపరీతబుద్ధిందెలియు
 దురు గాని భవదీయదివ్యతత్త్వంబు నిక్కంబుగఁ దెలియఁ జాలరు కొందఱు
 జగచ్ఛరీరుండవు గాన జగద్రూపకుండ వై ననిన్నుఁ గటకమకుటకర్ణికాదివివిధ
 భూషణభేదంబులం గనకంబు నిజస్వరూపంబు విడువక వర్తించుచందంబున జగ
 ద్వికారానుగతుండ వయ్యను నిఖిలహేయ ప్రత్యసేకల్యాణకాణాత్మకుండ వై
 యుందు వని యాత్మవిదు లయినవారు తెలియుదు రదియునుం గాక. 1220
౧౩. వనజాతాక్ష భవత్పదాబ్జయుగనే శ్ర వాసక్తు లై నట్టియ
 జ్జనముల్ మృత్యుశిరంబుఁ దన్ని ఘనసం శ్ర సారాంబుధిఁ దాటి పా
 నను లై లోకములుం బునీతములు గా శ్ర వర్తించుచున్ నిత్యశో
 భన మై యొప్పెడిముక్తిఁ బొందుదురు శుం శ్ర భద్వైభవోపేతు లై. 1221
౧౪. మిమ్ము సద్భక్తి భజింప నొల్ల కిల దు శ్ర ర్చేధం బ్రవర్తించునీ
 చమత్కృతము నేర్పునం బసులఁ బా శ్ర శక్తేణి బంధించుచు

దమునం బెక్కగుమాయాపములచే శత వారి బంధించి దు

ర్గమసంసారపయోధి ద్రోతువు దశ శత్రుజాతపత్రేక్షణ.

1222

వ. దేవా కర్తమూలంబు లయినపాణిపాదంబులు లేనివాడ వయ్యను స్వతంత్రుడవు గావున బ్రహ్మాదులు భవత్పరతంత్రులై యుండుదురు సిరచరరూపంబులు గలచేతనకోటికి నీవు సర్వవిధనియంతవు గావున నీకృపావలోకనంబు గలవారికి మోక్షంబు కరస్థితం బయియుండు భవత్కృపావలోకనంబు లేనికష్టాత్ములు దుర్గతిం గూలుదు రట్టిజీవులు దేవతిర్యజ్ఞనుష్ఠాపరాదిశరీరంబులు సొచ్చి యణురూపులై యుందు రందును నీవుండు వంతరాత్మ వగుచు మఱియును. 1223

క. మది దలపోయగ జలబుద్బుదములు ధరఁ బుట్టి పోలియున్నవోలిక గలయీ

త్రిదశాదిదేవాములలో, వదలక వర్తించునాత్మవర్గము నోలిన్.

1224

ఆ. ప్రళయవేళ నీవు శ భరియింతు వంతకుఁ గారణంబ వగుటఁ శ గమలనాభ

భక్తపారిజాత శ భవభూరితిమిరని, నేళ దుష్టదైత్య శ నాశ కృష్ణ.

1225

చ. అనఘ జితేంద్రియస్ఫురణ శ లయ్యను జంచల మైనమానసం

బనుతురగంబు బోధమహి శ తాత్మవివేకపునూలిత్రాట న

ల్లన కుదియంగఁ బట్టను దళంచుచు ముక్తి కుపాయలాభ మే యనువున లేమికి వగల శ నందెడు నాత్మలు వో తలంపగన్.

1226

చ. గురుపదపంకజాతములు శ గొల్వనివారలు వో మహాబ్ధిని

స్తరణకుఁ గర్ణధారరహి శ తం బగునావను సంగ్రహించుబే

హరిగతి భూరిదు స్తరభ శ వాంబుధిలోన మునుంగు చుందు రం

బురుహదళాక్ష నీవు పరి శ పూర్ణుడ వై తనరారగా నొగిన్.

1227

తే. పుత్రదారగృహక్షేత్ర శ భూరివిషయ, ఘనసుఖాసక్తుఁ డగుచు నే శ మనుజుడేని

నర్థి జరియించువాడు భక్తవాల్మీకినఁ, జెంది యెన్నాళ్లకును దరి శ జేరలేడు.

నీ. జగతిపై బహుతీర్థ శ సదనంబు లనఁ గల్గి, పుణ్యానువర్తన శ స్ఫురితు లగుచు

బాటించి నీయందు శ బద్ధమత్సరములు, లేక భక్తామరా శ నోకహంబ

వగుభవత్పాదాబ్జ శ యుగళంబు సేవించి, భవపాశముల నెల్లఁ శ బాఱదోలి

సమమతులై యద్యచ్ఛాలాభతుష మేరు, సమముగాఁ గైకొని శ సాధు లగుచు

తే. బాదతీరంబు గలమహా శ భాగవతజ

నోత్తమోత్తము లైనట్టి శ యోగివరుల

వార కెప్పుడు సేవించు శ వాడు పొందుఁ

బ్రవిమలానందమయమోక్ష శ పదము మఱియు.

1229

వ. సత్తైసప్రకృతివలన నుత్పన్నం బైనయీజగత్తు సత్తు గావలయు నది యెట్లనిసం

గనకోత్పన్నంబు లైనభూషణంబులు కనకమయంబు లయి కానంబడుచందం

బున నని సాంఖ్యుండు వలికిన విని యుద్వేషతవాది యిట్లను నెయ్యది యుత్ప

న్నంబు గా దది సత్తును గా దనువ్యతిరేకవ్యాప్తినియమంబు నిత్యసత్యం బై
న బ్రహ్మంబునందుఁ దర్కహతం బగుఁ గావునం బ్రపంచంబు మిథ్య యని నిరూ
పించిన నా ప్రపంచంబు బ్రహ్మవిశేషణం బై కార్యకారణావస్థలు గలిగి యున్న
యంతమాత్రంబున మిథ్య గానేర దా ప్రపంచంబునకుఁ గార్యకారణావస్థలు
నిత్యంబులు గావున నవస్థాద్వయయక్తం బయిన ప్రపంచంబు సత్యం బనిన
వెండియు నద్వైతి యిట్లు బహుగ్రంథప్రతిపాదితం బయిన జగన్ని ఛాత్యంబు
లేమి యెట్లనిన నదియును గర్తవ్యులైన జడుల నవిద్యాప్రతిపాదకం
బై కుతర్కసమేతం బైన భారతి యంధపరంపరావ్యవహారంబునంజేసి భ్రమి
యించుఁ గారణావస్థయందును బ్రహ్మవిశేషణం బైన నూత్నరూపంబునల బ్రపం
చంబు సత్యై యుండు సత్యంబు బాధాయోగ్యంబు గావున నీకు శేషం బయి
యుండుఁ గావున నీవు దేహగతుం డైనదేహియందు సంతర్యామి వయ్యుం
గర్తఫలంబులం బారయక కర్తఫలభోక్తయైన జీవునకు సాక్షిభూతంబ వై యుం
దు వట్టినిన్ను నజ్ఞులైన మానవులు నిజకంఠలగ్నం బయినకంఠికామణి నిత్యసన్ని
హితం బై వెలుఁగు చుండినను గానకవర్తించు తెఱంగున హృదయపద్మమధ్యం
బున నసంతతజేహీవిరాజమానుండ వై ప్రకాశించునిన్నుం డెలియ లేరు సకల
బ్రహ్మాండనాయకుండ వైన నీయందు శ్రుతులు ముఖ్యవృత్తిం బ్రవర్తించు నని
శ్రుత్యధిదేవతలు నారాయణు నభినందించిన తెఱంగున ననందనుండు మహ
ర్షుల కెఱింగించిన ప్రకారం బని నారాయణుని నారదునకుం జెప్పిన నమ్మ
హాత్తుండు మజ్జనకుం డైన వేదవ్యాసమునీంద్రునకు నుపన్యసించె నయ్యర్థంబు
నతండు నాకుం జెప్పినవిధంబున నీకుం జెప్పితి నీయపాఖ్యానంబు సకల
వేదశాస్త్రపురాణేతిహాససారం బుపనిషత్తుల్యంబు దీనిఁ బఠించువారును విను
వారును విగతకల్తషులై యిహపరసౌఖ్యంబుల నొంది వర్తింతు రని చెప్పిన
శుకయోగీంద్రునకు రాజేంద్రుం డిట్లనియె.

1230

పరీక్షితునకు శుకయోగి విష్ణుసేవాప్రాశస్త్యంబు చెప్పెట.

మ. మునినాథోత్తమ దేవమానవులలో శ్రీ ముక్కంటి సేవించువా

రనయంబుఁ బహువస్తుసంపదల సౌ శ్రీ ఖ్యానందు లై యుండ న

వ్వనజాతాత్ము రమామనోవిభుని శ్రీ శ్వద్భక్తి సేవించున

ద్భనపుణ్యుల్ గడుఁ బేద లౌకతను జ శ్రీ కృణా కెఱింగింపవే.

1231

సీ. నావుడు శుకయోగి నరనాథుఁగనుఁగొని, విను మెఱింగింతుఁ దగ్ద్యధము డెలియ
ఘనశక్తిసహితుండు శ్రీ కాలకంధరుఁడు దా, వినుతగుణత్రయా శ్రీ నివృత్తుండు గాన
రాగాదియుక్త మై శ్రీ రాజిల్లునంపద, లాతనిఁ గొలుచువా శ్రీ రందు చుండు
రచ్యుతుఁ బరము. న శ్రీ నంతు గుణాతీతుఁ, బురుషోత్తముని నాదికపురుషు ననఘు
తే. సర్వి భజించువాడు రాగాదిరహితు, లగుచు దీపింతు రెంతయు శ్రీ ననఘచరిత

- ధర్మసందనుఁ డశ్వమే ధంబు నేసి, విదప స్వాత్మికకథనముల్ శ్రీ తితోడ.
ఉ. నారదసంయమిండ్లువల శ్రీ సక వినుచుండి యసంతరంబ పం
కేరుహనాభుఁ జూచి యడి శ్రీ గెం దగ నిప్పుడు నీవు నన్ను నిం
డారినభక్తిమై నడిగి శ్రీ నట్ల యతండును మందహాసవి
స్ఫార కపోలుఁడై పలికె శ్రీ బాండుతనూభవుతోడఁ జెచ్చెరన్. 1233
- సీ. వసుమతీనాథ యె శ్రీ వ్యనిమిద నా కను, గ్రహబుద్ధి వాడము నా శ్రీ ఘనునివిత్త
మంతయుఁ గ్రమమున శ్రీ సవహరించినవాఁడు, ధనహీనుఁ డగుచు సంకతాపమంద
విడుతురు బంధు ల శ్రీ వ్యధమున నొందిలి, యై చేయునది లేక శ్రీ యఖిలకార్య
భారంబు లుడిగి మ శ్రీ దృక్తులతో మైత్రి, నెఱపుచు విజ్ఞాన శ్రీ నిరతుఁ డగుచుఁ
తే. బిదప వాడవ్యయానంద శ్రీ పద్మమయాత్మబరంగ శ్రీ విష్ణులోకసంకప్తాప్తినొందు
గానమ త్రేవమిగులదుఃస్మరమటంచు, వదలి భజియింతు రితరదేవతల నెపుడు.
- క. సేవింప వారు దమకుం, గావించినశోభనములు శ్రీ గని నిజములుగా
భావించి వారి మఱుతురు, భావములఁ గృతఘ్నవృత్తి శ్రీ పని తమపనిగన్. 1235
- క. మెలఁగుచు నుందురు దీనికిఁ, గల దొకయితిహాస మిపుడు శ్రీ గైకొని నీకుం
దెలియఁగఁ జెప్పెద దానన, యలవడు నీ వడుగు ప్రశ్న శ్రీ కగును త్తరమున్.
- ~~యె~~ శివద్రోహంబు సేయం బూనినవృకానురుండు విష్ణుమాయచే మడియుట. ~~యె~~
- క. శుకుఁ డనుదైత్యునితనయుఁడు, వృకుఁ డనువాఁడొకఁడు దుర్వి శ్రీ వేకుడు సుజన
ప్రకరముల నలఁపఁ దెరువున, నొకనాఁ డొది గుండి దివ్య శ్రీ యోగిం గడఁచన్.
- వ. కనుంగొని. 1238
- క. కరములు ముకుళించి మునీ, శ్వర నారద లలితధీవి శ్రీ శారద నన్నుం
గరుణించి యాన తీ శుభ, కరు లగుహరిహరహిరణ్య శ్రీ గర్భులలోనన్. 1239
- ఆ. కడఁగి కొలువ శీఘ్ర శ్రీ కాలంబులోనన, యిచ్చ మైనవరము శ్రీ లిచ్చునట్టి
దైవ మెవ్వఁ డనిన శ్రీ దానవుఁ గనుగొని, మునివరుండు పలికె శ్రీ ముదముతోడ.
- వ. వినుము దుర్గణసుగుణంబులలో నొక్కటి యెచ్చటం గలుగు నచ్చట నాక్ష
ణంబ కోపప్రసాదఫలంబులు చూపువాఁ డమ్మవ్వరయందు ఫాలలోచనం డివ్వ
ధంబుఁ దెలిసినవారై బాణాసురదశకంధరులు సమగ్రభక్తియుక్తులై సేవించి
యసమానసామ్రాజ్యవైభవంబుల నొంది ప్రసిద్ధులై రట్లు గావున నీవు నమ్మ
హాత్ముని సేవింపు మతనివలన నభిమతఫలంబులు వేగఁబ సాప్తం బయ్యెడి నని
చెప్పిన నతం డాక్షణంబ. 1241
- సీ. దీపించు కేదార శ్రీ తీర్థంబునకు నేఁగి, యతిసాహసాత్మకుం శ్రీ డయినయసుర
లోకముల్ వెఱఁ గంద శ్రీ నాకాలకంధరు, వరదుని సంబికా శ్రీ వరునిఁ గూర్చి
తనమేనికండ లు శ్రీ ద్దండుఁ డై ఖండించి, యగ్ని కాహుతులుగా శ్రీ నలర వేల్చి
దర్పకారాతి ప్ర శ్రీ త్యక్షంబు గా కున్న, జడియక సప్తవా శ్రీ సరమునందుఁ

తే. బూని త త్తీర్థమునఁ గృతకన్నానుఁడగుచు, వెడలిమృత్యువుకోటనాశవెలయునట్టి గండ్రగొడ్డంటఁడనమ స్తకంబుదునుము, కొనఁగఁబూనిననయ్యగిని కుండమునను.

క. అరుదుగ వెలువడి రుద్రుడు, కరుణ దలిర్పంగ వాని క కర మా త్తకరాం బురుహమునఁ బట్టి తెగువకుఁ, జొర వలవదు మెచ్చు వచ్చె క సుమహితచరితా.

క. నీమది బాడమినికోరిక, లే మైనను వేడు మిపుడ క యిచ్చెద ననినం దా మనమున సంతసపడి, యామనుజాశేనుఁడు హరుప క దాంబుజములకున్.

తే. వందనం బాచరించి యోయిందుమకుట, ఫాలలోచన వరద మృత్యాణితలము నేను నెవ్వనితలమీఁదనడిచిన వాఁడు, మ స్తకము నూలు వయ్యలై క మడియనీవె.

క. అని వేడిన సమ్మాటలు, విని మదనారాతి నవ్వి క విబుధాహితుకో రినవరముఁ దడయ కిచ్చిన, దనుజుఁడు తద్వరపరీక్షఁ క దాఁ జేయుటకున్.

వ. ఆక్షణంబ వరదానగర్వంబున నుద్వృత్తుం డై కడంగి. 1247

క. ఆహరుమ స్తకమునఁ గడు, సాహసమునఁ జేయి వెట్ట క జడియక కదియ న్నోహో తనమెచ్చులు దన, కాహా పై వచ్చె ననుచు క నభవుఁడు భీతిన్.

క. దనుజుఁడు దనవెనువెంటం, జనుదే ముల్లోకములును క సంత్రాసముఁ గై కొని పాట సురలు మనములఁ, దనికీరి దానికిని బ్రతివి క ధానము లేమిన్. 1249

వ. అట్లు చని చని. 1250

సీ. నిరుపమానంద మై క నిఖిలలోకములకు, నవల యై యమృతప క దాఖ్యఁ దనరి దినకరచంద్రదీ ప్తిధితులకుఁజొర రాక, సలలితసహజతే క జమున వెలుంగు సమధికం బగుశుద్ధసత్త్వగర్విష్ట మై, కర మొప్పు యోగీంద్ర క గమ్య మగుచు హరిపదధ్యానప క రాయణు లైనతద్దాసుల కలరుని క వాస మగుచు

తే. బ్రవిమలాంతతేజోవి క రాజమాన, దివ్యమణిహేమకలితసం క దీప్తభవ్య సాధమండపతోరణస్తంభవిపుల, గోవురాదిభాసురము వై క కుంతపురము. 1251

వ. కనుంగొని యమృహస్థానంబు డాయం జనుటయు నప్పుండరీకాక్షుం డఖండవై భవంబునం గుండలీశ్వరభోగతల్పంబునం బరమానందకందళితహృదయారవిం దుం డై యిందిరానయనచకోరకంబుల నిజమందహాససాంద్రచంద్రికావితతిం దేల్చుచు నార్తభక్తజనరక్షణంబు పనిగా మెలంగుచు వివిధవిద్యదంబులం ద గిలి యుండియు ఫాలలోచనం డద్దనుజపాలునకుం దలంపక యిచ్చినవరంబు తనతలమీఁద వచ్చినం గలంగి చనుదెంచుట తనదివ్యచిత్తంబున నెఱింగి య కాకాలకంధగునియవస్థ నివారింపం దలంచి యయ్యిందిరాదేవితోడివిద్యదంబు చాలించి. యప్పుడు. 1252

సీ. తాపింఛరుచితోడఁ క ద్రస్తరించెడుమేనుఁ, బసిడిముంజియుఁ దగు క పట్టుగొడుగు ధవళాంశురుచిన్ని క దంబును దిన్నని, దండంబుఁ జేతఁ గ క మండలువును బసూపుగోచియుఁ జిన్ని క పట్టవర్ధనమును, రాజితంబైన మృ క గాజనంబు

దూలాడుసిగయును శ్రేణుమాటగోచి, వేలిమిబాట్టును శ్రేణ దర్భ
తే. దనరసందీప్తహవ్యవాహనసమాన, కాంతిజెలువొంది యద్భుతక్రమమెలర్ప
జతురగతి నట్లు నటుకవే శ్రమంబు దాల్చి, వచ్చి యాసీచదానవ శ్రవరుని జేరి.

వ. కైతవంబున నతనికి నమస్కరించి మృదుమధురభాషణంబుల ననునయించుచు
నయ్యసురవరున కిట్లును నివ్వధంబున మార్గపరిశ్రాంతుండ వై యింతమా
రం బేల చనుదెంచితి సకలసౌఖ్యకారణం బైనయీశరీరంబు నిరర్థకంబు చేసి
వృథాయాసంబున దుఃఖపఱుపం దగునే యియ్యెడం గొంతతడవు విశ్రమింపు
మీప్రయాసంబునకుఁ గతం బెయ్యది కపటహృదయుండవు గాక నీయధ్యవసా
యం బెఱింగింపం దగు నేని నెఱింగింపు మని మృదుమధురంబుగాఁ బలికిన
నవ్వుహాత్తునిసుధారసతుల్యంబు లయిన వాక్యంబులు విని సంతసిల్లి యప్పిళితాశ
నుండు దనపూనినకార్యం బతని కెఱింగించిన.

1254

చ. హరి దరహాస మొప్పు బిళి శ్రతాశనుఁ గన్గొని పల్కె దానవే
శ్వరమును దక్షుశాపమునఁ శ్రజాలఁ బిశాచపత్రౌట నూన్మత
స్ఫురణము మాలి సంతతము శ్రబంకుచు నుండుపురారిమాట నీ
వెఱుంగక వెంట నేఁగఁ దగ శ్రదీతనిచేతలు మాకు వింతలే.

1255

ఆ. నిజము పలికెనేని శ్రనెఱిఁ దనతలమీఁద, నీకరంబు మోప శ్రనీక తలఁగి
వచ్చునోటు నితని శ్రవలనఁ బ్రత్యయమునఁ, దగుల నేమి గలదు శ్రదనుజవర్య,
ఆ. ¹అశుచియగుచు నతని శ్రనంటఁగఁ బనిగాదు, కాలుఁ జేయఁ గడిగిత్తడడవార్చి
యతనివెంట వేడ్క శ్రనరుగుదువే నీవు, నవల నంటఁ దగును శ్రనసురనాథ.

మ. అతిదుశ్శంకలు మాని పొమ్మనిన దై శ్రత్యారాతిమాయావిమో
హితుఁ డై విస్మృతి నొంది తామసముచే శ్రనేపారి వాఁ డాత్మపా
ణితలంబుక దననెత్తి మోపికొని తా శ్రనేలక వెసం గూలె వి
శ్రుతదంభోభిహాక వడిం బడు²మహాశ్రుతోఁగీధరంబో యనన్.

1258

వ. అట్లు తనతల నూలు వ్రయ్యలై నేలం గూలినయసురం గని యప్పుడు.

1259

క. సుర లసురాంతకుమీఁదక, వరమందారప్రసూన శ్రవర్షము లోలిం
గురిసిరి తుములం బై దివి, మొరసెక సురదుందుభిప్ర శ్రముఖతూర్యంబుల్.

క. పాడిరి గంధర్వోత్తము, లాడిరి దివి నపురసలు శ్రనన్యోన్యము లై
కూడిరి గ్రహములు భయముల, వీడిరి మునికోటు లంత శ్రవిమలచరిత్రా.

1261

క. మురహారుఁ డెలన వ్యోలయఁగఁ, బురహరుఁదగఁ జూచి పలికె శ్రభూతేశ్వర యీ
నరభోజనుండు నీ కి, త్రటి నె గ్గొనరింపఁ దలచి శ్రతానే పాలిసెన్.

1262

వ. అది యట్టిద కాదె యిజ్జగంబున నధికుం డయినవానికి నపకారంబు గావించిన

1. ఈపద్యము తాళపత్రోపతులందుఁ గానిపింపలేదు. మూలమునందును దీని కాధారము లేదు. ఇట నావశ్యకమును గాదు. 2. గిరిశంఖంబుచందంబునన్.

మానవునకు శుభంబు గలుగునే యదియునుంగాక జగద్గురుండ వగునీ కవజ్జ
దలంచుకష్టాత్తుండు వొలియుటంజెప్పనేల యిట్టిదుష్టచిత్తులకిటివరంబు లిచ్చుట
కర్జంబు గా దని యప్పురాంతకు వీడ్కొలిపిన నతండు మురాంతకుని ననేకవిధం
బుల నభినందించి నిజమందిరంబునకు జనియె నని చెప్పి యిట్లనియె. 1268

క. మానవనాయక యియా, ఖ్యానంబుం జడువ వినిన శ్రీ ఘనపుణ్యులు ని
త్యానందసౌఖ్యములు పెం, పూనుదు రటమీడ ముక్తినిండుదు రెలమిన్. 1265

వ. అని చెప్పి శుకయోగీంద్రుండు పరీక్షిస్తూ రేంద్రున కిట్లనియె. 1265

క. జననాయక యింక బుర్రా, తనవృత్తం బొకటి నీకు శ్రీ దగ నెఱింగింతున్. 1266

వినుము తపోమహిమలఁ జెందినమునిజనములు సరస్వ శ్రీ తీనదిపొంతన్. 1266

~~జనము~~ భృగుమహర్షి త్రిమూర్తులపాశ స్త్రంబు శోధించుటకుఁ బోవుట. ~~జనము~~

క. వితతక్రియ లొప్పగ స, త్కృతువుల నొనరించు చచటఁ శ్రీ గైకొని లక్ష్మీ
పతిభవపితామహులలో, నతులితముగ నెవ్వ రధికు శ్రీ లని తమలోనన్. 1267

వ. ఇట్లు తలపోసి తన హత్వం బంతయుం దెలిసి రమ్మని భృగుమహాముని సమ్మ
ప్వరు వేల్పులకడకుం బంపిన నత్తాపసోత్తముండు చని చని ముందట. 1268

క. జలరుహసంజాతసభా, స్థలమున కొగి నేగి యతని శ్రీ సత్త్వగుణంబుం
దెలియుటకై నుతివందన,ములు సేయక యున్న నజుడు శ్రీ ముసముసయనుచున్. 1269

క. మనమునఁ గలఁగుచు భృగుఁ దన, తనుజాతుం డనుచు బుద్ధి శ్రీ దలఁచినవాడై
ఘనరోషస్ఫురితాగ్ని, న్ననయము శాంతోదకముల శ్రీ నల్ల న యార్చెన్. 1270

చ. మహితతపోధనుండు ముని శ్రీ మండనుఁ డయ్యెడ బాసి వెండియు
న్నహిపతిభూషుఁ గాన రజ శ్రీ తాద్రీకి నేగిన నగ్గిరిండ్లుజై
దుహిసమయాఖశేఖరుఁడు శ్రీ దుర్గయుఁ దానును విశ్రమించుచుక
*దుహిణతనూభవుండు చను శ్రీ దెంచుట కాత్మ బ్రమోద మందుచున్. 1271

క. కనుగొని భ్రాతృస్నేహంబునఁ గొగిటఁ జేర్చు ననుచు శ్రీ ముక్కంటి రయం
బున నెదు రేగినముని రుద్రునియందుల సత్త్వగుణ మెఱుంగుటకొఱకై. 1272

వ. అతనిం గైకొనక యూర కుండిన. 1273

ఉ. అనిటలాంబకుండు గమ శ్రీ లాసనందనుఁ జూచి భూరికా
లాసలరోషవేగభయ శ్రీ దాకృతిఁ దాల్చి పటుస్ఫులింగసం
తానము లొల్క శూలమునఁ శ్రీ దాపసముఖ్యునరంబు వేయఁగా
బూనిన బార్యతీరమణి శ్రీ బోరన నడ్డము వచ్చి చెచ్చెరన్. 1274

క. తనవిభుపాదములకు వందనముం గావించి సముచి శ్రీ తప్రియముల న
య్యనలాక్షునికోపము మాన్పిన నమ్మనినాథుఁ డచట శ్రీ నిలువక చనియెన్.
నీ. పొలుపొందువైకుంఠరవురమున కర్థితో, జసి యందు సమధికై శ్రీ శ్వర్య మొప్ప

గమలాంకపర్యంక శ్రీ గతుఁడై సుఖించున, కౌస్తుభభూషణువ శ్రీ క్షుణ్ణలంబుఁ
దనపాదమున బిట్టు శ్రీ దన్నెఁ దన్నినఁ బొన్ను, డిగివచ్చిమునిఁ జూచి శ్రీ నగధరుండు
పదముల కెఱిగి యో శ్రీ పరమతపోధన, యీగతి సీవచ్చు శ్రీ తెఱుంగ లేక.

తే. యున్ననాతప్పు మన్నించి శ్రీ నన్నుఁ గరుణఁ
జూచి యీదివ్యమణిమయ శ్రీ స్ఫూర్తిఁ దనకు
రుచిరసింహాసనమునఁ గూ శ్రీ ర్చుండు దివ్య
తాపసోత్తమ యభయప్ర శ్రీ దాననిపుణ.

1276

క. అలఘుపవిత్ర భవత్పదజలములు నను నస్తదీయ శ్రీ జతరస్థజగం
బుల లోకపాలురను బాలు, పలరంగఁ బుణ్యులను జేయు శ్రీ ననఘచరిత్రా. 1277

వ. మునీంద్రా భవదీయపాదాబ్జహతి మద్భుజాంతరంబునకు భూషణం బయ్యె భవ
దాగమనంబు మాబోఁటివారికి శుభావహం బగుం గాదె యేను ధన్యుండ నైతి
నని మృదుమధురాలాపంబుల ననునయించిన నమ్మునివరుండులక్ష్మీనాథుసంభా
షణంబులకుఁ జిత్తంబునం బరమానందంబు నొంది యమ్ముకుండు ననంతకల్యా
ణగుణనిధి నభినందించి యానందబాష్పధారాసిక్తకపోలుండగుచుఁ దద్భక్తిపార
వశ్యంబున నొండు వలుక సేరక యతనిచేత నామంత్రణంబు వడసి మరలి
సరస్వతీతీరంబున నున్న మునులనన్నిధికిం జనుదెంచి వారలం గనుంగొని. 1278

సీ. మునినాయకులతోడఁ శ్రీ దనపోయివచ్చిన, తెఱుంగును దనమది శ్రీ దృష్ట మైన
మూఁడుమూర్తులవిధంబును నెఱిగించిన, విని వారు మనముల శ్రీ విప్రయంబు
నంది చిత్తంబుల శ్రీ సందేహమును బాసి, చిన్తయాకారుఁడు శ్రీ శ్రీనతీశుఁ
డనుపముఁ డనవద్యుఁ శ్రీ డళులకల్యాణగుణాకరుఁ డాదిమృధ్యాంతరహితం

తే. డై తనర్చినపుండరీ శ్రీ కాక్షుఁ డొకఁడ
కాక గణుతింప దైవ మొ శ్రీ క్కరుండు వేఱ
కలఁడె యనుబుద్ధి విజ్ఞాన శ్రీ కలితు లగుచు
హరిపదాబ్జాతయుగళంబు శ్రీ నర్థి గొలిచి.

1279

వ. అట్లు సేవించి యవ్యయానందం బున్నవైకుంఠధామంబు నొంది రని చెప్పి
వెండియు నిట్లనియె.

1280

శ్రీకృష్ణుండు మృత లయనవిప్రనుతులఁ దెచ్చుట.

సీ. సరనాథ యొకనాఁడు శ్రీ నలినాయతాక్షుండు, పాలుచుకుశస్థలీ శ్రీ పురమునందు
సుఖ ముండ నొక్కభూ శ్రీ సురవర్యుభార్యకు, బుత్తుండు జన్మించి శ్రీ పుట్టినపుడ
మృతుఁడైనఘనశోక శ్రీ విఠతిచే గ్రాగుచు, నాడింభకునిఁగొంచు శ్రీ నవనిసురుండు
చనుదెంచి పెలుచరా శ్రీ జద్వారమునఁబెట్టికన్నులబొమ్పంబు శ్రీ కణము లొలుక

తే. బాపురే విధి నను దుఃఖ శ్రీ పఱుపఁ దగునె
యనుచు దూఱుచుఁ దనుఁ దిట్టి శ్రీ కొనుచు వగల

డెంద మందంద యెరియ నా శ క్తందనంబు

నేయుచును వచ్చి యావిప్ర శ శేఖరుండు.

1281

సీ. అధికశోకంబున శ నలమటఁ బొందుచు, నచ్చటిజనులతో శ ననియెఁ బెలుచు
బ్రాహ్మణవిద్వేష శ పరుఁ డయి తగ శాస్త్ర,పద్ధతి నడపక శ పాపవర్తి
యై ఊత్ర బంధువు శ నగువానిదురితంబు,చేత మత్సుత్కృండు శ జాత మైన
యప్పుడ మృతుఁ డయ్యె శ నక్కట హింసకు, రోయక యెప్పు డశన్యాయకారి

తే. యగుచు విషయానుగతచిత్తుఁ శ డైనయట్టి

రాజుదేశంబుప్రజలు ని శ రాశు లగుచు

దుఃఖముల జాలఁ బొందుచుం శ దురు నటంచు

నేడ్చుచును నట నిల్వక శ యేగె నపుడు.

1282

వ. ఇవ్విధంబున మఱియును తనసుతులు మృతు లయిన వారలం గొనివచ్చి యవ్వి
ప్రుండు రాజుమొగసాలం బెట్టి రోదనంబునేయుచు నెప్పటియట్లు కొన్నిగాథలు
సదివి వాపోవు చుండె నివ్విధంబున నెనమండ్రుసుతులు మృతు లైనవిదపం దొ
మ్మిదవసుతుండును మృతుం డైన వాని నెత్తికొని వచ్చి యెప్పటివిధంబునఁ బల
వరించు చున్నయాబ్రాహ్మణునిం గని అర్జునుం డిట్లనియె.

1283

క. ఈపగిది నీవు వగలఁ, నాపోవఁగఁ జూచి యకట శ వారింపంగా

నోపినవిలుకాఁ డొక్కం, డీపురి లేడయ్యె నయ్య శ యిది పాప మగున్.

1284

సీ. పుత్తులఁ గోల్పోయి శ భూరిశోకంబున, వనటఁ బొందుచు విప్ర శ వరులు చాల
నేరాజరాజ్యమం శ దేని వసింతురు, నారాజుఁ దలపోయ శ నవనిమీఁద
నటునిగా నాత్మ నె శ న్నం దగునీపుత్తు, నే బ్రతికించెద శ నిపుడు పూని
యటు సేయనైతినే శ ననలంబు సొచ్చెద, నని భూసురుండు వెఱి శ గండఁబలుక

తే. నతఁడు గడువ్రేగుమాట లి శ ట్లాడఁ దగునె

భూరివిక్రమశాలి రా శ ముండు మేటి

బలుండు హరియును శౌర్యసం శ పన్ను లనఁగఁ

దనరుప్రద్యుమ్నుఁ డతనినం శ దనుండు మఱియు.

1285

తే. విసుతబలు లైనయాదవ శ వీరవరులు, గలుగ వారలచేఁ గాని శ కార్య మీవు
చక్కఁబెట్టుటయెట్లు నీ శ చనెడిత్రోవఁబొమ్ము నాపుడునయ్యింద్రశపుత్తుఁడపుడు.

క. మనమున దురహంకారము, ఘనముగఁ బొడముటయు నపుడు శ కవ్యడి విప్రుం
గనుఁగొని యచ్చటిజనములు, వినగా ని ట్లనియె రోషశ్రవిహ్వలమతి యై.

1287

మ. బలుండం గాను మురాసురాంతకుండఁ గాఁ శ బ్రద్యుమ్నుండం గాను నేఁ

దెలియం దత్తనయండగా నని విరో శ ధివ్రాతమున్ భీషణో

జ్వలగాండీవధనుర్విముక్తనిశితా శ స్త్రశ్రేణిచేఁ బీనుఁబెం

టలు గాఢించుపరాక్రమప్రకటచం శ డన్నార్తి నేఁ బాగుండన్.

1288

- వ. అదియునుం గాక. 1289
- చ. బలిమి పురాంతకుం దొడరి శ బాహువిజృంభణ మొప్ప నెక్కటిం
దలపడి పోరినట్టిరణ శ ధైర్యుని నన్ను నెటుంగ వక్కా
పెలుకుట మృత్యుదేవతను శ బింక మడంచి భవ తనూజుల
న్నలవుఁ జలంబుఁ జూపి కొని శ యాడఁగ నిప్పుడ తెచ్చి యిచ్చెదన్. 1290
- వ. అని నమ్మం బలికినయర్జును ప్రతిజ్ఞకు భూసురుండు మనంబున నూతిశిల్లి యతని
నభినందించుచు నిజమందిరంబునకుం జని కొన్నిదినంబు లుండునంత భార్యకుం
బ్రసూతివేదనాసమయం బయినం జనుడెంచి వివ్వచ్చుం గని తద్విధం బెఱిం
గించిన నయ్యింద్రనందనుం డప్పడు. 1291
- చ. లలితవిశిష్టసంచితజ శ లంబుల నాచమనంబు సేసి సు
స్థలమున నిల్చి రుద్రునకు శ సమృతి మ్రొక్కి మహాత్మశత్రుని
ర్తలశుభమంత్ర దేవతల శ మానసమందుఁ దలంచి గాండివం
బలవడ నెక్కుద్రోచి బిగి శ యం గదియించి నివంగయుగ్మమున్. 1292
- వ. ఇవ్వీధంబునఁ గట్టాయితం బయి యప్పడు. 1293
- సీ. భూసురువెంట ని శ మ్ముల నేఁగి సూతికాభవనంబుచుట్టును శ బాణవితతి
నరికట్టి దిక్కులు శ నాకాశపథము ధ,రాతలం బెల్ల సీ శ రంధ్రముగను
శరపంజరముఁ గట్టి శ శౌర్యంబు దీపింపఁ గడు నప్రమత్తుఁడై శ కాచియున్న
యెడ నమృహీసురు శ నింతికిఁ బుత్తుండు, జనియించె నప్పు డ శ చ్చటిజనంబు
తే. పోయెఁ బోయె గదే యని శ బాబ్బ లిడఁగ
బొందితోడన యాకాశ శ మునకు మాయఁ
జెందె నప్పుడ దుఃఖంబు శ నొంది భూమి
సురుడఁ విలపించుచును ముర శ హరునికడకు. 1294
- వ. అప్పుడు చని. 1295
- క. ముందట నిల్చి ముకుంద స,నందనమునివిసుత నంద శ నందన పరమా
నంద శరదిందుచందన,కుందయశస్సాంద్ర కృష్ణ శ గోవింద హరీ. 1296
- వ. అవధరింపుము దేవా యర్జునుం డ నెడిపౌరుషవిహీనుం డాడినవృథాబల్పంబులు
నన్ని పుత్రుం గోలుపడి బెల నైననన్ను నే మందు నిఖిలవిశ్వోత్పత్తిస్థితిలయం
బులకుఁ బ్రధానహేతుభూతుండ వయిననీవు సమర్థుండ వయ్యువారింపం జాలక
చూచు చుండ నొక్కమనుష్యమాత్రుండు దీర్పం జాలెడువాడు గలఁడే యని
వెండియు. 1297
- క. ఎక్కడిపాండుతనూభవుఁ, డెక్కడివిలుకాడు వీని శ కెక్కడిసత్యం
బెక్కడిగాండివము దన, కెక్కడిదివ్యాత్రుసమితి శ యే మనవచ్చున్. 1298
- క. అని తను నోడక నిందించిన విని యయ్యర్జునుండు శ చిడిముడిపడుచుం

- దనవిద్యమహిమవెంపునఁ జనియెన్ వెన దండపాణి శ సదనంబునకున్. 1299
- క. చని యందు ధారుణీసుర,తనయులు లే కుంటఁ దెలిసి శ తడయక నింద్రా
గ్నినిర్మతివరుణసమీరణ,ధనదేశానాలయములు శ దగఁ బరికించెన్. 1300
- వ. వెండియు. 1301
- చ. సరసురయతఃకింపురుష శ నాగనిశాచరసిద్ధసాధ్యభే
చరవిహగేంద్రగుహ్యకపి శ శాచనివాసములందు రోసి భూ
సురసుతు లేగినట్టిగతి శ చొప్పుడ కుండుటఁ జూచి క్రమ్మటన్
ధరణికి నేగుదెంచి బెడి శ దంబుగ నగ్ని సొరంగఁ బూనినన్. 1302
- వ. అవ్విధం బంతయు నెఱింగి యమ్మురాంతకుండు విప్రనందనుల నీకుం జూపెద నని
యనలంబు సొర కుండ నివారించి యప్పుడు. 1303
- ఉ. సుందరదివ్యరత్నరుచి శ శోభిత మై తనరారుకాంచన
స్యందన మంబుజావుల డుద శ యాచల మెక్కువిధంబు దోఁపఁ జొ
రందరి దాను నెక్కి తను శ రత్నలు దిగ్వితతిన్ వెలుంగ గో
విందుఁ డుదారలీలఁ జనె శ విప్రతనూజగవేషణార్థి యై. 1304
- చ. చని పురఘోష్టదుర్గవన శ జానపదాచలపక్కణప్రభూ
తనదనదీనరోవరయు శ తక్షితి నంతయు దాటి సప్తవా
రినిధుల దీవులం గులగి శ రిప్రకరంబుల నుత్తరించి మే
రునగము నాక్రమించుచు మ శ రుద్ధతితో రథ మేఁగె నత్తఱిన్. 1305
- చ. మసలక భూరిసంతమన శ మండలముం దఱియంగఁ జొచ్చి సా
హసమునఁ బోవఁ బోవఁగ భ శ యంకర మై మది గోచరింపఱిన్
వస మఱి మోఁకరిల్లి రథ శ వాజులు మార్గము దప్పి నిల్చినన్
బిసరుహపత్త్రలోచనుఁ డ శ భేద్యతమఃపటలంబు వాపఁగన్. 1306
- సీ. బాలభానుప్రభా శ భాసమానద్యుతిఁ, గర మొప్పునిజరథాం శ గంబుఁ బనుప
నమ్మహాస్త్రం బేగి శ చిమ్మచీఱటి నెల్ల, నఱిముఱి నందంద శ నఱికి వైచి
యగ్రభాగంబున శ సతులితగతి నేఁగ, నామార్గమున నిజ శ స్యందనంబు
గడవడిఁ దోలి యా శ కడిదితమోభూమిఁ, గడవ ముందఱికడఁ శ గానరాక
తే. మిక్కుటంబుగ దృష్టు మి శ రిట్లుగొనఁగఁ
జదల వెలుఁగొందుదివ్యతే శ జంబు నూచి
మొనసి గాండీవి కన్నులు శ మూసికొనుచు
నాత్మ భయ మంది కొంతద శ వ్వరిగి యరిగి. 1307
- తే. కడగి దుర్వారమారుతో శ త్కటవిభూత, చటులసర్వంకఱోర్తి భీ శ మణగభీర
వారిపూరంబు సొచ్చి త శ స్మిరమధ్యభాగమునఁ గోటిసూర్యప్రభలు వెలుంగ.
- వ. అది మఱియుం జారుదివ్యమణిసహస్రస్తంభాభిరామంబును నాలంబితకమసీయ

నూత్నరత్నమాలికాలంకృతంబును భానుశశిమయూభాగమ్యంబును ననంత
తేజోవిరాజితంబును బునరావృత్తిరహితమార్గంబును నిత్యైశ్వర్యదాయకంబును
నవ్యయంబును నత్యున్నతంబును నమానవిభవంబును బరమయోగీంద్ర
గమ్యంబును బరమభాగవతనివాసంబును నై యొప్పునద్వివ్యధామంబునందు. 1309

సీ. సాంద్రశరచ్చంద్ర శ చంద్రికాకర్పూర, నీహారహారాభ శ దేహ మమర
నిందిందిరేందీవ శ రేంద్రనీలద్యుతిఁ, గర మొప్పుమేచక శ కంఠసమితి
యరుణాంశుబింబభా శ సురపద్మరాగవి, న్యస్తసహస్రాయ శ మస్తకములు
వివృతాననోద్గత శ విషధూమరేఖల, లీలఁ జూపట్టిన శ నాలుకలును

తే. గలితసాయంతనజ్వల శ జ్వలనకుండఁ, ములవిడంబించువేడిచూ శ పులును గలిగి
భూరికలధాతగిరినిభా శ కార మమరఁ, బరఁగుభోగీంద్రభోగత శ ల్పంబునందు.

వ. సుఖాసీనుం డై యున్నవాని డాయం జని యప్పుడు.

1311

సీ. సజలనీలాంబుద శ శ్యామాయమానాంగు, నాశ్రితావనముది శ తాంతరంగు
ససకాదియోగిహృ శ ద్వనజమదాళీద్రు, ముఖపద్మరుచిజిత శ పూర్ణచంద్రుఁ
గయనీయనిఖిలజ శ గద్గితచారిత్రుఁ, బ్రత్యూషసంపుల్ల శ పద్మనేత్రు
నిందిరాహృదయార శ విందారుణోల్లాసు, శ్రీకరపీతకా శ శేయవాసు

తే. హారకుండలకటక కే శ యూరమకుట, కంకణాంగదమణిముద్రి శ కావినూత్న
రత్ననూపురకాంచీవి శ రాజమాను, భవమహార్ణవశోషు స శ ద్భక్తపోషు. 1312

వ. మఱియు సునందాదిపరిజనసంతతసేవితు నానందకండళితహృదయారవిందు
నరవిందవాసినీవసుంధరాసుందరీసమేతు నారదయోగీంద్రసంకీర్తనానందితు న
వ్యయు ననఘు ననంతు సప్రమేయు నజితు నవికారు నాదిమధ్యాంతరహితు భవ
విలయాతీతుఁ గరుణాసుధాసముద్రు నచ్యుతు మహానుభావుఁ బరమపురుషుఁ
బురుషోత్తము నిఖిలజగదుత్పత్తిస్థితిలయకారణుఁ జదచిదీశ్వరు నప్తభుజుఁ గౌ
స్తుభశ్రీవత్సవతు శంఖచక్రగదాపద్మశార్ఙ్గాదిదివ్యసాధను సర్వశక్తిసేవితుఁ
బరమేష్ఠిజనకు నారాయణుం గనుంగొని దండప్రణామంబులు సేసి కరకమలం
బులు మొగిచి భక్తిపూర్వకంబుగా నభినందించిన నయ్యాదిదేవుండును వారలం
గరుణావలోకనంబు నిగుడ నవలోకించి దరహాసపూరంబు తోరంబుగా సాద
రంబుగ నిట్లనియె.

1313

క. ధరణికి వ్రేఁ గగుడైత్యులఁ, బూరిఁబూరి వధియించి ధర్మ శ ముక్ నిలుపుటకై
ధర జనియించితి రిరువురు, నరనారాయణు లనంగ శ నాయంతమునన్. 1314

క. ఆరూఢనియతితోఁ జెం, పారినమిము నిమ్మనీంద్రు శ లగ్నిం జూడం
గోరిన మీవచ్చుటకై, ధారుణిసురసుతుల నిటకుఁ శ దగఁ దే వలసెన్. 1315

క. అని యాశింభకులను దో, కొని పొం డని యిచ్చి వీడు శ కొలిపిన వారల్

వినతు లయి పెక్కువిధముల, వినుతించుచు నచట వాసి శ్రీ విప్రునిసుతులన్.

వ. తోడ్కొని సంప్రాప్తమనోరథు లయి యబ్బలకులఁ దత్తద్వయోరూపంబుల
తోడఁ దెచ్చి యాబ్రాహ్మణునకు సమర్పించిన నతండు సంతుష్టాంతరంగుం
డయ్యె నయ్యవసరంబున. 1317

చ. అనిమిషనాథనందనుఁ డ శ్రీ హర్షతిలేజుడు కృష్ణతోడఁ దాఁ
జని యచటం గనుంగొనిన శ్రీ సర్వశరణ్యునిఁ బుండరీక నే
త్రుని నిజధామవైభవన శ్రీ మృద్ధికే దన్తహాసీయమూర్తికి
మనమున మోద మంది పలు శ్రీ నూఱును సన్నుతిఁ జేసె భూవరా. 1318

తే. వారిజాక్షుని భక్తమం శ్రీ దారు ననఘుఁ, గృష్ణ నిఖిలేశుఁ కేశపు శ్రీ జిష్ణుఁ బరము
వినుతినేయుచుఁ దత్పాదశ్రవనజములకు, వందనములాచరించి యానంద మొందె.

వ. అంత. 1320

మ. హరి సర్వేశుఁ డనంతఁ డాద్యుఁ డభవుం శ్రీ డామాయసంవేది భూ
సురముఖ్యప్రజలకా సమస్తధనవ శ్రీ స్తుతేణి నొప్పారంగాఁ
బరిరక్షించుచు ధర్మముకా నిలుపుచుకా శ్రీ బాపాత్ములం ద్రుంచుచుం
బరమోత్సాహ మెలర్ప భూరిశుభవి శ్రీ భ్రాజిష్ణుఁ డై ద్వారకన్. 1321

క. జనవినుతముగాఁ బెక్కున, వనములు దనుఁ దాన కూర్చి శ్రీ వైదికయుక్తిం
బానరించుచు ననురాగము, మనమునఁ ద్రళుకొత్త దైత్య శ్రీ మర్దనుఁ డెలమిన్.

వ. అట్లు కృష్ణుండు ద్వారకానగరంబునఁ బూజ్యం బగురాజ్యంబు సేయుచుఁ బు
రందరవిభవంబున నిరవొంది కనకమణిమయవిమానమండపగోపురప్రాసాదసౌధ
చంద్రశాలాంగణాదివివిధవనంబులందును రంగదుత్తుంగతరంగఙ్గోలావిలోల
కలహంసచక్రవాకకారండవసారసక్రొంచముఖ జలవిహంగవిలసదుచ్చలితగరుడ
నిలదరదమలకమలకుముదకప్లరసందోహనిష్యందమకరందరసపాన మదవదిం
దిందిరకులగాయకర్పంకారనినదంబులును నిరంతరవసంతసమయసముచితపల్ల
వితకోరకితబాలరసాలజాలలాలితకిసలయవిసరఖాదనజాత కుతూహలాయమాన
కషాయకంఠకలకంఠకలరవమృదంగ ఘోషంబులును నిశితనిజచంచూపుటనిర్ద
ళితసకలజననయనానందసుందరనందిత మాకందపరిపక్వఫలరంధ్రవిగళితమధుర
రసాస్వాదనముదిత రాజకీరశారికానికర మృదుమధురవచనరచనావశ్యకృత్యంబు
లును సమరఁ బురపురంధ్రీజనపీనపయోధరమండలవిలిస్తలలితకుంకుమపంకసం
కులసౌగంధ్యానుబంధబంధుర గంధానుమోదితుండును జందనాచలసానుదేశ
సంజాతమంజులమాధవీలతానికుంజపుంజమంజులకింజల్కరంజితనివాసవిసరవిహర
మాణితబరికాకబరికాపరిపూర్ణసురభికుసుమమాలికాపరిమళవహుండును గళిం
దకన్యకాకల్లోలసందోహ పరిస్పందకందళితమందగమనుండును నగుమందానిల
విదూషకునిచే బోషితాభ్యాసితలాలిత లగునేలాలతానటివితాననటనంబులచే

విరాజతంబు లగుకాసారతీరభాసురోద్భాసంబులందును జారుఘనసారపటీర బాల రసాల సాల సీప తాపింధ జంబూ జంబీర నింబ కదంబ ప్రముఖ ముఖ్యశాఖ శాఖాక్షీర్ణశీతలచ్చాయావిరచిత విమలచంద్ర కాంతోపలవేదికాస్థలంబులందును ను దంచిత పింధ విభాసిత బాల సీలకంఠ కేశకారవాకలిత కృతకమహీధరంబులందును లలితమణివాలుకానేకపులినతలంబులందును గ.ష్పరంపుడిప్పలను గురువేరుచప్ప రంబులను విరచితదారుయంత్రనిబద్ధకలశనిర్వృత్తయోధారాశీకరపరంపరాసం సాదితనిరంతర హేమంతసమయ ప్రదేశంబులందును నిందిరారమణుండు షోడశ సహస్రవధూయుక్తుం డై యందఱ కన్నిరూపు లై లలితసాదామిసీలతాసమేత సీలసీరదంబుల విడంబించుచుఁ గరేణుకాకలితదిగ్గజంబునోడ రాజిల్లుచు సలిల కేళీవిహారంబులు మొదలుగా ననేకలీలావినోదంబులు సలుపుచు సంతకపురం బునఁ గొలు వున్న యవసరంబున వివిధవేణువీణాదివాద్యంబులను మంజులగానం బులను గవిగాయకసూతవందిమాగధజనసంక్రీర్తనంబులను నటనటీజననాట్యంబు లను విదూషకపరిహాసోక్తులను సరససల్లాపమృదుమధురభాషణంబులను బ్రా ద్దు పుచ్చుచు నానందరసాబ్ధి నోలలాడు చుండె నంత.

1323

మ. అరవిందాక్షపదాంబుజాతయుగళ శ్ర ధ్యానానురాగక్రియా
సరసాలాపవిలోకనానుగతచం శ్ర చత్సైఖ్యకేళీరతిం
దరుణుల్ నూఱుఁ బదాఱువేలు మహితో శ్ర త్సాహంబునం జొక్కిత
త్పర లై యొండు దలంప కుండి రిల వి శ్ర భ్రాంతాత్మ లై భూవరా.

1324

వ. అదియునుం గాక.

1325

మ. హరినామాంకిత మైనగీత మొకమా శ్ర టాలించి మూఢాత్ములున్
విరతిం బొందఁగఁ జాల కుందురట యా శ్ర విశ్వాత్ము నీక్షించుచుం
బరిరంభించుచు నంటుచున్ నగుచు సం శ్ర భాషించుచు న్నుండునుం
దరు లానందనిమగ్న తొట కిలఁ జో శ్ర ద్యం బేమి భూవల్లభా.

1326

వ. అని చెప్పి మఱియు ని ట్లనియె.

1327

ఉ. వారక కృష్ణుఁ డిప్పగిది శ్ర వైదికయుక్తి గృహస్థధర్మ మే
పారఁగఁ బూని ధర్మమును శ్ర సర్థముఁ గామము నందుఁ జూపుచుం
గోరిక మీఱ సజ్జనుల శ్ర కున్ గతి దాన యనంగ నొప్పి సం
సారిగతిన్ మెలంగె నృప శ్ర సత్తమ లోకవిడంబనార్థ మై.

1328

సీ. హరి యిట్లు గృహమేధి శ్ర యగుచు శతోత్తర, షోడశసాహస్ర శ్ర సుందరులను
మును సీకు నెఱుంగఁ జె శ్ర ప్పినరీతి నందఱ, కన్నిరూపములు దా శ్ర నర్కిదాల్చి
కైకొని యొక్కొక్క శ్ర కామిసమణియంచు, రమణ నమోఘవీ శ్ర ర్యమునఁజేసి
పదురేసి కొడుకులఁ శ్ర బడసె రుక్మిణ్యాది, పట్టమహిషులకు సం శ్ర భవము లైన
తే. నందనులలోన ధరణి నె శ్ర న్నంగ బాహు

బలపరాక్రమవిజయసం శ పద్విశేష
మానితాత్ములు పదునెన శ మండు వారి
నెఱుంగ వినిపింతు వినుము రా శ జేంద్రచంద్ర.

1329

వ. అని మఱియు నిట్లను వారలు ప్రద్యుమ్నానిరుద్ధదీప్తిమద్భాసుసాంబబృహ
ద్భానుమిత్రవిందవృకారుణపుష్కర దేవబాహుశ్రుతదేవ సునందనచిత్రబాహు
వరూధకవిన్యగోధనామంబులం బ్రసిద్ధులైరి వెండియుఁ ద్రివక్త్రయందు
సంభవించినయపశ్లోకుం డనువాడు దనజనకుం డైన కృష్ణపాదారవిందసేవా
వ్రతుం డగుచు నారదయోగీంద్రునకు శిష్యుం డై యఖండితదివ్యజ్ఞానబోధా
త్మకుం డగుచు శ్రీశూద్రదాసజనసంస్కారం బై స్థరణమాత్రంబున ముక్తి
సంభవించునట్టిసాత్త్వికతంత్రం బనువైష్ణవస్మృతిఁ గల్పించె నిట్లు మధునూ
దననందనులు బహుప్రజలును నధికాయురున్నతులును ససల్పవీర్యవంతులును
బ్రహ్మణ్యులు నై విఖ్యాతిం బొందిరి వారిని లెక్కపెట్టఁ బదివేలవత్సరంబుల
కైనం దీఱదు మున్ను నీ కెఱింగించునట్లు తత్కుమారులకు విద్యావిశేషంబుల
నియమించుగురుజనంబులు మూడుఁగోట్లు నెనుబడెనిమిదివేలనూర్లు రనం గలి
గి యుండునక్కమాదుల లెక్కింప నెవ్వరికి శక్యం బదియునుం గాక యొక్క
విశేషంబు చెప్పెద విను మని యి ట్లనియె.

1330

క. నరవర దేవాసురసం,గరమున మును నిహతు లైన శ క్రవ్యాదసము
త్కరము నరేశ్వరు లై ద్వాపరమున జనియించి ప్రజల శ బాధలఁ బఱుపన్.

క. హరి తద్వధార్థ మై నిర్జరులను యదుకులమునందు శ జనియింపింపం
ధర నూటొక్కకులం బై, పరగిరి వారిని గణింప శ బ్రహ్మకు వశమే.

1332

వ. అట్టియన్వయంబునందు మాధవునకు రుక్మిణీదేవియందుఁ బితృసముండును సమ
గ్రభజావిజృంభణుండును నై ప్రద్యుమ్నుడు జనియించె నతనికి రుక్మికూతురు
శుభాంగివలన ననిరుద్ధుం డుదయించె నతనికి మాసలావళిష్ఠం డైనవజ్రుడు సం
భవించె నతనికిఁ బ్రతిబాహుండు పుట్టె వానికి సుబాహుండు జన్మించె నతనికి
నుగ్రసేనుడు ప్రభవించె నతనికి శ్రుతసేనుడు గలిగె నిట్లు యదువృష్ణిభోజాం
ధకవంశంబులు పరమపవిత్రంబు లై పుండరీకాక్షనిరీక్షణశయ్యాసనానుగత
సరసాలాపస్నానాశనక్రీడావినోదంబుల ననిశంబుం జెందుచు సర్వదేవతార్థం
బు సమస్తం బైనకృతువు లొనరించుచుఁ బరమానందకందళితచిత్తు లై యుండి
రని చెప్పి వెండియు.

1333

మ. పరమోత్సాహముతోడ మాధవుడు శుం శ భల్లీలఁ బూరించున
మృరళీగానము వీనులం జలికినన్ శ మోదించి గోపాలసుం
దరు తేతెంతు రరణ్యభూములకుఁ ద శ ద్వాస్యంబు గామించి య
క్కరుణావార్ధి భజింప కుందురె భుధుల్ శ కౌరవ్యవంశాగ్రణీ.

1334

మ. మతి నెవ్వనియమంగళేఘ్న మగునా శ మం బర్హి జంకించి స
న్నుతి గావించిన విన్న మానవులు ధ శ న్యుల్ భూరిసంసారదు
ష్కృతులం ద్రోతురు కాలచక్రమహితా శ స్తుం డట్టియాకృష్ణుఁ డీ
క్షితిభారం బుడుగంగఁ జేయు టిది యే శ చిత్రంబు భూవల్లభా. 1335

వ. ఇవ్విధంబున గోపికాజనమనోజాతుం డైనకృష్ణుగడు లీలామానుషవిగ్రహం డైన
నిజరాజధాని యైనద్వారకాపురంబున సమానుషవిధవంబు లగుసౌఖ్యంబులం
బొదలు చుండె నని చెప్పి మఱియు ని ట్లనియె. 1336

మ. మనుజేంద్రోత్తమ యేను నీకుఁ ద్రిజగ శ న్నాంగల్య మై యొప్పఁ జె
ప్పినయీకృష్ణకథాసుధారసము సం శ ప్రీతాత్మ లై భక్తిఁ గ్రో
లినపుణ్యాత్ములు గాంతు రిందు సుఖముల్ శ నిర్ధౌతసర్వాఘ్న లై
యనయంబుం దుదిఁ గాంతు రచ్యుతపదం శ బైనట్టికైవల్యమున్. 1337

క. అని యిట్లు బాదరాయణి, మనమున రాగిల్ల నాభి శ మన్యునకుం జె
ప్పినవిధమున నూతుండు ముని, జనుల కెఱింగింప వారు శ సమృతితోడన్. 1338

క. నూతుని బహువిధముల సం, ప్రీతునిఁ గావించు మహిమఁ శ బెంపారుచు వి
ఖ్యాతికి నెక్కినకృష్ణకథాతత్పరు లైరి బుద్ధిఁ శ దఱుంగనిభ క్తిన్. 1339

చ. సరసిజపత్రనేత్ర రఘు శ సత్తమ దుష్టమదాసురేంద్రసం
హరణ దయాపయోధి జన శ కాత్మభవాననపద్మమిత్ర భా
స్కరకులవార్ధిచంద్ర మిహి శ కావసుధాధరసూతినన్నుత
స్ఫురితచరిత్ర భక్తజన శ పోషణభూషణ పాపశోషణా. 1340

క. మారీచభూరిమాయా, నీరంధ్రమహాంధకార శ నీరేజహితా
క్షౌరమణవినుతపాదాం, భోరుహ మహితావతార శ పుణ్యవిచారా. 1341

మాలిని. శరధిమదవిరామా శ సర్వలోకాభిరామా
సురరిపువిషభీమా శ సుందరీలోకకామా
ధరణివరలలామా శ తాపసస్తోత్ర సీమా
సురుచిరగుణధామా శ సూర్యవంశాబ్ధిసోమా. 1342

గద్యము. ఇది శ్రీపరమేశ్వరకరుణాకలితకవితావిచిత్ర కేసనమంత్రిపుత్ర సహజపాం
డిత్య పోతనామాత్యప్రణీతం బైనశ్రీమహాభాగవతం బనుమహాపురాణంబునం
దుఁ బ్రద్యుమ్నజన్మంబును శంబరోద్యోగంబును సత్రాజిత్తునకు సూర్యుండు
శమంతకమణి నిచ్చుటయుఁ దన్నిమిత్తంబునం బ్రసేనుని సింహంబు వధి
యించుటయు దాని జాంబవంతుండు దునిమి మాణిక్యంబు గొనిపోవుటయు
గోవిందుండు ప్రసేనుని దునిమి మణిఁ గొనిపోయె నని సత్రాజిత్తు కృష్ణునందు
నింద నారోపించుటయుఁ గృష్ణుండు తన్నిమిత్తంబున జాంబవంతునిం
దొడరి మణియు క్తంబుగా జాంబవతిం గొనివచ్చి వివాహం బగుటయు సత్రా

జిత్తునకు మణి నిచ్చుటయు సత్యభామాపరిణయంబును బాండవులు లాక్షాగ్న హంబున దగ్ధులై రని విని వాసుదేవుండు బలభద్రసహితం డయి హస్తినాపురంబున కరుగుటయు నక్రూరకృతవర్తలయనుమతంబున శతధన్యుండు సత్రాజిత్తుం జంపి మణిఁ గొనిపోవుటయుఁ దదర్థం బాసత్యభామ కరినగరంబున కేఁగి కృష్ణునకు విన్నవించిన నతండు మరలి చనుదెంచి శతధన్యుం ద్రుంచుటయు బలభద్రుండు మిథిలానగరంబునకుం జనుటయు నందు దుర్యోధనుండు రాముని వలన గదావిద్య నభ్యసించుటయుఁ గృష్ణుండు సత్రాజిత్తునకుం బరలోక క్రియలు నడపుటయు శమంతకమణిం దాచినవాఁ డయి యక్రూరుండు భయంబున ద్వారకానగరంబు విడిచి పోయిన నతనిలేమి ననావృప్తి యైనం గృష్ణుఁ డక్రూరుని మరల రప్పించుటయు దామోదరుం డింద్రప్రస్థపురంబున కరుగుటయు నం దర్జునసమేతుం డయి మృగయావినోదార్థం బరణ్యంబునకుం జని కాళిందిం గొనివచ్చుటయు ఖాండవదహనంబును నగ్నిపురుషుం డర్జునునకు నక్షయతూణీరగాండీవకవచరథరథ్యంబుల నిచ్చుటయు మయుండు ధర్మరాజునకు సభ గావించి యిచ్చుటయు నగధరుండు మరలి నిజనగరంబున కరుగుదెంచి కాళిందిని వివాహం బగుటయు మిత్రవిందానాగ్నజితీభద్రామద్రరాజకన్యలంగ్రమంబునఁ గరగ్రహణం బగుటయు సరకాసురయుద్ధంబును దద్ధ్రహంబున నున్న రాజకన్యలం బదాఱువేలం దెచ్చుటయు స్వర్గగమనంబు నదితికిం గుండలంబు, లిచ్చుటయు బారిజాతాపహరణంబును బదాఱువేలరాజకన్యలం బరిణయం బగుటయు రుక్మిణీదేవివిప్రలంభంబును రుక్మిణీస్తోత్రంబును గృష్ణకుమారోత్పత్తి యుఁ దద్గురుజనసంఖ్యయుఁ బ్రద్యుముఖవివాహంబు ననిరుద్ధజన్తంబును దద్వివాహార్థంబు కుండినగరంబునకుం జనుటయు రుక్మిబలభద్రులజూదంబును రుక్మివధయు నుపాకన్య యనిరుద్ధుని స్వప్నంబునం గని మోహించుటయుఁ దన్నిమిత్రంబునఁ జిత్రరేఖ సకలదేశరాజులఁ బటంబున లిఖించి చూపి యనిరుద్ధుని దెచ్చుటయు బాణాసురయుద్ధంబును నృగోపాఖ్యానంబును బలభద్రునిఘోషయాత్రయుఁ గాళిందీభేదనంబును గృష్ణుండు పాండ్రకవాసుదేవకాశీరాజుల వధి యించుటయుఁ గాశీరాజపుత్రుం డయినసుదక్షిణుం డభిచారహోమంబు గావించి కృత్యం బడసి కృష్ణపాలికిం బు త్రెంచిన సుదిర్ఘనంబుచేతఁ గృత్యను సుదక్షిణ సహితంబుగాఁ గాశీపురంబును భస్మంబు నేయుటయు బలరాముండు రైవత నగంబునందు ద్వివిధుం డనువనచరుని వధియించుటయు సాంబుండు దుర్యోధనుకూతు రగులక్షణ నేత్తికొనివచ్చినఁ గౌరవు లతనిం గొనిపోయి చెఱఁ జెట్టుటయుఁ దద్వృత్తాంతం బంతయు సారదువలన విని బలుంకు నాగనగరంబునకుఁ జనుటయు గౌరవు లాడినయగౌరవవచనంబులకు బలరాముండు కోపించి హస్తినాపురంబును గంగం బడఁ ద్రోయ గమకించుటయుఁ గౌర

పులు భయంబున సంగనాయుక్తంబుగా సాంబునిం దెచ్చి యిచ్చుటయు బల
 భద్రుండు ద్వారకానగరంబునకు వచ్చుటయు నారదుండు హరి పదాఱువేల
 కన్యకల నొకముహూర్తంబున నందఱ కన్నిరూపులై వివాహం బయ్యె నని
 విని తత్ప్రభావంబు దెలియం గోరి యరుగుదెంచుటయుఁ దన్మాహాత్మ్యంబు
 నూచి మరలి చనుటయు జరాసంధునిచేత బద్ధులైనరాజులు కృష్ణపాలికి దూ
 తం బుత్తెంచుటయు నారదాగమనంబును ధర్మరాజురాజనూయారంభంబును
 దిగ్విజయంబును జరాసంధవధయును రాజబంధమోక్షణంబును రాజనూయంబు
 నెరవేర్చుటయును శిశుపాలవధయు నవభృథంబును రాజనూయవైభవదర్శనా
 సహమానమానసుం డయి సుయోధనుండు మయని ర్శితసభామధ్యంబునఁ గట్టిన
 పుట్టంబులు దడియం ద్రెళ్లుటయుఁ దన్నిమిత్రపరిభవంబు నొంది రారాజు నిజ
 పురి కరుగుటయుఁ గృష్ణుండు ధర్మరాజప్రార్థితం డయి యాదవుల నిలిపికొన్ని
 నెలలు ఖాండవప్రస్థంబున వసియించుటయు సాల్వుండు తపంబుచేసి హరుని
 మెప్పించి సౌభకాఖ్యం బగువిమానంబు వడసి నిజసైన్యసమేతుం డై ద్వారకా
 నగరంబు నిరోధించుటయు యాదవసాల్వయుద్ధంబును గృష్ణుండు మరలి చను
 దెంచి సాల్వుం బరిమార్చుటయును దంతవక్త్రవధయును విమారథమరణంబును
 గృష్ణుండు యాదవబలసమేతుం డై క్రమఱ నిజపురంబునకుం జనుటయుఁ
 గౌరవపాండవులకు యుద్ధం బగు నని బలదేవుండు తీర్థయాత్ర చనుటయు నందు
 జాహ్నువీప్రముఖనదులం గృతస్నానం డయి నైమిశారణ్యంబునకుం జనుటయు
 నచ్చటిమునులు పూజింపం బూజితం డయి తత్సమీపంబున నున్నతాసనంబున
 నుండి నూతుండు దన్నుం గని లేవ కున్న నలిగి రాముండు కుశాగ్రంబున
 నతని వధించుటయు బ్రహ్మహత్యాదోషంబు గలిగె నని మునులు వలికిన
 నూతుం బునర్జీవితం జేయుటయు నమ్మునులకుం బ్రియంబుగాఁ గామపాలుం డిల్వల
 సుతుం డగుపల్వలుం బరిమార్చుటయు వారిచేత ననుమతుం డయి హలధ
 రుండు తత్సమీపతీర్థంబుల స్నాతుం డయి గంగాసాగరసంగమంబునకుం జను
 టయు మహేంద్రనగప్రవేశంబును బరశురామదర్శనంబును సప్తగోదావరిం
 గ్రుంకుటయు మఱియు మధ్యదేశంబునం గలతీర్థంబు లాడి శ్రీశైలవేంకటాచలం
 బులు దర్శించుటయు సముద్రకన్యాదుర్గాదేవుల నుపాసించుటయు నందు
 బ్రాహ్మణజనంబువలనం బాండవధార్మరాష్ట్రభండనంబున సకలరాజలోకంబును
 మృతి నొంది రని వినుటయు వాయునందనసుయోధనులు గదాయుద్ధసన్నద్ధు
 లగుట విని వారిని వారించుటకై రాహిణీయుం డందుల కరుగుటయు నచట
 వారిచే బూజితం డయి వారి నివారింప లేక మగిడి ద్వారక కరుగుటయుఁ
 గొన్నివాసరంబులకు మరల నైమిశారణ్యంబునకుఁ బోయి యచట యజ్ఞంబు
 చేసి రేవతియుం దానును సవభృథం బాడి నిజపురంబున కేతెంచుటయుఁ గుచే

లోపాఖ్యానంబును సూర్యోపరాగంబునంగృష్టండు రామునితోఁ జేరి పుర
రక్షణంబునకుఁ బ్రద్యుమ్నాదికుమారుల నిలిపి జోడశసహస్రాంగనాపరివృతుం
డయి యక్రూరవసుదేవోగ్రసేనాదియాదవవీరులు తోడ రా శమంతపంచక
తీర్థంబున కరిగి కృతస్నానం డయి వసియించి యుండుటయుఁ బాండవకౌరవాది
సకలరాజలోకంబును దత్తీర్థంబునకు వచ్చుటయుఁ గుంతీదేవిదుఃఖంబును నంద
యశోదాసహితంబు లైనగోపగోపికాజనంబులు చనుదెంచుటయుఁ గుశలప్రశ్నా
దిసంభాషణంబులును మద్రకన్యాద్రాపదీసంభాషణంబును సకలరాజలోకం
బును శమంతపంచకతీర్థంబున స్నాతులై రామకృష్ణాదియాదవవీరుల నామం
త్రణంబు చేసి నిజనగరంబులకుం బోవుటయుఁ గృష్ణుని దర్శించుటకు ముసీంద్రు
లేతెంచుటయు వారియనుమతిని వసుదేవుండు యాగంబు నెఱవేర్చుటయు
నందయశోదాదిగోపికానివహంబుల నిజపురంబున కనిచి యుగ్రసేనాదియా
దవవీరులుం దానును మాధవుండు పురప్రవేశంబు సేయుటయుఁ దొల్లి కంసుని
చేత హతులై బలిపురంబున నున్న దేవకీదేవిసుతుల రామకృష్ణులు యోగ
మాయాబలంబునఁ దెచ్చి యామె కిచ్చుటయు నర్జునుండు సుభద్రను వివా
హం బగుటయుఁ గృష్ణుండు మిథిలానగరంబున కరుగుటయు శ్రుతదేవజనకుల
చరిత్రంబును వారలతో బ్రాహ్మణప్రశంస సేయుటయుఁ గృష్ణుండు మరలి తన
పురంబున కరుగుదెంచుటయు శ్రుతిగీతలును హరిహరబ్రహ్మలతాంతమ్యచరిత్రం
బును గుశసఖి నుండుబ్రాహ్మణునిచరిత్రంబును నతనితనయులు పరలోకంబునకుం
బోయినఁ గృష్ణార్జునులు తమయోగబలంబున వారిం దెచ్చి యవ్వీపున
కిచ్చుటయుఁ గృష్ణుఁ డర్జునుని వీక్షించి ద్వారక కరుగుటయు నందు మాధవుం
డయ్యైప్రదేశంబుల సకలభార్యాపరివృతుం డయి విహరించుటయు యాదవ
వృష్టిభోజాంధకవంశచరిత్రంబును ననుకథలు గలదశమస్కంధమునందు నుత్తర
భాగము.

1343

ఓం త త్సత్ బ్రహ్మణ మస్తు.

శ్రీ రస్తు.

శ్రీరామచంద్రాయ పరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రీమదాంధ్రమహాభాగవతము.

ఏ కా ద శ స్కంధము

1 శ్రీతాపతి లంకే

కాసురసంహార చతుర శ కాశ్వతసుతవా

ణీసత్యధిభూభవవృ

త్రాసురరిపుదేవజాల శ రామస్వపాలా.

1

వ. మహాసీయగుణగర్భం లగునమ్మునిశ్రేష్ఠులకు నిఖిలపురాణవ్యాఖ్యాన వైఖరీసమేతుం డైననూతుం డి ట్లనియె నట్లు ప్రాయోపవిష్టుం డైన పరీక్షిన్నరేంద్రుం గని శుకయోగీంద్రుం డయ్యా జన్మకర్తవ్యాధివిమోచనంబునకుఁ గారణం బగుదివ్యోవధంబు గావున శ్రీమన్నారాయణకథామృతంబు గ్రోలు మని యి ట్లనియె.

2

మ. బలవత్సైన్యముతోడఁ గృష్ణేడు మహా శ బాహు²బలోపేతుఁ డై కలనక రాక్షసవీరవర్యుల వడిక శ ఖండించి భూభార ము జ్వలమై యుండఁగ ద్యూత కేళికతనం శ జావంగఁ గౌరవ్యస ద్బలముం బొండవసైన్యము న్నడఁచె భూ శ భాగంబు గంపింపఁగన్.

3

వ. అంత.

4

క. మునివరులు సంతసిల్లిరి, యనయము నందాదులకును శ హర్షంబయ్యెన్ దననిజభ క్తులు యాదవ, ఘనవీరసమూహ మవుడు శ గడు నొప్పెసఁగెన్.

5

మ. విదితుం డై సకలామరుల్ గొలువ ను శ ర్వభారమున్ మాన్చి ము ర్దసంయుక్తవసుంధరాధిపతులన్ శ మర్దించి కంసాదులం దుది ముట్టన్ వధియించి కృష్ణుఁ డతిసం శ తుష్టాత్ముఁ డై యున్నచో యదుసైన్యంబులు భూమి మోవఁగ నస శ హ్యం బయ్యె సత్యుగ్ర మై.

6

నీ. ఈరితి శ్రీకృష్ణుఁ శ డేవారఁ బూతనా, శకటత్పణావర్త శ సాల్వవత్స చాణూరముష్టిక శ ధేనుప్రలంబక, దైత్యాఘశిశుపాల శ దంతవక్త్ర

1. 'శ్రీశీతాపతి లం, కాసురసంహార, దేవతారాధిత వా, ణీసతిరమజాల్పిత పృ, త్రాసురముద హరణవిసత రామస్వపాలా' అని పాఠాంతరము. 2. బలాయుక్తుఁ డై.

కంసపాండ్రాదిక శ ఖండనం బొనరించి, యటమీఁదఁ గురుబలంబడఁచిమఱియు
ధర్మజు నభిషిక్తుఁ శ దనరఁగాఁ జేసిన, నతఁడు భూపాలనం శ బమరఁ జేసె

తే. భక్తు లగుయాదవేంద్రులఁ శ బరఁగఁ జూచి
యన్యపరిభవ మెఱుంగ రీ శ యదువు లనుచు
వీరిఁ బరిమార్చ నేఁ దక్క శ వే టొకండు
దైవ మిఁక లేదు త్రిభువనాం శ తరమునందు.

7

వ. అని వితర్కించి జగదీశ్వరుం డత్యున్నతవేణకాననంబు వాయువశంబున నొరసి
కొన ననలం బుద్భవం బయి దహించుచందంబున యదుబలంబుల కన్యోన్య
వైరానుబంధంబులు కల్పించి హతం బొనర్చెద నని విప్రశాపంబు మూలకార
ణంబుగాఁ దలంచి యదుబలంబుల నడంచె నని పలికిన మునివరునకు రాజేం
దుం డి ట్లనియె.

8

క. హరిపాదకమలసేవా, పరు లగుయాదవుల కిట్లు శ బ్రాహ్మణశాప
స్ఫురణం బేటికిఁ జెందెనా, యరయఁగ సంయమివరేణ్య శ యానతి యీవే.

9

క. అనిన జనపాలునకు ని, ట్లని సంయమికులవరేణ్యుఁ శ డతిమోదముతో
విను మని చెప్పఁగఁ దొడఁగెను, ఘనతరంగంభీరవాక్స్పి శ కాశస్ఫురణన్.

10

~~అని~~ విశ్వామిత్రపసిష్ఠనారదాది మహర్షులు శ్రీకృష్ణ దర్శనంబునకు వచ్చుట.

వ. నిరుపమసుందరం బయినశరీరంబు ధరియించి సమస్తకర్తతత్పరుం డై పరమేశ్వ
రుండు యదువుల నడంగింపఁ దలంచుసమయంబున జటావల్కలకమండలుధారు
లును రుద్రాక్షభూతిభూషణముద్రాముద్రితులును గృష్ణాజినాంబరులును నగువి
శ్వామి త్రాసిత దుర్వాసోభ్యగ్వంగిరఃకశ్యప వామదేవవాలఖిల్యాత్రివసిష్ఠనార
దాదిమునివరులు స్వేచ్ఛాచిహారంబున ద్వారకానగరంబున కరుగుచెంది యందు.

సీ. ఘనుని శ్రీకృష్ణునిఁ శ గౌస్తుభాభరణుని, గర్జకుండలయుగ్మ శ ఘనకపోలుఁ
బుండరీకాక్షు నంభోధరశ్యాముని, గలితనానారత్న శ ఘనకిరీటు
నాజానుబాహు నిరర్థశాయధవాస్తు, శ్రీకరపీతకౌ శ సేయవాసు
రుక్మిణీనయనస శ రోజదివాకరు, బ్రహ్మాదిసురసేవ్య శ పాదపద్మ

తే. దుష్టనిగ్రహశిష్టనం శ తోషకరణు, గోటిమన్తథలావణ్య శ ణోమలాంగు
నార్తజనరక్షణైకవి శ ఖ్యాతచరితుఁ, గనిరి కరుణాసముద్రుని శ ఘనులు మునులు.

క. వచ్చినమునిసంఘములకు, విచ్చలవిడి సర్వపాద్య శ విధు లొనరింపఁ
మె చ్చగుకనకాననముల, నచ్చుగఁ గూర్చుండి వనరు శ హాక్షునితోడన్.

13

క. జనములు నిను సేవింపని, దినములు వ్యర్థంబు లగుచుఁ శ దిరుగుచు నుండు
దనువులు నిలుకడ గా వఁట, వనములలో నున్న నైన శ వనరుహనాభా.

14

క. తరణంబులు భవజలధికి, హరణంబులు దురితలతల శ కాగమముల కా

- భరణంబు లార్జజనులకు, శరణంబులు ¹నీదుదివ్య శ చరణంబు లిలన్. 15
- మ త్కోకిలము. ఒక్కవేళను సూక్ష్మరూపము శ నొందు దీ వణుమాత్ర మై
యొక్కవేళను స్థూలరూపము శ నొందు దంతయు నీవ యై
పెక్కురూపులు దాల్తు నీ దగు శ పెంపు మాకు నుతింపఁగా
నక్కజం బగు చున్న దే మన శ నంబుజాక్ష రమాపతీ. 16
- క. శ్రీనాయక నీనామము, నానాభవరోగకర్త శ నాశమునకు వి
న్నాణం బగునొవధ మిది, కానరు దుష్టాత్ములకట శ కంజదళాక్షా. 17
- వ. అని యనేకవిధంబులం బ్రస్తుతించిన మునివరులం గరుణాకటాక్షవీక్షణంబుల
నిరీక్షించి వుండరికాక్షుం డిట్లనియె మదీయధ్యాననామ స్థరణంబులు భవరోగ
హరణంబులును బ్రహ్మద్రాదికశరణంబులును మంగళకరణంబులును నగు నని
యును నారూపంబు లైనమేదినిసురులపరితాపంబులఁ బరిహరించుపురుషుల
నైశ్వర్యసమేతులంగాఁ జేయుదు ననియును యోగీశ్వరేశ్వరుం డయినయాశ్వ
రుం డానతిచ్చి యనంతరంబ మీర లిచ్చటికి వచ్చినప్రయోజనం జేమి యనిన
వారలు భవదీయపాదారవిందసందర్శనార్థంబుకంటె మిక్కిలివిశేషం బొం
డెద్ది యని వాసుదేవవదనచంద్రామృతంబు నిజనేత్రచకోరంబులం గోలి యథే
చ్ఛావిహారు లై ద్వారకానగరంబున కనతిదూరంబున నుండుపిండారకం బను
నొక్కపుణ్యతీరంబున కరిగి రంత. 18
- క. దర్పించి యాదవులు తమ, నేర్పున సాంబునిని బిలిది శ నలఁతుకరూపం
బేర్పడ శృంగారించియుఁ, గర్హారసుగంధిపోల్కి శ గావించి యొగిన్. 19
- ఉ. మూఁకలు గూడి యాదవులు శ ముందటఁ బెట్టుక యార్చి నవ్వుచుం
బోకలఁ బోవుచుకా మునిన శ మూహము కొయ్యన సాగి మ్రొక్కుచుం
బ్రాకట మైనయీసుదతి శ భారపుగర్భమునందుఁ బుత్రుడొ
యేకతమందు బాలికయొ శ యేర్పడఁ జెప్పఁ డ టన్న నుగ్రు లై. 20
- క. యదుడింభకులను గనుఁగొని, మదయుతు లై వచ్చి రనుచు శ మదిలో రోషం
బాదవఁ గనుఁగొనల నిప్పులు, సెదరఁగ హాస్యంబు చనునెఱచేయఁగ ననుచున్. 21
- క. వాలాయము యదుకులనిర్దులకరం బైనయట్టి శ ముసలం బొక టీ
బాలిక కుదయించును బొం, డాలస్యము లే దటంచు శ నలఁ బల్కుటయున్. 22
- వ. మదోద్రేకు లైనయాదవబాలకులు మునిశాపభీతు లై వడవడ వడంకుచు సాంబ
కుక్షినిక్షుప్తచేలగ్రంధివిమోచనంబు నేయుసమయంబున ముసలం బొక్కటి
భూతలపతితం బయిన విస్తయంబు నొంది దానిం గొని చని దేవకీనందను
నన్నిధానంబునం బెట్టి యెఱింగించిన నతం డాత్మకల్పితమాయారూపం బగుట
యెఱింగియు నెఱుంగని తెఱింగున వారలం జూచి యిట్లనియె. 23

క. మది సెడి కన్నులుగానక, మదియుతు లై మునులఁ గల్గె మాటలఁ జెనయం
గదిసి కులక్షయకారణవిదితం బగుశాప మొందు యెట్టులు గలరే. 24

క. ధరణీసురశాపమునకు, హరిహరబ్రహ్మదు లైన య నడ్డము గలరే
నరు లనఁగ నెంతవారలు, గర మరుదుగఁ బూర్వజన్మకర్తయుఁ ద్రోవన్. 25

వ. అది గావున యతినిందాపరత్వంబున యదువంశనాశనం బగు సందియంబు
తేదని పరమేశ్వరుండు వారలం జూచి సముద్రతీరంబున నొక్క¹మహాపర్వతం
బున్నది యందు నుండునత్యుచ్చయవిశాలభీషణం బగుపాషాణంబున మీ
భుజాబలంబుచేత నీముసలంబు దివిచి దీనిచూర్ణంబు సింధుకబంధంబులఁ గలిపి
రండు పొండని జగద్విభుం డైనకృష్ణుం డానతిచ్చిన వారు నట్లచేసి తత్కీలితం
బయిన లోహఖండంబును సరకుగొనక సాగరంబునఁ బక్షవైచిన నొక్కయువంబు
గ్రసించిన దాని నొక్క లుబ్ధకుండు జాలమార్గంబునఁ బట్టికొని తదుదరగతం
బయిన లోహఖండంబు దెచ్చి బాణాగ్రంబున (ముల్కిగా) నొనర్చె నని
తత్కథావృత్తాంతంబు సెప్పిన బాదరాయణిఁ గనుంగొని రాజేంద్రుం డిట్లనియె.

క. చిత్తం బేక్రియ నిలుచుం, జిత్తజగురుపాదపద్మ య సేవ సదా య
త్యుత్తమ మని వసుదేవుడు, చిత్తముఁ దగ నిల్పి యెట్లు య చెంద ముసీంద్రా.

వ. అని యడిగిన రాజునకు శుకుం డిట్లనియె. 28

~~అనుచు~~ వసుదేవునకు నారదుండు పురాతనం బగువిదేహర్షభసంవాదంబుఁ దెలుపుట.

క. వినుము నృపాలక చెప్పెద, ఘన మై విలసిల్లుపూర్వకథ య గల దదియున్
మును ద్వారక కేతెంచియు, నొనరఁగనారదుడు కృష్ణు య నోయ్యనఁ గాంచెన్.

వ. అట్లు దేవముని కృష్ణసందర్శనార్థం బరుగుదెంచి తద్గృహభ్యంతరంబున కరిగిన
వసుదేవుం డమ్ముసీంద్రుని సర్వసాధ్యాదివిధులం బూజించి కనకాసనాసీనుం గా
వించి యుచితకథావిసోదంబులం బ్రొద్దు పుచ్చుచు నిట్లనియె నేనరుండు నా
రాయణచరణసరసీరుహభజనపరాయణత్వంబు నిరంతరంబు నొందం డట్టివా
నికి మృత్యువు సన్నిహితం బై యుండు నీసందర్శనంబునం గృతార్థుండ నైతి
నచ్యుతానందగోవిందాదినామ స్మరణైకాగ్రచిత్తు లైన మీవంటిపుణ్యపురుషుల
సమాగమంబున లోకులు సుఖాశ్రయ లయి యుండుదురు దేవతాభజనంబు
సేయువారిని గీర్వాణులు ననుగ్రహింతు రట్లు సజ్జనులును దీనవత్సలులు నగు
వారలు పూజనాదిక్రియలచే నాదేవతలను భక్తిసేయుదురు గావున శ్రీమహా
భాగవతకథాసమూహంబులఁ గలధర్మంబు లడిగెద నేయేధర్మంబులు శ్రవణ
సుఖంబులుగా వివిన దండధరకింకరతాడనంబులం బడక ముకుంద చరణారవింద
వందనాభిలాషు లయి పరమపదప్రాప్తు లగుదు రాధర్మంబు లానతిమ్ము తొల్లి

1 'మహాశిల యున్న దీముసలంబు మీభుజాబలంబున దానిమీదం దివిచి' వ్రా. ప్ర.

గోవిందునిం బుత్తుఁగాఁ గోరి ముక్తిమార్గం బెఱుంగ లేక దేవతామాయంజేసి చిక్కి చిత్తవ్యసనాంధకారం బగుసంసారంబునం దగులువడి యున్నవాడ హరికథామృతంబు వెల్లిగొల్పు మ ట్లయిన సుఖంబు గలుగు ననిన వసుదేవ కృతప్రశ్నుం డైననారదుండు వాసుదేవకథాప్రసంగసల్లాపహర్ష సమేతుం డై సంతసం బంద ని ట్లనియె. 30

క. నను నీవు సేయుప్రశ్నము, జనసన్నత వేదశాస్త్రు శ సారాంశం బై ఘన మగుహరిగుణకథనము, విను మని వినిపింపఁ దొడఁగె శ వేడ్కు దలిర్పన్.

క. అతిపాపకర్తు లైనను, సతతము నారాయణాఖ్య శ శబ్దము మదిలో వితతంబుగ వరియించిన, చతురులఁ గొనియాడఁ గమల శ సంభవువశమే. 32

వ. అట్లు గావునఁ బరమేశ్వరభక్తిజనకంబై కై వల్యపదప్రాప్తికరం బయి యొప్పు చున్నవిదేహర్ష భసంవాదంబు నాఁ బరఁగునొక్కపురాతనపుణ్యకథావిశేషం బె టింగించెద సావధానమనస్కుండ వై యాకర్ణింపు మని యి ట్లనియె. 33

తే. వినుము స్వాయంభువుం డను శ మనువునకును రమణ నుదయించె నట ప్రియ శ వ్రతుఁ డనంగఁ దనయుఁ డాతని కాగ్నిధ్విఁ శ డనఁగ సుతుండు జాతుఁ డయ్యెను భువన వి శ ఖ్యాతుఁ డగుచు. 34

వ. ఆ యాగ్నిధ్విసకునాభి యనుప్రాజ్ఞుం డగుతనూభవుం డుదయించి బలిచక్రవర్తి తో మైత్రిం జేసి ధారుణీభారంబు పూని యాజ్ఞాపరిపాలనంబున నహితరాజన్య రాజ్యంబులు స్వవశంబులు గావించుకొని యుండె నంతట నాభికి సత్పుత్రుం డయినఋషభుండు పుట్టె నతండు హరిదాసుం డై సుతశతకంబు బడసె నం దగ్రజం డయినభరతుం డనుమహానుభావుండు నారాయణపరాయణుం డై యిహలోక సుఖంబులం బరిహరించి ఘోరతపం బాచరించి (జన్మత్రితయంబున నిర్వాణసుఖపారవశ్యంబున) సకలబంధవిముక్తుం డై వాసుదేవపదంబు నొం దె నాతనిపేర నతం డేలినభూఖండంబు భారతవర్షం బనువ్యవహారంబున నెగడి జగంబులఁ బ్రసిద్ధం బయ్యె మఱియు నందుఁ దొవ్వుండ్రుకుమారులు బలపరాక్ర మప్రభావరూపసంపన్ను లయి నవఖండంబులకు నధిష్ఠాత లైరి వెండియు పార లలో నెనుబదియొక్కండ్రుకుమారులు నిత్యకర్మానుష్ఠానపరతంత్రు లై విప్రత్వం బంగీకరించి రందుఁ గొందఱు శేషించినవారలు కవి హ ర్యంతరిక్ష ప్రబుద్ధ పిఘ్న లాయ నావ్హోత్రద్రమిళ చమన కరభాజను లనం బరఁగుతోమ్మ డూర్ధ్వరే తస్కు లయి బ్రహ్మవిద్యావిశారదు లగుచు జగ త్రయంబును బరమాత్మ స్వరూ పంబుగాఁ దెలియుచు ముక్తులై యవ్యాహతగమను లగుచు సురసిద్ధసాధ్య

1. 'లు సకలంబును బరమాత్మాధిష్ఠితంబుగాఁ దెలియుచు' వ్రా. ప్ర.

యక్షగంధర్వకిన్నరకింపురుషనాగలోకంబులందు స్వేచ్ఛావిహారంబు సేయుచు
నొక్కనాడు. 35

క. జగదేకనాథుగుణములు, మిగులఁగ సంస్థరణతోడ శ్రీమీతినభక్తిం
బగలును రాత్రియు సంధ్యలుఁ, దగిలి జితేంద్రియులు నైనతపసులు ధాత్రిన్.

క. ఊహింపఁ బుణ్యుఁడైనవి, దేహునియజ్ఞాంతమందు శ్రీ నేతెంచినచో
గేహము వెడలి యెదుర్కొని, మోహవివర్జితులఁ బుణ్యమునిసంఘములన్.

తే. అర్చనాపాద్యాదివిధులను శ్రీ నర్థితోడఁ
బూజ గావించి వారలఁ శ్రీ బొలుపు మిగుల
నుచితపీఠంబులందుల శ్రీ నునిచి యెలమి
నవమునిశ్రేష్ఠులను భూమి శ్రీ నాయకుండు. 38

క. వారల కిట్లను మీరలు, గారవమునవిష్ణుమూర్తిఁ శ్రీ గైకొనినమహా
భూరితపోధనవర్మలు, సారవిహీనంబు లైన శ్రీ సంసారములన్. 39

క. వీరితిఁ గడప నేర్తురు, క్రూరులు బహుదుఃఖిరోగ శ్రీ కుత్సితబుద్ధుల్
నీరసులు నరులు గావున, నారయ సుజ్ఞానబుద్ధి శ్రీ నానతి యీరే. 40

వ. మతియు సకలజంతుసంతానంబుకంటె మానుషాకారంబు నొందుట దుర్లభం
జంతకంటె నారాయణచరణయుగళస్పర్శరణపరాయణు లగుట దుష్కరంబు
గావున ¹నాత్యంతికం బగుక్షేమం బడుగ వలసఁ బరమేశ్వరుండు ప్రపత్తి
నిష్ఠులకు ²సారూప్యం బెట్లునంగు నత్తెఱిం గానతిం డనిన విని విదేహభూపా
లునకు హరికథామృతపానాతిపరవశు లైనమునిసమాజంబునందుఁ గవి యను
మహానుభావుం డిట్లని చెప్పం దొడంగె నరిషడ్వర్గంబునందు నీషణత్రయంబు
చేతం దగులువడి మాతస్సర్వయుక్తచిత్తుం డగునట్టివాని కెవ్విధంబున నచ్యుత
పాదారవిందభజనంబు సంభవించు విశ్వంబును నాత్మయు వేఱుగా భావించు
వానికి భీరుత్వం బెట్లు లే దవిద్యాంధకారమగుటకు హరిచింతనం బెట్లు
సిద్ధించు నట్టినరుండు తొంటికళేబరంబు విడిచి పరతత్త్వం బెబ్బంగిం జేరు
ముకుళీకృతసేత్తుం డయిన నరుండు మార్గభ్రమణంబునఁ దొట్టుపాటు వడి చను
చందంబున విజ్ఞానవిమలహృదయభక్తిభావనావశంబు లేకున్నఁ బరమపదంబు
వీరి కెవ్విధంబునం గలుగు నని యడిగితివి గావునఁ జెప్పెద సావధానుండ
నై యాకర్ణింపుము. 41

క. కరణత్రయంబుచేతను, నరుఁడేకర్కంబు సేయు, నయ్యైవేళఁ
హరి కర్పణ మని పలుకుట, పరువడి సుజ్ఞాన ముండు శ్రీ పరమమునీంద్రుల్. 42

వ. జ్ఞానాజ్ఞానంబులందు సంకలితు డైన స్మృతివిపర్యయంబు నొందు నట్లు గావున
గురుదేవతాత్మకుం డయి బుద్ధిమంతుం డైనమర్మ్యుండు శ్రీవల్లభు నుత్తమోత్త

మునిగఁ జిత్తంబునఁ జేర్చి సేవింప వలయు స్వప్నమనోరథేచ్ఛాద్యవస్థలయం
దు సర్వసంకల్పనాశం బగుటంజేసి వానిఁ గుడియం బట్టి నిరంతరహరిధ్యాసప
రుం డైనవానికిఁ గైవల్యంబు సులభంబుగఁ గరతలామలకం బై యుండు. 43

సీ. సంతతంబును గృష్ణుఁ య సంతీర్తనంబులు వీనుల కింపుగా య వినఁగ వలయు
హర్షంబుతోడతఁ య హరినామకథనంబు, పాటల నాటలఁ య బరఁగ వలయు
నారాయణునిదివ్య య నామాక్షరంబులు, హృద్వీధి సతతంబు య నెన్న వలయుఁ
గంజాక్షులీలలు య కాంతారముల నైన, భక్తియుక్తంబుగాఁ య బాడ వలయు

తే. వెట్టిమాడ్కిని లీలతోఁవిశ్వమయుని, నొడువుచును లోకబాహ్యత్రనందవలయు
నింతయునువిష్ణుమయమని యెఱుంగవలయు, భదమొనరింపవలవడు య మేదిసీత.

వ. అనిన విదేహభూపాలుండు భాగవతధర్మం బెద్ది యేప్రకారంబునం బ్రవర్తించు
వారలచిహ్నంబు లెవ్వి యంతయు నెఱింగింప నీవ యర్హుడ వనిన నందు హరి
యనుచుహాత్తుం డి ట్లనియె. 45

తే. సర్వభూతమయుం డైన య సరసిజాక్షుఁ
డతఁడె తనయాత్మయం దుండు య ననెడువాడు

శంఖచక్రధరుం డగు య సాధుజనుడు

భక్తిభావాభిరతుఁడు వో య భాగవతుడు. 46

క. వర్ణాశ్రమధర్మంబుల, నిర్ణయకర్తములఁ జెడక య నిఖిలజగత్సం
పూర్ణుఁడు హరి యనునాతఁడె, వర్ణింపఁగ భాగవతుడు య వసుధాధీశ. 47

వ. ఇట్లు సర్వసంగపరిత్యక్తుం డై నిఖిలాంశరాత్తుం డైనపరమేశ్వరుం డరుణాభస్తి
కిరణసహస్రంబుల లోకత్రయంబుం బావనంబు సేయుచందంబునం దనచరణార
విందరజఃపుంజంబుచేతం బవిత్తంబు సేయుచు సురాసురజేగీయమానసేవ్యం బైన
జనార్దనపాదారవిందంబులకు వందనాభిలాషుఁ డై భక్తియు లవమాత్రంబునుం
జలింప నీక సుధాకరోదయంబున దివాకరజనితతాపనివారణం బయినభంగినా
రాయణాంఘ్రినఖమణిచంద్రికానిరస్తహృదయతాపుం డై యాత్మీయభక్తిరచ
నానుబంధబంధురం బైనవాసుదేవచరణసరోరుహధ్యానానందపరవశుం డగున
తండు భాగవతప్రధానుం డని యెఱింగించిన విని విదేహుం డి ట్లనియె. 48

క. గజరాజవరదుగుణములు, త్రిజగత్పావనము లగుటఁ య దేటపడంగా
సుజనమనోరంజకముగ, విజితేంద్రియ వినఁగ నాకు య వేడుక పుట్టెన్. 49

వ. అనిన విని యంతరిక్షం దనుముషిశ్రేష్ఠుం డి ట్లనియె. 50

క. పరమబ్రహ్మ మనంగా, బరతత్త్వ మనంగఁ బరమ య పద మనఁగను నీ
శ్వరుఁ డనఁ గృష్ణుఁ డన జగదభిరతుఁడు నారాయణుండు య దా వెలుఁగొందున్.

వ. (అవ్యక్తనిర్గుణపరబ్రహ్మంబునందుఁ దనకు విపర్యయంబుగా జననం బయినజ్ఞానం

తె విష్ణుమాయ యనంబడు) బరమేశ్వరుం డట్టిమాయచేత జగంబు నిర్మించి నిశ్చింతం డై యుండు నింద్రియార్థభ్రమణంబు సేసెడుదుర్మతులకు సుషుప్తాద్యవస్థలు వరుసన గలుగుటంజేసి పరమేశ్వరునిం బొంద రామి యను నాలుగవయవస్థయై గలుగు స్వప్నంబునందు గ్రాహ్యగ్రాహకగ్రాహిత్యంబు లనుత్రివిధభేదంబులుం గలిగి యుండు నీచందంబున నవిద్యాంధకారసంవృతం బై మూడువిధంబులఁ బర్యవసించుచునునోరథంబు స్వప్నావస్థయం దణంగినక్రియఁ ద్రివిధం బగుమాయయు నాత్మయందు లీనం బగుఁ బరమేశ్వరుండు మొదలం బృథివ్యాదిమహాభూతమయం బయినసృష్టిని గలుగఁజేసి యందుఁ బంచభూతాత్మకం బయినయాత్మ కేకాద శేంద్రియంబులచేత భేదంబు పుట్టించుచు గుణంబులచేత గుణంబు లంగీకరించుచు నాత్మయందుఁ బ్రద్యోతితగుణంబులవలన గుణానుభవంబుఁ జేయుచు నున్నవాఁ డై సృష్టి నాత్మీయంబుగా భావించుదేహి కర్తమూలంబున నైమిత్తికకర్తంబుల నాచరించుచుఁ దత్ఫలం బంగీకరించి దుఃఖైకవశుం డై వర్తించుఁ బెక్కుదుఃఖంబులం బడినయాదేహి కర్తఫలప్రాప్తుం డగుచు భూతసంస్థవపర్యంతంబు పరవశుం డై జన్తమరణంబులర బొరలు చుండు సంత్యకాలం బొసన్నం బయిన ద్రవ్యగుణస్వరూపం బగు జగంబు ననాదినిధనం బగుకాలంబు ప్రకృతిం బొందించు నటమీఁద శతవర్షంబులు వర్షంబులు లేమిచేత సత్యుగ్లోకలోచనులేజంబున సకలలోకంబులు దహింపఁబడు సంత సథోలోకంబున నుండి సంకర్షణముఖజనితానలం బూర్వశిఖాజాలంబుల వాయుసహాయం బై దిక్కులయం దెల్లఁ బ్రవర్తించు నటమీఁద సంవర్తకవలాహకగణంబులు నూఱుహాయనంబులు సలిలధారాపాతంబుగా వర్షంబు గురియు నందు విరాడ్రాపంబు లీనం బగు సంత సీశ్వరుం డిందనాగ్నిచందంబున నవ్యక్తంబుఁ బ్రవేశించుఁ దదనంతరంబ ధరణీమండలంబు వాయుహృతగంధం బై కబంధరూపంబుఁ దాల్చు నాజలంబు హృతరసం బై తేజోరూపంబు నొందు నాతేజంబు తమోనిరస్తంబై వాయువందడంగునాగంధవహుండు స్పర్శవిరహితుం డై యాకాశంబునందు సంక్రమించు నావిష్ణుపదంబును విగతశబ్దగుణంబు గలది యై యాత్మయం దడంగు నింద్రియంబులును మనంబును బుద్ధియు వికారంబులతోడ సహంకారంబుఁ బ్రవేశించు నాయహంకారంబును స్వగుణయుక్తం బై పరమాత్మునిం జేరు నట్లు త్రివర్ణాత్మక యై సరస్వతీలయకారిణి యగుమాయ యిట్టిది యని తత్స్వరూపమాహాత్మ్యంబులు వివరించిన సరపాలుం డి ట్లనియె.

52

ఉ. జ్ఞానవిహీనులైన సర ౧ సంఘముఁ గానఁగ రానిమాయఁ దా
లోన నడంచి యెట్లు హరి ౧ లోకముఁ జెందుదు రంతయుం దగఁ
భూనుత సత్యవాక్యగుణ ౧ భూషణ యిక్కఁథ వేడ్కతోడుతం

బూనికఁ జెప్పు మన్నను బ్ర ౩ బుద్ధుడు నిట్లను గారవంబునన్.

53

వ. సూర్యోదయాస్తమయంబులం బ్రతిదినంబు నాయువు క్షీణంబు నొంద
దేహకశత్రుమిత్రభ్రాతృమమత్వపాశబద్ధులై విడివడునుపాయంబు గానక
సంసారాంధకారమగ్నులయి గతాగతకాలంబుల నెఱుంగక దివాంధంబు
లగుజంతుజాలంబులభంగి జన్మజరారోగవిపత్తిమరణంబు లందియు శరీరంబ మే
లనుచుఁ బ్రమోదమోహమదిరాపానమత్తులై విషయాసక్తతం జక్కి- తమ్ముఁ
దా రెఱుంగక యుండి విరక్తిమార్గంబు దెలియక వర్తించుమూఢు లగుజనంబుల
పొంతలం బోవక కేవలనారాయణభక్తిభావంబు గలసద్గురుం బ్రతిదినంబును
భజించి సాత్త్వికంబు భూతదయయును హరికథామృతపానంబును బ్రహ్మచ
ర్యవ్రతంబును విషయంబుల మనంబు చేర కుండుటయు సాధుసంగమంబును స
జ్జనమైతియు వినయసంపత్తియు శుచిత్వంబును ఊమయు మానవ్రతంబును వేద
శాస్త్రాధ్యయనతదర్థానుష్ఠానంబులును సహింసయు సుఖదుఃఖాదిద్వంద్వసహి
ష్టుతయు సీశ్వరుని సర్వగతునిగా భావించుటయు ముముక్షుత్వంబును జన
సంగవర్జనంబును వల్కలాదిధారణంబును యదృచ్ఛాలాభసంతుష్టియు వే
దాంతశాస్త్రార్థజ్ఞానయును దేవతాంతరనిందావర్జనంబును గర్భణత్రయశిక్షణం
బును సత్యవాక్యతయు శమదమాదిగుణవిశిష్టత్వంబును గృహారామక్షేత్రకళ
త్రపుత్రవిత్రాదుల హరి కర్పణంబు సేయుటయు నితరదర్శనవర్జనంబు సేయుట
యును భాగవతోత్తమధర్మంబు లని సెప్పి యి ట్లనియె.

54

క. హరిదాసులమిత్రత్వము, మురరిపుకథ లెన్నికొనుచు ౩ మోదముతోడఁ

భరితాశుపులకితుం డై, పురుషుడు హరిమాయ నెల్పు ౩ భూపవరేణ్య.

55

వ. అనిన రాజేంద్రుండు వారల కి ట్లనియె భాగవతులారా సకలలోకనాయకుం
డగునారాయణుం డనం బరఁగినపరమాత్మునిప్రభావంబు విన వలతు నానతిం
డనినఁ బిప్పలాయనుం డి ట్లనియె.

56

సీ. సరవర విన జగ ౩ న్నాథునిచారిత్ర, మెఱిఁగింతు సీమది ౩ కింపు మిగుల
లసదుద్భవస్థితి ౩ లయకారణం బైన,¹దేహేంద్రియాదులఁ ౩ దిరము గాఁగఁ
జొనువు ²నెప్పుడు పరం ౩ జ్యోతిస్స్వరూపంబు, జ్వాలల ననలుండుఁ ౩ జననిపగిది
నింద్రియంబులు నాత్మ ౩ నెనయవు శేబ్దంబు, పొరయక సుషిరంబుఁబొందు సత్య

తే. మనఁగ సత్త్వరజస్తమో ౩ మయగుణంబు

మహదహంకారరూప మై ౩ మహిమ వెలయు

చేతనత్వంబు గలదేని ౩ జీవ మందు

రిదియ సదసత్స్వరూప మైయెన్నఁబడును.

57

వ. దీనికిం బెక్కినది పరమాత్మగా నెఱింగి కమలసంభవాదులు నుతియింతు

రిట్టిపరమాత్మ స్థావరజంగమంబుల సధిష్ఠించి వృద్ధిక్షయంబులం బొందక నిమిత్తమాత్రంబునం దరులతాదులందు జీవంబు లేక తదంతరస్థం డై వర్తించు నంత సర్వేంద్రియావృతం బైనయాకారంబు నష్టం బైన మనంబునం బాసి శ్రుతివిరహితుం డై తిరుగు చుండు నిర్మలజ్ఞానదృష్టి గలవానికి భానుప్రభా జాలంబు శోచినక్రియను సుజ్ఞానవంతుండు హరిభక్తిచేత గుణకర్తార్థంబు లైన చిత్తదోషంబులు భంజించి భగవత్సదనంబు చేరు ననిన విని రా జిట్లనియె. 58

క. పురుషుం డేయోకర్తము, పరువడిఁ గావించి పుణ్య శ పరుఁ డై మనుఁ దా దురితములఁ దొరఁగి మురరిపు, చరణయుగం బెట్లు చేరు శ సన్తునివర్యా. 59

వ. అనిన విని యం దావిహోత్రుం డి ట్లనియెఁ గర్తాకర్తవికర్తప్రతిపాదకంబు లగు శ్రుతివాదంబులు తాకికవర్ణితంబు లట్టియామ్నాయంబులు సర్వేశ్వరస్వరూపం బులు గాన విద్వాంసులు నెఱుంగ లే రవి కర్తాచారంబు లనంబడు మోక్షంబు కొఱకు నారాయణభజనంబు పరమసావనంబు వేదోక్తంబుల నాచరింపక ఫలంబులకు వాంఛ సేయువార లనేకజన్మాంతరంబులం బడయుదురు మోక్షంబు నపేక్షించువాడు విధిచోదితమార్గంబున హరిం బూజింప వలయు నట్టిపూజా ప్రకారం బెట్లనినఁ బవిత్రగాత్రం డయి జనార్దనుసన్నిధిం బూతచిత్తుం డై ఘోడ శోపచారంబులఁ జక్రధరు నారాధించి గంధపుష్ప ధూపదీప నైవేద్యంబులు సమర్పించి సాష్టాంగదండప్రణామంబు లాచరించి భక్తిభావనావిశేషం డగు నతండు హరిం జేరు నని చెప్పిన విని విచేహుం డి ట్లనియె నీశ్వరుం డేయోక ర్తంబుల నాచరించె నంతయు నెఱింగింపు మనిన ద్రమిళుం డి ట్లనియె. 60

క. తారల నెన్నఁగ వచ్చును, భూరేణుల లెక్క వెట్లఁ శ బోలును ధాత్రికా నారాయణగుణకథనము, లారయ వర్ణింప లేరు శ హర బ్రహ్మాదుల్. 61

వ. అట్లు గావున నాత్మసృష్టం బైనపంచభూతనికరం బనుపురం బొనరించి యందు నిజాంశంబునం బ్రవేశించి సగుణనిష్ఠుం డై నారాయణాభిధానంబు గలఋషీ శ్వరుం డగుపరమేశ్వరుండు వెలుఁగొందె సతనిదేశేంద్రియంబులచే బాలితంబు లైనదేహంబులు ధరించి జగద్రక్షకత్వసంహారకత్వాదిగుణంబులు గలుగుటం జేసి గుణనిష్ఠుం డయి రజస్సత్త్వతమాగుణంబుల బ్రహ్మవిష్ణురుద్రమూర్తు లనం బరఁగి త్రిగుణాత్మకుం డనంబడునారాయణాఖ్యునిచరిత్రం బెఱింగించెద నాక ర్ణింపుము. 62

క. ధర్ముండు దక్షపుత్రిక, నిర్మలమతిఁ బెండ్లియాడి శ నెఱిఁ బుత్రుని స త్కర్తుని నారాయణఋషి, సర్కిలిఁ గనె నమలు బదరి శ కాశ్రమమందున్. 63

తే. అట్టి నారాయణాహ్వానం శ డైనమాని, బదరికాశ్రమమందు న శ పారనిష్ఠఁ దపముఁ గావింప బలశ్చది శ దలఁచి మదిని, మిసకేతను దివిజకా శ మినులఁ బనిచె.

వ. వారు నారాయణాశ్రమంబునకు సతనితపోవిఘ్నంబు సేయ వచ్చునప్పు డవ్వ

నంబు సాలరసాలబిల్వకదళీఖర్జూరజంబూజంబీరచందసపున్నాగమందారాది వివిధవృక్షనిబిడంబును బుష్పఫలభరితశాఖావనమృతకులతాబృందంబును మా ధవీకుంజమంజరీపుంజమకరంద పానమత్తమధుకరనికరర్పుంకారరవముఖరిత హరి దంతరంబును గనకకమలకహ్లావిలసత్సరోవిహరమాణచక్రవాకబకక్రౌంచమ రాళదంపతీమండలమండితంబును మృణాళభోజనాసక్తసారసచయచంచూపుట విపాటితకమలముకుళకేసరవిసగవితతప్రశస్తసరోవరంబును నై వెలయునవ్వనం బున నిందువదన లందంద మందగమనంబులం జెందుఘర్జజలబిందుబృందం బులు సఖాంతంబుల నోసరించుచు డాయం జనునప్పుడు. 65

చ. మదనునిబాణజాలముల శ్ర మగ్నతః బాందక ధైర్యవంతుఁ డై ముదితలవాడిచూపులకు శ్ర మోహము నొందక నిశ్చలత్తుఁ డై హృదయమునందు నచ్యుతు ర శ్ర మేశు ననంత జగన్నివాసునిక వదలక భక్తి నిల్పికొని శ్ర వారికి ని ట్లను మాని పెంపునన్. 66

క. జంభారిపంపునను మీ, రంభోరుహవదనలార శ్ర యరుడెంచితి రా శుంభద్విహారపాంఛ, రంభంబునఁ దిరుగుఁ డనిన శ్ర లజ్జించి పెసన్. 67

నీ. దేవమునీంద్ర నీ శ్ర దివ్యచారిత్రంబు, నెఱిగి సన్నుతిసేయ శ్ర నెవ్వఁ డోవుఁ బుత్రమిత్రకళత్ర శ్ర భోగాదులను మాని, తపము కావించున శ్ర ధర్మలకును విఘ్నముల్ చెందునే శ్ర విశ్వేశుఁ గొల్చిన,యతనికి నంతరా శ్ర యంబు గలదె కామంబుఁ గోధంబుఁ శ్ర గలతపస్వితపంబు, పల్వలోదకముల శ్ర భంగిఁ గాడె

తే. నిన్ను వర్ణింప నలవియే శ్ర నిర్లలాత్త రమణ లోగొను మాయప శ్ర రాధ మనుచు సన్నుతించిన నతఁడు ప్ర శ్ర సన్నుఁ డగుచుఁ దనదుసామర్థ్య మెఱిగింపఁ శ్ర దలఁచి యవుడు. 68

వ. అమృతీశ్వరుండు పరమాశ్చర్యనిధానంబుగా నిజతనూరుహంబులవలనం ద్రికో టికన్యకానివహంబుల నుద్భవింపజేసిన గంధర్వవిబుధకామినీసముదయంబులు పరమాద్భుతభయంబులు మనంబులం బొడమ సన్నుతించి యవ్వలాసినీసమూ హంబులో నూర్వశి యనుదానిం గొని చని పాకశాసనుసభాభవనంబునం బెట్టి తద్వృత్తాంతం బంతయు విన్నవించిన నాశ్చర్యయుక్తహృదయుం డయి శునా సీరుం డూర కుండె నట్టినారాయణమునీశ్వరుచరిత్రంబు వినువారలు పరమ కల్యాణగుణవంతు లగుదు రని చెప్పిన. 69

తే. ఋషభునకు నాత్మయోగంబు శ్ర రూఢిఁ జెప్పి నచ్యుతుఁడు భూమిభారము శ్ర నడఁప నంత సారిది నవతారములు దాల్చి శ్ర సొంపు మీఱ రాత్రిచరులను జంపె నీ శ్ర రసముతోడ,

వ. అట్టిపరమేశ్వరునిలీలాగృహీతంబు లగుమత్స్యకూర్త వరాహనారసింహవామన రామరఘరామరామబుద్ధకల్యాణ్యద్వవతారంబులు మొదలుగా ననేకంబులు గలవు వాని నెఱింగి నుతియింప శేషభాషాపతుల కైన నలవి గాదు మఱియును.

* సర్వలఘుసీసము.

నవవికచసరసిరుహ శ్రీ నయనయుగనిజచరణ, గగనచరనదిజనిత శ్రీ నిగమవినుత జలధిసుతకుచకలశ శ్రీ లలితమృగమదరుచిర, పరిమళితనిజహృదయ శ్రీ ధరణిభరణ ద్రుహిణముఖసురనికర శ్రీ విహితనుతికలితగుణ, కటిఘటితరుచిరతర శ్రీ కనకవనన భుజగరిపువరగమన శ్రీ రజతగిరిపతివినుత, సతతజపరత నియమ శ్రీ సరణిచరిత

తే. తిమికమఠకిటీన్మహరిము శ్రీ దితబలినిహితపదపరశుధరదశవ శ్రీ దనవిదళన మురదమనకలికలుషను శ్రీ ముదపహరణ, కరివరదమునినరసుర శ్రీ గరుడవినుత. 72

వ. ఇవ్విధంబునం బ్రవర్తిల్లినశ్రీమన్నారాయణమూర్తిలీలావిలాసంబు లనంతంబులు గలవు మనోవాక్కాయకర్తంబుల హరిపూజనంబు సేయక విపరీతగతులం దిరుగుచుండుజడుల కెవ్విధంబున గతి గలుగు ననిన నప్పు డప్పుడమితే డప్పరమ పురుషునిం జూచి యట్టిజడులు ముక్తి నొందునుపాయం బెట్లు లంతయు నెఱింగింపుఁ డనినఁ జమనుం డి ట్లనియె. 73

సీ. హరిముఖబాహూరు శ్రీ వరపదాబ్జములందు, వరుసఁ జతుర్వర్ణ శ్రీ వర్ణసమితి జనియించె నందులోనతులును శూద్రులు, హరిఁ దలంతురు కలి శ్రీ హేయసముల వేదశాస్త్రపురాణ శ్రీ విఖ్యాతు లై కర్త,కర్త లై విప్రులు శ్రీ గర్వ మెనఁగి హరిభక్తిపరులను శ్రీ హాస్యంబు సేయుచు, నిరయంబు నొందుట శ్రీ నిజము గాదె

తే. మృదులపక్వాన్నభోజన శ్రీ ములను మాని జీవహింసకుఁ జనువానిఁ శ్రీ జెందు నఘము హరి నుతింపక శ్రీలోలుఁ శ్రీ డైనవాడు నరకవాసుండు నగు చుండు శ్రీ ననవరతము. 74

వ. అట్లు గావున గృహక్షేత్రపుత్ర కళత్రధనధాన్యాదులందు మోహితుం డయి ముక్తిమార్గంబు లప్రత్యక్షంబు లని నిందించువాడును హరిభక్తివిరహితుండును దుర్గతిం గూలుడు రని మునివరం డానతిచ్చిన విదేహుం డి ట్లనియె. 75

ఆ. ఏయుగంబునందు శ్రీ నేరీతి వర్తించు, నెట్టిరూపువాడు శ్రీ నెవ్విధమున మును నుతింపబడెను శ్రీ మునిదేవగణముచే, విష్ణుఁ డవ్యయండు శ్రీ విశ్వవిభుండు.

వ. అనిన విని యందుఁ గరభాజనుం డి ట్లనియె ననేకావతారంబులు నానారూ పంబులును బహువిధవర్ణంబులునుం గలిగి రాక్షసులను సంహరించి దుష్టజన

* ఈసీసపద్యము పెద్దపాదములలోఁ బ్రతిపాదమునందును దొమ్మిదేసిసలములు గలిగి లక్షణ సమన్వయములు గాక యున్నవి. తేటగీతియు నట్లే యున్నది. ప్రతులయం నట్లే యుండుటంబట్టి జీడ పిలువడ దయ్యెను.

నిగ్రహంబును శిష్టజనపరిపాలనంబును జేయుచుఁ గృతయుగంబున శుక్లవర్ణుం
డై చతుర్భాహుం డై జటావల్కలకృష్ణాజినోత్తరీయ జపమాలికాదండకమండ
లుధరుం డయి హరి నిర్మలతపోధ్యానానుమానగరిష్ఠు లైనపురుషశ్రేష్ఠులచేత
హంసుండు సువర్ణుండు వైకుంఠండు ధర్మం డమలుండు యోగీశ్వరుం డీశ్వ
రుండు పురుషుం డవ్యక్తుండు పరమాత్ముం డనుదివ్యనామంబులం బ్రసిద్ధి వహిం
చి గణుతింపబడుచు ద్రేతాయుగంబున రక్తవర్ణుం డయి బాహుచతుష్కమేఖ
లాత్రయవిశిష్టుం డయి హిరణ్యకేశుండును వేదత్రయస్వరూపుండును సుక్
స్రవాద్యుపలక్షణశోభితుండు నయి విష్ణుయజ్ఞ పృశ్నిగర్భసర్వదేవోరు క్రమ
వృషాకపిజయంతోరుగాయాఖ్యుల బ్రహ్మవాదులచేత నుతియింపబడు ద్వాపరం
బున శ్యామలదేహుండును బీతాంబరధరుండును బాహుద్వయోపశోభితుం
డును దివ్యాయుధధరుండును శ్రీవత్సకౌస్తుభవనమాలికా విరాజమానుండును
మహారాజోపలక్షణుండునునై జనార్దన వాసుదేవ సంకర్షణ ప్రద్యు మ్నానిరుద్ధ
నారాయణ విశ్వరూప సర్వభూతాత్మ కాదినామంబుల వెలసి మూర్ధాభిషిక్తుల
చేత సన్నుతింపబడుచు గలియుగంబునఁ గృష్ణవర్ణుండును గృష్ణనామకుండును
నై భక్తసంరక్షణార్థంబు వుండరికాక్షుండు యజ్ఞసంకీర్తనంబులచేతం బ్రస్తుతిం
పంబడు హరిరామనారాయణ నృసింహకంసారిసలినోద రాదిబహువిధనామంబు
లచే బ్రహ్మవాదు లైనమునీంద్రులు నుతియింపుదురు మఱియును.

77

తే. ద్రవిడదేశంబునందులఁ గ దాన్త్రుపర్ణి

¹సహ్యాజాకృతమాలాది గ సకలనదుల

కెవ్వఁ డేనియు భక్తితో గ నేగి యచటఁ

బొదలి తర్పణ మొగిఁ జేయఁ గ బుణ్య మొదవు.

78

వ. ఇవిధంబునఁ బ్రశంసింపం దగిన² కావేర్యాదిమహానదీపావన జలస్నానపానదా
నంబులను విష్ణుధ్యానకథాసుధారసానుభవంబుల నిరూఢు లగుభాగవతోత్త
ములు గలిగిరేనియుం జెడనిపదంబునుం బొందుదు రని ఋషభకుమారులు భ
గవత్ప్రతిబింబంబు లయినపరమపురుషులుం (బోలె) విదేహజనపాలునకు నిశ్రే
యసపదప్రాప్తికరంబు లైనభగవద్భక్తిధర్మంబు లుపదేశించి యంతర్ధానంబు
నొందిరి మిథిలేశ్వరుండును జ్ఞానయోగం బంగీకరించి నిర్వాణపదంబు నొందె
నీయుపాఖ్యానంబు వ్రాసినఁ బఠించిన వినిన నాయురారోగ్యైశ్వర్యంబులు గలిగి
పుత్రపౌత్రవంతు లై సకలకలికల్మషరహితు లై విష్ణులోకనివాసు లగుదు రని
నారదుండు వసుదేవునకుం జెప్పి మఱియును.

79

సీ. కమలాక్షపదభక్తి గ కథనముల్ వసుదేవ, విని యఘంబులఁ బాసి గ వెలసి తీవు

1. 'యలను గావేరి యై ప్రపహించెఁ గాన నెవ్వఁ. 2. కావేరిజలస్నానం. 3. త్రుతినిహి
తులు' వ్రా. ప్ర.
B-66

భువనప్రసిద్ధిగాఁ శ బాలుపొందు సత్కీర్తి, కైవల్యలక్ష్మీయుఁ శ గలుగు మీఁద
నారాయణుండు సీతనందనుం డనుమోహ, మెడలించి విష్ణుగా శ నెఱిగికొలుపు
మతఁడు సీతనయుఁ డై శ యవతరించుటఁజేసి, సిద్ధించె దేహసం శ శుద్ధి సేకు
తే. సరససల్లాపసౌహార్ద శ సౌప్తవమునఁ, బావనం బయ్యె శిశుపాల శ పౌండ్రసరక
మురజరాసంధయవనులు శ ముదముతోడ, వాసుదేవునిఁ జెందిరి శ వైరులయ్యు.

క. దుష్టజననిగ్రహంబును, శిష్టప్రతిపాలనంబు శ సేయక హరి దా
సృష్టి నవతార మొందెను, స్రష్టృముఖానేకదివిజ శ సంఘము వొగడన్. 81

వ. అట్లు గావున లోకరక్షణార్థంబు కృష్ణుం డవతారంబు నొందె నని హరిభక్తి
పరంబు లగునుచాఖ్యానంబులు నారదుం డుపన్యసించిన విని విస్తృతచిత్తులై దే
వకీవనుదేవులు కృష్ణునిం బరమాత్మునిగా విచారించి రని శుకుండు రాజునకుం
జెప్పిన నతండు మునీంద్రా యదువుల నేప్రకారంబున హరి హరియించె సపరి
వారు లగుబ్రహ్మరద్రేంద్రదిక్పాలకమునీంద్రులు ద్వారకానగరప్రవేశం జెట్లు
చేసిరి యే మయ్యె మఱియుం బరమేశ్వరకథామృతంబు వీనులలరంజవి గొనియు
నింకం దనివి సనదు భక్తరక్షకుం డగుహరిచారిత్రం బేరీతిం జాగ్రదర్వాతివృ
త్తాంతం బంతయు నెఱింగింపు మనిన శుకుం డిట్లనియె. 82

అహోబిడదేవతలు శ్రీకృష్ణుని వైకుంఠమునకుఁ బిలువవచ్చుట.

క. సురగరుడఖచరవిద్యా, ధరహరపరమేష్ఠిముఖును శ ధాశనులు మునుల్
సరసిజనయనునిఁ గనుఁగొన, నరుదెంచిరి ద్వారవతికి శ నతిమోదమునన్. 83

క. కని పరమేశుని యాదవ, వనశోభితపారిజాతు శ వనరుహనేత్రు
జనకామితఫలదాయకు, వినుతించిరి దివిజ లవుడు శ వేదోక్తములన్. 84

తే. అఖిలలోకేశ సర్వేశ శ యభవసీపు, నుదయమందుట భూభారముడుపుకొఱకుఁ
బంచవింశోత్తరశతాబ్దపరిమితంబు, నయ్యె విచ్చేయు వైకుంఠ హర్షమునకు.

వ. అనినఁ గమలభవభవమూఖనిఖిలసురగణంబులవచనంబు లియ్యకొని కృష్ణుండు
వారలతోడ యాదవుల కన్యోన్యవైరానుబంధంబులు కల్పించి వారల హతంబు
గావించి భూభారం బడంచి యిదె వచ్చెదం బొండని చెప్పి వీడ్కొలిపినఁ గమ
లాననాదిబృందారకులు నిజస్థానంబులకుఁ జనిరంత. 85

కృష్ణుండు దుర్నిమిత్రంబుల గని యాదవుల నెల్లద్వారకనుండి ప్రభాసతీర్థమునకుఁ బంపుట.

సీ. కాకఘాతంబులు శ కనకసౌధములలోఁ, బగలు వాపోయెడి శ బహువిధముల
నశ్వవాలములందుఁననల ముద్భవ మయ్యె, నన్నంబు మొలచె మహాద్భుతముగ
శుకశారికలు రాత్రి శ సొగసె విస్వరముల, జంతువు వేటొక్క శ జంతువుఁగనె
నొగి బొరగ్మహములనుల్కము లుదయించె; బెరసె గావిరి రవిబింబమపుడు
తే. గాన నుత్పాతములు చాలఁ శ గానబడియె

సరయ నిం దుండ వలవదు శ యదువులార
తడయ కిపుడ ప్రభాసతీ శ ర్థమున కరుగుఁ
డనుచు శ్రీకృష్ణుఁ డెంతయు శ నానతిచ్చె.

87

క. నారాయణువచనముల క,పారం బగుసమ్మదమున శ బలములతోడక
దారసుతమిత్రయుతు లై, వారణహయసమితితోడ శ వడి నేగి రొగిన్.

88

వ. అంత.

క. జ్ఞానమున నుద్ధవుడు దన,మానసమున నెఱిగి శ్రీర శ మాధిప హరి యో
దీనజనకల్పభూజ ను,ధీనాయక మాకు సీవె శ ది క్కని పొగడెన్.

90

~~అంత~~ కృష్ణుం డుద్ధవునకుఁ బరమార్థోపదేశము సేయుట. ~~అంత~~

వ. ఇట్లు నుతియించి దేవా సీవు యదుక్షయంబు గావించి చనిన నే మేవిధంబున
నిర్వహింతుము సీసహచరుల మై జరపినమజ్జనభోజనశయనాసనాదికృత్యంబులు
మఱవ వచ్చునే యని యుద్ధవుం డాడిన వాసుదేవుం డిట్లనియె బ్రహ్మాదిదేవతా
పార్థనంబునంజేసి ధాత్రీభారంబు నివారించితి నింక ద్వారకానగరంబు నేటికి
సప్తమదివసంబున సముద్రండు ముంపం గలవాడు యదుక్షయంబునుం గాఁగల
యది యంతటం గలియుగంబునుం బ్రాప్తబయ్యెడి నందు మానవులు ధర్మవిర
హితులు నాచారహీనులు నన్యాయపరులును సతిరోషులు మందమతులు నల్పత
రాయువులు బహురోగప్రీడితులు నిష్కలారంభులు నాస్తికులు నై యొండొరుల
మెచ్చక యుందురు గావున సీవు సుహృద్బాంధవస్నేహంబు వర్జించి యింద్రి
యసౌఖ్యంబులం బోరయక ఖోణీతలంబునం గలపుణ్యతీర్థంబుల నవగాహ
నంబు సేయుచు మానసవాగ్మీశ్రోత్రఘ్రాణేంద్రియగృహ్యమాణం బగువస్తు
జాతం బెల్ల నశ్వరంబుగా నెఱుంగుము పురుషుండు నానార్థకామంబుల నంగీ
కరించి నిజగుణదోషంబుల మోహితుం డై యుండుం గావున వాస్తిపకుండు
గంధనాగంబుల బంధించుచందంబున నింద్రియంబులను మనోవికారంబులను
నిగ్రహించి యాషణత్రయంబును వర్జించి మోదభేదంబుల సముండవుగా
వర్తించుచు సీజగం బంతయు నాత్మాధిష్ఠితంబుగా నెఱింగి మాయాదు లాత్మ
తత్త్వాధీనంబులుగాఁ దెలియుచు జ్ఞానవిజ్ఞానయుక్తుండ వై యాత్మానుభవసంతు
ష్టుండ వై విశ్వంబును నన్నుఁగా భావించి వర్తింప వలయు నని వాసుదేవుం
డానతిచ్చిన నుద్ధవుండు భక్తిభయవినయంబులం గరంబులు మొగిడ్చి మహాత్మా
సన్న్యస్తలక్షణంబు దుష్కరంబు పామరు లగువార లాచరింప లేరు సీమాయ
చేత భ్రాంతు లైనసాంసారికులు భవాబ్ధిం గడచి యెట్లు ముక్తి వడయుదురు
భృత్యుండ నైననామీదియనుగ్రహంబునంజేసి యానతిమ్ము బ్రహ్మాదిదేవతా
సముదయంబును బాహ్యవస్తువుల భ్రాంతు లై పర్యటనంబు సేయుదురు సీభక్తు
లైనపరమభాగవతు లమ్యాయానిరసనంబు సేయుదురు గృహిణీగృహస్థుల కైన

యతులకైన నిత్యంబును నీనామస్తరణంబు మోక్షసామ్రాజ్యప్రదంబు గావునఁ
బరమేశ్వరా నీదుచరణంబుల శరణంబు నొందెదఁ గృపారసంబు నాపై నిగి
డింపు మని ప్రియనేవకుం డైనయద్ధవుండు పలికిన నతనికిఁ గంసమర్దనం డిట్లని
యెఁ బురుషున కాత్మకు నాత్మయె గురు వని యెఱుంగుము కువభుజులం జనక
సన్తానవర్తివై పరమం బయినమన్నివాసంబునకుం జనుము సర్వమూలశక్తిసంప
న్నుడ నైన నన్ను సాంఖ్యయోగపరులు నిరంతరభావంబులందుఁ బురుష
భావంబుగా భావించి తలంచు చుందురు మఱియు నేకద్వితీచతుష్పాదబహు
పాదాపాదంబులు నై యుండుజీవజాలంబులలోన ద్విపాదంబులు గలమనుష్యులు
మేలు వారలలోన సిరంతరధ్యానగరిష్ఠులయినయోగీంద్రులు తత్త్వములు వారలలో
సందేహపరులచే నగ్రాహ్యుం డగునన్ను సత్త్వగుణగ్రాహ్యునిగా నెఱింగి నిజ
చేతఃపంకజంబునందు జీవపరమాత్మల నేకంబుగాఁ జేసి శంఖచక్రగదాఖడ్గ
శార్ఙ్గకొమోదకీకొస్తుభాభరణయుక్తుంగా నెఱుంగుచు నుండువారలు పరమ
యోగీంద్రు లనియును పరమజ్ఞాను లనియుం జెప్పి మఱియు నవధూతయదు
సంవాదం బనుపురాతనేతిహాసంబు గలదు సెప్పెద నాకర్ణింపుము. 91

అవధూతయదుసంవాదము.

- ఉ. పంకజనాభుఁ డుద్ధవుని శ్రీ పైఁ గలకూర్చిని జెప్పె నొప్పునా
1 తంకుడు మత్పితామహుడు శ్రీ దాఁ బదునాల్గవతాత యున్నచో
శంకరవేషధారి యగు శ్రీ సంయమి యొక్కరుఁ డేగుదేర నే
వంకను నుండి వచ్చి తని శ్రీ వానికి నిట్లనె నర్థి నేర్పడన్. 92
- క. అవధూతుం డనె నంతటఁ, బ్రవిమలవిజ్ఞాననిపుణ శ్రీ భవులు గురువుల్
తవిలిన నిరువదినిలువురు, నవనిఁ విజ్ఞాని నైతి శ్రీ నని పల్కుటయన్. 93
- వ. అంత యదుప్రవరుండు దేహి లోభమోహాదుల వర్జించి జనార్దనుని నేవిధంబు
నం జేర వచ్చు నెఱింగింపు మనిన నతం డిట్లనియె. 94
- నీ. పరధనపరదార శ్రీ పరదూషణాదులఁ బరవస్తుచింత దాఁ శ్రీ బరిహరించి
ముదిమిచే రోగము శ్రీ లుదయింప కటమున్న, తనువు చంచలతను శ్రీ దగులకుండ
బుద్ధిసంచలతచే శ్రీ బాదలక యటమున్న, శ్లేష్మంబు గళమునఁ శ్రీ జేరకుండ
శక్తియుక్తుల మది శ్రీ సన్నగిల్లకమున్న, భక్తిభావనచేతఁ శ్రీ బ్రాధుఁ డగుచు
- తే. దైత్యభంజనుదివ్యపా శ్రీ దారవింద
భజన నిజభక్తిభావనఁ శ్రీ బ్రాజ్ఞు డగుచు
నవ్యయానందమును బొందు శ్రీ ననుదినంబు

1. 'తంకము లేక యన్నిదిశ ♦ లందుఁ జరించుచు నిత్యతృప్తుఁడై, శం ... యొక ♦ సంయమి యా
యదురాజుఁ జేర నే' అ. ప్ర. 2. శేష దీయకమున్న.

నతఁడు కర్తృవిముక్తుఁడౌ ననఘచరిత.

95

ఉ. దారలయందుఁ బుత్రధన న ధాన్యములందు ననేకభంగులం
గూరిమి సేయుమర్హుఁడతి న ఘోరవియోగజదుఃఖమగ్నుఁడై
నేరువు దక్కి చిక్కువడి న సీతివివేకవిహీనుఁడై మనో
భారముతోఁ గఱవోతపతి న భంగి నిజంబుగఁ బోవు నష్ట మై.

96

వ. ఇందుల కొక్కయితహాసంబు గలదు మహారణ్యంబున నొక్కకపోతంబు దారస
మేతంబుగా నొక్కనికేతనంబు నిర్మించి యన్యోన్యమోహాతిరేకంబునఁ గొంత
కాలంబునకు సంతానసమృద్ధి గలదియై యపరిమితంబు లయినపిల్లలు దిరుగాడు
చుండఁ గొన్నిమాసంబులు భోగానుభవంబునం బొరలు చుండఁ గాలవశంబున
నొక్కలుబ్ధకుండురు లొడ్డిన నందు దారాపత్యంబులు దగులువడిన ధైర్యంబు
వదలి మోహాతిరేకంబునం గపోతంబు కళత్రపుత్ర స్నేహంబునం దాను నందుఁ
జొచ్చి యధికచింతాభరంబునం గృశీభూతం బయ్యె గావున నతితీవ్రం బయిన
మోహంబు గొఱి గా దట్లు గాన నిరంతరహరిభ్యాసపరుం డై భూగగనానిలజల
కృపీభవసోమనూర్యకపోతతిలిప్పశలభ మధుమక్షి కాజగరద్విరేఫహరిణిపాతీన
పింగళాకురర డింభక కుమారికా శరకృత్సర్పలూతానుపేశకృత్సముదయంబులు
మొదలుగాఁ గలవానిగుణంబు లెఱింగికొని యోగీంద్రులు మెలంగునది.

97

క. ¹ఇవి తెలియవలయు నీకును, బ్రవిమలమతితోడఁ దెలియుఁ న బలికెద వీనిఁ
వివరమున ననుచుఁ గృష్ణుఁడు, నవినయుఁ డగునుద్ధవునికిఁ న జయ్యనఁ జెప్పెన్.

వ. ఇవ్విధంబున భూమివలన సైరణయు గంధవహునివలన బంధురం బగుపరోపకా
రంబును విష్ణుపదంబువలనఁ గాలసృష్టగుణసాంగత్యంబు లేమియు నుదకంబు
వలన నిత్యశుచిత్వంబును ససితపథునివలన నిర్మలత్వంబును నిశాకర ప్రభాకరుల
వలన సధికాల్పసమత్వజీవగ్రహణమోక్షణంబులును గపోతంబువలనఁ గళత్రపు
త్ర స్నేహంబును నజగరంబువలన స్వేచ్ఛావిహారసమాగతాహారంబును వననిధి
వలన నుత్సాహరోషంబులును శలభంబువలన శక్త్యనుకూలకర్తాచరణంబును
భృంగంబువలన సారమాత్రగ్రహణవిశేషంబును స్తంభేరమంబువలనం గాంతా
వైముఖ్యంబును సరఘవలన సంగ్రహగుణంబును హరిణంబువలనం జింతాప
రత్వంబును జలచరంబువలన జిహ్వాచాపల్యంబును బింగళవలన యథాలాభసం
తుష్టియుఁ గురరంబువలన మోహపరిత్యాగంబును డింభకువలన విచారపరిత్యా
గంబును గుమారికవలన సంగత్యాగంబును శరకారునివలనం దడేకనిష్ఠయు
దందశూకంబువలనం బరగృహవాసంబును నూర్ణ నాభివలన సంసారపరిత్యా
గంబును గణుండురువలన లక్ష్మ్యగతజ్ఞానం బై విడువకుండుటయు ననం గలవీని
గుణంబు లెఱింగి మఱియుఁ గామక్రోధలోభమోహమదమాత్సర్యంబు లను

1. క. ఇవి సేయగుణము లన్నియుఁ, బ్రవిమలమతి నీకుఁ దెలియుఁ ♦ బలికెద వినుమా.

సరిషడ్వర్గంబుల జయించి జరామరణవిరహితంబుగా వాయువశంబు సేసి గాత్ర పవిత్రత్వంబుకొఱకు షట్కర్మ నిరతుండు పురనగరగ్రామంబులు పరిత్యజించి షర్వతారణ్యంబుల సంచరించుచు శరీరధారణార్థంబు నియతస్వల్పభోజనం డై భేదమోదంబులు సరియ కా భావించి లోభమోహంబులు వర్జించి నిర్జితేంద్రియం డయిన నైకానియొం డెఱుంగక యాత్మనిష్ఠచే బవిత్రాంతఃకరణం డైన యోగి నాయందుఁ గలయుం గావున.

99

క. మోహితుఁ డై వసుకాంతౌ, వాహినిలోఁ జిక్కి క్రూర శ్ర వశుఁ డౌమనుజుం
ఢూహాపోహ లెఱుంగక, దేహము నలగంగఁ జేయు శ్ర దీనత నెఱుఁగున్. 100

వ. ఇందులకుఁ బురాతనవృత్తాంతంబు గలదు సావధానచిత్తుండ వై వినుము మిథి
లానగరంబునఁ బింగళే యనుగణికారత్నంబు గలదు దానివలనం గొంత పరిజ్ఞా
నంబుఁ గంటి న దెట్లనిన నమ్మానిని ధనకాంతంజేసి యాత్మ సుఖని మొఱంగి ధనం
బిచ్చువానిం జేకొని నిజనికేతనాభ్యంతరంబునకుం గొని చని రాత్రి నిద్ర లేకుం
డుచుఁ బుటభేదనవిపణిమార్గంబులం బర్యటనంబు నలుపుచు నిద్రాలస్యభావం
బున జడనుపడి యర్థాపేక్షం దగిలి తిరిగి యలసి యాత్మసుఖంబు సేయునతండై
భర్త యని చింతించి నారాయణు నిట్లు చింతింప నతనికై వల్యంబు చేరవచ్చు
నని విచారించి నిజశయనసాధనాదికంబు వర్జించి వేగిరంబ వాసుదేవచరణారవింద
వందనాభిలాషిణి యై దేహంబు విద్యుత్ప్రకారం బని చింతించి షరమతత్త్వ
బునందుఁ జిత్తంబుఁ గీలుకొలిపి ముక్తురా లయ్యె నని యెఱింగించి.

101

క. దేహము నిత్యము గా దని, మోహముఁ డెగఁ గోసి సిద్ధ శ్ర మునివర్తనుఁ డై
గేహము వెలువడి నరుడు, త్సాహమునం జెందు ముక్తి శ్ర సంపద ననఘా. 102

వ. మఱియు నొక్కవిశేషం బయినపురాతనపుణ్యకథ వినుము కనకావతీపురంబున
నొక్కధరామరునికన్యకారత్నంబు గల దవ్వధూతిలకంబు రత్నసమేతంబు
లగుకంకణంబులు ధరియించి బంధుజనంబులకుఁ బరమాహ్లాదంబుగా నన్నంబు
గావించుటకొఱకు శాలితండులంబులు దంచునప్పుడు ముసలగ్రహణభారం
బునఁ గంకణంబు లతిరావంబుగా మ్రోయుచుండ నప్పురమపతివ్రత యందు
లకు నసహ్యపడి యన్నియు డులిచి యొక్కటి నిలిపె నట్లు గావునఁ దత్త
ఱపడక భగవదాయ త్తంబైనయేకచిత్తంబునం బ్రసన్నచిత్తులై నరులు ముక్తు
లగుదురు గావున నవిద్యావిద్యలు నామూయగా విచారించి కేవలపశుమూర్ఖులు
గాక షడ్గుణైశ్వర్యసంపన్నులై నయోగీశ్వరులపగిది సుఖంబు గోరక యుండు
వారలు ముక్తు లగుదురు సర్వంబును విష్ణుమయముగాఁ దెలియు మని యుద్ధవు
నికిం జెప్పిన నతండు దేవా నీరూపం బేలాగునం గానవచ్చు ననిన నతం డిట్లనియె
భక్తిభావనపరాయణుం డై కృపారసతత్పరుం డై మితభాషణుం డై బొంకక
కర్తృంబులు మదర్పణంబుగాఁ జేసినయతండు భాగవతుం డనం బరంగు (మత్స్య

ధలును మజ్జనకర్తంబులు వినుచు మత్సేవకు లైనభాగవతులం జూచి తన గృహంబునకుం గొనిపోయి మజ్జనపూజనభోజనశయనాసనాదికంబులఁ బరితుష్టులంజేసినయతండైనను భాగవతుం డనబడు) నిల్లెంతకాలంబు జీవించు నంత కాలంబును నడపునతండు మద్రాపంబున వైకుంఠసిలయంబు నొందు నదియునుం గాక గంధపుష్పధూపదీపనై వేద్యంబుల లక్ష్మీసమేతుండనై శంఖచక్రగదాశార్ఙ్గాది యుక్తుడ నై సనన్ను శుకసనకాదియోగీంద్రులును సంబరీషవిభీషణరుక్మాంగదులు మొదలుగాగల భాగవతులును నాచారశాస్త్రచోదితులు గాక భక్తిభావనావిశేషంబున నేమఱక నిత్యంబును జంతనాయత్తు లై యెఱింగిరి మధురాపురంబున కు హలాయుధసమేతుండ నైయే నరుగుచో గోపిక లోపికలు లేక భక్తియోగంబునఁ జింతించి ముక్త లై రిది భక్తియోగప్రకారం బని యుద్ధవునికిం జెప్పిన.

క. ధ్యానం బేక్రియ నిలుచును, ధ్యానం బేరీతిఁ దగు ను ధ దా త్తచరిత్రా
ధ్యానప్రకార మంత య,నూనంబుగఁ జెప్పుమయ్య ధ యుర్వీరమణా. 104

వ. అని యడిగిన నయ్యాదవేంద్రుం డిట్లని పలుకం దొడంగె దారుమధ్యభాగంబున ననలంబు నూత్నరూపంబున వర్తించుచందంబున నందంబై సకలశరీరలయందు నచ్చేద్యండు నదాహ్యండు నశోష్యండు నైసజీవుండు నసించి యుండు ననిన హరికి నుద్ధవుం డి ట్లనియె సనకసనందనాదియోగీంద్రులకు యోగమార్గం బేరీతి నానతిచ్చితి వది యేవిధం బానతీయవే యని యభ్యర్థించిన నతం డి ట్లనియె వ్రతంబులం దహింసయు యోగంబులం దాత్మయోగంబును స్త్రీలయందు శతరూపయు భాషణంబులయందు సత్యభాషణంబును ఋతువులందు వసంతా గమంబును మాసంబులలో మార్గశీరంబును నక్షత్రంబులలో నభిజిత్తును యు గంబులందుఁ గృతయుగంబును భగవదాకారంబులందు వాసుదేవుండును యక్షులలోఁ గుబేరుండును వానరులం దాంజనేయుండును రత్నంబులందుఁ బద్మరాగంబును దానంబులలో నన్నదానంబును దిధులయం దేకాదశియు నరులయందు వైష్ణవుం డై భాగవతప్రవర్తనం బ్రవర్తించువాడును నివి యన్నియు మద్విభూతులుగా నెఱుంగు మని కృష్ణుం డుద్ధవునకు నుపన్యసించిన వెంకియు నతం డి ట్లనియె. 105

క. వర్ణాశ్రమధర్మంబులు, నిర్ణయముగ నాన తిమ్ము ధ నీరజనాభా
కర్ణరసాయనముగ నవి, వర్ణింపుము వినెద నేడు ధ వనరుహనేత్రా. 106

వ. అసేనఁ గృష్ణుండు నాలుగువర్ణంబులయుత్పత్తియు నాలుగాశ్రమంబుల కిట్టిట్టి వర్ణంబు లనియును నాలుగువేదంబులం జెప్పినధర్మంబులును బ్రవృత్తినివృత్తి హేతువు లగుపురాణేతిహాసశాస్త్రంబులును వైరాగ్యవిజ్ఞానంబులును నివి మొ థలుగాఁగలవన్నియు నెఱింగించి, “శ్లో. సర్వధర్మా స్పృహత్యైవమామేకం శరణంవ్రజ

హస్తాబంబు లూరుద్వయంబున సంధించి నాసాగ్రంబున నీక్షణంబు నిలిపి ప్రా
ణాయామంబున నను హృదయగతుంగాఁ దలంచి యష్టాదశధారణాయోగ
సిద్ధు లెఱింగి యం దణిసూదులు ప్రధానసిద్ధులుగాఁ దెలిసి యింద్రియంబుల
బంధించి మనం బాత్తయందుం జేర్చి యాత్మ నాత్మతోఁ గీలించి బ్రహ్మపదం
బుఁ బొందుభాగవతశ్రేష్ఠు లితరధర్మంబులు మాని నన్నుం గాంతుడు తొల్లి
పాండునందనుఁ డగునర్జునుండు యుద్ధరంగంబున విషాదంబు నొంది యిట్ల య
డిగిన నతనికి నేఁజెప్పినతెఱం గెఱిగించెదఁ జరాచరభూతంబునజగంబంతయు
మదాకారంబుగా భావించి భూతంబులందు నాధారభూతంబును సూక్ష్మంబు
లందు జీవుండును దుర్జయంబులందు మనంబును దేవతలందుఁ బద్మగన్ధంబును
వసువులందు హవ్యవాహంబును నాదిత్యులందు విష్ణువును రుద్రులందు నీల
లోహితుండును బ్రహ్మలందు భృగువును ఋషులందు నారదుండును ధేనువు
లందుఁ గామధేనువును సిద్ధులయందుఁ గపిలుండును దైత్యులయందుఁ బ్రహ్లా
దుండును గ్రహంబులందుఁ గళానిధియును గజంబులయం దైరావతంబును హ
యంబులయం దుచ్చైశ్శవంబును నాగంబులందు వాసుకియును మృగంబు
లందుఁ గేసరియు నాశ్రమంబులందు గృహస్థాశ్రమంబును వర్ణంబులయం
దోంకారంబును నదులందు గంగయు సాగరంబులయందు దుగ్ధసాగరంబును
నాయుధంబులందుఁ గార్త్యకంబును గిరులందు మేరువును పృథ్వింబులయం దశ్వ
త్థంబును నోషధులయందు యవలును యజంబులయందు బ్రహ్మయజంబును
వారలు చతుర్ముఖు నడిగిన నతండు నేనును దెలియనేర ననిన వారలు విస్తయం
బందు చుండ నే నాసమయంబున హంసస్వరూపుండ నై వారల కెఱింగించిన
తెఱంగు వినుము పంచేంద్రియంబులకు దృష్టం బయినపదార్థం బనిత్యం బది నిత్య
దృష్టి బ్రహ్మం బని తెలియవలయు దేహి కర్మజ్ఞుడేహంబు డై సంసారమమతలు
నిరసించి నిశ్చలజ్ఞానయుక్తుం డై మత్పదప్రాప్తుం డగుస్వప్నలబ్ధపదార్థంబు నిజం
బు గానిక్రియఁ గర్తానుభవపర్యంతంబు కళేబరంబు వర్తించు నని సాంఖ్యయో
గంబును ససకాదుల కెఱింగించిన విని బ్రహ్మ మొదలయినదేవత లెఱింగిరివారివల
న భూలోకంబునఁ బ్రసిద్ధం బయ్యె నది గావున నీవు నెఱింగికొని పుణ్యాశ్రమం
బులకుం జను మస్తదీయభక్తియుక్తుండును హరిపరాయణుండు నైనయతనిచర
ణరజఃపుంజంబు తనశరీరంబు సోడఁ జేయనతండును ముద్రాధారణపరులకును
హరిదివ్యనామంబులు ధరియించువారలకు నన్నోదకంబుల నిడునతండును
వాసుదేవభక్తులం గని హర్షించునతండును భాగవతు లని చెప్పి మఱియు
సర్వసంగపరిత్యాగంబు నేసి యొం డెఱుంగక నన్నే తలంచుమానవునకు
భుక్తిముక్తిప్రదాయకుండ నై యుండుదు నని యానతిచ్చిన నుద్ధవుండు జ్ఞాన
హార్షణ్యబేరితి యానతీయవలయు ననిన వారి యిట్లనియె నేకాంతమానసు లై

వ్రజ" యనునుపనివత్తుల్యం బగుగీతావచనప్రకారంబున నెన్వఁడేనియు నాయం
దు మతి గలిగి వర్తిండు వాఁడు నే నని పలుకంబడుఁ బెక్కువిధంబులవాసంబు
లేల యని యెందునుం దగులువడక నామిఁడఁ దలంపు గలిగి వర్తింపు మనిన
నుద్ధవుం డిట్లనియె.

107

తెలియనివి కొన్ని చెప్పితి, తెలియంగల వెల్ల నింకఁ ॥ దెలుపుము కృష్ణా
వల నెఱిగి మెలఁగ వలయును, నలినాసనజనక భక్త ॥ నతపదయుగళా 108

అని యుద్ధవుం డడిగినం బ్రబుద్ధమనస్కుం డయినపుండరీకాక్షుండు సీప్రశ్నం
బులు దుర్లభంబు లయినను వినుము నియమశమదమాదులు తపంబును సుఖ
దుఃఖంబులు స్వర్గనరకంబులు ననం బరఁగిపవి యెవ్వ దరిదుం డెట్టివాఁ డీశ్వరుం
డెవ్వం డని సీపు నన్నడిగినయర్థంబు తెల్ల వేటువేటి వివరించెద మానవప్రత్యబ్రహ్మ
చర్యక్షమాజపతపంబులును సతిథిసత్కారంబును బరహితంబును జౌర్యాదిర
హితత్వంబును ననునివి మొదలైనవి నియమంబు లనం దగు నింద్రియవిగ్రహం
బును శత్రుమిత్ర సమత్వంబును శమం బనం బరఁగు మూఢజనులకు జ్ఞానోపదే
శంబును గామ్యత్యాగంబును సమదర్శనంబును వైష్ణవసమూహంబులతోడిభ
క్తియొక బ్రాణాయామంబును జిత్తశుద్ధియు ననునివికలిమి విద్యయనంబడు శమ
దమాదిగుణారహితుండును మద్భక్తివిరహితుండును నగుట యవిద్య యనం
దగుఁ జిత్తశుద్ధి గలిగి నిత్యతృప్తుఁడౌట దమం బిట్టినియమాదిగుణసహితత్వంబును
మద్భక్తియుక్తియు ననునదియె సుఖంబు న న్నెఱుంగలేక తమోగుణంబునం
బరఁగుటయె దుఃఖం బనంబడు బంధుగురుజనంబులయెడ శ్రద్ధబుద్ధి నొంది శరీ
రంబు నిజగృహంబుగా భావించినవాఁడె దరిదుం డింద్రియవిరసనంబును గుణ
సంగవిరక్తుండు నైనవాఁడె యీశ్వరుండు నాయందుఁ దలంపు నిలిపి కర్తయో
గంబునందును భక్తియోగంబునందును వాత్సల్యంబు గలిగి జనకాదులు కైవ
ల్యంబుఁ జెందిరి భక్తియోగంబునంజేసి బలిప్రహ్లాదముచుకుందాదులు పరమ
పదప్రాప్తులై రది గావున నిది యెఱింగి నిరంతరభక్తియోగం బధికంబుగా సీమ
నంబున నిలుపుము మృణ్మయం బైనఘటంబున జలంబులు జాలుగొనుతెఱంగున
దినదినంబునకు నాయువు క్షయంబై మృత్యువు నన్నిహితంబై వచ్చుగావున నిది
యెఱింగి నిరంతరంబును న న్నేమఱిక తలంచుచుండునతఁడు నాకుం బ్రియుండు.

గర్భమునఁ బరిజ్ఞానము, నిర్భర మై యుండు జీవు ॥ నికీ దుది నతఁ డా
విరూఢాతుఁ డైనఁ జెడు నం, తర్భావం బైనబోధ ॥ మంతయు ననఘా. 110

అట్లు గావున జనుండు బాల్యకైశోరకౌమారవయోవిశేషంబులవెనుక నైననుం
బెద్ద యైనవెనుకనైనను న న్నెఱింగేనేని గృతకృత్యం డగు సంపదర్శ్యాంధుం
డైన సంధకారకూపంబునం బడు వానిని దరిదునింగాఁ జేసిక జ్ఞానియై యస్తత్సా
దారవిందవందనాభిలాషి యై ముక్తుం డగు నట్లు గావున దేహాభిమానంబు వరిం

చి యైహికాముష్మికసుఖంబులఁ గోరక మనంబు గుదియించి యేప్రాద్దు నన్ను
దలంచువాడు నైకుంఠ పదప్రాప్తుం డగు నేను నతని విడువంజాలక వెనువెంట
నరుగుదు నారదాదిమునులు భక్తిభావంబునంజేసి నారూపం బై రని యుద్ధవు
నకుం జెప్పిన నతండు మఱియు ని ట్లనియె. 111

క. అయ్యా దేవ జనార్దన, నెయ్యంబున సృష్టికర్త ॥ నేర్పరి యై తా
నొయ్యన నడవును నెవ్వడు, సయ్యన నెఱిగింపవయ్య ॥ సర్వజ్ఞనిధి. 112

వ. అనుటయు హరి యుద్ధవునకుం జెప్పె నట్లు మత్స్యేరితంబు లై మహాదాదిగు
ణంబులు గూడి యండం బై యుద్భవించె నాయండంబువలన నే నుద్భవించితి
నంత నానాభివివరంబున బ్రహ్మ యుదయించె నాగరారణ్యనదీనదసంఘంబులు
మొదలుగాఁ గలజగన్నిర్మాణంబు లతనివలనం గల్పించితి నంత శతాసండు
నకు శతాబ్దంబులు పరిపూర్ణం బైన ధాత్రి గంధంబునం దడంగు నాగంధం
బుదకంబునం గలయు నాయుదకంబు రసంబున లీనం బగు నారసంబు తేజో
రూపం బగు నాతేజంబు రూపంబున సంక్రమించు నారూపంబు వాయువండుం
గలయు వాయువు స్పర్శగుణసంగ్రహ్యం బైన నాస్పర్శగుణం బాకాశం
బున లయం బగు నాయాకాశంబు శబ్దతన్మాత్రచే గ్రసియింపఁబడిన నింద్రియం
బులు మనోవైకారికగుణంబులం గూడి యీశ్వరునిం బొంది యీశ్వరరూ
పంబు దాల్చు నేను రజస్సత్వతమోగుణసమేతుండ నై త్రిమూర్తులు వహించి
జగదుత్పత్తిస్థితిలయకారణుండ నై వర్తిలుదుఁ గావున నీరహస్యంబు నీకు నుప
దేశించితిఁ బరమపావనుండవుఁ బరమభక్తియుక్తుండవుఁ గ మ్మని చెప్పె నంత.

ఆ. రూపు లేనినీకు ॥ రూఢిగా యోగులు, రూపు నిల్పి నిన్ను ॥ రుచిరభక్తి
గొల్పి యుండు వారి ॥ కోర్కుల నిచ్చెద, వేమిలాగు నాకు ॥ నెఱుంగఁ బలుకు.

వ. అని యుద్ధవుం డడిగిన నారాయణుం డి ట్లనియె నేను సర్వవర్ణంబులకు సమం
బైనపూజాప్రకారం బెఱింగించెద నాచారంబునంజేసి యొకటిఁ బామాణ
మృణ్మయదారువులం గల్పించి నారూపంబుగా నిల్పికొని కొందఱు పూజిం
తురు కాంస్యత్రపురభతకాంచనప్రతిమావిశేషంబు లుత్తమంబు లిట్లు నా
ప్రతిమారూపంబులందు మద్భావం బుంచి కొల్పినవారికి నేఁ బ్రసన్నుండ
నగుదు నీలోకంబున మనుష్యులకు ధ్యానంబు నిలువ నేరదు కావునం బ్రతి
మావిశేషంబు లనేకంబులు గలవు వానియందు సౌందర్యసారంబులు మనో
హరంబులు నై సరూపంబుల మనఃప్రసన్నుండ నై యేనుండుదుఁ గావున దుగ్ధా
ర్ణవళాయిగా భావించి ధౌతాంబరాభరణమాల్యానులేపనంబులను దివ్యా
న్నపానంబులను షోడశోక్తప్రకారంబుల రాజోపచారంబు బాహ్యపూజా
విధానంబుల నాచరించి మనస్సంకల్పితంబు లైనపదార్థంబులు సమర్పించి
నిత్యంబును నాభ్యంతరపూజావిధానంబులం బరితుష్టుం జేసి దివ్యాంబరా

భరణమాల్యకోభితుండును శంఖచక్రకిరీటాద్యలంకారభూషితుండును దివ్య
మంగళవిగ్రహుండును గాఁ దలచి ధ్యానపరవశుం డైనయతండు నాయందుఁ
గలయు నుద్ధవా నీ వీప్రకారంబుఁ గరిష్ఠనిష్ఠాతిశయంబున యోగనిష్ఠుండ వై
బదరికాశ్రమంబు చేరి మత్సరభీతం బైనసాంఖ్యయోగం బంతరంగంబున నిలుపు
కొని కలియుగావసానపర్యంతంబు వర్తింపు మని యప్పరమేశ్వరుం డానతిచ్చిన
నుద్ధవుండు నానందభరితాంతరంగుం డై తత్సాదారవిందంబులు హృదయం
బునం జేర్చుకొని పావనం బైనబదరికాశ్రమంబునకు నరిగె నని శుకుండు పరీ
క్షిన్న రేంద్రునకుం జెప్పటయు.

115

క. చెప్పిన విని రాజేంద్రుడు, చొప్పడ శ్రీకృష్ణకథలు శ్రీచోద్యము గాఁగం
జెప్పినఁ దనియదు చిత్తం, బొప్పఁగ మునిచంద్ర నాకు శ్రీ యోగులు మెచ్చన్.

తే. అంతటను గృష్ణుఁ డేమయ్యెనరసిచూడ, యదువు లెట్టులు వర్తించిరేర్పడంగ
ద్వారకాపట్టణం బెవ్వీధమున నుండె, మునివరశ్రేష్ఠ యాన తీర్థ ముదముతోడ.

శ్రీకృష్ణబలరాములు వైకుంఠమున కరుగుట.

వ. అనిన రాజునకు శుకుం డిట్లనియె నట్లు వాసుదేవుం డన్యాయప్రవర్తకు లగు
దుష్టుల సంహరించి న్యాయప్రవర్తకు లగుశిష్టులఁ బరిపాలనంబు చేసి బలరామ
సమేతంబుగా ద్వారకానగరంబు వెడలినం గని యాదవులు దమలోఁ దాము
మదిరాపానమత్తు లై మత్సరంబున నుత్సాహకలహంబునకు గమకించి కరి
తురగరథపదాతిబలంబులతో ననర్గళంబుగా యుద్ధసన్నద్ధు లై యుద్ధంబునకుం
జొచ్చి మునిశాపకారణంబున నుత్తుంగంబు లయినతరంగసమూహంబుల
బడలుపడంగఁ బొడుచుచు ప్రేయచుం దాచునప్పుడు వజ్రయుధసమానంబు
లైనయాయుధంబుల నొండొరులం దాఁకి భండనంబునం గడికండంబు లై
యొలుకుకబంధంబులును వికలంబు లైనశరీరంబులును విభ్రష్టంబు లై నరథం
బులును వికటంబు లైనశకటంబులును వ్రాలెడునశ్వంబులును మ్రొగెడిగజం
బులు నై యయ్యాయోధనంబున నందఱుం బొలియాటకు నగి నగధరుండును
రాముండును జని చని యంత నీలాంబరుం డొక్కత్రోవం బోయి యోగమార్
గంబున ననంతనిం గలసె నప్పరమేశ్వరుండు మఱియొకమార్గంబునం జని యొ
క్కనికుంజపుంజంబుచాటున విశ్రమించుటంజేసి చరణంబు వేటొకచరణంబు
మీఁద సంఘటించి చంచలంబుగా వినోదంబు సలుపుసమయంబున నొక్కలు
భకుండు మృగయార్థంబుగా వచ్చి దిక్కులు నిక్కి నిరీక్షించు చుండ వృక్షం
బుచాటున నప్పరమపురుషునిచరణకమలంబు హరికర్ణంబు గాఁబోలు నని దా
నిం గని శరంబు శరాసనంబునందు సంధానంబుచేసి యేసిన నతండుహాహారవం
బునం గదలు చుండ నప్పరమేశ్వరుససన్నిధానంబునకు వచ్చి జగన్నాథుం గాఁ
దెలిసి భయంబున మహాపరాధుండను బాపచిత్తుండను గుటిలప్రచారుండ నని

యనేకవిధదీనాలాపంబులం బలుకుచు బాష్పజలధారాసిక్తవదనం జైన సరోజ
నేత్రుండు వానిం గరుణించి యిట్లనియె నీ వేల జాలిం బడెడు పూర్వజన్మ
కర్మంబు లెంతవారికైన ననుభావ్యంబు లగుం గాని యూరక పోవ నేరవు నీవు
నిమిత్తమాత్రుండ వింతియె కాని యని వానికిం దెలిపిన వాడును మహాపరాధు
లైనవా రూరక పోవరు దేవగురువైష్ణవద్రోహులకు నిలువ నెట్లగు నని పవి
త్రాంతకరణం జై ప్రాయోపవేశంబునం బ్రాణంబులు వర్జించి వైకుంఠపద
ప్రాప్తుం డయ్యె నప్పుడు. 118

క. దారుకుండు గనియె నంతట, సారనిరూఢావధాను శ సర్వజ్ఞ హృత్
మేరునగధీరు దనుజవి, దారుని నేకాంతపరునిఁ శ దద్దయు నెమ్మిన్. 119

వ. కని యత్యంతభయభక్తితాత్పర్యంబుల ముకుళితకరకమలుం జై యిట్లనియె.
తే. నిన్నుఁ జూడనికన్నులు శ నిష్ఫలములు, నిన్ను నొడువనిజిహ్వ దా శ నీరసంబు
నిన్నుఁ గాననిదినములు శ నింద్యము లగుఁ, గన్నులను జూచి మమ్మునుగారవింపు.
వ. అనుచు నాదారుకుండు నిర్వేదనపరుం జై యిట్లని విన్నవించె యాదవసము
ద్రం బడంగె బంధుగురుమిత్రజనంబు లక్కడక్కడం బోయి ద్వారకకుం
బోయి సుహృజ్ఞనంబులతోడ నేమందు నని పలుకునవసరంబున దివ్యాయుధంబు
లును దివ్యరథరథ్యంబులును సంతర్ధానంబు నొందె నారాయణుండు వానితో
నక్రూరవిదురులకు నీవృత్తాంతం బంతయుఁ జెప్పుము సవ్యసాచిం గని శ్రీబాల
గురువృద్ధజనంబులఁ గరిపురంబునకుం గొని చను మనుము పొమ్మనిన వా
డును మరలి చని కృష్ణనివాక్యంబులు సవిస్తరంబుగాఁ జెప్పె నట్లు చేయునా
లోన ద్వారకానగరంబు పరిపూర్ణజలం బై మునింగె నంత నెవ్వరికిం జన రాక
యండె నప్పరమేశ్వరుండును శతకోటిసూర్యదివ్యతేజోవిభాసితం జై వెడలి
నారదాదిమునిగణంబులును బ్రహ్మరుద్రాదిదేవతలును జయజయశబ్దంబులతో
డం గదలి రా నిజపదంబున కరిగె నన్నారాయణవిగ్రహంబు జలధిప్రాంతం
బున జగన్నాథస్వరూపం బై యుండె నని శుకుండు పరీక్షిన్న రేంద్రునకుం
జెప్పె నని చెప్పి. 122

క. ఈకథ విన్నను వ్రాసినఁ, బ్రకటముగ లక్ష్మీ యశము శ భాగ్యముఁ గలుగుం
జేకొని యాయువు ఘనుండై, లోకములో నుండు నరుడు శ లోకులు పొగడన్

చ. నగుమొగముక సుమధ్యమును శ నల్లనిమేనును లచ్చి కాటప
ట్టుగునురముక మహాభుజము శ లంచితకుండలకర్ణముల్ మదే
భగతియు నీలవేణియుఁ గృ శ పారసదృష్టియుఁ గల్గువెన్నుఁ డి
మ్ముగఁ బొడనూపుఁ గాతఁ గను శ మూసినయప్పుడు విచ్చినప్పుడున్. 124

క. రాజీవసదృశనయన వి, రాజితసుగుణా విదేహా శ రాజవిసుత వి
భ్రాజితకీర్తిసుధావృత, రాజీవభవాండభాండ శ రఘుకులతలకా. 125

మాలిని. ధరణిదుహితృరంతా శ ధర్మమార్గానుగంతా
నిరుపమనయవంతా శ నిర్జరారాతిహంతా
గురుబుధసుఖకర్తా శ కోసఃక్షోణీభర్తా
సురభయపరిహర్తా శ సూరిచేతోవిహర్తా.

126

గద్యము. ఇది శ్రీపరమేశ్వరకరుణాకలితకవితావిచిత్రకేసనమంత్రిపుత్రసహజపాం
డిత్యపోతనామాత్య ప్రియశిష్య వెలిగందలనారయనామధేయ ప్రణీతం బైన
శ్రీ మహాభాగవతం బనుమహాపురాణంబునందుఁ గృష్ణుండు భూభారంబు వాపి
యాదవుల కన్యోన్యవైరానుబంధంబు గల్పించి వారల హతంబు గావించుటయు
విదేహార్షభసంవాదంబును నారాయణమునిచారిత్రంబును నాలుగు యుగంబుల
హరి నాలుగువర్ణంబు లై వర్తించుటయు బ్రహ్మాదిదేవతలు ద్వారకానగరంబున
కుం జని కృష్ణుం బ్రార్థించి నిజపదంబునకు రమ్మనుటయు నవధూతయదు
సంవాదంబును నుద్ధవునకుఁ గృష్ణుం డనేకవిధంబు లైనయవాఖ్యానంబు లెఱిం
గించుటయు నారాయణప్రకారం బంతయు దారుకుం డెఱింగి వచ్చి ద్వారకా
నివాసులకుం జెప్పటయుఁ గృష్ణుండు దన దివ్యతేజంబుతోఁ బరమాత్మం
గూడుటయు ననుకథలం గలయేకాదశస్కంధము.

127

ఓం త త్సత్ బ్రహ్మర్పణ మస్తు.

శ్రీ రస్తు.

శ్రీరామచంద్రాయ పరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రీమదాంధ్రమహాభాగవతము.

ద్వాదశ స్కంధము

మరుదశనపతిశయన

కామితమునిరాజయోగి శ కల్పద్రుమ యు

ద్దామ ఘనజనకవరనృప

జామాతృవరేశ రామ శ చంద్రమహీశా.

1

వ. మహాసీయగుణగరిష్ఠు లగునమ్మునిశ్రేష్ఠులకు నిఖిలపురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుం డైననూతుం డీ ట్లనియె నట్లు పరీక్షింపనేరేంద్రునకు శుకయోగీంద్రుండు వాసుదేవనిర్యాణపర్యంతంబు తజ్జన్మకర్తృంబులు సెప్పిన విని సంతసం బంది యన్నరపాలపుంగవుండు మహాత్మా నారాయణకథాప్రపంచంబును దద్గుణంబులును నాచారవిధియును జీవాత్మభేదంబును హరిపూజావిధానంబును జ్ఞానయోగప్రకారంబు ననునివి మొదలైనవి యెఱింగి విజ్ఞానవంతునిగాఁ జేసి మన్నించితి వింక భావికార్యంబు లన్నియు నెఱింగింపు మనిన శుకుండు రాజునకి ట్లనియె.

2

శుకయోగి పరీక్షితునకు భావికాలగతులఁ జెప్పుట.

క. నరవర యీ ప్రశ్నములకు, సరి సెప్పఁగ రాదు నేను శ సామర్థ్యముచేఁ బరికించి నీకుఁ జెప్పెదఁ, గర మొప్పఁగ భావికాల శ గతులన్ వరుసన్.

3

వ. అందు రాజుల ప్రకారం బెరింగించెద బృహద్రథునకుం బురంజయుండు పుట్టువానికి శునకుం డనెడివాడు మంత్రి యై పురంజయునిం జంపి తా రాజ్యం బేలు చుండు సంతఁ గొంతకాలంబున కతనికిం గుమారుం డుదయించినవానికిఁ బ్రద్యోతననామం బిడి పట్టంబు గట్టు నాభూభుజునకు విశాఖరూపుం డుదయంపం గలం డాతనికి నందివర్ధనుండు జన్మించు నీయేవురు నూట ముప్పదియెనిమిదిసంవత్సరంబులు వసుంధరాపరిపాలనంబునం బెంపు వడయుదురు తదనంతరంబ శిశునాగుం డనుపార్థివుం డుదయించు నామూర్ధాభిషిక్తునకుఁ గాకవర్ణుండు జనియించు నారాజన్యునకు డేమవర్ణుఁ డుదయంపఁగలం డాపృథ్వీపతికి డే త్రజ్ఞుం డతనికి విధిసారుండును విధిసారున కజాతశత్రుండు నాభూపాలునకు దర్శకుండును దర్శకునికి నజయుండు సతనికి నందివర్ధనుండు సత

నికి మహానందియు ననంగల శైశునాగులు పదుండు సరపాలకు లుద్భవించి షష్ఠ్యత్తరత్రిశతహాయనంబులు కలికాలంబున ధరాతలం బేలెద రంతట మహానందికి శూద్రస్త్రీగర్భంబున నతిబలశాలి యయినమహాపద్మపతి యనునందనుండుదయించు నతనితో క్షత్రియవంశం బడంగి పోగల దాసమయంబున సరపతులు శూద్రప్రాయు లై ధర్మవిరహితు లై తిరుగుచుండ మహాపద్మనకు సుమాల్యం డాదిగాఁ గలయెనమండు కుమారు లుదయించెదరు వారు నూఱుసంవత్సరంబులు క్షోణితలం బేలెద రంతటఁ గార్చుకుండు మొదలుగా రాజనవకంబునందాఖ్యల జనియించు నానవనందుల నొకభూసురోత్తముం డున్నాలనంబు నేయునప్పుడు వారు లేమిని మార్వ్యలు గొంతకాలం బీజగతీతలంబు నేలుదు రత్తటి నా భూదేవుండు చంద్రగుప్తుం డనువానిం దనరాజ్యంబందు నభిషిక్తుంగాఁ జేయంగలం డంత నాచంద్రగుప్తునకు వారిసారుండును వానికి నశోకవర్ధనుండు నతనికి సుయశస్సును వానికి సంయతుఁ డమ్మహాసీయునకు శాలిశూకుం డతనికి సోమశర్ముండు వానికి శతధన్వుండు నవ్వీరునకు బృహద్రథుండు నుదయించెదరు మార్వ్యులతోఁ జేరినయీపదుగురును సప్తమిత్రులైన తరళతాబ్దంబులు నిష్కంఠకంబుగా భూపరిపాలనంబు సేసెద రాసమయంబున బృహద్రథునిసేనాపతి యగుశుంగుం డతని వధించి రాజ్యంబు గైకొను నతనికి నగ్నిమిత్రుం డనుసరపతి పుట్టఁ గలవాఁ డాతనికి సుజ్యేష్ఠుండు సుజ్యేష్ఠునకు వసుమిత్రుండు నతనికి భద్రకుండును భద్రకునకుఁ బులిందుండును నాశూరునకు ఘోషుండును వానికి వజ్రమిత్రుండును నతనికి భాగవతుండును వానికి దేవభూతియు నుద్భవించెద రీశుంగులు పదుండును ద్వాదశోత్తరశతహాయనంబు లుద్వీపతు లయ్యెద రంతమీఁదట శుంగకులసంజాతుండైన దేవభూతిని గణ్యామాత్యుం డగువసుదేవుం డనువాడు వధియించి రాజ్యం బేలు వానికి భూమిత్రుండు నమ్మహానభావునకు నారాయణుండును గలికెదరు కణ్వవంశజు లైన వీరలు మున్నూటనలువ దేనబ్దంబులు మేదిసీతలం బేలుదురు మఱియును. 4

క. చతురుదధిక్షితి నేలియు, మతిమోహము విడువలేక १ మానవనాథుల్ సతతము దమ కీకాలం, బతిచంచల మగుట నెఱుంగ २ రయ్య మహాత్మా. 5

క. సరపతులమహిమ నంతయు, సురగాధిపుండైన నొడువ ३ నోపడు ధాత్రిం జరకాల మేలి యిందే, పరువడి నడఁగుదురు వారు ४ భ్రాంతులు నగుచున్. 6

క. గజతురగాద్వీలను, నిజ మని నమ్మంగ రాదు ५ నిత్యమును హరిఁ గజిబిజి లేక తలంచిన, సుజనులకును నతనియందుఁ ६ జొరఁగా వచ్చున్. 7

వ. మఱియుఁ గణ్వవంశజుం డగుసుశర్ముండునురా జుదయించిన వాని హింసించి తద్భ్రాత్యుం డంద్రజాతీయుం డయినవృషలుం డధర్మపూర్ణవర్తి యై వసుమతీచక్రం బవక్రం డై యేలు నంత వానియనుజుండు కృష్ణుం డనువాఁడు

రాజై నిలుచు నా మహామూర్తికి శాతకర్ణుండును వానికిఁ జౌర్యమానుండును
వానికి లంబోదరుండును వానికిఁ జిబిలకుండు నతనికి మేఘస్వాతియు వానికి
దండమానుండును వానికి హలేయుం డగునరిష్టకర్తయు నతనికిఁ దిలకుండు
నతనికిఁ బురీషసేతుండును వానికి సునందనుండును నారాజశేఖరునకు వృకుం
డును వృకునకు జటాపుండును జటాపునకు శివస్వాతియు వానికి సరిదముండు
నాభూమిశునకు గోమతియును వానికిఁ బురీమంతుండు నతనికి దేవశీరుండును
వానికి శివస్కంధుండును నతనికి యజ్ఞశీలుండు నా భవ్యునకు శ్రుతస్కంధుండు
వానికి యజ్ఞశత్రుండు వానికి విజయుం డవ్వజయునికిఁ జంద్రబీజుం డతనికి సులో
మధియు నిట్లు పెక్కుం డుదయించి నన్నూటయేబదియాఱుహాయనంబులు
ధాత్రిం బాలించెద రంత నాభీరు లేడ్వరు గర్దభులు పనుండ్రు గంకవంశజ
లు పదాఱుగురు మేదిసీధరంబు చాల్చియుండెద రటమీఁద యవను లెనమం
డు బర్హరులు పదునల్లరు దేశాధీశు లై యేలెదరు మఱియుం బదుమువ్వగు
గురుండులును బదునొకండు మోనులును వేయందొమ్మన్నూటతొమ్మిది హాయ
నంబులు గర్వాంధు లయి యేలెద రటమీఁద నామానవంశజు లగుపదునొకండు
త్రిశతయతం బైనవత్సరంబులు మత్సరంబున నేలెద రాసమయంబునఁ గిలికి
లానగరభూపతులందు భూతనందుండు వంగిరుండు శిశునందుండుఁ దదాభ్రత
యగుయశోనందుండుఁ బ్రవీరకుండు వీరలు వీరు లై మడు త్తరశతహాయనంబు
లేలెద రంత నారాజులకుఁ బదుమువ్వరుకుమారు లుదయించి యందు నార్గురు
బాహ్లికదేశాధిపతు లయ్యెదరు కడఁగు యేడ్వరును గోసలాధిపతు లయ్యెద
రంత వైడూర్యపతులు సమధాధిపతు లై యుండెదరు పురంజయుండు మగధ
దేశాధిపతి యై పుట్టి పుళిందయనుమద్రదేశవాను లగుహీనజాతిజనులు బ్రహ్మ
జ్ఞానహీను లై హరిభక్తివీరహీతు లైయుండ వారికి ధర్మోపదేశంబు నేసి నారా
యణభక్తి నిత్యంబు నుండునట్లుగాఁ జేసి బలపరాక్రమవంతు లైన శ్చత్రియవం
శంబు లడంచి పద్మావతీపగరపరిపాలకుండై గంగానదిమొదలు ప్రయాగవఱకుం
భూమి నేలఁ గలండు శూద్రప్రాయు లగురాజులును వ్రాత్యులును బావంబు
లు నగువిపులును గలిగి సారాష్ట్రావంత్యాభీరార్బుకమాళవదేశాధిపతు ల
య్యెదరు సింధుతీరంబులఁ జంద్రభాగాస్థాతంబులఁ గాశ్మీరమండలంబునను మే
ధాహీను లై మ్లేచ్ఛాకారు లగురాజులు భూభాగం బేలుచు ధర్మసత్యదయాహీ
ను లై క్రొధమాత్సర్యంబుల స్త్రీబాలగోద్యజాతుల వధియింప రోయక పరధన
పరస్త్రీపరులై రజస్తమోగుణరతులై యల్పజీవులై యల్పబలు లై హరిచరణా
రవిందమకరందరసాస్వాదులు గాక తమలో ననోన్యవైరానుబంధు లై సంగ్రా
మరంగంబుల హతు లయ్యెద రాసమయంబునఁ బ్రజలు తచ్చీలవేషభాషాదుల
ననుసరించి యుండెదరు గావున.

- క. దినదినమును ధర్మంబులు, సనయము ధర నడచిపోవు శ నాశ్చర్యముగా
విను వర్ణ చతుష్కములో, నెనయఁగ ధనవంతుఁ డైన శ నేలు ధరిత్రిన్. 9
- క. బలవంతుఁ డైనవాడే, కులహీనుం డైన దొడ్డ శ గుణవంతుఁ డగుం
గలిమియు బలిమియుఁ గలిగిన, నిలలోపల రా జతండె శ యే మన వచ్చున్. 10
- వ. అట్లుగాన జనంబులు లోభు లై జారత్వచోరత్వాదులచేత ద్రవ్యహీను లై వన్య
శాకమూలఫలంబుల భుజించుచు వనగిరిసుర్గంబులం గృశీభూతు లై దుర్భిక్ష
శీలవాతాతపశ్శుధాతాపంబులచేత భయంపడి ధనహీను లై యల్పాయు
ష్కులు నల్పతరళరీరులు నై యుండ రాజులు చోరు లై సంచరించుచు నధర్మ
ప్రవర్తను లై వర్ణాశ్రమధర్మంబులు విడనాడి శూద్రప్రాయు లై యుండెద రంత
నోవధు లల్పఫలదంబులు మేఘంబులు జలశూన్యంబులు సన్యంబులు నిస్సా
రంబులు నగు నిట్లు ధర్మమార్గంబు దక్కి యున్నయెడ ముకుందుండు దుష్ట
నిగ్రహశిష్టపరిపాలనంబులతోటకు శంబలగ్రామంబున విష్ణుయశుం డనువిప్రునకుం
గల్కవతారుం డై దేవతాబృందంబులు నిరీక్షింప దేవదత్తఘోటకారూఢుం
డై దుష్టమేచ్ఛజనంబులం దనమండలాగ్రంబున ఖండిభూతులం జేయునప్పుడు
ధాత్రీమండలంబు విగతకూరజనమండలం బై తేజరిల్లునంత నరులు విష్ణుధ్యాన
వందనపూజాదివిధానానక్తు లై నారాయణపరాయణు లయి వర్తిలెద రిట్లు
కల్కవతారంబున నిశిలజనులు ధన్యు లయ్యెద రంతటఁ గృతయుగధర్మం
బయి నకుచు చుండు జంద్రభాస్కరశుక్రగురువు లేక రాశిగతు లయినం గృత
యుగం బయి తోచు రాజేంద్రా గతవర్తమానభావికాలంబులు భవజన్మంబు
మొదలు సందాభిషేకపర్యంతంబు పంచదశాధికశతోత్తరసహస్రహాయనంబు
లయి యుండు సంతట నారాయణుం డఖిలదుష్టరాజధ్వంసంబు గావించి ధర్మంబు
నిలిపి వైకుంఠనిలయుం డగు నని చెప్పిన. 11
- క. మునినాథ యేవిధంబున, ఘనతరముగఁ జంద్రసూర్య శ గ్రహములజాడల్
సనుఁ గాలవర్తసక్రమ, మొనరఁగ నెఱిగింపవయ్య శ ముదము దలిర్పన్. 12
- వ. అనిన సట్లు కాక యసీ చెప్పఁదొడంగె వినుము సప్తర్షి మండలాంతర్గతంబు లయిన
పూర్వముక్షద్వయసమమధ్యంబునందు నిశాసమయంబున నొక్కనక్షత్రంబు
గానిపించినకాలంబు మనుష్యమానంబున శతవత్సరపరిమితం బయ్యెనే నాస
మయంబున జనార్దనుండు నిజపదంబునం బొదలె నావేశనె ధాత్రీమండలంబు
కలిసమాక్రాంతం బయ్యె గృష్ణం డంతకాలంబు భూమియందుఁ బ్రవర్తించె
నంతకాలంబును గలిసమాక్రాంతంబు గాదు మఖా నక్షత్రంబందు
సప్తర్షులు సేఘస్రంబునఁ జరియింతు రాఘస్రంబునఁ గలి ప్రవేశించి వేయ
నిన్నులువర్షంబు లయి యుండు నాఋషిసంఘంబు పూర్వాషాఢ కరిగినం
గలి ప్రవృద్ధంబు నొందు నేదివసంబున హరి పరమపదప్రాప్తుఁ డయ్యె

నాదివనంబునంద కలి ప్రవేశించి దివ్యాబ్జసహస్రంబులు చనినయనంతరంబు
నాలవపాదంబునఁ గృతయుగధర్మంబు ప్రాప్తం బగు. 13

చ. నరవర తొంటిభూపతుల శ్రీ నామగుణంబులు వృత్తచిహ్నముల్
సిరియును రూపసంపదలుఁ శ్రీ జెన్నగురాజ్యము లాల్చి విత్తముల్
వరుస నడంగెఁ గాని యట శ్రీ వారలక్ష్మీర్తులు నిర్మలంబు లై
యురవడి భూమిలో నిలిచి శ్రీ యున్నవి నేడును రాజ శేఖరా. 14

వ. శంతనునియనుజుం డగుదేవాషియు నిత్యైశువంశజుం డగుమరుత్తును యోగయు
క్తులై కలాపగ్రామనిలయు లై కలియుగాంతంబున వాసుదేవస్మృతిగను లై ప్రజల
నాశ్రమాచారంబులు దప్ప కుండ నడపుచు నారాయణస్తరణంబు నిత్యం
బొనర్చి కైవల్యపదప్రాప్తు లగుదు రిక్కరణి నాలుగుయుగంబులరాజులును
నే నెఱింగించినపూర్వరాజన్యలును వీ రందఱును సమస్తవస్తుసందోహంబుల
యందు మమత నొంది యుత్సాహవంతు లై యుండి పిదప నీభూతలంబు వదలి
నిధనంబు నొందిరి గావునఁ గాలంబుజూడ యెవ్వరికిం గానరాదు మత్సర్యులు
హరిధ్యానపరవశు లై దయాసత్యశౌచశమదనూదిక ప్రశస్తగుణంబులం బ్రసిద్ధు
లై నడచి రట్లు గావున. 15

క. (ధర్మము సత్యముఁ గీర్తియు, నిర్మలదయ విష్ణుభక్తి శ్రీ నిరుపమఘనస
త్కర్త మహింసావ్రతమును, సర్వలింగలవారె పుణ్య శ్రీ లవనీనాథా.) 16

తే. ఈజగం బేలుతొల్లిటి శ్రీ రాజవరులు, కాలవశమున నాయువుల్ శ్రీ గోలుపోయి
నామమాత్రావశిష్టు లై శ్రీ నాగు గాన, చెప్పనలవదు మమత నెఱచ్చట నృపాల.

వ. గర్వాంధు లయిననరపతులం జూచి భూదేవి హాస్యంబు సేయు శత్రుక్షయంబు
చేసి యెవ్వరికి నీక తామ యేలు చుండెద మనియెడిమోహంబునం బితృపుత్ర
భ్రాతలకు భ్రాంతి కల్పించి యన్యోన్యవైరానుబంధంబులం గలహంబు చేసి
రణరంగంబులఁ దృణప్రాయంబులుగా దేహాదులు వర్ణించి నిర్జరలోకప్రాప్తు లైన
పుణ్డు యయాతి గాధి నహుష భర తార్జున మాంధాతృ సగర రామ భిట్వాంగ
దుందుమార రఘు తృణబిందు పురూరవ శ్వంతను గయ భగీరథ కువలయాశ్వ
కకుత్స్థ నిషధ హిరణ్యకశిపు వృత్ర రావణ సముచి శంబర భామ హిరణ్యాక్ష
తారకాదు లైనరాజులును దైత్యులును ధరణికి మమత్వంబుఁజేసికదా కాలవశం
బున నాశంబు నొంది రది యంతయు మిథ్య గాన సర్వంబునుం బరిత్యజించి జనా
ర్దన వైకుంఠ వాసుదేవ నృసింహ యని నిరంతరహరికథామృతపానంబు సేసి
జరారోగవికృతులం బాసి హరిపదంబు నొందు మని చెప్పి. 18

తే. ఉత్తమశ్లోకం డన నెవ్వఁ శ్రీ డున్నవాఁడు, సన్నతుం డగు నెవ్వఁడు శ్రీ సకలదిశల
నట్టిపరమేశ్వరునిఁ జిత్త శ్రీ మందు నిలిపి, తద్గుణంబులు వర్ణింపు శ్రీ ధరణినాథ. 19

యుగధర్మప్రాకృతాదిప్రళయచతుష్టయవివేచనము.

5. అనిన శుకయోగీంద్రునకు రాజేంద్రుం డిట్లనియెఁ గలియుగం బతిపాపసమిళితం బు గాన దురితంబు లేలాగున నరులు రాకుండఁ జేయుదురు కాలం బేక్రమంబున నడచుఁ గాలస్వరూపకుం డైనవారిప్రభావం బేలాగునం గానఁబడు నీజగజ్జాలం బెవ్విధంబున నిలుచు నని యడిగిన రాజేంద్రునకు శుకయోగీంద్రుం డిట్లనియెఁ గృతత్రేతాద్వాపరకలియుగంబు లనుయుగచతుష్టయంబును గ్రమంబుగాఁ బ్రవర్తించు ధర్మంబునకు నత్యదయాతపోదానంబులు నాలుగుపాదంబులై నడచు (శాంతిదాంత్యాత్ర జ్ఞానవర్ణాశ్రమాచారంబులు మొదలగునవి గలిగి) ధర్మంబు మొదటియుగంబున నాలుగుపాదంబులం బరిపూర్ణం బై ప్రవర్తిల్లు శాంతిదాంతికర్తాచరణాదిరూపం బగుధర్మంబు మూడుపాదంబుల రెండవయుగంబునం బ్రవర్తిల్లు (విప్రార్చనాహింసావ్రతజపానుష్ఠానాదిలక్షణంబులు గలిగి) ధర్మంబు రెండుపాదంబుల మూడవయుగంబునం దేజరిల్లు మఱియు జనులు కలియుగంబున ధర్మరహితులు నన్యాయకారులుఁ గ్రోధమాత్సర్యలోభమోహాదిదుర్గుణ విశిష్టులు వర్ణాశ్రమాచారరహితులు దురాచారులు దురన్నభక్షకులు శూద్ర సేవారతులు నిర్దయులు నిష్కారణవైరులు దయాసత్యశౌచాదివిహీనులు నన్యత వాదులు మాయోపాయులు ధనవిహీనులు దోషైకదృక్కులు నై పాపచరితు లగురాజుల సేవించి జననీజనకసుతసోదరబంధుదాయాదనుహృజ్జనులం బరిత్యజించి సురతాపేశులై కులంబులం జెటుచు చుండెదరు మఱియు తౌమడామరంబులం బ్రజాక్షయం బగు బ్రాహ్మణులు దుష్ప్రతిగ్రహవిహారులై యజ్ఞాదికర్తంబులు పరార్థపరులై చేయుచు హినులై నశించెద రట్లు గాన నీకలియుగంబున నొక్కముహూర్తమాత్రం బయిన నారాయణస్మరణపరాయణులై మనంబున శ్రీనృసింహవాసుదేవసంకర్షణాదినామంబుల నచంచలభక్తిం దలంచువారలకు గ్రతుశతఫలంబు గలుగు నట్లు గవున రాజశేఖరా నీమది ననవరతంబు హరిం దలంపుము కలి యనేకదురితాలయంబు గాన నొక్కనిమిషమాత్రంబు ధ్యానంబు సేసినం బరమపావనత్వంబు నొంది కృతార్థుండ వగుదు వని పలికి మఱియును.

20

6. మూడవయుగమున నెంతయు, వేడుక హరికీర్తనంబు 1 వెలయుగ లెస్సక బాడుచుఁ గృష్ణాతురులై, క్రీడింతురు కలిని దలచి 1 కృతమతు లగుచున్.
5. అనినఁ గల్పప్రళయప్రకారం బెట్లనిన నతం డిట్లనియెఁ జతుర్యుగసహస్రంబులు చనిన నది బ్రహ్మకు నొక్కపగ లగు నాక్రమంబున రాత్రియు వర్ధిల్లు నంత బ్రహ్మకు నొక్కదినం బగుటవలన నది నైమిత్తికప్రళయం బనంబడు నందు విధాత సమస్తలోకంబులం దనయాత్మయందు నిలిపి శయనింపం బ్రకృతి విసష్టం బయిననదిప్రాకృతప్రళయంబని చెప్పంబడు నాప్రళయప్రకారంబును విను (మిట్లు

పవలు నై మి త్రికప్రళయంబును రాత్రి ప్రాకృతప్రళయంబు నగుట గలిగిన నది యజునకు దినప్రమాణం బిట్టిదిన ప్రమాణంబున మున్నూటయలువదిదినంబు లయిన నలువకు నొక్కసంవత్సరంబు పరిపూర్ణం బగుఁ దద్వత్సరంబులు శత పరిమితంబు లయిన.) 22

- సీ. అంత లోకేశున శ కవసానకాలంబు, వచ్చిన నూతేంద్లు శ వసుధలోన
వర్షంబు లుడిగిన శ వడిఁ దప్పి మాసపుల్, దప్పి నాఁడఁ జిక్కి శ నొప్పి నొంది
యన్యోన్యభక్షులై శ యాకాలవశమున, నాశ మొందెద రంత శ నలినసఖుండు
సాము ద్రదైహిక శ త్తజాతరసములఁ, జాతురిఁ గిరణాలి శ చేతఁ గాల్పు
- తే. నంతఁ గాలాగ్ని సంకర్షణాఖ్యమగుచు, నఖిలదిక్కులు గలయంగ్రనాక్రమించు
నట్టియెడ నూలువర్షంబు శ లాదుకొనఁగ, వీడతొడుతవాయువుల్ శ వీచునపుడు.
- వ. శతహాయనంబులు ధారాధరంబులు మహాఘోషంబుతోడం గరికరోపమానం
బు లయిననీరధారల నిఖిలజగంబును శంబరమయంబు నేసిన బ్రహ్మాండం బెల్ల
జలమయం బగుటంజేసి భూమి హృతగంధగుణం బయి కబంధంబున లీనం బగు
నన్నిరంబు జీర్ణ రసగుణంబై తేజంబున నడంగు నాతేజంబు వాయువండు నష్ట
రూపం బయి కలయు నాపవనుండు గతస్పర్శగుణుం డై నభంబున సంక్రమించు
నాయాకాశంబు విగతశబ్దం బయి భూతాదిం బ్రవేశించుఁడైజసం బైనమహద్బ్రా
హ్మం బనహంకారంబై వైకారికగుణసమేతంబై యింద్రియంబుల లయించు నహం
కారంబును సత్త్వాదిగుణంబులు గ్రసించు నవి కాలచోదితం బైనప్రకృతి
యం దడంగు నాప్రకృతి యనాదియు నిత్యంబు సవ్యయంబు సవాజ్ఞానసగో
చరంబునై సత్త్వర జస్తమోగుణాంహితం బయి మహదాదిసన్నివేశంబు లేక స్వ
ప్నాద్యవస్థారహితం బయి పృథివ్యాదిహీనం బై యప్రతర్క్యం బగు దానిని
మూలభూతం బయినపదం బని చెప్పవచ్చును కాలవిపర్యయం బయి పురుషా
వ్యక్తులు విలీనం బగు నది ప్రాకృతప్రళయం బనంబడు నని చెప్పి మఱియునొక
విశేషంబు వినుము బుద్ధింద్రియార్థరూపంబులచే జ్ఞానంబు తదాశ్రయం బయి
వెలుంగు దృశ్యత్వాద్యవ్యతిరేకంబులచే నది యాద్యంతంబులుం గల డై యుండుఁ
డేజంబునకు దీపచతురూపంబులు వేలు గానియట్లు బుద్ధింద్రియార్థంబులు
పరార్థమూర్తికి నన్యంబులు గా నేరవు బుద్ధిసంభవంబు ప్రధానంబు జాగ్ర
త్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాశ్చదం బాత్మమయం బై బుద్ధియుక్తం బైనయోగంబునం
బరిణమించు బ్రాణిజాతం బీశ్వరునందు లయోదయంబులు వొందు చుండు
సర్వం బన్యోన్యాపాశ్రయం బయి యాద్యంతవంతం బగుట నవస్తు వై వర్తించు
నొక్క తేజంబు బహురంధ్రంబులం గానంబడువడువున నొక్కపరమాత్మ పెక్కు
విధంబుల భావింపంబడు హేతుకంబు పెక్కురూపంబులం గల డైన నేకం బయిన
తెలుంగునఁ బరమాత్మ నేకంబుగా భావింపవలయు నేత్రంబులకు మేఘావరణంబు

దలంగినప్పుడు భాస్కరమండలంబు గనిపించుకరణి బంధహేతు వైనయహంకారం బాత్తజ్ఞానంబునం దిరస్మృతం బైనయప్పుడె పరమాత్మ నిర్మలం బయి తోచు నాపరమాత్మను నిరంతరంబును దలంచుచు యోగులు తదేకాయ త్తచిత్తులై యుందురు కాలవేగంబున సర్వప్రపంచంబునకు నవస్థాంతరంబులు గల్గుచుండు బరమేశ్వరమూర్తి యైనకాలంబున నభంబునం బగలు తారకంబులు గానరాని కరణిం గానంబడక కల్పావస్థలు చరించు నిత్యనైమిత్తికప్రాకృతికాత్మంతికంబులని ప్రళయంబులు చతుర్విధంబులై పరంగు నందులం గలుగునారాయణుని లీలావతారంబుల గమలభవభవాదు లయిన వచింప నోపరు నే నెఱింగినంత యుం జెప్పితి సంసారసాగరంబు దాట హరికథ యనెడునావయ సహాయంబు గాని వేటొకటి లే దని చెప్పి.

24

ఉ. ఏను మృతుండ నాదు నని శ్రియంతభయంబు మనంబులోపలకా
మానుము సంభవంబు గల శ్రిమానవకోట్లకుఁ జాపు నిత్య మా
గాన హరిం దలంపు మిడక శ్రిగల్గదు జన్మము నీకు ధాత్రివై
మానవనాథ పొందెదవు శ్రిమాధవలోకనివాససౌఖ్యముల్.

25

పరీక్షిత్తు తక్షకునిచే దష్టంబై పృథివీంద సతనిపుత్తుడు సర్పయాగము నేయుట.

వ. రాజేంద్రా జరామరణహేతుకం బయినశరీరంబున నుండుజీవుండు ఘటంబులోఁ గనంబడునాకాశంబు ఘటనాశం బయిన మహాకాశంబునం జేరు తెఱంగున శరీర పతనం బగుడు నీశ్వరుం గలయుఁ దైలనాశనపర్యంతంబు వర్తి తేజంబుతోడ వర్తించుకరణి దేహకృతం బగుభవంబు రజస్సత్త్వతమోగుణంబులచేతం బ్రవర్తించు నాత్మ నభంబుమాడ్కి ధ్నువం బై యనంతం బై వ్యక్తావ్యక్తంబులకుఁ బరం బై యుండు నిట్లాత్మ నాత్మస్థునిగాఁ జేసి హరినిజాకారంబు భావించుచుండుట విశేషంబు నిన్నుఁ దక్షకుండు గఱవ సమర్థుండు గాఁడు హరిం దలంపుము ధనగృహదారాపత్యక్షేత్రపశుప్రకరంబుల వర్జించి సమస్తంబును నారాయణార్పణంబు నేసి విగతశోకుండ వై నిత్యంబును హరిధ్యానంబు నేయు మని వినిపించిన రాజేంద్రుండును గుళాసనాసీనుండై జనార్దనుం జింతించుచుండెంత ఘటంబును యథేచ్ఛావిహారుండై చనియె నీటఁ గ్రుద్ధుం డైన బ్రాహ్మణోత్తమునిచే జేర్చితుం డైనతక్షకుండు ద్విజరూపంబుఁ దాల్చి పరీక్షిద్వధార్థంబుగా నేతెంచు చుండి మార్గమధ్యమునఁ గాశ్యపుం డనుసర్పవిషహరణ

1. వ్యాతపృథులందు నీటఁ దక్షక పేరితుం డైనయంద్రీయపర్యుండు చను దెంచి రాజసన్నిధి సన్నహరిచేతికి నొక్కఁఫలం బిచ్చిన వా రా ఫలంబు రాజాన కిచ్చిన అని పాఠాంతరము గానిపించుచున్నది.

సమర్థుం డగునొక్కవిప్రునిం గని యతని నపరిమితధనప్రదానంబునఁ దృప్తుం
గావించి పరీక్షిన్నికటంబునకు రాకుండునట్లునర్చి యంతటఁ బరీక్షిన్తహారాజు
చెంత నున్నవారలచేతి కొక్కఫలం బిచ్చి చనిన వా రాఫలంబు రాజున కిచ్చిస
నతం డాఫలంబు నాస్వాదించినంగ్రిమిరూపంబున నందుండి వెడలి మహాభయం
కరరూపంబునం గాఢోదరం బై రాజుం గఱచిన నతండు నాక్షణంబ విషాగ్నిచే
భస్మీభూతుం డయ్యె (నట్టియవసరంబున భూమ్యంతరిక్షంబుల నుండునిఖిలప్రాణు
లాశ్చర్యకరం బగుతన్తరణంబు గని హాహారవంబులు సేసి)రంత నీయర్థంబు నతని
తనయుం డైనజనమేజయుండు విని కోధావేశంబున సర్వప్రళయం బగునట్లు
యజ్ఞంబు సేయుచుండ సహస్ర సంఖ్యలు గలసర్పంబులు హతంబు లయ్యె నా
సమయంబునఁ దక్షకుండు రాక (వాసవాలయంబుననుండట) యెఱింగి “సహేం
ద్రతక్షకా యానుబూహి” యను ప్రేషవాక్యంబు నొడువునంతఁ (దక్షకస
హితుం డయి విమానమ్ముతో నింద్రుండు స్థానభ్రంశంబు నొంది పడు చుండ)
న త్తటి నాంగీరసుం డేతెంచి పరీక్షి తనయుని బహుభంగులం గీర్తించి. 26

ద. మృతియును జీవనంబు నివి ౩ మేదినిలోపల జీవన్మోక్షికి
సతతము సంభవించు సహ ౩ జం బిది చోరహుతాశసర్పసం
హతులను దప్పి నాడటను ౩ బంచత నొందెడునట్టిజీవుడు
వెతలను బూర్వక ర్తృభవ ౩ వేదన లొందుచుఁ గుందు నెప్పుడున్. 27

వ. అట్లు గావున ససంఖ్యంబు లైనదంతనూకంబులు హతంబు లయ్యె శాంతమాన
సుండ వై గోధంబు వర్జింపు మనిన గురూపదిష్టప్రకారంబున సర్పయాగంబు
మాని యుండ నంత దేవతలు కుసుమవృష్టి గురియించి రా రాజన్యండు మం
త్రి సమేతుం డై నగర ప్రవేశంబు సేసి బాధ్యబాధకలక్షణంబులు గలవిష్ణు
మాయాచోదితగుణవ్యాపారంబుల నాత్మ మోహపడుం గావున సట్టిమాయా
వికారంబులం బరిత్యజించి తదా శ్రయీకృతమానసుం డై వర్తించుచుఁ బరనింద
సేయక వైరంబు వర్జించి భగవత్ప్రదాంభోజభక్తిసంయుక్తుం డై తిరుగునలండు
హరిపదంబుఁ జేరు నని చెప్పి వెండియు నూతుండు పరమహర్ష సమేతుం డై
శౌనకున కిట్లనియె. 28

~~అట్లు~~ శ్రీ వేదవ్యాసుండు వేదములను బురాణములను లోకమందుఁ బ్రవర్తింపఁ జేయుట.

క. ధారుణిఁ బౌరాశర్యున, కార్యులు వైలుండు సుమంతు ౩ జైమినిమునులు
ధీరుండు వైశంపాయనుఁ, డారయ నలువురును శిష్యు ౩ లయి యుండి రొగిన్. 29

వ. వారలు ఋగ్యజుస్సామాధర్వంబు లనియెడునాలుగువేదంబుల వ్యాసోపదిష్ట
క్రమంబున లోకంబులం బ్రవర్తింపఁ జేసి రని చెప్పిన నాక్రమం బెట్లని శౌన
కుం డడిగిన నూతుండు నెప్పం దొడంగె నాదియందుఁ జతుర్ముఖునిహృదయం

బున నొకనాదం బుద్ధవించె నది వృత్తినిరోధంబువలన మూర్తీభవించి వ్యక్తం
 బుగాఁ గనుపట్టె నట్టి నాదోపాసనవలన యోగిజనంబులు నిష్పాపు లై ముక్తి
 నొందుదు రందు నోంకారంబు జనియించె నదియె సర్వమంత్రోపనిషత్తుల
 భూత యగువేదమాత యని చెప్పంబడు నాయోంకారంబు త్రిగుణాత్మకంబై
 యకారోకారమకారంబు లనెడుత్రివర్ణరూపం బై ప్రకాశించు చుండె నంత
 భగవంతుం డగునజం డాప్రణవంబువలన స్వరస్పర్శాంతస్థోష్ణాదిలక్షణలక్షితం
 బగునక్షరసమామ్నాయంబు కల్పించి తత్సహాయంబునం దనవదనచతుష్టయం
 బువలన వేదచతుష్టయంబు గలుగంజేసె నంత నతనిపుత్రు లగుబ్రహ్మవాదు
 లావేదంబులం దదుపదిష్టప్రకారంబుగా నభ్యసించి యాక్రమంబున వారలు
 దమశిష్యపరంపరలకు నుపదేశించి రిట్లు వేదంబులు సమగ్రంబులుగాఁ బ్రతియు
 గంబున మహర్షులచే నభ్యసింపంబడియె నట్టివేదంబుల సమగ్రంబుగఁ బఠి
 యింప నశక్తు లగువారలకు సహాయంబు సేయుటకై ద్వాపరయుగాదియందు
 భగవంతుండు సత్యవతీదేవియంగుఁ బరాశరమహర్షికి సుతుం డై యవతరించి
 యావేదరాశిం గ్రమమ్మన ఋగ్యజుస్సామాధర్వణ్యంబు లన నాలుగువిధంబులుగ
 విభజించి పైలవైశంపాయనజైమినిసుమంతు లనియెడుశిష్యవరులకుఁ గ్రమం
 బుగ నావేదంబుల నుపదేశించె నందుఁ బైలమహర్షి చేకొన్నఋగ్వేదం బనం
 తంబు లగుఋక్కులతోఁ జేరియుండుటంజేసి బహ్వృచశాఖ యని చెప్పంబడు
 నంత నాపైలుం డింద్ర ప్రమితికి బాష్కలునకు నుపదేశించె బాష్కలుం డా
 సంహితం జతుర్విధంబులు గావించి శిష్యులగుబోధ్యుండు యాజ్ఞవల్క్యుండుఁ
 బరాశరుండు నగ్నిమిత్రుండు ననువారికి నుపదేశించె సింద్ర ప్రమితి తనసంహిత
 మాండ్వారేయన కుపదేశించె మాండ్వారేయండు దేవమిత్రుం డనువానికిం జె
 ప్పె నతనికి సాభర్యాదిశిష్యు లనేకు లై ప్రవర్తిల్లి రంత సాభరిసుతుండు శాక
 ల్యుండు తా నభ్యసించినశాఖ నైదువిధంబులుగ విభజించి వాత్సుయండు మాన్ద
 ల్యుండు శాలీయుండు గోముఖుండు శిశిరుం డనెడుశిష్యుల కుపదేశించె నంత
 జాతుకర్ణి యనువానికి వా రుపదేశింప నతండు బలాకుండు పైంగుండు వై తాళుం
 డు విరజం డనువారి కుపదేశించె నదియునుంగాక మున్ను వినిపించినబాష్కలుని
 కుమారుం డైనబాష్కలి వాలఖిల్యాఖ్యసంహితను బాలాయని గార్హ్యండు
 కాసారుం డనువారలకుఁ జెప్పె నిత్యైతంగున బహ్వృచసంహిత లనేక ప్రకారం
 బులం బూర్వోక్తబ్రహ్మర్షులచే ధరియింపంబడె యజుర్వేదధరుం డగువైశంపా
 యనునిశిష్యసంఘంబు నిఖిలక్రతువుల నాధ్వర్యకృత్యంబుచే వేజరిల్లిరి మఱి
 యు నతనిశిష్యుఁ డగుయాజ్ఞవల్క్యుండు గుర్వపరాధంబు సేసిన నా గురువు
 కుపితుండై యధీతవేదంబుల మరలం దన కిచ్చిపొ మ్మనిన నతండు దాను జదివిన
 యజుర్గణంబును దదుక్తక్రమంబునఁ గ్రక్క నవి రుధిరా క్తం బగురూపంబుఁ దా

ల్పిన యజుర్గణాధిష్ఠితశాఖాధిదేవతలు తిత్తిరివశులై వానిని భుజియించిరి
దానంజేసి యాశాఖలు తైత్తిరీయంబు లయ్యె నంత నిర్వేది యగునాయాజ్ఞ
వల్కుం డపరిమితనిర్వేదంబు నొంది యుగ్రతపంబున నూర్చుని సంతృప్తు
గావింప నతండు సంతసిల్లి హయరూపంబుఁ దాల్చి యజుర్గణంబు నతని కుపదే
శించెఁ గావున నది వాఙసనేయశాఖ యని వాక్రువ్వంబుడె నంత నాయుజుర్గణం
బు కాణ్వమాధ్యందినాదులచే నభ్యసింపంబడె నిట్లు యజుర్వేదంబు లోకంబునఁ
బ్రవర్తిల్లె సామవేదాధ్యేత యగుజైమినిమహర్షి తనసుతుం డగుసుమంతు
నికి నుపదేశించె నతఁడు సుకర్తుం డనుతనసుతునకుఁ దెలిపె నతం డావేదమును
సహస్రశాఖలుగా విభజించి కోసలునికుమారుం డైనహిరణ్యనాభునికిని
దనకుమారుం డగుపౌష్పంజ యనువానికి నుపదేశించె నంత వారిగుపురు
బ్రహ్మవేత్తలగునావంతులు నుదీచ్యు లనునేనూర్చునికి నుపదేశించి వారిని సామ
వేదపారగులంగాఁ జేసి రిట్లు సామవేదంబు లోకంబున వినుతి నొండ మఱియు
నధర్మవేత్త యగుసుమంతుమహర్షి దానిం దనశిష్యున కుపదేశింప నతండు వేద
దర్శుండు పథ్యం డనుశిష్యుల కుపదేశించె నందు వేదదర్శుం డనువాఁడు
శౌల్భాయని బ్రహ్మబలి నిర్దోషుండు పిప్పలాయనుం డనువారలకును బథ్యం డను
వాఁడు కుముదుండు శునకుండు జాబాలి బభ్రు వంగిరనుండు సైంధవాయనుం
డనువారలకు నుపదేశించి ప్రకాశంబు నొందించె నిత్యైతంగున నధర్మవేదంబు
వృద్ధి నొందె ని ట్లఖిలవేదంబులయుత్పత్తిప్రచారక్రమం బెఱింగించితి నింకం
బురాణక్రమం బెట్లు లనిన వినిపింతు వినుము లోకంబునఁ బురాణప్రవర్తకు
లనం బ్రసిద్ధు లగుత్రైయ్యారుణి కశ్యపుండు సావర్ణి యశ్వతస్త్రుణుండు వైశం
పాయనుండు హరీతుం డనునాగ్ధరు వానిని మజ్జనకుండును వ్యాసశిష్యుండు
నగురోమహర్షి ఋషివలన గ్రహించి రట్టిపురాణంబు సర్గాదిలక్షణలక్షితంబుగా
నుండు మఱియుం గొండ తాపురాణంబు పంచలక్షణలక్షితం బనియుఁ బలుకుదు
రట్టిపురాణనామానుక్రమంబుఁ బురావిదు లగుఋషులు సెప్పెడు నైతంగున
నెఱింగింతు వినుము బ్రాహ్మంబు పార్థంబు వైష్ణవంబు శైవంబు భాగవతం
బు భవిష్యోత్తరంబు నారదీయంబు మార్కండేయం బాగ్నేయంబు బ్రహ్మక
వర్తంబు తైంగంబు వారాహంబు స్కాందంబు వామనంబు కౌర్మంబు
మాత్స్యంబు బ్రహ్మాండంబు గారుడంబు నని పదునెనిమిది మహాపురాణంబులు
మఱియు నుపపురాణంబులుం గలవు వీని లిఖించినం జదివిన వినిన దురితంబు
లడంగు నని నూతుండు శౌనకాదులకుం జెప్పిన వారు నారాయణగుణవర్ణనం
బును దత్కథలను జెప్పితి వింక దోషకారులుఁ బాపమతులు నెవ్విధంబున
భవాబ్ధిం దరింతు రాక్రమంబు వక్కాణింపవే యని యడిగిన నెఱింగింపం దలంచి
యి ట్లనియె.

మార్కండేయోపాఖ్యానము.

క. ¹తొల్లిటియుగమున దపముల, బల్లిదు లగుబులులమహిమ శ భాషింపగ రం జల్లెడుమార్కండేయుం, డుల్లంబున హరిని నిలిపి శ యుడుగక బ్రతికెన్. 31

వ. లోకంబులు కల్పాంతసమయంబునం గబంధమయంబు లయి యంధకారబంధు రంబు లయి యున్నయెడ నేకాకియయి చరించుచు బాలార్క-కోటి తేజుండయిన బాలునిహృదయంబునం బ్రవేశించి యనేకసహస్రవత్సరంబులు దిరిగి వట పత్రశాయి యయినయబ్బలునిఁ గ్రమ్మఱం గనియె నని చెప్పిన శౌనకాదులు నూతునిఁ గనుంగొని యాముసీంద్రునకు నీప్రభావం బెట్లు గలిగె నని యడిగిన నతం డి ట్లనియె. 32

క. భూవినుత బ్రహ్మచర్యము, దా వదలక నిష్ఠచేతఁ శ దధ్యము గాఁగఁ భావించి హరిఁ దలంచుచుఁ, గోవిదనుతుఁ డై మృకండు శ గుణముల వెలసెన్.

వ. ఇట్లు తపంబునేయ నతనికి హరిహరులు ప్రత్యక్షం బయి వరం బడుగు మనిన గుణగణాఘ్యం డయినకుమారు నడిగిన నట్ల కాక యని యతండు కోరినవరం బిచ్చి యంతర్ధానంబు నొంది రసంతరంబ యమ్మునికి మార్కండేయుం డుద యించి నియమనిష్ఠాగరిష్ఠం డయి యుండ మృత్యువు వానిం బాశబద్ధుం జేసిన నెదిర్చి యమ్మి త్తని ధిక్కరించి పదివేలహాయనంబులు తపంబు సలుప నింద్రుండు భయంపడి యమ్మునివగునియగ్రతపంబు భంగపఱచుటకు దేవతాంగనలం బంప వా రే తెంచునెడఁ బుష్పఫలభరితంబును మత్తమధుకరఘృకపికాడిశకుంతారవ నిరంతరదిగంతరంబును జాతివై రరహితమ్మగపక్షికులసంకులంబును సారసచక్ర వాకబకక్రౌంచకారండవ కోయష్టికాది జలవిహంగమాకులిత సరోవరసహస్రసం దర్శనీయంబును నగునాతపోవనంబున జటావల్కలధారి యై హవ్యవాహ నుండునుంబోలెఁ దపంబు సేయుముసీంద్రునిం గని యయ్యంగనలు వీణావేణ వినోదగానంబుల నలవరింప మెచ్చక ధీరోచాత్తుం డగు నమ్ముసీంద్రుని గెల్వ నోపక యింద్రునికడకుం జని రంత హరి యతనితపంబునకుఁ బ్రసన్నుండై యా విర్భవించినం గనుంగొని దేవా నీదివ్యనామస్తరణంబునంజేసి యీశరీరంబు తోడన యనేకయుగంబులు బ్రతుకునట్లుగాఁ జేయవే యనినం గరుణించి యి చ్చుటయును. 34

తే. జగము రక్షింప జీవులఁ శ జంప మనుపఁ, గర్తవై సర్వమయుండవై శానిపింతు వెచట సీమాయఁ దెలియంగ శ నెవ్వఁ డోవు, విశ్వసన్నుత విశ్వేశ శ వేదరూప.

మ. బలభిన్న ఖ్యదిశాధినాథవరులుఁ శ ఫాలాక్షబ్రహ్మదులుఁ జలజాతాక్షపురందరాదిసురులుం శ జర్పించి సీమాయలఁ

1. తొల్లిటియుగమున బలిమి, బలిదుండై యున్నవాడు ♦ మార్కండేయుం, డుల్లము రంజిల్లగ హరి, డుల్లంబున నిలిపి బ్రతికె ♦ సూరితత్వ క్షిన్.

దెలియఁ లేరట నావశంబె తెలియఁ ॥ 1 దీనార్థిమందార యు
జ్జ్వలపంకేరుహపత్ర లోచన 2 గదా ॥ చక్రాంబుజాద్యంకితా. 36

వ. అని వినుతించి దేవా నీమాయంజేసి జగంబు భ్రాంతం బై యున్న యది యిది
దెలియ నానతీయ వలయు నని యడిగిన నతండు నెఱిగించి చనియె మునియును
శివపూజ సేయుచు హరిస్త్వరణంబు సేయ మఱచి శతవర్షంబులు ధారాధ
రంబులు ధారావర్షంబుచే ధరాతలంబు నింప జలమయం బై యంధకారబం
ధురం బైన నంత నాతిమిరంబునం గను గానక భయంపడి యున్నయెడ నాజల
మధ్యంబున నొకవటపత్రంబునం బద్మరాగకిరణపుంజంబుల రంజిల్లుపాదపద్మం
బులు గలబాలునిం గని మ్రొక్కి యతనిశరీరంబు ప్రవేశించి యనేకకాలం
బనంతం బగుజతరాంతరంబునం దిరిగి యతనిచరణారవిందసగస్త్వరణంబునంజేసి
వెలువడి కొగిలంపం బోయిన మాయఁ గైకొని యంతర్ధానంబు నొంద ముని
యు నెప్పటియట్ల స్వాశ్రమంబు చేరి తపంబు సేయు చున్నసమయంబున. 37

చ. నిలిచినశంకరుం గనియు ॥ నిత్యసుఖంబుల నిచ్చుగారి యి
మ్ముల హర భూతిభూషణన ॥ ముజ్జ్వలగాత్రునిఁ గంటె యెంతయుఁ
వలనుగ వానితోడ నొక ॥ వాటపుమాటను బల్కుఁగాఁ దగుఁ
నలలిత మైనయీతపసి ॥ జాడ వినం గడువేడక యయ్యెసిన్. 38

వ. అనిన శంకరుండును శాంకరీసమేతుం డయి నభంబున నుండి ధరణీతలంబునకు నే
తెంచి యితరంబు గానక యేకాగ్రచిత్తుం డగునమ్మునిం గని తనదివ్యయోగమా
యాప్రభావంబుచే నతనిహృదయంబునం బ్రవేశించి చతుర్భాసాండును విభూతి
రుద్రాక్షమాలికాధరుండును ద్విశూలడమరుకాదిదివ్యసాధనసమేతుండును వృ
షభవాహనారూఢుండును సుమాసమేతుండు నై తనస్వరూపంబు గనఁ
బఱచిన విన్నయంబు నొంది యమ్ముని యాపరమేశ్వరుని సేవకప్రకారంబుల
స్తుతియించిన నప్పు డమ్మునితపఃప్రభావంబునకు మెచ్చి మహాత్మా పరమశైవుండ
వని పరమేశ్వరుం డానతిచ్చిన మార్కండేయుండును శంకరు నిరీక్షించి దేవా
హరిమాయాప్రభావంబు దుర్లభం బయ్యడి భవత్సందర్శనంబునం గంటి నిం
తియ చాలు నైన నొక్కవరంబు గోరెద నారాయణచరణంబుజఘ్నానంబును
మృత్యుజయంబునం గలుగునట్లుగాఁ గృప సేయవే యని ప్రార్థించినఁ గృపా
సముద్రం డై యట్ల కాక యని జరారోగవికృతులు లేక కల్పకోటిపర్యంతంబు
నాయువుం బురుషోత్తమునియనుగ్రహంబును గలుగు నని యానతిచ్చి యమ్మ
హాదేవుం డంతర్ధానంబు నొందె నని చెప్పి యీమార్కండేయోపాఖ్యానంబు
ప్రాసిన వినినం జదివినను మృత్యువు దొలంగు నని మఱియు నిల్లనియె హరిపరా

1. 'దీనార్థిమందార' అ. ప్ర. 2. 'లసచ్చక్రానిశంఖాంకితా', 3. నిలిచిన శంకరుండు తగ
నిత్య...దుర్ల ప్రా. ప్ర.

యఁబుం డగుభాగవతుండు దేవతాంతరమంత్రాంతరసాధనాంతరంబులు వర్జించి దుర్జనులం గూడక నిరంతరంబు నారాయణగోవిందాదినామ స్మరణంబు సేయుచు నుండెనేని యట్టిపుణ్యపురుషుండు వై కుంతంబున వసియుంచు మఱియు హరివిశ్వరూపంబును జతుర్విధవ్యూహభేదంబును జతుర్మూర్తులును లీలావతారంబులును జెప్ప నగోచరంబు లనిన శౌనకుం డిట్లనియె. 39

1. హరికథలు హరిచరిత్రము, హరిలీలావర్తనములు ౧ సంచితరీతిఁ బరువడి నెఱిగితి మంతయు, సురనుత యనుమాన మొకటి ౧ చొప్పడెడి మదిన్.
~~జైత్రాదిమాసంబుల సంచరించెడు ద్వాదశాదిత్యులక్రమంబును దెలుపుట.~~

5. అది యెయ్యది యనిన లోకచక్షువు చైత్రమాసంబు మొదలుగా నేయేమాసంబున నేయేనామంబునం బ్రవర్తించుం జెప్పవే యని యడిగినఁ జైత్రంబుననుండి చైత్రాదిద్వాదశమాసంబుల సౌరగణసప్తకం బీశ్వరనియుక్తం బై నానాప్రకారంబుల సంచరించు నాక్రమంబు తొల్లి శుకుండు విష్ణురాతునిఁగి దెలిపినచందంబునం జెప్పెద నని సూతుం డిట్లనియె శ్రీమన్నారాయణస్వరూపుం డగుమార్తాండుం డేకస్వరూపుం డైన నతనిం గాలదేశక్రియాదిభేదంబులంబట్టి ఋషులనేక క్రమంబుల నభివర్ణించి భావించు చున్నవా రాప్రకారం బెట్లనినఁ జైత్రంబున నూర్పుండు ధాత యనునామంబు దాల్చి కృతస్థలి హేతి వాసుకి రథకృత్తు పులస్త్యుండు తుంబురుండు ననెడుపరిజనులతోఁ జేరికొని సంచరించు వైశాఖంబున నర్యముం డనుపేరు వహించి పులహుం డోజండు ప్రహేతి పుంజికస్థల ధారదుండు కంజనీరుం డనునచరసహితుం డై కాలంబు గడపు చుండు జ్యేష్ఠంబున మిత్రాభిధానంబున నత్రి పౌరుషేయుండు తక్షకుండు మేనక హాహా రథస్వనుం డనుపరిజనులతోడం జేరి వర్తించు చుండు నామాఢంబున వరుణుం డనునాహ్వయంబు నొంది వసిష్ఠుండు రంభ సహజన్యుండు హూహువు శుక్రుండు చిత్రస్వనుం డనుసహచరసహితుం డై కాలక్షేపణంబు సేయుచుండు శ్రావణంబున నింద్రుం డనునామంబుచే వ్యవహృతుం డై విశ్వావసువు శ్రోత యేలాపుత్తుం డంగిరస్సు ప్రహ్లాచ చర్యుం డనుసభ్యులతోఁ జేరి కాలంబు గడపు చుండు భాద్రపదంబున వివస్వతుం డనునామంబు దాల్చి యుగ్రసేనుండు వ్యాఘ్రుం డాసారణుండు భృగు వసుష్లాచ శంఖపాలుండు లోనుగాఁ గలపరిజనులచే నావృతుం డై కాలయాపనంబు సేయుచు నుండు. 41

5. ధరలోఁ ¹ద్వప్తాహ్వయమును, నిరపుగ ధరియించి ధాత్రి ౧ కింపు దలిర్పం జరియించుచు నభమందున్, సరసిజహితుఁ డాశ్వయుజము ౧ చయ్యనఁ గడపున్.

వ. ఈమాసంబున ఋచీకతనయుండు కంబళాశ్వండు తిలోత్తమ బ్రహ్మోపేతుండు శతజిత్తు ధృతరాష్ట్రం డివంభరు లనుసభ్యులతోడం గూడి కాలంబు గడపు చుండుఁ గార్తికమాసంబున విష్ణు వని వ్యవహరింపబడి యశ్వతరుండు రంభ సూర్యవర్చస్సు సత్యజిత్తు విశ్వామిత్రుండు మఖాపేత స్సనుపరిజనవర్గంబుతోఁ గూడి కాలంబు నడపు చుండు మార్గశిరంబునం దర్యమనామవ్యవహృతుం డై కశ్యపుండు తాద్యుండు ఋతసేనుం డూర్వశి విద్యుచ్ఛత్రుపు మహాశంఖుం డనెడుననుచరులం గూడి చరించు చుండుఁ బుష్యమాసంబున భగం డనునా మంబు దాల్చి స్ఫూర్ణం డరిష్టనేమి యూర్ణం డాయువు కర్కోటకుండు పూర్వచిత్తి యనెడుసభ్యజనపరివృతుం డై కాలక్షేపంబు సేయుచు నుండు మా ఘమాసంబునఁ బూష్యావ్యయంబు వహించి ధనంజయుండు వాతుండు సుషేణుండు సురుది ఘృతాచి గౌతముం డనుపరిజనవృతుం డై చరించుచు నుండు.

43

క. క్రతునామంబు ధరించియు, జతురతఁ బాలించు చుండుఁ १ జాతుర్యకళా రతుఁ డై సహస్రకిరణుండు, మతియుతు లౌ ననందపస్య १ మాసము లీలన్. 44

వ. అందు వర్చస్సు భరద్వాజుండు పర్జన్యుండు సేనజిత్తు విశ్వం డైరావ తుం డనువారలతో నెనసి కాలయాపనంబు సేయు చుండు నిట్లు ద్వాదశ మాసంబుల ¹నపరిమేయవిభాతులచేఁ దేజరిల్లుచు నుభయసంధ్యల నుపాసించు జనులపాపసంఘంబుల నున్మూలనంబు సేయుచుఁ బ్రతిమాసంబును బూర్వోక్త పరిజనవట్కంబు వెంటనంట నుభయలోకనివాసు లగుజనంబుల కైహికాముష్టికఫలంబుల నొసంగుచు ఋగ్యజుస్సామాధర్వణమంత్రంబులఁ బఠించు చు ఋషిసంఘంబులు నుతియింపఁ బురోభాగంబున నప్పరస లాడ గంధర్వులు పాడ బ్రహ్మవేత్త లగునటువదివేపురు వాలఖిల్యమహర్షు లభిముఖులై నుతించుచు నరుగ నధికబలవేగవిరాజమానంబు లగునాగరాజంబులు రథోన్నయనంబు సలుప బాహోబలప్రతిష్ఠాగరిష్ఠు లగునైర్మలశ్రేష్ఠులు రథపృష్ఠ భాగంబు మోచిఁ ద్రోయు చుండ ననాదినిధనం డగునాదిత్యుండు ప్రతికల్పంబును నిట్లు కాలయాపనంబు సేయుచుఁ దేజరిల్లుచుండు నట్లు గావున నివి యన్నియు వాసుదేవమయంబులుగాఁ దెలియు మని పౌరాణికోక్తముం డగునూతుండు శుకయోగీంద్రుండు ప్రాయోపవిష్ఠుం డగుపరీక్షిన్నరపాలున కుపదే

1. ఇట 'చతుర్వేదకాలత్రయరూపియు జగదీశ్వరుండు నైశమాన్తండుండు గంధర్వగాసంబులు వీతేర వృష్టిసహస్రసంఖ్యలవాలఖిల్యమునులు కొలిచి ముందర నడవ సప్తాశ్వసమేతం బైన యేకచక్రరథం బాహోహించి నిమేషమాత్రంబున సహస్రయోజనంబు లతిక్రమించుచు రాత్రిందివంబులు మేరుశైలంబు చుట్టుఁ దిగుచుండు నట్లు గాన నివి యన్నియు వాసుదేవసంబుగాఁ దెలియుము' అనియే తాళపత్రపుఁ బ్రతులందుఁ బాఠము గానిసించుచున్నది.

శించినతెఱంగున నైమిశారణ్యవాసు లగుశౌనకాదిఋషిశ్రేష్ఠులకుఁ దెలిపె
మఱియు నిట్టిపురాణరత్నం బగుభాగవతంబును వినువారును బఠించువారును
నాయురారోగ్యైశ్వర్యంబులు గలిగి విష్ణుపదంబు నొందుదు రదియునుం గాక.
తే. పుష్కరంబందు ద్వారకాపురమునందు, మథురయందును రవిదినమందు నెవఁడు
పఠనసేయును రమణతోభాగవతము, వాఁడు దరియించు సంసారశ్రవార్థి నపుడ.
క. శ్రీరమణీరమణకథా, పారాయణచిత్తునకును శ్రీ బతికిఁ బఠింపి
ద్భారమణున కెఱిగించెను, సారమతికా శుకుఁడు ద్వాదశస్కంధములన్.⁴⁷
వ. ¹మఱియు నష్టాదశపురాణంబులందలిగ్రంథసంఖ్య లెట్లనిన బ్రాహ్మపురా
ణంబు దశసహస్రగ్రంథంబు పాద్యం బేబదియైదువేలు విష్ణుపురాణం బిరు
వదిమూఁడుసహస్రంబులు శైవంబు చతుర్వింశతీసహస్రంబులు శ్రీ భాగవ
తం బష్టాదశసహస్రంబులు నారదంబు పంచవింశతీసహస్రంబులు మార్కం
డేయంబు నవసహస్రంబు లాగ్నేయంబు పదియేనువేలనన్నూఱు భవిష్యో
త్తరంబు పంచశతాధికచతుర్దశసహస్రంబులు బ్రహ్మకైవర్తం బష్టాదశసహ
స్రంబులు లైంగం బేకాదశసహస్రంబులు వారాహంబు చతుర్వింశతీసహ
స్రంబులు స్కాందం బెనుబదివేలనూఱు వామనంబు దశసహస్రంబులు కౌర్మ
ంబు దశసహస్రంబులు మాత్స్యంబు చతుర్దశసహస్రంబులు గారుడంబు పం
దొమ్మిదిసహస్రంబులు బ్రహ్మాండంబు ద్వాదశసహస్రంబు లిట్లు పురాణ
గ్రంథసంఖ్యాప్రమాణంబులు ప్రవర్తిల్లు సీపదునెనిమిది పురాణంబులమధ్యం
బున ²(నదులయందు భాగీరథివిధంబున దేవతలయందుఁ బద్మగర్భనిమాడ్కిఁ
దారకలందుఁ గళానిధిగరిమ సాగరంబులందు దుగ్ధార్ణవంబుచందంబున నగంబు
లను హేమనగంబుభాతి గ్రహంబుల విభావసుకరణి దైత్యులందుఁ బ్రహ్లాదుని
భంగి మణులయందుఁ బద్మరాగంబురేఖ వృక్షంబులందు హరచందనతరువు
రీతి ఋషులందు నారదుమాడ్కి ధేనువులందుఁ గామధేనువుపోల్కి నూత్నం
బులందు జీవునితెఱంగున దుర్జయంబులందు మనంబు చొప్పున వసువులందు
హవ్యవాహనునిపోడిమి నాదిత్యులందు విష్ణుపుకరణి రుద్రులయందు సీలలో
హితునిరీతిని బ్రహ్మలయందు భృగువుసౌబగున సిద్ధులయందుఁ గపిలనిలీల
నశ్వంబులందు సుచైత్యశృంగంబులాగున దర్శ్యకరంబులందు వాసుకిరూపున
మృగములందుఁ గేసరిచెలుపున నాశ్రమంబులందు గృహస్థాశ్రమంబుక్రియ

1. ఈవచనము మొదలుకొని 51 వ పద్యమువఱకుఁ గలపాతము పెక్కుతాళ పత్రిపులబ
తులందును ముద్రితపతులందును గానరాదు. అయినను మూలమున నిది ప్రతిపాదితం బై యుం
టఁజేసియుఁ గొన్నిప్రాత్యపతులందును గానిపించుటంబట్టియు నిటఁ జేర్పఁబడియె.

2. ఈ కుండలీకరణములోనివి పెక్కు లేదశస్కంధమునందు నవధూత యదు సంవాదఘట్ట
మునఁగూడ నుపమావాచకరహితములుగాఁ జెప్పఁబడి యున్నవి.

వర్ణంబులలో నోంకారంబునిరవున నాయాధంబులఁ గార్తుకంబు సోయగంబున
యజ్ఞంబులలో జపయజ్ఞంబుచాడ్చున వ్రతంబులం దహింసకరణ యోగంబులం
దాత్త యోగంబురమణ నోషధులయందు యవలసాబగున భాషణంబులందు
సత్యంబులేవ ఋతువులందు వసంతంబుప్రోధి మాసంబులందు మార్గశీర్షంబు
మహిమ యుగంబులందుఁ గృతయుగంబునోజు) దేజరిల్లు నిట్టిభాగవతిపురా
ణంబు పఠించి విష్ణుసాయుజ్యంబుఁ జెందుదు రని మఱియు నిట్లనియె. 48

క. నకలాగమార్థపారగుఁ, డకలంకగుణాభిరాముఁ శ్రీ డంచితబృందా
రకవంద్యపాదయుగుఁ డగు, శుకయోగికి వందనంబు శ్రీ సారిది నొసర్తున్. 49

సీ. నకలగుణాతీతు శ్రీ సర్వజ్ఞ సర్వేశు, సఖిలలోకాధారు శ్రీ నాదిదేవుఁ
బరమదయారసో శ్రీ ద్భాసీతుఁ ద్రిదశాభి, వందితపాదాబ్జు శ్రీ వసధిశయను
నాశ్రితమందారు శ్రీ నాద్యంతశూన్యుని, వేదాంతవేద్యుని శ్రీ విశ్వమయునిఁ
గొస్తుభశ్రీవత్స శ్రీ కమనీయవత్సని, శంఖచక్రగదాసి శ్రీ శార్ఙ్గధరుని

తే. శోభనాకారుఁ బీతాంబ శ్రీ రాభిరాము

రత్నరాజితమకుటవి శ్రీ భ్రాజమానుఁ

బుండరీకాక్షు మహనీయ శ్రీ పుణ్యదేహుఁ

దలఁతు నుతియింతు దేవకీ శ్రీ తనయు నెపుడు

50

మ. అని యారీతి నుతించి భాగవత మా శ్రీ ద్యంతంబు సూతుండు సె
ప్పిన సంతృప్తమనస్కులై విని మునుల్ శ్రీ ప్రేమంబునం బద్ధనా
భునిఁ జిత్తంబున నిల్చి తద్గుణములఁ శ్రీ భూషించుచుఁ ధన్యులై
చని రాత్రియనికేతనంబులకు ను శ్రీ త్సాహంబు వర్ధిల్లఁగన్.

51

క. జనకసుతాహృచ్చోరా, జనకవచోల్బవిపిన్ శ్రీ శైలవిహారా
జనకామితమందారా, జనకాదిమహీశ్వరాతి శ్రీ శయసంచారా.

52

మాలిని. జగదవనవిహారీ శ్రీ శత్రులోకప్రహరీ

సుగుణవనవిహారీ శ్రీ సుందరీమానహరీ

విగతకలుషపోషీ శ్రీ వీరవర్యాభిలాషీ

స్వగురుహృదయతోషీ శ్రీ సర్వదాసత్యభాషీ.

53

గద్యము. ఇది శ్రీపరమేశ్వరకరుణాకలితకవితావిచిత్ర కేసనమంత్రిపుత్ర సహజపాం
డిత్యపోతనామాత్యప్రియశిష్య వెలిగందలనారాయణనామధేయప్రణీతం బైన

శ్రీమహాభాగవతం బనువురాణంబునందు రాజులయుత్పత్తియు వాసుదేవలీలా
వతాగప్రకాశంబును గలియుగధర్మప్రకారంబును బ్రహ్మప్రళయప్రకారంబును
బ్రహ్మవిశేషగుణులును దక్షకునిచే దవ్వడై పరీక్షిత్తహారాజు మృతి నొందు
టయు సర్పయాగంబును వేదవిభాగక్రమంబును బురాణానుక్రమణికయు
పూర్వగణితోపాఖ్యానంబును సూర్యులను ప్రతిమానంబును వేర్వేరునామం
బుల వేర్వేరుపరిచనులతో జేరుకొని సంచరించు క్రమంబును దత్తత్పురాణ
గ్రంథసంఖ్యలు సనుకథలు గలద్వాదశస్కంధము.

54

శ్రీ గోపాలకృష్ణార్పణమస్తు.

ఆనందాశ్రమగ్రంథరత్నమాల

తెనుగు పుస్తకముల వివరము

గ్రంథములకు వ్రాయునపుడు వాని వెలయును ధరయును పేర్కొనవలసియు.

శ్రీమద్భగవద్గీత

ప్రతిపదటీకా భాష్యవిశేషార్థ సహితము.

క్యాలికోబైండు గిల్లుపేరు గలది

10 0 0

శ్రీమదాంధ్రమహాభారతము, పద్యకావ్యము

పెక్కు వ్రాతపతుల సహాయమునఁ జరకాలమునుండి సంపూర్ణ శబ్దశో
వ్రాయించబడి గ్లేజు కాగితములపై అచ్చుత్తించి మేలు క్యాలికోబైండు గిల్లుపేరు
చేయబడి యున్నది.

I. ఆది సభా పర్వములు గల సంపుటము	...	4 0 0
II. ఆరణ్యపర్వము	...	4 0 0
III. విరాటోద్యోగపర్వములు	...	4 0 0
IV. భీష్మద్రోణపర్వములు	...	4 0 0
V. కర్ణ, శల్య, సౌప్తిక, స్త్రీ పర్వములు	...	4 0 0
VI. శాంతిపర్వము	...	4 0 0
VII. ఆనుశాసనిక, అశ్వమేధ, ఆశ్రమవాస, మాసల, మహాప్రస్థా
నిక, స్వర్గారోహణ పర్వములు గల సంపుటము.	...	4 0 0
ఆదిపంచకము	...	10 0 0
యుద్ధపట్యము	...	8 0 0
శాంతిసప్తకము	...	8 0 0

నామలింగానుశాసనము అను నామాంతరము

గల

అమరకోశము

త్రికాండము—సటీకము

ఆంగ్లేయభాషాంతరపదములతోఁ గూడినది.

గ్లేజు కాగితములు క్యాలికోబైండు

... 3 0 0

